

ΑΡΧΗ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2009

ΑΘΗΝΑ 2010

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2009

ΑΘΗΝΑ 2010

**ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.1. Αποστολή και Αρμοδιότητες της Αρχής	10
1.2. Σύνθεση της Αρχής	10
1.3. Ανθρώπινο Δυναμικό	11
1.4. Οικονομικά Στοιχεία	13
1.5. Λειτουργικά Προβλήματα	13
2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	17
3. ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	31
3.1. Εθνική Άμυνα και Δημόσια Τάξη	32
3.1.1. Δημόσια ασφάλεια	32
3.1.2. Έλεγχος του εθνικού τμήματος του συστήματος πληροφοριών	
Σένγκεν και του εθνικού καταλόγου ανεπιθύμητων αλλοδαπών	38
3.2. Δημόσια έγγραφα	39
3.2.1. Πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα	39
3.2.2. Διαβίβαση στοιχείων μεταξύ υπηρεσιών	44
3.2.3. Χορήγηση στοιχείων από τα αρχεία των Δήμων	
σε δημοτικούς συμβούλους	45
3.2.4. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων	
από τη Δημόσια Διοίκηση	46
3.3. Υγεία	48
3.3.1. Οργανωτικά μέτρα ασφάλειας στον τομέα της υγείας	48
3.3.2. Τα δικαιώματα του ασθενούς ως υποκειμένου των δεδομένων	49
3.3.3. Χορήγηση ευαίσθητων δεδομένων σε τρίτο για δικαστική χρήση	49
3.4. Κοινωνική Ασφάλιση	52
3.4.1. Χορήγηση ευαίσθητων δεδομένων σε τρίτο για δικαστική χρήση	52
3.4.2. Διαβίβαση δεδομένων ανέργων από τον ΟΑΕΔ στο Υπουργείο Εργασίας	55
3.5. Παιδεία και Έρευνα	56
3.6. Χρηματοπιστωτικός τομέας και Ιδιωτική Οικονομία	58
3.6.1. Διαδικτυακές Υπηρεσίες Τρισδιάστατης Εικονικής Περιήγησης	
σε Δρόμους Πόλεων (Street View)	60
3.7. Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	61
3.7.1. Ανεπιθύμητη ηλεκτρονική επικοινωνία	64
3.8. Εργασιακές Σχέσεις	66
3.8.1. Δικαίωμα πρόσβασης εργαζομένων στα προσωπικά τους δεδομένα	66
3.8.2. Χορήγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εργαζομένων σε τρίτους	67
3.8.3. Έλεγχος εργαζομένων αναφορικά με την τήρηση του ωραρίου	71
3.8.4. Άδειες εκπαιδευτικών λειτουργών δημόσιας εκπαίδευσης	72
3.8.5. Ανάρτηση πίνακα με στοιχεία εργαζομένων	
σε εμφανή χώρο της εργοδότης επιχείρησης	72
3.8.6. Συμβούλια Εργαζομένων ως Υπεύθυνοι Επεξεργασίας	73
3.9. Ειδικά θέματα και λοιποί τομείς δραστηριότητας	74
3.9.1. Κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης	74

3.9.2. Βιομετρικά στοιχεία	80
3.9.3. Αρμοδιότητα Αρχής	81
3.9.3.1. Εξουσία της Αρχής επί αιτήσεων πρόσβασης τρίτων σε προσωπικά δεδομένα	81
3.9.3.2. Κατασταλτικός μόνο και όχι προληπτικός ο έλεγχος των ΜΜΕ από την Αρχή	82
3.9.3.3. Αναρμοδιότητα της Αρχής σχετικά με προσωπικά δεδομένα θανάτων	83
3.9.3.4. Αναρμοδιότητα της Αρχής αναφορικά με τη δικαστική χρήση προσωπικών δεδομένων	83
3.9.4. Διάφορα	84
4. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	87
4.1. Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ	88
4.2. Κοινή Αρχή Ελέγχου Στένγκεν	91
4.3. Κοινή Εποπτική Αρχή της Ευρώπης	93
4.4. Επιτροπή Προσφυγών της Ευρώπης	96
4.5. Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων	97
4.6. Ομάδα Ελέγχου EURODAC	98
4.7. Διεθνή Σύνοδος	100
4.8. Εαρινή Σύνοδος	101
4.9. Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη (WPPJ)	101
4.10. Ομάδα εργασίας για την ανταλλαγή εμπειριών από την εξέταση ζητημάτων προστασίας προσωπικών δεδομένων (Case Handling Workshop)	103
4.11. Διάσκεψη Γαλλόφωνης Ένωσης Αρχών Προστασίας Δεδομένων	104
5. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	107
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	113
ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ- ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΔΙΑΤΑΓΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	
Αποφάσεις	115
Απόφαση 10/2009	116
Στοιχεία που νομιμοποιείται να λάβει από το ΙΚΑ ή και τον ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ ο υπερή- μερος εργοδότης για την προβολή της ένστασης των αλλαχού κερδηθέντων, κατά το άρθρο 656 εδ. β' ΑΚ, ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων.	
Απόφαση 34/2009	123
Νομιμότητα τήρησης αρχείου προσώπων τα οποία είναι εξουσιοδοτημένα ή πρό- κειται να εξουσιοδοτηθούν για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού σύμφωνα με τον Εθνικό Κανονισμό Ασφαλείας από το Υπουργείο Εσωτερικών.	
Απόφαση 43/2009	130
Δημοσίευση δικαστικής απόφασης σε δικτυακό τόπο δικηγορικού γραφείου και σε έντυπες και ηλεκτρονικές εκδόσεις αλλοδαπών νομικών επιθεωρήσεων.	

Απόφαση 56/2009	133
Εφαρμογή συστήματος δακτυλοσκόπησης για πρόσβαση εργαζομένων σε εγκαταστάσεις υψηλής ασφαλείας.	
Απόφαση 57/2009	137
Πρόσβαση καταγγέλλοντος στο φάκελο Ένορκης/Προφορικής Διοικητικής Εξέτασης.	
Απόφαση 59/2009	141
Καταχώριση καταγγελίας σύμβασης στο αρχείο της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Υποχρέωση προγούμενης ενημέρωσης των υποκειμένων από τις τράπεζες και την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ.	
Απόφαση 74/2009	147
Παράνομη επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων σε σύστημα ελέγχου της εισόδου των εργαζομένων σε επιχείρηση με ενιαίο εργασιακό χώρο.	
Απόφαση 75/2009	151
Έννοια δημόσιας προσβάσιμης πηγής. Περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημοσίου τομέα. Όροι νομιμότητας για τη δημιουργία από ιδιωτική εταιρεία νέας διαδικτυακής πληροφοριακής πύλης.	
Απόφαση 77/2009	156
Εγκατάσταση καμερών σε παιδικές χαρές του Δήμου Αθηναίων.	
Απόφαση 83/2009	160
Παράνομη η συλλογή διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και άλλων προσωπικών δεδομένων από ιστοσελίδες και επαγγελματικές ενώσεις χωρίς συγκατάθεση των συνδρομητών.	
Απόφαση 90/2009	164
Πρόσβαση δημοτικών συμβούλων στα αρχεία του δήμου.	
Απόφαση 91/2009	166
Υπηρεσία εικονικής περιήγησης στους δρόμους ελληνικών περιοχών.	
Γνωμοδοτήσεις	173
Γνωμοδότηση 1/2009	174
Λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους.	
Γνωμοδότηση 2/2009	191
Ανάλυση DNA και δημιουργία αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων.	
Γνωμοδότηση 3/2009	216
Έννομες συνέπειες εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων.	

Προσωρινές Διαταγές	225
Προσωρινή διαταγή 3/2009	226
Άμεση αναστολή μετάδοσης στο Διαδίκτυο εικόνας σε πραγματικό χρόνο και με συνεχή ροή από τις εισόδους των κεντρικών γραφείων πολιτικών κομμάτων.	
Νομοθετικές ρυθμίσεις	231
N. 3783/2009 (ΦΕΚ 136 Α/2009)	
«Ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινη- τής τηλεφωνίας και άλλες διατάξεις».	
Απόφαση 46/2009 (ΦΕΚ Β 1353/2009)	236
Τροποποίηση της Οδηγίας 1122/2000 της Αρχής για τα κλειστά κυκλώματα. Παρά- ταση χρόνου τήρησης δεδομένων κλειστού κυκλώματος, όταν καταγράφονται αντικανονικές οικονομικές ενέργειες.	

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη ανεξάρτητη αρχή και έχει ως αποστολή της την εποπτεία της εφαρμογής του Ν. 2472/1997 και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται κάθε φορά. Εξυπηρετείται από δική της Γραμματεία και έχει δικό της προϋπολογισμό.

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν. 2472/1997, ασκεί μια σειρά αρμοδιοτήτων, οι οποίες μπορούν να διακριθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τις ρυθμιστικές εν ευρεία έννοια και τις ελεγκτικές.

Ρυθμιστικές

Η Αρχή εκδίδει οδηγίες προς τον σκοπό ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εκδίδει κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων, καλεί και επικουρεί τα επαγγελματικά σωματεία και τις λοιπές ενώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που διατηρούν αρχεία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας για την αποτελεσματικότερη προστασία της ιδιωτικής ζωής και των εν γένει δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων στον τομέα της δραστηριότητάς τους. Εξετάζει αιτήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας με τις οποίες ζητείται ο έλεγχος και η εξακρίβωση της νομιμότητας της επεξεργασίας και απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας. Συνεργάζεται με τις αρχές άλλων κρατών μελών της ΕΕ στο πλαίσιο διαφόρων επιτροπών και ομάδων εργασίας, από τις οποίες σπουδαιότερη είναι η ομάδα εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Τέλος, η Αρχή γνωμοδοτεί για κάθε νομοθετική ή κανονιστική ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Ελεγκτικές

Η Αρχή εξετάζει προσφυγές, καταγγελίες, αντιρρήσεις και παράπονα των υποκειμένων των δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων τους. Διενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας διοικητικούς ελέγχους στο πλαίσιο των οποίων ελέγχονται η τεχνολογική υποδομή και άλλα, αυτοματοποιημένα ή μη, μέσα που υποστηρίζουν την επεξεργασία των δεδομένων. Εξετάζει τις γνωστοποιήσεις που υποβάλλονται και χορηγεί τις άδειες που προβλέπονται, δηλαδή άδειες ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου ευαίσθητων δεδομένων, διαβίβασης δεδομένων σε χώρες εκτός ΕΕ και διασύνδεσης αρχείων στις περιπτώσεις ευαίσθητων δεδομένων ή χρήσης ενιαίου κωδικού. Εξετάζει αιτήσεις για πρόσβαση σε δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα τρίτων. Αποφαίνεται επί αιτήσεων διαγραφής από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και τον Εθνικό Κατάλογο Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (ΕΚΑΝΑ).

1.2. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Πρόεδρος της Αρχής είναι ο **Χρίστος Γεραρής**, Επίτιμος Πρόεδρος του ΣΤΕ, με αναπληρωτή του τον **Χρήστο Παληκώστα**, Επίτιμο Αρεοπαγίτη.

Τακτικά και αναπληρωματικά μέλη είναι:

Ανδρέας Πομπόρτσας, Καθηγητής Πανεπιστημίου, με αναπληρώτριά του τη **Γραμματή Πάντζιου**, Καθηγήτρια ΤΕΙ.

Λεωνίδας Κοτσαλής, Καθηγητής Πανεπιστημίου, με αναπληρωτή του τον **Δημήτριο Λιάππη**, Δικηγόρο-Διδάκτορα Νομικής.

Αγάπιος Παπανεοφύτου, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου, με αναπληρωτή του τον Αναπληρωτή Καθηγητή Πανεπιστημίου **Ιωάννη Τζιώνα**, έως 2.9.2009 οπότε και παραιτήθηκε λόγω διορισμού του ως μέλους στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

Αναστάσιος Πράσσο, Επίτιμος Αρεοπαγίτης, με αναπληρωτή του τον **Πέτρο Τσαντίλα**, Δικηγόρο, Διδάκτορα Νομικής.

Αναστάσιος-Ιωάννης Μεταξάς, Καθηγητής Πανεπιστημίου, με αναπληρωτή του τον **Γρηγόριο Λαζαράκο**, Δικηγόρο, Διδάκτορα Νομικής.

Αντώνιος Ρουπακιώτης, Δικηγόρος, τέως Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, με αναπληρώριά του την **Πηνελόπη Φουντεδάκη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου.

1.3. ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Η Αρχή, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 20 του ιδρυτικού της νόμου 2472/1997, εξυπηρετείται από Γραμματεία, η οποία λειτουργεί σε επίπεδο Διευθύνσεως και αποτελείται από τρία (3) Τμήματα: **1. Το Τμήμα Ελεγκτών**, **2. Το Τμήμα Επικοινωνίας**, **3. Το Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων**.

1. Τμήμα Ελεγκτών

Έχει αρμοδιότητες καθοριστικού χαρακτήρα για την εκπλήρωση της αποστολής της Αρχής. Ενδεικτικά στο Τμήμα αυτό ανήκει η διενέργεια διοικητικών ελέγχων σε κάθε αρχείο, η προπαρασκευή της έκδοσης κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων που εντάσσονται στο νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η προπαρασκευή για την έκδοση οδηγιών με σκοπό την ενιαία εφαρμογή της προστατευτικής νομοθεσίας για το άτομο, η εξέταση προσφυγών και καταγγελιών, η σύνταξη εισηγήσεων και η έκδοση των σχετικών αποφάσεων. Ακόμη, το Τμήμα Ελεγκτών αφιερώνει σημαντικό χρόνο στην εξέταση αιτήσεων και τη διαδικασία χορήγησης αδειών τήρησης και επεξεργασίας αρχείων προσωπικών δεδομένων. Επίσης, οι Ελεγκτές υποβοηθούν κατηγορίες υπευθύνων επεξεργασίας στην κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας και υποστηρίζουν την ενημέρωσή τους σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων με εισηγήσεις σε συνέδρια και ημερίδες. Εκπροσωπούν δε την Αρχή σε όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς επίσης και σε διεθνείς ομάδες εργασίας και συνέδρια. Στις αρμοδιότητες του Τμήματος, υπάγεται η προετοιμασία φακέλων, η εκπόνηση μελετών, η υποβολή εισηγήσεων και η εν γένει συνδρομή της Αρχής κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Το Τμήμα στελεχώνεται από ειδικούς επιστήμονες του κλάδου των επιστημών Νομικής και Πληροφορικής και οι οργανικές του θέσεις ανέρχονται σε είκοσι επτά (27).

Τον Σεπτέμβριο 2009 ολοκληρώθηκε η πρόσληψη και η ανάληψη καθηκόντων τεσσάρων (4) Ελεγκτών, εκ των οποίων τρεις είναι Νομικοί και ένας Πληροφορικός. Κατόπιν αυτών των τελευταίων διορισμών, πληρώθηκαν πλέον όλες οι οργανικές θέσεις του Τμήματος με τον αριθμό των υπηρετούντων Νομικών Ελεγκτών να ανέρχεται στους δέκα έξι (16), και των υπηρετούντων Πληροφορικών Ελεγκτών στους ένδεκα (11), συμπεριλαμβανομένου του Διευθυντού της Γραμματείας της Αρχής, ο οποίος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία προέρχεται υποχρεωτικά από το Τμήμα Ελεγκτών.

Κατά το μεγαλύτερο μέρος του έτους 2009, τέσσερις (4) Ελεγκτές απουσίαζαν σε ειδική άδεια λοχείας και ανατροφής τέκνων και τρεις (3) Ελεγκτές υπηρετούσαν με απόσπαση σε άλλες υπηρεσίες, κυρίως σε όργανα της ΕΕ. Το Τμήμα Ελεγκτών υποστηρίχτηκε και από μία (1) εκπαιδευόμενη από τον ΟΑΕΔ.

Η Αρχή σε μια προσπάθεια συστηματικότερης εξέτασης των υποθέσεων, καλύτερης αξιοποίησης των ειδικών γνώσεων των Ελεγκτών και αναβάθμισης της ποιότητας του ελεγκτικού της έργου προέβη στην έκδοση της υπ. αριθμ. 6297/18.11.2008 Απόφασης, με την οποία το Τμήμα Ελεγκτών λειτουργεί ατύπως σε τέσσερα (4) γραφεία, με τα ακόλουθα θεματικά αντικείμενα:

Α΄ γραφείο: Δημόσια Διοίκηση, Εθνική Άμυνα, Διωκτικές Αρχές και Δημόσια Τάξη, Αυτοδιοίκηση, Κρατική Δράση γενικά.

Β΄ γραφείο: Υγεία, Κοινωνική και Ιδιωτική Ασφάλιση, Εργασιακές Σχέσεις, Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (εκτός των ανεπιθύμητων), Μ.Μ.Ε.

Γ΄ γραφείο: Ιδιωτική Οικονομία, Χρηματοπιστωτικά.

Δ΄ γραφείο: Έλεγχος πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων, κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, ανεπιθύμητες ηλεκτρονικές επικοινωνίες, παρακολούθηση και εκπόνηση μελετών στα αντικείμενα των τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών και της ασφάλειας δεδομένων, συμβολή στην ανάπτυξη των υπολογιστικών και επικοινωνιακών συστημάτων της Αρχής.

Σε κάθε γραφείο ένας ελεγκτής ασκεί καθήκοντα συντονιστή και οι εργασίες του γραφείου τελούν υπό την εποπτεία μέλους της Αρχής.

2. Τμήμα Επικοινωνίας

Το Τμήμα Επικοινωνίας στελεχώνεται από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του κλάδου της Επικοινωνίας, της Μετάφρασης, και των Κοινωνικών Επιστημών. Στις αρμοδιότητές του, ανήκει η υποβολή εισηγήσεων και η εν γένει συνδρομή της Αρχής στην άσκηση της επικοινωνιακής πολιτικής της, η μέριμνα των δημοσίων σχέσεων και της επικοινωνίας της με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, με ιδιώτες και με υπηρεσίες του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η διοργάνωση ενημερωτικών και επιστημονικών ημερίδων και συνεδρίων για θέματα σχετικά με το αντικείμενο της Αρχής. Επίσης, στις αρμοδιότητες του Τμήματος υπάγεται η κατάρτιση ενημερωτικών φυλλαδίων, καταχωρίσεων στον Τύπο καθώς και ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών μηνυμάτων για την Αρχή, τις αρμοδιότητες και το έργο της, η μετάφραση κειμένων, η παρακολούθηση των ΜΜΕ για θέματα επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και η τήρηση της βιβλιοθήκης της Αρχής.

Αν και οι οργανικές θέσεις του Τμήματος είναι έξι (6), υπηρετούν ενεργά μόνον δύο (2), διότι δύο (2) υπάλληλοι απουσιάζουν σε ειδική άδεια λοχείας και ανατροφής τέκνων και άλλοι δύο (2) υπηρετούν με απόσπαση εκτός Αρχής. Οι υπηρετούντες επικουρούνται από δύο (2) εκπαιδευόμενους του ΟΑΕΔ και από μία μόνιμη υπάλληλο ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού του Διοικητικού-Οικονομικού Τμήματος της Γραμματείας της Αρχής στην οποία ανατέθηκε από τον Πρόεδρο της Αρχής τον Οκτώβριο 2009 παράλληλη απασχόληση με τα καθήκοντά της στο Διοικητικό-Οικονομικό Τμήμα και στο Τμήμα Επικοινωνίας.

3. Το Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων.

Το Τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων αποτελείται από προσωπικό με εξειδικευμένες γνώσεις Δημόσιας Διοίκησης και Οικονομικών Επιστημών. Οι υπάλληλοι του Τμήματος είναι επιφορτισμένοι με τη γραμματειακή υποστήριξη του Προέδρου και των Μελών, την ηλεκτρονική τήρηση του πρωτοκόλλου, την τήρηση

των πρακτικών των συνεδριάσεων, τη δακτυλογράφηση κάθε είδους κειμένων, την ταξινόμηση και διαρκή ενημέρωση κάθε αναγκαίου αρχείου και τη σύνταξη και εκτέλεση του οικονομικού προϋπολογισμού της Αρχής.

Στα καθήκοντα του Τμήματος, υπάγεται επίσης η διαχείριση των οικονομικών υποθέσεων της Αρχής (έκδοση ενταλμάτων πληρωμής, μισθοδοσίας, αποζημιώσεων και απολαβών των μελών και του προσωπικού, και είδους εκκαθάριση εσόδων και δαπανών), η μηχανοργάνωση των υπηρεσιών και η υποστήριξη των μηχανογραφικών εφαρμογών και του λογισμικού.

Οι οργανικές θέσεις ανέρχονται σε δέκα επτά (17) και υπηρετούν ενεργά δέκα πέντε (15). Μία (1) μόνιμη υπάλληλος του Τμήματος απουσιάζει κάνοντας χρήση της διετούς άδειας άνευ αποδοχών που ορίζεται στον υπαλληλικό κώδικα για την ανατροφή των ανηλίκων τέκνων της και υπάρχει σε εξέλιξη η πλήρωση μιας (1) οργανικής θέσης ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού, συνεπεία παραίτησης της υπηρετούσας υπαλλήλου τον Δεκέμβριο του 2009. Η γραμματειακή υποστήριξη του γραφείου Προέδρου γίνεται από υπάλληλο κατηγορίας ΔΕ, η οποία υπηρετεί με απόσπαση στην Αρχή και η οργανική της θέση είναι στην Κεντρική Υπηρεσία, στο Υπ. Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Τέλος, από την 01.09.2009 στο Διοικητικό-Οικονομικό Τμήμα, και συγκεκριμένα στο γραφείο Πρωτοκόλλου, υπηρετεί με απόσπαση υπάλληλος ΔΕ Χειριστών Η/Υ της οποίας η οργανική θέση είναι στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Το εν λόγω Τμήμα επικουρείται δε με δύο (2) εκπαιδευόμενους του ΟΑΕΔ.

1.4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ως ανεξάρτητη διοικητική Αρχή, έχει δικό της προϋπολογισμό ο οποίος εγγράφεται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν.3051/2002 «Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες Αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις», τον προϋπολογισμό της Αρχής εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών, ο Πρόεδρός της, ο οποίος σύμφωνα και με τις κείμενες διατάξεις είναι και ο διατάκτης των δαπανών της. Κατά το οικονομικό έτος 2009, ο προϋπολογισμός της Αρχής ανήλθε στο ποσό των δύο εκατομμυρίων εννιακοσίων ενενήντα μιας χιλιάδων εκατό ευρώ (2.991.100,00 ευρώ), με τελική διαμόρφωση στις 30.09.2009 στο ποσό των τριών εκατομμυρίων εννιακοσίων ευρώ (3.000.900,00 ευρώ), το οποίο και δαπανήθηκε στο σύνολό του. Ο προϋπολογισμός αυτός προέβλεπε αυξήσεις στους κωδικούς μισθοδοσίας, λόγω πρόσληψης υπαλλήλων και στα τρία Τμήματα της Αρχής, καθώς επίσης και στους κωδικούς προμήθειας υλικών εξοπλισμού. Ο εγκεκριμένος προϋπολογισμός της υπηρεσίας για το έτος 2010 ανέρχεται στο ποσό των δύο εκατομμυρίων εννιακοσίων είκοσι τριών χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (2.923.500,00 ευρώ) και αναμένεται και αυτός να δαπανηθεί στο σύνολό του, καθώς προβλέπει αυξήσεις σε κωδικούς προμήθειας εξοπλισμού και αντιμετώπισης λειτουργικών εξόδων της υπηρεσίας.

1.5. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ, ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα σοβαρά λειτουργικά προβλήματα που είχαν παρατεθεί στις εκθέσεις των προηγούμενων ετών εξακολουθούν να υφίστανται και κατά το 2009, αφού δεν κα-

τέστη δυνατή η αύξηση του επιστημονικού προσωπικού της Αρχής ούτε μειώθηκε ο όγκος των εισερχομένων υποθέσεων και των λοιπών κατά νόμο δραστηριοτήτων της Αρχής.

Στις 13 Μαΐου 2009 υποβλήθηκε από την Αρχή πρόταση, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 5 του Ν. 3051/2002, προς τους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών για διπλασιασμό σταδιακά σε μια τριετία των οργανικών θέσεων του προσωπικού της. Η πρόταση έτυχε της σύμφωνης γνώμης του Υπουργού Εσωτερικών και μετά την κυβερνητική μεταβολή υιοθετήθηκε και από τον Υπουργό Εσωτερικών της παρούσης Κυβέρνησης. Στις 15 Ιανουαρίου 2010, η πρόταση επανυποβλήθηκε αναπροσαρμοσμένη ως προς τις ημερομηνίες συστάσεως των θέσεων ώστε να μην προκαλείται οικονομική επιβάρυνση του προϋπολογισμού του έτους 2010. Έκτοτε, παραμένει εκκρεμής στο Υπουργείο Οικονομικών. Η αύξηση του επιστημονικού προσωπικού της Αρχής είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της και πρέπει να πραγματοποιηθεί το ταχύτερο δυνατόν, μόλις οι συνθήκες το επιτρέψουν.

Το 2009, η Αρχή επικέντρωσε την άσκηση των ελεγκτικών της αρμοδιοτήτων κυρίως στην εξέταση υποθέσεων γενικότερου ενδιαφέροντος. Συγκεκριμένα, η Αρχή γνωμοδότησε α) επί σχεδίου διάταξης που προέβλεπε τη λειτουργία συσκευών λήψης εικόνας και ήχου σε δημόσιους χώρους, β) επί σχεδίου διάταξης που προέβλεπε την τροποποίηση του άρθρου 200Α του ΚΠΔ για την ανάλυση DNA και τη δημιουργία αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων και γ) αναφορικά με τις έννομες συνέπειες εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων. Επίσης, εξέδωσε αποφάσεις σε μια σειρά σημαντικών ζητημάτων και ειδικότερα για τη χρήση βιομετρικών στοιχείων, την εγκατάσταση και λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε παιδικές χαρές, τις διαδικτυακές υπηρεσίες εικονικής περιήγησης σε δρόμους πόλεων, τους όρους νομιμότητας της ανάρτησης σε διαδικτυακή πύλη στοιχείων από δημόσια προσβάσιμες πηγές, τη νομιμότητα συλλογής και εμπορίας στοιχείων ηλεκτρονικής επικοινωνίας από ιστοσελίδες και επαγγελματικές ενώσεις χωρίς τη συγκατάθεση των συνδρομητών, τη μετάδοση εικόνας σε πραγματικό χρόνο από ειδησεογραφικό διαδικτυακό τόπο, τις εργασιακές σχέσεις και την άντληση στοιχείων από ασφαλιστικούς οργανισμούς, την πρόσβαση του καταγγέλλοντος πειθαρχικό παράπτωμα υπαλλήλου στην ένορκη διοικητική εξέταση, τη χορήγηση ευαίσθητων δεδομένων για δικαστική χρήση, τη συλλογή στοιχείων εν ζωή αντιστασιακών 1941-45 για ιστορική έρευνα, την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα, τον χρηματοπιστωτικό τομέα και την ιδιωτική οικονομία.

Στην προσπάθεια βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς της, ήδη από το 2008, η Αρχή προχώρησε στην ίδρυση Τμήματος με την τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού της, το οποίο λειτουργεί παράλληλα με την Ολομέλεια. Επίσης, το επιστημονικό προσωπικό της Αρχής κατανεμήθηκε ατύπως σε τέσσερα γραφεία, τα οποία χειρίζονται συγκεκριμένα θεματικά αντικείμενα. Ωστόσο, τα οργανωτικά αυτά μέτρα, αν και συμβάλλουν στην ποιοτική βελτίωση του έργου της Αρχής σε ό,τι αφορά την εξέταση προσφυγών, καταγγελιών και ερωτημάτων, δεν πρόκειται να επιλύσουν το πρόβλημα της επίκαιρης ανταπόκρισης στον όγκο των εισερχομένων υποθέσεων και της συστηματικής ανάπτυξης προληπτικού έργου.

Αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα επαναξιολόγησης της πορείας και των προτεραιοτήτων της προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη στην εκπλήρωση της αποστολής της, η Αρχή αποφάσισε να θέσει ως στόχο για το έτος 2010 την προληπτική δράση, η οποία θα περιορίσει την ενασχόλησή της με τις ατομικές περιπτώσεις. Ήδη έχει ξεκινήσει από το προηγούμενο έτος η προσπάθεια για την έκδοση

αποφάσεων-πilotών και για τον αυτεπάγγελτο έλεγχο επιχειρήσεων του ιδίου κλάδου, που αποτελούν μορφές προληπτικής δράσης. Κυρίως όμως απαιτείται η έκδοση νέων ή η αναθεώρηση υφιστάμενων Οδηγιών. Τέσσερα σχέδια Οδηγιών βρίσκονται στο στάδιο της κατάρτισης ή επεξεργασίας και αφορούν τους ακόλουθους τομείς: α) την πολιτική επικοινωνία, ιδίως με το εκλογικό σώμα, β) την παροχή συγκατάθεσης με ηλεκτρονικά μέσα, γ) την πρόσβαση πολιτών σε έγγραφα του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για χρήση ενώπιον διοικητικών και δικαστικών αρχών και δ) τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης σε κτίρια και στεγασμένους χώρους. Περαιτέρω, μελετάται η κατάρτιση οδηγίων ή συστάσεων και σε άλλους τομείς, πλην όμως για ορισμένους πρέπει να προηγηθεί έλεγχος για να διαπιστωθεί η υφιστάμενη πραγματική κατάσταση. Ακόμη δρομολογείται διαβούλευση με την Τράπεζα Ελλάδος και την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών για τη χρήση προσωπικών δεδομένων κατά τη διενέργεια τραπεζικών εργασιών. Τέλος, η Αρχή προτίθεται να προσφέρει την αρωγή της για την κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας σε σημαντικούς από την οπτική της προστασίας δεδομένων τομείς, όπως στον τομέα της διαδραστικής διαφήμισης, δηλαδή της διαφήμισης που γίνεται μέσω ιστοσελίδας.

Πάντως, το κρίσιμο πρόβλημα της αδυναμίας της Αρχής τόσο για την άμεση ανταπόκριση στα πολυάριθμα αιτήματα των πολιτών και των υπευθύνων επεξεργασίας όσο και για την ικανοποιητική άσκηση των ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων της δεν πρόκειται να επιλυθεί, εφόσον παραμένουν αμετάβλητοι οι δύο παράμετροι της αύξησης των υποθέσεων ατομικού χαρακτήρα και του ανεπαρκούς αριθμού των οργανικών θέσεων. Λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες δημοσιονομικές συνθήκες που δεν φαίνεται να επιτρέπουν την αναγκαία αύξηση του επιστημονικού προσωπικού της Αρχής, η μόνη ρεαλιστική λύση για την κατά το δυνατόν αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής της είναι η μετατόπιση του κυρίου βάρους του έργου της Αρχής, κατά τα επόμενα έτη, στην προληπτική προστασία και ο περιορισμός στην επιλεκτική εξέταση ατομικών παραπόνων και ερωτημάτων με κριτήρια τον βαθμό επίπτωσης που έχουν στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και τον αριθμό των υποκειμένων που αφορούν.

Όπως αναφέρθηκε και στην ετήσια έκθεση του έτους 2008, υπάρχουν σοβαρές ανισότητες ως προς το υπηρεσιακό καθεστώς και τις αποδοχές του επιστημονικού δυναμικού της Αρχής σε σύγκριση με το αντίστοιχο προσωπικό άλλων αρχών. Οι ανισότητες αυτές καλλιεργούν δυσμενές εργασιακό κλίμα και επιτείνουν το πρόβλημα της ελλιπούς στελέχωσης. Ο βασικός λόγος της μισθολογικής διαφοροποίησης είναι η ένταξη των ελεγκτών της Αρχής στην κατηγορία ΠΕ και όχι στην κατηγορία του ειδικού επιστημονικού προσωπικού παρόλο που τα απαιτούμενα για τις θέσεις ελεγκτών της Αρχής προσόντα είναι τα ίδια ή και υψηλότερα αυτών που προβλέπονται για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό άλλων αρχών. Συνολικά, από άποψη αποδοχών, οι υπάλληλοι του τμήματος Ελεγκτών (επιστημονικό δυναμικό) της Αρχής υπολείπονται αυτών του επιστημονικού προσωπικού άλλων αρχών, σε ποσοστό περίπου 25%. Είναι πρόδηλο ότι πρέπει να θεσπιστεί ενιαία μισθολογική μεταχείριση για το προσωπικό τουλάχιστον των πέντε συνταγματικώς κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών.

Ο ιδρυτικός νόμος της Αρχής πρέπει να τροποποιηθεί, τόσο σε θέματα οργάνωσης και διαδικασίας όσο και ουσιαστικών διατάξεων, με στόχο την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής της. Ενδεικτικώς αναφέρονται η σαφέστερη κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ του συλλογικού οργάνου, του Προέδρου και της Γραμματείας, η ανασυγκρότηση της Αρχής από απόψεως ιδιοτήτων των μελών και καθεστώ-

τος πλήρους απασχόλησης, η μεταβολή του υπηρεσιακού καθεστώτος των ελεγκτών από ΠΕ σε ειδικό επιστημονικό προσωπικό, η σύνθεση του Τμήματος, η ευχέρεια αξιολογικής προτίμησης υποθέσεων, η πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα, η αναθέωση διατάξεων που δημιουργούν χωρίς αποχρώντα λόγο γραφειοκρατική επιβάρυνση (γνωστοποιήσεις αρχείων και χορήγηση αδειών), ο καθορισμός υπευθύνου προστασίας προσωπικών δεδομένων σε μεγάλες οργανικές μονάδες του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, τα αρχεία των ΜΜΕ, η επεξεργασία για ερευνητικούς και επιστημονικούς σκοπούς, τα ευαίσθητα δεδομένα και οι νέες τεχνολογίες και η παγκοσμιοποιημένη οικονομία.

Η σαφής οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της ΑΠΔΠΧ και της ΑΔΑΕ είναι ιδιαίτερα δυσχερής, αφού η ηλεκτρονική επικοινωνία αποτελεί κατά κανόνα και μέρος της ηλεκτρονικής επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και από την άλλη πλευρά τα προσωπικά δεδομένα ηλεκτρονικών επικοινωνιών καταλαμβάνονται και από τις διατάξεις προστασίας του απορρήτου των επικοινωνιών. Προτείνεται η εκπόνηση μελέτης με στόχο τη διερεύνηση της σκοπιμότητας συγχώνευσης των δύο αρχών, λαμβάνοντας υπόψη και τα οφέλη από τις συνέργειες που θα αναπτυχθούν, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και την εξοικονόμηση χρηματικών πόρων, ιδιαίτερα στην παρούσα συγκυρία της δημοσιονομικής κρίσης. Συνταγματικό κώλυμα για τη συγχώνευση, κατά την ορθότερη γνώμη, δεν υπάρχει, αφού τα άρθρα 9Α και 19 παρ. 2 του Συντάγματος προνοούν για τη διασφάλιση από ανεξάρτητη αρχή της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και του απορρήτου των επικοινωνιών, καταλείποντας όμως στον κοινό νομοθέτη τη συγκρότηση και λειτουργία της Αρχής υπό ενιαία ή διττή μορφή. Υπό το ισχύον καθεστώς, είναι ευκατὰ η συνεργασία των δύο αρχών στην έκδοση κανονιστικών πράξεων και τη διενέργεια ελέγχων.

Τέλος, επαναλαμβάνεται η πρόταση να συνδεθεί ο προϋπολογισμός της Αρχής με τον προϋπολογισμό της Βουλής, το μόνο αρμόδιο όργανο που ελέγχει την Αρχή. Τούτο θα ενίσχυε την ανεξαρτησία της Αρχής και θα καθιστούσε αποτελεσματικότερη την πραγματοποίηση των εργασιών και την εκτέλεση του προϋπολογισμού της. Περαιτέρω, θα ήταν σκόπιμο όργανο ή ειδική υπηρεσία της Βουλής να παρακολουθεί και να υποστηρίζει πρωτοβουλίες των ανεξαρτήτων αρχών για νομοθετικές ή κανονιστικές ρυθμίσεις ή άλλες ενέργειες.

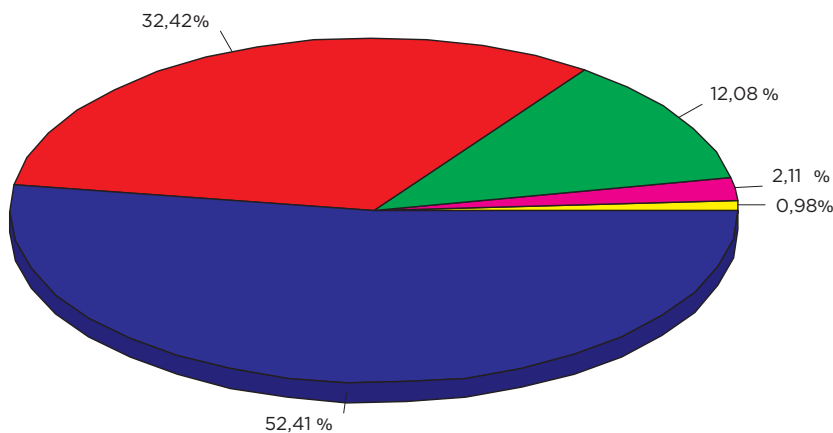
2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στην ενότητα αυτή περιέχονται στατιστικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται στα εισερχόμενα έγγραφα, την κατηγοριοποίηση και τον τρόπο υποβολής τους και στην ανάλυση των εισερχομένων, διεκπεραιωμένων και εκκρεμών υποθέσεων προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων σε θεματικούς τομείς, καθώς και συγκριτικοί πίνακες των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων, υποθέσεων προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων, των αποφάσεων της Αρχής και των αιτήσεων εγγραφής στο μητρώο του άρθρου 13 για το διάστημα 2000-2009. Επίσης, περιέχονται ειδικότερα στατιστικά στοιχεία για τον αριθμό των εισερχομένων και των διεκπεραιωμένων το έτος 2009 αιτήσεων που σχετίζονται με καταχωρίσεις αλλοδαπών στο Πληροφοριακό Σύστημα Σένγκεν και για τη χώρα προέλευσης των αιτούντων. Τέλος περιλαμβάνονται και στοιχεία σχετικά με την κατηγοριοποίηση των σημαντικών γνωστοποιήσεων που υποβλήθηκαν το έτος 2009 και των αδειών που χορηγήθηκαν από την Αρχή, σύμφωνα με τον κλάδο δραστηριότητας του υπευθύνου επεξεργασίας, καθώς και συγκριτικά στοιχεία για το διάστημα 1999-2009.

Στα στατιστικά στοιχεία δεν περιλαμβάνονται οι διενεργηθέντες διοικητικοί έλεγχοι σε αρχεία και επεξεργασίες του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, οι γνωμοδοτήσεις και οι προσωρινές διαταγές της Αρχής. Το αντικείμενο αυτών αναφέρεται συνοπτικά στους τομείς δραστηριότητας. Στο Παράρτημα παρουσιάζονται τα κείμενα των σημαντικών γνωμοδοτήσεων και προσωρινών διαταγών.

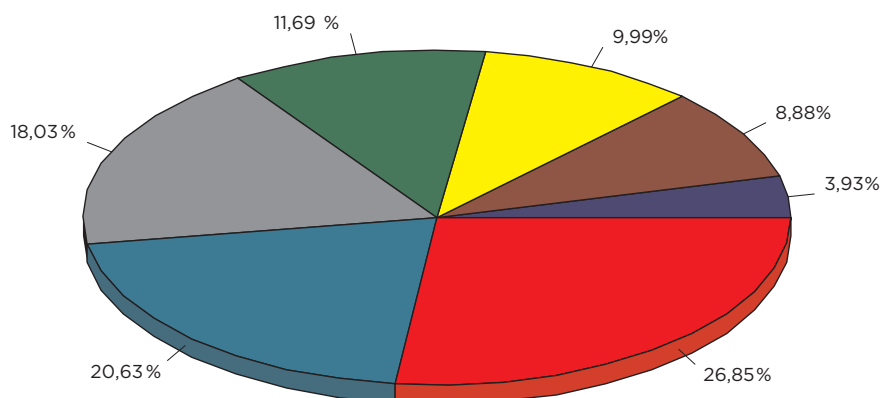
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Εισερχόμενα Έγγραφα		
	Προσφυγές/Ερωτήματα/Αιτήσεις	2318
	Γνωστοποιήσεις Τήρησης Αρχείων	864
	Απόρρητα Εισερχόμενα	70
	Λοιπά Εισερχόμενα	3747
	Λοιπά Απόρρητα Εισερχόμενα	151
Σύνολο		7150

Τρόπος υποβολής

	Ταχυδρομείο	836
	Courier	281
	Συστημένα	714
	Ιδιοχειρώς	1920
	ικτυακή πύλη	635
	E-mail	1475
	FAX	1289
	Σύνολο	7150

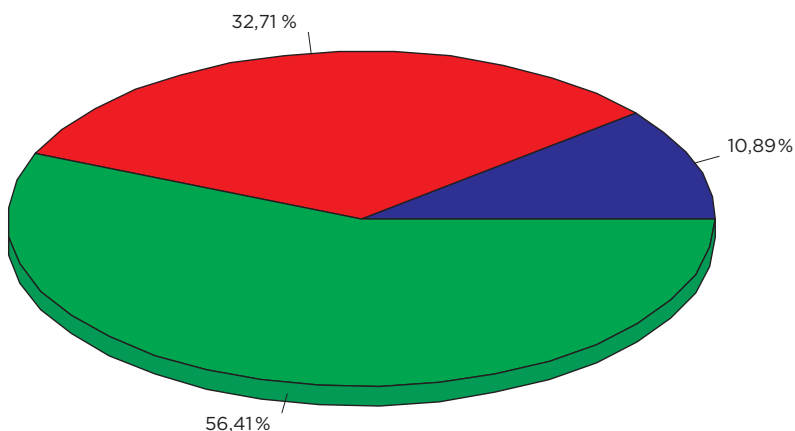

Κατηγοριοποίηση εισερχομένων εγγράφων επί προσφυγών/καταγγελιών, ερωτημάτων και αιτήσεων εγγραφής στη λίστα του άρθρου 13

	Προσφυγές/Καταγγελίες	781
	Ερωτήματα	1347
	τήσεις καταχώρισης σε λίστα άρθρου 13	260
	Σύνολο	2388

Παρατηρήσεις:

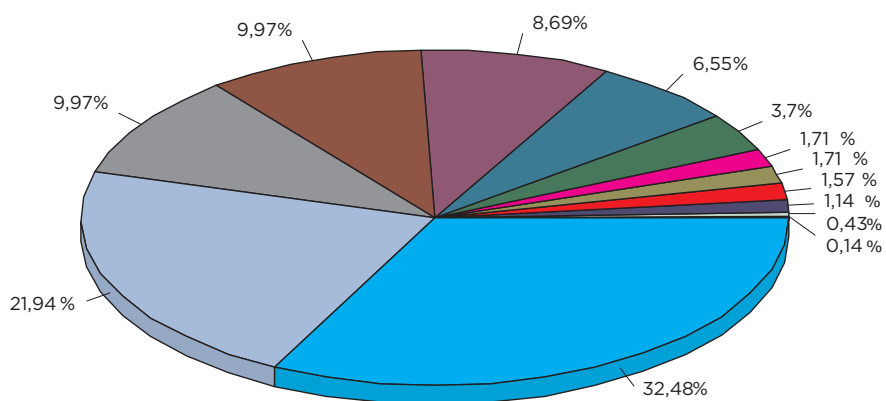
1. Στο παραπάνω σύνολο Προσφυγών/Καταγγελιών προσμετρώνται οι απόρρητες προσφυγές/καταγγελίες.
2. Ο αριθμός των εισερχομένων κατά κατηγορία εγγράφων δεν συμπίπτει με τον αριθμό των υποθέσεων που εμφανίζονται στους επόμενους πίνακες, διότι ορισμένα έγγραφα αφορούν την ίδια υπόθεση.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ, ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ/ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

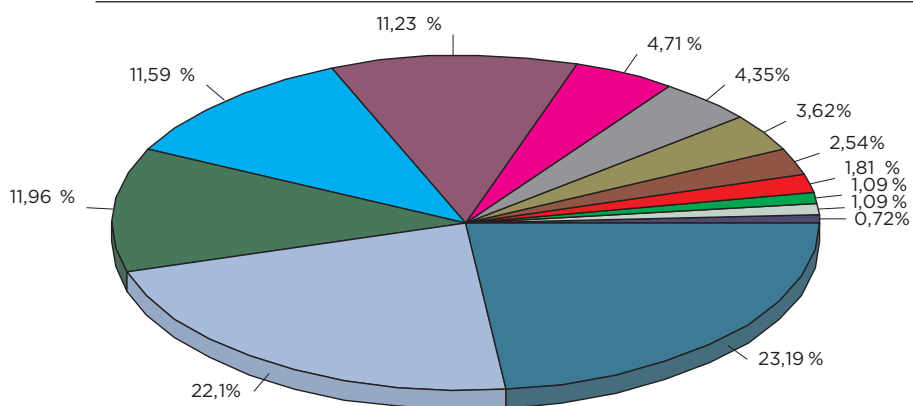
Εισερχόμενες υποθέσεις Προσφυγών/Καταγγελιών το 2009

	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	70
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	3
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική Δράση	26
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	1
	Τομέας Υγείας	12
	Τομέας Ασφάλισης	8
	Παιδεία και Έρευνα	12
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	61
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (Πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	46
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	228
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	70
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	11
	Λοιπά	154
	ύνολο	702

Διεκπεραιωμένες υποθέσεις Προσφυγών/Καταγγελιών το 2009

	Τομέας Διοικητικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	7
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	3
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική Δράση	33
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	3
	Τομέας Υγείας	10
	Τομέας Ασφάλισης	2
	Παιδεία και Έρευνα	13
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	31
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (Πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	64
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	32
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	12
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	5
	Λοιπά	61
	ύνολο	276

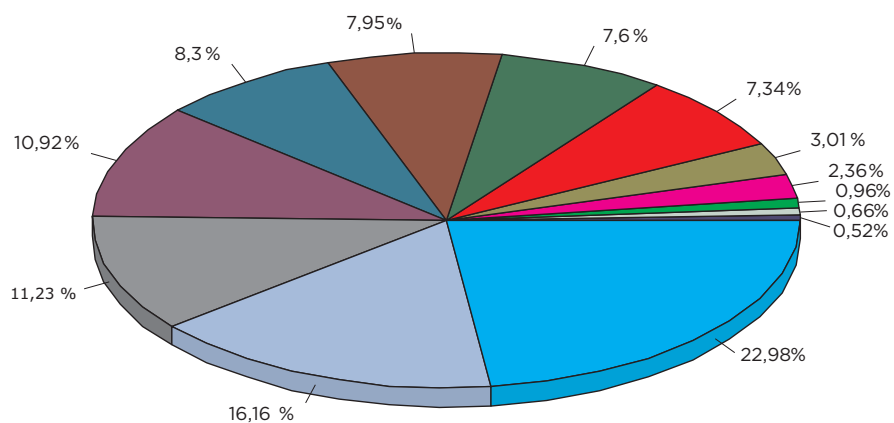

Εκκρεμείς υποθέσεις Προσφυγών/Καταγγελιών την 31/12/2009

	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	182
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	15
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική Δράση	174
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	22
	Τομέας Υγείας	69
	Τομέας Ασφάλισης	12
	Παιδεία και Έρευνα	54
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	250
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (Πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	190
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	526
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	257
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	168
	Λοιπά	370

Σύνολο

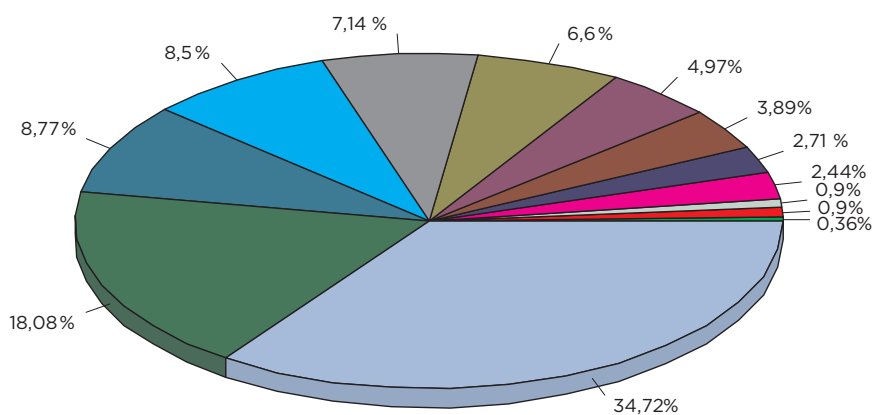
2289

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ, ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

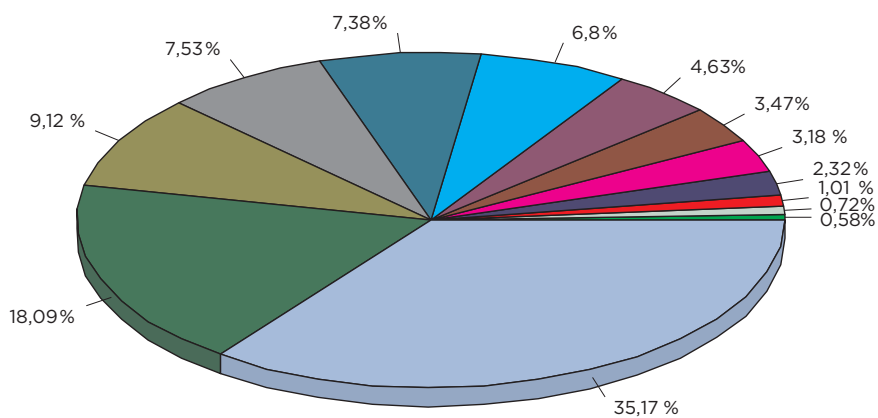
Εισερχόμενες υποθέσεις Ερωτημάτων το 2009

	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	43
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	10
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική Δράση	200
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	4
	Τομέας Υγείας	73
	Τομέας Ασφάλισης	30
	Παιδεία και Έρευνα	27
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	55
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (Πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	97
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	94
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	79
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	10
	Λοιπά	384
	νολο	1106

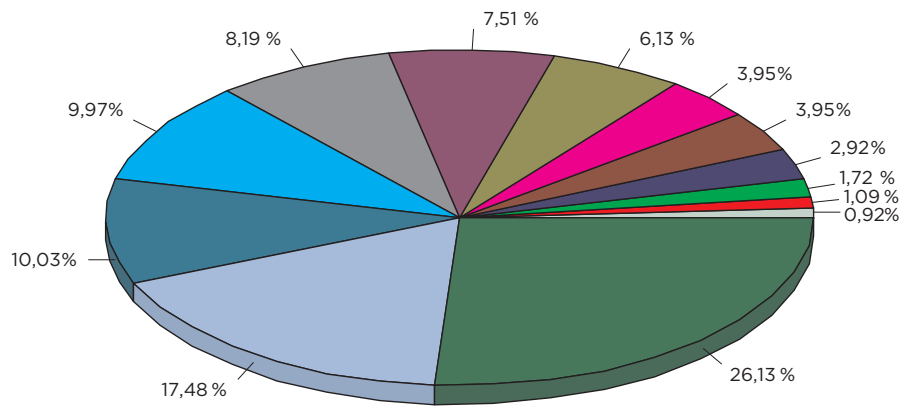
Διεκπεραιωμένες υποθέσεις Ερωτημάτων το 2009

	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	24
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	5
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική Δράση	125
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	4
	Τομέας Υγείας	63
	Τομέας Ασφάλισης	16
	Παιδεία και Έρευνα	22
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	32
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (Πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	51
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	47
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	52
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	7
	Λοιπά	243
νολο		691

Εκκρεμείς υποθέσεις Ερωτημάτων την 31/12/2009

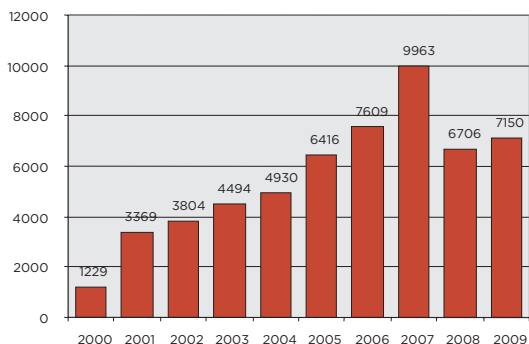
	Τομέας Διωκτικών Αρχών και Δημόσιας Τάξης	69
	Τομέας Εθνικής Άμυνας	16
	Δημόσια Διοίκηση-Αυτοδιοίκηση/Κρατική Δράση	456
	Φορολογικός Τομέας-Υπουργείο Οικονομίας/Οικονομικών	30
	Τομέας Υγείας	107
	Τομέας Ασφάλισης	51
	Παιδεία και Έρευνα	69
	Χρηματοπιστωτικός Τομέας	131
	Τομέας Ιδιωτικής Οικονομίας (Πλην Χρηματοπιστωτικού, Ασφαλιστικού, Τηλεπικοινωνιακού)	175
	Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες	174
	Τομέας Εργασιακών Σχέσεων	143
	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	19
	Λοιπά	305
	νολο	1745

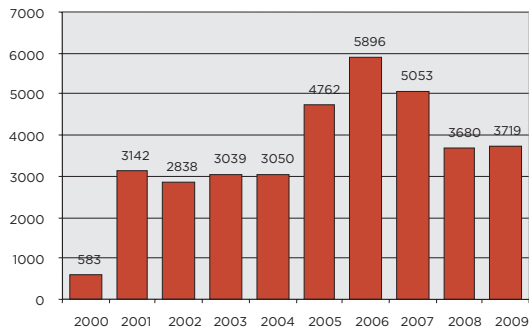
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα ακόλουθα διαγράμματα απεικονίζουν τους ετήσιους αριθμούς των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων, των υποθέσεων προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων, των αποφάσεων της Αρχής και των αιτήσεων εγγραφής στο μητρώο του άρθρου 13 για το διάστημα 2000-2009.

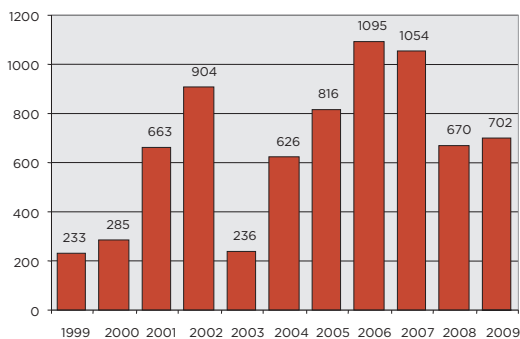
Εισερχόμενα έγγραφα

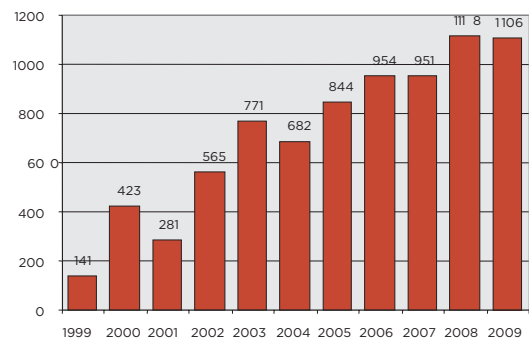
Εξερχόμενα έγγραφα

Προσφυγές Καταγγελίες

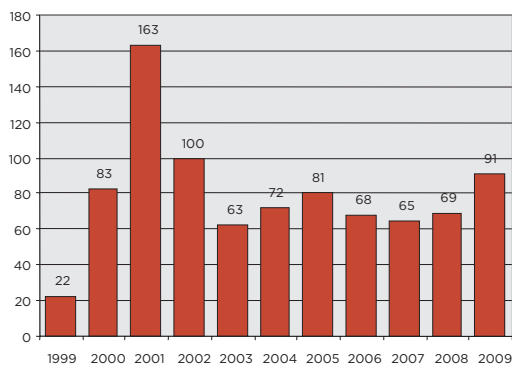

Ερωτήματα

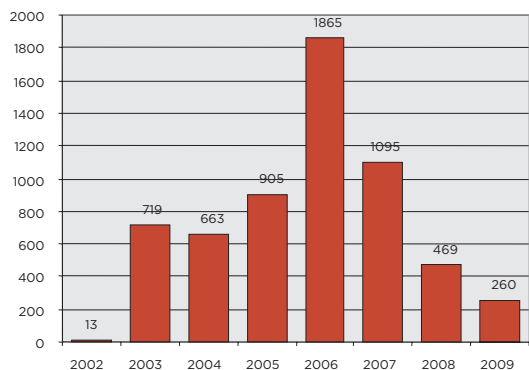

Παρατήρηση: Από το 2008, τα στατιστικά στοιχεία των προσφυγών/καταγγελιών και ερωτημάτων αντλούνται από το νέο Πληροφοριακό Σύστημα της Αρχής το οποίο επιτρέπει την καταχώριση των εισερχομένων εγγράφων κατά υποθέσεις.

Αποφάσεις

Αιτήσεις Μητρώου άρθρου 13

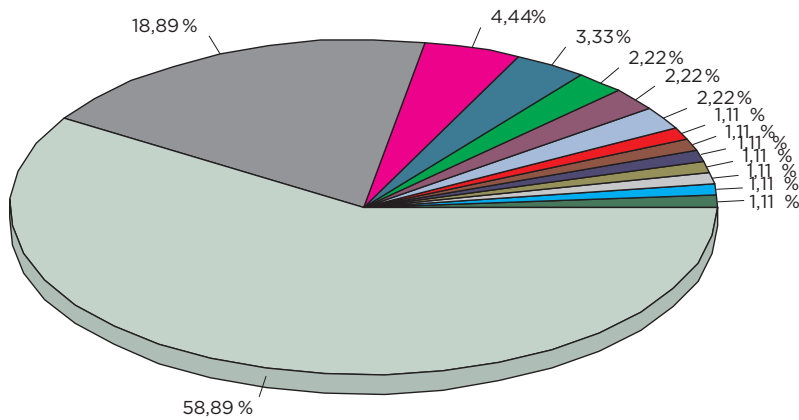
ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΕΝΓΚΕΝ

Αιτήσεις διαγραφής από το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν το 2009

Κατατεθείσες αιτήσεις	90
Αιτήσεις που διεκπεραιώθηκαν	39

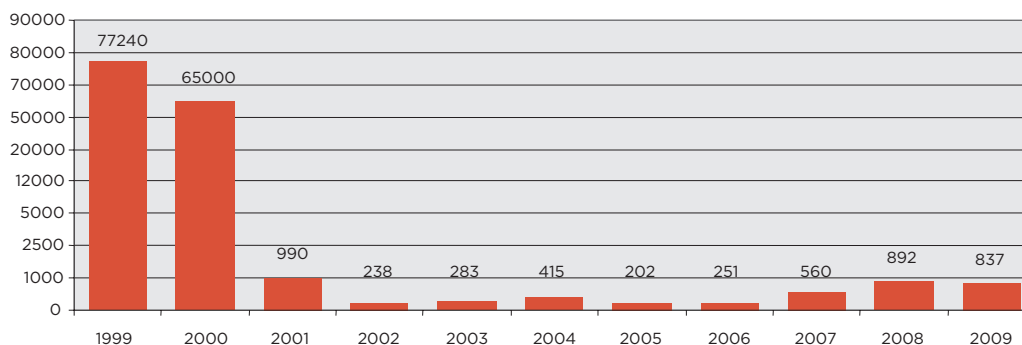
Αιτήσεις ανά χώρα προέλευσης

	Αίγυπτος	1
	Αλβανία	53
	Βουλγαρία	1
	Ινδία	2
	Ιορδανία	1
	Ιράν	1
	Μολδαβία	4
	υκρανία	2
	ακιστάν	3
	ολωνία	1
	Ρωσία	17
	Σερβία-Μαυροβούνιο	1
	Τουρκία	2
	.Γ.Δ.Μ.	1
νολο		90

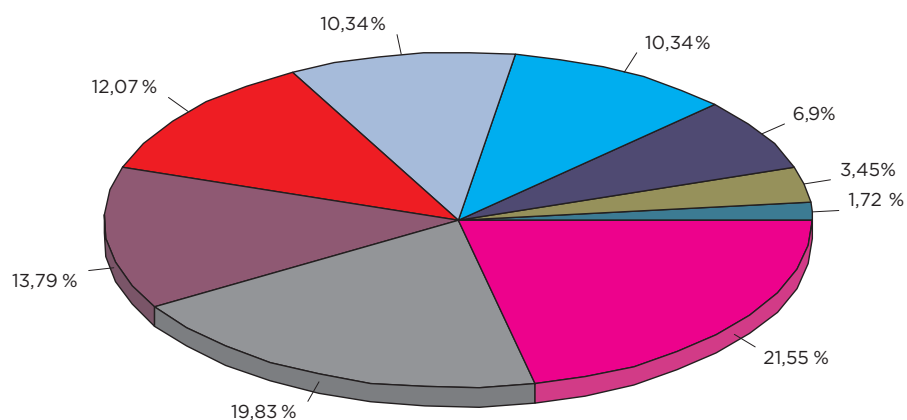
ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΔΕΙΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΩΝ

Γνωστοποιήσεις 1999-2009

Κατηγοριοποίηση σημαντικών γνωστοποιήσεων έτους 2009

Ασφαλιστικές εταιρείες	4
Δημόσιο, Ευρύτερος Δημόσιος Τομέας	8
Διαγνωστικά κέντρα, Κλινικές, Νοσοκομεία	25
Εταιρείες προώθησης πωλήσεων, διαφημιστικές, εταιρείες παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων	16
Κέντρα ερευνών	2
Σύμβουλοι επιχειρήσεων	12
ράπεζες, Χρηματοοικονομικοί Οργανισμοί, ΕΛΔΕ	23
Φαρμακευτικές εταιρείες	14
Οργανισμοί παροχής κοινωνικών υπηρεσιών	12
ολο	116

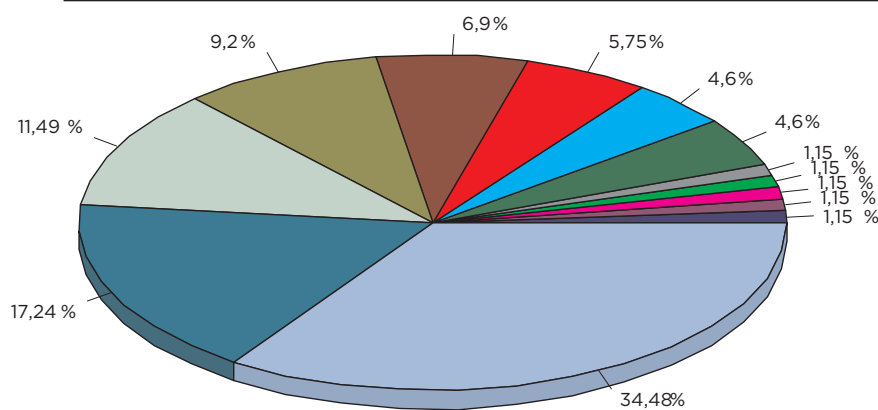

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΚΥΚΛΩΜΑΤΩΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Έτος	Αριθμός γνωστοποιήσεων κλειστών κυκλωμάτων	Γνωστοποιήσεις επέχουσες θέση αιτήσεων για άδεια (χρόνος τήρησης)	Άδειες που εκδόθηκαν για χρόνο τήρησης	Γνωστοποιήσεις επέχουσες θέση αιτήσεων για άδεια (ευαίσθητα δεδομένα)	Άδειες που εκδόθηκαν για ευαίσθητα δεδομένα
2001	38	2	-	1	-
2002	21	2	-	1	-
2003	21	3	-	-	-
2004	60	1	1	2	-
2005	105	3	3	6	-
2006	282	4	2	6	-
2007	368	8	6	3	2
2008	477	-	2	2	-
2009	459	4	1	8	-

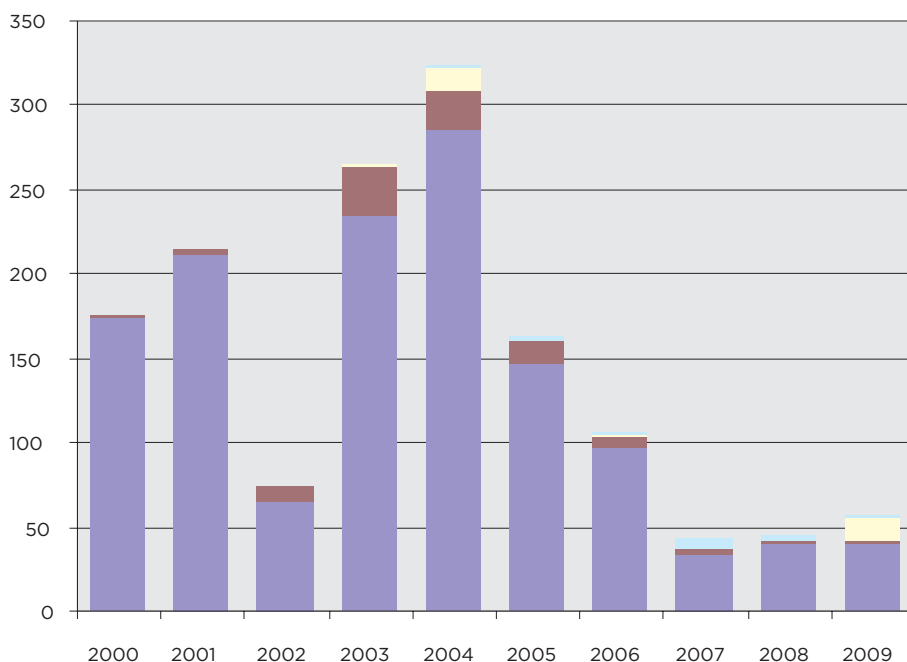
Κατηγοριοποίηση αδειών που χορηγήθηκαν το 2009

Νοσοκομεία, κέντρα υγείας	6
Ιατρικά/Διαγνωστικά κέντρα, κλινικές	10
οινωνικές υπηρεσίες ιδιωτικού τομέα	4
Νομικές Βάσεις	1
Φαρμακευτικές εταιρείες	8
Πανεπιστήμια	1
Διαβίβαση δεδομένων σε χώρες εκτός ΕΕ	1
Παράταση χρόνου τήρησης δεδομένων	1
Διασύνδεση αρχείων δεδομένων	15
Ασφαλιστικές εταιρείες	4
Αστυνομικές Αρχές	1
Εταιρείες Ερευνών	5
Ανανεώσεις αδειών	30
νολο	87

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΑΔΕΙΩΝ

Έτος	Ευαίσθητα δεδομένα	Διαβίβαση δεδομένων εκτός ΕΕ	Διασύνδεση αρχείων δεδομένων	Παράταση Χρόνου τήρησης δεδομένων	Σύνολο
2000	174	2	-	-	176
2001	212	3	-	-	215
2002	64	10	-	-	74
2003	234	30	1	-	265
2004	286	22	15	1	324
2005	146	14	-	3	163
2006	97	7	1	2	107
2007	34	3	-	6	43
2008	40	2	-	2	44
2009	40	1	15	1	57

- Παράταση Χρόνου τήρησης δεδομένων
- ασύνδεση αρχείων δεδομένων
- αβίβαση εκτός ΕΕ
- Ευαίσθητα δεδομένα

3. ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

3.1. ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ

3.1.1. Δημόσια Ασφάλεια

Κατά το έτος 2009 και στο πλαίσιο της γνωμοδοτικής της αρμοδιότητας (άρθρο 19 παρ. 1 στοιχ. θ' του Ν. 2472/1997), η Αρχή κλήθηκε να γνωμοδοτήσει επί σχεδίων διατάξεων που προέβλεπαν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις διωκτικές αρχές για λόγους ενίσχυσης της δημόσιας ασφάλειας και διευκόλυνσης/εκσυγχρονισμού του έργου των διωκτικών αρχών. Συγκεκριμένα, τέθηκαν υπόψη της Αρχής: α) σχέδιο διάταξης που προέβλεπε τη λειτουργία καμερών εικόνας και ήχου σε δημόσιους χώρους για τη διαφύλαξη της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας και ιδίως για την προστασία προσώπων και πραγμάτων καθώς και για τη διαχείριση της κυκλοφορίας, β) σχέδιο διάταξης που προέβλεπε την τροποποίηση του άρθρου 200Α του ΚΠολΔ και αφορούσε την ανάλυση DNA και στη δημιουργία αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων.

Και οι δύο παραπάνω διατάξεις στο μέτρο που προβλέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (βιντεοσκόπηση δημόσιων χώρων, ανάλυση γενετικού υλικού - δημιουργία αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων) από δημόσιες αρχές, συνιστούν περιορισμούς του δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης, που κατοχυρώνεται πλέον συνταγματικά στο άρθρο 9Α του Συντάγματος, αλλά και επεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή των προσώπων, η προστασία της οποίας κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής και ΕΣΔΑ). Για τον λόγο αυτό, έπρεπε να διερευνηθεί εάν τα σχέδια διατάξεων ήταν σύμφωνα με το Σύνταγμα και συμβατά με την ΕΣΔΑ. Προκειμένου η Αρχή να προβεί στον παραπάνω έλεγχο, έλαβε υπόψη της τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (στο εξής και ΣΤΕ) για τους περιορισμούς των ατομικών δικαιωμάτων, τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής και ΕΔΔΑ) για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της νομοθετικής διάταξης που προβλέπει επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, ώστε η επέμβαση αυτή να θεωρείται σύμφωνη με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, καθώς και τις αντίστοιχες διατάξεις (για τη βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων, την ανάλυση γενετικού υλικού - τη δημιουργία αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων) άλλων ευρωπαϊκών κρατών, όπως της Αυστρίας, της Γερμανίας και της Γαλλίας.

Α. Στην πρώτη περίπτωση, της εγκατάστασης και λειτουργίας κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους, το σχέδιο διάταξης επί του οποίου εκδόθηκε η Γνωμοδότηση 1/2009 της Αρχής είχε την παρακάτω διατύπωση: «Οι διατάξεις του παρόντος νόμου (Ν. 2472/1997) δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων, η οποία πραγματοποιείται: ...γ) από δημόσια αρχή με τη λειτουργία ειδικών τεχνικών μέσων καταγραφής ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους για τη διαφύλαξη της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, για την οποία είναι αρμόδια, και ιδίως για την προστασία προσώπων και πραγμάτων καθώς και για τη διαχείριση της κυκλοφορίας. Το υλικό που συλλέγεται από τα ανωτέρω μέσα, εφόσον δεν εμπίπτει στην περίπτωση β', τηρείται για χρονικό διάστημα επτά (7) ημερών, μετά το πέρας των οποίων καταστρέφεται με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα. Η παράβαση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη».

Η Αρχή με τη Γνωμοδότησή της δέχθηκε ότι η συνεχής βιντεοεπιτήρηση, με καταγραφή ήχου ή και εικόνας από δημόσιους χώρους, μεγάλου αριθμού προσώπων, τα οποία δεν επιδεικνύουν παραβατική συμπεριφορά, συνιστά έντονη προσβολή

του δικαιώματος του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού (άρθρο 9Α Σ) και της ιδιωτικής ζωής (άρθρο 8 της ΕΣΔΑ). Εξίσωσε, μάλιστα, τη συνεχή βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων με τα συστήματα μυστικής παρακολούθησης λόγω των τεχνικών δυνατοτήτων των ψηφιακών συστημάτων κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης να τίθενται σε συναγερμό σε περίπτωση καταγραφής συγκεκριμένων εικόνων και ήχων, με αποτέλεσμα την εφαρμογή και σε αυτή την περίπτωση των αρχών που έχει διατυπώσει το ΕΔΔΑ για τα συστήματα μυστικής παρακολούθησης. Λαμβάνοντας, επιπλέον, υπόψη τη νομολογία του ΣτΕ για τους περιορισμούς των συνταγματικώς κατοχυρωμένων ατομικών δικαιωμάτων, σύμφωνα με την οποία οι τελευταίοι πρέπει να ορίζονται γενικώς και αντικειμενικώς (σε τυπικό νόμο ή σε προεδρικό διάταγμα κατόπιν ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησης), να δικαιολογούνται από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, να τελούν σε πρόδηλη λογική συνάφεια με τον σκοπό αυτό, να είναι πρόσφοροι, κατάλληλοι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, να μην απονέμουν στη Διοίκηση ευρεία διακριτική ευχέρεια και να μην θίγουν τον πυρήνα του δικαιώματος αλλά και το γεγονός ότι η ερμηνεία ειδικά του άρθρου 9Α Σ πρέπει να λαμβάνει υπόψη το διαμορφωμένο, κατά τον χρόνο ψήφισης της νέας συνταγματικής διάταξης, ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων από κείμενα δεσμευτικά και μη, προχώρησε στη διατύπωση των ακόλουθων εννέα παρατηρήσεων ως προς την επίμαχη τροπολογία:

1. Ο αρνητικός χαρακτήρας της διάταξης, η οποία περιορίζεται να εξαιρέσει από την εφαρμογή του Ν. 2472/1997 και τον έλεγχο της Αρχής τη λειτουργία συσκευών καταγραφής ήχου ή/και εικόνας σε δημόσιους χώρους, δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις της πάγιας νομολογίας του ΕΔΔΑ για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νόμου, που περιορίζει ένα ατομικό δικαίωμα και ειδικότερα αυτό της προβλεψιμότητας των συνεπειών του, εφόσον δεν περιέχει σαφείς και λεπτομερείς διατάξεις ως προς τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, ώστε να παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων επαρκείς εγγυήσεις κατά αυθαίρετων ή καταχρηστικών ενεργειών.
2. Ο σκοπός της επεξεργασίας δεν είναι επαρκώς ορισμένος (διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας για την προστασία προσώπων και πραγμάτων). Η εξειδίκευση του σκοπού, εντούτοις, είναι απαραίτητη για τον έλεγχο τήρησης της κατοχυρωμένης από το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ αρχής της αναλογικότητας. Παράδειγμα εξειδικευμένου σκοπού θα μπορούσε να είναι η αποτροπή των εγκλημάτων κατά της ζωής, της προσωπικής ελευθερίας και της ιδιοκτησίας.
3. Δεν προβλέπονται συγκεκριμένα κριτήρια επικινδυνότητας (όπως για παράδειγμα αυξημένη εγκληματικότητα σε μία συγκεκριμένη περιοχή, χώροι και κτίρια που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας), βάσει των οποίων θα αποφασίζεται η εγκατάσταση και λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους. Η απεριόριστη ευχέρεια που με τον τρόπο αυτό καταλείπεται στις διοικητικές αρχές υπερβαίνει το αυστηρά αναγκαίο μέτρο, το οποίο, κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ και του ΣτΕ, δικαιολογεί την επιβολή περιορισμών στα ατομικά δικαιώματα.
4. Δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη για τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. Η κατοχύρωση όμως ειδικών δικαιωμάτων και εγγυήσεων υπέρ των υποκειμένων ανήκει στον πυρήνα του συνταγματικά προστατευομένου δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης (άρθρο 9Α Σ).
5. Δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο οποίος συλλέγει, αποθηκεύει και γενικότερα επεξεργάζεται τα δεδομένα ήχου και εικό-

- νας. Η αναφορά γενικώς στη «δημόσια αρχή που είναι αρμόδια», δεν είναι επαρκής για τη προστασία των ατόμων σε περίπτωση παραβίασης της ρύθμισης και δημιουργεί κίνδυνο σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφόρων διοικητικών αρχών.
6. Δεν προβλέπεται έκδοση προηγούμενης διοικητικής πράξης για την εγκατάσταση των εικονοληπτών σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ώστε να εξασφαλίζεται αποτελεσματικός δικαστικός έλεγχος της ορθής εφαρμογής του νόμου.
 7. Η τροπολογία προβλέπει μόνο τον χρόνο τήρησης των συλλεγέντων δεδομένων (επτά ημέρες) και τη διαδικασία καταστροφής τους, ενώ δεν περιέχει ρυθμίσεις για τη συλλογή, αποθήκευση, χρήση και διαβίβαση των δεδομένων. Η έλλειψη αυτή προκαλεί ζητήματα επάρκειας της ρύθμισης από απόψεως σεβασμού της νομολογίας του ΕΔΔΑ για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που οφείλει να έχει μία νομοθετική διάταξη, η οποία ενέχει προσβολή του προστατευομένου από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής.
 8. Δεν προβλέπονται οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των συλλεγομένων και αποθηκευμένων προσωπικών δεδομένων.
 9. Η αφαίρεση από την ελεγκτική αρμοδιότητα της Αρχής ενός μεγάλου και ευαίσθητου τομέα κρατικής δράσης, προσβάλλει τον πυρήνα του άρθρου 9Α Σ και μπορεί να υποστηριχθεί ότι δεν είναι συμβατή με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα:
 - Η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης ως αυτοτελούς δικαιώματος έλαβε χώρα προκειμένου να εξασφαλισθεί πληρέστερη προστασία της ιδιωτικότητας μέσω, μεταξύ άλλων, της σύστασης ανεξάρτητης αρχής, εξοπλισμένης με την κατάλληλη τεχνογνωσία για την αντιμετώπιση των συνεχώς εξελισσόμενων τεχνολογιών της πληροφορικής. Κατά συνέπεια, η ρήτρα της επιφύλαξης υπέρ του νόμου, που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 9Α Σ, αφορά την οργάνωση και λειτουργία της ανεξάρτητης αρχής για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής της, ενώ η ευχέρεια του κοινού νομοθέτη δεν εξικνείται μέχρι την ολοσχερή αφαίρεση από την εποπτεία της ενός ευρέος πεδίου της κρατικής δράσης.
 - Η ερμηνεία αυτή συμπορεύεται και με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, το οποίο καθόσον αφορά τον αστυνομικό τομέα, αξιοποιεί πάντοτε ως ερμηνευτικό εργαλείο τη Σύσταση (87) 15 του Συμβουλίου της Ευρώπης «για τη ρύθμιση της χρήσης προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα». Εκεί προβλέπεται ρητώς η υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να υπαγάγουν στην εποπτεία ανεξάρτητης αρχής την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που διενεργείται στον αστυνομικό τομέα.
 - Η αφαίρεση της εποπτείας της Αρχής δεν καθιστά δυνατή τη συμμόρφωση της χώρας με τις υποχρεώσεις που προβλέπει η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ειδικότερα στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, καθώς για την ανταλλαγή προσωπικών δεδομένων μεταξύ των διωκτικών αρχών απαραίτητη είναι η εξασφάλιση του επιπέδου προστασίας που προβλέπεται στην Απόφαση-Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27.11.2008 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στον τρίτο πυλώνα. Η τελευταία προβλέπει ως υποχρεωτική την εποπτεία των σχετικών επεξεργασιών και αρχείων από τις εθνικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Β. Στη δεύτερη περίπτωση, της ανάλυσης γενετικού υλικού και της δημιουργίας αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων, το σχέδιο διάταξης επί του οποίου η Αρχή εξέδωσε τη Γνωμοδότηση 2/2009 τροποποιούσε το άρθρο 200Α του ΚΠολΔ. Η κωδικοποιημένη μορφή του εν λόγω άρθρου είχε ως εξής (με πλάγια γραμματοσειρά σημειώνονται οι τροποποιήσεις): *«1. Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ένα πρόσωπο έχει τελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, οι διωκτικές αρχές λαμβάνουν υποχρεωτικά γενετικό υλικό για την ανάλυση του DNA προς το σκοπό της διαπίστωσης της ταυτότητας του δράστη του εγκλήματος αυτού. Η ανάλυση περιορίζεται αποκλειστικά στα δεδομένα που είναι απολύτως αναγκαία για τη διαπίστωση αυτή και διεξάγεται σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο. Την ανάλυση του DNA του κατηγορουμένου δικαιούται να ζητήσει ο ίδιος για την υπεράσπισή του.*

2. Αν η κατά την προηγούμενη παράγραφο ανάλυση αποβεί θετική, το πόρισμά της κοινοποιείται στο πρόσωπο από το οποίο προέρχεται το γενετικό υλικό, που έχει δικαίωμα να ζητήσει επανάληψη της ανάλυσης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 204 έως 208. Το δικαίωμα επανάληψης της ανάλυσης έχει και ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας σε κάθε περίπτωση. Αν η ανάλυση αποβεί αρνητική, το γενετικό υλικό και τα γενετικά αποτυπώματα καταστρέφονται αμέσως, ενώ αν η ανάλυση αποβεί θετική το μεν γενετικό υλικό καταστρέφεται αμέσως, τα δε γενετικά αποτυπώματα του προσώπου, στο οποίο αποδίδεται η πράξη, τηρούνται σε ειδικό αρχείο που συνιστάται και λειτουργεί στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Τα στοιχεία αυτά τηρούνται για την αξιοποίηση στη διερεύνηση και εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων και καταστρέφονται σε κάθε περίπτωση μετά το θάνατο του προσώπου που αφορούν. Η λειτουργία του αρχείου εποπτεύεται από αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, κατά τις κείμενες διατάξεις, με θητεία δύο ετών.

3. Η κατά την παράγραφο 2 καταστροφή του γενετικού υλικού και των γενετικών αποτυπωμάτων γίνεται παρουσία του δικαστικού λειτουργού που εποπτεύει το αρχείο. Στην καταστροφή καλείται να παραστεί με συνήγορο και τεχνικό σύμβουλο το πρόσωπο από το οποίο λήφθηκε το γενετικό υλικό».

Η Αρχή κατά πρώτον επανέλαβε τη διαπίστωσή της ότι τα γενετικά αποτυπώματα, τα οποία προέρχονται από τη (γενετική) ανάλυση του μη πυρηνικού τμήματος του DNA, και αναφέρονται στην ταυτότητα, το φύλο, τη συγγένεια σε ευθεία γενετική γραμμή και τη φυλετική προέλευση του ατόμου το οποίο αφορούν, αποτελούν προσωπικά δεδομένα, αφού προσδιορίζουν αμέσως ή εμμέσως συγκεκριμένο άτομο από άποψη φυσική ή βιολογική. Στο μέτρο μάλιστα που από αυτά αποκαλύπτεται και η φυλετική προέλευση του ατόμου, αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Το ίδιο θα μπορούσε να ισχύσει και για το γενετικό υλικό, το οποίο περιέχει το σύνολο της γενετικής πληροφορίας (όχι μόνο δηλαδή το γενετικό αποτύπωμα αλλά ολόκληρο τον γενετικό κώδικα του ανθρώπου, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με την υγεία του), ιδίως όταν αυτό αποθηκεύεται για μακρό χρονικό διάστημα, λαμβάνοντας υπόψη και τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Η επεξεργασία γενετικών αποτυπωμάτων και η δημιουργία σχετικού αρχείου για την εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων συνιστά περιορισμό του δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης (άρθρο 9Α Σ) και επέμβαση στην ιδιωτική ζωή (άρθρο 8 της ΕΣΔΑ) για έναν καταρχήν νόμιμο σκοπό, όπως δέχεται η νομολογία του ΕΔΔΑ. Θα πρέπει, ωστόσο, να πληρούνται συγκεκριμένες, αυστηρές προϋποθέσεις

ώστε να μη θίγεται ο πυρήνας του ατομικού δικαιώματος, ή, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 ΕΣΔΑ, να αποτελεί αναγκαία επέμβαση στο ατομικό δικαίωμα σε μια δημοκρατική κοινωνία. Λόγω, μάλιστα, των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των γενετικών αποτυπωμάτων (το πληροφοριακό τους φορτίο, η αξιοπιστία τους σε σχέση με την ταυτοποίηση ατόμων, η εξέλιξη της τεχνολογίας σε σχέση με τις δυνατότητες που μπορούν να αποκτήσουν στο μέλλον οι γενετικές αναλύσεις, το γεγονός ότι αρκούν για την ανάλυση DNA ελάχιστα υπολείμματα γενετικού υλικού και ότι το άτομο, σε μεγάλο βαθμό, δεν μπορεί να ελέγξει εάν έχει αφήσει τέτοια ίχνη) οι απαιτήσεις ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του Νόμου και την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας είναι ιδιαίτερα υψηλές.

Η Αρχή λαμβάνοντας, επιπλέον, υπόψη τις αρχές που διέπουν την ποινική δικονομία, τον χαρακτήρα της εξέτασης DNA ως ειδικής μορφής πραγματογνωμοσύνης, της λήψης αυτού ως ανακριτικής πράξης καθώς και το γεγονός ότι η αρχή της αναλογικότητας βρίσκει ιδιαίτερη εφαρμογή στα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού (όσο επαχθέστερο είναι το μέτρο τόσο βαρύτερο πρέπει να είναι και το αποδιδόμενο στο πρόσωπο έγκλημα) διαπίστωσε ότι απαιτούνται ιδιαίτερες εγγυήσεις για την επεξεργασία γενετικών αποτυπωμάτων και τη σύσταση σχετικού αρχείου, λόγω της επέμβασης που απαιτείται στο ανθρώπινο σώμα για τη λήψη γενετικού υλικού και της πληροφοριακής αξίας του αποτελέσματος της ανάλυσής του.

Με βάση τις παραπάνω σκέψεις, η Αρχή διατύπωσε τις ακόλουθες παρατηρήσεις ως προς την επίμαχη τροπολογία. Στα θετικά χαρακτηριστικά της ρύθμισης συγκαταλέγονται: α) η πρόβλεψη της ανάλυσης DNA σε ειδική διάταξη νόμου, β) το γεγονός ότι το γενετικό υλικό (δείγμα) καταστρέφεται αμέσως μετά την ανάλυση, γ) η πρόβλεψη ότι απαιτείται να συντρέχουν σε ένα πρόσωπο σοβαρές ενδείξεις τέλεσης αξιόποινης πράξης, δ) ο περιορισμός του σκοπού της γενετικής ανάλυσης στην ταυτοποίηση του δράστη και ε) το ότι προϋποτίθεται σύγκριση με εύρημα γενετικού υλικού σε τόπο που σχετίζεται με την υπό διερεύνηση αξιόποινη πράξη.

Παρά τα ανωτέρω θετικά χαρακτηριστικά της επίμαχης ρύθμισης, η Αρχή με τη Γνωμοδότησή της επεσήμανε ότι αυτή δεν διαθέτει όλα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που απαιτούνται για τον περιορισμό του ατομικού δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης, ιδίως όταν πρόκειται για χρήση γενετικών αναλύσεων στην ποινική διαδικασία. Ειδικότερα, επεσήμανε ότι:

1. Είναι απαραίτητη η θετική αποτύπωση στο νόμο ότι η γενετική ανάλυση επιτρέπεται εφόσον η ταυτοποίηση του προσώπου δεν προκύπτει ήδη από άλλα αποδεικτικά μέσα, προκειμένου να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, υπό την ειδικότερη έκφανση της αναγκαιότητας.
2. Ο ιδιαίτερα διευρυμένος κατάλογος των αξιόποινων πράξεων, για την εξιχνίαση των οποίων επιτρέπεται η λήψη και ανάλυση γενετικού υλικού (κακουργήματα και πλημμελήματα που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τριών μηνών), σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η διάταξη δεν προβαίνει σε καμία διάκριση ανάμεσα στην εξιχνίαση της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης και στην αποθήκευση του γενετικού αποτυπώματος για τη μελλοντική εξιχνίαση άλλων αξιόποινων πράξεων καθιστά ιδιαίτερα προβληματική τη διάταξη υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας. Για την αντιμετώπιση του ανωτέρω ζητήματος, η Αρχή πρότεινε δύο λύσεις:
 - τον περιορισμό του καταλόγου των εγκλημάτων μόνο στα κακουργήματα.
 - την κλιμάκωση του καταλόγου ως εξής: για την εξιχνίαση της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης διατήρηση του καταλόγου όπως προβλέπεται στην τροπο-

- λογία, ενώ για τη μελλοντική εξιχνίαση εγκλημάτων τήρηση στη βάση δεδομένων των γενετικών αποτυπωμάτων μόνο όσων κατηγορούνται για εγκλήματα ιδιαίτερης βαρύτητας (για παράδειγμα κακουργήματα) ή/και για εγκλήματα τα οποία στρέφονται κατά συγκεκριμένων έννομων αγαθών (για παράδειγμα κατά της γενετήσιας ελευθερίας σε βαθμό πλημμελήματος).
3. Για την αποφυγή της δυνατότητας εκ πλαγίου διεύρυνσης του καταλόγου των αξιόποινων πράξεων, θα πρέπει να αποτυπωθεί στην τροπολογία ότι η αποθήκευση του γενετικού αποτυπώματος επιτρέπεται μόνο για τη μελλοντική εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων από αυτά που προβλέπονται στην παρ. 1.
 4. Η τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων προβλέπεται για απεριόριστο χρονικό διάστημα (θάνατος του υπόπτου) χωρίς να γίνεται διάκριση ανάμεσα σε καταδικασθέντες και αθωωθέντες, σε ενήλικες και ανηλίκους. Η γενικότητα της ρύθμισης προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας. Θα πρέπει, συνεπώς, να υπάρξει ειδικότερη ρύθμιση των προαναφερθεισών περιπτώσεων, ως εξής:
 - διαγραφή από το αρχείο γενετικών αποτυπωμάτων των προσώπων που αθωώθηκαν αμετάκλητα για οποιονδήποτε λόγο,
 - τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων των προσώπων που καταδικάστηκαν αμετάκλητα για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μετά την έκτιση της ποινής,
 - μη τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων ανηλίκων έως 13 ετών στους οποίους επιβάλλονται μόνον αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα, και
 - τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων ανηλίκων άνω των 13 ετών που καταδικάστηκαν αμετάκλητα για μικρότερο χρονικό διάστημα από ό,τι στην περίπτωση ενήλικων καταδικασθέντων.
 5. Οι προϋποθέσεις τήρησης των αταυτοποίητων γενετικών αποτυπωμάτων, καθώς και αυτά δεν είναι αδιάφορα από τη σκοπιά της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, θα πρέπει να ρυθμισθούν θετικώς, ώστε να μη χρησιμοποιούνται για την εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων πέραν όσων προβλέπονται στην τροπολογία. Ο χρόνος τήρησής τους προτείνεται να συμπίπτει με τον χρόνο παραγραφής του εγκλήματος, στο πλαίσιο του οποίου συλλέχθηκαν.
 6. Σε τυπικό νόμο ή προεδρικό διάταγμα, σχετικό με τις αρμοδιότητες και την οργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, θα πρέπει να προβλεφθούν τουλάχιστον και τα ακόλουθα ως προς το αρχείο των γενετικών αποτυπωμάτων: α) ο σκοπός της διαβίβασης και της επιγραμμικής (on-line) πρόσβασης των γενετικών αποτυπωμάτων, ο οποίος θα πρέπει να συμπίπτει με τον σκοπό, για τον οποίο επιτρέπεται η αρχική αποθήκευσή τους, β) οι δημόσιες αρχές που έχουν πρόσβαση στο αρχείο ή προς τις οποίες επιτρέπεται η διαβίβαση, γ) τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης ενημέρωσης που υπέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ότι τηρείται το σχετικό αρχείο και ότι τα αποτυπώματα του συγκεκριμένου προσώπου θα αποθηκευθούν στο εν λόγω αρχείο, δ) οι διαδικασίες διαγραφής και κλειδώματος των δεδομένων, όταν αυτά δεν διαγράφονται, ε) τα κατάλληλα μέτρα φυσικής και λογικής ασφάλειας του αρχείου, ώστε να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση, η τροποποίηση και διαβίβαση των δεδομένων και να ελέγχεται κάθε επέμβαση σε αυτά.
 7. Η τροπολογία καταργεί το δικαστικό συμβούλιο και ως εκ τούτου υποβαθμίζει τη λήψη και ανάλυση του γενετικού υλικού σε απλή ανακριτική πράξη. Επειδή, όμως, η λήψη γενετικού υλικού συνιστά ιδιαίτερα έντονη επέμβαση και προϋποθέτει την εξειδίκευση αόριστων νομικών εννοιών πρέπει να προβλεφθεί

- ρητώς ότι η εν λόγω πράξη αποφασίζεται από το δικαστικό συμβούλιο ή τουλάχιστον από τον εισαγγελέα με ειδική διάταξη.
8. Η πρόβλεψη της εποπτείας του αρχείου με τα γενετικά αποτυπώματα από αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών μπορεί να θεωρηθεί ως επιπρόσθετη θεσμική εγγύηση. Εάν, ωστόσο, ήθελε θεωρηθεί ως εναλλακτική εγγύηση αντί της εποπτείας που ασκεί η Αρχή Προστασίας Δεδομένων, τούτο θα προσέκρουε στον πυρήνα του άρθρου 9Α Σ, το οποίο προβλέπει τη λειτουργία της Αρχής ως θεσμική εγγύηση του ατομικού δικαιώματος και δεν θα ήταν σύμφωνο με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ και τις προϋποθέσεις που θέτουν οι Συστάσεις 87 (15) και 92 (1) του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ύπαρξη ανεξάρτητης αρχής ελέγχου.
 9. Τυχόν αφαίρεση της εποπτείας του σχετικού αρχείου από την Αρχή δεν καθιστά δυνατή ούτε τη συμμόρφωση της χώρας με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (τρίτος πυλώνας) και ειδικότερα με την Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ, την οποία επικαλείται η αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή γενετικών δεδομένων, η εν λόγω Απόφαση αναθέτει την εποπτεία του αρχείου στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων.

3.1.2 Έλεγχος του εθνικού τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν και του Εθνικού Καταλόγου Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών

Η Συμφωνία Σένγκεν του 1985 και η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (στο εξής και ΣΕΣΣ), η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 1995, οδήγησαν στην κατάρτιση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα των κρατών που την είχαν υπογράψει, καθώς και στη δημιουργία ενιαίων εξωτερικών συνόρων, στα οποία οι έλεγχοι εισόδου στον «χώρο Σένγκεν» πραγματοποιούνται με βάση τις ίδιες διαδικασίες. Με την ίδια Σύμβαση καθιερώθηκαν κοινοί κανόνες για την έκδοση θεωρήσεων, την παροχή ασύλου και τον έλεγχο στα εξωτερικά σύνορα, ώστε να είναι εφικτή η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων στο εσωτερικό του «χώρου Σένγκεν», χωρίς παράλληλα να διαταράσσεται η δημόσια ασφάλεια. Το σημαντικότερο από τα αποκαλούμενα «αντισταθμιστικά» μέτρα στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί η δημιουργία και λειτουργία ενός κοινού συστήματος πληροφοριών, του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (Schengen Information System - SIS, στο εξής και ΣΠΣ), το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της βελτίωσης της συνεργασίας μεταξύ των αστυνομικών και δικαστικών αρχών. Το ΣΠΣ είναι μία βάση δεδομένων που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές των κρατών Σένγκεν την ανταλλαγή δεδομένων αναφορικά με ορισμένες κατηγορίες προσώπων και πραγμάτων. Ειδικότερα, στο ΣΠΣ καταχωρίζονται πληροφορίες σχετικά με πρόσωπα που καταζητούνται από τις δικαστικές αρχές, με ανεπιθύμητους αλλοδαπούς, με πρόσωπα που έχουν εξαφανισθεί καθώς και με σκοπό τη διακριτική παρακολούθηση προσώπων. Ως εγγύηση των δικαιωμάτων των πολιτών, η ΣΕΣΣ προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη λειτουργία μιας ανεξάρτητης Αρχής Ελέγχου σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος, η οποία είναι αρμόδια να εξετάζει, αν από την επεξεργασία θίγονται τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων προσώπων. Στην Ελλάδα, η αρμοδιότητα αυτή έχει ανατεθεί στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Παράλληλα, με βάση τη νομοθεσία για την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών στην Ελλάδα, τηρείται και ο Εθνικός Κατάλογος Ανεπιθύμητων Αλλοδαπών (στο

εξής και ΕΚΑΝΑ). Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτό καθορίζονται με κοινή υπουργική απόφαση και είναι ευρύτερα από τα αντίστοιχα του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ένας αλλοδαπός ο οποίος έχει καταχωρισθεί στον ΕΚΑΝΑ, δεν είναι απαραίτητα καταχωρισμένος και στο ΣΠΣ. Η Αρχή είναι αρμόδια να ελέγχει και τη νομιμότητα των καταχωρίσεων στον ΕΚΑΝΑ.

Το 2009, η Αρχή εξέτασε σε σχηματισμό Τμήματος δεκατέσσερις προσφυγές αλλοδαπών για τη διαγραφή τους από το ΣΠΣ και τον ΕΚΑΝΑ. Το σύνολο των προσφυγών έγινε δεκτό και με αντίστοιχες αποφάσεις της Αρχής διατάχθηκε η διαγραφή των αλλοδαπών από τα παραπάνω συστήματα. Σε οκτώ περιπτώσεις (Αποφάσεις 6/2009, 7/2009, 17/2009, 27/2009, 29/2009, 30/2009, 36/2009 και 48/2009), η Αρχή έκρινε ότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 96 της ΣΕΣΣ για την καταχώριση των αλλοδαπών στο ΣΠΣ. Ειδικότερα, έκρινε ότι η ανάκληση της ελληνικής ιθαγένειας λόγω υπόνοιας χρήσης πλαστών δικαιολογητικών, ενώ δεν έχει ακολουθήσει καταδίκη του αλλοδαπού για κάποια αξιόποινη πράξη, δεν συνιστά νόμιμο λόγο εγγραφής του στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν και στον ΕΚΑΝΑ, καθώς σε αυτήν την περίπτωση η παρουσία του συγκεκριμένου αλλοδαπού στην ελληνική επικράτεια δεν συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια. Σε τέσσερις περιπτώσεις (Αποφάσεις 5/2009, 18/2009, 19/2009 και 25/2009), η Αρχή έκρινε ότι διαγράφονται αυτοδίκαια από τον ΕΚΑΝΑ (και κατά συνεκδοχή και από το ΣΠΣ, αφού η καταχώριση στο τελευταίο προϋποθέτει μία εθνική καταχώριση) οι αλλοδαποί σε βάρος των οποίων είχε επιβληθεί το μέτρο της δικαστικής απέλασης, στην περίπτωση που οι ίδιοι έλαβαν στη συνέχεια άδεια παραμονής βάσει της νομοθεσίας που αφορά στην είσοδο και παραμονή αλλοδαπών στην Ελλάδα (άρθρα 66 παρ. 9 του Ν. 2910/2001 και 91 παρ. 11 του Ν. 3386/2005). Τέλος, σε δύο περιπτώσεις (Αποφάσεις 11/2009 και 22/2009), η Αρχή διέταξε τη διαγραφή των προσφευγόντων από το ΣΠΣ και τον ΕΚΑΝΑ, καθώς διαπίστωσε ότι η αναγκαιότητα διατήρησης της καταχώρισης δεν είχε επανεξεταστεί μετά την πάροδο τριετίας από την αρχική καταχώριση με την έκδοση αιτιολογημένης απόφασης με αποτέλεσμα να υφίσταται παραβίαση του άρθρου 112 της ΣΕΣΣ.

3.2. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

3.2.1. Πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα

Α. Η σχέση μεταξύ του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης του ατόμου (άρθρο 9Α Σ) και της επίσης συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της διαφάνειας (με τις ειδικότερες εκφάνσεις του δικαιώματος στην πληροφόρηση, άρθρο 5Α Σ, και του δικαιώματος πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, άρθρο 10 παρ. 3 Σ) απασχόλησε ιδιαίτερα την Αρχή κατά τη διάρκεια του 2009. Με δεδομένο ότι δεν υπάρχει ιεραρχική σειρά μεταξύ των ανωτέρω δικαιωμάτων, η ταυτόχρονη εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων που εξασφαλίζουν την πρόσβαση του πολίτη στα δημόσια έγγραφα (άρθρο 5 ΚΔΔιαδ.) αφενός και την προστασία των προσωπικών δεδομένων (Ν. 2472/1997) αφετέρου συνιστά αρκετές φορές πρόκληση. Ένα μεγάλο ποσοστό των αιτήσεων για γνωμοδότηση της Αρχής, προέρχεται από υπηρεσίες του δημόσιου τομέα, οι οποίες ζητούν να πληροφορηθούν, εάν είναι επιτρεπτή η πρόσβαση του πολίτη σε δημόσια έγγραφα που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Η Αρχή ερμηνεύοντας τις κρίσιμες διατάξεις (άρθρο 5 του Ν. 2472/1997 και άρθρο 5 ΚΔΔιαδ.), έχει κρίνει με σειρά γνωμοδοτικών της εγγράφων ότι η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (όπως είναι και η ανακοίνωση δεδομένων κάποιου προσώπου σε τρίτους μέσω της πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα) επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων (του προσώπου δηλαδή το οποίο αφορούν τα δεδομένα), εάν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπευθύνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από τον νόμο. Τέτοια υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας η Αρχή θεωρεί ότι προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 5 ΚΔΔιαδ. για το δικαίωμα (και αντίστοιχη αξίωση) πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα («διοικητικά» κατά το άρθρο 5 παρ. 1 και «ιδιωτικά» που φυλάσσονται από δημόσιες αρχές κατά το άρθρο 5 παρ. 2), όταν τα έγγραφα αυτά δεν αναφέρονται στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου και δεν παραβιάζεται απόρρητο προβλεπόμενο από ειδικές διατάξεις (άρθρο 5 παρ. 3). Ως διοικητικά έγγραφα θεωρεί, μάλιστα, λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και όσα έγγραφα δεν προέρχονται μεν από δημόσιες υπηρεσίες, αλλά χρησιμοποιήθηκαν ή ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό της διοικητικής δράσης ή τη διαμόρφωση γνώμης ή κρίσης διοικητικού οργάνου.

Ερμηνεύοντας ειδικότερα τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 ΚΔΔιαδ., η οποία επιδιώκει να ρυθμίσει τη σχέση ανάμεσα στην πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα και την προστασία των προσωπικών δεδομένων προβλέποντας ότι «το κατά τις προηγούμενες παραγράφους δικαίωμα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου ή αν παραβιάζεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις», έχει κρίνει ότι η έννοια της «ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής» δεν ταυτίζεται αλλά είναι στενότερη της έννοιας των προσωπικών δεδομένων, αντιπαρατάσσεται στη «δημόσια ζωή» και αφορά μια γενικά παραδεκτή, σύμφωνα με τις κοινωνικές αντιλήψεις, «σφαίρα του απορρήτου» του ατόμου. Δέχεται, συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη και τη νομολογία του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας - Γενικό Δικαστήριο) και ειδικά την απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2007 στην υπόθεση T-194/04, Bavarian Lager κατά Επιτροπής, ότι όλα τα προσωπικά δεδομένα δεν είναι ικανά εκ της φύσεως τους να θίξουν την ιδιωτική ζωή κάποιου προσώπου, ενώ ως δυνάμενα να επιφέρουν τέτοιο αποτέλεσμα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται κυρίως τα ευαίσθητα δεδομένα, όπως εκείνα που σχετίζονται με τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τα σχετικά με την υγεία και τη σεξουαλική ζωή ενός προσώπου δεδομένα. Η επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων, εξάλλου, είναι νόμιμη μόνο υπό τις αυστηρότερες προϋποθέσεις του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997, το οποίο προβλέπει την έκδοσης προηγούμενης άδειας της Αρχής.

Με βάση τις παραπάνω σκέψεις και με την προϋπόθεση ότι ο αιτών επικαλείται και αποδεικνύει τη συνδρομή στο πρόσωπό του εύλογου ενδιαφέροντος (όπως απαιτεί η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 ΚΔΔιαδ.), η Αρχή γνωμοδότησε προς τις δημόσιες αρχές ότι επιτρέπεται η πρόσβαση του αιτούντος σε δημόσια έγγραφα, που περιέχουν προσωπικά δεδομένα (όχι ευαίσθητα) τρίτων προσώπων, στις παρακάτω ενδεικτικά αναφερόμενες περιπτώσεις:

1. Επιτρέπεται η πρόσβαση τρίτου στα δικαιολογητικά έγγραφα που κατέθεσε το υποκείμενο των δεδομένων στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, βάσει των οποίων εκδόθηκε παραχωρητήριο συμβόλαιο, με το σκεπτικό ότι τα έγγραφα

αυτά μολονότι δεν έχουν συνταχθεί από δημόσια υπηρεσία, εμπίπτουν στην έννοια των διοικητικών εγγράφων, λόγω του ότι ελήφθησαν υπόψη προκειμένου να εκδοθεί το παραχωρητήριο, και επιπλέον δεν σχετίζονται με την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή κάποιου προσώπου (εκτός από τα πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης).

2. Επιτρέπεται η πρόσβαση στους κτηματολογικούς πίνακες, εφόσον αυτοί συντάσσονται από τους δήμους και ως εκ τούτου αποτελούν δημόσια έγγραφα. Εξάλλου, τα προσωπικά δεδομένα, που περιλαμβάνονται σε αυτούς δεν σχετίζονται με την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή κάποιου προσώπου.

3. Επιτρέπεται η παροχή πληροφοριών από τους δήμους σε δημότες σχετικά με αμοιβές και αποζημιώσεις του Δημάρχου και κατηγοριών υπαλλήλων των δήμων, καθώς οι πληροφορίες αυτές προκύπτουν από διοικητικά έγγραφα και δεν αφορούν την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτων προσώπων αλλά τη δημόσια παρουσία και δράση τους.

4. Επιτρέπεται η χορήγηση από τη Διοίκηση σε τρίτο αντιγράφων της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καταστήματος, καθώς και της έκθεσης αυτοψίας αυθαίρετης κατασκευής, καθώς πρόκειται για διοικητικά έγγραφα που δεν σχετίζονται με την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή κάποιου προσώπου.

5. Επιτρέπεται η χορήγηση από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης αντιγράφου της έκθεσης επιθεώρησης ελέγχου σε τρίτο, βάσει καταγγελίας του οποίου κινήθηκε ο συγκεκριμένος έλεγχος, καθώς δεν προβλέπεται κάποιου είδους απόρρητο για την έκθεση που συντάσσει το συγκεκριμένο Σώμα.

Στην περίπτωση, αντίθετα, που στα δημόσια έγγραφα περιέχονται προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων τα οποία σχετίζονται με την ιδιωτική ή οικογενειακή τους ζωή (χωρίς να είναι ευαίσθητα δεδομένα) εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η χορήγησή τους σε τρίτο χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, όταν η χορήγηση τους είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο τρίτος και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, και ταυτόχρονα δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών. Σχετική είναι η Απόφαση της Αρχής 13/2009, η οποία κατόπιν καταγγελίας δημότη ότι ο συγκεκριμένος δήμος αρνείται να του χορηγήσει στοιχεία του αρχείου του, έκρινε ότι ο δήμος, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν κωλύεται βάσει της προαναφερθείσας διάταξης του Ν. 2472/1997 να χορηγήσει στον αιτούντα τα ζητηθέντα προσωπικά δεδομένα, για τον σκοπό της αναγνώρισης, άσκησης ή υπεράσπισης των νομίμων δικαιωμάτων του ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων ή διοικητικών αρχών.

Σκόπιμο κρίνεται, επίσης, να διευκρινιστεί ότι στην περίπτωση που ο αιτών ζητά πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα, τα οποία περιέχουν προσωπικά δεδομένα μόνο του ίδιου, το δικαίωμα πρόσβασης είναι αδιαμφισβήτητο και απόλυτο (βάσει του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997). Σε αυτήν την περίπτωση, μάλιστα, η Αρχή έχει κρίνει, λαμβάνοντας υπόψη και τη σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ότι δεν μπορεί να αντιταχθεί στον αιτούντα-υποκείμενο των δεδομένων απόρρητο προβλεπόμενο σε ειδική διάταξη (όπως είναι για παράδειγμα το απόρρητο των πρακτικών της Διυπουργικής Επιτροπής Συντονισμού Ολυμπιακής Προστασίας) και ως εκ τούτου το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να περιοριστεί.

Β. Εκτός από το γενικότερο ζήτημα της πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα, η Αρχή το 2009 ασχολήθηκε επίσης με το ειδικότερο ζήτημα της πρόσβασης στο πόρισμα και στα λοιπά στοιχεία των δικογραφιών των διοικητικών εξετάσεων (Προφορικής/Ενορκης Διοικητικής Εξέτασης).

Με την Απόφαση 57/2009, αντιμετώπισε το ζήτημα της πρόσβασης του καταγγέλλοντος πειθαρχικό παράπτωμα αστυνομικού υπαλλήλου στο φάκελο της διενεργηθείσας σε βάρος του αστυνομικού Προφορικής/Ενορκης Διοικητικής Εξέτασης. Στην εν λόγω περίπτωση, η Αρχή εφάρμοσε τις ειδικότερες (του ΚΔΔιαδ.) διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου του αστυνομικού προσωπικού, το οποίο προβλέπει το δικαίωμα του καταγγέλλοντος πειθαρχικό παράπτωμα αστυνομικού υπαλλήλου να πληροφορείται το αποτέλεσμα της προκαταρκτικής έρευνας, προφορικής ή ένορκης διοικητικής εξέτασης που διενεργήθηκε βάσει της καταγγελίας του (άρθρο 24 παρ. 4 του Π.Δ. 22/1996). Ως αποτέλεσμα των διοικητικών εξετάσεων, η Αρχή θεώρησε το πόρισμα που συντάσσεται για την ολοκλήρωσή τους και κατά συνέπεια έκρινε ότι το πρόσωπο, βάσει καταγγελίας του οποίου κινήθηκε η διοικητική εξέταση, επιτρέπεται να λάβει αντίγραφο του πορίσματος, χωρίς να είναι απαραίτητο να επικαλείται ειδικό έννομο συμφέρον (άρθρο 24 παρ. 4 του Π.Δ. 22/1996 —δικαίωμα του καταγγέλλοντος να πληροφορηθεί το αποτέλεσμα της διοικητικής εξέτασης— σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β΄ του Ν. 2472/1997 — υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας που προβλέπεται από τον νόμο).

Εντούτοις, έκρινε ότι για τη χορήγηση αντιγράφων των συνοδευόντων το πόρισμα στοιχείων που περιέχονται στη δικογραφία της διοικητικής εξέτασης, ο αιτών τρίτος (καταγγέλλων πειθαρχικό παράπτωμα αστυνομικού υπαλλήλου) θα πρέπει να επικαλείται και να αποδεικνύει ότι στο πρόσωπό του συντρέχει έννομο συμφέρον για τη λήψη των συγκεκριμένων εγγράφων, το οποίο υπερέρχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα (αστυνομικού) και ταυτόχρονα δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες του τελευταίου (άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε΄ του Ν. 2472/1997). Επαναλαμβάνοντας την πάγια νομολογία της στο συγκεκριμένου ζήτημα, η Αρχή έκρινε ότι τέτοια περίπτωση συντρέχει ιδίως όταν η χορήγηση προσωπικών δεδομένων είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (βλ. στοιχ. γ΄ του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 για τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, το οποίο ισχύει κατά μείζονα λόγο και στα απλά προσωπικά δεδομένα). Τέλος επεσήμανε ότι στην περίπτωση που η δικογραφία της ΠΔΕ/ΕΔΕ περιέχει και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, όπως αυτά αποκλειστικά απαριθμούνται στο άρθρο 2 στοιχ. β΄ του Ν. 2472/1997, η χορήγηση (ως μορφή επεξεργασίας) στον καταγγέλλοντα πειθαρχικό παράπτωμα αστυνομικού του πορίσματος και του αποδεικτικού υλικού, είναι νόμιμη μόνο μετά από άδεια της Αρχής και εφόσον τα έγγραφα που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ΄ του Ν. 2472/1997).

Επίσης, η Αρχή με μια σειρά γνωμοδοτικών εγγράφων της αντιμετώπισε και το ζήτημα της πρόσβασης του καταγγέλλοντος πειθαρχικό παράπτωμα δημοσίου υπαλλήλου στο πόρισμα της διενεργηθείσας σε βάρος του υπαλλήλου ΕΔΕ. Ειδικότερα, η Αρχή έκρινε ότι στην περίπτωση που ο φάκελος μιας ΕΔΕ περιέχει και προσωπικά δεδομένα του καταγγέλλοντος, ο τελευταίος είναι υποκείμενο των δεδομένων και, ως εκ τούτου, έχει δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά δυνάμει του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997. Σε δεδομένα που τυχόν αναφέρονται σε άλλα πρόσωπα, θεωρείται ως

προς αυτά τρίτος (άρθρο 2 περ. θ' του Ν. 2472/1997) και κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η χορήγησή τους σε αυτόν χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, όταν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997, το έννομο συμφέρον του τρίτου υπερέρχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και ταυτόχρονα δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες του. Η Αρχή στα έγγραφά της παγίως επισημαίνει ότι στην περίπτωση που η δικογραφία της ΕΔΕ περιέχει και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (όπως για παράδειγμα, δεδομένα υγείας ή δεδομένα σχετικά με ποινικές δίωξεις ή καταδίκες), η χορήγηση των περιεχομένων σε αυτή εγγράφων επιτρέπεται υπό τις αυστηρότερες προϋποθέσεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997 και μόνο ύστερα από άδεια της Αρχής.

Γ. Τέλος, η Αρχή με τη Γνωμοδότηση 3/2009 επιχείρησε να επιλύσει το μεγάλης πρακτικής σημασίας ζήτημα των εννόμων συνεπειών της εισαγγελικής παραγγελίας (άρθρο 25 παρ. 4 εδ. β' του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων) για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα. Αναγνωρίζοντας την εν μέρει δικαιολογημένη (λόγω της παράλληλης ισχύος διαφορετικών ρυθμίσεων) διστακτικότητα της Δημόσιας Διοίκησης να διαχειριστεί αιτήματα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα που συνοδεύονται από εισαγγελικές παραγγελίες οι οποίες επιτάσσουν τη χορήγησή τους και λαμβάνοντας υπόψη τις γνωμοδοτήσεις διαφόρων δημοσίων οργάνων (των εισαγγελικών αρχών, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και άλλων ανεξάρτητων αρχών) ως προς τη φύση, τη δεσμευτικότητα και το περιεχόμενο της εισαγγελικής παραγγελίας, επιχείρησε να παρουσιάσει μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του ζητήματος. Η Αρχή, προκρίνοντας την άποψη περί σωρευτικής εφαρμογής των διατάξεων για την έκδοση εισαγγελικής παραγγελίας (άρθρο 25 παρ. 4 εδ. β' του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων), για την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα (άρθρο 5 ΚΔΔιαδ.) και για την προστασία προσωπικών δεδομένων (Ν. 2472/1997) και λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα συνταγματικότητας που ανακύπτουν από την αδυναμία δικαστικής προσβολής της εισαγγελικής παραγγελίας, δέχθηκε τα εξής:

1. Η εισαγγελική παραγγελία είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση μόνο όταν ο Εισαγγελέας ζητά την παροχή στοιχείων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του που προκύπτουν από τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (για παράδειγμα κατά το στάδιο προκαταρκτικής εξέτασης, προανάκρισης ή κύριας ανάκρισης). Στην περίπτωση αυτή, οι διατάξεις του ΚΠΔ ως ειδικότερες κατισχύουν του Ν. 2472/1997, και η νομιμότητα αναζήτησης και χορήγησης των στοιχείων κρίνεται με βάση αυτές.
2. Αντίθετα, η μόνη σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία της δεσμευτικότητας της εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων είναι ότι αυτή αποτελεί επιτακτική εντολή προς τη Διοίκηση για τη διερεύνηση του αιτήματος. Κατά συνέπεια, η εισαγγελική παραγγελία υποχρεώνει τη διοίκηση σε σαφή και αιτιολογημένη (θετική ή αρνητική) απάντηση προς τον αιτούντα (έκδοση δηλαδή εκτελεστής πράξης), μετά από έρευνα της υπόθεσης. Αν η διοίκηση παραλείψει να εκδώσει ρητή πράξη εντός εικοσαήμερου από τη λήψη της εισαγγελικής παραγγελίας, στοιχειοθετείται παράλειψη οφειλομένης νόμιμης ενέργειας προσβαλλόμενη με αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, ότι ο δεσμευτικός χαρακτήρας της εισαγγελικής παραγγελίας συνεπάγεται την υποχρεωτική χορήγηση των εγγράφων από τη Διοίκηση προκαλεί έλλειμμα δικαστικής προστασίας.

3. Στην περίπτωση που η Διοίκηση λόγω εύλογων αμφιβολιών σχετικά με την εφαρμογή του Ν. 2472/1997 απευθυνθεί στην Αρχή για έκδοση γνωμοδότησης, η κρίση της Αρχής θα έχει τις ακόλουθες συνέπειες: i) εάν η Αρχή κρίνει ότι η χορήγηση των ζητηθέντων στοιχείων δεν συνάδει με τον νόμο περί προστασίας προσωπικών δεδομένων, η κρίση αυτή είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση, υποκείμενη όμως σε δικαστικό έλεγχο (άσκηση αίτησης ακύρωσης), ii) εάν η Αρχή κρίνει ότι η χορήγηση των ζητηθέντων στοιχείων δεν κωλύεται από το Ν. 2472/1997, η Διοίκηση έχει τη δυνατότητα να χορηγήσει τα εν λόγω στοιχεία ελέγχοντας, εάν συντρέχουν και οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις που δεν συνδέονται με την προστασία των προσωπικών δεδομένων.
4. Στην περίπτωση που το δημόσιο έγγραφο περιέχει ευαίσθητα δεδομένα (π.χ. δεδομένα υγείας) άλλου προσώπου, απαιτείται προηγούμενη άδεια της Αρχής (άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997) και κατά συνέπεια η εισαγγελική παραγγελία δεν επιτρέπεται να εκτείνεται σε τέτοιου είδους δεδομένα. Αντίθετα, ο Εισαγγελέας θα πρέπει να διαβιβάζει το σχετικό αίτημα προς τη Διοίκηση με τη σημείωση ότι οφείλει να ζητήσει την άδεια της Αρχής.
5. Όταν το δημόσιο έγγραφο περιέχει προσωπικά δεδομένα (απλά ή ευαίσθητα) μόνον του αιτούντος, υπάρχει άνευ ετέρου υποχρέωση της διοίκησης για τη χορήγησή του, κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997 που κατοχυρώνει το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων.
6. Απαιτείται νέα νομοθετική ρύθμιση που θα εναρμονίσει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα.

3.2.2. Διαβίβαση στοιχείων μεταξύ υπηρεσιών

Πολλές από τις υποθέσεις που απασχόλησαν την Αρχή αφορούν αιτήματα υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα για πρόσβαση σε στοιχεία και δη προσωπικά δεδομένα που τηρούνται σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις αυτές, η Αρχή εξετάζει αφενός την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 4 και αφετέρου του άρθρου 5 για την επεξεργασία των απλών προσωπικών δεδομένων, και του άρθρου 7 για την επεξεργασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Ειδικότερα, ελέγχει εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την κατ' εξαίρεση επεξεργασία των δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων αυτών και κατ' επέκταση εάν οι υπηρεσίες δύνανται να διαβιβάσουν τα στοιχεία αυτά νομίμως. Σε συναφές ερώτημα του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων σχετικά με τη διαβίβαση στοιχείων από το αρχείο των ασφαλισμένων του στον ΟΠΕΚΕΠΕ, η Αρχή έκρινε ότι επειδή ο ΟΠΕΚΕΠΕ έχει ειδική εκ του νόμου αρμοδιότητα στο πλαίσιο της κοινής αγροτικής πολιτικής να προβαίνει σε διασταυρωτικούς ελέγχους για τον υπολογισμό και τη διαχείριση δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης, η διαβίβαση των αιτούμενων στοιχείων, εφόσον πρόκειται για απλά προσωπικά δεδομένα, νομιμοποιείται βάσει των διατάξεων (του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. β') του Ν. 2472/1997 ως αναγκαία επεξεργασία επιβαλλόμενη εκ του νόμου. Επιπροσθέτως, θα μπορούσε η νομιμότητα της εν λόγω επεξεργασίας, εφόσον η τήρηση και διασταύρωση των στοιχείων αυτών είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος και έχει ανατεθεί με διάταξη νόμου στον τρίτο στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα, να θεμελιωθεί στη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997.

Αντίστοιχα, σε αίτηση της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για χορήγηση άδειας από την Αρχή για διαβίβαση ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το Κέντρο Δηλητηριάσεων, η Αρχή έκρινε ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την κατ' εξαίρεση χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων διαβίβαση των δεδομένων. Συγκεκριμένα, το Κέντρο Δηλητηριάσεων, το οποίο συνιστά νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ενταγμένο στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, τηρεί τα δεδομένα που αιτείται το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, ήτοι ονοματεπώνυμο και διεύθυνση κατοικίας των προσώπων τα οποία υπέστησαν δηλητηρίαση από φυτοφάρμακα. Επειδή σκοπός της αιτούμενης επεξεργασίας είναι η διερεύνηση της τυχόν παράνομα συνεχιζόμενης κυκλοφορίας και εμπορίας επικίνδυνης ουσίας και η πρόληψη και αποτροπή νέων κρουσμάτων δηλητηριάσεων και εν τέλει η προστασία της δημόσιας υγείας, η Αρχή έκρινε ότι η επεξεργασία αυτή είναι αναγκαία για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, και συνεπώς η διαβίβαση των επίμαχων στοιχείων ήταν νόμιμη (Απόφαση 12/2009).

Αντίθετα, σε ανάλογο ερώτημα της Δ/νσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης στον Δήμο Καλαμάτας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταναστών για τον σκοπό της διοργάνωσης γιορτής μεταναστών, η Αρχή αρχικά διαπίστωσε ότι τα αιτηθέντα από τον δήμο στοιχεία περιέχουν τόσο απλά όσο και ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, αφού η εθνικότητα των προσώπων αναφέρεται στην εθνική τους προέλευση. Στη συνέχεια και προκειμένου η Αρχή να κρίνει τη νομιμότητα της διαβίβασης των στοιχείων, έλεγξε εάν συντρέχει κάποια από τις προϋποθέσεις για τη χωρίς συγκατάθεση των υποκειμένων επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η Αρχή απεφάνθη ότι δεν θεμελιώνεται για τον Δήμο Καλαμάτας, ως τρίτο, έννομο συμφέρον για τη διαβίβαση των ζητηθέντων απλών και ευαίσθητων δεδομένων και ότι επιπλέον ο επιδιωκόμενος από τον Δήμο σκοπός επεξεργασίας μπορεί να εκπληρωθεί με άλλους προσφορότερους τρόπους που δεν απαιτούν οποιαδήποτε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων προσώπων, ήτοι των μεταναστών (Απόφαση 15/2009).

3.2.3. Χορήγηση στοιχείων από τα αρχεία των Δήμων σε δημοτικούς συμβούλους

Η Αρχή δέχεται μεγάλο αριθμό ερωτημάτων από δήμους σχετικά με τη δυνατότητα χορήγησης στοιχείων από αρχεία που αυτοί τηρούν σε δημοτικούς συμβούλους. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το θέμα αυτό συνολικά και να επιλυθεί, η Αρχή με αφορμή ερώτημα του Δήμου Σκοπέλου για το εάν συνάδει με τον νόμο 2472/1997 η χορήγηση σε δημοτικό σύμβουλο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται σε αρχείο οφειλετών του δήμου, έκρινε ότι οι δημοτικοί σύμβουλοι, ως μέλη της διοίκησης και εκφραστές της βούλησης του νομικού προσώπου της τοπικής αυτοδιοίκησης επέχουν θέση υπεύθυνου επεξεργασίας και δεν είναι τρίτοι κατά την έννοια του νόμου, υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι ενεργούν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους και όχι για ιδιωτικό σκοπό. Υπό αυτό το πρίσμα, η χορήγηση στοιχείων σε δημοτικούς συμβούλους δεν αποτελεί διαβίβαση σε τρίτους, αλλά χρήση των προσωπικών δεδομένων από τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας, ο οποίος βέβαια οφείλει πάντα να τηρεί τη γενική αρχή του σκοπού καθώς και να μεριμνά και να εξασφαλίζει το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας που εκτελεί (Απόφαση 90/2009).

3.2.4. Προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων από τη Δημόσια Διοίκηση

Σε πολλές περιπτώσεις, η Αρχή κλήθηκε να διασαφηνίσει τις προϋποθέσεις της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τη Δημόσια Διοίκηση, και συνακόλουθα να κρίνει τη νομιμότητα της επεξεργασίας, έπειτα από αιτήσεις ή και καταγγελίες που υποβλήθηκαν. Ο έλεγχος και η μεταγενέστερη κρίση της Αρχής περί της νομιμότητας της επεξεργασίας επικεντρώνεται στην εξέταση του τρόπου και σκοπού της συλλογής των δεδομένων, στο περιεχόμενο τους, ήτοι ότι πρέπει να είναι συναφή και πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτούνται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας, την ακρίβεια και τη χρονικά πεπερασμένη διατήρηση τους.

Μία από τις περιπτώσεις αφορά καταγγελία πολίτη, ότι η υπηρεσία συντάξεων του ΙΚΑ εξακολουθεί —παρά την προηγούμενη σύσταση της Αρχής— να στέλνει τα ενημερωτικά σημειώματα των συντάξεων των ασφαλισμένων σε φακέλους στους οποίους υπάρχει διαφανές «παράθυρο» από το οποίο είναι ορατά στον οποιονδήποτε τρίτο (ταχυδρομικό υπάλληλο, γείτονες κτλ.) προσωπικά δεδομένα των ασφαλισμένων, και συγκεκριμένα το είδος των αποδοχών των συνταξιούχων, το ποσό της ληφθείσας συντάξεως καθώς και οι ασφαλιστικές τους κρατήσεις. Η Αρχή έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση των διατάξεων για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ειδικότερα της νομιμότητας της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μορφή της οποίας είναι και η με οποιοδήποτε τρόπο διάδοση τους. Συγκεκριμένα, αφού υπενθύμισε ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτούνται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας, έκρινε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση τα δεδομένα που εμφανίζονται στους φακέλους αποστολής δεν πληρούν τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις, καθώς δεν είναι απαραίτητα για τη σκοπούμενη επεξεργασία. Επιπλέον, έκρινε πως παραβιάστηκαν και οι σχετικές διατάξεις για το απόρρητο της επεξεργασίας και την υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων από απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και απνύθυνε προειδοποίηση στο ΙΚΑ να αναγράφονται στους φακέλους αποστολής αποκλειστικά και μόνο τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την αποστολή του φακέλου στον παραλήπτη, δηλαδή ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και ταχυδρομικός κώδικας (Απόφαση 47/2009).

Ομοίως, σε αίτηση του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) για γνωμοδότηση σχετικά με τη νομιμότητα διαβίβασης σε τακτική βάση στο Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (Ι.ΜΕ.ΠΟ.) όλων των στοιχείων που τηρεί στο αρχείο του και επεξεργάζεται και τα οποία αφορούν μετανάστες [*Η Αρχή, αρχικά, διαπίστωσε πως ο ΟΓΑ διέθετε ήδη άδεια από την Αρχή για τη συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων υγείας και ασφάλισης με σκοπό την παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών και ότι αντίστοιχα το Ι.ΜΕ.ΠΟ. διέθετε επίσης άδεια για τη συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων μεταναστών για τον σκοπό της αρμοδιότητας του ως συμβούλου της κυβέρνησης για τη διαμόρφωση κυβερνητικής πολιτικής σε θέματα μετανάστευσης.*], η Αρχή εξέτασε την τήρηση των αρχών του σκοπού, δηλαδή εάν ο σκοπός της επεξεργασίας των δεδομένων και δη ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι νόμιμος, σαφής και καθορισμένος και τα δεδομένα συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτούνται. Τονίζοντας ότι η αρχή της νομιμότητας λειτουργεί ως περιοριστικό όριο της κρατικής δράσης, έκρι-

νε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ευαίσθητων αλλά και απλών των μεταναστών σε τέτοια μάλιστα έκταση και χωρίς χρονικό περιορισμό υπερβαίνει τις αρμοδιότητες που έχουν αποδοθεί στο Ι.ΜΕ.ΠΟ ως συμβούλου της κυβέρνησης για τη διαμόρφωση κυβερνητικής πολιτικής σε θέματα μετανάστευσης. Ως εκ τούτου, μπορεί να χρησιμοποιεί αρχεία τηρούμενα από διάφορους υπεύθυνους επεξεργασίας, προκειμένου να διενεργήσει έρευνες και μελέτες σε θέματα μεταναστευτικής πολιτικής, αλλά όχι και να δημιουργήσει προσωπικό πορτραίτο μεταναστών το οποίο θα περιέχει, μεταξύ άλλων, στοιχεία για το φύλο, το επίπεδο μόρφωσης, το εισόδημα, τις αποταμιεύσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τον τόπο, χρόνο και τρόπο εισόδου στη χώρα, τη χώρα προέλευσης, τον ασφαλιστικό οργανισμό, στοιχεία ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εργασιακή κατάσταση, συνήθειες ασθένειες μεταναστών, αιτίες πρόκλησής τους, χώρους εργατικών ατυχημάτων κ.ά. Η Αρχή αφού ανακάλεσε την άδεια προς το Ι.ΜΕ.ΠΟ., έκρινε πως αφενός δεν επιτρέπεται στον ΟΓΑ να διαβιβάσει επώνυμα στοιχεία μεταναστών στο Ι.ΜΕ.ΠΟ. και αφετέρου πως το Ι.ΜΕ.ΠΟ. μπορεί να συλλέγει με τη συγκατάθεση των υποκειμένων προσωπικά δεδομένα και να λαμβάνει μόνον ανώνυμα στοιχεία από τους φορείς και οργανισμούς από τα οποία δεν θα μπορεί να προσδιοριστεί άμεσα ή έμμεσα η ταυτότητα του μετανάστη (Απόφαση 76/2009).

Σε συναφές ερώτημα από το Υπουργείο Εσωτερικών, Διεύθυνση Παλλαϊκής Άμυνας-Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (ΠΑΜ-ΠΣΕΑ) σχετικά με τη νομιμότητα και τις προϋποθέσεις τήρησης αρχείου το οποίο περιέχει προσωπικά δεδομένα (απλά και ευαίσθητα) ατόμων, όπως υπάλληλοι (πολιτικοί και στρατιωτικοί), Νομάρχες και Γενικοί Γραμματείς, που είναι εξουσιοδοτημένοι ή πρόκειται να εξουσιοδοτηθούν να διαχειρίζονται διαβαθμισμένο υλικό σύμφωνα με τον Εθνικό Κανονισμό Ασφαλείας (ΕΚΑ), η Αρχή, διαχωρίζοντας ανά κατηγορίες ατόμων εξουσιοδοτημένων για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, έκρινε ότι η τήρηση του επίμαχου αρχείου όσον αφορά τους υπαλλήλους και τους Γενικούς Γραμματείς Περιφερειών είναι νόμιμη μόνο υπό τον όρο της συγκατάθεσης των υποκειμένων των δεδομένων και μόνο αν πραγματοποιείται για λόγους εθνικής ασφάλειας, για την προστασία του εθνικού διαβαθμισμένου υλικού στις ένοπλες δυνάμεις και πολιτικές υπηρεσίες. *[Περαιτέρω έκρινε, ότι αφενός δεν απαιτείται για την τήρηση αυτού του αρχείου γνωστοποίηση και λήψη άδειας καθώς πρόκειται για επεξεργασία που πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με την σχέση εργασίας τόσο των Γενικών Γραμματέων όσο και των υπαλλήλων στο δημόσιο τομέα (ΥΠΕΣ) και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος και αφετέρου ότι το ΥΠΕΣ ως υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για το απόρρητο και την ασφάλεια των δεδομένων.]* Αντίθετα, όσον αφορά τους Νομάρχες, η Αρχή διαπίστωσε ότι ο χειρισμός διαβαθμισμένου υλικού είναι υποχρεωτικός, καθώς αποτελεί ουσιαστικά προϋπόθεση για την άσκηση αρμοδιοτήτων που τους έχουν αποδοθεί από τον νόμο, αυτοδικαίως από την εκλογή τους στη αιρετή θέση αυτή. Επιπρόσθετα, οι Νομάρχες όχι μόνον δεν δύνανται να αρνηθούν ανατιολόγητα τον χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, αλλά ούτε και προβλέπεται από τον νόμο μηχανισμός ελέγχου σχετικά με την καταλληλότητα τους ή διαδικασία αντιμετώπισης της τυχόν ακαταλληλότητας του Νομάρχη να διαχειριστεί διαβαθμισμένο υλικό. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο Νομάρχης άμα τη εκλογή του αυτοδικαίως πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, η Αρχή απεφάνθη ότι η τήρηση αρχείου με προσωπικά του δε-

δομένα για την σκοπούμενη επεξεργασία της παροχής εξουσιοδότησης για τη διαχείριση διαβαθμισμένου υλικού υπερβαίνει τις θεμελιώδεις αρχές της αναγκαιότητας και προσφορότητας και συνεπώς δεν είναι επιτρεπτή. Βάσει δε, των ίδιων αρχών του σκοπού, η Αρχή έκρινε πως η τήρηση του αρχείου αυτού επιτρέπεται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η εξουσιοδότηση, εκτός και αν προβλέπεται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων από ειδική διάταξη νόμου (Απόφαση 34/2009).

3.3. ΥΓΕΙΑ

Η Αρχή, με σειρά αποφάσεων και άλλων πράξεών της, αντιμετώπισε ζητήματα σχετικά με τα οργανωτικά μέτρα ασφάλειας που οφείλουν να λαμβάνουν τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα, Κλινικές κλπ., ως υπεύθυνοι επεξεργασίας, τα δικαιώματα του ασθενούς ως υποκειμένου των δεδομένων, τη δικαστική χρήση εκ μέρους του υπευθύνου επεξεργασίας ιατρικού φακέλου ασθενούς, τη χορήγηση σε τρίτο ιατρικών γνωματεύσεων (ή/και αντιγράφων μέρους ή του συνόλου ιατρικού φακέλου) για την υπεράσπιση δικαιώματός του ενώπιον δικαστηρίου, και εξέδωσε, κατόπιν αιτήσεων των υπευθύνων επεξεργασίας, άδειες επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων υγείας ή απέρριψε τα μη θεμελιωμένα στον νόμο αιτήματα.

3.3.1. Οργανωτικά μέτρα ασφάλειας στον τομέα της υγείας

Η Αρχή, ύστερα από καταγγελία κατά Κλινικής για μη ικανοποίηση δικαιώματος πρόσβασης ασθενούς στα ιατρικά του δεδομένα, διενήργησε έλεγχο στην καταγγελλόμενη Κλινική και διαπίστωσε ότι η Κλινική, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν είχε λάβει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων του αρχείου της, με αποτέλεσμα να μην ικανοποιήσει, όπως όφειλε, το δικαίωμα πρόσβασης του ασθενούς στα ιατρικά του δεδομένα και να μην του χορηγήσει τη ζητηθείσα ακτινογραφία, την οποία προσκόμισε και παρέδωσε ο ίδιος ο ασθενής προεγχειρητικά. Εξάλλου, το γεγονός ότι η Κλινική δεν τηρούσε τη ζητηθείσα προεγχειρητική ακτινογραφία του ασθενούς (π.χ. την είχε καταστρέψει ή χάσει ή την είχε ήδη επιστρέψει στον ίδιο) δεν σημαίνει ότι δεν όφειλε σε κάθε περίπτωση να του απαντήσει (και μάλιστα εγγράφως) στο ασκηθέν δικαίωμα πρόσβασης, που είναι κατεξοχήν δικαίωμα πληροφόρησης. Η Κλινική, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, όφειλε περαιτέρω να είχε λάβει τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα, έτσι ώστε να γνωρίζει και να είναι σε θέση να αποδεικνύει, όποτε αυτό είναι αναγκαίο, την τύχη των ευαίσθητων δεδομένων που τηρεί. Η Αρχή, στην παραπάνω περίπτωση (Απόφαση 9/2009), επέβαλε πρόστιμα για τις διαπιστωθείσες παραβιάσεις του Ν. 2472/1997 (άρθρα 12 και 10 παρ. 3) και απηύθυνε σύσταση στην Κλινική να τηρεί τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους, μεταξύ άλλων, από τυχαία καταστροφή ή απώλεια ή/και εν γένει αθέμιτη επεξεργασία, τα οποία πρέπει να είναι ιδιαίτερα αυστηρά λόγω της φύσης των δεδομένων ως ευαίσθητων (ιατρικών ή/και υγείας), ώστε σε κάθε περίπτωση να γνωρίζει (και να μπορεί να αποδεικνύει) την τύχη των ευαίσθητων δεδομένων που τηρεί και να απαντά (εγγράφως και ικανοποιητικά) σε ανάλογα αιτήματα πρόσβασης/πληροφόρησης του υποκειμένου των δεδομένων (ασθενούς).

3.3.2. Τα δικαιώματα του ασθενούς ως υποκειμένου των δεδομένων

Ο ασθενής, ως υποκείμενο των δεδομένων, έχει δικαίωμα πρόσβασης στον ιατρικό του φάκελο, που τηρείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας (νοσηλευτικό ίδρυμα, κλινική, διαγνωστικό κέντρο, ιατρό κλπ.), στον οποίο απευθύνεται για να του παρασχεθούν υπηρεσίες υγείας. Υποβλήθηκε, λοιπόν, στην Αρχή έγγραφο ερώτημα του ΥΠΕΣΔΑ σχετικά με την έκταση του δικαιώματος πρόσβασης του ασθενούς, ως υποκειμένου των δεδομένων, στον ιατρικό του φάκελο, προκειμένου να κριθεί αν νομίμως αρνείται νοσοκομείο να χορηγήσει αντίγραφο ιατρικού φακέλου, που τηρεί στα αρχεία του, σε εξουσιοδοτημένο από τον ασθενή πρόσωπο, καθώς, σύμφωνα με την πάγια τακτική του νοσοκομείου, δεν χορηγούνται αντίγραφα ιατρικών φακέλων σε άτομα εξουσιοδοτημένα από τον ασθενή, παρά μόνο αν πρόκειται για συγγενείς α΄ βαθμού. Η Αρχή έκρινε ότι ο ασθενής, ως υποκείμενο των δεδομένων, έχει δικαίωμα πρόσβασης στα ιατρικά του δεδομένα, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω εξουσιοδοτημένου από αυτόν προσώπου. Περαιτέρω, ότι δεν απαιτείται το εξουσιοδοτημένο πρόσωπο να είναι οπωσδήποτε συγγενής α΄ βαθμού, αρκεί ότι τυγχάνει της εμπιστοσύνης του υποκειμένου και είναι νομίμως εξουσιοδοτημένος από αυτό. Συνεπώς, η παραπάνω άρνηση του νοσοκομείου αποτελεί αδικαιολόγητο περιορισμό του δικαιώματος πρόσβασης του ασθενούς στον ιατρικό του φάκελο (βλ. άρθρο 12 του Ν. 2472/1997, άρθρο 14 παρ. 8 και 10 του Ν. 3418/2005 - Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, έγγραφο υπ' αριθ. Γ/ΕΞ/2130-1/21-4-2009)

Υποβλήθηκε στην Αρχή προσφυγή ασθενούς για διαγραφή των ιατρικών του δεδομένων από το αρχείο του υπευθύνου επεξεργασίας (Κέντρο Ψυχικής Υγείας). Ο υπεύθυνος επεξεργασίας αρνήθηκε να ικανοποιήσει το αίτημα του ασθενούς για διαγραφή των ιατρικών δεδομένων, καθώς, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (άρθρο 14 παρ. 4 του Ν. 3418/2005 - Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας) είναι υποχρεωμένος να διατηρεί τα ιατρικά αρχεία για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη την παραπάνω υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας, που προβλέπεται στην προαναφερθείσα διάταξη του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, έκρινε αβάσιμες τις αντιρρήσεις του υποκειμένου των δεδομένων, και συνεπώς απέρριψε το αίτημα του ασθενούς για διαγραφή των ιατρικών του δεδομένων (Απόφαση 64/2009, ανάλογη απάντηση δόθηκε και με το έγγραφο υπ' αριθ. Γ/ΕΞ/6785-1/25-11-2009).

3.3.3. Χορήγηση ευαίσθητων δεδομένων σε τρίτο για δικαστική χρήση

Μέρος της δραστηριότητας της Αρχής αφορά την έκδοση αδειών για τη χρήση και χορήγηση ευαίσθητων δεδομένων (όπως είναι τα δεδομένα υγείας) για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 περ. γ΄ του Ν. 2472/1997. Άλλωστε, και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 3, 13 παρ. 3 και 14 παρ. 1 και 9 του Ν. 3418/2005 (Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας) δεν απαγορεύεται η χορήγηση δεδομένων υγείας σε τρίτο πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον, ειδικότερα για τον σκοπό που ορίζει το άρθρο 7 παρ. 2 περ. γ΄ του Ν. 2472/1997. Οι διατάξεις του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας αφενός δεν καθιερώνουν απόλυτη προστασία του ιατρικού απορρήτου και αφετέρου επιφυλάσσουν όσον αφορά την επεξεργασία ιατρικών δεδομένων την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2472/1997.

Διευκρινίζεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι ο μόνος αρμόδιος να ζητήσει την άδεια της Αρχής (βλ. άρθρο 7 παρ. 3 του Ν. 2472/1997). Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας, στην προκειμένη περίπτωση Νοσηλευτικά Ιδρύματα, Κέντρα, Κλινικές, υπέβαλαν αιτήσεις, προκειμένου να επιτραπεί η δικαστική χρήση, εκ μέρους τους, αντιγράφων του ιατρικού φακέλου ασθενούς που τηρούν στα αρχεία τους (π.χ. για την αντίκρουση αίτησης ασφαλιστικών μέτρων ή αγωγής αποζημίωσης), καθώς και για να επιτραπεί η χορήγηση των παραπάνω στοιχείων (αντιγράφων του ιατρικού φακέλου ασθενούς), ομοίως για δικαστική χρήση, στον προστηθέντα ιατρό/παρέχοντα υπηρεσίες υγείας, ο οποίος στην προκειμένη περίπτωση ενάγεται -ενδεχομένως μαζί με τον υπεύθυνο επεξεργασίας- για ιατρικά σφάλματα και πλημμέλειες κατά την παρασχεθείσα νοσηλεία ή/και κατηγορείται για τέλεση ποινικών αδικημάτων (για τέλεση σωματικής βλάβης από αμέλεια).

Διαφορετική είναι η περίπτωση όπου ο εναγόμενος (ή/και κατηγορούμενος) ιατρός ή η εναγόμενη Κλινική ζητεί, για τον σκοπό δικαστικής χρήσης, από άλλο Νοσηλευτικό Ίδρυμα τη χορήγηση ιατρικής γνωμάτευσης ή/και αντιγράφων ιατρικού φακέλου ασθενούς που νοσηλεύτηκε εκεί. Στην περίπτωση αυτή -αντίθετα με την προαναφερθείσα περίπτωση του ιατρού που εργάζεται στον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας και μπορεί να γνωρίζει, από την εκτέλεση των ιατρικών πράξεων που ο ίδιος ενήργησε, τα επίμαχα ιατρικά δεδομένα- ο αιτών τη χορήγηση δεδομένων υγείας ζητεί να του αποκαλυφθούν πληροφορίες, στις οποίες άλλως δεν θα μπορούσε να έχει πρόσβαση. Το ζήτημα που εγείρεται, λοιπόν, είναι εάν (και σε ποιο μέτρο) επιτρέπεται να αρθεί το ιατρικό απόρρητο με τη χορήγηση δεδομένων σε τρίτο. Το ίδιο ζήτημα προκύπτει και σε κάθε άλλη περίπτωση που τρίτος (π.χ. εν διαστάσει ή πρώην σύζυγος ασθενούς, εναγόμενος σε αποζημίωση για αδικοπραξία ή/και κατηγορούμενος για σωματική βλάβη από αμέλεια σε τροχαίο ατύχημα) ζητεί πρόσβαση σε ιατρικά δεδομένα για δικαστική χρήση.

Τέλος, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας υπέβαλαν ερωτήματα σχετικά με τη νομιμότητα πρόσβασης γονέα στον ιατρικό φάκελο του ανήλικου τέκνου του, αλλά και τη νομιμότητα πρόσβασης εν διαστάσει συζύγου στον ιατρικό φάκελο του άλλου συζύγου, ιδίως αναφορικά με την υποβολή της συζύγου σε διαδικασία τεχνητής γονιμοποίησης για την απόκτηση τέκνου, προκειμένου σε όλες τις περιπτώσεις ο αιτών να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία ενώπιον δικαστηρίου.

Ειδικότερα ως προς τα παραπάνω ζητήματα, η Αρχή έκρινε ότι είναι νόμιμη η δικαστική χρήση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας αντιγράφων του συνόλου του ιατρικού φακέλου του ασθενούς, δεδομένου ότι τα στοιχεία αυτά έχουν άμεση συνάφεια με το αντικείμενο της δίκης και είναι αναγκαία για την αντίκρουση εναντίον του αίτησης του ασθενούς για ασφαλιστικά μέτρα ή/και αγωγής αποζημίωσης και την εν γένει υποστήριξη των δικαιωμάτων του υπευθύνου επεξεργασίας στη μεταξύ τους δίκη (Αποφάσεις 40/2009, 55/2009, 71/2009, 72/2009, 82/2009). Στην περίπτωση της δικαστικής χρήσης δεδομένων εκ μέρους του υπευθύνου επεξεργασίας, η Αρχή, κατά την πάγια θέση της, έκρινε, περαιτέρω, ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται από την υποχρέωση της ad hoc προηγούμενης ενημέρωσης του ασθενούς (βλ. άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997), επισημαίνοντας μάλιστα ότι είναι αυτονόητη η γνώση του υποκειμένου των δεδομένων (κοινή γνώση του επιμελούς πολίτη) ότι στοιχεία του ιατρικού του φακέλου θα χρησιμοποιηθούν από τον υπεύθυνο επεξεργασίας για την ενώπιον του δικαστηρίου υπεράσπισή του για τις πλημμέλειες κατά τη νοσηλεία που του αποδίδει ο ασθενής (βλ. και άρθρο 4 της με αριθ. 1/1999 Κανονιστικής Πράξης της Αρχής και Αποφάσεις 40/2009, 55/2009,

71/2009, 72/2009, 82/2009). Άλλωστε, κάθε διάδικος πολιτικής δίκης ενημερώνεται για τα στοιχεία δικογραφίας σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΠολΔ.

Περαιτέρω, η Αρχή έκρινε νόμιμη τη χορήγηση, αποκλειστικά για δικαστική χρήση, αντιγράφων του συνόλου του ιατρικού φακέλου στον επίσης εναγόμενο (ή/και κατηγορούμενο) ιατρό που εργάζεται στον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Μέρος ή σύνολο των στοιχείων αυτών, εξάλλου, δύναται να γνωρίζει ήδη ο ιατρός, καθώς, ως θεράπων ιατρός, διενήργησε ο ίδιος συγκεκριμένες ιατρικές πράξεις, για τις οποίες και του επιρρίπτεται αστική και ποινική ευθύνη. Έτσι, ο υπεύθυνος επεξεργασίας επιτρέπεται να του χορηγήσει αντίγραφα του ιατρικού φακέλου, αφού προηγουμένως ενημερώσει σχετικά τον ασθενή (βλ. άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, ενδεικτικά Αποφάσεις 40/2009, 72/2009, 82/2009).

Όσον αφορά την περίπτωση που ο εναγόμενος (ή/και κατηγορούμενος) ιατρός ή η εναγόμενη Κλινική ζητεί (ως τρίτος αιτών), για τον σκοπό δικαστικής χρήσης, από άλλο Νοσηλευτικό Ίδρυμα τη χορήγηση ιατρικής γνωμάτευσης ή/και αντιγράφων ιατρικού φακέλου ασθενούς που νοσηλεύτηκε εκεί, η Αρχή, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση διαβίβασης αίτησης τρίτου αιτούντα (π.χ. εναγόμενου σε αποζημίωση ή/και κατηγορούμενου για σωματική βλάβη από αμέλεια σε τροχαίο ατύχημα), εκδίδει την άδεια στον υπεύθυνο επεξεργασίας, εφόσον η χορήγηση των δεδομένων υγείας στον τρίτο αιτούντα κρίνεται αναγκαία για τον συγκεκριμένο σκοπό της υπεράσπισης δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου και τα δεδομένα είναι πρόσφορα και αναγκαία για τον ως άνω σκοπό (αρχή αναλογικότητας). Συγκεκριμένα, η Αρχή σε άλλες περιπτώσεις έδωσε την άδεια χορήγησης σε τρίτο αιτούντα του επίμαχου ιατρικού φακέλου (Αποφάσεις 55/2009, 73/2009, 86/2009), ενώ στις περισσότερες περιπτώσεις έκρινε ότι ο σκοπός αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την χορήγηση ιατρικού πιστοποιητικού (αντί του συνόλου των στοιχείων του ιατρικού φακέλου), από το οποίο να προκύπτουν όλες οι κρίσιμες πληροφορίες (βλ., ιδίως, Αποφάσεις 40/2009, 61/2009) και επέτρεψε τη χορήγηση μόνο του παραπάνω ιατρικού πιστοποιητικού (ανάλογες οι Αποφάσεις 33/2009, 66/2009). Τέλος, υπήρξε περίπτωση στην οποία η Αρχή δεν χορήγησε την άδεια, καθώς η ζητηθείσα ιατρική βεβαίωση είχε ήδη περιληφθεί στον φάκελο της σχετικής ποινικής δικογραφίας, επισημαίνοντας ότι σε κάθε περίπτωση, τα επίμαχα στοιχεία, εάν θεωρηθούν κρίσιμα, μπορούν να ζητηθούν από το αρμόδιο δικαστήριο χωρίς ανάγκη λήψεως άδειας της Αρχής (Απόφαση 21/2009, ανάλογη και η Απόφαση 81/2009). Σε όλες δε τις περιπτώσεις που η Αρχή έδωσε την άδεια για τη χορήγηση σε τρίτο δεδομένων υγείας, επισημαίνεται ότι επιτράπηκε η χορήγηση αποκλειστικά για δικαστική χρήση και ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας επιτρέπεται να χορηγήσει τα δεδομένα, αφού ενημερώσει σχετικά το υποκείμενο των δεδομένων (βλ. άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, και, μεταξύ άλλων, Αποφάσεις 40/2009, 61/2009).

Αναφορικά με αίτηση γονέα να λάβει, για δικαστική χρήση, από Νοσοκομείο αντίγραφο του ιατρικού φακέλου του ανήλικου τέκνου του, η Αρχή έκρινε ότι ο γονέας, εφόσον ασκεί τη γονική μέριμνα (ανεξάρτητα από το αν έχει ή όχι την επιμέλεια του τέκνου), δεν νοείται ως τρίτος με την έννοια του Ν. 2472/1997, αλλά, ως νόμιμος αντιπρόσωπος του ανήλικου τέκνου του, ασκεί κατ' ουσίαν το δικαίωμα του ανήλικου πρόσβασης στον ιατρικό του φάκελο (άρθρα 2 στοιχ. γ', 12 του Ν. 2472/1997 και άρθρο 1510 ΑΚ). Κατά συνέπεια, δεν χρειάζεται ο παραπάνω γονέας να αποδείξει το έννομο συμφέρον του (ως τρίτος) ούτε απαιτείται να εκδοθεί στην περίπτωση αυτή άδεια της Αρχής (Αποφάσεις 24/2009, 64/2009, 80/2009).

Περαιτέρω, όσον αφορά αίτηση εν διαστάσει συζύγου να έχει πρόσβαση στον ιατρικό φάκελο του άλλου συζύγου (π.χ. από Ψυχιατρικό Νοσοκομείο), για δικαστική χρήση, η Αρχή περιόρισε το αίτημα και επέτρεψε τη χορήγηση ιατρικού πιστοποιητικού (π.χ. αντί του συνόλου του ιατρικού φακέλου), από το οποίο προκύπτουν οι κρίσιμες κάθε φορά πληροφορίες για τη συγκεκριμένη δικαστική χρήση (π.χ. αγωγή διαζυγίου, ανάθεσης επιμέλειας ανήλικου τέκνου, ρύθμιση επικοινωνίας με το ανήλικο τέκνο, επιδίκαση διατροφής) (βλ. Αποφάσεις 23/2009, 67/2009, 68/2009, 70/2009, ανάλογες και οι Αποφάσεις 69/2009, 79/2009). Και στην περίπτωση αυτή ο υπεύθυνος επεξεργασίας επιτρέπεται να χορηγήσει τα δεδομένα, αφού όμως προηγουμένως ενημερώσει σχετικά το υποκείμενο των δεδομένων.

Τέλος, αναφορικά με αίτηση εν διαστάσει συζύγου να λάβει για δικαστική χρήση ιατρικό πιστοποιητικό, από το οποίο να βεβαιώνεται ότι με κοινή δήλωση-έγγραφο συναίνεση δική του και της συζύγου του υποβλήθηκαν σε διαδικασία τεχνητής γονιμοποίησης για την απόκτηση τέκνου, η Αρχή έκρινε ότι οι ζητηθείσες πληροφορίες πρέπει να τύχουν της εξής διάκρισης: η επίμαχη βεβαίωση, στο μέτρο που αφορά τη συναίνεση του ίδιου για την τέλεση της ιατρικής πράξης της τεχνητής γονιμοποίησης, αναφέρεται στον αιτούντα, και πρέπει να του χορηγηθεί με την ιδιότητα του υποκειμένου των δεδομένων. Περαιτέρω, η πληροφορία ότι η σύζυγός του συναίνεσε και υποβλήθηκε σε διαδικασία τεχνητής γονιμοποίησης αφορά τη σύζυγο. Για τη χορήγηση της πληροφορίας αυτής στον τρίτο αιτούντα (σύζυγο), απαιτείται έκδοση αδείας της Αρχής, η οποία εν προκειμένω και χορηγήθηκε, καθώς κρίθηκε πρόσφορη και αναγκαία για τη συγκεκριμένη δικαστική χρήση (αντίκρουση αίτησης προσωρινής ανάθεσης της άσκησης της επιμέλειας του ανήλικου τέκνου του) (Απόφαση 49/2009, ανάλογη και η Απόφαση 80/2009).

3.4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, η Αρχή, με σειρά αποφάσεών της και άλλων πράξεων, αντιμετώπισε ζητήματα σχετικά με τη χορήγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ανέργων από τον ΟΑΕΔ σε τρίτους για την άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων τους ενώπιον δικαστηρίου (ή/και διοικητικής αρχής) και με την διαβίβαση δεδομένων ανέργων από τον ΟΑΕΔ στο Υπουργείο Εργασίας για τον σκοπό διεξαγωγής έρευνας σχετικά με την προώθηση της απασχόλησης που συγχρηματοδοτείται από κοινοτικό πρόγραμμα.

3.4.1. Χορήγηση ευαίσθητων δεδομένων σε τρίτο για δικαστική χρήση

Στην Αρχή υποβλήθηκαν αιτήσεις από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΟΑΕΔ (Τοπικά Υποκαταστήματα, Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης κ.ά.), με τις οποίες διαβιβάστηκαν αιτήματα τρίτων για χορήγηση, με τη μορφή βεβαιώσεων, δεδομένων που αφορούν την ανεργία, για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (ή/και διοικητικής αρχής).

Σύμφωνα με την πάγια θέση της Αρχής, η πληροφορία ότι κάποιος είναι εγγεγραμμένος ως άνεργος στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ και λαμβάνει σχετική επιδότηση ανεργίας συνιστά ευαίσθητο προσωπικό δεδομένο, καθώς συνδέεται με την κοινωνική πρόνοια. Συγκεκριμένα, δεδομένα κοινωνικής πρόνοιας είναι εκείνα που αφορούν εν γένει κοινωνικοασφαλιστικές παροχές που σχετίζονται με τη λήψη από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (π.χ. ορφανά, ανάπηρους, ανέργους) ειδικών

παροχών και επιδομάτων από το κράτος. Ένα τέτοιο δεδομένο που αφορά την κοινωνική πρόνοια είναι και η ιδιότητα κάποιου προσώπου ως ανέργου και δικαιούχου επιδόματος ΟΑΕΔ (Αποφάσεις 1/2009, 2/2009, 31/2009, 38/2009, 62/2009, 78/2009, 87/2009, 88/2009). Η Αρχή εξέτασε τη νομιμότητα της διαβίβασης της πληροφορίας αυτής σε τρίτους βάσει των διατάξεων του Ν. 2472/1997 (ιδίως τα άρθρα 4 και 7 παρ. 2 περ. γ' και παρ. 3) και χορήγησε ή δεν χορήγησε (ανάλογα με τα δεδομένα της υπό κρίση περίπτωσης) την απαιτούμενη άδεια προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας, τον ΟΑΕΔ, για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που ζητείτο. Επισημαίνεται, πάντως, ότι η αρμοδιότητα της Αρχής να επιτρέψει τη χορήγηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων σε τρίτους για δικαστική χρήση δεν είναι αποκλειστική, δεδομένου ότι ο αιτών μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο την προσκόμιση της συγκεκριμένης βεβαίωσης σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου και ως εκ τούτου μπορεί να διαταχθεί δικαστικώς η προσκομιδή του χωρίς ανάγκη λήψεως άδειας της Αρχής (βλ., μεταξύ άλλων, Απόφαση 1/2009, 31/2009). Επιπλέον, η Αρχή έκρινε ότι η εισαγγελική παραγγελία για την επεξεργασία (χορήγηση) ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων δεν δεσμεύει, κατά κανόνα, τους υπευθύνους επεξεργασίας για τη διαβίβαση των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων σε τρίτους (βλ. Γνωμοδότηση 3/2009, πρβλ. Απόφαση 2/2009). Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η Αρχή χορήγησε άδεια στον ΟΑΕΔ, κρίθηκε ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας πριν από τη διαβίβαση της πληροφορίας στον τρίτο αιτούντα πρέπει να ενημερώσει προηγουμένως το υποκείμενο των δεδομένων, όπως ορίζει το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 (βλ., ιδίως, Απόφάσεις 38/2009, 62/2009, 88/2009).

Η Αρχή, αξιολογώντας κάθε φορά τα στοιχεία του φακέλου κάθε υπόθεσης, εκτίμησε ότι, όταν ο εργαζόμενος και ο εργοδότης συνομολογούν την ύπαρξη απασχόλησης αλλά αμφισβητούν την μορφή της (σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ή έργου), τότε η χορήγηση της βεβαίωσης ανεργίας από τον ΟΑΕΔ δεν είναι αναγκαίο και πρόσφορο μέσο για την αντίκρουση αγωγής αποζημίωσης για δεδουλευμένα, επιδόματα, δώρα κ.ά. (Απόφαση 1/2009) ή για τη διευθέτηση καταγγελίας σε βάρος του εργοδότη στο ΙΚΑ και στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Απόφαση 87/2009), δεδομένου, μάλιστα, ότι η συγκεκριμένη βεβαίωση δεν αποδεικνύει αναγκαία την ανυπαρξία σύμβασης εξαρτημένης εργασίας μεταξύ του αιτούντος και του αντιδίκου του (Αποφάσεις 1/2009, 87/2009). Ειδικότερα, κρίθηκε ότι εναπόκειται καταρχήν στις αρμόδιες διοικητικές αρχές καθώς και στα αρμόδια δικαστήρια, που έχουν επιληφθεί της υπόθεσης, να προσδιορίσουν την ιδιαίτερη νομική φύση και τη διάρκεια της εργασιακής σχέσης, που τους συνέδεε, με όλες τις έννομες συνέπειες που αυτός ο προσδιορισμός συνεπάγεται, ανεξάρτητα από την ενδεχόμενη εγγραφή, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, του υποκειμένου των δεδομένων στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ (Απόφαση 87/2009). Αντίθετα, κρίθηκε ότι σε περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει εργατική διαφορά (καταγγελία της σύμβασης εργασίας, διεκδίκηση μισθών και επιδομάτων κ.ά.) και αμφισβητείται από τους αντιδίκους ο πραγματικός χρόνος έναρξης της απασχόλησης, τότε η χορήγηση βεβαίωσης ανεργίας από τον ΟΑΕΔ στον πρώην εργοδότη είναι πρόσφορη και αναγκαία, καθώς ο προσδιορισμός του πραγματικού χρόνου έναρξης της απασχόλησης μπορεί, ενδεχομένως, να αποδειχθεί από την βεβαίωση ανεργίας και την λήψη επιδομάτων, και βάσει αυτού να καθοριστεί η νόμιμη υποχρέωση προς καταβολή της αναλογούσας στο πραγματικό χρόνο εργασίας αποζημίωσης (Αποφάσεις 38/2009, 62/2009).

Ωστόσο, το ζήτημα του κατά πόσον η βεβαίωση ανεργίας του ΟΑΕΔ αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την επίλυση εργατικών διαφορών έχει εισαχθεί στην Ολομέλεια προς επανεξέταση κατά το έτος 2010.

Σε άλλη περίπτωση, η Αρχή έδωσε την άδεια να χορηγήσει ο ΟΑΕΔ στον τρίτο αιτούντα τις ζητηθείσες από αυτόν πληροφορίες σχετικά με την ενδεχόμενη χορήγηση στο υποκείμενο των δεδομένων επιδόματος ανεργίας ή άλλων επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας για το επίδικο χρονικό διάστημα, αποκλειστικά για δικαστική χρήση, θεμελίωση αγωγής για καταβολή οφειλής από σύμβαση δανείου, ληξιπρόθεσμης από της καταβολής στον δανειολήπτη επιδόματος κοινωνικής πρόνοιας από τον ΟΑΕΔ. Στην περίπτωση αυτή, ελήφθη υπόψη ότι το αρμόδιο δικαστήριο, με σχετική απόφασή του, απέρριψε καταρχήν την κρινόμενη αγωγή, μεταξύ άλλων, διότι δεν διευκρινιζόταν αν και πότε ο εναγόμενος ελάμβανε από τον ΟΑΕΔ τη σχετική επιδότηση και, συνεπώς, η σχετική βεβαίωση ήταν κρίσιμη για το ορισμένο της αγωγής (Απόφαση 88/2009).

Επιπλέον, υπήρξε περίπτωση αίτησης χορήγησης βεβαιώσεως ανεργίας και καταβολής του σχετικού επιδόματος σε τρίτο αιτούντα προς αντίκρουση όσων διαλαμβάνονται στην εναντίον του αιτούντος αγωγή κακοδικίας. Στην περίπτωση αυτή, λαμβανομένου υπόψη ότι α) το κρίσιμο και αποδεικτέο γεγονός στην επικαλούμενη δίκη, όπου φέρεται προς συζήτηση αγωγή κακοδικίας και όχι εργατική αγωγή, δεν είναι η απόλυση ή η οικειοθελής αποχώρηση του εργαζομένου, αλλά το εάν ο αιτών (δικηγόρος) αποδέχθηκε την πρόταση του εργαζομένου περί σύναψης σύμβασης εντολής με αντικείμενο την άσκηση αγωγής για λογαριασμό του και β) η συγκεκριμένη βεβαίωση ανεργίας του ΟΑΕΔ δεν δεσμεύει το αρμόδιο δικαστήριο, η Αρχή έκρινε ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις αναγκαιότητας των ζητούμενων εγγράφων για την επικαλούμενη δικαστική χρήση (Απόφαση 31/2009).

Επίσης, υποβλήθηκε στην Αρχή αίτηση συζύγου, ο οποίος έχοντας επιτύχει και την έκδοση ειδικής εισαγγελικής παραγγελίας προς τις Υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, ζήτησε δυνάμει της διατάξεως του άρθρου 1445 ΑΚ να του χορηγηθεί βεβαίωση σχετικά με την υπαγωγή της συζύγου του στο Ταμείο Ανεργίας κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, για το οποίο ζητείτο η καταβολή διατροφής του ανήλικου τέκνου τους. Από το γεγονός ότι η ζητούμενη πληροφορία συνδέεται όμως με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα της συζύγου ως ανέργου προέκυψε το ζήτημα αν απαιτείται άδεια της Αρχής για τη χορήγησή της (Απόφαση 2/2009). Η Αρχή στο ζήτημα αυτό έλαβε υπόψη ότι ειδικά για την περίπτωση της άσκησης αξιώσεων διατροφής θεσπίστηκε ρητή υποχρέωση παροχής πληροφοριών σχετικά με την περιουσιακή κατάσταση των συζύγων (άρθρο 1445 ΑΚ, σύμφωνα με το οποίο: «Ο καθένας από τους πρώην συζύγους είναι υποχρεωμένος να δίνει στον άλλον ακριβείς πληροφορίες για την περιουσία του και τα εισοδήματά του, εφόσον είναι χρήσιμες για τον καθορισμό του ύψους της διατροφής. Με αίτηση ενός από τους πρώην συζύγους, που διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου εισαγγελέα, ο εργοδότης, η αρμόδια υπηρεσία και ο αρμόδιος οικονομικός έφορος είναι υποχρεωμένοι να δίνουν κάθε χρήσιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση του άλλου συζύγου και προπάντων για τα εισοδήματά του»). Η διάταξη αυτή έχει σκοπό να διευκολύνει και από διαδικαστική πλευρά την ικανοποίηση του δικαιώματος διατροφής και τον ειδικότερο καθορισμό του ύψους της. Το δε δεύτερο εδάφιο του παραπάνω άρθρου θεσπίζει ειδική διαδικασία για τη λήψη των πληροφοριών, όταν αυτές πρόκειται να παρασχεθούν όχι από τον άλλο σύζυγο, αλλά από τον εργοδότη (εννοείται τον ιδιώτη εργοδότη), την αρμόδια υπηρεσία ή τον αρμόδιο οικονομικό έφορο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η

αίτηση διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου εισαγγελέα, ο οποίος παραγγέλλει στα παραπάνω πρόσωπα και υπηρεσίες την παροχή των ζητούμενων πληροφοριών. Έτσι, η παραπάνω διάταξη έχει χαρακτήρα ουσιαστικό όσον αφορά τη θεσπιζόμενη υποχρέωση παροχής πληροφοριών για την περιουσιακή κατάσταση των συζύγων σε δίκες διατροφής, αλλά και δικονομικό όσον αφορά τη θεσπιζόμενη διαδικασία με αίτηση που διαβιβάζεται με ειδική εισαγγελική παραγγελία, με βάση τη διάταξη αυτή. Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ζητηθείσα βεβαίωση ανεργίας μπορεί να περιέχει μεν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα κοινωνικής πρόνοιας, πλην όμως αφορά την περιουσία ή τα εισοδήματα του άλλου συζύγου, στοιχεία απαραίτητα για τη θεμελίωση ή τον καθορισμό του ύψους της διατροφής, έκρινε ότι για τη χορήγηση των στοιχείων αυτών εφαρμόζεται η ειδικότερη σε σχέση με τον Ν. 2472/1997 διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 1445 εδ. β' ΑΚ. Η τελευταία αυτή διάταξη, ως ειδικότερη, κατ'εξουχία των διατάξεων του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997. Για το λόγο αυτό αποφάνθηκε ότι είναι νόμιμη η χορήγηση της ζητηθείσας βεβαίωσης του ΟΑΕΔ με την ειδικότερη διαδικασία που προβλέπει το εδ. β' του άρθρου 1445 ΑΚ, (ειδική) εισαγγελική παραγγελία, η οποία, μάλιστα, στην περίπτωση αυτή δεσμεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας (Απόφαση 2/2009, πρβλ. Γνωμοδότηση 3/2009). Συνεπώς, δεν απαιτείται η έκδοση άδειας της Αρχής για τη χορήγηση της εν λόγω βεβαίωσης για τα εισοδήματα (τυχόν χορήγηση επιδόματος ανέργου) στον άλλον σύζυγο για την επικαλούμενη δικαστική χρήση (δίκη διατροφής).

3.4.2. Διαβίβαση δεδομένων ανέργων από τον ΟΑΕΔ στο Υπουργείο Εργασίας

Η διεξαγωγή έρευνας είναι ένας νόμιμος σκοπός, για την επίτευξη του οποίου δύναται να είναι αναγκαία η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Εάν τα δεδομένα που θα τύχουν επεξεργασίας συνδέονται με κάποια από τις κατηγορίες των ευαίσθητων δεδομένων (π.χ. δεδομένα κοινωνικής πρόνοιας, ιδιότητα ανέργου και ένταξή του σε ευάλωτη κοινωνική ομάδα που χρήζει προστασίας), τότε για την επεξεργασία τους απαιτείται καταρχήν άδεια της Αρχής. Έτσι, ο ΟΑΕΔ ζήτησε την άποψη και την άδεια της Αρχής σχετικά με αίτημα της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για παροχή πρόσβασης σε εταιρεία μάρκετινγκ και ερευνών σε τηλεφωνικούς αριθμούς ανέργων για τον σκοπό διεξαγωγής έρευνας που συγχρηματοδοτείται από κοινοτικό πρόγραμμα (Απόφαση 78/2009).

Ειδικότερα, η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ), η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ασκεί καθήκοντα σχεδιασμού στον τομέα ανθρωπίνων πόρων, συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και, μεταξύ των άλλων, μεριμνά για την εκπόνηση ερευνών και μελετών αξιολόγησης, σχετικά με τις παρεμβάσεις ανθρωπίνων πόρων και διαθέτει τα αποτελέσματά τους σε φορείς διαχείρισης και υλοποίησης των εν λόγω παρεμβάσεων. Περαιτέρω, η ΕΥΣΕΚΤ αναθέτει τη διεξαγωγή των ερευνών σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Στην κριθείσα περίπτωση, η ΕΥΣΕΚΤ, στο πλαίσιο της εν γένει αρμοδιότητάς της για την παρακολούθηση των εθνικών, ευρωπαϊκών, διεθνών εξελίξεων και πολιτικών σε θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, την προώθηση της ισότητας των φύλων κλπ. ανέθεσε σε εταιρεία

μάρκετινγκ και ερευνών τη διεξαγωγή, κατ' εντολήν και για λογαριασμό της, έργου με θέμα «Έρευνα για τη γυναικεία απασχόληση και επιχειρηματικότητα». Για την πραγματοποίηση της έρευνας αυτής, απαιτείτο να διαβιβάσει ο ΟΑΕΔ στην ανάδοχο εταιρεία μόνο τους τηλεφωνικούς αριθμούς (χωρίς τα ονόματα) 3.000 ανέργων γυναικών, προκειμένου να γίνουν τηλεφωνικές συνεντεύξεις με το δείγμα της επιλεγμένης πληθυσμιακής ομάδας των ανέργων γυναικών. Περαιτέρω, η έρευνα θα διεξαγόταν διασφαλίζοντας την ανωνυμία των ερωτώμενων, με τη δέσμευση ότι κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων δεν θα καταγράφεται κανένα στοιχείο, όνομα ή τηλεφωνικός αριθμός, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων.

Η έρευνα αυτή, την οποία, όπως προαναφέρθηκε, ανέλαβε να διενεργήσει τρίτος φορέας (και όχι ο ΟΑΕΔ), συνεπάγεται πάντως επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, διαβίβαση στην ανάδοχο εταιρεία των τηλεφωνικών αριθμών ανέργων γυναικών. Σημειώνεται ότι οι τηλεφωνικοί αριθμοί ενδέχεται έμμεσα, δηλ. σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, να οδηγήσουν σε ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων. Για την επεξεργασία αυτή καταρχήν απαιτείται η συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, δεδομένου ότι η συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων είναι το μέσο για τη βέλτιστη διασφάλιση του δικαιώματός τους στην προστασία των προσωπικών τους δεδομένων, η δε συμμετοχή τους στην έρευνα είναι εθελοντική.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η Αρχή έδωσε στον ΟΑΕΔ την άδεια διαβίβασης των ζητηθέντων τηλεφωνικών αριθμών ανέργων γυναικών για τον σκοπό της έρευνας, εφόσον συναινούν στην επεξεργασία τα υποκείμενα των δεδομένων. Συγκεκριμένα, ο ΟΑΕΔ πρέπει πριν από τη χορήγηση των τηλεφωνικών αριθμών των ανέργων γυναικών να τις ενημερώσει για τον σκοπό της παραπάνω έρευνας που θα διεξαχθεί από την ανάδοχο εταιρεία, ώστε να διαβιβάσει τα στοιχεία εκείνων μόνο που επιθυμούν να συμμετέχουν στην εν λόγω έρευνα.

Περαιτέρω, η Αρχή έκρινε ότι η ΕΥΣΕΚΤ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης στο μέτρο που καθορίζει τον σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας είναι «υπεύθυνος επεξεργασίας» κατά την έννοια του Ν. 2472/1997 και πρέπει να γνωστοποιήσει στην Αρχή το αρχείο που δημιουργείται για τον σκοπό της διεξαγωγής ερευνών. Από την άλλη μεριά, η ανάδοχος εταιρεία, εφόσον ενεργεί μόνο κατ' εντολήν και για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, δεν έχει υποχρέωση γνωστοποίησης τήρησης αρχείου. Αντίθετα, θα είχε αυτήν την υποχρέωση αν επεξεργαζόταν (π.χ. τηρούσε τα δεδομένα) πέραν του συμβατικού σκοπού, ήτοι για άλλον (μη συνδεδεμένο αμέσως με τον συμβατικό) δικό της σκοπό.

3.5. ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ

Η Αρχή με την Απόφαση 14/2009 διέταξε στη βάση της διάταξης του άρθρου 19 παρ. 7α του Ν. 2472/1997, προσωρινά την άμεση ολική αναστολή της καταστροφής των γραπτών δοκιμίων των υποψηφίων των πανελλαδικών εξετάσεων του έτους 2008, οι οποίοι είτε έχουν ήδη υποβάλει στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΠΘ, ως υπευθύνου επεξεργασίας, αίτηση για ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασής τους στα ζητηθέντα γραπτά δοκίμιά τους. Η διαταγή αυτή ισχύει μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης από την Αρχή επί του ζητήματος της ικανοποίησης του δικαιώματος πρόσβασης των ενδιαφερομένων υποκειμένων στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν. Η αναβολή της έκδοσης απόφασης επί των αι-

τήσεων των υποκειμένων επιβάλλεται λόγω του γεγονότος ότι εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση ακυρώσεως του Ελληνικού Δημοσίου κατά της Απόφασης 66/2006 της Αρχής, αφού με την απόφαση αυτή του Συμβουλίου Επικρατείας, θα επιλυθεί το αμφισβητούμενο νομικό ζήτημα της συνταγματικότητας ή μη της διάταξης του άρθρου 22 παρ. 1 του Ν. 3475/2006, που αποκλείει το δικαίωμα πρόσβασης των υποψηφίων στα γραπτά τους δοκίμια.

Επίσης, η Αρχή με μια σειρά αποφάσεων της χορήγησε σε ερευνητές την προβλεπόμενη στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. στ' του Ν. 2472/1997 άδεια επεξεργασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων για επιστημονικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

Ειδικότερα, η Αρχή χορήγησε με την Απόφαση 52/2009 σε υποψήφιο διδάκτορα του Τομέα Κοινωνικής Ιατρικής, Ψυχιατρικής και Νευρολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών άδεια για πρόσβαση σε φακέλους δικογραφιών και φακέλους νοσηλείας ασθενών που βρίσκονται σε δικαστήρια, ψυχιατρικά νοσοκομεία και κλινικές προκειμένου να εκπονήσει τη διδακτορική διατριβή του με τις εξής προϋποθέσεις: α) η πρόσβαση στα στοιχεία των φακέλων των υπό έρευνα ατόμων να γίνει στο χώρο του αρχείου των διαφόρων υπευθύνων επεξεργασίας β) να εξαχθούν από τους φακέλους δικογραφίας και νοσηλείας ασθενών μόνον όσα στοιχεία είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου επιστημονικού έργου και γ) η ανωνυμοποίηση των δεδομένων των ασθενών να γίνει από τον ίδιο τον αιτούντα κατά τη διάρκεια της πρόσβασης στα δεδομένα αυτά και η επεξεργασία να καταλήξει στη δημιουργία κατηγοριών στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικών στοιχείων, από τα οποία δεν θα μπορούν να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

Επίσης, με την Απόφαση 63/2009 η Αρχή χορήγησε άδεια στο Πρωτοδικείο Ηρακλείου ως υπεύθυνο επεξεργασίας του αρχείου Δωσιλόγων να επιτρέψει την πρόσβαση σε μεταπτυχιακό φοιτητή του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης στο αιτούμενο αρχειακό υλικό, με τους εξής όρους: ο ερευνητής να έχει πρόσβαση στον τόπο τήρησης του αρχείου, να εξαγει μόνο τα δεδομένα που, κατά την επιστημονική του κρίση, είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της μελέτης του, να καταγράψει μόνο το ιστορικό της κάθε περίπτωσης και όχι τα στοιχεία που ταυτοποιούν το ιστορικό με συγκεκριμένα πρόσωπα που δυνατόν να βρίσκονται ακόμα στη ζωή, και να τηρήσει την ανωνυμοποίηση σε κάθε μεταγενέστερη χρήση των δεδομένων αυτών, όπως είναι για παράδειγμα η δημοσιοποίηση της έρευνας. Ομοίως, η Αρχή με την Απόφαση 54/2009 χορήγησε άδεια στον υπεύθυνο επεξεργασίας του αρχείου του Εφετείου Θεσσαλονίκης να επιτρέψει την πρόσβαση σε αυτό ερευνητών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας προκειμένου να συλλέξουν αποπροσωποποιημένα στοιχεία από υποθέσεις φόνων σε δημόσιους χώρους της πόλης της Θεσσαλονίκης με τους εξής όρους: ο ερευνητής να έχει πρόσβαση στον τόπο τήρησης του αρχείου, να εξαγει μόνο τα δεδομένα που, κατά την επιστημονική του κρίση, είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση της μελέτης του, να καταγράψει μόνο το ιστορικό της κάθε περίπτωσης και όχι τα στοιχεία που ταυτοποιούν το ιστορικό με συγκεκριμένα πρόσωπα, που δυνατόν να βρίσκονται ακόμα στη ζωή, και να τηρήσει την ανωνυμοποίηση σε κάθε μεταγενέστερη χρήση των δεδομένων αυτών, όπως είναι για παράδειγμα η δημοσιοποίηση της έρευνας.

Τέλος, η Αρχή εξέτασε το αίτημα ιστορικού ερευνητή για πρόσβαση στο ευρετήριο πρωτοκόλλου της Νομαρχίας Ηρακλείου, στο οποίο είναι καταχωρισμένα τα

στοιχεία των αναγνωρισμένων αντιστασιακών (όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο, τόπος γεννήσεως, αριθ. πρωτ. και ημερομηνία συνεδριάσεως της επιτροπής) του Νομού Ηρακλείου για τη δράση τους από το έτος 1941-1945, με σκοπό τη σύσταση Μαρτυρολογίου. Με την Απόφαση 8/2009 έκρινε ότι είναι αναρμόδια για τους θανόντες αντιστασιακούς, ενώ για τους εν ζωή η χορήγηση των αιτούμενων στοιχείων στον ιστορικό ερευνητή από το αρχείο που τηρεί το αρμόδιο τμήμα της Νομαρχίας Ηρακλείου δεν είναι αντίθετη στις διατάξεις του Ν. 2472/1997. Ειδικότερα, όπως αναφέρει το σκεπτικό της απόφασης, όποιος έχει εύλογο ενδιαφέρον δικαιούται να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων που φυλάσσονται σε δημόσιες υπηρεσίες και περιέχουν απλά προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων, εφόσον τα έγγραφα αυτά δεν αφορούν την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή δεν παραβιάζεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Η δημόσια αρχή, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν έχει υποχρέωση να λάβει την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου, προκειμένου να επιτρέψει την πρόσβαση στα δημόσια αυτά έγγραφα. Ειδικά στην περίπτωση που τα δημόσια έγγραφα ζητούνται για ιστορική ή επιστημονική έρευνα, δεν απαιτείται προηγούμενη της ανακοινώσεως ενημέρωση των υποκειμένων από τη δημόσια αρχή, όταν η ενημέρωση αποδεικνύεται αδύνατη ή προϋποθέτει δυσανάλογες προσπάθειες. Στην περίπτωση αυτή, η υποχρέωση ενημέρωσης βαρύνει τον ερευνητή που θα δημιουργήσει το σχετικό αρχείο.

3.6. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Αρχή, το πρώτο τρίμηνο του 2009, απέστειλε τις παρατηρήσεις της για δύο νομοσχέδια σχετικά με θέματα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Στο πρώτο νομοσχέδιο του Υπουργείου Οικονομικών περιλαμβανόταν, μεταξύ άλλων, και ρύθμιση σχετικά με τα αρχεία οικονομικής συμπεριφοράς (άρθρο 70 του Ν. 3746/2009). Στην προτεινόμενη μείωση του χρόνου τήρησης των στοιχείων στα αρχεία αυτά, η Αρχή ζήτησε να υπάρξει αφενός πρόβλεψη για αποσύνδεση του χρόνου διαγραφής του κάθε δεδομένου από τον χρόνο που προβλέπεται για το σύνολο των καταχωρισμένων δεδομένων και αφετέρου άμεση διαγραφή από το αρχείο των εξοφλημένων συναλλαγματικών και επιταγών συνολικού ποσού έως 5.000 ευρώ. Δυστυχώς, οι προτάσεις αυτές δεν περιελήφθησαν στο σχετικό άρθρο του νόμου. Με άλλη ρύθμιση του άρθρου αυτού, τροποποιήθηκε και η μέχρι τώρα νομολογία της Αρχής στο θέμα της διαβίβασης στοιχείων δανείων και πιστωτικών καρτών από τα πιστωτικά ιδρύματα προς τα αρχεία οικονομικής συμπεριφοράς, για την οποία δεν απαιτείται πλέον η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων. Ωστόσο, όπως ορίζεται, η πρόσβαση του πιστωτικού ιδρύματος στο αρχείο θα γίνεται υπό τις προϋποθέσεις του Ν. 2472/1997.

Οι παρατηρήσεις της Αρχής σε νομοσχέδιο του Υπουργείου Ανάπτυξης σχετικά με το νομικό καθεστώς της λειτουργίας εταιρειών ενημέρωσης οφειλετών έγιναν σχεδόν στο σύνολό τους δεκτές. Προτεινόμενες ρυθμίσεις, όπως υποχρέωση ενημέρωσης του οφειλέτη από τον δανειστή για τη διαβίβαση των στοιχείων του στις εταιρείες αυτές, διαβίβαση μόνο των αναγκαίων για την ενημέρωση στοιχείων του οφειλέτη, απαγόρευση στις εταιρείες να ανακοινώνουν σε τρίτους στοιχεία που τους διαβιβάστηκαν, προϋποθέσεις για την καταγραφή των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων μεταξύ εταιρείας και οφειλέτη, ενσωματώθηκαν στο νομοσχέδιο που ψηφίστηκε (Ν. 3758/2009).

Η Αρχή σε τρεις αποφάσεις της (58/2009, 59/2009, 60/2009), επανέλαβε τη θέση της για την υποχρέωση που υπέχουν οι τράπεζες να ενημερώνουν τον καθ' ου η καταγγελία της σύμβασης πριν από την αναγγελία του σχετικού στοιχείου στο αρχείο της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, διαπίστωσε ότι η ενημέρωση σε όρους τραπεζικών συμβάσεων χορηγήσεων δανείων και πιστωτικών καρτών συχνά είναι ανεπαρκής και ασαφής και επέβαλε την κύρωση της προειδοποίησης στις τράπεζες που δεν ενημέρωσαν προσηκόντως. Προειδοποίηση απηύθυνε και στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ προκειμένου να ελέγχει τη βεβαίωση ότι έγινε επίδοση της καταγγελίας πριν προβεί στη σχετική καταχώριση στο αρχείο της, επεσήμανε δε με σύσταση την υποχρέωση να τροποποιηθεί το κείμενο της ενημέρωσης δια του Τύπου στο οποίο προβαίνει κατά τακτά χρονικά διαστήματα η εταιρεία.

Μετά από καταγγελία, η Αρχή διαπίστωσε ότι ορισμένες τράπεζες δεν ακολουθούν τις οδηγίες αποστολής στοιχείων προς την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, με συνέπεια την ύπαρξη μη ενημερωμένων εγγραφών στο σύστημα και τη μετάδοση της μη αληθούς οικονομικής εικόνας των καταχωρισμένων προσώπων. Για τον λόγο αυτό, απευθύνθηκε σύσταση σε μία τράπεζα, η οποία απέστειλε στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ως ημερομηνία τελευταίας ενημέρωσης την ημερομηνία έκδοσης από την τράπεζα της κατάστασης λογαριασμού προς τον πελάτη, με αποτέλεσμα πληρωμές που είχαν γίνει μέχρι την ημέρα εκείνη να μην εμφανίζονταν στο σύστημα, να αλλάξει την διαδικασία που ακολουθούσε. Και στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ απευθύνθηκε σύσταση, όταν δέχεται αιτήματα αντίρρησης για μη ακριβή καταχώριση, να ελέγχει και η ίδια εάν τηρούνται οι σχετικές οδηγίες.

Η μη ικανοποίηση από τις τράπεζες του δικαιώματος πρόσβασης απασχόλησε και κατά το 2009, όπως και στο παρελθόν, την Αρχή. Μετά από καταγγελία συνεργαζόμενου με τράπεζα δικηγόρου για μη ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης και μετά από έλεγχο που διενεργήθηκε στα αρχεία της τράπεζας, η Αρχή επέβαλε πρόστιμο στην τράπεζα, διότι δεν απάντησε παρά μόνο μετά από μεσολάβηση της Αρχής και διότι απέφυγε να απαντήσει τελικά ως προς την ύπαρξη των ζητηθέντων εγγράφων. Περαιτέρω, απηύθυνε σύσταση, ώστε εφ' εξής να ενημερώνονται οι συνεργαζόμενοι δικηγόροι σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον νόμο για την υποχρέωση ενημέρωσης (Απόφαση 16/2009). Σε άλλη περίπτωση, η Αρχή επαναβεβαίωσε τη θέση που είχε διατυπώσει σε προηγούμενη απόφασή της και απηύθυνε προειδοποίηση σε τράπεζα για επιστροφή των πρωτότυπων εγγράφων στον αιτούντα και καταστροφή τυχόν αντιγράφων εφόσον απορρίφθηκαν οι αιτήσεις χορήγησης δανείου και πιστωτικής κάρτας (Απόφαση Τμήματος 50/2009).

Τον Ιούνιο του 2009 διενεργήθηκε τακτικός έλεγχος στα αρχεία της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ο οποίος κάλυψε όλες τις διαδικασίες που εφαρμόζει η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, προκειμένου να ερευνηθεί η συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον Ν. 2472/1997 και τις επιμέρους σχετικές αποφάσεις της Αρχής. Δόθηκε έμφαση στις διαδικασίες που η εταιρεία έχει θεσπίσει για την ικανοποίηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων, καθώς και των μέτρων ασφάλειας που λαμβάνει κατά την επεξεργασία. Ζητήθηκαν αναλυτικότερα στοιχεία από την εταιρεία για το σύστημα βαθμολόγησης συναλλαγών το οποίο διαπιστώθηκε ότι ήταν σε πιλοτική λειτουργία. Το πόρισμα του ελέγχου αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του πρώτου εξαμήνου του 2010.

Η Αρχή ασχολήθηκε με το ζήτημα της περαιτέρω χρήσης εγγράφων του δημοσίου τομέα από ιδιωτικές εταιρείες για εμπορικούς σκοπούς σύμφωνα με τον Ν. 3448/2006 και έθεσε τους όρους για την εξασφάλιση της προστασίας των υποκειμένων, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη ότι τα υποκείμενα έχουν κοινοποιήσει τα δεδομένα τους για συγκεκριμένο σκοπό και δεν αναμένουν να χρησιμοποιηθούν αυτά για έναν

άλλο σκοπό. Έτσι, σε ερώτημα εταιρείας για τη νομιμότητα δημιουργίας ιστοσελίδας με στοιχεία επικοινωνίας ιατρών-μελών του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών τα οποία η εταιρεία συνέλεξε από τον κατάλογο των ιατρών στην ιστοσελίδα του ΙΣΑ, η Αρχή έκρινε ότι ο δευτερογενής σκοπός δεν είναι ασυμβίβαστος με τον αρχικό σκοπό και δεν απαιτείται συγκατάθεση, αλλά ενημέρωση των υποκειμένων σχετικά με το είδος της εκτελούμενης επεξεργασίας και του δικαιώματος αντίταξης (Απόφαση 75/2009). Με το ίδιο σκεπτικό, σε άλλη απόφαση (83/2009) που εξέδωσε η Αρχή μετά από μεγάλο αριθμό καταγγελιών που δέχθηκε, αν και κρίθηκε ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός της εταιρείας που δημιούργησε κατάλογο με επαγγελματικές διευθύνσεις τις οποίες συνέλεξε από αναρτημένους στο Διαδίκτυο καταλόγους επαγγελματικών ενώσεων συμβαδίζει καταρχήν με το επαγγελματικό συμφέρον των υποκειμένων για την ευχερέστερη αναζήτηση των στοιχείων τους από το κοινό, τελικά επιβλήθηκε πρόστιμο στην εταιρεία, διότι δεν είχε ενημερώσει προηγουμένως ατομικά τους επαγγελματίες που καταχώριζε.

Την υποχρέωση ενημέρωσης, ακόμα και αν η συλλογή των στοιχείων γίνεται απευθείας από τα ίδια τα υποκείμενα των δεδομένων, επισημαίνει σε άλλη απόφασή της η Αρχή (35/2009), στην οποία απευθύνει σύσταση σε εταιρεία που δραστηριοποιείται διαδικτυακά σε απευθείας διαφήμιση και προώθηση πωλήσεων προϊόντων να κάνει ειδική αναφορά στα δελτία συμμετοχής σε διαγωνισμό που οργανώνει με κλήρωση δώρων σχετικά με τα έντυπα και λοιπά μέσα στα οποία γίνεται η καταχώριση, καθώς και για τη χρονική διάρκεια της επεξεργασίας.

3.6.1. Διαδικτυακές Υπηρεσίες Τρισδιάστατης Εικονικής Περιήγησης σε Δρόμους Πόλεων (Street View)

Οι υπηρεσίες τρισδιάστατης εικονικής περιήγησης επιτρέπουν στους χρήστες να δουν εικόνες δρόμων της επιλογής τους, οι οποίες έχουν ληφθεί κάποια στιγμή στο παρελθόν και συσχετιστεί με τα αντίστοιχα γεωγραφικά δεδομένα, προσφέρονται δε μέσω του Διαδικτύου. Για πρώτη φορά η υπηρεσία αυτή εξαγγέλθηκε από τη Google ως χαρακτηριστικό των Google Maps και Google Earth.

Η Απόφαση 91/2009 αναφέρεται στην υπηρεσία εικονικής περιήγησης σε δρόμους ελληνικών πόλεων της εταιρείας ΚΑΠΟΥ Α.Ε. Γεωπληροφορικής, θέτει δε το πλαίσιο νόμιμης λειτουργίας παρόμοιων υπηρεσιών. Με την απόφαση αυτή, η Αρχή έκρινε ότι η παροχή της υπηρεσίας οδηγεί σε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο μέτρο που οι φωτογραφίες περιέχουν πρόσωπα, πινακίδες αυτοκινήτων και οικίες. Η επεξεργασία αυτή είναι σύμφωνη με τον Ν. 2472/1997, ειδικότερα στη βάση του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε, αφού η ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας με οφέλη για τους χρήστες, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα περιήγησης σε τόπους χωρίς να απαιτείται η μετάβασή τους σε αυτούς, είναι ένας καταρχήν θεμιτός σκοπός. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα υποκείμενα των δεδομένων που τυχόν προσδιορίζονται αμέσως ή εμμέσως από τις εικόνες δεν έχουν προηγούμενη συναλλακτική επαφή με τον υπεύθυνο επεξεργασίας που θα δικαιολογούσε τυχόν επεξεργασία των δεδομένων τους, η υπηρεσία θα πρέπει να παρέχεται υπό τις εξής προϋποθέσεις:

1. «θόλωση» προσώπων και πινακίδων οχημάτων πριν από τη παροχή της υπηρεσίας στο κοινό,
2. τήρηση των πρωτογενών δεδομένων, δηλ. των μη θολωμένων εικόνων, για μέγιστο διάστημα έξι (6) μηνών από τη φωτογράφιση, λαμβάνοντας και κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφαλείας,

3. λήψη πρόσθετων μέτρων σε σχέση με τυχόν ευαίσθητα δεδομένα, κυρίως άμεση θόλωση των δεδομένων και κατά προτεραιότητα διαγραφή τους στο πρωτογενές υλικό.

Επιπρόσθετα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να ικανοποιεί τα δικαιώματα πρόσβασης στα πρωτογενή δεδομένα και αντίρρησης ήδη πριν από τη δημοσίευση της υπηρεσίας στο Διαδίκτυο. Οι αντιρρήσεις οδηγούν στη θόλωση ή διαγραφή των δεδομένων στο πρωτογενές υλικό. Μετά τη δημοσίευση στο Διαδίκτυο, το υποκείμενο των δεδομένων αλλά και κάθε τρίτος μπορεί να υποδείξει τη μη επαρκή θόλωση ή μη θόλωση προσώπων ή πινακίδων οχημάτων. Η θόλωση της εικόνας προσώπου εφόσον το ζητήσει το ίδιο το υποκείμενο, πριν ή μετά από τη δημοσίευση στο Διαδίκτυο, μπορεί να καταλαμβάνει και μέρος της εικόνας μεγαλύτερο του προσώπου, αφού υπό συνθήκες το υποκείμενο των δεδομένων είναι αναγνωρίσιμο και από τον σωματότυπο. Ως προς τις οικίες, τη θόλωση δύνανται να ζητήσουν μόνο τα υποκείμενα των δεδομένων. Τέλος, η υποχρέωση ενημέρωσης θα πρέπει να γίνεται όχι μόνο με τη σήμανση των οχημάτων που πραγματοποιούν τη φωτογράφιση αλλά και μέσω μέσων μαζικής ενημέρωσης, όπως εφημερίδες καθώς και με ανάρτηση σε εμφανές σημείο της ιστοσελίδας από όπου παρέχεται η υπηρεσία.

Αναφορικά με την υπηρεσία εικονικής περιήγησης σε δρόμους ελληνικών πόλεων της εταιρείας Google, 'Street View', ζητήθηκαν από τον υπεύθυνο επεξεργασίας διευκρινίσεις και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τις ανωτέρω προϋποθέσεις. Ως προς την ανάπτυξη της υπηρεσίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, με την ενεργό συμμετοχή της Αρχής, ζήτησε διευκρινίσεις επί ορισμένων θεμάτων που παραμένουν ακόμα σε εκκρεμότητα σε σχέση με την εναρμόνιση της υπηρεσίας της εταιρείας με τα οριζόμενα στην Οδηγία, όπως για παράδειγμα αναφορικά με τον ορισμό εκπροσώπου της εταιρείας εγκατεστημένου στις χώρες μέλη όπου πραγματοποιείται μέρος της επεξεργασίας, την επαρκή προηγούμενη ενημέρωση των υποκειμένων, τον χρόνο τήρησης των πρωτογενών δεδομένων και την εφαρμογή μέτρων για την αποφυγή λήψης φωτογραφιών που αποκαλύπτουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.

3.7. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Ο Ν. 3471/2006 ρυθμίζει την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ενσωματώνοντας στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2002/58/ΕΚ. Η Αρχή έχει την αρμοδιότητα ελέγχου της εφαρμογής του, ενώ αρμοδιότητες απονέμονται και στην Α.Δ.Α.Ε. και την Ε.Ε.Τ.Τ. Κατά το 2009, η Αρχή πραγματοποίησε αυτεπάγγελτους διοικητικούς ελέγχους σε παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο πλαίσιο αντίστοιχης δράσης της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (βλ. υπό α). Επίσης, αντιμετώπισε ζητήματα χρήσης δεδομένων από καταλόγους συνδρομητών και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων για την παροχή ηλεκτρονικών συνδρομητικών υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας (βλ. υπό β και γ).

α) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά την πρώτη Έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας 95/46/ΕΚ το 2003, ζήτησε από την Ομάδα Εργασίας (Ο.Ε.) του Άρθρου 29, την πραγματοποίηση ελέγχων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την εναρμονισμένη εφαρμογή των διατάξεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, διενεργήθηκε κατά το έτος 2009 ο δεύτερος κατά σειρά έλεγχος, εν προκειμένω σε παρόχους τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και υπηρεσιών Διαδικτύ-

ου με στόχο τη διαπίστωση της συμμόρφωσής τους με τις υποχρεώσεις που αφορούν την τήρηση των δεδομένων κίνησης, όπως αυτές απορρέουν από την Οδηγία 2002/58/ΕΚ σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και την Οδηγία 2006/24/ΕΚ που αφορά τη διατήρηση των δεδομένων ηλεκτρονικών επικοινωνιών για σκοπούς εξιχνίασης σοβαρών εγκλημάτων. Η Οδηγία 2002/58/ΕΚ έχει ενσωματωθεί με τον Ν. 3471/2006, ενώ η Οδηγία 2006/24/ΕΚ δεν έχει ενσωματωθεί ακόμη στην ελληνική έννομη τάξη.

Ειδικότερα, η κοινή δράση ελέγχου εστίασε στην ανάλυση των απαιτήσεων αναφορικά με το είδος των τηρούμενων δεδομένων, τον χρόνο τήρησης, τα μέτρα ασφάλειας καθώς και τις τεχνικές πρόληψης μη νόμιμης χρήσης των δεδομένων. Τα αποτελέσματα της δράσης υπό τη μορφή στατιστικών στοιχείων θα δημοσιευθούν εντός του έτους 2010, μαζί με συστάσεις για την καλύτερη και ομοιόμορφη εφαρμογή της νομοθεσίας στον τομέα αυτό.

Ο έλεγχος βασίστηκε στη μέθοδο του δομημένου ερωτηματολογίου, κοινού για όλη την ΕΕ, το οποίο συνέταξε η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29, ενώ η διεξαγωγή επιτόπιων ελέγχων εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των Αρχών Προστασίας Δεδομένων.

Η Αρχή εστίασε σε εννέα παρόχους, ώστε να καλύπτεται το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό της αγοράς και πολύ μεγάλο γεωγραφικό τμήμα της ελληνικής επικράτειας. Μετά τη συλλογή και επεξεργασία των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι σε επτά παρόχους για την περαιτέρω διευκρίνιση των διαδικασιών που εφαρμόζουν σε σχέση με την τήρηση των δεδομένων κίνησης. Η Αρχή απέστειλε το πόρισμά της στην Ο.Ε. του Άρθρου 29 τον Δεκέμβριο του 2009. Η περαιτέρω αξιοποίηση του πορίσματος αποτελεί θέμα του προγράμματος εργασιών της Αρχής κατά το έτος 2010.

Όσον αφορά τους παρόχους που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα, διαπιστώθηκε ότι παρά τη μη ενσωμάτωση της Οδηγίας 2006/24/ΕΚ διατηρούν τα δεδομένα κίνησης, των οποίων η επεξεργασία επιτρέπεται καταρχήν για τους σκοπούς που αναφέρει ο Ν. 3471/2006, δηλαδή κυρίως για τη χρέωση των υπηρεσιών, προκειμένου να ανταποκριθούν και στα σχετικά αιτήματα των αρμόδιων αρχών για άρση του απορρήτου των επικοινωνιών. Παρατηρήθηκαν, επίσης, διαφορές μεταξύ των παρόχων τόσο σε ότι αφορά τους χρόνους τήρησης των δεδομένων κίνησης όσο και στα μέτρα ασφάλειας, και επισημάνθηκαν σημεία που χρήζουν περαιτέρω εξέτασης. Οι πάροχοι έχουν αναπτύξει πολιτικές ασφάλειας, οι οποίες αντιμετωπίζουν μεγάλο εύρος ζητημάτων ασφάλειας και έχουν εκπονηθεί με βάση τις σχετικές αποφάσεις της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών. Οι εν λόγω πολιτικές ασφάλειας είναι, ωστόσο, γενικές και δεν εστιάζουν στα δεδομένα κίνησης. Με την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2006/24/ΕΚ, η οποία προβλέπει την προληπτική τήρηση των δεδομένων κίνησης, θέσης και αναγνώρισης των συνδρομητών και εγγεγραμμένων χρηστών και αποβλέπει ακριβώς στην εξυπηρέτηση αιτημάτων των αρμόδιων αρχών για άρση του απορρήτου των επικοινωνιών, καθίσταται ιδιαίτερα αναγκαία η εξειδίκευση των μηχανισμών ασφαλείας γι' αυτού του είδους την επεξεργασία.

β) Η Αρχή αντιμετώπισε μια περίπτωση χρήσης δεδομένων από καταλόγους συνδρομητών υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Εταιρεία συνέλεγε από υπηρεσία διαδικτυακού καταλόγου συνδρομητών του ΟΤΕ (www.whitpages.gr) προσωπικά δεδομένα συνδρομητών σταθερής τηλεφωνίας χρησιμοποιώντας τη μέθοδο αντίστροφης αναζήτησης, αναζητώντας δηλαδή τα στοιχεία του συνδρομητή με βάση τον αριθμό τηλεφώνου. Η συλλογή των στοιχείων πραγματοποιούνταν με λο-

γισμικό που ανέπτυξε η εταιρεία και βασιζόταν στη σειριακή, αυτοματοποιημένη, αναζήτηση όλων των πιθανών τηλεφωνικών αριθμών μιας περιοχής. Τα δεδομένα που συλλέγονταν με αυτόν τον τρόπο συνδυάστηκαν με γεωγραφική πληροφορία και παρέχονταν ως προϊόν προηγμένου ηλεκτρονικού καταλόγου με χάρτη. Το προϊόν της εταιρείας αποσκοπούσε στη βελτιστοποίηση των μεθόδων γεωγραφικά στοχευμένης διαφήμισης εκ μέρους των αγοραστών. Συγκεκριμένα, ο εκάστοτε αγοραστής του προϊόντος δύναται να δημιουργήσει στοχευμένες ομάδες διαφήμισης (πχ. Ομάδα όλων των ηλεκτρολόγων μιας γεωγραφικής περιοχής) ώστε να προωθήσει αποτελεσματικότερα τα προϊόντα του. Η Αρχή έκρινε με την υπ. αριθ. 83/2009 Απόφαση ότι ο σκοπός που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, με την παροχή δυνατότητας γεωγραφικής αναζήτησης των προσωπικών δεδομένων όσων συνδρομητών περιλαμβάνονται στους καταλόγους, διαφοροποιείται ουσιαστικά από αυτόν ενός απλού καταλόγου συνδρομητών και παραβιάσθηκε η διάταξη του άρθρου 10 παρ. 4 του Ν. 3471/2006, σύμφωνα με την οποία η χρησιμοποίηση των δεδομένων καταλόγου συνδρομητών για άλλο σκοπό, είτε από τον πάροχο είτε από τρίτο, όπως εν προκειμένω από την εταιρεία, προϋποθέτει την εκ νέου ρητή συγκατάθεση του συνδρομητή. Η Αρχή επέβαλε την κύρωση της προειδοποίησης στην εταιρεία, ώστε να τροποποιήσει τον ηλεκτρονικό οδηγό που εκδίδει και να επιτρέψει τη γεωγραφική αναζήτηση μόνο σε σχέση με τους συνδρομητές που έχουν δώσει εκ νέου τη ρητή συγκατάθεσή τους για τη συγκεκριμένη επεξεργασία των δεδομένων που τους αφορούν. Αξίζει να σημειωθεί ότι το εν λόγω προϊόν παρείχε πρόσβαση σε πολύ μεγάλο αριθμό δεδομένων επιχειρήσεων και ιδιωτών και παρουσίαζε ιδιαίτερο αγοραστικό ενδιαφέρον. Επιπλέον, περιείχε και άλλα δεδομένα, ιδίως διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που συλλέχθηκαν με μη νόμιμο τρόπο προς τον σκοπό της αποστολής ανεπιθύμητων διαφημιστικών μηνυμάτων, γεγονός για το οποίο επιβλήθηκε ξεχωριστή κύρωση (βλ. επόμενη ενότητα).

γ) Ο Συνήγορος του Καταναλωτή διαβίβασε στην Αρχή μια σειρά καταγγελιών για παράνομες χρεώσεις κατά τη λήψη ηλεκτρονικών συνδρομητικών υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας. Η Αρχή επεσήμανε καταρχάς ότι το κεντρικό ζήτημα των καταγγελιών αυτών αφορά την αμφισβήτηση των χρεώσεων για τις υπηρεσίες αυτές, δηλαδή ένα θέμα που υπάγεται στις διατάξεις για την προστασία του καταναλωτή, και είναι εκτός αρμοδιότητας της Αρχής. Ως προς τα ζητήματα που αφορούν την προστασία των προσωπικών δεδομένων, η Αρχή ενημέρωσε τον Συνήγορο του Καταναλωτή, την Ε.Ε.Τ.Τ. και τις εμπλεκόμενες εταιρείες ως εξής:

για την παροχή μιας υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας, μέσω κινητού τηλεφώνου, είναι επιτρεπτή η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που είναι αναγκαία για τη σύναψη και εκτέλεση της σύμβασης, όπως για παράδειγμα του χρησιμοποιούμενου αριθμού σύνδεσης κινητής τηλεφωνίας, μέσω του οποίου γίνεται η χρέωση της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Η επεξεργασία αυτών των προσωπικών δεδομένων του συνδρομητή επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεσή του, εφόσον είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης μεταξύ του συνδρομητή και του παρόχου της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Θα πρέπει όμως να πρόκειται για υπηρεσία που ρητώς έχει ζητήσει ο συνδρομητής. Ο πάροχος της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας οφείλει να ενημερώνει προηγουμένως τον συνδρομητή για τα δεδομένα που πρόκειται να υποστούν επεξεργασία, τον σκοπό της επεξεργασίας, καθώς και τους αποδέκτες των δεδομένων. Στις περιπτώσεις αυτές, αποδέκτης των δεδομένων είναι ο πάροχος υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών μέσω του οποίου γίνεται η χρέωση της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας.

Επίσης, η Αρχή επεσήμανε ότι ο τρόπος σύναψης της σύμβασης (ηλεκτρονικά ή όχι) εναπόκειται στα αντισυμβαλλόμενα μέρη. Σε περίπτωση που η σύμβαση καταρτίζεται ηλεκτρονικά, ο πάροχος της υπηρεσίας οφείλει να τηρεί με ασφαλή τρόπο τα στοιχεία του αιτούντος την υπηρεσία που αποτελούν και προσωπικά δεδομένα (π.χ. το SMS με το οποίο ο χρήστης αιτείται την υπηρεσία). Σε ορισμένες περιπτώσεις καταγγελιών, παρατηρήθηκε ότι οι συνδρομητές ζήτησαν από τους φορείς παροχής των υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας την παροχή αναλυτικών πληροφοριών για τις χρεώσεις που έγιναν στον αριθμό τους, χωρίς να λάβουν πλήρη απάντηση. Αυτές οι αιτήσεις αποτελούν ουσιαστικά άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης (άρθρ. 12 Ν. 2472/1997). Οι φορείς παροχής υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας υποχρεούνται σύμφωνα με το άρθρο 12 Ν. 2472/1997 να απαντούν εντός δεκαπέντε ημερών σε σχετικά αιτήματα των συνδρομητών, π.χ. σε σχέση με την ανάλυση των χρεώσεων ή με την απόδειξη του χρόνου και τρόπου κατάρτισης της σύμβασης. Η ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης είναι δυνατή και μέσω του παρόχου της υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εφόσον ορισμένα από τα στοιχεία τηρούνται μόνο από τον τελευταίο και αυτό αποδεικνύεται από τη σύμβαση μεταξύ των παρόχων, ενώ παράλληλα έχει ενημερωθεί για αυτό ο χρήστης της υπηρεσίας.

3.7.1. Ανεπιθύμητη ηλεκτρονική επικοινωνία

Η αζητήτη ηλεκτρονική επικοινωνία ρυθμίζεται από το άρθρο 11 του Ν. 3471/2006, βάσει της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 13 της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ. Σε όλη την ΕΕ, για την αποστολή διαφημίσεων με αυτοματοποιημένα μέσα, δηλαδή χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, όπως μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω κινητού τηλεφώνου (SMS, MMS), φαξ, ισχύει το λεγόμενο σύστημα «opt-in», δηλαδή η αποστολή τους επιτρέπεται μόνο κατόπιν ρητής συγκατάθεσης του παραλήπτη, με ελάχιστες εξαιρέσεις που περιγράφονται στο ίδιο άρθρο. Τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και άλλα παρόμοια, π.χ. τα SMS και MMS, με διαφημιστικό περιεχόμενο που αποστέλλονται χωρίς να τα έχει ζητήσει ο παραλήπτης χαρακτηρίζονται διεθνώς ως «spam».

α) Στην Απόφαση 83/2009, αντιμετωπίζεται η περίπτωση της συλλογής διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από ιστοσελίδες, μιας πρακτικής που είναι γνωστή ως harvesting. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι η εταιρεία συνέλεγε τις διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από ιστοσελίδες ελληνικών ονομάτων χώρου (domain names) με τη χρήση αυτόματου λογισμικού-αράχνης (web-crawler). Τα στοιχεία αυτά αναρτώνται στις ιστοσελίδες από τους κατόχους τους προς τον σκοπό της επαγγελματικής ή προσωπικής επικοινωνίας μαζί τους, όχι για την προώθηση προϊόντων ή υπηρεσιών. Το λογισμικό της εταιρείας είχε ρυθμιστεί έτσι ώστε να μην κάνει καμία διάκριση των διευθύνσεων που συλλέγει με κριτήριο τον σκοπό της δημοσίευσής τους. Τα στοιχεία αυτά η εταιρεία τα συμπεριέλαβε σε ηλεκτρονικό προϊόν καταλόγου διευθύνσεων, το οποίο πωλούσε σε τρίτους, με σκοπό την πραγματοποίηση στοχευμένης διαφήμισης εκ μέρους τους. Επίσης, τα στοιχεία αυτά τα χρησιμοποιούσε η ίδια η εταιρεία για την αποστολή διαφημιστικών μηνυμάτων, με τα οποία διαφήμιζε το ως άνω προϊόν της.

Η Αρχή έκρινε ότι πρέπει να διακριθούν οι περιπτώσεις της συλλογής και αποθήκευσης των δεδομένων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο ηλεκτρονικό προϊόν της εταιρείας με σκοπό οι τρίτοι, αγοραστές του προϊόντος, να αποστείλουν διαφη-

μιστικά μηνύματα και της αποστολής διαφημιστικών μηνυμάτων από την ίδια την εταιρεία με σκοπό την προώθηση του προϊόντος της.

Και στις δύο περιπτώσεις, η συλλογή διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με τον προαναφερθέντα τρόπο δεν είναι νόμιμη. Το έννομο συμφέρον που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα δεν υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, καθώς προκαλείται σημαντική όχληση στους αποδέκτες των μηνυμάτων αλλά και πιθανά επιπρόσθετο κόστος από τη χρήση υπηρεσιών Διαδικτύου για την ανάγνωση των μηνυμάτων και δεν μπορεί, συνεπώς, να έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 5, παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997. Άλλωστε αυτή είναι και η ratio της διάταξης του άρθρου 11 Ν. 3471/2006, η οποία απαγορεύει την αποστολή τέτοιων μηνυμάτων χωρίς προηγούμενη συγκατάθεση του παραλήπτη. Με άλλα λόγια, η συλλογή των διευθύνσεων που κρίνεται με βάση το άρθρο 5 Ν. 2472/1997 δεν μπορεί να είναι νόμιμη εφόσον επιδιώκεται σκοπός που απαγορεύεται από άλλη διάταξη νόμου, δηλαδή από το άρθρο 11 Ν. 3471/2006.

Έτσι, όσον αφορά τη συλλογή διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα και τη συμπερίληψή τους στο ηλεκτρονικό προϊόν της εταιρείας, επιβλήθηκε πρόστιμο 25.000 ευρώ και η κύρωση της καταστροφής του αρχείου με τις συλλεχθείσες διευθύνσεις. Επίσης, η εταιρεία υποχρεώθηκε να ενημερώσει όλους τους αγοραστές του προϊόντος ότι περιέχει δεδομένα που δεν είναι νόμιμα και πρέπει να διαγραφούν.

Η αποστολή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και φαξ από την ίδια την εταιρεία σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα αποτελεί ευθεία παράβαση του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 3471/2006 που απαγορεύει την αποστολή τέτοιων μηνυμάτων χωρίς προηγούμενη συγκατάθεση των παραληπτών, ανεξαρτήτως εάν αυτοί είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα (άρθρο 11 παρ. 5 Ν. 3471/2006). Η εταιρεία απλώς συμπεριλάμβανε στο μήνυμα δυνατότητα εναντίωσης στη συνέχιση της αποστολής διαφημιστικών μηνυμάτων. Η Αρχή έκρινε ότι η ενέργεια αυτή διαφέρει από τη λήψη προηγούμενης συγκατάθεσης των συνδρομητών. Να σημειωθεί ότι η αποστολή των μηνυμάτων πραγματοποιείτο σε όλη τη λίστα διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και αριθμών τηλεομοιοτυπίας που είχε συλλέξει η εταιρεία από το Διαδίκτυο και όχι μόνο σε όσους είχαν κάποια προηγούμενη συναλλαγή μαζί της, οπότε και θα αρκούσε σύμφωνα με την παρ. 3 του ανωτέρω άρθρου η παροχή δυνατότητας αντίρρησης (εναντίωσης) στην περαιτέρω αποστολή τέτοιων μηνυμάτων. Στην εταιρεία επιβλήθηκε πρόστιμο 25.000 ευρώ.

β) Τέλος, στην επικοινωνία της Αρχής με τον Συνήγορο του Καταναλωτή και τις εταιρείες που παρέχουν ηλεκτρονικές συνδρομητικές υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας επισημάνθηκε ότι η διαφήμιση μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, SMS και MMS πρέπει να πραγματοποιείται μόνο εάν ο συνδρομητής έχει δώσει εκ των προτέρων ρητή συγκατάθεση προς τον συγκεκριμένο φορέα να δέχεται τέτοια μηνύματα. Στον κανόνα αυτό προβλέπεται μόνο μια εξαίρεση όταν τα στοιχεία της επαφής (π.χ. ο αριθμός του κινητού τηλεφώνου στον οποίο στέλνονται τα SMS) έχουν αποκτηθεί στο πλαίσιο κάποιας προηγούμενης συναλλακτικής επαφής μεταξύ των μερών. Η απαίτηση αυτή ισχύει ακόμα και για το πρώτο, «διερευνητικό», μήνυμα (π.χ. ένα μήνυμα που αναφέρει «αν θέλετε να λάβετε την υπηρεσία στείλτε ΟΚ στον αριθμό XXXXX»,) διότι και αυτό το μήνυμα αποσκοπεί στη διαφήμιση προϊόντος ή υπηρεσίας και δεν το έχει ζητήσει ο παραλήπτης. Επομένως, απαιτείται η

συγκατάθεση πριν από την αποστολή των μηνυμάτων, ακόμα και αν οι αριθμοί στους οποίους αυτά αποστέλλονται έχουν αντληθεί από δημόσιους καταλόγους συνδρομητών ή άλλες δημόσια προσβάσιμες πηγές.

3.8. ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, η Αρχή, με σειρά αποφάσεών της και άλλων πράξεων, αντιμετώπισε ζητήματα σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης εργαζομένων στα προσωπικά τους δεδομένα, τη χορήγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εργαζομένων σε τρίτους (είτε για δικαστική χρήση είτε για άλλους σκοπούς επεξεργασίας), τον έλεγχο εργαζομένων αναφορικά με την τήρηση του ωραρίου, την αναγκαιότητα ανακοίνωσης των σοβαρών προσωπικών λόγων που δικαιολογούν τη χορήγηση άδειας σε εκπαιδευτικούς λειτουργούς, την ανάρτηση σε εμφανείς χώρους των επιχειρήσεων πίνακα με στοιχεία των εργαζομένων τους και τις υποχρεώσεις των συμβουλίων εργαζομένων, ως υπευθύνων επεξεργασίας.

3.8.1. Δικαίωμα πρόσβασης εργαζομένων στα προσωπικά τους δεδομένα

Όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης εργαζομένων σε δεδομένα τους προσωπικού χαρακτήρα, η Αρχή έκρινε ότι το πρακτικό της συνεδρίασης του Δ.Σ. μιας εταιρείας, κατά την οποία αποφασίζεται η καταγγελία της σύμβασης ενός εργαζομένου, περιλαμβάνει πληροφορίες που ανάγονται στο πρόσωπό του και, κατά συνέπεια, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, υπό την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997. Συνεπώς, ο εργαζόμενος δικαιούται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997, να λάβει γνώση του αποσπάσματος των πρακτικών, στο οποίο περιλαμβάνονται προσωπικά του δεδομένα, καθώς και των όποιων σχετικών εγγράφων προσκομίστηκαν κατά τη συνεδρίαση (Απόφαση 28/2009, βλ. και Απόφαση 1/2006). Στην προκειμένη περίπτωση, η εργοδότης εταιρεία, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, παρέλειψε να ικανοποιήσει το δικαίωμα πρόσβασης του προσφεύγοντος, καθόσον παρέλειψε να του χορηγήσει αντίγραφα των πρακτικών της κρίσιμης συνεδρίασης του Δ.Σ. της, κατά την οποία αποφασίσθηκε ή εγκρίθηκε η καταγγελία της σύμβασης που τη συνέδεε με τον προσφεύγοντα. Επίσης, η εργοδότης εταιρεία παρέλειψε να χορηγήσει στον προσφεύγοντα αντίγραφα των εγγράφων που προσκομίστηκαν και ελήφθησαν υπόψη από τα μέλη του Δ.Σ. κατά την παραπάνω συνεδρίαση και αναφέρονται στο πρόσωπο του προσφεύγοντος. Ακόμα και στην περίπτωση που γινόταν δεκτό ότι η αρμοδιότητα για την καταγγελία της σύμβασης του προσφεύγοντος ανήκε αποκλειστικά στον Πρόεδρο της εργοδότης εταιρείας, και πάλι ο προσφεύγων έχει δικαίωμα πρόσβασης στα προαναφερθέντα έγγραφα, καθώς αυτά έλαβε υπόψη του το αρμόδιο όργανο προκειμένου να προχωρήσει στην καταγγελία της σύμβασης. Εξάλλου, από το σώμα και το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών προέκυψε ότι αυτά δεν αποτελούν, όπως ισχυριζόταν η εργοδότης εταιρεία, προσωπική αλληλογραφία του Προέδρου της, καθώς και τα δύο φέρουν αριθμούς πρωτοκόλλου και αφορούν υπηρεσιακά θέματα, των οποίων ο Πρόεδρος της εν λόγω εταιρείας λαμβάνει γνώση και επιλαμβάνεται ως καταστατικό της όργανο. Από τα προαναφερόμενα προέκυψε ότι η εργοδότης εταιρεία παρέλειψε αδικαιολόγητα να ικανοποιήσει το δικαίωμα πρόσβασης του προσφεύγοντος. Η Αρχή υποχρέωσε την εργοδότης εταιρεία να χορηγήσει στον προσφεύγοντα αντίγραφα των ζητηθέντων από αυτόν εγγράφων και της επέβαλε για τη δι-

απιστωθείσα παράβαση του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997 την κύρωση του προστίμου (ύψους 5.000 ευρώ).

Σε άλλη περίπτωση σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης εργαζομένου σε προσωπικά του δεδομένα, η Αρχή εξέτασε την προσφυγή του ενδιαφερόμενου εργαζομένου κατά τράπεζας, ως υπευθύνου επεξεργασίας. Με την προσφυγή του αυτή, ο προσφεύγων κατήγγειλε ότι εργαζόταν σε Νομαρχία, η οποία προέβη στην έκδοση απόφασης λύσης της υπαλληλικής του σχέσης του μόνιμου δημόσιου υπάλληλου με αυτή, αναδρομικά από 29/08/2007, και προέβη στη διακοπή της μισθοδοσίας του μέσω τρεχούμενου λογαριασμού στην εν λόγω τράπεζα. Κατόπιν τούτων, ο προσφεύγων, με αίτησή του, ζήτησε από το αρμόδιο υποκατάστημα της τράπεζας να του χορηγήσει όλα τα έγγραφα με τα σχετικά αιτήματα της εν λόγω νομαρχίας και τις απαντήσεις της τράπεζας, καθώς εκκρεμεί σχετική διαδικασία ενώπιον της δικαιοσύνης. Ωστόσο, το αρμόδιο υποκατάστημα της τράπεζας τού απάντησε ότι, μετά από γνωμάτευση της νομικής της υπηρεσίας, δεν επιτρέπεται να του δοθούν πληροφορίες σχετικές με τον λογαριασμό της εν λόγω νομαρχίας, καθώς η τράπεζα δεσμεύεται από το τραπεζικό απόρρητο. Η Αρχή έκρινε ότι, από τα στοιχεία του φακέλου που της υποβλήθηκε, προκύπτει ότι τα ως άνω ζητηθέντα από τον προσφεύγοντα εργαζόμενο έγγραφα περιέχουν πληροφορίες που τον αφορούν, καθόσον συνδέονται με την κίνηση του τρεχούμενου τραπεζικού λογαριασμού μισθοδοσίας του, του οποίου ήταν ο ίδιος δικαιούχος. Συνεπώς, ο προσφεύγων έχει δικαίωμα πρόσβασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997, στις ζητηθείσες πληροφορίες που αναφέρονται σε αυτόν. Για τον λόγο αυτό, η Αρχή κάλεσε την τράπεζα, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, να ικανοποιήσει αμέσως το παραπάνω δικαίωμα (έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4231/06-07-2009).

Πάντοτε σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης εργαζομένου σε προσωπικά του δεδομένα, η Αρχή έκρινε, τέλος, ότι η πληροφορία σχετικά με το εάν ο προσφεύγων εργαζόμενος είχε υπογράψει, ως εντεταλμένος από την εργοδότη τράπεζα κριτής και αξιολογητής, τα δελτία αξιολόγησης συγκεκριμένων συναδέλφων του, κατά την περίοδο από 01/10/1993 έως 30/09/1994, αποτελεί δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα που αφορά τον ίδιο τον προσφεύγοντα, ως υποκείμενο, και, συνεπώς, ο προσφεύγων δικαιούται να λάβει γνώση της πληροφορίας αυτής, ασκώντας το δικαίωμα πρόσβασης του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997. Το δικαίωμα πρόσβασης ικανοποιείται πλήρως με πιστοποιητικό ή βεβαίωση περί της εκ μέρους του εργαζομένου αυτού υπογραφής φύλλων αξιολόγησης συναδέλφων του. Δεν ανήκει στο δικαίωμα πρόσβασης και η χορήγηση του σώματος των δελτίων αξιολόγησης, τα οποία, καθώς περιέχουν προσωπικά δεδομένα άλλων εργαζομένων, μπορούν να χορηγηθούν μόνο με τη συγκατάθεση αυτών (έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1522-1/19-10-2009).

3.8.2. Χορήγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εργαζομένων σε τρίτους

Υποβλήθηκαν στην Αρχή ερωτήματα σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εργαζομένων σε τρίτους, είτε για δικαστική χρήση είτε για άλλους σκοπούς επεξεργασίας.

Ειδικότερα, η Αρχή εξέτασε τη νομιμότητα διαβίβασης δεδομένων εργαζομένων για δικαστική χρήση, και συγκεκριμένα για τον σκοπό της προβολής της ένστασης των αλλαχού κερδηθέντων ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων (Απόφαση 10/2009). Στο ζήτημα αυτό, η Αρχή έλαβε υπόψη ότι, όπως παγίως κρίνει η νομο-

λογία των πολιτικών δικαστηρίων, προκειμένου να είναι ορισμένη η ένσταση του υπερήμερου εργοδότη για την έκπτωση των αλλαχού κερδηθέντων από τους οφειλόμενους μισθούς υπερημερίας, κατά το άρθρο 656 εδ. β' ΑΚ, πρέπει αυτή να περιέχει τον συγκεκριμένο εργοδότη, στον οποίο απασχολήθηκε ο ενδιαφερόμενος μισθωτός, τη συγκεκριμένη εργασία που προσέφερε ο ενδιαφερόμενος μισθωτός, καθώς επίσης και τις συγκεκριμένες αποδοχές που έλαβε, ώστε να εκπέσουν αυτές από τις αιτούμενες αποδοχές υπερημερίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή έκρινε ότι η αιτούσα εταιρεία, ως υπερήμερος εργοδότης, έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 περ. ε' του Ν. 2472/1997, να λάβει από το ΙΚΑ ή/και τον ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, ως υπευθύνους επεξεργασίας, για καθέναν από τους ενδιαφερόμενους πρώην εργαζομένους της, οι οποίοι διεκδικούν από την εν λόγω εταιρεία μισθούς υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από 01/03/1997 έως σήμερα, τα ακόλουθα απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, που ενδεχομένως τηρούνται στα αρχεία των οργανισμών αυτών: το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του συγκεκριμένου εργοδότη, τον χρόνο συγκεκριμένης απασχόλησης και τις συγκεκριμένες αποδοχές που αναλογούν στην απασχόληση αυτή. Η διαβίβαση των στοιχείων αυτών επιτρέπεται αποκλειστικά για τον προβαλλόμενο από την εν λόγω εταιρεία σκοπό επεξεργασίας, ο οποίος συνίσταται στην προβολή της ένστασης των αλλαχού κερδηθέντων, κατά το άρθρο 656 εδ. β' ΑΚ, ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων. Αντίθετα, η εν λόγω εταιρεία, ως υπερήμερος εργοδότης, δεν δικαιούται να λάβει από τον ΟΑΕΔ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, τα ζητηθέντα από την ίδια στοιχεία σχετικά με την καταβολή επιδομάτων ανεργίας ή άλλων κοινωνικών βοηθημάτων στους πρώην εργαζομένους της. Και τούτο, διότι τα επιδόματα αυτά δεν συνιστούν ωφέλεια κατά την έννοια του άρθρου 656 εδ. β' ΑΚ, και ως εκ τούτου ο εργοδότης δεν μπορεί να αφαιρέσει από τους μισθούς υπερημερίας, για δικό του όφελος, τις κοινωνικές αυτές παροχές. Η Αρχή έκρινε, περαιτέρω, ότι το ΙΚΑ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, έχει, εξαιτίας ενεργειών και παραλείψεων των οργάνων του, παραβιάσει τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2, 11 παρ. 3, και, συνεπώς, και εκείνες του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 και επέβαλε στο ΙΚΑ, για τις διαπιστωθείσες παραβιάσεις των προαναφερομένων διατάξεων, την κύρωση του προστίμου (συνολικού ύψους 5.000 ευρώ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997. Ακολούθως, η εργοδότης εταιρεία, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, έχει συλλέξει παρανόμως τα ως άνω απλά και ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων πρώην εργαζομένων της. Για τον λόγο αυτό, η Αρχή της επέβαλε την κύρωση της καταστροφής των παρανόμως συλλεχθέντων επίμαχων απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997.

Επίσης, σε άλλη παρόμοια περίπτωση, η Αρχή έκρινε ότι συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η διαβίβαση από την αρμόδια υπηρεσία του ΙΚΑ στον αιτούντα τρίτο-υπερήμερο εργοδότη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των πρώην εργαζομένων του, και ειδικότερα το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του συγκεκριμένου (έτερου) εργοδότη τους κατά το επίδικο χρονικό διάστημα, τις ημέρες ασφάλισης, τον χρόνο συγκεκριμένης απασχόλησής τους και το ύψος των αποδοχών τους. Η διαβίβαση των στοιχείων αυτών (απλών προσωπικών δεδομένων) είναι νόμιμη, καθώς κρίνεται ως απολύτως αναγκαία για την άσκηση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου, για την προβολή της ένστασης του υπερήμερου εργοδότη των αλλαχού κερδηθέντων (κατά το άρθρο 656 εδ. β' ΑΚ) και επιτρέπεται αποκλειστικά για δικαστική χρήση (έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/794/06-02-2009).

Περαιτέρω, η Αρχή εξέτασε περίπτωση διαβίβασης δεδομένων εργαζομένων (βεβαιώσεων απασχόλησης) από το ΙΚΑ στην αιτούσα εταιρεία, για δικαστική χρήση (εκδίκαση αγωγής καταβολής ποινικής ρήτρας, έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/428-1/11-05-2009). Η Αρχή έκρινε, με βάση τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, ότι η νομιμότητα, στην προβλεπόμενη σύμβαση συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών, του ειδικού περιοριστικού όρου για τη μη απόσπαση εργαζομένων, που αποτελεί αντικείμενο της επίδικης διαφοράς, θα κριθεί από το αρμόδιο δικαστήριο κατά τη συζήτηση της αγωγής καταβολής ποινικής ρήτρας και εκφεύγει των αρμοδιοτήτων της Αρχής. Η Αρχή εξέτασε, καταρχήν, τη νομιμότητα της ζητηθείσας χορήγησης βεβαιώσεων απασχόλησης των ενδιαφερομένων πρώην εργαζομένων ανεξάρτητα από το ζήτημα νομιμότητας του ως άνω ειδικού περιοριστικού όρου. Στη συνέχεια, έκρινε ότι οι ως άνω ζητηθείσες βεβαιώσεις περιέχουν απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένου τους. Συνεπώς, δεν απαιτείται άδεια της Αρχής για τη χορήγηση των δεδομένων αυτών και η νομιμότητα της εν λόγω επεξεργασίας εξαρτάται από τη διαπίστωση της πλήρωσης των όρων και προϋποθέσεων των άρθρων 5 και 4 του Ν. 2472/1997. Η νομιμότητα της εν λόγω επεξεργασίας χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 περ. ε' του Ν. 2472/1997, προϋποθέτει στην περίπτωση αυτή την ερμηνεία ότι η προβλεπόμενη στη σύμβαση συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών ποινική ρήτρα για τη μη χρησιμοποίηση εργαζομένων από τη μια συμβαλλόμενη εταιρεία στην άλλη (χωρίς τη γραπτή συμφωνία των μερών), ισχύει και στην περίπτωση απασχόλησης των εργαζομένων σε θυγατρική εταιρεία μιας των συμβαλλομένων εταιρειών. Δεδομένου, όμως, ότι το ερμηνευτικό αυτό ζήτημα εκκρεμεί προς επίλυση ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, και ότι η αιτούσα εταιρεία, ως ενάγουσα στη δίκη αυτή, δύναται να υποβάλει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 450 επ. ΚΠολΔ, σχετικό αίτημα επίδειξης των παραπάνω εγγράφων, η Αρχή έκρινε ότι εναπόκειται στο αρμόδιο δικαστήριο, εάν κρίνει τα επίμαχα στοιχεία αναγκαία, να διατάξει την προσκομιδή τους.

Όσον αφορά τη χορήγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εργαζομένων σε τρίτους για σκοπούς επεξεργασίας άλλους από τη δικαστική χρήση, η Αρχή εξέτασε, καταρχάς, τη νομιμότητα χορήγησης δεδομένων εργαζομένων σε επιχειρησιακό σωματείο (Απόφαση 37/2009). Ειδικότερα, η Αρχή απεφάνθη ότι η εργοδότης εταιρεία, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, οφείλει, με βάση την κείμενη εργατική νομοθεσία, να χορηγήσει σε πρωτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση τα ζητηθέντα στοιχεία, συγκεκριμένα για τα έτη 2006 και 2007 ονομαστικές καταστάσεις των πάσης φύσεως πρόσθετων αμοιβών των εργαζομένων της (από υπερωρίες, πρόσθετες αμοιβές για ελέγχους, συμμετοχή σε διάφορες επιτροπές, ομάδες εργασίας κλπ.) καθώς, επίσης, και αντίγραφα των εισηγήσεων των αρμόδιων διευθύνσεων και των αποφάσεων της διοίκησης, που αφορούν τη διαδικασία χορήγησης πρόσθετων αμοιβών κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις της ισχύουσας Επιχειρησιακής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας και του Κανονισμού Πρόσθετων Αμοιβών, για τους σκοπούς του ελέγχου της ορθής (ή μη) εφαρμογής της ισχύουσας επιχειρησιακής ΣΣΕ, της διαπραγμάτευσης για την κατάρτιση νέου Κανονισμού Πρόσθετων Αμοιβών, και του ελέγχου ότι τηρείται στην εν λόγω επιχείρηση η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των εργαζομένων της ίδιας ειδικότητας και ότι δεν έχουν εισαχθεί αθέμιτες διακρίσεις κατά την απασχόληση. Κατά συνέπεια, επιτρέπεται η εργοδότης εταιρεία, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, να χορηγήσει στη συνδικαλιστική

οργάνωση τα επίμαχα δεδομένα (με ονομαστικό προσδιορισμό) και χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων (άρθρο 5 παρ. 2 περ. ε΄ Ν. 2472/1997), αφού, ωστόσο, προηγουμένως ενημερώσει σχετικά τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα (άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997).

Στο ίδιο πλαίσιο, η Αρχή εξέτασε τη νομιμότητα χορήγησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εργαζομένων από το ΙΚΑ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, σε αιτούντα δήμο. Ειδικότερα, ο ενδιαφερόμενος δήμος ζητούσε, κατόπιν αιτήσεώς του, να πληροφορηθεί από το αρμόδιο υποκατάστημα του ΙΚΑ εάν συγκεκριμένη εργολάβος καθαριότητας είχε ασφαλίσει η ίδια το προσωπικό της (δύο εργάτες αποκομιδής και έναν οδηγό για κάθε συνεργείο) για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, για το συνεργείο αποκομιδής απορριμμάτων στα δημοτικά διαμερίσματα του εν λόγω δήμου και για το συνεργείο αποκομιδής απορριμμάτων στον δήμο αυτό. Η Αρχή έκρινε καταρχάς ότι τα ζητηθέντα στοιχεία συνιστούν απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους (βλ. άρθρο 2 στοιχ. α΄ και β΄ του Ν. 2472/1997). Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη τη διάταξη του άρθρου 8 περ. 5 εδ. ε΄ του Α.Ν. 1846/1951, όπως τροποποιήθηκε από τις διατάξεις του άρθρου 60 παρ. 1 Ν. 2676/1990, η Αρχή έκρινε ότι συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η χορήγηση στον ενδιαφερόμενο δήμο –είτε από τη συγκεκριμένη εργολάβος καθαριότητας είτε απευθείας από το αρμόδιο υποκατάστημα του ΙΚΑ, ως υπευθύνου επεξεργασίας– βεβαίωσης του ΙΚΑ με τα αναφερόμενα στοιχεία, προκειμένου, αντίστοιχα, είτε να διαπιστωθεί ότι έχουν ήδη καταβληθεί είτε θα καταβληθούν πραγματικά οι οφειλόμενες προς το ΙΚΑ εισφορές ή άλλες συναφείς οφειλές, για τα επίμαχα χρονικά διαστήματα, που αντιστοιχούν στη διάρκεια της συναφθείσας σύμβασης έργου με αντικείμενο την αποκομιδή των απορριμμάτων του εν λόγω δήμου (έγγραφο υπ’ αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4690/28-07-2009).

Πάντοτε σχετικά με τη χορήγηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εργαζομένων σε τρίτους για σκοπούς επεξεργασίας άλλους από τη δικαστική χρήση, η Αρχή εξέτασε, επίσης, μετά από έγγραφο ερώτημα ταμείου ασφάλισης (ΕΤΑΜ-ΜΜΕ), το εάν το ταμείο, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, επιτρέπεται να γνωστοποιήσει στην αιτούσα ανώνυμη εταιρεία (εκδόσεων) τον συνολικό χρόνο συντάξιμης υπηρεσίας των εργαζομένων σε αυτήν, οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι στο ταμείο. Η χορήγηση της σχετικής βεβαίωσης ζητήθηκε από την αιτούσα εργοδότηρια εταιρεία με την αιτιολογία ότι είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών και υποχρεούται, κατά τους ισχυρισμούς της, να προβεί στις οικονομικές της καταστάσεις σε αναγραφή των ποσών αποζημίωσης των εργαζομένων που θα καταβάλλει σε περίπτωση συνταξιοδότησής τους. Η Αρχή έκρινε καταρχάς ότι τα ζητηθέντα στοιχεία σχετικά με το συνολικό χρόνο συντάξιμης υπηρεσίας των εργαζομένων συνιστούν απλά προσωπικά δεδομένα των ενδιαφερομένων υποκειμένων (βλ. άρθρο 2 στοιχ. α΄ και β΄ Ν. 2472/1997). Περαιτέρω, η Αρχή έλαβε υπόψη το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο υπ’ αριθ. 19 *Παροχές σε εργαζομένους* του παραρτήματος του εφαρμοστέου κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1126/2008 και ιδίως την προβλεπόμενη υποχρέωση εταιρείας εισηγμένης στο χρηματιστήριο για αναγραφή στις οικονομικές της καταστάσεις των προβλεπόμενων παροχών εξόδου σε εργαζομένους, η οποία υφίσταται όταν (και μόνο όταν) η εταιρεία δεσμεύεται αποδεδειγμένα να τερματίσει την απασχόληση εργαζομένου ή ομάδας εργαζομένων πριν από την κανονική ημερομηνία αποχώρησης ή να χορηγήσει παροχές εξόδου στο πλαίσιο προσφοράς για εκούσια έξοδο από την υπηρεσία, και έκρινε ότι, από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης αυτής, δεν προέκυψε ότι η αιτούσα εταιρεία είναι, όπως ορίζεται (βλ. ιδίως υπ’ αριθ.

πρωτ. 19 σημείο 4 στοιχ. δ' του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου), αποδεδειγμένα δεσμευμένη να καταβάλει παροχές εξόδου σε εργαζόμενο ή ομάδα εργαζομένων που θα αποχωρήσουν πρόωρα από την εταιρεία. Ως εκ τούτου, δεν ήταν δικαιολογημένη για τον λόγο αυτό η ζητηθείσα διαβίβαση ασφαλιστικών στοιχείων των εργαζομένων της εταιρείας. Εξάλλου, δεν προέκυψε ούτε ότι οι ενδιαφερόμενοι εργαζόμενοι έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους για τη διαβίβαση των δεδομένων από το ταμείο ασφάλισης στην εργοδότη εταιρεία. Με βάση τα προαναφερόμενα, κρίθηκε ότι δεν συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η ζητηθείσα γνωστοποίηση του συνολικού χρόνου συντάξιμης υπηρεσίας, χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων εργαζομένων (έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/7806/24-12-2009).

3.8.3. Έλεγχος εργαζομένων αναφορικά με την τήρηση του ωραρίου

Σωματείο εργαζομένων σε δημόσια επιχείρηση υπέβαλε έγγραφο ερώτημα για το εάν συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η εγκατάσταση και λειτουργία από την εργοδότη επιχείρηση εικονολήπτη (κάμερας) για τον σκοπό του ελέγχου των εργαζομένων κατά την προσέλευση και αναχώρησή τους από την υπηρεσία. Η Αρχή απάντησε (έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4404-1/12-08-2009) ότι, όπως έχει ήδη κρίνει (βλ. και έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1771-1/06.06.2008), ο έλεγχος της τήρησης του ωραρίου εργασίας από τους ενδιαφερόμενους εργαζομένους μέσω των εικονοληπτών (καμερών) κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης δεν συνάδει με τις θεμελιώδεις επιταγές του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Και τούτο, διότι η εισαγωγή και χρήση τέτοιων μεθόδων ελέγχου των εργαζομένων συνιστά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία δεν είναι αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού επεξεργασίας, και είναι, συνεπώς, παράνομη. Ειδικότερα, η εργοδότη επιχείρηση επιτρέπεται, βάσει των διατάξεων του Ν. 2472/1997, να προβεί σε ηπιότερες μορφές επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων της, κάνοντας χρήση των στοιχείων ηλεκτρονικής κάρτας εισόδου καθενός τους στο χώρο εργασίας του, προκειμένου να ελέγξει τον χρόνο προσέλευσής του στον χώρο αυτόν και, αντίστοιχα, της αναχώρησής του από αυτόν. Ο έλεγχος τήρησης του ωραρίου μπορεί να διενεργηθεί με την επεξεργασία των στοιχείων, που αφορούν τη σήμανση της κάρτας εισόδου τους, ενώ η πραγματική ώρα προσέλευσης ορισμένων υπαλλήλων (ή και του συνόλου του προσωπικού) μπορεί να ελεγχθεί βάσει περιοδικών επιτόπιων αιφνιδιαστικών ελέγχων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι εργαζόμενοι βρίσκονται στις θέσεις εργασίας τους στον καθορισμένο χρόνο, σύμφωνα με τις σχετικές υποχρεώσεις τους. Αντίθετα, αποκλείεται η λήψη και κάθε άλλη επεξεργασία δεδομένων των εργαζομένων της δημόσιας επιχείρησης μέσω κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης για τον σκοπό ελέγχου τήρησης του ωραρίου. Η Αρχή επεσήμανε, επιπλέον, ότι στη βάση του προαναφερόμενου εγγράφου της, έχει ήδη εκδοθεί η υπ' αριθ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ1/2.1/20586 εγκύκλιος (της 25/07/2008) του ΥΠΕΣΔΑ για τον έλεγχο της τήρησης του ωραρίου εργασίας των υπαλλήλων στον δημόσιο τομέα, που αφορά την απαγόρευση χρήσης κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης για τον σκοπό του ελέγχου της τήρησης του ωραρίου εργασίας των εργαζομένων στον δημόσιο τομέα.

Εξάλλου, πάντα με ανάλογες σκέψεις, η Αρχή έχει απορρίψει με σχετικές πράξεις της αιτήσεις φορέων του δημοσίου τομέα για τοποθέτηση μηχανημάτων ελέγχου τήρησης του ωραρίου προσέλευσης και αποχώρησης των εργαζομένων στις υπηρεσίες τους με τη βιομετρική μέθοδο της δακτυλοσκόπησης, παρόλο που οι φορείς

αυτοί επικαλούνταν την ανάγκη άσκησης ελέγχου τήρησης του νέου ωραρίου λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών και των ΝΠΔΔ. Σχετική είναι και η εγκύκλιος υπ' αριθ. πρωτ. ΔΙΔΑΔ/Φ.64/351/5130 (της 22/02/2008) του ΥΠΕΣΔΑ για τον έλεγχο της τήρησης του ωραρίου εργασίας των υπαλλήλων στον δημόσιο τομέα, η οποία εκδόθηκε στη βάση του εγγράφου υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/8161-1/07.12.2007 εγγράφου της Αρχής και αφορά την απαγόρευση χρήσης βιομετρικών μεθόδων, όπως εκείνη της δακτυλοσκόπησης, για τον σκοπό του ελέγχου της τήρησης του ωραρίου εργασίας των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα.

3.8.4. Άδειες εκπαιδευτικών λειτουργιών δημόσιας εκπαίδευσης

Σχετικά με τη χορήγηση άδειας σε εκπαιδευτικούς λειτουργούς δημόσιας εκπαίδευσης, η Αρχή εξέτασε εάν ο ενδιαφερόμενος εκπαιδευτικός λειτουργός πρέπει να αποκαλύψει τους σοβαρούς προσωπικούς λόγους, για τους οποίους ζητεί άδεια από την υπηρεσία του. Η χορήγηση ετήσιας κανονικής άδειας έως 10 ημέρες με αποδοχές σε υπαλλήλους που έχουν διακοπές εργασίας, τελεί, σύμφωνα με άρθρο 48 παρ. 3 του Υπαλληλικού Κώδικα (που κυρώθηκε με τον Ν. 3528/2007), υπό την αυστηρή προϋπόθεση της συνδρομής σε κάθε περίπτωση σοβαρών λόγων ανάγκης. Κατά συνέπεια, η αρμόδια υπηρεσία, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, και ειδικότερα ο προϊστάμενός της, στον οποίο έχει ανατεθεί η επεξεργασία των φακέλων των υπαλλήλων και των δεδομένων και των δικαιολογητικών που επιβάλλουν τη χορήγηση της άδειας, οφείλει να γνωρίζει πριν την χορηγήσει τους επικαλούμενους από τον υπάλληλο λόγους, προκειμένου να εκτιμήσει τη σοβαρότητά τους, ώστε να μην διαταραχθεί άνευ σοβαρού λόγου η εύρυθμη διεξαγωγή των σχολικών μαθημάτων. Αν οι λόγοι αυτοί προκύπτουν από τα στοιχεία που νόμιμα περιλαμβάνονται στον ατομικό φάκελο του υπαλλήλου, η σχετική ενημέρωση της υπηρεσίας δεν προσκρούει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997. Αν, πάλι, οι επικαλούμενοι λόγοι συνδέονται με δεδομένα είτε του υπαλλήλου είτε τρίτου προσώπου (όπως τα μέλη της οικογένειάς του), που ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος δεν θα ήθελε να αποκαλύψει και, ιδίως, να συμπεριληφθούν στον σχετικό φάκελό του, τότε εφόσον η υπηρεσία απαιτεί γραπτώς μια γενική αναφορά των λόγων αυτών και ταυτόχρονα την προφορική τους εξειδίκευση, χωρίς κατάθεση των σχετικών δικαιολογητικών, αλλά μόνο τυχόν επίδειξη αυτών (εφόσον κριθεί αναγκαίο) από τον υπάλληλο στον προϊστάμενο της υπηρεσίας, δηλαδή στο όργανο που θα χορηγήσει τη ζητούμενη άδεια, η διαδικασία αυτή δεν προσκρούει στις διατάξεις του Ν. 2472/1997 (έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4388/10-07-2009).

3.8.5. Ανάρτηση πίνακα με στοιχεία εργαζομένων σε εμφανή χώρο της εργοδότης επιχείρησης

Υποβλήθηκαν στην Αρχή ερωτήματα για το εάν συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η ανάρτηση σε εμφανή χώρο της εργοδότης επιχείρησης πίνακα με στοιχεία των εργαζομένων στην επιχείρηση αυτή, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας τους. Στις απαντήσεις της στα εν λόγω ερωτήματα, η Αρχή καταρχάς επεσήμανε ότι η ανάρτηση του σχετικού πίνακα σε εμφανές σημείο του τόπου εργασίας προβλέπεται ρητά από τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2874/2000. Με βάση τις διατάξεις αυτές, ο σχετικός πίνακας, ο οποίος αναρτάται, πρέπει να περιλαμβάνει στήλες με τα ακόλουθα στοιχεία κάθε εργαζόμενου της επιχείρησης: α) το ονομα-

τεπώνυμο του, ονοματεπώνυμο πατέρα και μητέρας, ηλικία και οικογενειακή κατάσταση (τέκνα) β) την ειδικότητα, ημερομηνία πρόσληψης και την τυχόν προϋπηρεσία στην ειδικότητα γ) τον αριθμό κάρτας πρόσληψης (ΟΑΕΔ), τον αριθμό μητρώου του ΙΚΑ, τον αριθμό βιβλιαρίου ανηλίκων (επί απασχολήσεων ανηλίκων) και τον αριθμό αδείας εργασίας αλλοδαπού (επί απασχολήσεως αλλοδαπού) δ) τα στοιχεία του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας, καθώς και το ωράριο απασχολήσεώς τους στην επιχείρηση και ε) τη διάρκεια εργασίας (ώρες έναρξης και λήξης ημερήσιας εργασίας), το διάλειμμα και τις διακοπές εργασίας. Τα παραπάνω στοιχεία των εργαζομένων και περαιτέρω η ηλικία τους συνιστούν απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 στοιχ. α' και β' του Ν. 2472/1997. Συνεπώς, τα δεδομένα αυτά επιτρέπεται να τύχουν επεξεργασίας, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων υποκειμένων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 5 του Ν. 2472/1997. Ακολούθως, η ανάρτηση του πίνακα προσωπικού, που περιέχει τα οριζόμενα από τη διάταξη του άρθρου 16 του Ν. 2874/2000 στοιχεία των εργαζομένων, καθόσον επιβάλλεται από τον νόμο, συνιστά επεξεργασία αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του εργοδότη-υπευθύνου επεξεργασίας. Περαιτέρω, η Αρχή έκρινε ότι η ανάρτηση των στοιχείων του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας τους, συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 (άρθρο 5 παρ. 2 περ. β' και ε' σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παρ. 1, αρχή αναλογικότητας). Η αναγραφή της ηλικίας κάθε εργαζομένου συμβάλλει, εξάλλου, στην πλήρωση του πρωταρχικού σκοπού της εργατικής νομοθεσίας, που είναι η αρχή της προστασίας των εργαζομένων, καθόσον συμβάλλει στον έλεγχο της απασχόλησης στην επιχείρηση αφενός ανηλίκων εργαζομένων και αφετέρου εργαζομένων, οι οποίοι έχουν ήδη συμπληρώσει την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις ηλικία για συνταξιοδότηση. Ο σχετικός πίνακας προσωπικού πρέπει να αναρτάται σε χώρο προσιτό σε κάθε εργαζόμενο καθώς και στους εκπροσώπους των εργαζομένων (σωματεία, συμβούλιο εργαζομένων, επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας κλπ.) και στους επιθεωρητές του ΣΕΠΕ ή του ΙΚΑ. Ωστόσο, πρέπει να αποφεύγεται, κατά το δυνατόν, η ανάρτηση σε χώρους προσβάσιμους σε άλλους τρίτους (πελάτες ή προμηθευτές της επιχείρησης) (βλ. έγγραφα υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4452/14-07-2009, Γ/ΕΞ/1737-1/14-07-2009, Γ/ΕΞ/78-1/12-10-2009).

3.8.6. Συμβούλια Εργαζομένων ως Υπεύθυνοι Επεξεργασίας

Υποβλήθηκε στην Αρχή το ερώτημα εάν τα Συμβούλια Εργαζομένων και οι Επιτροπές Εργαζομένων (του Ν. 1767/1988), έχουν υποχρέωση να γνωστοποιούν και να λαμβάνουν άδεια από την Αρχή για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιούν ή εάν εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρου 7Α Ν. 2472/1997. Η Αρχή επεσήμανε, καταρχάς, ότι τα συμβούλια εργαζομένων της επιχείρησης ή του ομίλου, που συστήνονται στη βάση των διατάξεων του Ν. 1767/1988 δεν αποτελούν συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων υπό την έννοια των διατάξεων του Ν. 1264/1982. Ωστόσο, τα συμβούλια εργαζομένων θεωρούνται αντιπρόσωποι των εργαζομένων, κατά την έννοια του άρθρου 3 της 135 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 3 του Ν. 1767/1988. Ακολούθως, τα συμβούλια εργαζομένων, που συστήνονται στη βάση των διατάξεων του Ν. 1767/1988, καθίστανται καταρχήν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 2 και 6 του Ν. 2472/1997, υπεύθυνοι επεξεργασίας για

τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγουν και τηρούν στα αρχεία, τα οποία συστήνουν στο πλαίσιο της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, όπως αυτές καθορίζονται από τις διατάξεις του προαναφερόμενου Ν. 1767/1988 ή από άλλες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. Ωστόσο, τα συμβούλια εργαζομένων, που συστήνονται στη βάση των διατάξεων του Ν. 1767/1988, ως υπεύθυνοι επεξεργασίας απαλλάσσονται από την υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 6 και από την υποχρέωση λήψης άδειας του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 7Α παρ. 1 περ. α', δηλαδή «*όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέση εργασίας ή έργου ή με παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις και το υποκείμενο έχει προηγουμένως ενημερωθεί*» (έγγραφο υπ' αριθ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2275-1/24-12-2009). Τα μέλη των εν λόγω συμβουλίων εργαζομένων κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους επιφορτίζονται, εξάλλου, όχι μόνο με τις υποχρεώσεις για το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας, που τίθενται από τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2472/1997, αλλά και από τις ειδικότερες υποχρεώσεις εχεμύθειας, που τίθενται από τη διάταξη του άρθρου 13 παρ. 5 του Ν. 1767/1988 («*Τα μέλη των εργασιακών συμβουλίων έχουν υποχρέωση να μην ανακοινώνουν σε τρίτους, χωρίς τη συγκατάθεση του εργοδότη, πληροφορίες που αναφέρονται σε θέματα της προηγούμενης παραγράφου ή έχουν ιδιάζουσα σημασία για την επιχείρηση και των οποίων η διαρροή θα είχε επιβλαβείς συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης*») ή από άλλες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, λαμβανομένων υπόψη και των επιταγών, ιδίως, των διατάξεων των άρθρων 12 παρ. 1 και 3 εδ. α' του Ν. 1767/1988.

3.9. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

3.9.1. Κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης

Οι υποθέσεις που αφορούν κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης αποτέλεσαν, για άλλο ένα έτος, σημαντικό τμήμα της δραστηριότητας της Αρχής. Στην πλειονότητα των υποθέσεων που υποβάλλονται στην Αρχή, το κυριότερο πρόβλημα είναι η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, ως προς τον προσδιορισμό των σημείων τοποθέτησης καμερών για σκοπούς προστασίας προσώπων και αγαθών. Παράλληλα, η Αρχή διευκρίνισε την αρμοδιότητα των ΟΤΑ να εγκαθιστούν κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης και τροποποίησε την Οδηγία 1122/2000 ως προς τον χρόνο τήρησης των δεδομένων για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

α) Με την Απόφαση 77/2009, η Αρχή εξέτασε αίτημα του Δήμου Αθηναίων για εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης στις παιδικές χαρές αρμοδιότητάς του. Σκοπός ήταν αφενός η προστασία των παιδιών, των συνοδών τους και των εργαζομένων του Δήμου από πρόσωπα που ενδέχεται να εκδηλώσουν παραβατική συμπεριφορά και αφετέρου η προστασία των περιουσιακών αγαθών του Δήμου, δηλαδή των εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός των χώρων των παιδικών χαρών. Ο Δήμος ζήτησε η χρήση του κλειστού κυκλώματος να πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας από τη Δημοτική Αστυνομία και σε περίπτωση συμβάντος τα δεδομένα να διαβιβάζονταν στις αρμόδιες αρχές.

Η Απόφαση της Αρχής είχε δύο σκέλη. Με το πρώτο σκέλος της, οριοθετείται η δυνατότητα δημοσίων Αρχών να εγκαθιστούν κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης.

Σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης, η υπαίθρια δημοτική παιδική χαρά εξομοιώνεται με δημόσιο χώρο προσιτό στο κοινό, κατά τις ώρες λειτουργίας της. Όμως, η χρήση συστημάτων παρακολούθησης σε δημόσιους χώρους είναι επιτρεπτή μόνο για λόγους δημόσιου συμφέροντος που προβλέπονται ρητώς από τυπικό νόμο ή διάταγμα εκδιδόμενο κατόπιν ειδικής εξουσιοδότησεως (βλέπε σχετικά και τη Γνωμοδότηση 1/2009 της Αρχής). Όταν υπεύθυνος επεξεργασίας είναι δημόσια αρχή, απαιτείται, σύμφωνα και με την αρχή της νομιμότητας που διέπει τη δράση της Διοίκησης, η σχετική αρμοδιότητα για την εγκατάσταση και λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης να προβλέπεται ειδικώς από νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, η οποία πρέπει, μεταξύ άλλων, να προσδιορίζει τον σκοπό της επεξεργασίας. Επομένως, απαιτείται να υφίσταται ρητή και ειδική διάταξη, η οποία να απονέμει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή ειδικά στο Δήμο Αθηναίων την αρμοδιότητα εγκατάστασης και λειτουργίας συστήματος καταγραφής εικόνας ή/και ήχου των προσώπων που επισκέπτονται τις παιδικές χαρές. Τέτοια αρμοδιότητα δεν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία και επομένως η Αρχή έκρινε ότι ο Δήμος Αθηναίων δεν νομιμοποιείται να χρησιμοποιεί κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης κατά τις ώρες λειτουργίας των παιδικών χαρών.

Στο δεύτερο σκέλος της απόφασης, η Αρχή εξέτασε την περίπτωση λειτουργίας του συστήματος επιτήρησης μετά τη λήξη του ωραρίου λειτουργίας των παιδικών χαρών. Οι περιφραγμένες παιδικές χαρές, οι είσοδοι των οποίων κλειδώνουν, ώστε να εμποδίζεται η είσοδος του κοινού σε αυτές, εξομοιώνονται προς δημοτικά κτίρια. Ο Δήμος έχει έννομο συμφέρον να φροντίζει για την προστασία τους και η αρμοδιότητα αυτή προκύπτει από τις διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Επομένως, η ανωτέρω καταρχήν νόμιμη επεξεργασία θα πρέπει να είναι σύμφωνη και με την αρχή της αναλογικότητας. Η Αρχή προχώρησε στη στάθμιση αυτή λαμβάνοντας υπόψη τα παρακάτω.

Από τη μια πλευρά, η εγκατάσταση καμερών σε χώρο που παίζουν παιδιά συνιστά, καταρχήν, προσβολή του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής. Η τοποθέτηση καμερών σε παιδικές χαρές πρέπει να αντιμετωπίζεται με επιφυλακτικότητα, καθώς δεν είναι εύκολο να αξιολογηθούν οι συνέπειες που μια τέτοια επεξεργασία μπορεί να έχει για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των ανηλίκων. Υπάρχει ο κίνδυνος να περιορισθεί η ανάπτυξη της έννοιας της ελευθερίας τους, εάν πιστέψουν από μικρή ηλικία ότι είναι φυσιολογικό να παρακολουθούνται μέσω καμερών. Ο κίνδυνος αυτός υφίσταται ακόμα και αν οι συσκευές αυτές βρίσκονται εκτός λειτουργίας, διότι δημιουργείται το αίσθημα ότι πολύ πιθανό να βρίσκεται ο πολίτης υπό παρακολούθηση.

Από την άλλη πλευρά, ο Δήμος οφείλει να παρέχει τα αναγκαία μέσα για την ευημερία, την προστασία και τη φροντίδα του παιδιού. Οι παιδικές χαρές αποτελούν εγκαταστάσεις που συμβάλλουν προς την κατεύθυνση αυτή. Το κόστος από τις επιδιορθώσεις των ζημιών στις εγκαταστάσεις αυτές είναι σημαντικό και καλείται να το καλύψει ο Δήμος, ενώ από τα προσκομισθέντα στοιχεία φάνηκε ότι ο αριθμός των ζημιών είναι τόσο σημαντικός που δυσχεραίνει την προσπάθεια του Δήμου να προσφέρει σωστούς χώρους παιχνιδιού στα παιδιά.

Συνεκτιμώντας τα στοιχεία αυτά, η Αρχή έκρινε ότι μπορεί να επιτραπεί δοκιμαστικά η εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε ένα περιορισμένο αριθμό παιδικών χαρών. Ο Δήμος υποχρεώθηκε να καταθέσει συγκριτικά στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την αναλογικότητα του συστήματος για την προστασία των εγκαταστάσεών του, μετά την πάροδο ενός έτους λειτουργίας.

Η εγκατάσταση επιτρέπεται μόνο σε παιδικές χαρές για τις οποίες έχουν ληφθεί όλα τα άλλα μέτρα προστασίας, όπως να πληρούν τις σύγχρονες προδιαγραφές του ΕΛΟΤ, ενώ τα δεδομένα επιτρέπεται να τηρούνται το πολύ έως 24 ώρες.

Ένα άλλο θέμα, που τέθηκε από Δημοτική αρχή, αφορούσε την εγκατάσταση καμερών σε κορυφές βουνών, ώστε να λαμβάνεται πανοραμική άποψη τμημάτων των δασών της περιοχής. Ο Δήμος επιθυμούσε να διαθέτει ηλεκτρονικό σύστημα με δυνατότητα ανίχνευσης καπνού ώστε να ειδοποιεί την πυροσβεστική, σε περίπτωση πυρκαγιάς. Ένα τέτοιο σύστημα καταγράφει πανοραμικές εικόνες, διαθέτει λειτουργία εστίασης της εικόνας (ζουμ), αλλά η ανάλυσή του δεν επιτρέπει την καταγραφή προσώπων, αριθμών αυτοκινήτων ή άλλων προσωπικών δεδομένων.

Η Αρχή απάντησε ότι με βάση τα παραπάνω στοιχεία ένα τέτοιο σύστημα δεν πραγματοποιεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, επομένως ο Δήμος δεν έχει κάποια υποχρέωση έναντι της Αρχής. Εάν όμως υπάρχει η δυνατότητα να προσδιοριστούν τα υποκείμενα των δεδομένων, εμμέσως ή αμέσως, τότε έχει εφαρμογή ο Ν. 2472/1997, οπότε θα έπρεπε να ισχύουν όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για την αρμοδιότητα των ΟΤΑ να χρησιμοποιούν τέτοια συστήματα επιτήρησης σε δημόσιους χώρους. Η Αρχή επισήμανε ότι ο Δήμος θα πρέπει να φροντίσει ώστε να αποκλειστεί η πιθανότητα αναγνώρισης προσώπων μέσω των καμερών.

β) Το σημαντικότερο ίσως θέμα που αντιμετωπίζει η Αρχή, για υπευθύνους επεξεργασίας που δεν ανήκουν στο δημόσιο και εγκαθιστούν κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, αφορά την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας. Όπως έχει τονισθεί στην Οδηγία 1122/2000 της Αρχής για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, η λειτουργία τους επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων της επεξεργασίας, με σκοπό την προστασία προσώπων ή αγαθών. Βέβαια, η αναγκαιότητα τοποθέτησής τους καθώς και ο προσδιορισμός των σημείων λήψης εικόνας, πρέπει να είναι αποτέλεσμα προσεκτικής μελέτης των υπευθύνων επεξεργασίας, ώστε η χρήση του κλειστού κυκλώματος να πραγματοποιείται μόνο όταν δεν υπάρχει άλλο εναλλακτικό μέσο προστασίας, ενώ, ταυτόχρονα, δεν πρέπει να προσβάλλονται υπέρμετρα δικαιώματα και συμφέροντα των παρακολουθούμενων προσώπων.

βα) Με την Απόφαση 4/2009, η Αρχή εξέτασε περίπτωση λειτουργίας κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε μικροβιολογικό εργαστήριο. Το εν λόγω εργαστήριο είχε εγκαταστήσει το κύκλωμα σε χώρους εργαζομένων, όπως σε εργαστήρια και στη γραμματεία. Επίσης, είχε δηλώσει ως σκοπό επεξεργασίας την ασφάλεια της εργασίας, των εργαστηριακών δοκιμών, του εξοπλισμού και των εγκαταστάσεών του και επιπλέον τη διασφάλιση ποιότητας. Παράλληλα πραγματοποιούσε και καταγραφή ήχου.

Η Αρχή έκρινε ότι η διασφάλιση ποιότητας δεν μπορεί να αποτελεί νόμιμο σκοπό, στη συγκεκριμένη περίπτωση, καθώς αντιτίθεται σε όσα περιγράφονται στην Οδηγία της Αρχής για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης. Επιπλέον, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, που αποτελεί και εργοδότη, συλλέγει και επεξεργάζεται περισσότερα δεδομένα από εκείνα που απαιτούνται για την επίτευξη των σκοπών της επεξεργασίας, καθώς η χρήση των συγκεκριμένων μέσων, όπως και του ήχου, οδηγεί στην παρακολούθηση των εργαζομένων κατά την ώρα της εργασίας τους. Οι σκοποί που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να επιτευχθούν με ηπιότερα μέτρα, όπως για παράδειγμα με την πρόσληψη κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού ή με την παρουσία ενός επόπτη στους χώρους εργασίας.

Η Αρχή απνύθυνε σύσταση στον υπεύθυνο επεξεργασίας, καλώντας τον να απεγκαταστήσει το κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης από τους εσωτερικούς χώρους του εργαστηρίου, επιτρέποντας την εγκατάσταση μόνο στις εισόδους και τις εξόδους των εγκαταστάσεων, ενώ διέταξε την καταστροφή του έως τότε συλλεχθέντος αρχείου.

ββ) Με την Απόφαση 20/2009, εξετάσθηκε αίτημα της Πρεσβείας της Αυστραλίας για εγκατάσταση καμερών στην εξωτερική περίμετρο του κτιρίου που ενοικιάζει, στο οποίο αξίζει να σημειωθεί ότι συσχετίζονται, σε διαφορετικούς ορόφους, τόσο η Αρχή όσο και άλλοι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς. Η Πρεσβεία υποστήριξε ότι η εγκατάσταση ενός τέτοιου συστήματος επιτήρησης θα βοηθήσει ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι για το προσωπικό και τα φυσικά πρόσωπα που επισκέπτονται την Πρεσβεία. Στο κτίριο, ήδη λειτουργούσε κλειστό κύκλωμα ελέγχου του χώρου στάθμευσης, τη λειτουργία του οποίου επιμελείται η εταιρεία διαχείρισης του κτιρίου, η οποία εξασφαλίζει, επίσης, την παρουσία θυρωρού όλο το εικοσιτετράωρο. Παράλληλα, λαμβάνονταν πρόσθετα μέτρα ασφάλειας, με την παρουσία ειδικού φρουρού κατά σημαντικά χρονικά διαστήματα.

Η Αρχή δεν επέτρεψε την εγκατάσταση του κυκλώματος. Αρχικά, έκρινε ότι τυχόν τοποθέτηση τέτοιου κυκλώματος στο κτίριο θα πρέπει να γίνει μετά από στάθμιση των αναγκών και των ιδιαιτεροτήτων όλων των εμπλεκόμενων φορέων, ώστε να συμφωνείται από κοινού ο τρόπος επεξεργασίας και ο υπεύθυνος για τη διαχείριση του κλειστού κυκλώματος (π.χ. η διαχείριση του κτιρίου ή ένας από τους εμπλεκόμενους φορείς). Επίσης, πρέπει να καθορίζεται και η μέθοδος για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων όλων των υποκειμένων της επεξεργασίας (ενημέρωσης, πρόσβασης και αντίρρησης), ανεξάρτητα από τον φορέα για τον οποίο προσέρχονται. Τέλος, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο σκοπός της ασφάλειας και η ενίσχυση των μέτρων που ήδη έχουν ληφθεί μπορεί να επιτευχθεί ευκολότερα με άλλο τρόπο, όπως με την ύπαρξη υπαλλήλου ασφαλείας στην είσοδο του κτιρίου κατά τις ώρες που αυτό δεν καλύπτεται από ειδικό αστυνομικό φρουρό.

Η Πρεσβεία έχει βέβαια τη δυνατότητα να απεγκαταστήσει κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης στον δικό της χώρο. Αξίζει να σημειωθεί ότι στον χώρο αυτό δεν εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο. Αντίθετα η χρήση τεχνικών μέσων (καμερών), ευρισκόμενων εκτός του χώρου της Πρεσβείας, για την καταγραφή δεδομένων εικόνας εμπίπτει στην αρμοδιότητα της ελληνικής Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, ακόμα κι αν το κεντρικό καταγραφικό βρίσκεται στον χώρο της Πρεσβείας.

βγ) Με την Απόφαση 39/2009, εξετάσθηκε αίτημα εφημερίδας να της επιτραπεί η εγκατάσταση καμερών έξω από την είσοδο του κτιρίου της οι οποίες θα λαμβάνουν εικόνα και κινήσεις των διερχομένων από την οδό μπροστά από τα γραφεία της εφημερίδας και μάλιστα σε μεγάλη απόσταση. Σύμφωνα με το αίτημα της εφημερίδας, η παρακολούθηση θα πραγματοποιείτο σε πραγματικό χρόνο ώστε να μπορούν οι φύλακες, αν διακρίνουν επερχόμενη επίθεση κακοποιών στοιχείων, να κατεβάζουν εγκαίρως τα μεταλλικά μηχανικά ρολά της πρόσοψης του κτιρίου, πετυχαίνοντας καλύτερη προστασία της περιουσίας της εταιρείας και των εργαζομένων της.

Η Αρχή απέρριψε το αίτημα, επισημαίνοντας ότι, αν και ο δηλωθείς σκοπός επεξεργασίας είναι θεμιτός και νόμιμος, η συνεχής παρακολούθηση των διερχομένων, μέσω κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης, αποτελεί δυσανάλογο μέτρο προστασίας, καθώς ο ίδιος σκοπός μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, λιγότερο επαχθή για τα υποκείμενα, όπως με περιπολίες των φυλάκων. Επιπλέον, μέσω του κυκλώματος αυτού και την επιτήρηση ευρέως δημόσιου χώρου θα συλλέγονταν περισσότερα δεδομένα από όσα απαιτούνται για την ικανοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας.

βδ) Με την Απόφαση 41/2009, η Αρχή ασχολείται με περίπτωση εγκατάστασης κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε ξενοδοχείο. Η απόφαση αυτή εκδόθηκε μετά από αίτηση θεραπείας του υπευθύνου επεξεργασίας που κατέθεσε νέα στοιχεία και ζήτησε τη μεταρρύθμιση της Απόφασης 59/2007, με την οποία είχαν τεθεί όροι στη λειτουργία του κλειστού κυκλώματος και είχε διαταχθεί η απεγκατάσταση καμερών από διάφορα σημεία. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε: α) να τροποποιηθεί η απόφαση της Αρχής αναφορικά με τις κάμερες στους ορόφους του ξενοδοχείου, ώστε να επιτραπεί η τοποθέτηση μιας σταθερής κάμερας ανά όροφο, ακριβώς απέναντι από την έξοδο των ανελκυστήρων, ώστε να ελέγχεται η είσοδος/έξοδος σε κάθε όροφο λόγω των αυξανόμενων περιστατικών κλοπών, β) να επιτραπεί η τοποθέτηση κάμερας στο γυμναστήριο του ξενοδοχείου, καθώς διαφορετικά θα υπάρξει οικονομική επιβάρυνση της εταιρείας. Επιπλέον, το ξενοδοχείο υποστηρίζει ότι ο χώρος αυτός δεν είναι ιδιωτικός, ενώ η αφαίρεση της κάμερας δεν εξυπηρετεί τον σκοπό της προστασίας της ιδιωτικότητας των πελατών, γ) να τροποποιηθεί η σύσταση της Αρχής για τήρηση δεδομένων του κλειστού κυκλώματος για τρεις ημέρες.

Η Αρχή δέχθηκε το τελευταίο αίτημα του ξενοδοχείου, επιτρέποντας την τήρηση των δεδομένων για χρονικό διάστημα έως 15 ημέρες, όπως και σε άλλες αντίστοιχες περιπτώσεις. Απέρριψε όμως τα άλλα δύο αιτήματα του ξενοδοχείου, κρίνοντας ότι δεν προσκομίστηκαν ουσιώδη νέα στοιχεία που να αποδεικνύουν την πρακτική χρησιμότητα των καμερών και να δικαιολογούν τη μεταρρύθμιση της προηγούμενης αποφάσεώς της. Και στις δύο περιπτώσεις, κρίθηκε ότι υπάρχουν πιο πρόσφοροι τρόποι για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας προσώπων ή αγαθών, όπως π.χ. υποχρεωτική χρήση της κάρτας-κλειδιού του δωματίου για την πρόσβαση στους ορόφους μέσω του ανελκυστήρα.

βε) Με την Απόφαση 42/2009, η Αρχή απνύθυνε προειδοποίηση σε Κέντρο Περιθαλψής Παιδιών, ώστε να προβεί σε αίτηση για άδεια για την επεξεργασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων υγείας των παιδιών που περιθάλπει. Διαπιστώθηκε ότι το κέντρο αυτό χρησιμοποιούσε κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης τόσο για την ασφάλεια των εγκαταστάσεών του όσο και για την προστασία των περιθαλπόμενων παιδιών, ως τμήμα των υπηρεσιών υγείας που παρέχει σε αυτά. Επισημάνθηκε προς το κέντρο ότι η χρήση του κλειστού κυκλώματος για την παροχή υπηρεσιών υγείας πρέπει να αιτιολογηθεί ειδικά, ώστε να αποδεικνύεται η αναγκαιότητά της. Με ειδικότερο έγγραφο, παρασχέθηκαν οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το κλειστό κύκλωμα για την παροχή υπηρεσιών υγείας, ενώ έγινε σύσταση ώστε να αφαιρεθούν κάμερες από χώρους εργαζομένων, όπως το μαγειρείο, ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης των εργαζομένων.

Στο έγγραφο της Αρχής, τονίσθηκε ότι η χρήση κλειστού κυκλώματος μπορεί να επιτραπεί, μετά από άδεια, για την εξυπηρέτηση μόνο των σοβαρών περιστατικών ψυχικών ή ανιάτων ασθενειών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. β' και δ' του Ν. 2472/1997. Το κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης πρέπει να στοχεύει στην προστασία των ασθενών αυτών από δικές τους ενέργειες ή ενέργειες άλλων ασθενών που ενδεχομένως να είναι επικίνδυνες για τη ζωή τους. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να φροντίζει ώστε η λήψη εικόνας να πραγματοποιείται μόνο στα δωμάτια εκείνων των ασθενών που η σοβαρότητα της κατάστασής τους επιβάλλει τη διарκή επιτήρηση και να μην αποτελεί γενικευμένη πρακτική.

Δόθηκαν οδηγίες ώστε:

- Τα δεδομένα του κλειστού κυκλώματος να τηρούνται για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των 48 ωρών, με σκοπό τη διερεύνηση συμβάντων υγείας.

- Να εγκατασταθούν πινακίδες εσωτερικά και εξωτερικά που θα ενημερώνουν για τη λειτουργία του κλειστού κυκλώματος, αλλά να ενημερώνονται επίσης και τα άτομα που έχουν τη γονική μέριμνα ή επιτροπεία των παιδιών που περιθάλπονται στο ίδρυμα.
- Οι μονάδες ελέγχου των εξωτερικών καμερών να είναι διαχωρισμένες από αυτές των εσωτερικών και τα δεδομένα να τηρούνται σε διαφορετικούς χώρους. Πρόσβαση στα δεδομένα των εσωτερικών καμερών θα πρέπει να έχουν μόνο συγκεκριμένα πρόσωπα του νοσηλευτικού προσωπικού.

Τέλος, δόθηκε σύσταση προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας να ορισθεί επιτροπή από ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό που θα αποφασίζει για ποιους ασθενείς κρίνεται απολύτως απαραίτητη η επιτήρηση μέσω κλειστού κυκλώματος για λόγους παροχής υπηρεσιών υγείας. Η απόφαση αυτή πρέπει να αναθεωρείται τακτικά.

βστ) Η Αρχή απάντησε σε ερώτημα σχετικά με τη δυνατότητα τοποθέτησης κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε παιδικούς σταθμούς. Ενημέρωσε ότι είχε ήδη κρίνει από το 2006 ότι η εγκατάσταση και λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε παιδικούς σταθμούς για τους σκοπούς της ασφάλειας των παιδιών και της απόδειξης εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων των ιδιοκτητών των παιδικών σταθμών αντιβαίνει στη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, που κατοχυρώνει την αναλογικότητα των δεδομένων έναντι του προβαλλόμενου σκοπού επεξεργασίας. Επισήμανε μάλιστα ότι η πλήρωση των σκοπών αυτών μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, χωρίς να θίγονται ελευθερίες και δικαιώματα τόσο των εργαζομένων κάθε ειδικότητας όσο και των παιδιών. Τέτοια μέσα αποτελούν η απασχόληση του απαραίτητου προσωπικού και η επαρκής επίβλεψη των χώρων από το εν λόγω προσωπικό. Με το ίδιο σκεπτικό, δεν είναι νόμιμη και η μετάδοση εικόνων των απασχολούμενων σε παιδικούς σταθμούς παιδιών μέσω του Διαδικτύου στους γονείς τους.

Η Αρχή ζήτησε από τη Νομαρχία να διαβιβάσει το έγγραφό της στους ιδιοκτήτες των εν λόγω παιδικών σταθμών και να την ενημερώσει ώστε να ασκήσει τις αρμοδιότητές της.

γ) Με την Απόφαση 46/2009 η Αρχή τροποποίησε την Οδηγία 1122/2000 για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, ως προς το τμήμα του χρόνου τήρησης των δεδομένων που αφορά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Η Αρχή είχε εκδώσει την Απόφαση 40/2001, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται στα τραπεζικά ιδρύματα η τήρηση των δεδομένων κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των σαράντα πέντε (45) ημερών με σκοπούς την πρόληψη και την αποτροπή εγκληματικών ενεργειών και την επίλυση διενέξεων που προκύπτουν σε περιπτώσεις αμφισβήτησης οικονομικών συναλλαγών. Τα τραπεζικά ιδρύματα, σε αρκετές περιπτώσεις, επικαλέσθηκαν ότι το χρονικό διάστημα αυτό είναι αρκετά μικρό ώστε να προβούν στην άντληση των στοιχείων που απαιτούνται για τη διερεύνηση τραπεζικής απάτης και τη δικαστική δίωξη των δραστών. Σε άλλες περιπτώσεις, ο χρόνος δεν επαρκεί για την επίλυση θεμάτων οικονομικών διαφορών με πελάτες τους, στις οποίες τα στοιχεία του κλειστού κυκλώματος χρησιμοποιούνται για την επίλυση οικονομικής διαφοράς.

Η Αρχή έκρινε, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997, ότι αν κατά το χρονικό διάστημα των 45 ημερών καταγραφούν περιστατικά οργανωμένης οικονομικής απάτης ή αμφισβήτησης οικονομικής συναλλαγής, τα σχετικά τμήματα των δεδομένων του κλειστού κυκλώματος δύναται να διατηρηθούν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για επιπλέον 30 ημέρες, εφόσον το

αρχικό χρονικό διάστημα δεν επαρκεί για τη διερεύνηση των περιστατικών αυτών. Σε περίπτωση που και αυτό το διάστημα δεν επαρκεί θα πρέπει να ζητηθεί ειδική άδεια της Αρχής.

Απαντώντας σε μεταγενέστερο αίτημα τράπεζας, η Αρχή τόνισε ότι η υπέρβαση των χρονικών διαστημάτων που ορίζονται στην Οδηγία μπορεί να γίνει μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Επομένως θα πρέπει να τεκμηριώνεται ειδικά για ποιο λόγο το χρονικό διάστημα των 75 συνολικά ημερών δεν επαρκεί για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Ειδικότερα, αναφέρθηκε ότι σε περίπτωση αμφισβήτησης οικονομικής συναλλαγής, η τράπεζα οφείλει πρώτα να καταβάλλει προσπάθεια για επίλυση της διαφοράς χωρίς τήρηση δεδομένων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το προβλεπόμενο στην Οδηγία της Αρχής. Έτσι, το σχετικό τμήμα του κλειστού κυκλώματος, που περιλαμβάνει την εικόνα του συγκεκριμένου φυσικού προσώπου που αμφισβητεί τη συναλλαγή, μπορεί να επιδειχθεί σε αυτό ή να του δοθεί και ως αντίγραφο σε κατάλληλη μορφή (π.χ. με εκτύπωση χαρακτηριστικού στιγμιότυπου), αφού πρώτα ληφθούν όλα τα μέτρα για την κάλυψη των χαρακτηριστικών τρίτων φυσικών προσώπων (π.χ. άλλων πελατών της τράπεζας). Επισημάνθηκε όμως ότι η προληπτική τήρηση του τμήματος του αρχείου για μεγαλύτερο, αόριστο, χρονικό διάστημα, ώστε να αντιμετωπιστεί πιθανολογούμενη προσφυγή του πελάτη στα δικαστήρια, ενδέχεται να αποτελεί υπέρβαση του σκοπού της επεξεργασίας και να μην είναι νόμιμη.

3.9.2. Βιομετρικά στοιχεία

Οι βιομετρικές τεχνολογίες γνωρίζουν διαρκώς αυξανόμενη χρήση ως βασικά συστατικά στοιχεία συστημάτων ταυτοποίησης ή επαλήθευσης της ταυτότητας, τα οποία με τη σειρά τους αξιοποιούνται σε πληθώρα διαδικασιών και εφαρμογών, όπως για παράδειγμα στον έλεγχο πρόσβασης χώρων και εγκαταστάσεων, στην επαλήθευση της γνησιότητας ταξιδιωτικών εγγράφων και στην ασφαλή διαχείριση της χορήγησης αδειών διαμονής και θεωρήσεων σε αλλοδαπούς.

Οι βιομετρικές τεχνικές, οι οποίες διακρίνονται σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς και φυσιολογίας στα οποία βασίζονται, πληρούν σε διαφορετικό βαθμό τις επιθυμητές από τεχνικής άποψης ιδιότητες της καθολικότητας, ικανότητας διάκρισης μεταξύ διαφορετικών φορέων, σταθερότητας των χαρακτηριστικών στο χρόνο, ευκολίας συλλογής, επίδοσης, αποδοχής και ευρωστίας ενάντια σε προσπάθειες παραβίασης. Διαφοροποιούνται, επομένως, και ως προς την καταλληλότητά τους για αξιοποίηση σε διαδικασίες και εφαρμογές ανάλογα με τις σχετικές απαιτήσεις που αυτές θέτουν.

Το 2009, η Αρχή έκρινε 3 σχετικές με την επεξεργασία βιομετρικών στοιχείων υποθέσεις. Η Εθνική Τράπεζα εγκατέστησε ένα νέο σύστημα ελέγχου της εισόδου-εξόδου πελατών σε υποκαταστήματά της, το οποίο βασίζεται μεν στη λήψη και επεξεργασία ψηφιακής εικόνας, όχι όμως για την επαλήθευση της ταυτότητας ή την ταυτοποίηση των εισερχομένων, αλλά την κατηγοριοποίησή τους ως προς το αν συνιστούν κίνδυνο τέλεσης εγκληματικής ενέργειας ή όχι, η οποία επιτυγχάνεται με τη σύγκριση των χαρακτηριστικών της γεωμετρίας του προσώπου του εισερχομένου και συνόλων προτύπων χαρακτηριστικών που υποδηλώνουν πρόσωπα φέροντα κράνος, μάσκα, μαύρα γυαλιά, καλυμμένα με μαντήλια κ.ά (Απόφαση 45/2009). Ελλείψει συγκριτικών μελετών αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των διαφόρων συστημάτων θυρών ασφαλείας, δεν είναι δυνατή η διαμόρφωση ασφαλούς κρίσης για το αν ο επιδιωκόμενος σκοπός πρόληψης και αποτροπής

εγκληματικών ενεργειών και προστασίας του συναλλακτικού κοινού και του προσωπικού επιτυγχάνεται και με ηπιότερα από την οπτική της προστασίας δεδομένων συστήματα. Για τον λόγο αυτό, η Αρχή επιφυλάχθηκε να αποφανθεί οριστικά για τη νομιμότητα της λειτουργίας του ανωτέρω συστήματος μετά την πάροδο ενός έτους και αφού λάβει υπόψη συγκριτικά στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα του συστήματος στην επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Με την ανωτέρω απόφαση, η Αρχή επέβαλε πρόστιμο 30.000 ευρώ για παράβαση του άρθρου 6 του Ν. 2472/97, υποχρέωσε τον υπεύθυνο επεξεργασίας σε πληρέστερη ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων και επέτρεψε τη λειτουργία του συστήματος μόνο στα καταστήματα που είχε ήδη εγκατασταθεί και μέχρι την οριστική της κρίση.

Με την Απόφαση 56/2009, κρίθηκε υπό προϋποθέσεις νόμιμη η επεξεργασία δεδομένων δακτυλοσκόπησης για την επαλήθευση της ταυτότητας των εργαζομένων που έχουν δικαίωμα πρόσβασης στους χώρους όπου φυλάσσονται τα ειδικά υπολογιστικά συστήματα παραγωγής και τήρησης των μυστικών κρυπτογραφικών κλειδιών με τα οποία υπογράφονται ηλεκτρονικά τα πιστοποιητικά δημόσιου κλειδιού. Στην περίπτωση αυτή, ο επιδιωκόμενος σκοπός επεξεργασίας είναι η διασφάλιση της ακεραιότητας των πιστοποιητικών δημόσιου κλειδιού και κατ' επέκταση και η διασφάλιση των εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ηλεκτρονικού επιχειρείν που βασίζονται σε υποδομές δημόσιου κλειδιού. Στις προϋποθέσεις περιλαμβάνεται η απαγόρευση αποθήκευσης των βιομετρικών δεδομένων σε κεντρική βάση δεδομένων και η απαγόρευση εκτύπωσης καταστάσεων χρηστών και οποιαδήποτε λειτουργική επέκταση ή αλλαγή τεχνικής ή διαδικαστικής φύσεως του βιομετρικού συστήματος ελέγχου, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και έγκριση από την πλευρά της Αρχής.

Τέλος, με την Απόφαση 74/2009 κρίθηκε μη νόμιμη η επεξεργασία δεδομένων γεωμετρίας προσώπου για τον έλεγχο της εισόδου εργαζομένων στις εγκαταστάσεις επιχείρησης. Συγκεκριμένα, η λειτουργία του βιομετρικού συστήματος για τον έλεγχο της φυσικής πρόσβασης όλων των εργαζομένων στους χώρους επιχείρησης δεν πληροί της αρχή της αναλογικότητας, αφού ο σκοπός αυτός μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, δηλαδή χωρίς τη χρήση βιομετρικών τεχνικών. Η χρήση βιομετρικής τεχνολογίας για την επαλήθευση της ταυτότητας χρηστών ως ισχυρό μέτρο ασφάλειας θα ήταν επιτρεπτή, εφόσον όμως περιοριζόταν στον έλεγχο πρόσβασης εργαζομένων μόνον στον ειδικό χώρο φύλαξης των δεδομένων σημαντικής αξίας.

3.9.3. Αρμοδιότητα Αρχής

3.9.3.1. Εξουσία της Αρχής επί αιτήσεων πρόσβασης τρίτων σε προσωπικά δεδομένα

Με αφορμή υποθέσεις που απασχόλησαν την Αρχή σχετικά με αιτήματα πρόσβασης εργαζομένων σε στοιχεία άλλων εργαζομένων (συνυποψήφιων για κάλυψη θέσης διευθυντικού στελέχους τράπεζας), εξετάστηκε το ζήτημα εάν η άρνηση του υπευθύνου επεξεργασίας να χορηγήσει τα δεδομένα στους τρίτους αιτούντες μπορεί να επισύρει τις διοικητικές κυρώσεις που προβλέπει ο Ν. 2472/1997. Το ζήτημα που έπρεπε καταρχάς να εξεταστεί ήταν αν όντως υφίσταται υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας να χορηγήσει τα προσωπικά δεδομένα σε τρίτο (π.χ. συνυποψήφιο εργαζόμενο) με βάση τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, προϋπόθεση για να τεθεί περαιτέρω το ζήτημα ευθύνης του υπευθύνου που αρνείται να ικανοποιήσει τον τρίτο-αιτούντα την παροχή πληροφοριών.

Η Αρχή, σε σύνθεση Ολομέλειας (πρακτικό απόφασης με αριθ. πρωτ. 7845/28.12.2009), αποφάνθηκε ότι ο Ν. 2472/1997 αναγνωρίζει υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας μόνο έναντι του υποκειμένου των δεδομένων και όχι του τρίτου. Ακολούθως, ότι ο Ν. 2472/1997 δεν θεμελιώνει αξιώσεις τρίτων για παροχή πληροφοριών.

Οι διατάξεις του Ν. 2472/1997, αφού πρώτα θεσπίζουν την καταρχήν απαγόρευση της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, προβλέπουν τους όρους και τις προϋποθέσεις με βάση τις οποίες είναι νόμιμη και επιτρεπτή η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Η απόλυτα σαφής και κατηγορηματική διατύπωση του νόμου, σε όλες ανεξαιρέτως τις διατάξεις, όπως άλλωστε και της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, ότι «επιτρέπεται η επεξεργασία» [και όχι «επιβάλλεται» η επεξεργασία ή «είναι υποχρεωτική»], δεν επιδέχεται άλλης ερμηνείας. Ο Ν. 2472/1997 και η Οδηγία 95/46/ΕΚ είναι νομικά κείμενα που, λαμβάνοντας υπόψη την παράμετρο να μην εμποδιστεί υπέρμετρα η διαχείριση της πληροφορίας, εισέφεραν στην έννομη τάξη αποκλειστικά και μόνο το στοιχείο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η αξίωση πληροφόρησης είναι φανερά αντίρροπη προς το πνεύμα και τον σκοπό της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και εντελώς ξένη στην τεολογία του νόμου και της Οδηγίας. Ακολούθως, με τον Ν. 2472/1997 διώκεται ο περιορισμός της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων του υποκειμένου και όχι η τέλεση επεξεργασιών σε βάρος του υποκειμένου.

Συγκεκριμένα, τα άρθρα 5 και 7 του παραπάνω νόμου δεν ιδρύουν αξιώσεις τρίτων για επεξεργασία προσωπικών δεδομένων του υποκειμένου, παρά μόνο θέτουν τα περιθώρια νόμιμης συμπεριφοράς του υπευθύνου επεξεργασίας. Για τον λόγο αυτόν άλλωστε, γίνεται λόγος στην επιστήμη για νομιμοποιητικές βάσεις επεξεργασίας και ουδέποτε για νομικές βάσεις αξίωσης επεξεργασίας.

Σαφώς, ενδέχεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων να συνιστά ταυτόχρονα υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας από άλλες διατάξεις (βλ. π.χ. ΚΔΔιαδ). Για τον λόγο αυτό, έχουμε και ξεχωριστή νομιμοποιητική βάση επεξεργασίας (βλ. άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β΄ του Ν. 2472/1997), η οποία πάλι έχει, από απόψεως προστασίας προσωπικών δεδομένων, τις ίδιες με τις άλλες βάσεις επεξεργασίας έννομες συνέπειες. Έτσι, και στην περίπτωση αυτή η επεξεργασία επιτρέπεται από απόψεως προστασίας προσωπικών δεδομένων, εφόσον επιβάλλεται από (άλλη) διάταξη νόμου.

Κατά συνέπεια, η Αρχή, που κατά την αρμοδιότητά της επιβάλλει κυρώσεις μόνο για παραβιάσεις του Ν. 2472/1997, δεν έχει την αρμοδιότητα να διατάξει την ικανοποίηση αιτημάτων τρίτων για παροχή πληροφοριών ούτε δύναται να επιβάλλει κυρώσεις για μη χορήγηση προσωπικών δεδομένων σε τρίτους αιτούντες.

3.9.3.2. Κατασταλτικός μόνο και όχι προληπτικός ο έλεγχος των ΜΜΕ από την Αρχή

Παραγωγός τηλεοπτικής εκπομπής υπέβαλε στην Αρχή ερώτημα σχετικά με τη νομιμότητα τηλεοπτικής χρήσης ή/και προβολής στοιχείων με προσωπικά δεδομένα. Όσον αφορά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, η Αρχή έχει ήδη κρίνει ότι η προβλεπόμενη από τον Ν. 2472/1997 (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ζ΄) άδεια της Αρχής αντίκειται στη συνταγματικώς (άρθρο 14 παρ. 2) κατοχυρωμένη ελευθερία του Τύπου (βλ. και Αποφάσεις 26/2007, 17/2008). Αν και οι προστατευτικές για τον Τύπο συνταγματικές διατάξεις δεν εφαρμόζονται στη ραδιοφωνία και τηλεόραση (άρθρο 15 παρ. 1 Σ), η Αρχή καταρχήν δεν επιλαμ-

βάνεται προληπτικά για να μην θεωρηθεί τούτο υπέρμετρη επέμβαση στην ελευθερία της έκφρασης. Για τον λόγο αυτό, σε απάντηση του ως άνω ερωτήματος παραγωγού τηλεοπτικής εκπομπής σχετικά με τη νομιμότητα τηλεοπτικής χρήσης ή/και προβολής στοιχείων με προσωπικά δεδομένα, η Αρχή αφού διαμήνυσε στους υπευθύνους (παραγωγό τηλεοπτικής εκπομπής και τηλεοπτικό σταθμό) ότι έχουν το βάρος της εκτίμησης της νομιμότητας της συμπεριφοράς τους, τους επισήμανε μόνο, προς διευκόλυνσή τους, τις κρίσιμες παραμέτρους που θα πρέπει να λάβουν υπόψη, προκειμένου να μην παραβιάσουν τις διατάξεις του Ν. 2472/1997.

3.9.3.3. Αναρμοδιότητα της Αρχής σχετικά με «προσωπικά δεδομένα» θανόντων

Ζήτημα για το οποίο συχνά ερωτάται η Αρχή κυρίως από Νοσοκομεία ή Κλινικές είναι εάν επιτρέπεται από τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η χορήγηση σε τρίτο αιτούντα προσωπικών δεδομένων, όπως δεδομένων που περιέχει ο ιατρικός φάκελος προσώπου που απεβίωσε. Σύμφωνα με την πάγια θέση της Αρχής, μόνο ζώντα φυσικά πρόσωπα υπάγονται στο προστατευτικό πεδίο εφαρμογής του Ν. 2472/97 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ. άρθρο 2 στοιχ. α' και γ' του Ν. 2472/1997 σε συνδυασμό με τα άρθρα 34-35 Αστικού Κώδικα, τη Γνώμη 4/2007 της Ομάδας του Άρθρου 29 σχετικά με την έννοια του όρου «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», 20.06.2007, σελ. 27-28, και μεταξύ άλλων τις με αριθ. 100/2001 και 32/2006 Αποφάσεις της Αρχής). Δεδομένου ότι στις αναφερόμενες περιπτώσεις τα ζητηθέντα στοιχεία αφορούν θανόντα, δεν τίθεται θέμα προστασίας προσωπικών δεδομένων. Κατά συνέπεια, για τη χορήγηση των ευαίσθητων δεδομένων θανόντος δεν απαιτείται η προβλεπόμενη από το άρθρο 7 του παραπάνω νόμου άδεια της Αρχής. Το ζήτημα της νομιμότητας χορήγησης του ιατρικού φακέλου ασθενή που απεβίωσε στον αιτούντα τα στοιχεία (συγγενή ή τρίτο) εκφεύγει, λοιπόν, της αρμοδιότητας της Αρχής, αλλά εφαρμόζεται η σχετική με το ιατρικό απόρρητο νομοθεσία (βλ. ιδίως άρθρο 13 παρ. 6, άρθρο 14 παρ. 8 και 9 του Ν. 3418/2005 - Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας) και οι γενικές διατάξεις.

3.9.3.4. Αναρμοδιότητα της Αρχής αναφορικά με τη δικαστική χρήση προσωπικών δεδομένων

Συχνά υποβάλλονται στην Αρχή αιτήσεις αναφορικά με τη νομιμότητα δικαστικής χρήσης προσωπικών δεδομένων. Όπως παγίως έχει κριθεί (βλ. ενδεικτικά την Απόφαση 147/2001), η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη και τη συνταγματική επιταγή διάκρισης των εξουσιών, δεν έχει αρμοδιότητα αναφορικά με τη δικαστική χρήση προσωπικών δεδομένων, ιδίως όταν αυτά έχουν ήδη συλλεχθεί, τύχει επίκλησης ή/και προσκομισθεί στον σχετικό φάκελο δικογραφίας. Έτσι, σε απάντηση αιτήσεως του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για έκδοση άδειας της Αρχής για τη (νόμιμη) επίκληση και προσκόμιση εγγράφων ενώπιον δικαστηρίου, η Αρχή έκρινε ότι δεν έχει αρμοδιότητα να χορηγήσει τη ζητηθείσα άδεια, αφενός λόγω της εξαιρετικής διάταξης απαλλαγής των δικηγόρων/νομικών συμπαραστατών από τη σχετική υποχρέωση λήψεως αδειάς της Αρχής και αφετέρου λόγω της παραπάνω πάγιας θέσης της. Αποκλειστικά αρμόδιος να κρίνει τη νομιμότητα της συλλογής και δικαστικής χρήσης των προσωπικών δεδομένων, ιδίως στο πλαίσιο αξιολόγησης των αποδεικτικών μέσων, είναι ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ενώπιον του οποίου φέρεται η υπόθεση.

3.9.4 Διάφορα

Στο πλαίσιο άσκησης της ευρείας αρμοδιότητάς της να εξετάζει παράπονα των υποκειμένων των δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων τους, καθώς και αιτήσεις των υπευθύνων επεξεργασίας με τις οποίες ζητείται ο έλεγχος και η εξακρίβωση της νομιμότητας της επεξεργασίας, η Αρχή επιλήφθηκε αρκετών υποθέσεων, οι οποίες δεν εντάσσονται σε κάποιον από τους παραπάνω αναφερόμενους θεματικούς τομείς. Από τις υποθέσεις αυτές, αναφέρονται στην παρούσα ενότητα εκείνες που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Επί καταγγελίας φυσικού προσώπου ότι ο Σύνδεσμος Πολιτικών Συνταξιούχων Πειραιά τον ενέγραψε ως μέλος του χωρίς ποτέ ο ίδιος να έχει υποβάλει σχετική αίτηση, η Αρχή με την Απόφαση 3/2009 έκρινε ότι η πρακτική του Συνδέσμου να εγγράφει ως μέλη του πρόσωπα χωρίς να προβαίνει σε έλεγχο ταυτοπροσωπίας παραβιάζει τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997 περί ακρίβειας των δεδομένων που συλλέγονται. Για τον λόγο αυτό, η Αρχή απνύθυνε στον εν λόγω Σύνδεσμο τις εξής συστάσεις: α) να προβαίνει, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, σε έλεγχο ταυτοπροσωπίας κατά τη διαδικασία εγγραφής των νέων μελών του και β) τα στοιχεία που περιέχονται στο αρχείο των μελών του να είναι ακριβή και να υποβάλλονται σε ενημέρωση ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

Με την Απόφαση 26/2009, η Αρχή απέρριψε την αίτηση θεραπείας φυσικού προσώπου κατά της 54/2007 Απόφασής της, καθώς ο αιτών δεν επικαλέστηκε και δεν προσκόμισε νέα στοιχεία για την υποστήριξη των ισχυρισμών του. Ειδικότερα, η Αρχή έκρινε ότι το δικαίωμα πρόσβασης του αιτούντος σε έγγραφα που τηρεί το επαγγελματικό του ταμείο έχει ικανοποιηθεί, ανεξαρτήτως εάν ο αιτών διαφωνεί με το περιεχόμενο των εγγράφων που του έχουν δοθεί. Περαιτέρω, δεν προέκυψε ότι υπάρχουν στην κατοχή του υπεύθυνου επεξεργασίας ή των εκτελούντων την επεξεργασία περισσότερα στοιχεία που τον αφορούν άμεσα ή έμμεσα τα οποία το Ταμείο σκόπιμα παρακρατεί ή αποκρύπτει.

Το ζήτημα της νομιμότητας της ανάρτησης περίληψης δικαστικής απόφασης σε δικτυακό τόπο δικηγορικής εταιρείας απασχόλησε την Αρχή στην Απόφαση 43/2009, ύστερα από σχετική καταγγελία. Η Αρχή έκρινε ότι η ανάρτηση μεταφρασμένης περίληψης της δικαστικής απόφασης στον δικτυακό τόπο της δικηγορικής εταιρείας, στην οποία αναγράφονται τα στοιχεία του φυσικού προσώπου συνιστά επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και θα πρέπει να ακολουθεί την πρακτική της ανωνυμοποίησης των στοιχείων των φυσικών προσώπων πλην των στοιχείων που αφορούν τα πρόσωπα της σύνθεσης του δικαστηρίου καθώς και των πληρεξουσίων δικηγόρων, όπως έχει ήδη κριθεί με την Απόφαση 1319/2000 και τη Γνωμοδότηση 2/2006 της Αρχής. Απνύθυνε δε αυστηρή προειδοποίηση στη δικηγορική εταιρεία να μεριμνά ώστε να αποστέλλονται στις αλλοδαπές νομικές επιθεωρήσεις περιλήψεις δικαστικών αποφάσεων ελληνικών δικαστηρίων, με βάση την πρακτική της ανωνυμοποίησης που ακολουθείται στην Ελλάδα. Σε παρόμοια απόφαση (44/2009), η Αρχή έκρινε ότι η ανάρτηση γενετικού υλικού DNA και χειρόγραφου σημειώματος σε ιστοσελίδα χωρίς την προηγούμενη συγκατάθεση των υποκειμένων και λήψη σχετικής άδειας από την Αρχή συνιστά παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και επέβαλε για τον λόγο αυτό διοικητικό πρόστιμο.

Στο πλαίσιο ενημέρωσης μονάδων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης σχετικά με τη νομιμότητα της δημοσίευσης φωτογραφιών των ατόμων με ψυχικές διαταραχές που φιλοξενούνται από αυτές (ευαίσθητων δηλαδή δεδομένων) σε εφημερίδα, πε-

ριοδικό ή ημερολόγιο της μονάδας, η Αρχή επεσήμανε τα εξής: α) ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν υπάγεται στην απαλλαγή της υποχρέωσης γνωστοποίησης και λήψης άδειας επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, β) η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω της λήψης και δημοσίευσης φωτογραφιών ενοίκων οικοτροφείου επιτρέπεται μόνον ύστερα από την προηγούμενη ενημέρωση και συγκατάθεση του υποκειμένου. Η ενημέρωση πρέπει να περιλαμβάνει και τη δυνατότητα περαιτέρω αναδημοσίευσης των φωτογραφιών. Επειδή η επεξεργασία αυτή αφορά ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, η συγκατάθεση θα πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του εγγράφου, το οποίο θα πρέπει να τηρείται στα αρχεία του οικοτροφείου. Η συγκατάθεση δεν θα πρέπει επ' ουδενί να αποτελεί όρο για τη συμμετοχή των ενοίκων στις δραστηριότητες της κοινότητας. Ακόμα και στην περίπτωση που ενοίκος του οικοτροφείου έχει υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, θα πρέπει να επιφυλάσσεται υπέρ αυτού (του συμπαραστατούμενου) η δυνατότητα να ενημερωθεί για την ως άνω σκοπούμενη επεξεργασία της δημοσίευσης των φωτογραφιών.

Σε απάντηση ερωτήματος δήμου σχετικά με τη νομιμότητα της χορήγησης πιστοποιητικών πλησιεστέρων συγγενών στους δανειστές της κληρονομιάς (όπως τράπεζες), η Αρχή επανέλαβε όσα αναφέρονται στην Απόφαση 18/2003, ήτοι ότι: α) στο πλαίσιο της έννομης προστασίας που παρέχει ο νόμος στους δανειστές της κληρονομιάς ή του κληρονόμου (άρθρα 922, 72 ΚΠολΔ και 1957-1958 ΑΚ), οι τελευταίοι δύνανται να ζητήσουν από τον οικείο δήμο την έκδοση πιστοποιητικού εγγυτέρων συγγενών, προκειμένου να ζητήσουν την έκδοση κληρονομητηρίου για την εξασφάλιση των απαιτήσεών τους έναντι των κληρονόμων του θανόντος οφειλέτη, β) στο πιστοποιητικό που θα χορηγείται δεν πρέπει να προσδιορίζεται ο τρόπος θεμελίωσης της συγγένειας, γ) ο δήμος, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, οφείλει να ενημερώσει με κάθε πρόσφορο τρόπο τους συγγενείς του κληρονομούμενου για τη χορήγηση του πιστοποιητικού στους δανειστές, πριν από τη χορήγηση του πιστοποιητικού.

Αντικείμενο παραπόνων που έχουν υποβληθεί στην Αρχή συνιστά και ο τρόπος πραγματοποίησης επιδόσεων εγγράφων σε αστικές υποθέσεις. Συγκεκριμένα, πολίτες διαμαρτύρονται για τη θυροκόλληση εγγράφων στην κατοικία τους, καθώς με τη θυροκόλληση το έγγραφο τίθεται σε κοινή θέα και το περιεχόμενό του γίνεται γνωστό και σε τρίτα πρόσωπα (μάρτυρες, γείτονες κλπ.). Η επίδοση των εγγράφων με θυροκόλληση καθορίζεται, ωστόσο, από τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ΚΠολΔ), οι οποίες μάλιστα είναι ειδικότερες του Ν. 2472/1997. Η Αρχή στο παρελθόν είχε εκφράσει προς τους αρμόδιους υπουργούς την άποψη ότι οι σχετικές δικονομικές διατάξεις που προβλέπουν την επίδοση εγγράφων με θυροκόλληση θα πρέπει να τροποποιηθούν στην κατεύθυνση να διασφαλίζεται περισσότερο το πρόσωπο, στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα. Με το ισχύον, όμως, νομικό πλαίσιο, η σχετική επεξεργασία είναι νόμιμη βάσει των ειδικότερων διατάξεων του ΚΠολΔ.

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

4. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

4.1. ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 95/46/ΕΚ

Στην επονομαζόμενη «Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29» που συστάθηκε βάσει του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ συμμετέχουν ως τακτικά μέλη όλοι οι πρόεδροι ή επίτροποι των Αρχών Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας για τη διετία 2008-2009 ήταν ο πρόεδρος της Αρχής της Γαλλίας και Αντιπρόεδρος ο Πρόεδρος της Αρχής των Κάτω Χωρών.

Οι αρμοδιότητες της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29 συνίστανται κυρίως στην εξέταση της ομοιόμορφης εφαρμογής της Οδηγίας 95/46/ΕΚ στα κράτη μέλη. Η Ομάδα γνωμοδοτεί, επίσης, για κάθε ειδικότερο μέτρο ή δράση που μπορεί να ασκεί επιρροή στη διασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ ως προς τις τρίτες χώρες γνωμοδοτεί προς την Επιτροπή εάν η εκάστοτε εθνική νομοθεσία ανταποκρίνεται στην προϋπόθεση του ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας που πρέπει να παρέχει η τρίτη χώρα στο πλαίσιο της διαβίβασης προσωπικών δεδομένων από κράτος μέλος της ΕΕ προς αυτή. Η αρμοδιότητα της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29 εκτείνεται και στις μεταγενέστερες Οδηγίες 2002/58/ΕΚ και 2006/24/ΕΚ που αφορούν στον ειδικότερο τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Υπό αυτήν την ιδιότητα, εκδίδει Γνώμες και κείμενα εργασίας που έχουν ως αποδέκτες τα ευρωπαϊκά νομοθετικά όργανα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τους υπευθύνους επεξεργασίας καθώς και τον εφαρμοστή του δικαίου, όπως τις ίδιες τις εθνικές Αρχές Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Εκτός από τα ανωτέρω μέσα δράσης, προβαίνει —με δική της πρωτοβουλία ή όταν της τεθεί σχετικό ερώτημα— σε έγγραφες ή προφορικές τοποθετήσεις προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, διεθνείς οργανισμούς ή τις εκάστοτε αρμόδιες εθνικές αρχές τρίτων χωρών καθώς και προς υπεύθυνους επεξεργασίας που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο επίπεδο, καλεί σε ακρόαση εκπροσώπους διεθνών οργανισμών και υπευθύνων επεξεργασίας, πάντα για ζητήματα που αφορούν την προστασία των προσωπικών δεδομένων, και δίνει κατά την κρίση της δημοσιότητα σε αυτές τις δράσεις.

Η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 έχει κομβικό ρόλο και αναπτύσσει πολυσχιδή δραστηριότητα στα θέματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων, συμβάλλοντας στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κατά το έτος 2009, η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 εξέδωσε 11 Γνώμες και κείμενα εργασίας. Σε αυτά, ασχολήθηκε με τα εξής ιδίως θέματα:

1. Τη διαβίβαση προσωπικών δεδομένων από ευρωπαϊκές εταιρείες προς εταιρείες με έδρα στις ΗΠΑ στο πλαίσιο προδικαστικής επίλυσης αστικών διαφορών, όπου έκρινε ότι σχετικά αιτήματα των εταιρειών στις ΗΠΑ δεν επιτρέπεται να ικανοποιούνται με βάση την κείμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία, εκτός κι αν έχει ήδη ασκηθεί αγωγή και τότε η διαβίβαση θα πρέπει αρχικώς να πραγματοποιείται με ψευδώνυμα στοιχεία και εφόσον προκύπτουν συγκεκριμένες υπόνοιες να διαβιβάζονται τα στοιχεία των προσώπων (Κείμενο Εργασίας 1/2009).
2. Το σχέδιο τροποποίησης της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ, όπου τοποθετήθηκε εκ νέου σε ορισμένα ζητήματα, ιδίως σε σχέση με την υποχρέωση των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών να γνωστοποιούν στις Αρχές Προστασίας Δεδομένων και στους συνδρομητές τους περιστατικά ασφάλειας με

- στόχο τον περιορισμό της προσβολής του ατομικού δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων καθώς και με την ενίσχυση του θεσμού της συγκατάθεσης και της αρχής της διαφάνειας κατά τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Γνώμη 1/2009).
3. Την προστασία των προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων, όπου διατυπώνονται γενικές κατευθυντήριες αρχές και στη συνέχεια εξετάζεται ως περίπτωση εφαρμογής η προστασία των προσωπικών δεδομένων στα σχολεία (Γνώμη 2/2009).
 4. Το σχέδιο Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις πρότυπες συμβατικές ρήτρες για τη διαβίβαση δεδομένων από υπεύθυνους επεξεργασίας, εγκατεστημένους στην ΕΕ, προς εκτελούντες την επεξεργασία, εγκατεστημένους σε τρίτες χώρες. Οι εναλλακτικές αυτές ρήτρες προτάθηκαν με πρωτοβουλία διεθνών επιχειρηματικών ενώσεων με σκοπό την αντικατάσταση της ισχύουσας 2002/16/ΕΚ σχετικής Απόφασης της ΕΕ (Γνώμη 3/2009).
 5. Την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο της διαβίβασης δεδομένων των αθλητών και άλλων σχετικών προσώπων στη βάση δεδομένων ADAMS που τηρείται από το Διεθνή Οργανισμό Καταπολέμησης του Ντόπινγκ, ο οποίος εξέδωσε σχετικό διεθνές πρότυπο κατ'εφαρμογή του άρθρου 14 του Διεθνούς Κώδικα για την Καταπολέμηση του Ντόπινγκ, καθώς και τα συναφή ζητήματα που εγείρονται στο πλαίσιο των αντίστοιχων εθνικών οργανισμών. Πρόκειται για τη δεύτερη κατά σειρά Γνώμη μετά την υπ. αριθμ. 3/2008 (Γνώμη 4/2009).
 6. Τις υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης, οι οποίες απασχολούν ολοένα και περισσότερο λόγω της ευρείας διάδοσής τους. Η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 εστίασε στο θεσμό της διαφάνειας και συγκατάθεσης που πρέπει να διέπει την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων εκ μέρους των παρόχων, ιδίως όταν αυτοί καθιστούν δυνατή τη διαβίβαση δεδομένων σε τρίτους, όπως παρόχους ειδικών εφαρμογών π.χ. για τον συγχρονισμό των επαφών του κινητού τηλεφώνου με τις επαφές στο προφίλ του χρήστη, στην ενίσχυση της προστασίας των δεδομένων άλλων χρηστών, π.χ. οι χρήστες πρέπει να ειδοποιούνται για την ανάρτηση φωτογραφιών τους από άλλους χρήστες, γενικότερα στις ρυθμίσεις προστασίας της ιδιωτικής ζωής που πρέπει να υλοποιούν οι πάροχοι. Τέλος, εξίσου σημαντικές είναι και οι υποχρεώσεις του ίδιου του χρήστη όταν δημοσιοποιεί προσωπικά δεδομένα άλλων προσώπων (Γνώμη 5/2009).
 7. Την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιβατών από τα καταστήματα αεροδρόμιων στα αεροδρόμια. Η λειτουργία αυτών των καταστημάτων διέπεται πλέον από την Οδηγία 2008/118/ΕΚ ενώ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Οδηγία 95/46/ΕΚ δεν εφαρμόζεται ομοιόμορφα στον εν λόγω τομέα. Η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία στοιχεία, τα οποία πρέπει να τηρούνται για ορισμένο χρονικό διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τον χρόνο τήρησης των φορολογικών στοιχείων σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία. Επίσης, πραγματεύεται το ζήτημα της περαιτέρω επεξεργασίας για διαφημιστικούς σκοπούς και για τον σκοπό διαπίστωσης αξιόποινων πράξεων (Γνώμη 8/2009).
 8. Το θεσμικό πλαίσιο που πρέπει να διέπει το ατομικό δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων. Πρόκειται για ένα στρατηγικής σημασίας κείμενο που εκπονήθηκε στο πλαίσιο ομώνυμης δημόσιας διαβούλευσης που πραγ-

ματοποίησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στόχος ήταν να διαπιστωθούν οι νέες προκλήσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και η δημιουργία ενός αποτελεσματικού και αποδεκτού θεσμικού πλαισίου στην ΕΕ. Η Ομάδα Εργασίας υποστήριξε τη δημιουργία ενός ενιαίου θεσμικού πλαισίου που λαμβάνει υπόψη του την κατάργηση των πυλώνων με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας την 1.12.2009 αναγνωρίζοντας υπό προϋποθέσεις την ανάγκη διαφοροποιημένης στάθμισης στα θέματα δημόσιας ασφάλειας. Επίσης, το κείμενο αναφέρεται σε εργαλεία αποτελεσματικής αντιμετώπισης των επιπτώσεων των φαινομένων της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και του Διαδικτύου. Ως προς αυτά, εστιάζει κυρίως στην ενίσχυση του θεσμού της διαφάνειας μέσω της συγκατάθεσης, στη θεσμοθέτηση της υποχρέωσης του φιλικού για την προστασία των προσωπικών δεδομένων σχεδιασμού των εφαρμογών/υπηρεσιών (privacy by design) και της αρχής της υπευθυνότητας των υπευθύνων επεξεργασίας μέσω διάφορων εργαλείων, όπως της πρόβλεψης υπευθύνου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο εσωτερικό του οργανισμού, της εκπόνησης πολιτικής ασφάλειας, διενέργειας μελέτης επιπτώσεων, οργάνωσης γραφείου παραπόνων και συμμετοχής σε σχήματα εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών. Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικές είναι οι παρατηρήσεις σχετικά με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των Αρχών Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων μέσω της μείωσης της γραφειοκρατίας και της επιλεκτικής εξέτασης των υποθέσεων με βάση πάντα διαφανή κριτήρια (Αριθμ. Εγγράφου 168)

Επίσης, η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29:

Εξέφρασε τις απόψεις της για την εγκατάσταση σαρωτών σώματος στα ευρωπαϊκά αεροδρόμια κατόπιν αιτήματος και σχετικής διαβούλευσης της Γ.Δ. Κινητικότητας και Μεταφορών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, απαιτώντας η τυχόν εγκατάσταση να πραγματοποιηθεί εφόσον πράγματι δεν διατίθενται ηπιότερα μέσα και έχει εξασφαλισθεί η ασφάλεια των σαρωτών για την υγεία των επιβατών.

Διεξήγε ακροάσεις των εκπροσώπων των υπηρεσιών μηχανών αναζήτησης και κοινωνικής δικτύωσης με στόχο την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών γνωμοδοτήσεών της.

Ασχολήθηκε με τις διεθνείς συμφωνίες για τη διαβίβαση δεδομένων επιβατών PNR μεταξύ ΕΕ, αφενός, και Η.Π.Α., Καναδά και Αυστραλίας με στόχο την ορθή εφαρμογή των όρων της συμφωνίας καθώς και τη διαπραγμάτευση νέας συμφωνίας με τον Καναδά επειδή έληξε ήδη η παρούσα. Στο πλαίσιο αυτό, έθεσε υπόψη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατόπιν αιτήματός του τα σημαντικά ζητήματα των Συμφωνιών αυτών. Υπενθυμίζουμε ότι μετά την ισχύ της Λισαβόνας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να εγκρίνει τις διεθνείς συμφωνίες που συνάπτει η ΕΕ με τρίτες χώρες.

Ασχολήθηκε, επίσης, με την ενδιάμεση διεθνή συμφωνία μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ με αντικείμενο τη διαβίβαση προσωπικών δεδομένων από το διατραπεζικό σύστημα SWIFT και, όπως στην αμέσως προηγούμενη περίπτωση, έθεσε υπόψη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τα ζητήματα που εγείρει η συμφωνία με αποτέλεσμα τελικώς η συμφωνία να μην εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά τη συνεδρίαση της 11.2.2010. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξουσιοδότησε εκ νέου την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διαπραγματευθεί σχετική συμφωνία, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και πλέον στο πλαίσιο των κανόνων που θέτει η Συνθήκη της Λισαβόνας. Η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 εξακολουθεί να παρακολουθεί το θέμα.

Ομοίως, ασχολήθηκε και εξακολουθεί να παρακολουθεί το ζήτημα της σύναψης διεθνούς συμφωνίας μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ για την ανταλλαγή προσωπικών δεδομένων, γενικώς, και την προστασία τους. Για το θέμα, κατόπιν αιτήματός του, ενημέρωσε σχετικώς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Εξέφρασε σοβαρές επιφυλάξεις προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρωτοβουλία eBorders του Ηνωμένου Βασιλείου, με το οποίο επιβάλλεται η προηγούμενη διαβίβαση δεδομένων API (δεδομένων διαβατηρίου) στις μεταφορές, καταρχάς στις πτήσεις, από και προς το Ηνωμένο Βασίλειο. Σημειώνουμε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δήλωσε προς την Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 ότι η σχετική ρύθμιση του Ηνωμένου Βασιλείου, δεν θίγει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μετά τη διαβεβαίωση του Ηνωμένου Βασιλείου ότι απαιτείται η διαβίβαση μόνο δεδομένων API, ενώ δεν θα επιβάλλονται κυρώσεις στους αερομεταφορείς που δεν διαβιβάζουν τα στοιχεία επιβατών που αρνήθηκαν τη διαβίβαση αυτή, και για τον ίδιο λόγο ούτε και στους αρνούμενους τη διαβίβαση επιβάτες. Οι επιφυλάξεις της Ομάδας Εργασίας έγκεινται κυρίως στο ότι η σχετική ρύθμιση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν βρίσκει έρεισμα στην Οδηγία 95/46/ΕΚ. Ωστόσο, κατά την εξέταση του ζητήματος αυτού κατά την πρώτη συνεδρίαση της Ολομέλειας της Ομάδας Εργασίας τον Φεβρουάριο του 2010 δεν επιτεύχθηκε κοινή προσέγγιση και αποφασίσθηκε μέχρι νεωτέρας η κάθε εθνική Αρχή Προστασίας να αντιμετωπίσει το ζήτημα στο πλαίσιο της εθνικής δικαιοδοσίας της.

Τέλος, η Ομάδα Εργασίας παρενέβη στη διαδικασία υιοθέτησης του σχεδίου διεθνούς προτύπου για «ένα πλαίσιο ιδιωτικότητας» από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO). Το εν λόγω σχέδιο προτύπου με αριθμό 29100 θέτει σημαντικά ζητήματα, διότι ορίζει τις πληροφορίες που αποτελούν προσωπικά δεδομένα, τις βασικές αρχές της νόμιμης και θεμιτής επεξεργασίας, όπως τον ρόλο της συγκατάθεσης και την αρχή του σκοπού. Στο σχέδιο αυτό, η Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 υπέβαλε εκτενή σχόλια με στόχο τη συμφωνία του με την Οδηγία 95/46/ΕΚ ώστε στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης να διασφαλισθεί ένα υψηλό επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Καταρχάς, επέτυχε την αναβολή της υιοθέτησής του και την τροποποίησή του. Οι εργασίες της αρμόδιας Επιτροπής του ISO (WG5) αναμένεται να ολοκληρωθούν το 2011.

Αναλυτικότερες πληροφορίες για τη δράση της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29 μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup

4.2. ΚΟΙΝΗ ΑΡΧΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΕΝΓΚΕΝ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συμμετέχει με δύο τακτικά και δύο αναπληρωματικά μέλη στην Κοινή Αρχή Ελέγχου (ΚΑΕ) Σένγκεν, η οποία συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες.

Η ΚΑΕ Σένγκεν δημιουργήθηκε βάσει του άρθρου 115 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συνθήκης Σένγκεν (ΣΕΣ) με αρμοδιότητα τον έλεγχο της τεχνικής υποστήριξης του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (ΣΠΣ) και τη διερεύνηση ζητημάτων εφαρμογής ή ερμηνείας που μπορούν να τεθούν κατά τη λειτουργία του Συστήματος αυτού, καθώς και την υιοθέτηση εναρμονισμένων συστάσεων, έτσι ώστε να προτείνονται κοινές λύσεις σε κοινά προβλήματα.

Κατά την άσκηση των παραπάνω αρμοδιοτήτων της, η Αρχή, το έτος 2009, επικεντρώθηκε στη συγκέντρωση των αποτελεσμάτων των ελέγχων για τις καταχωρίσεις των άρθρων 97 και 98 ΣΕΣ, που είχαν ήδη δρομολογηθεί από το προηγούμενο έτος και στη σύνταξη των σχετικών εκθέσεων.

Το άρθρο 97 ΣΕΣ αναφέρεται σε καταχωρίσεις προσώπων που έχουν εξαφανισθεί ή προσώπων, τα οποία προς χάριν της δικής τους προστασίας ή για την αποτροπή απειλών, κατόπιν αιτήσεως της αρμόδιας αρχής ή της αρμόδιας δικαστικής αρχής του καταχωρούντος Μέρους πρέπει να τεθούν υπό προσωρινή επιτήρηση. Στην έκθεσή της, η Αρχή, υπενθυμίζοντας τον κοινό τρόπο πραγματοποίησης του έλεγχου στα κράτη μέλη, βάσει ενιαίου ερωτηματολογίου, επεσήμανε τις διαφοροποιήσεις που προέκυψαν ως προς την εφαρμογή του άρθρου 97 ΣΕΣ ανάμεσα στα κράτη μέλη, κυρίως όσον αφορά τον αριθμό των καταχωρίσεων αλλά και διαφορές σχετικά με τη χρήση των προκαθορισμένων εντύπων και την εφαρμογή διαδικασιών λήψης συγκατάθεσης των υποκειμένων των δεδομένων, προκειμένου τα δεδομένα που τα αφορούν να κοινοποιηθούν βάσει της καταχώρισης. Επιπλέον, διαπίστωσε πως υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών αναφορικά με τον τρόπο εφαρμογής του άρθρου 101(1) ΣΕΣ, σχετικά με το ποιες αρχές έχουν νόμιμο δικαίωμα πρόσβασης στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν.

Λόγω των αποτελεσμάτων του ελέγχου αυτού, η Αρχή προχώρησε στην έκδοση συστάσεων στα κράτη μέλη αναφορικά με την υιοθέτηση γραπτών τυπικών διαδικασιών, κοινών για όλες τις αρχές που είναι εξουσιοδοτημένες για τις σχετικά με το άρθρο 97 καταχωρίσεις, έτσι ώστε να υπάρξει ενιαία εφαρμογή των διαδικασιών αυτών. Επίσης, τόνισε την αναγκαιότητα για τη λήψη έγγραφης κατά προτίμηση συγκατάθεσης του καταχωρισμένου προσώπου και λήψη έγγραφης τυχόν άρνησης της συγκατάθεσης, όταν πρόκειται να κοινοποιηθούν τα δεδομένα του, καθώς και την αναγκαιότητα τήρησης αυτοματοποιημένων μέσων ελέγχου και τυπικών διαδικασιών, έτσι ώστε να αποκλείεται η διατήρηση της καταχώρισης του ανήλικου προσώπου μετά την ενηλικίωσή του. Επιπλέον, συστάθηκε η γενικευμένη από όλα τα κράτη μέλη χρήση των προκαθορισμένων εντύπων, ο έλεγχος και η επιβεβαίωση από τα κράτη μέλη ότι οι εθνικές αρχές που έχουν πρόσβαση στις καταχωρίσεις του άρθρου 97 είναι οι προβλεπόμενες από το άρθρο 101(1) ΣΕΣ αρχές.

Το άρθρο 98 αφορά καταχωρίσεις προσώπων που είναι μάρτυρες, προσώπων που κλητεύονται προς εμφάνιση ενώπιον των δικαστικών αρχών στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας για πράξεις ως προς τις οποίες έχει ασκηθεί σε βάρος τους ποινική δίωξη, ή προσώπων στα οποία πρέπει να επιδοθεί καταδικαστική απόφαση ή κλήση προς έκτιση ποινής στερητικής της ελευθερίας.

Η Αρχή διαπίστωσε διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών μελών και στην εφαρμογή του άρθρου αυτού, οι οποίες οφείλονται όχι μόνο στις διαφορετικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την καταχώριση σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους αλλά και στη διαδικασία που ακολουθείται μετά την καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν. Επιφυλάξεις διατυπώθηκαν επίσης και για τα εθνικά όργανα, τα οποία φέρονται να έχουν δικαίωμα πρόσβασης στο ΣΠΣ, σε μία μάλλον αναντιστοιχία προς τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 101 (1) ΣΕΣ. Η Αρχή εξέφρασε προβληματισμούς και αναφορικά με τη χρονική περίοδο διατήρησης των δεδομένων. Η καταχώριση εισάγεται μόνο για τον σκοπό της ανακοίνωσης και κοινοποίησης του τόπου διαμονής/κατοικίας του καταχωρισμένου προσώπου κατόπιν αιτήσεως των δικαστικών αρχών. Όταν ο σκοπός της κοινοποίησης εκλείψει ή επιτευχθεί, η αναγκαιότητα της διατήρησης της καταχώρισης πρέπει να επα-

νεξετασθεί και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα. Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω διαπιστώσεις, η Αρχή προέτρεψε τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν επίσημο τυπικό διαδικασιών για τις καταχωρίσεις του άρθρου 98, που θα εφαρμόζεται από όλα τα αρμόδια εθνικά όργανα. Στο πλαίσιο αυτό τονίστηκε πως θα πρέπει να γίνεται χρήση του προκαθορισμένου εντύπου από όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, τονίστηκε η σπουδαιότητα της επιβολής τήρησης της διαδικασίας επανεξέτασης των δεδομένων και ιδίως της χρονικής περιόδου διατήρησής τους, σύμφωνα με τα άρθρα 112 και 112 Α ΣΕΣ, καθώς και η ανάγκη να εξεταστεί από τα κράτη μέλη το κατά πόσον τα εθνικά όργανα που έχουν πρόσβαση στις καταχωρίσεις του άρθρου 98 είναι τα προβλεπόμενα από το άρθρο 101(1) ΣΕΣ.

Σημαντική προσθήκη στο έργο της Αρχής υπήρξε επίσης η έκδοση του Οδηγού άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης, ο οποίος περιέχει πληροφορίες σχετικές με την άσκηση του δικαιώματος αυτού, όπως προβλέπεται από το άρθρο 109 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συνθήκης Σένγκεν, γενική περιγραφή της διαδικασίας άσκησής του σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς και πρακτικές συμβουλές και ενημέρωση για τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος αυτού (διευθύνσεις, τηλέφωνα κ.λπ.). Απευθύνεται κυρίως στα υποκείμενα των δεδομένων αλλά και σε όσους έχουν επαγγελματικό ενδιαφέρον και ανάμειξη στο θέμα. Ο Οδηγός αυτός διανεμήθηκε στις εθνικές αντιπροσωπίες με την προτροπή να αναρτηθούν στις ιστοσελίδες των εθνικών αρχών οι σχετικές πληροφορίες και πρότυπα αιτήσεων άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης, έτσι ώστε μέσω της δημοσιοποίησης αυτής να επιτευχθεί πληρέστερη ενημέρωση και αποτελεσματικότερη προστασία των υποκειμένων των δεδομένων. Κατ' εφαρμογή της σύστασης αυτής βρίσκεται ήδη αναρτημένος στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Αρχής (www.dpa.gr) ο Οδηγός αυτός τόσο στην Ελληνική όσο και στην Αγγλική γλώσσα.

4.3. ΚΟΙΝΗ ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ

Η Ευρωπόλ είναι ο οργανισμός που ιδρύθηκε για να συνδράμει τα κράτη μέλη της ΕΕ στην πρόληψη και καταπολέμηση σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, μόνο στην περίπτωση που η συγκεκριμένη εγκληματική πράξη συνδέεται με δομή οργανωμένου εγκλήματος και θίγει δύο τουλάχιστον κράτη μέλη. Σε πρακτικό επίπεδο, κύριο καθήκον της Ευρωπόλ είναι η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και η παροχή αναλυτικών υπηρεσιών εμπειρογνομοσύνης.

Με δεδομένο ότι η Ευρωπόλ επεξεργάζεται μεγάλο όγκο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (απλών και ευαίσθητων), η Απόφαση Ευρωπόλ περιέχει διατάξεις, οι οποίες προβλέπουν ότι κατά την επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματα του ατόμου. Η σύμβαση επίσης προβλέπει και την ίδρυση Κοινής Εποπτικής Αρχής-ΚΕΑ (Joint Supervisory Body), μιας ανεξάρτητης αρχής, η οποία είναι επιφορτισμένη με τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της Ευρωπόλ προς τις βασικές αρχές της προστασίας δεδομένων.

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνέχισε και κατά το έτος 2009 να εκπροσωπείται στην ΚΕΑ για την Ευρωπόλ, που συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες, με δύο τακτικά και δύο αναπληρωματικά μέλη.

Η ΚΕΑ για την Ευρωπόλ κατά το έτος 2009 ασχολήθηκε κυρίως με τα παρακάτω ζητήματα:

Α) ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΕΥΡΩΠΟΛ – ΜΑΡΤΙΟΣ 2009

Η ετήσια επιθεώρηση της Ευρωπόλ έλαβε χώρα τον Μάρτιο του 2009 στην έδρα της Ευρωπόλ, στη Χάγη. Στη συνεδρίασή της στις 15 Δεκεμβρίου 2008, η ΚΕΑ προέβη στη σύσταση ομάδας επιθεώρησης με εντολή να εστιάσει στα ακόλουθα θέματα: α) το περιεχόμενο και την ποιότητα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζεται η Ευρωπόλ μέσω των αρχείων δεδομένων εργασίας (Audit Working Files - AWFs) προς ανάλυση (τέσσερα προεπιλεγμένα αρχεία δεδομένων εργασίας προς ανάλυση) και μέσω του συστήματος πληροφοριών της Ευρωπόλ, β) τον έλεγχο της τεχνικής υποδομής ασφαλείας, γ) τη χρήση από τον οργανισμό του συστήματος OASIS (που πλέον ονομάζεται EAS – Europol Analysis System, Σύστημα Ανάλυσης της Ευρωπόλ) και δ) τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις των προηγούμενων επιθεωρήσεων.

Β) ΝΕΑ ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ

Από την 1η Ιανουαρίου 2010, η Σύμβαση της Ευρωπόλ αντικαταστάθηκε από Απόφαση του Συμβουλίου της ΕΕ (Απόφαση Ευρωπόλ). Σύμφωνα με την Απόφαση αυτή το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπόλ θα πρέπει να υιοθετήσει εκτελεστικούς κανόνες σχετικά με το περιεχόμενο και τη διαδικασία αποδοχής πληροφοριών από δημόσια προσβάσιμες πηγές, ιδιώτες και ιδιωτικούς φορείς. Οι κανόνες αυτοί αφορούν επίσης στη σύναψη μνημονίων συμφωνίας/συνεργασίας με τρίτα μέρη, τα οποία είναι εγκατεστημένα σε τρίτες χώρες με τις οποίες η Ευρωπόλ δεν έχει συμφωνίες συνεργασίας. Σύμφωνα με την Απόφαση του Συμβουλίου, η ΚΕΑ θα πρέπει να συμμετέχει στη σύνταξη των κανόνων αυτών. Η ΚΕΑ συζήτησε το σχέδιο των κανόνων που της κοινοποίησε η Ευρωπόλ και διατύπωσε εγγράφως τις προτάσεις της σε σχετική γνωμοδότηση, καλώντας την Ευρωπόλ να προχωρήσει στην ενημέρωση των κανόνων σύμφωνα με τις προτάσεις αυτές (π.χ. αποσαφήνιση των ορισμών, νομιμότητα της επεξεργασίας δεδομένων που αποστέλλονται από ιδιωτικούς φορείς, κατανομή των αρμοδιοτήτων και το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου).

Γ) ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 5 της Απόφασης του Συμβουλίου ο διευθυντής της Ευρωπόλ εξουσιοδοτείται να προχωρεί σε διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών με τρίτα κράτη και οργανισμούς εκτός Ε.Ε., υπό την προϋπόθεση προηγούμενης ομόφωνης απόφασης του Συμβουλίου ότι δεν υφίσταται σχετικό κώλυμα. Η διαβούλευση με την ΚΕΑ αποτελεί μέρος της διαδικασίας, στο πλαίσιο της οποίας, το Διοικητικό Συμβούλιο οφείλει να συντάσσει έκθεση προς το Συμβούλιο, παρέχοντάς του όλες τις αναγκαίες πληροφορίες προκειμένου να αποφασίζει εάν υπάρχουν ή όχι κωλύματα για την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Το άρθρο 3 παρ. 3 του κανονισμού για την κοινοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτα κράτη και τρίτους οργανισμούς, και το άρθρο 2 παρ. 4 του κανονισμού για τη λήψη πληροφοριών εκ μέρους της Ευρωπόλ από τρίτα μέρη, αναφέρουν σαφώς ότι η ΚΕΑ οφείλει να εκδίδει γνώμη στο πλαίσιο της διαδικασίας κατά την οποία το Συμβούλιο καλείται να αποφασίσει, εάν θα εγκρίνει ή όχι την εκάστοτε υπό διαπραγμάτευση συμφωνία μεταξύ της Ευρωπόλ και τρίτων κρατών.

Η Ευρωπόλ έχει ζητήσει από την ΚΕΑ γνωμοδοτήσεις για την έναρξη διαπραγματεύσεων με το πριγκιπάτο του Μονακό, τη Ρωσική Ομοσπονδία, το Ισραήλ, τη Κολομβία και την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ), με σκοπό τη σύναψη συμφωνιών διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Ευρωπόλ προς τις χώρες αυτές.

Σχετικά με το Μονακό, το 2004 η ΚΕΑ είχε υιοθετήσει γνωμοδότηση επί της νομοθεσίας και της διοικητικής πρακτικής του Μονακό στον τομέα της προστασίας δεδομένων, σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχουν εμπόδια για να ξεκινήσει η Ευρωπαϊκή διαπραγματεύσεις επί μίας επιχειρησιακής συμφωνίας με το πριγκιπάτο. Τον Ιούλιο του 2009 εστάλη στην ΚΕΑ προς συζήτηση η προσφάτως εγκριθείσα νομοθεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων του πριγκιπάτου. Η ΚΕΑ αναγνώρισε ότι, επειδή η νομοθεσία αυτή, για την προστασία των δεδομένων και επί ενός οργάνου κύρωσης της Σύμβασης 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, εγκρίθηκε πρόσφατα, η διοικητική πρακτική στον τομέα της προστασίας δεδομένων θα ήταν περιορισμένη. Η ΚΕΑ αποφάσισε ότι αν και οι απαραίτητες νομοθετικές τροποποιήσεις είχαν πραγματοποιηθεί, θα περίμενε να λάβει περαιτέρω πληροφορίες στο μέλλον σχετικά με τη διοικητική πρακτική στον τομέα της προστασίας δεδομένων.

Σχετικά με το επίπεδο προστασίας δεδομένων στη Ρωσική Ομοσπονδία, στο παρελθόν η ΚΕΑ είχε αποφανθεί ότι δεν είχε επαρκή πληροφόρηση για να γνωμοδοτήσει. Αφού δόθηκαν κάποιες διευκρινίσεις, η ΚΕΑ εξέφρασε την άποψη ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές στο επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων στη Ρωσική Ομοσπονδία και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν σημεία που δεν έχουν διευκρινιστεί. Τέλος, αναγνωρίζοντας τη σημασία της συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Ρωσική Ομοσπονδία, τόσο σε επίπεδο Ευρώπης και Eurojust αλλά και γενικότερα, όπως διατυπώνεται στο σχέδιο «Προγράμματος της Στοκχόλμης», πρότεινε στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρώπης, στο Κολλέγιο της Eurojust και στην Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διερευνήσουν τρόπους με τους οποίους θα μπορέσει να αποσαφηνιστεί πώς ρυθμίζεται η προστασία των προσωπικών δεδομένων από τη ρωσική νομοθεσία, καθώς και πώς μπορούν να επιλυθούν οι σημαντικές διαφορές στο επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων στη Ρωσική Ομοσπονδία και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο πλαίσιο αυτό, σημειώθηκε ότι σημαντική επίσης είναι και η συνεργασία της ΚΕΑ Ευρώπης με την ΚΕΑ Eurojust.

Σχετικά με το επίπεδο προστασίας δεδομένων στο Ισραήλ, σύμφωνα με τα μέχρι τώρα διαθέσιμα στην ΚΕΑ στοιχεία, ο τρέχων νόμος για την προστασία προσωπικών δεδομένων καλύπτει μόνο τα δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή. Επίσης, υπάρχουν κάποιες επιφυλάξεις για τον βαθμό στον οποίο είναι θεμελιωμένα και κατοχυρωμένα τα δικαιώματα των υποκειμένων, και ειδικότερα αυτό της πρόσβασης. Η ΚΕΑ γνωμοδότησε ότι συμφωνεί καταρχήν με το κείμενο του σχεδίου συμφωνίας μεταξύ της Ευρώπης και του Ισραήλ και ζήτησε να ενημερωθεί για οποιεσδήποτε μελλοντικές εξελίξεις ως προς τις επιφυλάξεις που έχει ήδη διατυπώσει.

Σχετικά με το επίπεδο προστασίας δεδομένων στην Κολομβία, η ΚΕΑ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι προς το παρόν δεν επαρκούν τα διαθέσιμα στοιχεία για την έκδοση τελικής γνωμοδότησης και ανέβαλε το θέμα για το μέλλον, καλώντας το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρώπης να υποβάλει ενημερωτικό έγγραφο για τις πρακτικές προστασίας προσωπικών δεδομένων που εφαρμόζονται στη χώρα.

Σχετικά με το επίπεδο προστασίας δεδομένων στην ΠΓΔΜ, η ΚΕΑ εξέδωσε σχετική γνωμοδότηση, όπου αναφέρει ότι δεν υπάρχουν εμπόδια, από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, για την έναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ της Ευρώπης και της ΠΓΔΜ στο πλαίσιο της προετοιμασίας μιας συμφωνίας για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Ευρώπη.

Δ) ΣΧΕΔΙΟ «CHECK THE WEB»

Η ΚΕΑ είχε στο παρελθόν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η λειτουργία του σχεδίου με το όνομα «Έλεγχος στο Διαδίκτυο» είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της Σύμ-

βασης της Ευρωπόλ. Η Ευρωπόλ επανήλθε με πρόταση προς την ΚΕΑ για την εξέλιξη του σχεδίου αυτού, με δύο διαφορετικά σενάρια: το πρώτο αφορά τη διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης και του τρόπου λειτουργίας του εν λόγω σχεδίου, ενώ το δεύτερο σενάριο αφορά την εισαγωγή δραστηριοτήτων εκτίμησης και ανάλυσης. Η ΚΕΑ υποστήριξε το δεύτερο σενάριο, και για τον λόγο αυτό συμφώνησε με την εισήγηση της Ευρωπόλ για τη μετατροπή του σχεδίου σε σχετικό αρχείο δεδομένων εργασίας προς ανάλυση (Analytical Work File - AWF). Παράλληλα, η ΚΕΑ διατύπωσε ορισμένες παρατηρήσεις για το περιεχόμενο του αρχείου και τον χρόνο τήρησης των δεδομένων.

Ε) ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η ΚΕΑ έλαβε σχετικό υπόμνημα της Ευρωπόλ για την εφαρμογή της «αρχής της διαθεσιμότητας» και τις πρακτικές επιχειρηματικές ευκαιρίες που έχει η Ευρωπόλ για την εφαρμογή της αρχής αυτής στις δραστηριότητές της, επηρεάζοντας ταυτόχρονα και τη μελλοντική στρατηγική της σε θέματα ανταλλαγής πληροφοριών. Συγκεκριμένα, το υπόμνημα εστίασε σε τρεις διαφορετικές περιπτώσεις:

- τη διασταύρωση πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων συστημάτων
- την επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων
- την ανταλλαγή μη προσωπικών δεδομένων.

Η ΚΕΑ συζήτησε το υπόμνημα αυτό και αποφάσισε να συστήσει ειδική ομάδα εργασίας ad hoc για την ανάλυση των ζητημάτων που τίθενται σε αυτό. Επίσης, αποφάσισε να συζητήσει το θέμα αυτό και με την Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία (WPPJ).

ΣΤ) ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΚΕΑ

Η ΚΕΑ συζήτησε τους βασικούς στόχους της για το μέλλον. Συγκεκριμένα, αποφασίστηκε ότι:

- εξακολουθεί να είναι μεγάλης σημασίας ο ετήσιος έλεγχος της Ευρωπόλ από την ΚΕΑ.
- η ΚΕΑ θα πρέπει να συνεργαστεί πιο στενά με τις εθνικές Αρχές Προστασίας Δεδομένων, καθώς και με τις υπόλοιπες εποπτικές αρχές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο τη μεγαλύτερη ευελιξία και το καλύτερο συντονισμό στην προστασία των προσωπικών δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να διερευνηθεί το ενδεχόμενο έναρξης συντονισμένων επιθεωρήσεων σε εθνικό επίπεδο.
- θα πρέπει να γίνουν ενέργειες για την καλύτερη ενημέρωση και ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του κοινού αναφορικά με τις δραστηριότητες της ΚΕΑ.
- θα πρέπει να παρακολουθούνται στενά οι εξελίξεις στην προστασία δεδομένων στον τομέα της επιβολής του νόμου, ιδιαίτερα στο πλαίσιο του προγράμματος της Στοκχόλμης.

4.4. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΟΛ

Η Αρχή συμμετέχει με ένα τακτικό και ένα αναπληρωματικό μέλος στην επιτροπή προσφυγών της Ευρωπόλ, η οποία αποτελεί επιτροπή της Κοινής Εποπτικής Αρχής της Ευρωπόλ και συνεδριάζει στην έδρα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Έργο της, βάσει του άρθρου 24 παρ. 7 της Σύμβασης Ευρωπόλ και συναφών διατάξεων του Κανονισμού Λειτουργίας της Κοινής Εποπτικής Αρχής, αποτελεί η εξέταση προσφυγών πολιτών κατά των αποφάσεων της Ευρωπόλ. Συγκεκριμένα, όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες που διατηρεί η Ευρωπόλ για αυτούς, όπως επίσης και το δικαίωμα να ζη-

τούν την επαλήθευση, τη διόρθωση ή τη διαγραφή των εν λόγω πληροφοριών. Εάν, κατά την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, οι πολίτες δεν ικανοποιηθούν από τις απαντήσεις της Ευρωπόλ, έχουν το δικαίωμα να απευθυνθούν στην Επιτροπή Προσφυγών, προκειμένου να εξεταστούν οι καταγγελίες και να εκδοθεί απόφαση από την Επιτροπή, η οποία είναι οριστική για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τονίζεται ότι η Επιτροπή αυτή είναι ανεξάρτητη, αμερόληπτη και δεν επιδέχεται ούτε δεσμεύεται από τυχόν οδηγίες της Κοινής Εποπτικής Αρχής.

Κατά τη διάρκεια του 2009 ολοκληρώθηκε η εξέταση της έβδομης υπόθεσης ενώπιον της Επιτροπής, που είχε ξεκινήσει ήδη από το 2008 και εκδόθηκε απόφαση. Η καταγγελία αφορούσε την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης πολίτη σε δεδομένα που τηρεί η Ευρωπόλ και το οποίο είχε ασκηθεί στη Φινλανδία σύμφωνα με το εφαρμοστέο φινλανδικό δίκαιο προκειμένου να προωθηθεί στην Ευρωπόλ για να απαντήσει. Με επιστολή που απέστειλε, η Ευρωπόλ πληροφόρησε το υποκείμενο των δεδομένων ότι δεν τηρούνται δεδομένα στα οποία δύναται να έχει πρόσβαση. Μην έχοντας ικανοποιηθεί από την απάντηση της Ευρωπόλ, ο αιτών προσέφυγε στην Επιτροπή, η οποία, αφού άκουσε τις απόψεις του αλλά και τις θέσεις της Ευρωπόλ, έκρινε ότι η Ευρωπόλ είχε απαντήσει σωστά και σύμφωνα με τη Σύμβαση της Ευρωπόλ στον προσφεύγοντα, εφαρμόζοντας επιπλέον ορθά τις σχετικές νομικές διατάξεις τόσο του ευρωπαϊκού όσο και φινλανδικού νομικού πλαισίου για το δικαίωμα πρόσβασης. Απέρριψε, δε, την εξέταση του θέματος της ικανοποίησης του δικαιώματος διόρθωσης, επειδή δεν είχε συμπεριληφθεί στην αρχική αίτηση του προσφεύγοντος και συνεπακόλουθα δεν υπήρξε σχετική αντίδραση από την Ευρωπόλ. Αναφορικά δε με την πληροφόρηση που έλαβε ο προσφεύγων από τις φινλανδικές αστυνομικές αρχές για ύπαρξη καταχώρισης του στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, γεγονός που αποτελούσε ανάχωμα στις αιτήσεις του για άσυλο, η Επιτροπή έκρινε ότι είναι εκτός πεδίου εφαρμογής και ευθύνης της Ευρωπόλ. Η επιτροπή επιπροσθέτως, αποφάσισε, κατ' εφαρμογήν σχετικών διατάξεων του Κανονισμού Λειτουργίας, να προσφέρει οικονομική βοήθεια στον προσφεύγοντα, διαπιστώνοντας την πραγματική του αδυναμία να εκπληρώσει τις οικονομικές του υποχρεώσεις προς τον νομικό του σύμβουλο, αναφορικά με τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής.

4.5. ΚΟΙΝΗ ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ

Η Αρχή συμμετέχει με δύο τακτικά και δύο αναπληρωματικά μέλη στην Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων, η οποία επίσης συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Η Κοινή Εποπτική Αρχή Τελωνείων συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 18 της Σύμβασης σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα, που βασίζεται στο άρθρο Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι αρμόδια να εποπτεύει τη λειτουργία του τελωνειακού συστήματος πληροφοριών, να εξετάζει τυχόν προβλήματα εφαρμογής ή ερμηνείας του συστήματος αυτού και να συνδράμει τις εθνικές ελεγκτικές αρχές στην άσκηση των εποπτικών τους καθηκόντων, κυρίως μέσω της εξεύρεσης και υιοθέτησης κοινών λύσεων στα προβλήματα που ανακύπτουν.

Το θέμα που πρωτίστως απασχόλησε την Κοινή Εποπτική Αρχή το 2009 ήταν η απόφαση να αντικατασταθεί η προαναφερθείσα Σύμβαση σχετικά με τη χρήση της πληροφορικής στον τελωνειακό τομέα με μια απόφαση του Συμβουλίου, η οποία και θα επεκτείνει τη χρήση του τελωνειακού συστήματος πληροφοριών σύμφωνα με τις προβλεπόμενες ισχύουσες ρυθμίσεις των Κανονισμών (ΕΚ) 515/97 και

766/2008. Στο σχέδιο απόφασης περιλαμβανόταν πρόταση περί αντικατάστασης της Κοινής Εποπτικής Αρχής από τον Ευρωπαϊό Επόπτη για τα Προσωπικά Δεδομένα ως το αρμόδιο όργανο για την εποπτεία του τελωνειακού πληροφοριακού συστήματος. Σε απάντηση η Κοινή Αρχή επεξεργάστηκε και εξέδωσε μια γνωμοδότηση, με την οποία επεσήμανε αρχικά ότι ο ρόλος της Επιτροπής, σύμφωνα τόσο με το ισχύον όσο και με το προτεινόμενο νομικό πλαίσιο, έγκειται μόνο στην εξασφάλιση της τεχνικής διαχείρισης της υποδομής του τελωνειακού συστήματος πληροφοριών και συνεπώς βρίσκεται εκτός του πεδίου εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όσον αφορά την προστασία των προσώπων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία διεξάγεται από Κοινοτικά όργανα. Επιπλέον, τόνισε, ότι σκοπός της Κοινής Εποπτικής Αρχής είναι να ελέγχει, επιβλέπει και εξασφαλίζει την εφαρμογή των διατάξεων τόσο της προτεινόμενης απόφασης του Συμβουλίου όσο και της απόφασης πλαισίου περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, κατά την ανταλλαγή δεδομένων από τις εθνικές διοικητικές αρχές τελωνείων. Επειδή ακριβώς κατά την ανταλλαγή των δεδομένων αυτών μεταξύ των κρατών μελών, δύνανται να ανακύψουν θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων, έχει προβλεφθεί από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και ανατεθεί στις εθνικές αρχές προστασίας ο εποπτικός τους ρόλος και η προσφυγή σε αυτές των υποκειμένων των δεδομένων για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Για τους λόγους αυτούς η γνωμοδότηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να διατηρηθεί το ισχύον καθεστώς με τον εποπτικό ρόλο της Κοινής Αρχής αλλά ταυτόχρονα να θεσμοθετηθεί σύστημα συνεργασίας με τον Ευρωπαϊό Επόπτη για τα προσωπικά δεδομένα, σχετικά με τα θέματα που αφορούν το τεχνικό μέρος της διαχείρισης του κεντρικού συστήματος και της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι απόψεις που περιελήφθησαν στη γνωμοδότηση αυτή υιοθετήθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος τους και ενσωματώθηκαν στην εκδοθείσα απόφαση 2009/917/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

Σε συνέχεια της πιλοτικής εφαρμογής αυτοαξιολόγησης του επιπέδου προστασίας δεδομένων και ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων που είχε ξεκινήσει ήδη από το 2008 και στην οποία είχε συμμετάσχει η Ελλάδα, αποφασίστηκε η επέκταση της αυτοαξιολόγησης αυτής σε όλα τα κράτη μέλη με τη χρήση τυποποιημένων ερωτηματολογίων, προκειμένου μέσω των διεξαχθέντων αποτελεσμάτων να βοηθηθούν οι εθνικές τελωνειακές αρχές στον εντοπισμό των αδυναμιών και ελλειμμάτων στα μέτρα ασφαλείας. Ταυτόχρονα, η άσκηση αυτή θα διευκολύνει την ανάπτυξη συνδέσμου επικοινωνίας και συνεργασίας των εθνικών αρχών προστασίας προσωπικών δεδομένων με τις τελωνειακές αρχές. Τα αποτελέσματα θα αποτελέσουν αντικείμενο ανάλυσης, επιπλέον δε, μετά το τέλος της άσκησης αυτής, η Κοινή Εποπτική Αρχή θα επανεξετάσει τα ερωτηματολόγια, αποσκοπώντας σε περαιτέρω χρήση τους ως μεθοδολογικό και αναλυτικό εργαλείο. Οι εργασίες αυτές αναμένονται να ολοκληρωθούν τον Ιούνιο του 2010, οπότε και θα επακολουθήσει η ανάλυσή τους και η σύνταξη της τελικής έκθεσης.

4.6. ΟΜΑΔΑ ΕΛΕΓΧΟΥ EURODAC

Η Αρχή συμμετέχει με τακτικό μέλος της στην Ομάδα Ελέγχου της EURODAC, η οποία συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες, τέσσερις φορές τον χρόνο, υπό την προεδρία του Ευρωπαϊού Επόπτη για τα

προσωπικά δεδομένα. Αντικείμενο της Ομάδας αυτής είναι η διασφάλιση κοινής προσέγγισης και αντιμετώπισης από τα κράτη μέλη των ζητημάτων που ανακύπτουν στη λειτουργία της βάσης δεδομένων EURODAC. Η βάση αυτή, ως γνωστόν, συστάθηκε κατ' εφαρμογή της Συνθήκης του Δουβλίνου, προκειμένου να συλλέγονται αποτυπώματα των αιτούντων άσυλο και των παράνομων μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και να ταυτοποιούνται ευχερέστερα οι αιτούντες άσυλο, κατά τη διαδικασία εξέτασης ασύλου. Δεδομένου ότι οι εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων είναι υπεύθυνες για τη χρήση των δεδομένων που συλλέγονται στην κεντρική βάση και ο Ευρωπαίος Επόπτης για τον έλεγχο της επεξεργασίας και τη διαβίβαση των δεδομένων στα κράτη μέλη, η Ομάδα αυτή προβαίνει σε τακτικούς ελέγχους τόσο στην κεντρική βάση όσο και στις αρμόδιες υπηρεσίες των κρατών μελών. Μετά τον τελευταίο έλεγχο, που διενεργήθηκε το προηγούμενο έτος και ολοκληρώθηκε το 2009, σχετικά με τη λειτουργία της βάσης και την εφαρμογή των επιταγών του Κανονισμού της EURODAC, αφού αναλύθηκαν τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, εκπονήθηκε και υιοθετήθηκε ομόφωνα από την Ομάδα το πόρισμα/έκθεση ελέγχου. Η έρευνα και συνακόλουθα η έκθεση επικεντρώθηκε σε δύο βασικά θέματα: το δικαίωμα ενημέρωσης των αιτούντων άσυλο και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ηλικίας των νεαρών ατόμων που υποβάλλουν αίτηση για άσυλο. Όσον αφορά το πρώτο θέμα εκτιμήθηκε ότι υπάρχει ελλιπής ενημέρωση για τα δικαιώματα, κυρίως πρόσβασης και διόρθωσης των δεδομένων των αιτούντων άσυλο και κατά συνέπεια τα κράτη μέλη κλήθηκαν να βελτιώσουν την ποιότητα και την έκταση της ενημέρωσης, καθιστώντας την προσιτή και ευνόητη, καθώς και τη διαδικασία άσκησης των δικαιωμάτων. Σχετικά με το δεύτερο ζήτημα, των μεθόδων καθορισμού της ηλικίας των νεαρών ατόμων, στις οποίες συγκαταλέγονται ιατρικές και συχνά παρεμβατικές μέθοδοι, η έκθεση τόνισε τη σπουδαιότητα και αναγκαιότητα της διαφάνειας της διαδικασίας και της ενημέρωσης, επεσήμανε τη χρησιμότητα επανεξέτασής της, τονίζοντας τους ιατρικούς και ηθικούς προβληματισμούς που παρατηρούνται και πρότεινε στην τρέχουσα αναθεώρηση του Κανονισμού της EURODAC την τροποποίηση του ορίου ηλικίας για την επιβολή λήψης αποτυπωμάτων στα 18 έτη. Η έκθεση αυτή θα κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς και σε μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς που δραστηριοποιούνται σε θέματα ασύλου.

Επιπλέον, η Ομάδα ελέγχου EURODAC, προέβη και στη διενέργεια μιας κατ' αρχάς έρευνας με τη μέθοδο ερωτηματολογίου στα κράτη μέλη -στην οποία συμμετείχε και η Ελλάδα- σχετικά με τη συστηματική και σωστή χρήση του ασφαλούς διμερούς εργαλείου επικοινωνίας των δεδομένων DubliNet, ενόψει των ευαίσθητων πληροφοριών που ανταλλάσσονται. Μετά τη συγκέντρωση και εξέταση των αποτελεσμάτων, η Ομάδα προέβη στην έκδοση συστάσεων σχετικά με την ανάγκη συστηματικότερης χρήσης του DubliNet, την υιοθέτηση συμπληρωματικών κανόνων με τη μορφή τεχνικών εγχειριδίων, εγκυκλίων κ.λπ. σε εθνικό επίπεδο για τη σωστή χρήση του συστήματος και την αναγκαιότητα για πιο σαφείς, λεπτομερείς και κατά προτίμηση εναρμονισμένους κανόνες αναφορικά με τη διαγραφή των δεδομένων, όταν ο σκοπός της ανταλλαγής τους έχει εκπληρωθεί, καθώς ο ακριβής καθορισμός του τρόπου και χρόνου διαγραφής των δεδομένων αποτελεί έκφανση της εφαρμογής της αρχής του περιορισμού του σκοπού. Οι συστάσεις αυτές πρόκειται να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

4.7. ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΟΔΟΣ

Η Διεθνής Σύνοδος των Αρχών και Επιτρόπων Προστασίας Δεδομένων λαμβάνει χώρα το φθινόπωρο κάθε έτους, χωρίζεται δε σε δύο μέρη: α) την ανοικτή Σύνοδο, που έχει μορφή διεθνούς συνεδρίου και στην οποία μετέχουν εκτός των επίσημων εθνικών φορέων προστασίας δεδομένων και εκπρόσωποι του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μη κυβερνητικών οργανώσεων καθώς και της ερευνητικής κοινότητας και β) την κλειστή Σύνοδο, στην οποία μετέχουν μόνον οι Αρχές ή οι Επίτροποι Προστασίας Δεδομένων και κατά τη διάρκεια της οποίας συζητούνται και υιοθετούνται σχετικές με το αντικείμενο της ανοικτής Συνόδου Διακηρύξεις.

Η 31η Διεθνής Σύνοδος πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη στις 3-6 Νοεμβρίου και διοργανώθηκε από την ισπανική Αρχή Προστασίας Δεδομένων με βασικό μότο «Το σήμερα είναι αύριο», υποδηλώνοντας την αναγκαιότητα ανάληψης ήδη σήμερα σημαντικών προσπαθειών για την αποτροπή στο μέλλον επιδείνωσης του περιβάλλοντος προστασίας δεδομένων. Η ανοικτή Σύνοδος επικεντρώθηκε στις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Μια κοινωνία υπό επιτήρηση; Αναζητώντας την ισορροπία μεταξύ ιδιωτικότητας και ασφάλειας.
- Που πάει το Διαδίκτυο; Συνεπάγεται η επέκταση της χρήσης του Διαδικτύου περιορισμό στην ιδιωτικότητα;
- Η ιδιωτικότητα και η εταιρική ευθύνη.
- Προστατεύοντας την ιδιωτικότητα των ανηλίκων: Μια αποστολή με προτεραιότητα.
- Προστασία της ιδιωτικότητας από το στάδιο της σχεδίασης συστημάτων (privacy by design).
- Προς μια παγκόσμια ρύθμιση της ιδιωτικότητας; Προτάσεις και στρατηγικές.

Στην κλειστή Σύνοδο, υιοθετήθηκε η Διακήρυξη για τα Διεθνή Πρότυπα Προστασίας της Ιδιωτικότητας, η οποία προτάθηκε από πολλές αρχές προστασίας δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της ελληνικής Αρχής. Τα διεθνή πρότυπα αποτελούν ένα συναινετικό κείμενο, το οποίο αναδεικνύει την οικουμενικότητα των αρχών και εγγυήσεων που διέπουν το δικαίωμα αυτό και συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων των πολιτών σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Αποσκοπούν τόσο στον ορισμό αρχών και δικαιωμάτων που εγγυώνται την αποτελεσματική και διεθνώς ομοιόμορφη προστασία της ιδιωτικότητας σε σχέση με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων όσο και στη διευκόλυνση της απαιτούμενης διεθνώς ροής δεδομένων. Στα διεθνή πρότυπα περιλαμβάνονται οι αρχές της σύννομης και θεμιτής επεξεργασίας, του σαφώς ορισμένου και νόμιμου σκοπού, της αναλογικότητας, της ποιότητας των δεδομένων, διαφάνειας της επεξεργασίας και υποχρέωσης λογοδοσίας (accountability principle), καθώς και τα δικαιώματα της πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής και αντίρρησης. Επίσης, εκτός της υποχρέωσης ενημέρωσης, η οποία υποδηλώνεται με την αρχή της διαφάνειας, περιλαμβάνεται και η υποχρέωση λήψης μέτρων ασφάλειας και τήρησης του απορρήτου της επεξεργασίας.

Τέλος, η 31η Διεθνής Σύνοδος ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής Διαπίστευσης για τη διαπίστευση στη Διεθνή Σύνοδο των Αρχών Προστασίας Δεδομένων του Ισραήλ, της Ουρουγουάης και της ΠΓΔΜ.

Περισσότερες πληροφορίες για τη Διεθνή Σύνοδο και το κείμενο της Διακήρυξης βρίσκονται στην ιστοσελίδα <http://www.privacyconference2009.org>. Η 32η Διεθνής Σύνοδος θα διοργανωθεί από την ισραηλινή Αρχή Προστασίας Δεδομένων.

4.8. ΕΑΡΙΝΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Η Εαρινή Συνδιάσκεψη των Επιτρόπων των Αρχών Προστασίας Δεδομένων της ΕΕ διοργανώθηκε από τη βρετανική Αρχή και έλαβε χώρα στο Εδιμβούργο στις 23 και 24 Απριλίου 2009. Την ελληνική Αρχή εκπροσώπησαν οι Χρίστος Γεραρής, Πρόεδρος της Αρχής και Γρηγόριος Λαζαράκος, αναπληρωματικό μέλος.

Στο πλαίσιο του Συνεδρίου, παρουσιάστηκε το σχέδιο έκθεσης ειδικής ερευνητικής ομάδας εργασίας με θέμα «Αναθεώρηση της Οδηγίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων». Τη σύνταξη της έκθεσης ανέθεσε στην ερευνητική ομάδα ο βρετανός Επίτροπος για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων το 2008, 13 δηλαδή χρόνια μετά την ψήφιση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Η έκθεση κάνει εκτενή αναφορά στην υφιστάμενη κατάσταση προστασίας των προσωπικών δεδομένων, στους νέους κινδύνους που πηγάζουν από τη ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και, συνακόλουθα, στη διακινδύνευση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών. Αναδεικνύει τα πλεονεκτήματα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, προσεγγίζει κριτικά τα αδύναμα σημεία της και προτείνει τρόπους βελτίωσης του υφιστάμενου επιπέδου προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Κοινός παρανομαστής των σκέψεων, που διατυπώνονται στην έκθεση, είναι η παραδοχή ότι η επιτυχία οιασδήποτε προσπάθειας για τη βελτίωση της προστασίας της ιδιωτικότητας (ο όρος που χρησιμοποιείται στην έκθεση είναι *privacy policy*) δεν εξαρτάται μόνον από την ποιότητα και την πληρότητα των ισχυόντων κανόνων δικαίου, όσο, κυρίως, από τις ενέργειες εκείνων, που καλούνται να τους εφαρμόσουν. Κατά τη συζήτηση της έκθεσης υπήρξε ανταλλαγή επιχειρημάτων και απόψεων και εκφράστηκαν επιφυλάξεις ως προς τις διαπιστώσεις και τις προτάσεις, στις οποίες αυτή καταλήγει. Τελικώς, η Εαρινή Συνδιάσκεψη των Επιτρόπων των Αρχών Προστασίας Δεδομένων της ΕΕ υιοθέτησε Διακήρυξη που αφορά το μέλλον του ζητήματος της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρώπη. Η επόμενη Εαρινή Σύνοδος ορίστηκε για τις 29 και 30 Απριλίου 2010 στην Πράγα.

4.9. ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ (WPPJ)

Η Αρχή συμμετέχει με δύο τακτικά και δύο αναπληρωματικά μέλη στην Ομάδα Εργασίας για την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη, η οποία συνεδριάζει στην έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις Βρυξέλλες. Η Ομάδα αυτή, η οποία δημιουργήθηκε μετά από απόφαση της Εαρινής Συνόδου των ευρωπαϊκών αρχών προστασίας το 2007, έχει σκοπό την εποπτεία και τον έλεγχο των εξελίξεων στον τομέα της προστασίας δεδομένων στον Τρίτο Πυλώνα, μέσω της αμοιβαίας συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ των εθνικών αρχών προστασίας των κρατών μελών.

Κύρια ενασχόληση της Ομάδας αποτελεί η εξέταση των συνεπειών για την προστασία δεδομένων από την υιοθέτηση της απόφασης πλαίσιο σχετικά με την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας και από το πρόγραμμα της Στοκχόλμης που έθεσε τα θεμέλια για το μελλοντικό πεδίο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρώπη.

Η Ομάδα αυτή συνεχίζοντας το έργο της κατά το 2009 προέβη στην κατάρτιση καταλόγου προστασίας δεδομένων αναφορικά με τη συνεργασία και εποπτεία στο πε-

δίο επιβολής του νόμου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος και υποβλήθηκε στην Εαρινή Σύνοδο των ευρωπαϊκών αρχών προστασίας, όπου και υιοθετήθηκε επίσημα.

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων της, η Ομάδα εκτιμώντας την υπάρχουσα επιτυχή συνεργασία με την Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29, κυρίως στο θέμα των ευρωπαϊκών PNRs, εξήγγειλε την πρόθεση για ακόμη στενότερη συνεργασία σε ζητήματα τόσο του πρώτου όσο και του τρίτου πυλώνα. Επιβεβαίωσε ότι θα συνεχίσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, εκπληρώνοντας τους στόχους της και μετά την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας. Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου αφενός να παρακολουθεί την εφαρμογή και αφετέρου να συνεισφέρει στην ανάπτυξη πολιτικής αναφορικά με την απόφαση πλαίσιο σχετικά με την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, αποφασίστηκε ανάμεσα σε άλλα, να προχωρήσουν τα κράτη μέλη σε μία εργασία υπολογισμού και αξιολόγησης των κινδύνων στην επικράτειά τους, αναφορικά με τη συνεργασία και εποπτεία στο πεδίο επιβολής του νόμου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας ως σημείο αναφοράς τις βασικές οδηγίες που περιέχονται στον κατάλογο προστασίας δεδομένων, αποσκοπώντας περαιτέρω και στην παρουσίαση στην Εαρινή Σύνοδο του 2010 πρότασης για την εποπτική πολιτική της Ομάδας Εργασίας. Ταυτόχρονα, η Ομάδα δια του ιταλού Προέδρου της προχώρησε σε επικοινωνία με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τονίζοντας τις απόψεις της σχετικά με το ελλιπές νομικό πλαίσιο που παρέχει η απόφαση πλαίσιο, και την ανάγκη να υιοθετηθούν περαιτέρω μέτρα και εργαλεία για την επιτυχή μεταφορά της σε εθνικό επίπεδο.

Σε συνεργασία με την Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29, εκπονήθηκε και υιοθετήθηκε κείμενο συνεισφοράς στη δημόσια διαβούλευση για το μέλλον της ιδιωτικής ζωής (consultation for the future of privacy), το οποίο επικεντρώθηκε σε θέματα του τρίτου πυλώνα λόγω της έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας και στις προκλήσεις που ελλοχεύουν στο πεδίο επιβολής του νόμου.

Η πρόταση της Επιτροπής για τροποποίηση του Κανονισμού EUODAC, απασχόλησε την Ομάδα Εργασίας. Σε ανακοίνωση Τύπου, στην οποία προέβη, η Ομάδα αμφισβήτησε την προτεινόμενη, ανατιολόγητη κατά την γνώμη της, επιταγή για πρόσβαση στη βάση EUODAC από τις αστυνομικές αρχές για σκοπούς επιβολής του νόμου και σημείωσε πως η πρόταση αυτή είναι αντίθετη με τις βασικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων, όπως η αρχή της αναλογικότητας και του περιορισμού του σκοπού.

Το θέμα της μεταφοράς αποφάσεων σχετικών με την εφαρμογή της Συνθήκης Prüm συνέχισε να απασχολεί την Ομάδα και το έτος αυτό, γεγονός που την οδήγησε στην αποστολή εγγράφου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, προκειμένου να επιτευχθεί πληρέστερη και ορθότερη ερμηνεία και κατ' ακολουθία εφαρμογή των διατάξεων των αποφάσεων αυτών.

Μνεία πρέπει να γίνει και στην πρόταση της Ομάδας για συμμετοχή στις εργασίες της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου Επαφής (High level Contact Group) για την ανταλλαγή πληροφοριών, την προστασία της ιδιωτικής ζωής και την προστασία προσωπικών δεδομένων μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ, ενόψει της μελλοντικής σύναψης σχετικής συμφωνίας. Οι προβληματισμοί της Ομάδας Εργασίας για την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας, τους ασαφείς ορισμούς των αρχών που εμπεριέχονται σε αυτή και την ανάγκη για σαφή καθορισμό μηχανισμών προσφυγής σε περίπτωση παραβίασης της προστασίας δεδομένων, θα περιληφθούν τελικά σε κείμενο, που θα εκδοθεί από κοινού με την Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29 το 2010.

Επιπλέον, το ζήτημα της SWIFT και της μεταφοράς δεδομένων τραπεζικών συναλλαγών από την ΕΕ στις ΗΠΑ, που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του σοβαρού εγκλήματος, απασχόλησε την Ομάδα, η οποία απέστειλε επιστολή στην Επιτροπή LIBE και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τις επιφυλάξεις της. Με παρόμοιο τρόπο επίσης αντέδρασε και στο θέμα της σύναψης συμφωνιών τύπου Prüm μεταξύ ευρωπαϊκών κρατών και τρίτων κρατών, οι οποίες αποβλέπουν στην ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το DNA για δικαστικούς και αστυνομικούς σκοπούς, τονίζοντας την ανάγκη εξασφάλισης του επιβαλλόμενου επιπέδου προστασίας προσωπικών δεδομένων και επιβολής εναρμονισμένης πολιτικής στο θέμα αυτό. Συναφής προς αυτό το ζήτημα ήταν και η εκπόνηση από την Ομάδα ενός όρου προστασίας προσωπικών δεδομένων, ο οποίος και θα πρέπει να εισάγεται και να εφαρμόζεται σε μελλοντικές διμερείς συμφωνίες που θα συνάπτονται μεταξύ ευρωπαϊκών και τρίτων χωρών και που προγραμματίζεται να υιοθετηθεί από την Ομάδα το 2010.

Σχετικά δε με την εφαρμογή της Συνθήκης για το κυβερνο-έγκλημα, η Ομάδα εργασίας για την Αστυνομία και τη Δικαιοσύνη μετά την ολοκλήρωση σχετικής έρευνας, προέβη σε έκδοση συστάσεων προς τα κράτη μέλη προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα μεταφοράς στα εσωτερικά εθνικά δίκαια και να υλοποιηθούν μέσα προσφυγής. Η επίσημη υιοθέτηση των συστάσεων αυτών θα πραγματοποιηθεί το 2010.

4.10. ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ (CASE HANDLING WORKSHOP)

Στο πλαίσιο της τακτικής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των Αρχών Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων ευρωπαϊκών κρατών, εκπρόσωποι τους, οι οποίοι συγκροτούν την Ομάδα Εργασίας για την ανταλλαγή εμπειριών από την εξέταση ζητημάτων προστασίας προσωπικών δεδομένων (Case Handling Workshop), συναντώνται δύο φορές τον χρόνο. Κατά τη συνάντηση, ανταλλάσσουν απόψεις και εμπειρίες για συγκεκριμένα επίκαιρα ζητήματα που απασχολούν τις Αρχές και γίνεται σύγκριση μεταξύ των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών, με σκοπό την προώθηση μιας περισσότερο εναρμονισμένης και συντονισμένης προσέγγισης σχετικά με ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Κατά τη 19η συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε στην Πράγα στις 12 και 13 Μαρτίου 2009, η Ομάδα Εργασίας ασχολήθηκε με τα ακόλουθα θέματα: Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και προστασία της ιδιωτικότητας, βιντεοεπιτήρηση μέσω κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης και ειδικότερα θέματα σχετικά με επεξεργασία δεδομένων εργαζομένων από τον εργοδότη τους και ασθενών από τις υπηρεσίες παροχής υγείας.

Η ελληνική Αρχή, η οποία συμμετείχε με εκπροσώπους της από τα τμήματα Ελεγκτών και Επικοινωνίας, παρουσίασε το ζήτημα της δημοσιοποίησης των ονομάτων και λοιπών στοιχείων των ατόμων που εμπλέκονται σε εγκληματικές δραστηριότητες. Παρουσιάστηκε η σχετική απόφαση της Αρχής 67/2002 για την ανακοίνωση σε δελτία Τύπου της Αστυνομίας των ονομάτων των ατόμων που καταζητούνται ή/και που έχουν ήδη συλληφθεί, καθώς και η μετέπειτα νομοθετική ρύθμιση (βλ. Ν. 3625/2007), με την οποία επιτρέπεται η δημοσιοποίηση των σχετικών στοιχείων,

ποινικών διώξεων και καταδικών, με διάταξη του αρμόδιου Εισαγγελέα για τον σκοπό της προστασίας του κοινωνικού συνόλου και ιδιαίτερα όλων των ευπαθών ομάδων και τη διευκόλυνση του κολασμού των αδικημάτων.

Εξάλλου, κατά την 20η συνάντηση, που έλαβε χώρα στις 22 και 23 Οκτωβρίου 2009 στη Λεμεσό της Κύπρου, η Ομάδα Εργασίας ανέπτυξε και συζήτησε ζητήματα που αφορούσαν τους παρακάτω θεματικούς τομείς: Διαδίκτυο και προστασία προσωπικών δεδομένων, βιντεοεπιτήρηση μέσω κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης, ειδικότερα θέματα αναφορικά με το δικαίωμα πρόσβασης των υποκειμένων των δεδομένων, την επεξεργασία δεδομένων εργαζομένων από τον εργοδότη και δεδομένων συναλλασσόμενων από τις τράπεζες.

Η ελληνική Αρχή, η οποία ομοίως συμμετείχε με εκπροσώπους της από τα τμήματα Ελεγκτών και Επικοινωνίας, παρουσίασε την πρόσφατη Γνωμοδότηση της Αρχής 1/2009, επί σχεδίου διάταξης αναφορικά με την εγκατάσταση και λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους για λόγους δημόσιας ασφάλειας. Ειδικότερα, αναλύθηκαν τα νομικά επιχειρήματα, τα οποία αντλούνται από το ελληνικό Σύνταγμα, αλλά και από πηγές υπερνομοθετικής ισχύος (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) και τα οποία οδήγησαν στην υιοθέτηση των εννέα σημείων της Γνωμοδότησης.

4.11. ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΓΑΛΛΟΦΩΝΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΡΧΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η 3η Διάσκεψη της Γαλλόφωνης Ένωσης Αρχών Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Association Francophone des Autorités de protection des données à caractère personnel-AFAPDP) έλαβε χώρα στη Μαδρίτη, στις 3 Νοεμβρίου 2009. Κατά την πρωινή ανοικτή συνεδρίαση της διάσκεψης, μετά από τους επίσημους χαιρετισμούς –και, ιδίως, εκείνον του γενικού γραμματέα της AFAPDP και Προέδρου της γαλλικής Αρχής (CNIL) Alex Türk– ακολούθησαν, κατά το πρώτο μέρος της συνεδρίασης, εισηγήσεις από εκπροσώπους εθνικών Αρχών-μελών της Ένωσης, οι οποίες ήταν ενταγμένες στις εξής δύο θεματικές ενότητες: (1) Η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ως επένδυση στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, και (2) Η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ανηλίκων.

Η ελληνική Αρχή είχε ήδη υποβάλει στη διάσκεψη τις απαντήσεις της στα επίσημα ερωτηματολόγια της Ένωσης σχετικά με τις προαναφερόμενες θεματικές ενότητες και οι εκπρόσωποί της συμμετείχαν ενεργά στη συζήτηση που ακολούθησε μετά από την παρουσίαση των εισηγήσεων σχετικά με την αποτίμηση του επιπέδου προστασίας στο εσωτερικό των κρατών μελών της Ένωσης και την ανταλλαγή απόψεων και προτάσεων για τη βελτίωση της παρεχόμενης προστασίας. Στην απογευματινή συνεδρίαση της διάσκεψης, πραγματοποιήθηκε, καταρχάς, συνδιάσκεψη της Ένωσης και του Δικτύου Ισπανόφωνων Αρχών Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Réseau Ibéro-américain de protection des données personnelles-RIPD), όπου παρουσιάστηκε, καταρχάς, ένας συνολικός απολογισμός του επιπέδου προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο εσωτερικό των μελών τόσο της Ένωσης όσο και εκείνων του Δικτύου. Στη συνέχεια, η συνδιάσκεψη αυτή υιοθέτησε κοινή δήλωση για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία υποβλήθηκε στην 31η Διεθνή Σύνοδο, που πραγματοποιήθηκε στη Μαδρίτη

στις 4-6 Νοεμβρίου 2009. Η κοινή αυτή δήλωση είχε ως στόχο να υποστηρίξει το σχέδιο Διακήρυξης για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που είχε προταθεί στην 31η Διεθνή Σύνοδο. Η 3η Διάσκεψη της Ένωσης ολοκληρώθηκε με την κλειστή συνεδρίαση της, όπου πραγματοποιήθηκε συζήτηση μεταξύ των εκπροσώπων των εθνικών Αρχών-μελών της AFAPDP σχετικά με τον προγραμματισμό των μελλοντικών εργασιών και εκδηλώσεων της Ένωσης, το καταστατικό της και τις συνεισφορές των μελών της.

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

5. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, αναγνωρίζοντας τη ζωτική σημασία της ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων και των υπευθύνων επεξεργασίας για τη διασφάλιση νόμιμης, διαφανούς και ασφαλούς επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, συνέχισε και το 2009 τις προσπάθειές της στον τομέα της επικοινωνίας. Οι σχετικές δράσεις συμπεριέλαβαν τη διοργάνωση εκδήλωσης με την ευκαιρία της καθιερωμένης Ευρωπαϊκής Ημέρας Προστασίας Δεδομένων, παρουσιάσεις εκπροσώπων της σε επιστημονικά συνέδρια, ημερίδες και σεμινάρια, καθώς και δημοσιεύσεις άρθρων σε εφημερίδες, επιστημονικά συγγράμματα και περιοδικά. Τέλος, η Αρχή παρείχε σε καθημερινή βάση ενημέρωση και συμβουλές στους ενδιαφερόμενους πολίτες όσον αφορά σχετικές νομοθετικές διατάξεις.

Εξειδικευμένα στελέχη της εξυπηρετούν καθημερινά το κοινό που προσέρχεται στα γραφεία της, επικοινωνεί τηλεφωνικά ή με ηλεκτρονικό τρόπο. Συγκεκριμένα, απαντούν σε ερωτήματα τόσο υπευθύνων επεξεργασίας αναφορικά με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τη νομοθεσία όσο και πολιτών σχετικά με τα δικαιώματά τους, παρέχοντας ταυτόχρονα και καθοδήγηση για τον τρόπο διεκδίκησής τους.

Εξάλλου, η διαδικτυακή πύλη της Αρχής, που αποτελεί όλο και πιο σημαντικό επικοινωνιακό μέσο, ενημερώνεται τακτικά με ανάρτηση των αποφάσεων, γνωμοδοτήσεων και οδηγιών που έχουν εκδοθεί, των νέων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, καθώς και των εξελίξεων στο θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ακόμα, πληροφορίες είναι διαθέσιμες σχετικά με τα συμπεράσματα από τις συναντήσεις Επιτροπών και Ομάδων Εργασίας, στο πλαίσιο της συνεργασίας της Αρχής με τις αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης για την επίλυση των κοινών ζητημάτων που ανακύπτουν και την αναζήτηση βέλτιστων πρακτικών. Η ιστοσελίδα εμπλουτίζεται διαρκώς με ενημερωτικό υλικό, ταξινομημένο κατά θεματικές ενότητες για ευκολότερη αναζήτηση, ενώ περιλαμβάνει και τις ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων της Αρχής, αλλά και άλλο υλικό, με αποτέλεσμα να συνεισφέρει σε μεγάλο βαθμό στην ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

Από πλευράς Μ.Μ.Ε., τα θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων, με τα οποία οι δημοσιογράφοι ασχολήθηκαν ιδιαίτερα το 2009 και για τα οποία πολλές φορές προσέφυγαν στην Αρχή, αναζητώντας το κατάλληλο υλικό, αφορούσαν: α) τη λειτουργία των κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους, με ιδιαίτερη μνεία στη σχετική Γνωμοδότηση 1/2009 της Αρχής, β) την ανάλυση DNA για τη δημιουργία αρχείου γενετικών δεδομένων, με αναφορά στη Γνωμοδότηση 2/2009 της Αρχής, γ) το Διαδίκτυο και τη διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων που αναρτώνται σε ιστοσελίδες, δ) το ζήτημα της χορήγησης δημοσίων εγγράφων σε πολίτες και τις έννομες συνέπειες της εισαγγελικής παραγγελίας με αφορμή τη Γνωμοδότηση 3/2009, ε) την επεξεργασία των βιομετρικών δεδομένων εργαζομένων σε χώρους εργασίας, στ) την αζήτητη ηλεκτρονική επικοινωνία (spam), ενώ δημοσιότητα δόθηκε στη σχετική Απόφαση της Αρχής 83/2009 που αφορά το ζήτημα αυτό, ζ) την προστασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων στο χώρο υγείας, η) τον χρηματοπιστωτικό τομέα, κ.λπ.

Κατωτέρω παρατίθενται αναλυτικά οι επικοινωνιακές δράσεις της Αρχής.

Το Συμβούλιο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει καθιερώσει την 28η Ιανουαρίου ως Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Στο πλαίσιο του εορτασμού της ημέρας αυτής, τα κράτη μέλη διοργανώνουν εκδηλώσεις με κύριο σκοπό την ενημέρωση των πολιτών για σχετικά ζητήματα. Η ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων διοργάνωσε την ημέρα αυτή στα γραφεία της σεμινάριο με

θέμα «Πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα και προστασία προσωπικών δεδομένων». Το σεμινάριο αυτό αποσκοπούσε στην καλύτερη ενημέρωση του ανθρώπινου δυναμικού της κεντρικής δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης σχετικά με τη νομοθεσία που αφορά την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα και την προστασία των προσωπικών δεδομένων, με απώτερο στόχο την αποτελεσματικότερη ικανοποίηση των σχετικών αιτημάτων των πολιτών. Εκδηλώθηκε ιδιαίτερα υψηλό ενδιαφέρον από πλευράς τόσο της δημόσιας όσο και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, πραγματοποιήθηκαν οι εξής ομιλίες: α) «Το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τα ειδικότερα ζητήματα της πρόσβασης στα στοιχεία του καταγγέλλοντος καθώς και των έννομων συνεπειών της εισαγγελικής παραγγελίας» από τη Δρα Ζωή Καρδασιάδου, δικηγόρο-ελέγκτρια της Αρχής, β) «Πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα» από τον Δρα Γρηγόριο Λαζαράκο, δικηγόρο-αναπληρωματικό μέλος της Αρχής και γ) «Προσωπικά δεδομένα και δικαστική χρήση» από την Ευμορφία Ιωσηφίνα Τσακιρίδου, δικηγόρο-ελέγκτρια της Αρχής.

Επίσης, την ίδια ημέρα, η Δρ Ζωή Καρδασιάδου και ο Δρ Γεώργιος Ρουσόπουλος, μηχανικός Η/Υ και Πληροφορικής-ελεγκτής της Αρχής, με αφορμή την Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας Δεδομένων, συμμετείχαν στην εκπομπή «Έχουμε και λέμε» του τηλεοπτικού σταθμού ET1, εκπροσωπώντας την Αρχή σε συζήτηση με στόχο κατά πρώτο βαθμό την ενημέρωση των πολιτών και κατά δεύτερο την ανάλυση επίκαιρων ζητημάτων προστασίας δεδομένων.

Εκπρόσωποι της Αρχής συμμετείχαν ως ομιλητές ή συντονιστές σε συνέδρια και ημερίδες. Συγκεκριμένα, στο 3ο Διεθνές Συνέδριο «Ηλεκτρονική Δημοκρατία 2009», το οποίο έλαβε χώρα στην Αθήνα στις 24 και 25 Σεπτεμβρίου 2009 και συνδιοργανώθηκε από το Επιστημονικό Συμβούλιο για την Κοινωνία της Πληροφορίας και δεκατέσσερα Πανεπιστήμια της ημεδαπής και της αλλοδαπής, ο Χρίστος Γεραρής, Πρόεδρος της Αρχής, πραγματοποίησε χαιρετιστήρια ομιλία με θέμα «Τα προσωπικά δεδομένα και οι νέες προκλήσεις». Το συνέδριο αυτό είχε θέσει ως βασικά ερωτήματα: «Είναι η κοινωνία μας έτοιμη να υιοθετήσει τις τεχνολογικές προόδους στα δίκτυα και την επόμενη γενιά των διαδικτυακών υπηρεσιών; Σε ποιο βαθμό θα μπορέσει η χώρα να εξελιχθεί αποτελεσματικά σε μια κοινωνία επόμενης γενιάς, υιοθετώντας τις επερχόμενες προκλήσεις στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών;». Στην οργάνωση του συνεδρίου αυτού συνέβαλαν ιδιαίτερα ο Δρ Βασίλειος Ζορκάδης, Διευθυντής της Αρχής και η Δρ Ζωή Καρδασιάδου.

Επίσης, ο Δρ Βασίλειος Ζορκάδης, στο πλαίσιο της ημερίδας την οποία διοργάνωσε το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών στην Αθήνα στις 8 Απριλίου 2009 με θέμα “ Τηλεπικοινωνίες έκτακτης ανάγκης”, παρουσίασε ομιλία με τίτλο “Προστασία δεδομένων και τηλεπικοινωνίες έκτακτης ανάγκης”. Η ομιλία επικεντρώθηκε κυρίως στην υπηρεσία eCall και τις απαιτήσεις που τίθενται για υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, φιλικές στην προστασία δεδομένων, καθώς και για την αναγκαιότητα αξιοποίησης τεχνολογιών ενίσχυσης της ιδιωτικότητας.

Ακόμα, ο καθηγητής της Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος της Αρχής Λεωνίδα Κοτσαλής, στο 6ο Νομικό Συνέδριο της Νομικής Σχολής Αθηνών με θέμα: «Δίκαιο και Internet» παρουσίασε ομιλία με τίτλο «Επεξεργασία και Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και Εξωτερικών στοιχείων Επικοινωνίας».

Εξάλλου, ο Δρ Γρηγόριος Λαζαράκος πραγματοποίησε τις παρακάτω ομιλίες σε επιστημονικά συνέδρια: α) «Διαχείριση Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα από τους Επιθεωρητές Εργασίας» στο πλαίσιο επιμορφωτικού σεμιναρίου του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, που πραγματοποιήθηκε στις 8 Μαΐου 2009 στην Αθήνα,

β) «Θέματα Δικαίου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα» (εξέταση των ειδικότερων ζητημάτων της διαβίβασης προσωπικών δεδομένων σε τρίτες χώρες και της παρακολούθησης των εργαζομένων) στο πλαίσιο του Πρώτου Πανελληνίου Συνεδρίου Δικηγόρων Νομικών Υπηρεσιών, που πραγματοποιήθηκε στις 3 Απριλίου 2009 στην Αθήνα, υπό την αιγίδα του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και του Association of Corporate Counsel (ACC)-Europe, γ) «Πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» κατά τη διάρκεια Ημερίδας του Συνηγόρου του Πολίτη, που πραγματοποιήθηκε στις 23 Φεβρουαρίου 2009 στην Αθήνα.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης, που διοργάνωσε στις 19.3.2009 ο νυν αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Σταύρος Λαμπρινίδης, με θέμα «Πολιτικές ελευθερίες και ασφάλεια στην ηλεκτρονική εποχή», η Δρ Ζωή Καρδασιάδου πραγματοποίησε παρέμβαση με τίτλο «Δημόσια ασφάλεια και προστασία των προσωπικών δεδομένων» στην ειδικότερη θεματική ενότητα «Τα νέα ευρωπαϊκά μέτρα ασφάλειας κατά της τρομοκρατίας και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων». Επιπροσθέτως, η ίδια, κατά το στάδιο της εισαγωγικής εκπαίδευσης των υπαλλήλων του Ι.Κ.Α, ήταν εισηγήτρια της τετράωρης θεματικής ενότητας «Θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

Η δικηγόρος του τμήματος Ελεγκτών της Αρχής Ευανθία Χατζηλιάση πραγματοποίησε δύο διαλέξεις στη Σχολή Στρατολογικού ΓΕΕΘΑ στο πλαίσιο του Προγράμματος Εκπαίδευσης του Σχολείου Επιμόρφωσης Διευθυντών του Στρατολογικού Σώματος και του Σχολείου Εφαρμογής Στρατολογίας, στις 31 Μαρτίου 2009 και στις 30 Οκτωβρίου 2009 αντίστοιχα. Οι διαλέξεις περιλάμβαναν την παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, την παρουσίαση ειδικότερων θεμάτων σχετικών με την εφαρμογή του Ν. 2472/1997 από τα στρατολογικά γραφεία και ολοκληρώθηκαν με συζήτηση των θεμάτων που ανέκυψαν από τις παρουσιάσεις.

Στο πλαίσιο του μαθήματος «Προστασία και Ασφάλεια Υπολογιστικών Συστημάτων» στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, οι ελεγκτές της Αρχής, Δρ Γεώργιος Ρουσόπουλος, μηχανικός Η/Υ και Πληροφορικής και Φωτεινή Καρβέλα, δικηγόρος, έδωσαν διάλεξη που περιλάμβανε παρουσιάσεις σε δύο θεματικές ενότητες: α) το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την προστασία των προσωπικών δεδομένων στην Ελλάδα και β) ειδικότερα θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

Στο πλαίσιο του 2ου ACM συνεδρίου Διεσδυτικών Τεχνολογιών σχετικών με υποστηρικτικά περιβάλλοντα (PETRA 2009), το οποίο έλαβε χώρα στην Κέρκυρα μεταξύ 10 και 13 Ιουνίου 2009, η Δρ Χαρίκλεια Λάτσιου, δικηγόρος του Τμήματος Ελεγκτών της Αρχής, ο Ανάργυρος Χρυσάνθου, πληροφορικός του Τμήματος Ελεγκτών της Αρχής και ο Δρ Ηρακλής Βαρλάμης, λέκτορας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο της Αθήνας στο Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεματικής, παρουσίασαν την εργασία τους με τίτλο «Ασφάλεια και εμπιστοσύνη σε εικονικές ιατρικές κοινότητες». Παρουσιάστηκε η αρχιτεκτονική μιας εικονικής ιατρικής κοινότητας με έμφαση στα θέματα, τα οποία δημιουργούν εμπιστοσύνη μεταξύ των χρηστών της κοινότητας. Χρησιμοποιώντας μια σειρά υποθετικών σεναρίων, τα οποία θέτουν σε αμφισβήτηση την ύπαρξη εμπιστοσύνης μεταξύ των χρηστών της κοινότητας, ανέδειξαν θέματα ασφάλειας και ιδιωτικότητας (νομικά, ηθικά και τεχνικά) που ανακύπτουν στην κοινότητα και κατέδειξαν τις λύσεις που παρέχει η προτεινόμενη αρχιτεκτονική.

Ακόμα, στο πλαίσιο του 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου για τη Διοίκηση, τα Οικονομικά και τις Πολιτικές Υγείας, το οποίο διοργανώθηκε από την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας στην Αθήνα μεταξύ 2 και 5 Δεκεμβρίου 2009, συμμετείχαν από κοινού η Δρ Χαρίκλεια Λάτσιου και ο Ανάργυρος Χρυσάνθου, σε στρογγυλό τραπέζι με τίτλο «Η Ηλεκτρονική Υγεία στην Ελλάδα μέσα από τους άξονες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας». Κατά τη διάρκεια του εν λόγω στρογγυλού τραπεζιού, παρουσίασαν εισήγηση με θέμα «Νομικά και Ηθικά Πλαίσια της Ηλεκτρονικής Υγείας στην Ελλάδα». Στην παρουσίαση ανέδειξαν τις προκλήσεις, σε επίπεδο ποιότητας και ιδιωτικότητας, που προκύπτουν με την είσοδο τεχνολογιών πληροφορικής στο χώρο της υγείας. Αναφέρθηκαν στο ισχύον νομικό πλαίσιο για τα προσωπικά δεδομένα υγείας σε Ελλάδα, Αγγλία και ΗΠΑ, με έμφαση στο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο και μνεία σε χαρακτηριστικές νομοθετικές προσεγγίσεις ξένων χωρών. Επίσης, ασχολήθηκαν με τον ηλεκτρονικό ιατρικό φάκελο σε επίπεδο ορισμού αλλά και υπάρχοντων προτύπων, και εξέθεσαν συνοπτικά το νομοθετικό πλαίσιο διαχείρισης του ηλεκτρονικού ιατρικού φακέλου στην Ελλάδα. Στην ομιλία τους, αναφέρθηκαν σε θέματα διασφάλισης ποιότητας σχετικά με τα ιατρικά πληροφοριακά συστήματα, έχοντας ως βάση το Πλαίσιο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και ιδιαίτερα τα στοιχεία του που αφορούν τα ιατρικά πληροφοριακά συστήματα, αλλά και σε ηθικά ζητήματα, τα οποία προκύπτουν από τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων στο χώρο της υγείας, προτείνοντας κάποιες αναγκαίες κατά την άποψή τους παρεμβάσεις για την επίλυση των ζητημάτων που αναδείχθηκαν (σε επίπεδο ποιότητας, ασφάλειας και ιδιωτικότητας) σε ένα πλαίσιο που θα έχει ως αφετηρία το Πλαίσιο Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Επίσης, στο πλαίσιο του 7ου Διεθνούς Συνεδρίου Τεχνολογιών Πληροφορικής στην Υγεία (ICICTH 2009), το οποίο διεξήχθη στη Σάμο μεταξύ 16 και 18 Ιουλίου 2009, ο Ανάργυρος Χρυσάνθου παρουσίασε σε συνεργασία με τον Δρα Ηρακλή Βαρλάμη και τον Δρα Ιωάννη Αποστολάκη, επισκέπτη καθηγητή της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, εργασία με θέμα «Πιστοποίηση και Ασφάλεια σε Ιατρικές Διαδικτυακές Εφαρμογές». Στην ομιλία τους, παρουσίασαν τον τρόπο λειτουργίας των ιατρικών διαδικτυακών εφαρμογών, ανέδειξαν τα ανακύπτοντα θέματα ασφάλειας και ιδιωτικότητας και επικέντρωσαν σε πρότυπα και διαδικασίες που μπορούν να οδηγήσουν στην προάσπιση της ασφάλειας και της ιδιωτικότητας. Στόχος της εργασίας αυτής ήταν η παρουσίαση μιας ολιστικής προσέγγισης σε θέματα ασφάλειας, επικεντρώνοντας στην οικογένεια προτύπων ISO/IEC 27000, η οποία προσφέρει μεταξύ άλλων οδηγίες καλής πρακτικής για τον σχεδιασμό και τη δημιουργία Πληροφοριακών συστημάτων Ασφάλειας (ISMS).

Τέλος, μια σειρά άρθρων στελεχών της Αρχής δημοσιεύθηκαν σε εφημερίδες, επιστημονικά περιοδικά και συγγράμματα. Ειδικότερα:

Ο καθηγητής Λεωνίδα Κοτσαλής δημοσίευσε το άρθρο:

«Τράπεζα DNA, Ασφάλεια και Ανθρώπινα Δικαιώματα», που δημοσιεύθηκε στο *Νομικό Βήμα*, Οκτώβριος 2009, τεύχ. 8, τόμ. 57, σελ. 1881 επ. και στην Εφημερίδα *Βήμα - Βήμα* Ιδεών- Ιδεόγραμμα, Οκτώβριος 2009, τεύχ. 30, σελ. 18.

Ο Δρ Γρηγόριος Λαζαράκος δημοσίευσε τα ακόλουθα άρθρα:

α) «Η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά την εφαρμογή της Οδηγίας 2003/98/ΕΚ για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα», *Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου*, τεύχος 3/2009, σελ. 286-293.

Η μελέτη πραγματεύεται τη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ δύο νομοθετημάτων που έχουν, με την μία ή την άλλη μορφή, ως βασικό αντικείμενο τη ρύθμιση της

ελεύθερης ροής και επεξεργασίας πληροφοριών στη σύγχρονη Κοινωνία της Γνώσης. Επιχειρείται, ειδικότερα, η ανάλυση της σχέσης μεταξύ του Ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του Ν. 3448/2006 για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, ο οποίος ενσωμάτωσε στο εθνικό μας δίκαιο την Οδηγία 2003/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Νοεμβρίου 2003 «για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα», με την οποία δημιουργείται ένα γενικό ρυθμιστικό πλαίσιο ως προς την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα και ιδίως ως προς την εξασφάλιση δίκαιων, αναλογικών και ισότιμων όρων περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών αυτών. Βάση της ανάλυσης των επιμέρους διατάξεων και της ερμηνευτικής προσέγγισης ειδικότερων ζητημάτων αποτέλεσε η διαπίστωση της ανάγκης διασφάλισης ουσιαστικής και επαρκούς πληροφόρησης, υπό καθεστώς πλήρους σεβασμού του δικαιώματος πληροφοριακού και επικοινωνιακού αυτοκαθορισμού του πολίτη, στη σύγχρονη Κοινωνία της Πληροφορίας και της Γνώσης.

β) «Ανοιχτή Διοίκηση, πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», *Έμφαση*, τεύχος Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου-Μαρτίου 2009, σελ. 119-128.

Η μελέτη εξετάζει τον θεσμό της πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα για τη δημιουργία ανοιχτής διοίκησης στο πλαίσιο του σύγχρονου κοινωνικού κράτους δικαίου, ο οποίος παρέχει μεν στον διοικούμενο τη δυνατότητα να συμμετέχει στη διοικητική διαδικασία, ταυτόχρονα όμως επιδιώκει την προστασία των δικαιωμάτων και εννόμων συμφερόντων του και ειδικότερα εκείνων που αποσκοπούν στην προστασία του από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν.

Τέλος, η Δρ Ζωή Καρδασιάδου από κοινού με την Ευανθία Χατζηλιάση, εκπόνησαν μελέτη με θέμα «First legal issues report on electronic research infrastructures», σελ. 64 (Τα νομικά ζητήματα των ηλεκτρονικών υποδομών έρευνας), η οποία πραγματεύεται τη νομική μορφή των υποδομών έρευνας, ζητήματα διακήρυξης δημόσιων συμβάσεων για καινοτόμες υπηρεσίες και προϊόντα, καθώς και ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων και πνευματικής ιδιοκτησίας στα πλέγματα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο ερευνητικού έργου και είναι διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο http://www.e-irg.eu/images/stories/publ/e-irgsp2_public_deliverables/e-irgsp2_d4.1.pdf.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ
ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ - ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ -
ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΔΙΑΤΑΓΩΝ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ 10/2009**ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΠΟΥ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΝΑ ΛΑΒΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΙΚΑΪΗ / ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ Ο ΥΠΕΡΗΜΕΡΟΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΝΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΛΛΑΧΟΥ ΚΕΡΔΗΘΕΝΤΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 656 ΕΔ. Β΄ ΑΚ, ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΩΣΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

(Βλέπε το εκτενές ιστορικό της υπόθεσης στην ιστοσελίδα της Αρχής www.dpa.gr στην ενότητα Αποφάσεις)

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, κατά το άρθρο 1 του Ν. 2472/1997, η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποσκοπεί στην προστασία των δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών κάθε προσώπου, ενώ το άρθρο 15 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζει ότι η αποστολή της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνίσταται στην εποπτεία της εφαρμογής του νόμου αυτού και άλλων ρυθμίσεων, που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στην ενάσκηση των αρμοδιοτήτων, που της ανατίθενται κάθε φορά. Εξάλλου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997 η Αρχή επιβάλλει στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή στους τυχόν εκπροσώπους τους συγκεκριμένες διοικητικές κυρώσεις, για παράβαση των υποχρεώσεών τους, που απορρέουν από το νόμο αυτό και από κάθε άλλη ρύθμιση, που αφορά την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Επειδή, το άρθρο 2 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: α) Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεν λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν πλέον να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων. β) Ευαίσθητα δεδομένα, τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στην ερωτική ζωή, στα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και στη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων. (...)». Εξάλλου, το άρθρο 3 παρ. 1 του ίδιου νόμου ορίζει ότι «οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στην εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο».

3. Επειδή, περαιτέρω, η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, εναρμονιζόμενη, ιδίως, με τις διατάξεις των άρθρων 9Α, 25 παρ. 1 και 28 του Συν/τος, 8, 7, 21 και 31 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΕ, ρητά ορίζει ότι: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. (...)». Καθιερώνονται, λοιπόν, ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νο-

μιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, οι αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή η οποία δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

4. Επειδή, το άρθρο 5 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς της συγκατάθεσης, όταν: (...) ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέρχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών». Εξάλλου, το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Απαγορεύεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Το υποκείμενο των δεδομένων έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του εκτός εάν η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη ή νόμος ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση (...) γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (...)». Από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους, στις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος. Ειδικότερα, επιτρέπεται για τα μεν απλά δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. (ε') και για τα ευαίσθητα δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997. Όπως παγίως κρίνει η Αρχή, οι όροι και προϋποθέσεις της νομιμότητας επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997, εφαρμόζονται κατά μείζονα λόγο και στην επεξεργασία απλών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της Αρχής 27/2001, 75/2001, 83/2001, 8/2003, 61/2003, 8/2005, 9/2005, 75/2005, 25/2006, 38/2006, 1/2009, 2/2009).

5. Επειδή, επιπλέον, το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 ρητά ορίζει ότι «εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς».

6. Επειδή, τέλος, το άρθρο 656 ΑΚ ορίζει για την υπερημερία του εργοδότη τα ακόλουθα: «αν ο εργοδότης έγινε υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργασίας ή αν η αποδοχή της εργασίας είναι αδύνατη από λόγους που τον αφορούν και δεν οφείλονται σε ανώτερη βία, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να απαιτήσει το μισθό, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να παράσχει την εργασία σε άλλο χρόνο. Ο εργοδό-

της όμως έχει το δικαίωμα να αφαιρέσει από το μισθό καθετί που ο εργαζόμενος ωφελήθηκε από τη ματαίωση της εργασίας ή από την παροχή της αλλού». Όπως, εξάλλου, παγίως κρίνει η νομολογία των πολιτικών δικαστηρίων, προκειμένου να είναι ορισμένη η ένσταση του υπερήμερου εργοδότη για την έκπτωση των αλλαχού κερδηθέντων από τους οφειλόμενους μισθούς υπερημερίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδ. β' της προαναφερόμενης διάταξης, πρέπει αυτή να περιέχει το συγκεκριμένο εργοδότη, στον οποίο απασχολήθηκε ο ενδιαφερόμενος μισθωτός, τη συγκεκριμένη εργασία, που προσέφερε ο ενδιαφερόμενος μισθωτός, καθώς, επίσης, και τις συγκεκριμένες αποδοχές που έλαβε, ώστε να εκπέσουν αυτές από τις αιτούμενες αποδοχές υπερημερίας (Βλ., σχετικά, ιδίως: ΑΠ 1275/1983, ΑΠ 1675/1991, ΑΠ 1291/1994, ΑΠ 420/1995, ΑΠ 1456/1996, ΑΠ 52/1997, ΑΠ 1144/1998, ΑΠ 1046/1999, ΑΠ 1180/1999, ΑΠ 1759/1999, ΑΠ 1762/1999, ΑΠ 1765/1999, ΑΠ 652/2000, Μον. Πρωτ. Αθ. 1654/2000, ΑΠ 915/2001, ΑΠ 959/2001, Εφ. Αθ. 6100/2001, Εφ. Αθ. 6867/2001, Εφ. Δωδ. 170/2004, Εφ. Πειρ. 658/2005, ΑΠ 142/2007, ΑΠ 1165/2007, ΑΠ 389/2008, Εφ. Αθ. 605/2008 και Εφ. Θεσ. 1052/2008 in NOMOS).

7. Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου και την ακροαματική διαδικασία προκύπτουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Η εταιρεία GOODYEAR ζητά όπως η Αρχή: (α) επιτρέψει – σύμφωνα με τα οριζόμενα είτε στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. (ε') είτε στο άρθρο 7 στοιχ. (γ') του Ν. 2472/1997 – την επεξεργασία (διαβίβαση) στην εν λόγω εταιρεία από το ΙΚΑ, τον ΟΑΕΕ – ΤΕΒΕ και τον ΟΑΕΔ – αντίστοιχα, ως υπευθύνους επεξεργασίας – δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων υποκειμένων, και (β) υποχρεώσει τους ως άνω δημόσιους οργανισμούς, ως υπευθύνους επεξεργασίας, να προβούν στη χορήγηση αυτή εντός μηνός από την υποβολή της ως άνω αιτήσεως ή, άλλως, όπως ορίσει το εύλογο διάστημα αναζήτησης των στοιχείων αυτών από τη Διοίκηση καθώς και ασφάλεια για, τυχόν, παρέλευση της προθεσμίας αυτής. Τα επίμαχα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αφορούν καθέναν από τους 322 πρώην εργαζομένους της GOODYEAR, οι οποίοι απολύθηκαν από αυτή τον Ιούλιο του 1996 και βρίσκονται, έκτοτε, σε αντιδικία με την εν λόγω εταιρεία, καθώς με τις αγωγές τους κατά αυτής διεκδικούν τους – κατά τους ισχυρισμούς τους – οφειλόμενους μισθούς υπερημερίας εντόκως, λόγω της ακυρότητας της καταγγελίας των σχέσεων εργασίας τους. Σχετικά με τα προαναφερόμενα αιτήματα, που περιέχονται στην ως άνω υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/6235/25.09.2006 αίτηση της GOODYEAR, το δεύτερο από αυτά εκφεύγει των αρμοδιοτήτων της Αρχής και δεν δύναται να ικανοποιηθεί, διότι δεν παρέχεται σχετική εξουσία στην Αρχή από τις διατάξεις του Ν. 2472/1997. Ως προς το πρώτο αίτημα της GOODYEAR, πρέπει να εξετασθεί από την Αρχή εάν οι ζητηθείσες από τη GOODYEAR επεξεργασίες συνάδουν με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, εν όψει των προβαλλόμενων από τη GOODYEAR σκοπών επεξεργασίας.

8. Επειδή, από την προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 656 ΑΚ, όπως αυτή ερμηνεύεται από την πάγια νομολογία των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων, σαφώς προκύπτει ότι προκειμένου η εταιρεία GOODYEAR, ως υπερήμερος εργοδότης, να προβάλει κατά τρόπο ορισμένο την ένσταση για την έκπτωση των αλλαχού κερδηθέντων από τους οφειλόμενους στους πρώην εργαζομένους της μισθούς υπερημερίας, πρέπει η ένσταση αυτή να περιέχει το συγκεκριμένο εργοδότη, στον οποίο απασχολήθηκε ο κάθε ενδιαφερόμενος μισθωτός, τη συγκεκριμένη εργασία, που εκτέλεσε ο κάθε ενδιαφερόμενος μισθωτός, καθώς, επίσης, και τις συγκεκριμένες αποδοχές που έλαβε, ώστε να εκπέσουν αυτές από τις αιτούμενες αποδοχές υπερημερίας. Τα στοιχεία αυτά (ονοματεπώνυμο ή επωνυμία του συγκεκριμένου

εργοδότη, χρόνος συγκεκριμένης απασχόλησης και συγκεκριμένες αποδοχές, που αναλογούν στην απασχόληση αυτή) συνιστούν απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του εκάστοτε ενδιαφερομένου υποκειμένου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 στοιχ. (α΄) και (β΄) του Ν. 2472/1997. Οι πρώην εργαζόμενοι της GOODYEAR ισχυρίζονται ότι η εν λόγω εταιρεία «θα μπορούσε να αξιοποιήσει τη γενική διαδικασία προσκόμισης εγγράφων», κατά τις οικείες διατάξεις του ΚΠολΔ, και για το λόγο αυτό δεν νομιμοποιείται να ζητήσει τα σχετικά στοιχεία από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Ο ισχυρισμός αυτός είναι αβάσιμος, διότι το γεγονός και μόνον ότι το σχετικό αίτημα μπορεί ενδεχομένως να ικανοποιηθεί και δια της δικαστικής οδού, δεν παρακωλύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της συνταγματικά (άρθρο 9Α) κατοχυρωμένης ανεξάρτητης Αρχής για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Πρόκειται προδήλως για διαδικασίες παροχής έννομης προστασίας σε κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο σαφώς διακριτές και ανεξάρτητες μεταξύ τους. Συνεπώς - παρά τους περί αντιθέτου ισχυρισμούς των πρώην εργαζομένων της GOODYEAR - η GOODYEAR, ως υπερήμερος εργοδότης, έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. (ε΄) του Ν. 2472/1997, να λάβει από το ΙΚΑ ή τον ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ, ως υπευθύνους επεξεργασίας, για καθένα από τους ενδιαφερόμενους πρώην εργαζομένους της, οι οποίοι διεκδικούν από την εν λόγω εταιρεία μισθούς υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από 01/03/1997 έως σήμερα, τα προαναφερόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του συγκεκριμένου εργοδότη, το χρόνο συγκεκριμένης απασχόλησης και τις συγκεκριμένες αποδοχές, που αναλογούν στην απασχόληση αυτή), που ενδεχομένως τηρούνται στα αρχεία των οργανισμών αυτών, αποκλειστικά για την πλήρωση του προβαλλόμενου από την εν λόγω εταιρεία σκοπού επεξεργασίας, ο οποίος συνίσταται στην προβολή της ένστασης των αλλαχού κερδηθέντων, κατά το άρθρο 656 εδ. β΄ ΑΚ, ενώπιον των αρμόδιων πρωτοβάθμιων πολιτικών δικαστηρίων.

9. Επειδή, ακολούθως, η εταιρεία GOODYEAR, ως υπερήμερος εργοδότης, δεν έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. (ε΄) του Ν. 2472/1997, να λάβει από το ΙΚΑ ή τον ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ, ως υπευθύνους επεξεργασίας, για καθένα από τους ενδιαφερόμενους πρώην εργαζομένους της, οι οποίοι διεκδίκησαν από την εν λόγω εταιρεία μισθούς υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο του 1996 έως και την 28/02/1997, τα προαναφερόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για την άσκηση από την εν λόγω εταιρεία του ένδικου μέσου της αναψηλάφησης, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, κατά των αποφάσεων 5261/2008, 5260/2008, 5259/2008 και 5258/2008 του Εφετείου Αθηνών, με τις οποίες, μεταξύ άλλων, αναγνωρίστηκε ότι η εναγομένη GOODYEAR οφείλει να καταβάλει σε καθένα από τους ενάγοντες πρώην εργαζομένους της μισθούς υπερημερίας με το νόμιμο τόκο για το ως άνω επίδικο διάστημα των επτά μηνών. Και τούτο, διότι, παρά τους περί αντιθέτου ισχυρισμούς της εταιρείας GOODYEAR, δεν συντρέχει περίπτωση λόγου ανωτέρας βίας, κατά την έννοια του άρθρου 544 αρ. 7 ΚΠολΔ. Εξάλλου, ακόμα και εάν συνέτρεχε λόγος ανωτέρας βίας, η GOODYEAR δεν θα μπορούσε να αξιοποιήσει τα επίμαχα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθόσον έχει σαφώς παρέλθει η πρώτη συζήτηση των κρίσιμων αγωγών, κατά την οποία έπρεπε να είχε προταθεί η ένσταση των αλλαχού κερδηθέντων, όπως παγίως κρίνει η νομολογία των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων.

10. Επειδή, περαιτέρω, όσον αφορά τον ΟΑΕΔ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, η εταιρεία GOODYEAR, ως υπερήμερος εργοδότης, δεν δικαιούται - παρά τους περί

αντιθέτου ισχυρισμούς της - να λάβει για καθένα από τους πρώην εργαζομένους της τα ως άνω ζητηθέντα από την ίδια στοιχεία σχετικά με την καταβολή επιδόματων ανεργίας ή άλλων κοινωνικών βοηθημάτων. Τα στοιχεία αυτά συνιστούν ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 στοιχ. (β´) του Ν. 2472/1997, καθόσον τα στοιχεία αυτά αφορούν την ιδιότητα κάθε ενδιαφερομένου από τους πρώην εργαζομένους της GOODYEAR ως ανέργου ή / και δικαιούχου επιδόματος κοινωνικής πρόνοιας από τον ΟΑΕΔ και είναι, συνεπώς, σχετικά με την κοινωνική πρόνοια (Βλ., σχετικά, ιδίως τις Αποφάσεις της Αρχής 34/2007, 1/2009 και 2/2009). Όπως ορθά υποστηρίζει ο ΟΑΕΔ, η νομολογία των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων παγίως κρίνει ότι τα επιδόματα αυτά δεν συνιστούν ωφέλεια κατά την έννοια του άρθρου 656 εδ. β´ ΑΚ, και ως εκ τούτου ο εργοδότης δεν μπορεί να αφαιρέσει από τους μισθούς υπερημερίας, για δικό του όφελος, τις κοινωνικές αυτές παροχές. Εξάλλου, σε κάθε περίπτωση, η επιταγή προς εκτέλεση της δικαστικής απόφασης, η οποία επιδικάζει μισθούς υπερημερίας λόγω άκυρης απόλυσης πρέπει να συνοδεύεται από σχετική βεβαίωση του ΟΑΕΔ σχετικά με το εάν και τί ποσό επιδόματος ανεργίας ενδεχομένως εισέπραξε ο απολυθείς μισθωτός από τον οργανισμό αυτό, καθόσον ο εργοδότης υποχρεούται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 31 του ΝΔ 2698/1953, να παρακρατήσει από τους επιδικασθέντες στον ενδιαφερόμενο εργαζόμενο μισθούς υπερημερίας και να αποδώσει, στη συνέχεια, στον ΟΑΕΔ τα ποσά, που αντιστοιχούν σε καταβληθέντα στον εργαζόμενο αυτό επιδόματα ανεργίας. Συνεπώς, δεν έχει η GOODYEAR, ως υπερήμερος εργοδότης, έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. (γ´) του Ν. 2472/1997, να λάβει από τον ΟΑΕΔ τα ως άνω ζητηθέντα στοιχεία για τον προβαλλόμενο σκοπό επεξεργασίας, που συνίσταται στην προβολή της ένστασης των αλλαχού κερδηθέντων, κατά το άρθρο 656 εδ. β´ ΑΚ.

11. Επειδή, από τα προαναφερόμενα στοιχεία του φακέλου και από όσα προέκυψαν κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Αρχής προκύπτει ότι η προαναφερόμενη αίτηση θεραπείας, που άσκησε η GOODYEAR κατά της Απόφασης 34/2007 της Αρχής, είναι αβάσιμη. Και τούτο, διότι ενώ η κεντρική υπηρεσία του ΙΚΑ (Δ/νση Ασφάλισης Εσόδων) αρνήθηκε, κατά τα προαναφερόμενα, να χορηγήσει τις ως άνω ζητηθείσες από τη GOODYEAR βεβαιώσεις για την υπαγωγή στις ασφαλίσεις καθενός από τους 322 πρώην εργαζομένους της εταιρείας, «για τυχόν χρόνους ασφάλισης, ανά μήνα και ανά έτος κατά το διάστημα 1/10/1996-1/10/2006 ή άλλως έως το χρονικό σημείο απάντησης του Ιδρύματος», το τοπικό υποκατάστημα του ΙΚΑ της ... (...) χορήγησε στη GOODYEAR «για ένα μέρος των εργαζομένων» της τα ως άνω ζητηθέντα στοιχεία. Όπως ρητά συνομολόγησαν οι εκπρόσωποι του ΙΚΑ ενώπιον της Αρχής, κατά την ακροαματική διαδικασία, στα ως άνω χορηγηθέντα από το προαναφερόμενο τοπικό υποκατάστημα του ΙΚΑ στη GOODYEAR στοιχεία περιέχονται ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων υποκειμένων, καθόσον οι επίμαχες βεβαιώσεις περιέχουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας των υποκειμένων αυτών. Οι διαβιβάσεις των επίμαχων ευαίσθητων δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από το προαναφερόμενο τοπικό υποκατάστημα του ΙΚΑ στη GOODYEAR διενεργήθηκαν χωρίς την απαιτούμενη από τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 άδεια της Αρχής, καθώς, επίσης, και χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση των ενδιαφερομένων υποκειμένων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997. Η GOODYEAR αβασίμως προβάλλει, σχετικά με την παράλειψη ενημέρωσης των

ενδιαφερομένων υποκειμένων, τον ισχυρισμό ότι «η συγκεκριμένη «παράβαση» θεραπεύεται από τη μεταγενέστερη μεν της ανακοίνωσης γνώση αυτής, κατά το στάδιο της ακροαματικής διαδικασίας στον Άρειο Πάγο», ενόψει των ρητών και σαφών ρυθμίσεων του άρθρου 11 του Ν. 2472/1997.

12. Επειδή, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η Αρχή κρίνει ότι το ΙΚΑ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, έχει, εξαιτίας ενεργειών και παραλείψεων των οργάνων του προαναφερομένου υποκαταστήματός του, παραβιάσει τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2, 11 παρ. 3, και, συνεπώς, και εκείνες του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβιάσεις των προαναφερομένων διατάξεων, η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι πρέπει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997, να επιβληθεί στο ΙΚΑ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, συνολικό πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, που αναλύεται ειδικότερα ως εξής: πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ για την ως άνω διαπιστωθείσα παραβίαση των διατάξεων των άρθρων 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 και πρόστιμο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ για την ως άνω διαπιστωθείσα παραβίαση της διάταξης του άρθρου 11 παρ. 3 του νόμου αυτού. Η Αρχή επιβάλλει λίαν επιεικώς το προαναφερόμενο συνολικό πρόστιμο, εκτιμώντας όλες τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης και, ιδίως, το γεγονός ότι η κεντρική υπηρεσία του ΙΚΑ (Δ/νση Ασφάλισης Εσόδων) αρνήθηκε, κατά τα προαναφερόμενα, να χορηγήσει τις ζητηθείσες από τη GOODYEAR (μετά από σχετική αίτηση της εν λόγω εταιρείας) βεβαιώσεις για την υπαγωγή στις ασφαλίσεις καθενός από τους 322 πρώην εργαζομένους της εταιρείας, και οι ως άνω διαπιστωθείσες παραβιάσεις των κρίσιμων διατάξεων προέκυψαν από την επεξεργασία (διαβίβαση), την οποία διενήργησε συγκεκριμένο υποκατάστημα του ΙΚΑ.

13. Επειδή, επιπλέον, η Αρχή κρίνει ότι, με βάση τα προαναφερόμενα, παρανόμως η εταιρεία GOODYEAR έχει συλλέξει τα ως άνω απλά και ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων πρώην εργαζομένων της και ότι παρανόμως τηρεί έκτοτε το σχετικό αρχείο. Εξάλλου, η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι το αρχείο αυτό είναι όντως διαρθρωμένο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. (ε΄) του Ν. 2472/1997, καθόσον αυτό όντως συνιστά διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους - πρώην εργαζομένων της GOODYEAR, τα οποία είναι προσιτά με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια στα αρμόδια όργανα και στους εκπροσώπους της εν λόγω εταιρείας (όπως είναι, ιδίως, το ονοματεπώνυμο του εκάστοτε ενδιαφερομένου εργαζομένου). Συνεπώς, η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι πρέπει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997, να επιβληθεί στην εταιρεία GOODYEAR, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, η κύρωση της καταστροφής των, κατά τα προαναφερόμενα, παρανόμως συλλεχθέντων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή, αποφαινεται ότι:

1. Η εταιρεία GOODYEAR DUNLOP ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ, ως υπερήμερος εργοδότης, έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. (ε΄) του Ν. 2472/1997, να λάβει από το ΙΚΑ ή / και τον ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ, ως υπευθύνους επεξεργασίας, για καθένα από τους ενδιαφερόμενους πρώην εργαζομένους της, οι οποίοι διεκδικούν από την εν λόγω εταιρεία μισθούς υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από 01/03/1997 έως σήμερα, τα ακόλουθα απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, που ενδεχομένως τηρού-

νται στα αρχεία των οργανισμών αυτών: το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του συγκεκριμένου εργοδότη, το χρόνο συγκεκριμένης απασχόλησης και τις συγκεκριμένες αποδοχές, που αναλογούν στην απασχόληση αυτή. Η διαβίβαση των στοιχείων αυτών επιτρέπεται αποκλειστικά για τον προβαλλόμενο από την εν λόγω εταιρεία σκοπό επεξεργασίας, ο οποίος συνίσταται στην προβολή της ένστασης των αλλοχού κερδηθέντων, κατά το άρθρο 656 εδ. β' ΑΚ, ενώπιον των αρμόδιων πρωτοβάθμιων πολιτικών δικαστηρίων.

2. Η εταιρεία GOODYEAR DUNLOP ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ, ως υπερήμερος εργοδότης, δεν έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. (ε') του Ν. 2472/1997, να λάβει από το ΙΚΑ ή / και τον ΟΑΕΕ - ΤΕΒΕ, ως υπευθύνους επεξεργασίας, για καθένα από τους ενδιαφερόμενους πρώην εργαζομένους της, που διεκδίκησαν από την εν λόγω εταιρεία μισθούς υπερημερίας για το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο του 1996 έως και την 28/02/1997, τα προαναφερόμενα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για την άσκηση του ένδικου μέσου της αναψηλάφησης κατά των αποφάσεων 5261/2008, 5260/2008, 5259/2008 και 5258/2008 του Εφετείου Αθηνών.

3. Η εταιρεία GOODYEAR DUNLOP ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ, ως υπερήμερος εργοδότης, δεν δικαιούται να λάβει από τον ΟΑΕΔ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, τα ως άνω ζητηθέντα από την ίδια στοιχεία σχετικά με την καταβολή επιδομάτων ανεργίας ή άλλων κοινωνικών βοηθημάτων στους πρώην εργαζομένους της. Και τούτο, διότι τα επιδόματα αυτά δεν συνιστούν ωφέλεια κατά την έννοια του άρθρου 656 εδ. β' ΑΚ, και ως εκ τούτου ο εργοδότης δεν μπορεί να αφαιρέσει από τους μισθούς υπερημερίας, για δικό του όφελος, τις κοινωνικές αυτές παροχές.

4. Η προαναφερόμενη αίτηση θεραπείας, που άσκησε η εταιρεία GOODYEAR DUNLOP ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ κατά της Απόφασης 34/2007 της Αρχής, απορρίπτεται ως αβάσιμη, καθόσον σαφώς προκύπτει ότι τα επίμαχα στοιχεία, που διαβίβασε το ως άνω υποκατάστημα του ΙΚΑ στη GOODYEAR, χωρίς την απαιτούμενη από τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 άδεια της Αρχής καθώς, επίσης, και χωρίς την προηγούμενη ενημέρωση των ενδιαφερομένων υποκειμένων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997, περιέχουν και ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων υποκειμένων.

5. Το ΙΚΑ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, έχει, εξαιτίας ενεργειών και παραλείψεων των οργάνων του, παραβιάσει τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2, 11 παρ. 3, και, συνεπώς, και εκείνες του άρθρου 4 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Επιβάλλεται στο ΙΚΑ, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβιάσεις των προαναφερομένων διατάξεων, συνολικό πρόστιμο πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997.

6. Η εταιρεία GOODYEAR DUNLOP ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, παρανόμως έχει συλλέξει τα ως άνω απλά και ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των ενδιαφερομένων πρώην εργαζομένων της και παρανόμως τηρεί έκτοτε το σχετικό αρχείο. Επιβάλλεται, για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβιάσεις των προαναφερομένων διατάξεων, στην εν λόγω εταιρεία, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, η κύρωση της καταστροφής των, κατά τα προαναφερόμενα, παρανόμως συλλεχθέντων επίμαχων απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του Ν. 2472/1997.

ΑΠΟΦΑΣΗ 34/2009**ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΡΗΣΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΜΕΝΑ Η ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΘΟΥΝ ΓΙΑ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΩΣΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

Με το υπ' αριθμ. Ε.Π. Υπ. Εσ. 153/06.05.2008 (αριθμ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/2467/22.05.2008) έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης, Διεύθυνση Διοίκησης, του Υπουργείου Εσωτερικών (εφεξής "ΥΠΕΣ"), διαβιβάστηκε στην Αρχή το υπ' αριθμ. Ε.Π. Υπ. Εσ. 349/06.05.2008 έγγραφο της Διεύθυνσης Παλλαϊκής Άμυνας - Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (εφεξής "ΠΑΜ-ΠΣΕΑ") του ίδιου Υπουργείου. Με το τελευταίο αυτό έγγραφο, γνωστοποιήθηκε στην Αρχή η τήρηση από τη Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ αρχείου με προσωπικά δεδομένα των μονίμων υπαλλήλων του ΥΠΕΣ που έχουν ήδη εξουσιοδοτηθεί ή πρόκειται να εξουσιοδοτηθούν για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, καθώς και αρχείο με προσωπικά δεδομένα των αιρετών οργάνων β' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Νομαρχών), στα οποία έχει παρασχεθεί εξουσιοδότηση, άμα τη εκλογή τους. Με το ίδιο έγγραφο υποβάλλονται δυο (2) ερωτήματα σε σχέση με την τήρηση των εν λόγω αρχείων. Η Αρχή, με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2467-1/-7-08-2008 έγγραφό της ζήτησε από το ΥΠΕΣ διευκρινίσεις και συμπληρωματικά έγγραφα προκειμένου να είναι σε θέση να αποφανθεί για τη νομιμότητα τήρησης του αρχείου και να απαντήσει με ασφάλεια στα ερωτήματα που τίθενται. Το ΥΠΕΣ απέστειλε όλα τα απαραίτητα συμπληρωματικά έγγραφα (υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4597/11.09.2008 και Γ/ΕΙΣ/4674/15.09.2008), μεταξύ των οποίων και τον Εθνικό Κανονισμό Ασφαλείας, Ιούνιος 2004 (εφεξής "ΕΚΑ"). Το πρώτο ερώτημα που τίθεται από το ΥΠΕΣ αφορά στην αναγκαιότητα γνωστοποίησης στην Αρχή των εν λόγω αρχείων και στην υποχρέωση λήψης άδειας, καθώς τα αρχεία αυτά περιέχουν τόσο απλά, όσο και ευαίσθητα δεδομένα, ήτοι δεδομένα που αφορούν ποινικές διώξεις και καταδίκες, συμμετοχή σε παράνομες οργανώσεις ή συλλόγους και δεδομένα θρησκευτικής πίστης. Το δεύτερο ερώτημα αφορά στην τήρηση από την ΠΑΜ-ΠΣΕΑ μιας νόμιμης διαδικασίας παροχής εξουσιοδότησης σε Νομάρχη για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, δεδομένου ότι ο εν λόγω Νομάρχης δεν έχει εκφράσει οικειοθελώς και εγγράφως στην ΠΑΜ-ΠΣΕΑ τη βούλησή του για την παροχή της ως άνω εξουσιοδότησης, καθώς και την συγκατάθεσή του για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών του δεδομένων, όπως προβλέπεται και από τον ΕΚΑ (άρθρο 9 παρ. 1 στοιχ. β'), αγνοούνται δε οι λόγοι γι' αυτό. Σε συνέχεια των ερωτημάτων αυτών ετέθη και το ζήτημα για το τι ισχύει σχετικά με το ως άνω θέμα και στην περίπτωση των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών (συμπληρωματικό έγγραφο υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/340/21.01.2009).

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Στο άρθρο 2 στοιχ. α' και β' του Ν. 2472/1997 ορίζονται οι έννοιες των απλών και ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αντίστοιχα. Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του ίδιου νόμου, η επεξεργασία "απλών" δεδομένων προσωπικού κα-

ρακτήρα επιτρέπεται μόνο όταν το υποκείμενο έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση, στην περίπτωση που συντρέχουν οι όροι που περιοριστικώς αναφέρονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Ένας από αυτούς τους όρους είναι και όταν η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή (άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. δ'). Αναφορικά δε με τα ευαίσθητα δεδομένα, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 1 η επεξεργασία τους καταρχήν απαγορεύεται, κατ' εξαίρεση όμως επιτρέπεται μόνο ύστερα από άδεια της Αρχής και όταν συντρέχουν οι όροι που περιοριστικώς αναφέρονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Ένας από αυτούς του όρους είναι η γραπτή συγκατάθεση του υποκειμένου (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. α'), ενώ ένας άλλος είναι και όταν η επεξεργασία εκτελείται από δημόσια αρχή και είναι αναγκαία για λόγους εθνικής ασφάλειας (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ε'). Επιπλέον, στο άρθρο 7 παρ. 3 ορίζεται ότι "[...] Εφ' όσον η Αρχή διαπιστώσει ότι πραγματοποιείται επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, η γνωστοποίηση αρχείου, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν. 2472/1997, επέχει θέση αιτήσεως για τη χορήγηση άδειας. Η Αρχή μπορεί να επιβάλει όρους και προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότερη προστασία του δικαιώματος ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων ή τρίτων". Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. α' του ίδιου νόμου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 6 και από την υποχρέωση λήψης άδειας του άρθρου 7 σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που ορίζονται και πάλι περιοριστικά στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Μία από αυτές είναι όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέση εργασίας ή έργου ή με παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις και το υποκείμενο έχει προηγουμένως ενημερωθεί (άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. α'). Τέλος, στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου ορίζονται οι προϋποθέσεις για τη νομιμότητα της επεξεργασίας ενόψει των θεμελιωδών αρχών της αναγκαιότητας και προσφορότητας σε σχέση με τον σκοπό επεξεργασίας. Συγκεκριμένα, ορίζονται τα εξής (άρθρο 4 παρ. 1): "Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. [...] δ) Να διατηρούνται [...] μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται, κατά την κρίση της Αρχής, για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους."

2. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 στοιχ. α' του ΕΚΑ, τα γενικά κωλύματα που εμποδίζουν την παροχή εξουσιοδότησης για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού είναι, επιγραμματικά: 1) Να μην εκκρεμούν σε βάρος των υπαλλήλων (εν. στρατιωτικών ή πολιτικών) αμετάκλητη παραπομπή για κακούργημα και αμετάκλητη παραπομπή για συγκεκριμένα αδικήματα (προβλεπόμενα από τον ΠΚ, ΣΠΚ και ειδικούς ποινικούς νόμους, π.χ. κλοπή, απάτη, πλαστογραφία, οποιοδήποτε έγκλημα κατά του πολιτεύματος, κλπ.), καθώς και να μην έχουν καταδικαστεί για κακούργημα ή για τα συγκεκριμένα αδικήματα που αναφέρονται στην ίδια διάταξη, 2) να μην έχουν οποιαδήποτε σχέση με υπηρεσίες πληροφοριών ξένων χωρών, παράνομες οργανώσεις ή συλλόγους ή άτομα που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια και το Δημοκρατικό Πολίτευμα της Χώρας και 3) να μην είναι μέλη μη γνωστών θρησκειών. Σημειώνεται δε, ότι στον ΕΚΑ ορίζονται οι αρμόδιες αρχές και η διαδικασία για

την παροχή εξουσιοδότησης χειρισμού διαβαθμισμένου υλικού και ότι προβλέπεται επίσης η έκδοση “Δελτίου Καταλληλότητας” (Υπόδειγμα 5 του ΕΚΑ), με το οποίο βεβαιώνεται ότι έγινε ο προβλεπόμενος έλεγχος και η συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων σύμφωνα με το άρθρο 9 του ΕΚΑ και ότι δεν διαπιστώθηκαν ούτε πίστη-ένταξη σε μη γνωστές θρησκείες ούτε παραβάσεις της ποινικής νομοθεσίας που προβλέπονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου. Τα προαναφερόμενα δεδομένα αφορούν σε ποινικές διώξεις και καταδίκες, σε συμμετοχή σε παράνομες οργανώσεις ή συλλόγους, καθώς και σε θρησκευτικές πεποιθήσεις, αποτελούν, επομένως, ευαίσθητα δεδομένα, για την επεξεργασία των οποίων απαιτείται καταρχήν άδεια της Αρχής (άρθρο 2 στοιχ. β’ σε συνδυασμό με άρθρο 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997).

3. Για να εξεταστεί όμως η αναγκαιότητα γνωστοποίησης στην Αρχή των εν λόγω αρχείων και υποχρέωση λήψης άδειας (πρώτο σχετικό ερώτημα του ΥΠΕΣ) θα πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ του αρχείου που τηρείται για τους υπαλλήλους του ΥΠΕΣ και του αρχείου που τηρείται για τα αιρετά όργανα β’ βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Νομάρχες).

Α. Σε ό,τι αφορά το αρχείο για τους υπαλλήλους, η Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 6 του Ν. 2472/1997 και την υποχρέωση λήψης άδειας του άρθρου 7, καθώς η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με την σχέση εργασίας των υπαλλήλων με το ΥΠΕΣ και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος (άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. α’ του Ν. 2472/1997). Η υποχρέωση αυτή προκύπτει από το άρθρο 9 του ΕΚΑ, κατά τις διατάξεις του οποίου μία από τις θετικές προϋποθέσεις για την παροχή εξουσιοδότησης για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού είναι (παρ. 1 στοιχ. β’ του ίδιου άρθρου): “[...] β. Η επιθυμία ενός υπαλλήλου (εν. στρατιωτικού ή πολιτικού) να χειρίζεται διαβαθμισμένο υλικό και η έγκρισή του για επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων. Το προς εξουσιοδότηση πρόσωπο, με την έναρξη της διαδικασίας, υπογράφει υπεύθυνη δήλωση για την αποδοχή εξουσιοδότησης, χειρισμού διαβαθμισμένου υλικού, και για την έγκριση επεξεργασίας των προσωπικών του δεδομένων από την υπηρεσία (Υπόδειγμα 2). Επίσης συμπληρώνει πίνακα προσωπικών στοιχείων (Υπόδειγμα 3). Επιπρόσθετα, στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου προβλέπονται τα γενικά και ειδικά κωλύματα για την παροχή εξουσιοδότησης, για την διακρίβωση της συνδρομής των οποίων απαιτείται να γίνει έλεγχος από την αρμόδια για κάθε υπάλληλο αρχή (βλ. άρθρο 11 και Υπόδειγμα 5 ΕΚΑ, που αναλύθηκαν παραπάνω - υπό 1). Με άλλα λόγια, η Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ είναι υποχρεωμένη να ζητά και να τηρεί στο αρχείο της τα προαναφερόμενα στοιχεία προκειμένου να τα λάβει υπόψη για την παροχή εξουσιοδότησης για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι με βάση τις προαναφερθείσες διατάξεις του ΕΚΑ, αν ένας υπάλληλος δεν επιθυμεί να χειρίζεται διαβαθμισμένο υλικό, δεν μπορεί να υποχρεωθεί προς τούτο και, ακολούθως, δεν μπορεί να του επιβληθεί η συναφής υποχρέωση να δώσει τα στοιχεία του και να συναινέσει στην επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών του δεδομένων. Επομένως, η επεξεργασία των εν λόγω στοιχείων των υπαλλήλων είναι νόμιμη μόνο εφόσον οι τελευταίοι έχουν δώσει τη γραπτή συγκατάθεσή τους προς τούτο και μόνο αν πραγματοποιείται από τη Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ του ΥΠΕΣ αποκλειστικά για λόγους εθνικής ασφάλειας, ήτοι για την προστασία του εθνικού διαβαθμισμένου υλικού στις ένοπλες δυνάμεις και πολιτικές υπηρεσίες (άρθρα 5 παρ. 1 και παρ. 2 στοιχ. δ’ και 7 παρ. 2 στοιχ. α’ και ε’ του Ν. 2472/1997 σε συνδυασμό με άρθρο 9 παρ. 1 στοιχ. β’ του ΕΚΑ).

Β. Αναφορικά με το αρχείο που τηρείται για τα αιρετά όργανα β' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Νομάρχες), το ΥΠΕΣ δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 6, καθώς η σχέση του με τους Νομάρχες δεν αποτελεί "σχέση εργασίας ή έργου ή παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα" κατά το άρθρο 7Α παρ. 1 στοιχ. α' ούτε εμπίπτει σε καμία άλλη από τις προβλεπόμενες στο ίδιο άρθρο περιπτώσεις απαλλαγής υποχρέωσης γνωστοποίησης και λήψης άδειας. Επομένως, η ως άνω γνωστοποίηση της Διεύθυνσης ΠΑΜ-ΠΣΕΑ επέχει θέση αιτήσεως για τη χορήγηση άδειας (άρθρο 7 παρ. 3 του Ν. 2472/1997). Συγκεκριμένα, μάλιστα, στο από 26.06.2008 έγγραφο του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (Φ.120/10/143541) σχετικά με την τροποποίηση του ΕΚΑ, προβλέπονται τα εξής (παρ. 1 στοιχ. ε' του ως άνω εγγράφου): "Στην υποπαράγραφο 1 (α) του άρθρου 11 να προστεθεί η εξής πρόταση: "Διαταγή εξουσιοδότησης για τους Γενικούς Γραμματείς Περιφερειών εκδίδεται από την αρμόδια Δνση ΠΣΕΑ του Υπουργείου Εσωτερικών. Διαταγή εξουσιοδότησης για τα αιρετά όργανα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης εκδίδεται από τον οικείο Γραμματέα Περιφέρειας, μέχρι λήξη της θητείας τους και για τα όργανα αυτά ισχύουν τα διαλαμβανόμενα στις διατάξεις των άρθρων 8, 9 και 10". Τα τελευταία αυτά άρθρα του ΕΚΑ αναφέρονται αντίστοιχα στην έννοια και τις κατηγορίες εξουσιοδοτήσεων για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού (άρθρο 8), στις προϋποθέσεις και στα κωλύματα για παροχή εξουσιοδότησης (άρθρο 9), στη διάρκεια και στην ανάκληση της εξουσιοδότησης (άρθρο 10). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Π.Δ. 292/1976 ("Διεύθυνση Πολιτικής Σχεδίασεως Εκτάκτου Ανάγκης Υπ. Εσωτερικών"), η Διεύθυνση ΠΣΕΑ του ΥΠΕΣ έχει ως αποστολή, ανάμεσα στα άλλα, και τον συντονισμό και την κατεύθυνση των Νομαρχιών σε ότι αφορά την σχεδίαση σε Νομαρχιακό Επίπεδο των θεμάτων της Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης. Επομένως, για τους Νομάρχες θα συλλέγονται τα ίδια στοιχεία τα οποία θα συλλέγονται και για τους υπαλλήλους από την ίδια υπηρεσία, η οποία είναι και αρμόδια προς τούτο. Η συλλογή αυτή, καθώς και η περαιτέρω επεξεργασία, θα πραγματοποιείται από δημόσια αρχή, ήτοι τη Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ του ΥΠΕΣ, και είναι αναγκαία για λόγους εθνικής ασφάλειας, ήτοι για την προστασία του εθνικού διαβαθμισμένου υλικού στις ένοπλες δυνάμεις και πολιτικές υπηρεσίες (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. ε' και άρθρο 4 του Ν. 2472/1997 σε συνδυασμό με το "Μέρος Πρώτο" του ΕΚΑ). Επιπλέον, συρρέει εδώ και η προϋπόθεση της προηγούμενης γραπτής συγκατάθεσης του υποκειμένου (άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997). Με βάση όλα τα παραπάνω πληρούνται καταρχήν οι προϋποθέσεις του Ν. 2472/1997 για τη χορήγηση άδειας στη Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ για επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Ωστόσο, τίθεται εδώ το ζήτημα κατά πόσο ένας Νομάρχης, ο οποίος αποτελεί αιρετό όργανο, μπορεί μετά την εκλογή του να ελεγχθεί από την αρμόδια αρχή (ΕΥΠ ή κάποια άλλη εξίσου αρμόδια) για το αν πληροί τις ειδικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση μιας εκ των αρμοδιοτήτων του. Το ζήτημα αυτό εξετάζεται αμέσως παρακάτω.

4. Αναφορικά με το δεύτερο ερώτημα (παροχή εξουσιοδότησης σε Νομάρχη για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, δεδομένου ότι ο εν λόγω Νομάρχης δεν έχει εκφράσει οικειοθελώς και εγγράφως στην ΠΑΜ-ΠΣΕΑ ούτε τη βούλησή του για την παροχή της ως άνω εξουσιοδότησης, ούτε και την συγκατάθεσή του για την επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών του δεδομένων), παρατηρείται ότι, σε αντίθεση με τους υπαλλήλους, για τους οποίους ο χειρισμός διαβαθμισμένου υλικού είναι προαιρετικός (καθώς συμπληρώνουν και υπογράφουν τη σχετική δήλωση μόνο αν το επιθυμούν), για τους Νομάρχες φαίνεται να είναι υποχρεωτικός. Και αυτό, διότι από τις σχετικές διατάξεις του Ν.Δ. 17/1974 "Περί σχεδίασεως εκτάκτου ανά-

γκης” προβλέπονται τα εξής: α) σε κάθε Νομό του Κράτους υπεύθυνος για την Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης είναι ο Νομάρχης (άρθρο 9 παρ. 1, με περαιτέρω ανάλυση των σχετικών καθηκόντων του), β) σε κάθε Νομαρχία συνιστάται και λειτουργεί Τμήμα Πολιτικής Σχεδίασεως Εκτάκτου Ανάγκης, υπαγόμενο απευθείας στο Νομάρχη (άρθρο 16 παρ. 1), γ) με απόφαση του Πρωθυπουργού μπορεί να εξουσιοδοτούνται οι Υπουργοί, οι Γενικοί Γραμματείς Περιφερειών και οι Νομάρχες να ενεργούν πολιτική επιστράτευση προσωπικού (άρθρο 23 παρ. 1), δ) εν καιρώ πολέμου ή σε έκτακτη ανάγκη εν ειρήνη οι λεγόμενες “Μονάδες Πολιτικής Αμύνης” υπάγονται επιχειρησιακώς στους οικείους Νομάρχες. Περαιτέρω, στο άρθρο 3 παρ. 8 του Ν. 2641/1998 (“Παλλαϊκή Άμυνα και άλλες διατάξεις”) προβλέπονται ειδικές αρμοδιότητες του Νομάρχη στο πλαίσιο οργάνωσης της Παλλαϊκής Άμυνας (π.χ. κατάρτιση σχεδίων ενεργοποίησης των Τμημάτων ΠΑΜ σε συνεργασία με άλλους φορείς). Από όλες αυτές τις διατάξεις προκύπτει ότι, προκειμένου ο Νομάρχης να είναι σε θέση να ασκήσει τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες που του ανατίθενται από το νόμο, θα πρέπει να χειρίζεται και διαβαθμισμένο υλικό. Αν μάλιστα ο Νομάρχης αρνηθεί να ασκήσει κάποια από αυτές τις αρμοδιότητες, ενδέχεται να του επιβληθούν διοικητικές κυρώσεις για παράβαση των καθηκόντων του (πρβλ. άρθρο 62 σε συνδυασμό με άρθρο 72 του Π.Δ. 30/1996 - “Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης”). Με βάση όλα τα παραπάνω, παρατηρούνται τα εξής:

A. Η παροχή εξουσιοδότησης σε Νομάρχες για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού ύστερα από έρευνα της συνδρομής όλων των στοιχείων που απαιτούνται από τον ΕΚΑ είναι καταρχήν αναγκαία και νόμιμη για τους ίδιους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω (υπό 3). Η έλλειψη σχετικής δήλωσης και συγκατάθεσης του Νομάρχη δεν επηρεάζει καταρχήν τη νομιμότητα της επεξεργασίας, καθώς πληρούται ήδη εκείνη του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. ε’ σε συνδυασμό με το άρθρο 4 του Ν. 2472/1997 και λαμβανομένου υπόψη ότι οι Νομάρχες δεν μπορούν αναίτιολογητα να αρνηθούν το χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, καθώς αυτό είναι μία από τις αρμοδιότητες που τους ανατίθεται ρητά από το νόμο.

B. Ωστόσο, δεν προβλέπεται ρητά σε κάποια διάταξη νόμου ούτε το αν και σε ποιό βαθμό η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των Νομαρχών είναι υποχρεωτική ούτε ποιές είναι οι συνέπειες σε περίπτωση που κάποιος από αυτούς κριθεί ως μη κατάλληλος για το χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού. Οι μόνες σχετικές διατάξεις είναι εκείνες του άρθρου 10 του ΕΚΑ, όπου προβλέπεται η αυτοδίκαιη ανάκληση της εξουσιοδότησης για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού “σε κάθε περίπτωση που στο εξουσιοδοτημένο προσωπικό επέρχονται μεταγενέστερα γενικά ή ειδικά κωλύματα ή διαπιστώνεται από την Υπηρεσία του έλλειψη των ουσιαστικών προϋποθέσεων προς εξουσιοδότηση” (παρ. 2 του ίδιου άρθρου). Η διάταξη αυτή ισχύει μεν και για τα αιρετά όργανα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σύμφωνα με το από 26.06.2008 έγγραφο του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (Φ.120/10/143541, Σ.2015) σχετικά με την τροποποίηση του ΕΚΑ (παρ. 1 στοιχ. ε’ του ως άνω εγγράφου), δεν μπορεί όμως να εφαρμοστεί λόγω της ιδιαίτερης θέσης που κατέχει ένας Νομάρχης, καθώς, όπως προκύπτει και από τις προαναφερθείσες διατάξεις τις σχετικές με τις αρμοδιότητές του, ο τελευταίος είναι στην ουσία ο επικεφαλής της Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης στο Νομό του. Αν λοιπόν κριθεί μη κατάλληλος για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού - είτε επειδή αρνείται να δώσει τα στοιχεία που απαιτούνται από τον ΕΚΑ, είτε επειδή υπάρχει κάποιο άλλο κώλυμα - πώς θα είναι σε θέση να ασκήσει τις σχετικές αρμοδιότητές του; Δεν έχει πάντως προβλεφθεί η δυνατότητα να αντικατασταθεί από κάποιον άλλο ως προς την άσκηση

των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων του. Γενικότερα, δεν έχουν προβλεφθεί οι συνέπειες της κρίσης ενός Νομάρχη ως μη κατάλληλου για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού. Το γεγονός αυτό έχει σημασία από την σκοπιά της προστασίας προσωπικών δεδομένων ιδίως ως προς το κατά πόσο μπορεί να υποχρεωθεί ένας Νομάρχης να δώσει τα στοιχεία που απαιτούνται από τον ΕΚΑ προκειμένου να εξουσιοδοτηθεί για το χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, καθώς από τον ίδιο τον ΕΚΑ απαιτείται ρητή συγκατάθεση προς τούτο και στην ουσία προβλέπεται ότι ο χειρισμός διαβαθμισμένου υλικού και η συνακόλουθη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων είναι “οικειοθελής”, όχι υποχρεωτική.

Γ. Ο Νομάρχης, ως αιρετό όργανο, πληροί αυτοδικαίως, άμα τη εκλογή του, όλες τις προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων που του ανατίθενται από το νόμο. Συνεπώς, η τήρηση αρχείου με προσωπικά του δεδομένα για τον σκοπό παροχής της επίμαχης εξουσιοδότησης δεν είναι επιτρεπτή, καθώς δεν είναι αναγκαία (άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α' και β' του Ν. 2472/1997).

5. Αναφορικά με σχετικό αρχείο για τους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών, στην περίπτωση αυτή ισχύει ότι αναφέρθηκε παραπάνω για το αρχείο των υπαλλήλων (υπό 3Α), καθώς και στη δική τους περίπτωση πρόκειται για επεξεργασία που εκτελείται στο πλαίσιο σύμβασης εργασίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 2503/1997 (“Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την τοπική αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις”): “Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας που κατέχει κατά την κείμενη νομοθεσία θέση μετακλητού υπαλλήλου με βαθμό πρώτο (1ο) των ειδικών θέσεων, διορίζεται, παύεται και μετακινείται από Περιφέρεια σε Περιφέρεια με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.”. Επομένως, δεν απαιτείται ούτε για το εν λόγω αρχείο γνωστοποίηση και λήψη άδειας, απαιτείται όμως η ρητή συγκατάθεσή των υποκειμένων για την επεξεργασία των απλών και ευαίσθητων προσωπικών τους δεδομένων στο πλαίσιο της διαδικασίας εξουσιοδότησης για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού.

6. Σχετικά με τα απλά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τηρούνται στα εν λόγω αρχεία των υπαλλήλων και Γενικών Γραμματέων Περιφερειών (π.χ. στοιχεία ταυτότητας, γονέων, συζύγου, τέκνων, επαφών σε άλλη χώρα, κλπ.), η επεξεργασία τους είναι νόμιμη μόνο εφόσον οι τελευταίοι έχουν δώσει τη γραπτή συγκατάθεσή τους προς τούτο και μόνο αν πραγματοποιείται από τη Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ του ΥΠΕΣ αποκλειστικά για λόγους εθνικής ασφάλειας, ήτοι για την προστασία του εθνικού διαβαθμισμένου υλικού στις ένοπλες δυνάμεις και πολιτικές υπηρεσίες (άρθρο 5 παρ. 1 και παρ. 2 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997 σε συνδυασμό με άρθρο 9 παρ. 1 στοιχ. β' του ΕΚΑ).

7. Σχετικά με τον χρόνο τήρησης των δεδομένων, η Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ αναφέρει ότι σύμφωνα με το άρθρο 27 του ΕΚΑ (το οποίο αφορά στην αποσυμφόρηση-καταστροφή-υποβιβασμό του υλικού που έπαυσε να ισχύει ή αντικαταστάθηκε από άλλο) καθώς και σύμφωνα με σχετική Διαταγή του ΓΕΕΘΑ/Υπ.Εθν.Αμ., διατάσσεται περιοδικά εκκαθάριση αρχείου με ειδική διαδικασία. Ύστερα από τηλεφωνική επικοινωνία της Αρχής με την ως άνω Διευθύνση, διευκρινίστηκε ότι μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει ποτέ εκκαθάριση, καθώς δεν έχει εκδοθεί η απαιτούμενη προς τούτο Διαταγή. Επομένως, δεν υπάρχει πρόβλεψη σχετικά με τον ακριβή χρόνο τήρησης των σχετικών εγγράφων στα αρχεία της Διεύθυνσης ΠΑΜ-ΠΣΕΑ. Γι' αυτό το λόγο, πρέπει να οριστεί ειδικά ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα τήρησης των δεδομένων αυτών, το οποίο δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το χρόνο που απαιτείται για την

πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής και επεξεργασίας τους (άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. δ' του Ν. 2472/1997). Κατά την κρίση της Αρχής, τα δεδομένα αυτά επιτρέπεται να τηρούνται μόνο για όσο χρόνο διαρκεί η εξουσιοδότηση και πρέπει να καταστρέφονται το αργότερο μέσα σε (1) χρόνο από τη λήξη της, εκτός αν από ειδική διάταξη νόμου (ή πάγια διαταγή ή εγκύκλιο) έχει προβλεφθεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων αυτών για συγκεκριμένους λόγους. Σε αυτή την περίπτωση, οποιαδήποτε ειδική πρόβλεψη για το χρόνο τήρησης των δεδομένων αυτών θα πρέπει να γνωστοποιηθεί στην Αρχή. Συνεπώς, το αργότερο μέσα σε ένα (1) χρόνο από τη λήξη της εξουσιοδότησης τα δεδομένα που τηρούνται στο εν λόγω αρχείο θα πρέπει να καταστρέφονται με ευθύνη του ΥΠΕΣ, ως υπεύθυνου επεξεργασίας (βλ. και άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας 1/2005 της Αρχής “Για την ασφαλή καταστροφή των προσωπικών δεδομένων μετά το πέρας της περιόδου που απαιτείται για την πραγματοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας”).

8. Σχετικά με τον τόπο τήρησης των δεδομένων, η Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ αναφέρει ότι ομοειδές αρχείο προσωπικού που εξουσιοδοτείται ή πρόκειται να εξουσιοδοτηθεί τηρείται και στις οργανικές μονάδες (Τμήματα ΠΑΜ-ΠΣΕΑ) των Περιφερειών και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Εφόσον όμως πρόκειται για το ίδιο αρχείο, υπεύθυνος επεξεργασίας θεωρείται το ΥΠΕΣ. Αυτό όμως δεν απαλλάσσει τις οργανικές μονάδες (ως “τμήματα” του υπεύθυνου επεξεργασίας) από τις υποχρεώσεις που επιβάλλει ο Ν. 2472/1997 και ιδιαίτερα από την υποχρέωσή τους να λαμβάνουν τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για το απόρρητο της επεξεργασίας και την ασφάλεια των δεδομένων (άρθρο 10 του Ν. 2472/1997). Εξετάζοντας μάλιστα τις σχετικές διατάξεις του ΕΚΑ (άρθρα 8 και 14 επ., καθώς και Υπόδειγμα 1 “Ενδείκτες Επιθεώρησης Αρχείων-Υπαρχείων ΕΤΝΑ”), η Αρχή κρίνει ότι τα προβλεπόμενα μέτρα ασφαλείας είναι επαρκή.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

1. Ως προς το αρχείο υπαλλήλων και Γενικών Γραμματέων Περιφερειών εξουσιοδοτημένων για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, κρίνει ότι δεν απαιτείται γνωστοποίηση και λήψη άδειας. Ωστόσο, η συγκεκριμένη επεξεργασία είναι νόμιμη μόνο εφόσον τα υποκείμενα των δεδομένων δώσουν τη γραπτή συγκατάθεσή τους και μόνο αν πραγματοποιείται από τη Διεύθυνση ΠΑΜ-ΠΣΕΑ του ΥΠΕΣ αποκλειστικά για λόγους εθνικής ασφάλειας, ήτοι για την προστασία του εθνικού διαβαθμισμένου υλικού στις ένοπλες δυνάμεις και πολιτικές υπηρεσίες. Επιπρόσθετα, το ΥΠΕΣ έχει την υποχρέωση να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για το απόρρητο της επεξεργασίας και την ασφάλεια των δεδομένων, όπως αυτό ειδικότερα αναλύεται στο σκεπτικό της παρούσας.

2. Ως προς το αρχείο Νομαρχών εξουσιοδοτημένων για χειρισμό διαβαθμισμένου υλικού, κρίνει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του Ν. 2472/1997 για την τήρηση του εν λόγω αρχείου για τους λόγους που αναφέρονται στο σκεπτικό της παρούσας. Επομένως, η τήρηση του αρχείου αυτού δεν είναι επιτρεπτή.

3. Αναφορικά με τον χρόνο τήρησης των δεδομένων αυτών στο εν λόγω αρχείο, αυτά επιτρέπεται να τηρούνται μόνο για όσο χρόνο διαρκεί η εξουσιοδότηση και πρέπει να καταστρέφονται το αργότερο μέσα σε (1) χρόνο από τη λήξη της, εκτός αν από ειδική διάταξη νόμου (ή πάγια διαταγή ή εγκύκλιο) έχει προβλεφθεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αποθήκευσης των δεδομένων αυτών για συγκεκριμένους λόγους. Σε αυτή την περίπτωση, οποιαδήποτε ειδική πρόβλεψη για το χρόνο τήρησης των δεδομένων αυτών θα πρέπει να γνωστοποιηθεί στην Αρχή.

ΑΠΟΦΑΣΗ 43/2009**ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΣΕ ΔΙΚΤΥΑΚΟ ΤΟΠΟ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΕ ΕΝΤΥΠΕΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΗΣ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:**

Με τις υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1970/17.04.2008, Γ/ΕΙΣ/2268/13.05.2008, και Γ/ΕΙΣ/4516/05.09.2008 αιτήσεις του προς την Αρχή ο Α καταγγέλλει ότι το Δικηγορικό Γραφείο Β (εφεξής: το Δικηγορικό Γραφείο) προέβη σε παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Συγκεκριμένα, και σύμφωνα πάντα με τους ισχυρισμούς του καταγγέλλοντος, το Δικηγορικό Γραφείο διατηρεί δημοσιευμένη από τον Μάιο 2006 στο ιστοτόπο της (.....) και συγκεκριμένα στον τομέα "Contributions" μεταφρασμένη στην αγγλική γλώσσα την υπ' αρ. 121/2006 εις βάρος του αστική καταδικαστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου. Παράλληλα, καταγγέλλεται ότι η ως άνω δικαστική απόφαση έχει δημοσιευτεί στον ιστοτόπο και στην έντυπη έκδοση του "World Trademark Law Report" καθώς και στην ηλεκτρονική και έντυπη έκδοση του υπ' αρ. .. τεύχους του "The Trademark Reporter" που εκδίδεται από την International Trademark Association.

Η Αρχή, προκειμένου να εξετάσει τη βασιμότητα της καταγγελίας αυτής απέστειλε στο Δικηγορικό Γραφείο το υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1970-1/12.09.2008 έγγραφο, καλώντας το όπως υποβάλει εγγράφως τις απόψεις του για τα καταγγελλόμενα. Ακολούθως, το Δικηγορικό Γραφείο, όπως νομίμως εκπροσωπείται, υπέβαλε το υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5015/01.10.2008 υπόμνημα στην Αρχή, με το οποίο αρνείται - κατά τους ισχυρισμούς του - ότι προέβη σε αθέμιτη επεξεργασία των δεδομένων του καταγγέλλοντος, αποκρούοντας σε επτά (7) σημεία τους ισχυρισμούς που στηρίζουν την εις βάρος του καταγγελία. Ο Α με τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5975/05.11.2007 συμπληρωματικά έγγραφα προς την Αρχή αντέκρουσε τους ισχυρισμούς, που προβάλλει το Δικηγορικό Γραφείο στο υπόμνημά του.

Με βάση τα προαναφερόμενα, η Αρχή κάλεσε - αντίστοιχα, με τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2963/13.05.2009 και Γ/ΕΞ/2964/13.05.2009 έγγραφά της - τον Α και το Δικηγορικό Γραφείο, όπως νομίμως εκπροσωπείται, να παραστούν στη συνεδρίαση της Ολομέλειας της Αρχής, την Πέμπτη 21/05/2009 και ώρα 10.00 π.μ., για τη συζήτηση της προαναφερόμενης καταγγελίας.

Στη συνεδρίαση της 21/05/2009 παρέστησαν οι Δ, υιός του Α, και ο Δικηγόρος Αθηνών Μιχαήλ Παρούσης, ως εκπρόσωπος του Δικηγορικού Γραφείου. Ο τελευταίος ζήτησε και έλαβε από την Αρχή αναβολή για τη συζήτηση της υπόθεσης την Πέμπτη 28/05/2009, προκειμένου να εξετασθεί η άρση της επεξεργασίας που αποτέλεσε αντικείμενο της καταγγελίας. Στη συνεδρίαση της Αρχής, την 28.05.2009 παρέστησαν νομίμως οι ανωτέρω εκπρόσωποι του καταγγέλλοντος και του Δικηγορικού Γραφείου και υποβλήθηκαν τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3406/28.05.2009 και Γ/ΕΙΣ/3407/28.05.2009 συμπληρωματικά έγγραφα των Δ και Μ. Παρούση, αντίστοιχα.

Η Αρχή, μετά από την εξέταση των προαναφερομένων στοιχείων, αφού άκουσε την εισηγήτρια και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, το άρθρο 4 παρ.1 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει:

α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας (...). Η διάταξη αυτή καθιερώνει ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για τη νομιμότητα της σύστασης και λειτουργίας κάθε αρχείου, τις αρχές του σκοπού της επεξεργασίας και της αναλογικότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Συνεπώς, κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή που δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξή του, δεν είναι νόμιμη.

2. Επειδή στο άρθρο 2 στοιχ. ζ' του Ν.2472/1997 ορίζεται ως υπεύθυνος επεξεργασίας: «οποιοσδήποτε καθορίζει τον σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός. Όταν ο σκοπός και ο τρόπος επεξεργασίας καθορίζονται με διατάξεις νόμου ή κανονιστικές διατάξεις εθνικού ή κοινοτικού δικαίου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή του καθορίζονται αντίστοιχα από το εθνικό ή κοινοτικό δίκαιο».

3. Επειδή, το άρθρο 5 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς της συγκατάθεσης, όταν: (...) ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών».

4. Επειδή, το άρθρο 7 του Ν. 2472/1997 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι: «1. Απαγορεύεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Το υποκείμενο των δεδομένων έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του εκτός εάν η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη ή νόμος ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση (...) γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου (...)».

5. Επειδή, το άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 ορίζει ότι: «Εάν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς».

6. Επειδή, από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων προκύπτει ότι η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται, καταρχήν, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Ωστόσο, η συλλογή και κάθε περαιτέρω επεξεργασία τόσο των απλών όσο και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται, κατ' εξαίρεση, και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων στις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπει ο νόμος. Ειδικότερα, επιτρέπεται για τα απλά δεδομένα, ιδίως, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 5

παρ. 2 στοιχ. ε΄ εφόσον είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών. Επιπλέον, τόσο για τα απλά όσο και για τα ευαίσθητα δεδομένα πρέπει ο σκοπός επεξεργασίας να είναι νόμιμος, σαφής και καθορισμένος και τα δεδομένα να μην υπερβαίνουν το σκοπό της επεξεργασίας.

7. Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου και την ακροαματική διαδικασία προκύπτουν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Το Δικηγορικό Γραφείο στα πλαίσια συνεργασίας με Διεθνείς Οργανισμούς του Κλάδου έχει αναλάβει τη υποχρέωση να συμβάλλει στην επιστημονική τεκμηρίωση των εξελίξεων στο χώρο της νομολογίας και θεωρίας του δικαίου των σημάτων και ευρεσιτεχνιών. Για το λόγο αυτό συντάσσει δύο εκθέσεις ανά έτος με τις σημαντικότερες υποθέσεις και τις αποστέλλει στις νομικές επιθεωρήσεις “World Trademark Law Report” (που εκδίδεται στο Ηνωμένο Βασίλειο) και “The Trademark Reporter” (που εκδίδεται από το International Trademark Association – INTA - στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής) για δημοσίευση στις ηλεκτρονικές και έντυπες εκδόσεις των ως άνω νομικών επιθεωρήσεων. Επίσης, δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του σαρωμένο αντίγραφο της έντυπης δημοσίευσης του “The Trademark Reporter” καθώς και το κείμενο που απεστάλη από το Δικηγορικό Γραφείο στο “World Trademark Law Reporter” για ηλεκτρονική αναπαραγωγή. Η μεταφρασμένη περίληψη της υπ’ αρ. 121/2006 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου από το Δικηγορικό Γραφείο και η αναγραφή αυτής στην ιστοσελίδα του (.....) με τα στοιχεία του φυσικού προσώπου του αντιδίκου, ήτοι ονοματεπώνυμο, τόπο εργασίας, επάγγελμα και αστικού περιεχομένου καταδίκη του, συνιστούν επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (συλλογή, καταχώριση και εξαγωγή μεμονωμένων ή συνόλων δεδομένων από ευρύτερα σύνολα δεδομένων) σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. α΄ και δ΄ του ν. 2472/1997 (πρβλ. απόφαση ΔΕΚ 2004/Κ 7/04, υπόθεση C-101/01 Lindqvist, αιτιολογικές σκέψεις 25-27). Εξάλλου, επεξεργασία προσωπικών δεδομένων συνιστά και η διαβίβαση μεταφρασμένης στην αγγλική περίληψης της ως άνω δικαστικής απόφασης στην αμερικάνικη επιθεώρηση της International Trademark Association (INTA) και συγκεκριμένα στο The Trademark Reporter, όπου δημοσιεύεται σαρωμένο αντίγραφο της έντυπης δημοσίευσης (Vol.), καθώς και η διαβίβαση περίληψης της εν λόγω δικαστικής απόφασης που απεστάλη από το Δικηγορικό Γραφείο στο βρετανικό World Trademark Law Report για ηλεκτρονική αναπαραγωγή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 στοιχ. α΄ και δ΄ του ν. 2472/1997.

8. Επειδή, ο σκοπός της επιστημονικής πληροφόρησης και τεκμηρίωσης της νομολογίας και θεωρίας - τον οποίο επικαλείται το Δικηγορικό Γραφείο - ικανοποιείται πλήρως με το ηπιότερο μέσο της ανωνυμοποίησης των στοιχείων των φυσικών προσώπων που περιλαμβάνονται στις δικαστικές αποφάσεις, κατ’ εφαρμογήν των διατάξεων 4 και 5 παρ. 2 στοιχ. ε΄ του ν. 2472/1997, προς αποτροπή των κινδύνων που ενέχει η δημοσίευση δικαστικών αποφάσεων στο διαδίκτυο για την προσωπική, επαγγελματική και περιουσιακή κατάσταση των διαδίκων και των λοιπών αναφερομένων τρίτων προσώπων. Στην Ελλάδα ακολουθείται ως προς τη δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων στο νομικό Τύπο (ηλεκτρονικό και έντυπο) η πρακτική της ανωνυμοποίησης των στοιχείων των φυσικών προσώπων (ονοματεπώνυμο,

διευθύνσεις, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο θα μπορούσε εμμέσως να προκύψει η ταυτότητα των φυσικών προσώπων) πλην των στοιχείων που αφορούν στα πρόσωπα της σύνθεσης του δικαστηρίου καθώς και των πληρεξουσίων δικηγόρων (βλ. σχετικά την απόφαση 1319/2000 και τη γνωμοδότηση 2/2006 της Αρχής που είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Αρχής (www.dpa.gr). Συνεπώς, η μη ανωνυμοποιημένη δημοσίευση μεταφρασμένης περίληψης της υπ' αρ. 121/2006 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου από το Δικηγορικό Γραφείο, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, συνιστά παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Η Αρχή αναγνωρίζει, ωστόσο, ως ελαφρυντικό το στοιχείο που επικαλέστηκε το Δικηγορικό Γραφείο προσκομίζοντας τα υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3407/28.05.2009 έγγραφα κατά την ακροαματική διαδικασία, ότι δηλαδή έχει ήδη προβεί στην ανωνυμοποίηση της δικαστικής απόφασης που δημοσιεύεται στη βρετανική νομική επιθεώρηση του "World Trademark Law Report" και στην διαγραφή της εν λόγω δικαστικής απόφασης στον ιστοτόπο της, καθώς και το γεγονός που επικαλέστηκε ότι έχει προβεί, στις απαιτούμενες ενέργειες για την ανωνυμοποίηση της επίμαχης δικαστικής απόφασης στη αμερικάνικη νομική επιθεώρηση του "The Trademark Reporter" που εκδίδεται από την International Trademark Association και την αντίστοιχη ανωνυμοποίηση της δικαστικής απόφασης στον ιστοτόπο της.

9. Επειδή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 παρ. 3 στοιχ. α' του ν. 2472/1997 «Ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον αυτή εκτελείται: α) από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία, εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια ή σε τόπο όπου βάσει του δημοσίου διεθνούς δικαίου εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η δημοσίευση της δικαστικής απόφασης στο "World Trademark Law Report" (Ηνωμένο Βασίλειο) και στο "The Trademark Reporter" (Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής), δηλαδή σε νομικά περιοδικά-επιθεωρήσεις που εκδίδονται από υπευθύνους επεξεργασίας, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι εκτός της ελληνικής επικράτειας, εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του ν.2472/1997.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή απευθύνει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 2472/1997, στο Δικηγορικό Γραφείο Β αυστηρή προειδοποίηση να μεριμνήσει για την ανωνυμοποίηση της υπ' αρ. 121/2006 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου στην αμερικάνικη νομική επιθεώρηση και την αντίστοιχη ανωνυμοποίηση αυτής στον ιστοτόπο του, καθώς και να μεριμνήσει για τη μελλοντική ανωνυμοποιημένη επεξεργασία δικαστικών αποφάσεων, που δημοσιεύονται στον ιστοτόπο της ή/και διαβιβάζονται σε αλλοδαπές νομικές επιθεωρήσεις.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ. 56/2009

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΑΚΤΥΛΟΣΚΟΠΗΣΗΣ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΨΗΛΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

Με την υπ' αριθμ. πρωτ. 961/27-10-2008 αίτηση, η εταιρεία «ΑΝΤΑΚΟΜ Προηγμένες Εφαρμογές Διαδικτύου Ανώνυμος Εταιρεία» με έδρα την Αθήνα Αττικής γνωστοποίησε την χρήση βιομετρικών μεθόδων για τον έλεγχο της πρόσβασης σε συγκεκριμένα τμήματα του χώρου εργασίας της εταιρείας.

Η ANΤΑΚΟΜ ΑΕ αποτελεί πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης ηλεκτρονικών υπογραφών και από το έτος 2002 είναι εγγεγραμμένη στο αντίστοιχο Μητρώο της ΕΕΤΤ ως «Πάροχος Υπηρεσιών Πιστοποίησης που εκδίδει Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά κατά δήλωσή του».

Ως πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης αναγνωρισμένων πιστοποιητικών, η ANΤΑΚΟΜ ΑΕ σε συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία (Προεδρικό Διάταγμα 150/2001, «Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές», Παράρτημα 2) υποχρεούται, μεταξύ άλλων, να χρησιμοποιεί αξιόπιστα συστήματα και προϊόντα που προστατεύονται έναντι τροποποίησης και να διασφαλίζει την τεχνική και κρυπτογραφική ασφάλεια των διεργασιών πιστοποίησης που υποστηρίζονται απ' αυτά.

Μετά από σχετική μελέτη, η ANΤΑΚΟΜ ΑΕ, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 4 του Ν.2472/1997, και έχοντας εφαρμόσει αυστηρά μέτρα ασφάλειας, προχώρησε στην εγκατάσταση του συγκεκριμένου συστήματος σε ορισμένους μόνο χώρους εργασίας. Στους συγκεκριμένους χώρους της ANΤΑΚΟΜ ΑΕ φυλάσσεται το κρυπτογραφικό υλικό (Ασφαλείς Κρυπτογραφικές Μονάδες), όπου παράγονται και τηρούνται τα ιδιωτικά κλειδιά των Αρχών Πιστοποίησης τα οποία υπογράφουν τα Αναγνωρισμένα Πιστοποιητικά τελικών χρηστών.

Η ANΤΑΚΟΜ ΑΕ έχει διενεργήσει μελέτη Αποτίμησης Επικινδυνότητας των Πληροφοριακών Συστημάτων & Εγκαταστάσεων της (risk assessment) τα αποτελέσματά της οποίας αποκαλύπτουν την κρισιμότητα των Πληροφοριακών της Συστημάτων και την απαίτηση για ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα των Ασφαλών Κρυπτογραφικών Μονάδων και των Ιδιωτικών Κλειδιών της Αρχής Εγγραφής και επομένως την ανάγκη εφαρμογής του συγκεκριμένου μέτρου ελέγχου.

Τα συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των υπαλλήλων που έχουν πρόσβαση στους χώρους αυτούς φυλάσσονται προς χρήση του βιομετρικού συστήματος για όσο χρόνο έχουν πρόσβαση στους χώρους αυτούς και μετά διαγράφονται. Επίσης, η εταιρεία ANΤΑΚΟΜ ΑΕ προβαίνει σε αναλυτική ενημέρωση των υπαλλήλων σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένα κατά το άρθρο 11 του Ν.2472/1997.

Μετά από προφορική συνεννόηση της εισηγητού με στελέχη της ANΤΑΚΟΜ ΑΕ στα γραφεία της Αρχής ζητήθηκαν συμπληρωματικά στοιχεία προκειμένου να εκτιμηθεί η αναγκαιότητα επιλογής του συγκεκριμένου μέτρου ασφαλείας. Τα στοιχεία αυτά, που κατατέθηκαν με την υπ' αριθμ. πρωτ. 1076/26-11-2008 αίτηση είναι τα ακόλουθα: α) Αποτίμηση Επικινδυνότητας, β) Πολιτική Ασφάλειας, γ) Απαιτήσεις Ελέγχου του Κέντρου Πιστοποίησης της VeriSign (απόσπασμα), δ) Τεχνική Περιγραφή Βιομετρικού Συστήματος, ε) Περιγραφή ρόλων για τους οποίους απαιτείται η χρήση βιομετρικών, στ) Σύμβαση Εχεμύθειας και Εμπιστευτικότητας (μεταξύ ANΤΑΚΟΜ ΑΕ και του προσωπικού), ζ) Ενημέρωση και συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων (άρθρο 11 του Ν.2472/1997) και η) Τεχνικά φυλλάδια των βιομετρικών συσκευών.

Ύστερα από μελέτη των παραπάνω στοιχείων διενεργήθηκε επιτόπιος έλεγχος στους συγκεκριμένους χώρους της ANΤΑΚΟΜ ΑΕ με κύριο αντικείμενο τον έλεγχο λειτουργίας των συγκεκριμένων βιομετρικών συσκευών και τη διαπίστωση ότι οι προδιαγραφές ασφαλείας, όπως έχουν επισημανθεί από τη μελέτη επικινδυνότητας και την πολιτική ασφαλείας, έχουν εφαρμοστεί επακριβώς στους συγκεκριμένους χώρους.

Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε από την εισηγήτρια και τον ελεγκτή πληροφορικό Αργ. Χρυσάνθου την Τετάρτη στις 15-4-2009 και διαπιστώθηκαν τα εξής:

1. Οι συσκευές βιομετρικής τεχνολογίας είναι τοποθετημένες στους συγκεκριμένους χώρους εργασίας που χαρακτηρίζονται ως χώροι υψηλών απαιτήσεων ασφάλειας σύμφωνα με τις παραπάνω μελέτες (α,β,γ).

2. Κατά τον έλεγχο έγινε αναπαράσταση εγγραφής και διαγραφής ενός τυχαίου υπαλλήλου στο σύστημα με κάρτα πρόσβασης και εισαγωγή δακτυλικού αποτυπώματος. Συγκεκριμένα: η καταχώριση των δακτυλοσκοπικών δεδομένων γίνεται την πρώτη φορά που ένας υπάλληλος θα χρησιμοποιήσει το σύστημα πιέζοντας το ένα δάκτυλο της δικής του επιλογής στο βιομετρικό αναγνώστη ενώ θα κληθεί επίσης να πληκτρολογήσει τον κωδικό της κάρτας ώστε να γίνει η αντιστοίχιση από το σύστημα. Η εγγραφή και διαγραφή των χρηστών στις συγκεκριμένες συσκευές γίνεται ξεχωριστά και επιτόπια από κάθε συσκευή.

3. Δεν τηρείται κεντρική βάση δεδομένων βιομετρικών στοιχείων. Η κάθε βιομετρική συσκευή είναι αυτόνομη. Οι βιομετρικές συσκευές αντιστοιχίζουν το δακτυλικό αποτύπωμα του κάθε υπαλλήλου με τον αριθμό της κάρτας πρόσβασης που διαθέτει έτσι ώστε να μην υπάρχει άμεση συσχέτιση με τον υπάλληλο.

4. Ο έλεγχος πρόσβασης πραγματοποιείται σε συνδυασμό με την κάρτα πρόσβασης του υπαλλήλου και της επαλήθευσης του δακτυλικού αποτυπώματος από την συσκευή. Στο κεντρικό σύστημα τηρούνται μόνο τα στοιχεία της κάρτας πρόσβασης.

5. Οι ρόλοι έχουν διανεμηθεί στο προσωπικό σύμφωνα με την πολιτική ασφάλειας της εταιρείας και έχουν αντιστοίχως καταχωρηθεί τα στοιχεία των εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων στις αντίστοιχες βιομετρικές συσκευές.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διαλογικής συζήτησης

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 του Νόμου 2472/1997, ορίζει ότι «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» είναι «κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. «Υποκείμενο των δεδομένων» είναι, το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσοτέρων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική. Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την ταυτοποίηση ενός προσώπου με χρήση βιομετρικών μεθόδων ή με άλλα λόγια η ψηφιακή απεικόνιση ενός φυσικού χαρακτηριστικού, αποτελούν προσωπικά δεδομένα. Επομένως, το προτεινόμενο σύστημα, όπως περιγράφεται ανωτέρω, εμπίπτει στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει, κατά το άρθρο 4 της Νόμου 2472/1997, να συλλέγονται με τρόπο θεμιτό και νόμιμο, για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. Επίσης τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. Η παραπάνω αρχή του σκοπού προϋποθέτει τον σαφή προσδιορισμό του σκοπού για τον οποίο θα γίνει συλλογή και επεξεργασία των παραπάνω βιομετρικών δεδομένων. Δεν επιτρέπεται η επεξεργασία δεδομένων για άλλο σκοπό από εκείνον για τον οποίο εξαρχής έχουν συλλεγεί. Η αξιολόγηση

των ζητημάτων της αναλογικότητας και της νομιμότητας εφαρμογής του σκοπού είναι απαραίτητη, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που θέτει η χρήση των βιομετρικών τεχνολογιών σχετικά με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου. Ειδικά για την επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων η Αρχή Προστασίας Δεδομένων έχει ορίσει με την Οδηγία 112/2001, ότι ως νόμιμος σκοπός ορίζεται αυτός που αφορά την εφαρμογή ιδιαίτερων απαιτήσεων ασφάλειας των χώρων εργασίας λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν υπάρχει άλλο μέσο για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας οφείλει, με τρόπο συστηματικό, να σταθμίζει από τη μια πλευρά την αναγκαιότητα εφαρμογής των βιομετρικών τεχνολογιών και από την άλλη τα δικαιώματα των εργαζομένων.

3. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως αναφέρεται στην αίτηση του υπευθύνου της επεξεργασίας, αποκλειστικός σκοπός της επεξεργασίας είναι ο έλεγχος πρόσβασης σε εγκαταστάσεις υψηλών απαιτήσεων ασφάλειας. Ο αριθμός των υπαλλήλων που χρησιμοποιούν το υπό εξέταση σύστημα τελεί σε μια αναλογική σχέση προς το συνολικό αριθμό των εργαζομένων του υπευθύνου της επεξεργασίας και επίσης το βιομετρικό σύστημα αυτό καθαυτό δεν υπερβαίνει την αρχή της αναλογικότητας καθώς τα δεδομένα αποθηκεύονται τοπικά σε κάθε συσκευή και όχι σε κεντρική βάση με αποτέλεσμα να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων των υπαλλήλων σε περίπτωση αθέμιτης πρόσβασης από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα. Ενόψει των παραπάνω παραδοχών, η Αρχή κρίνει, ότι το συγκεκριμένο σύστημα δεν αποτελεί σοβαρό κίνδυνο παραβίασης των προσωπικών δεδομένων των υπαλλήλων της αιτούσης εταιρείας, ενώ παράλληλα δεν υπάρχει άλλο εξίσου αποτελεσματικό μέσο για την επίτευξη του υψηλού βαθμού ασφάλειας που απαιτεί η συγκεκριμένη δραστηριότητα αυτής και συνεπώς δεν αντίκειται στις διατάξεις του Ν.2472/1997 η εγκατάστασή του, με τους όρους που ορίζονται στο διατακτικό της απόφασης, για τον αποκλειστικό σκοπό του ελέγχου πρόσβασης ορισμένων εργαζομένων στους χώρους έκδοσης και επεξεργασίας ψηφιακών πιστοποιητικών. Η χρήση για άλλο σκοπό, όπως για παράδειγμα για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς των εργαζομένων, απαγορεύεται.

4. Η τεχνολογία Υποδομής Δημοσίου Κλειδιού βασίζεται κυρίως στην παραδοχή της ακεραιότητας και εμπιστευτικότητας του κρυπτογραφικού υλικού και των ιδιωτικών κλειδιών των Αρχών Πιστοποίησης και επομένως η ANΤΑΚΟΜ ΑΕ απαιτείται να εφαρμόζει τα κατάλληλα μέτρα ελέγχου για τη δέουσα φύλαξή τους. Η δυνατότητα πρόσβασης στο χώρο φύλαξης των κλειδιών μη εξουσιοδοτημένων προσώπων εγκυμονεί κίνδυνο παραβίασης των κλειδιών αυτών με σοβαρές συνέπειες τόσο για την ασφάλεια των συναλλαγών που στηρίζονται σε αυτά όσο και για την ANΤΑΚΟΜ ΑΕ η οποία έχει εγγυηθεί στους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς την μη παραβίασή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.2472/1997, η ANΤΑΚΟΜ ΑΕ οφείλει να λάβει όλα τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφάλειας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Επομένως πρέπει να εφαρμοστούν κατά την επεξεργασία των βιομετρικών δεδομένων (αποθήκευση, μετάδοση, εξαγωγή χαρακτηριστικών και σύγκριση κλπ.) τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων κρίνει ότι η εγκατάσταση του παραπάνω βιομετρικού συστήματος αποκλειστικά για τον σκοπό του ελέγχου της πρόσβασης ορισμέ-

νων εργαζομένων στις συγκεκριμένες εγκαταστάσεις της εταιρείας ΑΝΤΑΚΟΜ ΑΕ δεν αντίκειται στις διατάξεις του Ν.2472/1997, εφόσον τηρούνται οι παρακάτω όροι:

1. Τα βιομετρικά στοιχεία δεν θα αποθηκεύονται σε κεντρική βάση δεδομένων και δεν θα τυπώνονται συγκεντρωτικές καταστάσεις χρηστών .

2. Απαγορεύεται οποιαδήποτε επέκταση λειτουργιών ή άλλη τεχνική αλλαγή ή αλλαγή διαδικασιών σχετικά με την εφαρμογή και λειτουργία του βιομετρικού συστήματος, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση και έγκριση της Αρχής.

ΑΠΟΦΑΣΗ 57/2009

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΕΝΟΡΚΗΣ/ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης υπέβαλε στην ΑΠΔΠΧ το με αριθμ. πρωτοκόλλου 259883/6/2-μγ´/20.12.2007 (αριθμ. πρωτ. Αρχής 8706/27.12.2007) αίτημα για γνωμοδότηση σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης στον πληρεξούσιο δικηγόρο των αιτούντων Α, Β, Γ και Δ, αντιγράφων του πορίσματος και των σχετικών εγγράφων της Προφορικής Διοικητικής Εξέτασης (στο εξής και ΠΔΕ) που διενεργήθηκε κατά της Αρχιφύλακα Ε, ύστερα από καταγγελία των παραπάνω αναφερόμενων προσώπων. Η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης, μετά και από την παρέμβαση της Ανεξάρτητης Αρχής «Συνήγορος του Πολίτη», με το με αριθμ. πρωτοκόλλου 259883/6/2-λγ´/3.10.2006 έγγραφό της, ενημέρωσε τον πληρεξούσιο δικηγόρο α) για τη διενέργεια Προφορικής Διοικητικής Εξέτασης σε βάρος της Αρχιφύλακα Ε, β) για το γεγονός ότι προέκυψε πειθαρχική ευθύνη της τελευταίας (αναφέροντας αναλυτικά το πειθαρχικό παράπτωμα στο οποίο υπέπεσε), καθώς και γ) για την επιβολή της πειθαρχικής ποινής του προστίμου. Η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης με το ίδιο έγγραφο έκρινε ότι εμποδιζόταν από το Ν. 2472/1997 να χορηγήσει στους αιτούντες αντίγραφο του πορίσματος και των σχετικών εγγράφων της ΠΔΕ, καθώς οι αιτούντες δεν είχαν επικαλεστεί στην από 14.11.2005 αίτησή τους τη συνδρομή στο πρόσωπό τους υπέρτερου έννομου συμφέροντος που θα δικαιολογούσε τη χορήγηση των αιτηθέντων εγγράφων.

Σε μεταγενέστερη αίτησή τους (Ιούλιος 2007) προς την Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης οι αιτούντες για πρώτη φορά επικαλέσθηκαν την ύπαρξη έννομου συμφέροντος, το οποίο συνίστατο στην άσκηση των υπερασπιστικών δικαιωμάτων τους ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αλεξανδρούπολης, στο οποίο έχουν παραπεμφθεί «εξ αυτού του βιοτικού συμβάντος».

Μετά από την ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων, Ε, για την αίτηση χορήγησης αντιγράφων του πορίσματος και των σχετικών εγγράφων της ΠΔΕ που διενεργήθηκε σε βάρος της, η τελευταία άσκησε, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 13 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, το δικαίωμα αντίρρησης, επικαλούμενη ότι τα ανωτέρω έγγραφα περιλαμβάνουν ευαίσθητα προσωπικά της δεδομένα και ότι οι αιτούντες δεν έχουν προσωπικό και άμεσο έννομο συμφέρον που να δικαιολογεί τη λήψη τους.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Το άρθρο 2 στοιχ. α΄, β΄, δ΄, ζ΄ και θ΄ του Ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προβλέπει ότι «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: “Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων... “Ευαίσθητα δεδομένα” τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες... “Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή... “Υπεύθυνος Επεξεργασίας” οποιοσδήποτε καθορίζει το σκοπό και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός... “Τρίτος”, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία, ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, εκτός από το υποκείμενο των δεδομένων, τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον ενεργούν υπό την άμεση εποπτεία ή για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας».

Το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. α΄ και β΄ του Ν. 2472/1997 ορίζει ότι ο σκοπός της επεξεργασίας πρέπει να είναι καθορισμένος, σαφής και νόμιμος, τα δε δεδομένα να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα απαιτούνται ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας.

Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων διέπεται από τη διάταξη του άρθρου 5 του Ν. 2472/1997, σύμφωνα με την παράγραφο 1 της οποίας, «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του». Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων τους, είναι κατ’ εξαίρεση επιτρεπτή, μόνο στην περίπτωση που συντρέχει κάποια από τις εξαιρετικές βάσεις νομιμότητας της επεξεργασίας της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, η οποία ορίζει ότι: «Κατ’ εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: ... β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο..., ε) Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών».

Για τη νόμιμη επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων απαραίτητη είναι η χορήγηση άδειας από την Αρχή στην περίπτωση που συντρέχει κάποια από τις βάσεις νομιμότητας της επεξεργασίας που ορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του Ν. 2472/1997. Κατά το άρθρο 7 παρ. 2 στοιχ. γ΄ του προαναφερθέντος νόμου «Κατ’ εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων

δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:...γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου...».

Η διάταξη του άρθρου 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 προβλέπει ότι «Εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς». Η με αριθμ. 1/1999 Κανονιστική Πράξη της Αρχής, περαιτέρω, στο άρθρο 5 παρ. 2 ορίζει ότι «Η ενημέρωση γίνεται εγγράφως και αποδεικνύεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας».

2. Οι πειθαρχικές διώξεις και κυρώσεις δεν αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, όπως προκύπτει από την αποκλειστική απαρίθμηση του άρθρου 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997. Η χορήγηση, συνεπώς, αντιγράφων από φάκελο διενεργηθείσας Προφορικής Διοικητικής Εξέτασης βάσει του άρθρου 26 του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο ΠΔ 22/1996 (Πειθαρχικό Δίκαιο Αστυνομικού Προσωπικού), αποτελεί επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, η οποία επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, εφόσον συντρέχει κάποια από τις προαναφερθείσες εξαιρετικές βάσεις νομιμότητας της επεξεργασίας του άρθρου 5 παρ. 2 του Ν. 2472/1997.

3. Η διάταξη του άρθρου 24 παρ. 4 του ΠΔ 22/1996, η οποία ρυθμίζει ειδικά το δικαίωμα ενημέρωσης όσων καταγγέλλουν πειθαρχικά παραπτώματα αστυνομικών, ορίζει τα εξής: «Όποιος υποβάλλει καταγγελία εναντίον αστυνομικού, που δικαιολογεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις ενέργεια προκαταρκτικής έρευνας ή προφορικής ή ένορκης διοικητικής εξέτασης, δικαιούται ύστερα από αίτημά του να πληροφορείται για το αποτέλεσμα αυτών». Ως αποτέλεσμα της προκαταρκτικής έρευνας ή προφορικής ή ένορκης διοικητικής εξέτασης, που διενεργήθηκε, νοείται το πόρισμα που συντάσσεται για την ολοκλήρωση των διοικητικών εξετάσεων. Από το συνδυασμό της παραπάνω διάταξης με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997 προκύπτει ότι η χορήγηση αντιγράφου του πορίσματος της διοικητικής εξέτασης στον καταγγέλλοντα πειθαρχικό παράπτωμα αστυνομικού συνιστά νόμιμη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων.

4. Περαιτέρω, όμως, η χορήγηση αντιγράφων των συνοδευόντων το πόρισμα στοιχείων, που περιέχονται στη δικογραφία της διοικητικής εξέτασης, επιτρέπεται μόνο εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997, όταν, δηλαδή, το έννομο συμφέρον του αιτούντος τρίτου υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα και ταυτόχρονα δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες του τελευταίου. Τέτοια περίπτωση συντρέχει, ιδίως, όταν η χορήγηση προσωπικών δεδομένων είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου (βλ. στοιχ. γ' του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 για τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, το οποίο ισχύει κατά μείζονα λόγο και στα απλά προσωπικά δεδομένα). Ο τρίτος, με την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. θ' του Ν. 2472/1997, στην αίτησή του προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας πρέπει να επικαλείται αλλά και να αποδεικνύει ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία που ζητά είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων του ενώπιον δικαστηρίου, και δη ενόψει συγκεκριμένης εκκρεμούς δίκης, ώστε εκ του σκοπού να οριοθετηθεί η έκταση των αναγκαίων και πρόσφορων για το σκοπό αυτό στοιχείων που επιτρέπε-

ται να του χορηγηθούν κατά τα άρθρα 5 παρ. 2 στοιχ. ε' και 4 παρ. 1 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997. Εξάλλου, η αναγκαιότητα υφίσταται μόνο όταν ο επιδιωκόμενος σκοπός της προάσπισης των δικαιωμάτων του αιτούντος ενώπιον δικαστηρίου δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα ηπιότερα μέσα (πρβλ. 8/2005 και 9/2005 Αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ, διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο της Αρχής www.dpa.gr)

5. Στην περίπτωση που η δικογραφία της ΠΔΕ/ΕΔΕ περιέχει και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, όπως αυτά αποκλειστικά απαριθμούνται στο άρθρο 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997, η χορήγηση (ως μορφή επεξεργασίας) στον καταγγέλλοντα πειθαρχικό παράπτωμα αστυνομικού του πορίσματος και του αποδεικτικού υλικού, είναι νόμιμη μόνο μετά από άδεια της Αρχής και εφόσον τα έγγραφα που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου, όταν, δηλαδή, συντρέχει η βάση νομιμότητας της επεξεργασίας του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. γ' του Ν. 2472/1997. Και σε αυτή την περίπτωση ο τρίτος στην αίτησή του προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας πρέπει να επικαλείται αλλά και να αποδεικνύει ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία που ζητά είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού.

6. Κατά το άρθρο 22 παρ. 2 του ΠΔ 22/1996 «Η πειθαρχική δίωξη ασκείται με έναν από τους κατωτέρω αναφερόμενους τρόπους: α) Με απευθείας κλήση σε απολογία, β) Με την έκδοση διαταγής για τη διενέργεια Ένορκης ή Προφορικής Διοικητικής Εξέτασης προς βεβαίωση πειθαρχικών παραπτωμάτων». Και στις δύο περιπτώσεις προβλέπεται η μυστικότητα της πειθαρχικής διαδικασίας, καθώς για μεν τις περιπτώσεις της απευθείας κλήσης το άρθρο 25 παρ. 1 επιφυλάσσει το δικαίωμα γνώσης των στοιχείων του φακέλου μόνο στον εγκαλούμενο, για δε τις περιπτώσεις διενέργειας ΕΔΕ το άρθρο 27 παρ. 4 του ίδιου Π.Δ/τος (το οποίο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 26 παρ. 5 εφαρμόζεται και στη διενέργεια ΠΔΕ) ορίζει ότι «Η ανάκριση είναι μυστική και ουδείς δύναται να λάβει γνώση των στοιχείων αυτής, εκτός του εγκαλουμένου και του συνηγόρου του». Το στοιχείο της μυστικότητας της πειθαρχικής διαδικασίας δεν συντρέχει μετά το πέρας αυτής (πρβλ. ΓνμΝΣΚ 178/2000, δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, η οποία ερμηνεύει τις αντίστοιχες αλλά όχι όμοιες διατάξεις του Ν. 2683/1999).

7. Στην υπό κρίση περίπτωση η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης με το με αριθμ. πρωτοκόλλου 259883/6/2-λγ'/3.10.2006 έγγραφό της και μετά το πέρας της πειθαρχικής διαδικασίας, ενημέρωσε, όπως προαναφέρθηκε, τον πληρεξούσιο δικηγόρο των αιτούντων α) για τη διενέργεια προφορικής διοικητικής εξέτασης σε βάρος της Αρχιφύλακα Ε, β) για το γεγονός ότι προέκυψε πειθαρχική ευθύνη της τελευταίας (αναφέροντας αναλυτικά το πειθαρχικό παράπτωμα στο οποίο υπέπεσε), καθώς και γ) για την επιβολή της πειθαρχικής ποινής του προστίμου. Ωστόσο, δεν χορήγησε στους αιτούντες αντίγραφα του φακέλου της διενεργηθείσας ΠΔΕ (πόρισμα και σχετικά έγγραφα), καθώς έκρινε ότι οι αιτούντες δεν είχαν επικαλεστεί στην από 14.11.2005 αίτησή τους τη συνδρομή στο πρόσωπό τους υπέρτερου έννομου συμφέροντος που θα δικαιολογούσε τη χορήγηση των αιτηθέντων εγγράφων.

8. Από τα έγγραφα που τέθηκαν υπόψη της Αρχής προέκυψαν τα παρακάτω ως προς τη συνδρομή υπέρτερου έννομου συμφέροντος στο πρόσωπο των αιτούντων: α) η μηνυτήρια αναφορά του Δ, ενός εκ των αιτούντων, κατά της Αρχιφύλακα Ε απορρίφθηκε με διάταξη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αλεξανδρούπολης, η οποία έχει ήδη καταστεί τελεσίδικη και β) στην τελευταία αίτηση προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας (Ιούλιος 2007) οι Α, Β, Γ και Δ επικαλούνται αόριστα και σε καμία περι-

πτωση δεν αποδεικνύουν, ότι τα αιτούμενα έγγραφα είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιωμάτων τους ενώπιον δικαστηρίου, και δη ενόψει συγκεκριμένης εκκρεμούς δίκης. Η αναφορά στο γεγονός ότι «είναι και οι ίδιοι κατηγορούμενοι ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αλεξανδρούπολης, εξ' αυτού του βιοτικού συμβάντος και δυνάμει των υπό στοιχεία Β.Μ. Α 2005/253 ΕΓ Α-2005/28, Β.Μ. Α 2005/1411, Β.Μ. Α 2005/426 ΕΓ Α-2005/29/ΕΓ 1-2005/28α και Β.Μ. Α 2005/426 ΕΓ Α-2005/29 εγκλήσεων» είναι αόριστη και δεν μπορεί να εκτιμηθεί σύμφωνα και με όσα παραπάνω αναφέρθηκαν .

9. Ενόψει των ανωτέρω η Αρχή κρίνει ότι η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης δεν κωλύεται από το Ν. 2472/1997 να χορηγήσει στους αιτούντες αντίγραφο του πορίσματος της διενεργηθείσας Προφορικής Διοικητικής Εξέτασης ακόμα και χωρίς την επίκληση και απόδειξη συνδρομής στο πρόσωπό τους υπέρτερου έννομου συμφέροντος, καθώς αυτοί, ως καταγγέλλοντες πειθαρχικά παραπτώματα αστυνομικού υπαλλήλου, έχουν δικαίωμα ενημέρωσης για το αποτέλεσμα της καταγγελίας τους, όπως αυτό εξειδικεύεται από τη διάταξη του άρθρου 24 παρ. 4 του ΠΔ 22/1996. Περαιτέρω, όμως, κωλύεται από τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 να τους χορηγήσει αντίγραφα των λοιπών εγγράφων της διοικητικής δικογραφίας, δεδομένου ότι για τη χορήγηση των εγγράφων αυτών απαιτείται η επίκληση και απόδειξη συνδρομής υπέρτερου έννομου συμφέροντος, στην οποία δεν προέβησαν οι αιτούντες. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να τηρηθεί η υποχρέωση προηγούμενης ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων πριν την ανακοίνωση των δεδομένων του στους αιτούντες (άρθρο 11 παρ. 3 του Ν. 2472/1997).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

1. Η Αρχή απορρίπτει εν μέρει τις αντιρρήσεις της Ε ως προς τη χορήγηση αντιγράφου του πορίσματος της διενεργηθείσας σε βάρος της Προφορικής Διοικητικής Εξέτασης.

2. Αποφαίνεται ότι η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης δεν κωλύεται από το Ν. 2472/1997 να χορηγήσει στους Α, Β, Γ και Δ αντίγραφο του πορίσματος της διενεργηθείσας ΠΔΕ, ενώ, αντιθέτως, κωλύεται να τους χορηγήσει αντίγραφα των λοιπών εγγράφων της διοικητικής δικογραφίας.

ΑΠΟΦΑΣΗ 59/2009

ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΗΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με προσφυγή του προς την Αρχή (αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3159/03.05.2007), ο Α παραπονείται για παράνομη επεξεργασία από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. και την εταιρεία ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε. οικονομικών δεδομένων του που αφορούν καταγγελία σύμβασης πιστωτικής κάρτας χωρίς προηγούμενη ενημέρωσή του και ζητεί τη διαγραφή τους από το αρχείο "Σύστημα Οικονομικής Συμπεριφοράς" της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Ειδικότερα, ο ανωτέρω, στις 12.2.2001 υπέγραψε σύμβαση χορήγησης πιστωτικής κάρτας, με αριθμ., με την Εθνική Τράπεζα, η οποία στις 10.3.2005 καταγγέλθηκε και επιδόθηκε με δικαστικό επιμελητή στις 16.3.2005. Ο προσφεύγων εξόφλησε την οφειλή από την πιστωτική κάρτα την 21.4.2005. Σε αλληλογραφία του με

την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ (12.10.2006), ενημερώνεται πως τηρούνται στο αρχείο της εταιρείας προσωπικά του δεδομένα που αφορούσαν καταγγελία της ανωτέρω σύμβασης με ημερομηνία καταγγελίας την 30.9.2004.

Ο προσφεύγων αμφισβήτησε την ανωτέρω καταχώριση και για το λόγο ότι δεν είχε προηγουμένως ενημερωθεί από την τράπεζα και άσκησε το δικαίωμα πρόσβασης προς την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ζητώντας να ενημερωθεί για τα δεδομένα που τυγχάνουν επεξεργασίας και τον αφορούν, τον σκοπό επεξεργασίας, τις πηγές καθώς και τον τρόπο ενημέρωσης. Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, σε απαντητικές επιστολές που έστειλε στον προσφεύγοντα (19.10.2006 και 14.11.2006) τον πληροφόρησε για τα αιτούμενα στοιχεία και τον παρέπεμψε στην δια τύπου ενημέρωση που πραγματοποίησε το 2005 (13.1.2005).

Ο προσφεύγων άσκησε το δικαίωμα πρόσβασης και προς την τράπεζα στις 26.10.2006 ζητώντας να πληροφορηθεί ποια προσωπικά δεδομένα τηρεί η τράπεζα για αυτόν καθώς και το χρόνο τήρησής τους. Επίσης ζήτησε να του γνωστοποιηθούν τυχόν τρίτοι στους οποίους ανακοινώθηκαν τα δεδομένα σχετικά με την συγκεκριμένη πιστωτική κάρτα. Αν και στο αρχικό της έγγραφο προς τον προσφεύγοντα η τράπεζα ανέφερε ότι δεν καταστρέφει τα δεδομένα, σε επιστολή προς την Αρχή (14.8.2008) επικαλέστηκε το άρθρο 28 της σύμβασης και ανέφερε ότι διατηρεί τα δεδομένα μέχρι και την ημέρα παραγραφής κάθε αξίωσης. Ομοίως, η τράπεζα ανέφερε πως, βάσει του όρου 28 της από 12.02.2001 σύμβασης χορήγησης της πιστωτικής κάρτας του καταγγέλλοντος με την τράπεζα, ο προσφεύγων παρείχε προς την τράπεζα και την ΕΑΕΔΟ τη ρητή και ανεπιφύλακτη συγκατάθεσή του για την τήρηση των προσωπικών του δεδομένων τα οποία και δήλωσε ο ίδιος από την υπογραφή της αίτησης για την έκδοση της κάρτας. Σχετικά με τη διαβίβαση των στοιχείων του στην εταιρεία Fintrust, η τράπεζα επικαλέστηκε την απόφαση αρ. 20/2001 της Αρχής σύμφωνα με την οποία «στα πλαίσια της σχέσης αντιπροσώπευσης, η εισπρακτική εταιρεία Fintrust επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα ως “εκτελούσα την επεξεργασία” (κατ’ άρθρο 2 περ η) για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας που είναι η Εθνική Τράπεζα. Η εν λόγω επεξεργασία είναι νόμιμη, εφόσον περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στους σκοπούς της αντιπροσώπευσης, τηρούνται οι όροι του άρθρου 10 του ν. 2472/1997 που αφορούν στο απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας και τα προσωπικά δεδομένα δεν χρησιμοποιούνται για άλλους σκοπούς». Όπως ανέφερε η τράπεζα στην επιστολή της προς τον προσφεύγοντα, η ως άνω εταιρία διαγράφει τα σχετικά δεδομένα έξη μήνες μετά την εξόφληση της απαίτησης.

Η αίτηση με αρ. πρωτ. 8010/22.11.2006 κατά της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ συζητήθηκε στις συνεδριάσεις της 8.2.2007 και 8.3.2007 και μετά την υποβολή νέων στοιχείων από τον αιτούντα (αίτηση με αρ. πρωτ.3159/03.05.2007) επανεισάγεται για να συζητηθεί από κοινού λόγω συνάφειας με την αίτηση του ιδίου κατά της τράπεζας.

Η Αρχή εξετάζοντας τις παραπάνω αιτήσεις, τα πρακτικά των συνεδριάσεων της 8.2.2007, 8.3.2007, 26.2.2009 και 12.3.2009, το υπόμνημα της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου και κατόπιν διαλογικής συζήτησης:

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του ν.2472/97, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών (στοιχ.α), καθώς και να είναι ακριβή

και, εφόσον χρειάζεται, να υποβάλλονται σε ενημέρωση (στοιχ.γ). Περαιτέρω το άρθρο 5 ορίζει στην παρ.1 ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του και στην παρ.2 ότι κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση όταν, μεταξύ άλλων, η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι υποκείμενο των δεδομένων(στοιχ.α) και όταν η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών (στοιχ.ε). Στη συνέχεια το άρθρο 11 παρ.1 προβλέπει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά τη συλλογή των δεδομένων, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία : α. την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, β. τον σκοπό της επεξεργασίας, γ. τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, δ. την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης. Στη δε παρ.3 αναφέρει ότι, εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς. Περαιτέρω, το άρθρο 2ο της Κανονιστικής Πράξης 408/98 για την ενημέρωση υποκειμένων επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω τύπου, ορίζει ότι η ενημέρωση γίνεται με τρόπο σαφή και κατανοητό και περιλαμβάνει : (α) Τα υποκείμενα επεξεργασίας προς τα οποία απευθύνεται η ενημέρωση, (β) Την ταυτότητα του υπευθύνου επεξεργασίας και του τυχόν εκπροσώπου του, με προσδιορισμό της επωνυμίας, έδρας, διεύθυνσης και αριθμού τηλεφώνου του, (γ) Τον σκοπό της επεξεργασίας, (δ) Τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες των αποδεκτών των δεδομένων με προσδιορισμό της επωνυμίας, διεύθυνσης και αριθμού τηλεφώνου και (ε) Την υπόμνηση του δικαιώματος των υποκειμένων σε επεξεργασία για πρόσβαση στο αρχείο.

2. Εν προκειμένω, στην επίδικη σύμβαση περιλαμβάνεται ο όρος 28 για την "ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ" με την οποία παρέχεται από τον κάτοχο (και τον τυχόν εγγυητή) προς την τράπεζα και την ΕΑΕΔΟ η ρητή και ανεπιφύλακτη συγκατάθεσή του και εξουσιοδότησή του να τηρούνται σε ηλεκτρονικό ή μη αρχείο που αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως αυτά ορίζονται στον ν. 2472/1997 όπως αυτός ισχύει σήμερα, τα οποία δηλώθηκαν από τον κάτοχο ή τον εγγυητή στην Τράπεζα με την υπογραφή της αιτήσεως για την έκδοση της κάρτας ή την παροχή εγγυήσεως για χρήση της κάρτας από τρίτον και τα στοιχεία τα οποία αφορούν την κίνηση του λογαριασμού του, καθώς επίσης και να επεξεργάζονται κατά την κρίση τους τα στοιχεία αυτά κατά την έννοια της συλλογής, καταχώρησης, οργάνωσης, αποθήκευσης, χρήσης, διαβίβασης, διάδοσης ή κάθε άλλης μορφής διάθεσης, συσχέτισης και διασύνδεσης. ...Επίσης, ο κάτοχος (και ο τυχόν εγγυητής) παρέχει προς την εταιρεία την ρητή και ανεπιφύλακτη συναίνεσή του για την παροχή πληροφοριών προς άλλες εταιρείες εκδόσεως πιστωτικών και χρεωστικών καρτών και γενικά προς κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αναφορικά με την πιστωτική του σχέση με την εταιρεία, καθώς επίσης και πληροφορίες σχετικές με την περιουσιακή του κατάσταση (εξαιρουμένων των καταθέσεών του) και το πιστωτικό του ιστορικό.

Δυνάμει του άρθρου 18 της σύμβασης, η τράπεζα, μετά την παρέλευση της εικοσαήμερης προθεσμίας, δικαιούται να μεταφέρει την απαίτηση σε οριστική καθυστέρηση, να καταγγείλει την παρούσα σύμβαση και να κλείσει το λογαριασμό, κα-

θώς και να ανακοινώσει την καταγγελία της σύμβασης σε πληροφοριακό αρχείο δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς και να αναθέσει την είσπραξη των οφειλομένων σε τρίτα προς την τράπεζα και την Ε.Α.Ε.Δ.Ο. φυσικά ή νομικά πρόσωπα, γνωστοποιώντας για τον σκοπό αυτό όσα προσωπικά στοιχεία του κατόχου/εγγυητή κρίνει απαραίτητα.

3. Οι ανωτέρω υπό όρο 28 επεξεργασίες γίνονται για σκοπούς εκτέλεσης της σύμβασης, στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι το υποκείμενο των δεδομένων, και ως εκ τούτου, η συγκατάθεση του υποκειμένου δεν απαιτείται, σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο 5 παρ. 1 α του ν.2472/97. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση κατά την οποία η τράπεζα ελέγχει τα στοιχεία αυτά με αντίστοιχα άλλων τραπεζών, στο πλαίσιο αξιολόγησης της αίτησης χορήγησης πίστωσης, μέσω πρόσβασης στο αρχείο οικονομικής συμπεριφοράς της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

Η δυνατότητα της τράπεζας να θέτει τα δεδομένα αυτά στη διάθεση άλλων τραπεζών στο πλαίσιο διατραπεζικής συνεργασίας, αναφέρεται προφανώς στη διαβίβαση στοιχείων στο ως άνω αρχείο οικονομικής συμπεριφοράς της εταιρίας, όπου περιέχονται μεταξύ άλλων και στοιχεία καταγγελιών συμβάσεων δανείων και καρτών, πηγές των οποίων είναι οι τράπεζες.

Υπεύθυνος επεξεργασίας του αρχείου οικονομικής συμπεριφοράς, αλλά και του αρχείου συγκέντρωσης κινδύνων (στο οποίο συλλέγονται και επεξεργάζονται δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς που αφορούν ενήμερες οφειλές από καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια ή πιστωτικές/χρεωστικές κάρτες) είναι η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ. Όπως αναφέρεται και στην με αρ. 66 /2004 απόφαση της Αρχής σχετικά με τα δεδομένα του αρχείου συγκέντρωσης κινδύνων για την επεξεργασία των οποίων σύμφωνα απαιτείται συγκατάθεση των υποκειμένων (βλ. απόφαση 86/2002), “στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ δίνει το υποκείμενο τη συγκατάθεσή του για την εν λόγω επεξεργασία, η οποία πρακτικά συνίσταται στην ειδοποίηση που στέλνει η εταιρία στις τράπεζες και μέλη της να στέλνουν στο αρχείο της τις σχετικές πληροφορίες. Η λήψη συγκατάθεσης από τις τράπεζες με τις οποίες ο προσφεύγων συνήψε τις ανωτέρω συμβάσεις δεν δημιουργεί πρόβλημα, εφόσον δεν υπάρχει συναλλακτική σχέση ΤΕΙΡΕΣΙΑ και προσφεύγοντα και το υποκείμενο ενημερώνεται σαφώς σύμφωνα με το άρθρο 2 εδαφ. 1α του ν.2472/97 από την τράπεζα για τη επεξεργασία των στοιχείων του από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ.”

4. Η επεξεργασία στοιχείων καταγγελιών συμβάσεων από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ έχει κριθεί από την Αρχή με την κανονιστική απόφαση 24/2004 ότι είναι απολύτως αναγκαία για την εξυπηρέτηση του σκοπού που επιδιώκει η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ (προστασία της εμπορικής πίστης και την ασφάλεια των συναλλαγών), και ως εκ τούτου, δεν απαιτείται να λάβει η τράπεζα τη συγκατάθεση του υποκειμένου για λογαριασμό της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ. Και στην απόφαση 147/2004 του Εφετείου Αθηνών αναφέρεται ρητά ότι σε τραπεζική σύμβαση “η συναίνεση του υποκειμένου για την παροχή πληροφοριών αναφορικά με την περιουσιακή του κατάσταση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, προφανώς για τον προσδιορισμό της πιστοληπτικής του ικανότητας και την προστασία των συναλλαγών, δεν έχουν την έννοια της συγκατάθεσης του άρθρου 2 παρ.1^ο του ν.2472/97, αλλά της ανακοίνωσης προς τρίτους για την οποία επιβάλλεται η προηγούμενη ενημέρωση του υποκειμένου.”

Αλλά και την περίπτωση της διαβίβασης των οφειλών σε εισπρακτικές εταιρίες, όπως έχει κρίνει η Αρχή στην υπ’αρ. 20/2001 απόφασή της, δεν απαιτείται συγκατάθεση του υποκειμένου, διότι η εταιρίες αυτές θεωρούνται ως εκτελούσες την επεξεργασία για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας, δηλαδή όχι “τρίτοι” με

την έννοια του άρθρου 2 εδαφ. θ του ν.2472/97, αλλά αποδέκτες των δεδομένων, και επομένως αρκεί η ενημέρωση του άρθρου 11 παρ.1 του νόμου.

Επομένως, η τράπεζα δεν υποχρεούται να λάβει τη συγκατάθεση του υποκειμένου για τη συγκεκριμένη διαβίβαση, αλλά πρέπει και αρκεί να ενημερώσει το υποκείμενο για τη διαβίβαση αυτή στον αποδέκτη ή την κατηγορία αποδεκτών, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 του ν.2472/97. Όπως δε αναφέρεται στην προαναφερόμενη απόφαση 24/2004 της Αρχής σχετικά με την νομιμότητα του αρχείου οικονομικής συμπεριφοράς της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, “Ως αποδέκτες κατά την παρ.1 του άρθρου 11 νοούνται τα πρόσωπα προς τα οποία προβλέπεται κατά το στάδιο συλλογής να ανακοινώνονται τα δεδομένα. Η διάταξη δεν εννοεί υποχρέωση ενημέρωσης για τη συγκεκριμένη ανακοίνωση στην οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας προβαίνει κάθε φορά που του ζητείται πληροφορία από τον αποδέκτη...” Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η απόφαση 3383/2003 του Εφετείου Αθηνών όπου αναφέρεται ότι “δεν απαιτείται ο υπεύθυνος επεξεργασίας να ενημερώνει το υποκείμενο και για τη συγκεκριμένη ανακοίνωση -μετάδοση των δεδομένων, στην οποία αυτός προβαίνει κάθε φορά προς τρίτους -αποδέκτες ή οι τρίτοι αντλούν χωρίς τη δική του πρωτοβουλία από το αρχείο του.”

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ενημέρωση της ΕΤΕ που περιέχεται στη σύμβαση σχετικά με τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων καταγγελιών συμβάσεων (πληροφοριακό αρχείο δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς και ανάθεση είσπραξης των οφειλομένων σε τρίτα προς την τράπεζα και την Ε.Α.Ε.Δ.Ο. φυσικά ή νομικά πρόσωπα) είναι επαρκής και σαφής.

5. Στην ως άνω απόφαση 24/2004 (η οποία αντικατάστησε την 109/1999), η Αρχή όρισε ότι η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ οφείλει να συμμορφωθεί με την κατά το άρθρο 24 § 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 11 § 1 του νόμου 2472/97 υποχρέωση ενημέρωσης των υποκειμένων. Ειδικότερα, η δυνατότητα ενημέρωσης μέσω τύπου μεγάλου αριθμού υποκειμένων εξειδικεύεται στην 408/98 και 1/1999 Κανονιστικές Πράξεις της Αρχής βάσει της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 24 παρ. 3 του Ν. 2472/1997. Όπως δε έκρινε η με αριθμ. 1923/2006 απόφαση του Αρείου Πάγου, οι ως άνω κανονιστικές αποφάσεις της Αρχής βρίσκονται εντός των ορίων της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 24 παρ.3, η οποία εκφράζει ευρύτερο και πάγιο πνεύμα του νομοθέτη και ως εκ τούτου η ρυθμιστική της εμβέλεια όταν πρόκειται για ενημέρωση μεγάλου αριθμού υποκειμένων τουλάχιστον χιλίων δεν περιορίζεται μόνο στις κατά την έναρξη ισχύος του νόμου επεξεργασίες, αλλά καλύπτει αναλόγως και μεταγενέστερες επεξεργασίες, καθόσον ενόψει της ομοιότητας των περιπτώσεων δεν δικαιολογείται διαφοροποίηση στη νομοθετική τους μεταχείριση..... Ως εκ τούτου δεν ήταν απαραίτητο κατά νόμο για το επιτρεπτό της επεξεργασίας να ενημερωθεί ατομικώς και *in concreto* ο αναιρεσείων, αλλά ενόψει του ότι στο αρχείο της αναιρεσίβλητης (ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ) ήταν καταγεγραμμένα πλέον των χιλίων υποκειμένων, αρκούσε η *in abstracto* δια του τύπου ενημέρωσή του....

Από το τέλος του 1998 η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ προβαίνει σε δημοσιεύσεις μέσω τύπου για την ενημέρωση των υποκειμένων ως προς την τήρηση του αρχείου οικονομικής συμπεριφοράς. Από την εξέταση του σχετικού εντύπου της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ του έτους 2004, από την οποία, όπως ισχυρίζεται ο προσφεύγων, έλαβε γνώση για την επεξεργασία των στοιχείων του, διαπιστώνεται ότι η εταιρεία έχει τροποποιήσει το πρώτο έντυπο ενημέρωσης το οποίο είχε αποστείλει στην Αρχή από το 1998. Στη σχετική καταχώριση αναφέρεται ως τίτλος «Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΟ ΠΟΛΙΤΗ». Στις κατηγορίες των δεδομένων αναφέρονται ρητά οι κα-

ταγγελίες συμβάσεων. Στο έντυπο δεν υπάρχει ο τίτλος με κεφαλαία γράμματα, όπως ορίζει το άρθρο 4 της 408/98 Κανονιστικής Πράξης “ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΡΗΣΗ ΑΡΧΕΙΟΥ -Άρθρο 11 παρ.1 του ν.2472/97”. Ωστόσο, με την πρώτη ενημέρωση της εταιρείας στις 31.12.1998 και 3.1.1999 μέσω τύπου, τα υποκείμενα των δεδομένων ενημερώθηκαν σαφώς για τη συγκεκριμένη επεξεργασία των δεδομένων τους, και ως εκ τούτου, ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί άγνοια της συντελούμενης επεξεργασίας, αφού, στις επεξεργασίες που αναφέρεται η ενημέρωση μέσω τύπου, η συλλογή έχει ήδη γίνει.

Πάντως, λαμβανομένου υπόψη ότι και μεταγενέστερες δημοσιεύσεις φέρουν τον τίτλο ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ- ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΗ και με μικρά γράμματα “Ενημέρωση πολιτών άρθρα 24 παρ.3 και 11 παρ.3 του ν.2472/97”, το έντυπο της δημοσίευσης πρέπει να τροποποιηθεί κατά τα οριζόμενα στις ανωτέρω αποφάσεις της Αρχής.

6. Στην υπ’ αριθμ.24/2004 απόφαση της Αρχής σχετικά με τις προϋποθέσεις τήρησης αρχείου από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε. ορίζεται ότι τα δυσμενή για το υποκείμενο προσωπικά δεδομένα που διαβιβάζονται κάθε φορά στον αποδέκτη πρέπει να είναι ακριβή και ενημερωμένα μέχρι το χρόνο της διαβίβασης. Η ακρίβεια και ενημέρωση των στοιχείων αποτελεί βάρος του υπεύθυνου της επεξεργασίας και σε καμιά περίπτωση του υποκειμένου. Από τις διατάξεις της ανωτέρω απόφασης σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παρ.1 γ του ν.2472/97, συνάγεται σαφώς ότι η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ως υπεύθυνος επεξεργασίας του αρχείου που τηρεί έχει την ευθύνη για την ακρίβεια των περιλαμβανομένων σε αυτό στοιχείων. Περαιτέρω, ο έλεγχος που πρέπει να γίνεται από τις τράπεζες σχετικά με την ακρίβεια των στοιχείων, αφού είναι και οι ίδιες πηγές των δεδομένων, δεν απαλλάσσει την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ από το καθήκον της να ελέγχει και να εξασφαλίζει ότι οι απαιτήσεις του νόμου για την νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων εφαρμόζονται. Ειδικά στις περιπτώσεις καταγγελιών συμβάσεων, η Αρχή έχει κρίνει με την απόφαση αρ.49/2007 ότι οι τράπεζες θα πρέπει να απευθύνουν το έγγραφο της καταγγελίας προς τον οφειλέτη, η δε ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ να λαμβάνει κατά την αναγγελία του σχετικού δεδομένου από τις τράπεζες και πριν την καταχώριση στο αρχείο της, αντίγραφο του ανωτέρω εγγράφου ή βεβαίωση περί επίδοσης αυτού.

7. Η τράπεζα απέστειλε εξώδικη πρόσκληση στον προσφεύγοντα στις 16.3.2005 με την οποία τον ενημέρωσε για την οριστική καθυστέρηση καταγγέλλοντας παράλληλα τη σχετική σύμβαση. Δηλαδή, η τράπεζα απέστειλε τα σχετικά στοιχεία στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ πριν ολοκληρώσει τη διαδικασία της επίδοσης προς τον προσφεύγοντα (πεντέμισυ μήνες νωρίτερα), με αποτέλεσμα να αποστείλει μη ορθό το δεδομένο της ημερομηνίας της καταγγελίας (30.9.2004 αντί του ορθού 16.3.2005). Η δε ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ καταχώρισε στο αρχείο της τα ανωτέρω στοιχεία όπως της είχαν αποσταλεί από την τράπεζα, χωρίς να ελέγξει η ίδια την ακρίβεια τους. Ο ισχυρισμός της ότι έχει αποστείλει προς τις τράπεζες σαφείς οδηγίες στις περιπτώσεις καταγγελιών προκειμένου να έχει προηγηθεί έγγραφη ενημέρωση των υποκειμένων για την καταγγελία και ότι άλλως δεν θα πρέπει να αποστέλλεται το σχετικό δεδομένο, πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο επιμέλειας που έχει λάβει η εταιρία ώστε να περιορίσει στο ελάχιστο το ποσοστό λάθους, αλλά δεν την απαλλάσσει από την ευθύνη που της αναλογεί ως υπεύθυνου επεξεργασίας του αρχείου.

Ενόψει των ανωτέρω πρέπει να γίνει δεκτό ότι και οι δύο υπεύθυνοι επεξεργασίας επεξεργάστηκαν μη ορθά στοιχεία που αφορούσαν τον προσφεύγοντα, κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 4 παρ. 1 γ’ του Ν. 2472/1997. Σε κάθε περίπτωση, από το χρόνο επίδοσης κατέστη νόμιμη η σχετική καταχώριση της καταγγελίας στο

αρχείο της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ, αφού, όπως προειπώθηκε, για την συγκεκριμένη επεξεργασία δεν απαιτείται να υπάρχει η συγκατάθεση του υποκειμένου, αλλά αρκεί η ενημέρωσή του κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παρ.1 του ν.2472/97. Δεδομένου ωστόσο ότι η διόρθωση της ημερομηνίας καταχώρισης από 30.9.2004 σε 16.3.2005 θα έχει ως συνέπεια να επιμηκυνθεί ο χρόνος τήρησης του δεδομένου αυτού στο ανωτέρω αρχείο με προφανείς τις δυσμενείς συνέπειες που αυτό συνεπάγεται για τον προσφεύγοντα, κρίνεται σκόπιμο και προς όφελος του προσφεύγοντα να γίνει η διαγραφή των σχετικών στοιχείων της καταγγελίας από το αρχείο της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ πεντέμισυ μήνες νωρίτερα από το χρόνο που προβλέπεται για τη διαγραφή τους. Πρέπει ακόμη να ληφθούν υπόψη ότι α) η τράπεζα ενημέρωσε τον προσφεύγοντα και β) το γεγονός της αποστολής σχετικών οδηγιών από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ προς τις τράπεζες για το θέμα.

8. Κατ'εκτίμηση των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ότι πρέπει να επιβληθούν στους υπεύθυνους επεξεργασίας, δηλαδή στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ οι κυρώσεις που αναφέρονται στο διατακτικό, οι οποίες κρίνονται ανάλογες με τη βαρύτητα της προσβολής, και να γίνει σύσταση προς την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ως προς την ανάγκη τροποποίησης του κειμένου της ενημέρωσης δια του τύπου.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

1. Διατάσσει την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ να προβεί στην διαγραφή του σχετικού δεδομένου από το αρχείο οικονομικής συμπεριφοράς πεντέμισυ μήνες νωρίτερα από το χρόνο που προβλέπεται για τη διαγραφή του.

2. Απευθύνει προειδοποίηση στην Ε.Τ.Ε. να αναγγέλλει τα δεδομένα της καταγγελίας στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ μετά την επίδοση προς τον καθ' ου η καταγγελία βεβαιώνοντας συγχρόνως την ημερομηνία επίδοσης αυτού.

3. Απευθύνει προειδοποίηση στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ να ελέγχει τη βεβαίωση από τις τράπεζες ότι έγινε επίδοση της καταγγελίας σύμβασης πριν προβεί στη σχετική καταχώριση στο αρχείο ΣΟΣ.

4. Απευθύνει σύσταση προς την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ να τροποποιήσει το κείμενο της ενημέρωσης δια του τύπου κατά τα οριζόμενα στις σχετικές αποφάσεις της Αρχής.

ΑΠΟΦΑΣΗ 74/2009

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΒΙΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕ ΕΝΙΑΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Η Ethnodata, Ανώνυμος Εταιρεία Μηχανογραφικών Υπηρεσιών και Οργάνωσης υπέβαλε την υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/638/01.06.2009 γνωστοποίηση τήρησης αρχείου και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την οποία δηλώνει ότι για σκοπούς διοίκησης προσωπικού πραγματοποιεί έλεγχο των χαρακτηριστικών της γεωμετρίας του προσώπου. Ειδικότερα, η εταιρεία δηλώνει ότι είναι υποχρεωμένη να εξασφαλίσει την ελεγχόμενη και απολύτως ασφαλή πρόσβαση μόνο σε εξουσιοδοτημένους χρήστες στους χώρους και τα συστήματα της εταιρείας. Υποστηρίζει ότι με την αξιοποίηση της βιομετρικής τεχνολογίας επιτυγχάνεται η διασφάλιση της επαλήθευσης της ταυτότητας του εργαζομένου κατά τον έλεγχο πρόσβασής του στους χώρους της εταιρείας. Πρόσβαση στους χώρους της εταιρείας έχουν μόνο οι υπάλληλοί της.

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη γνωστοποίηση, το σύστημα προϋποθέτει μια φάση καταγραφής κατά την οποία οι υπάλληλοι προσέρχονται στο γραφείο έκδοσης αδειών εισόδου και υποβάλλονται στην ανάγνωση από ειδική συσκευή των βιομετρικών τους χαρακτηριστικών. Τα βιομετρικά χαρακτηριστικά αποθηκεύονται σε κεντρική βάση δεδομένων, μαζί με το ονοματεπώνυμό τους, τον κωδικό της μισθοδοσίας και την ημερομηνία έναρξης και λήξης του δικαιώματος πρόσβασης στη βάση δεδομένων του γραφείου προσωπικού. Η εταιρεία υποστηρίζει ότι πρακτικά η διαδικασία λήψης των βιομετρικών χαρακτηριστικών έχει ήδη γίνει, με την προσκόμιση φωτογραφίας του εργαζόμενου κατά την πρόσληψη.

Κατά τη φάση λειτουργίας του συστήματος, ο εισερχόμενος υπάλληλος παρουσιάζεται για δευτερόλεπτα μπροστά στην κάμερα, μετρώνται τα βιομετρικά του χαρακτηριστικά, συγκρίνονται με αυτά της βάσης δεδομένων και εφόσον ταυτίζονται, επιτρέπεται η είσοδος στην εταιρεία. Το σύστημα αποθηκεύει μόνο την ώρα εισόδου/εξόδου.

Η εταιρεία δηλώνει ότι θα ενημερώσει πλήρως και σαφώς τους εργαζόμενους για τη λειτουργία του συστήματος και το σκοπό της επεξεργασίας. Επίσης, με την αρχική γνωστοποίηση η εταιρεία δηλώνει ότι καλύπτει τις απαιτήσεις του άρθρου 4 του Ν. 2472/1997.

Η Αρχή απέστειλε την υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/638-1/17.06.2009 επιστολή, ενημερώνοντας τον υπεύθυνο επεξεργασίας για όσα αναφέρονται στο τμήμα Ε, παρ. 3 της οδηγίας 115/2001 της Αρχής για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων. Επισημάνθηκε ότι το σύστημα αφορά όλη την επιχείρηση κι όχι περιορισμένες εγκαταστάσεις που χρήζουν αυξημένης προστασίας και ότι ο σκοπός της επεξεργασίας ενδέχεται να ικανοποιείται με λιγότερο επαχθή μέσα για το υποκείμενο, όπως π.χ. με την ύπαρξη προσωπικού ασφαλείας ή τη χρήση ειδικής κάρτας εισόδου, χωρίς την επεξεργασία βιομετρικών δεδομένων και ζητήθηκε πληρέστερη τεκμηρίωση για την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της εγκατάστασής του συστήματος.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας υπέβαλε το υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/757/25.06.2009 συμπληρωματικό υπόμνημα με το οποίο παρέχει περισσότερα στοιχεία. Διευκρινίζει ότι οι εγκαταστάσεις της εταιρείας βρίσκονται στον 3ο όροφο κτιρίου με ενιαίο χώρο εισόδου και δύο θύρες ασφαλείας. Η διάταξη του χώρου είναι ανοικτού τύπου (open space), οπότε όποιος περάσει την κεντρική είσοδο μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση στο μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων της εταιρείας. Η εταιρεία θεωρεί ότι το σύστημα εισόδου εξασφαλίζει την ομαλή ροή των εργασιών της εταιρείας που αφενός χειρίζεται στοιχεία 200.000 συνταξιούχων και αφετέρου αναπτύσσει λογισμικό για την Εθνική Τράπεζα, στο οποίο κανείς δεν πρέπει να έχει πρόσβαση. Τέλος, αναφέρει ότι έχει πιστοποιηθεί και κατά ISO 27001:2005 για την ασφάλεια των πληροφοριών, όπου ένα βασικό στοιχείο που ελέγχεται είναι η ασφάλεια περιμέτρου που περιλαμβάνει τον τρόπο πρόσβασης.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας εξέθεσε τις απόψεις του ενώπιον της Αρχής στη συνεδρίαση της 09.07.2009, δια της πληρεξουσίου δικηγόρου της Κ. Κουράφαλου και του Διευθυντή εργασιών και marketing Α. Διευκρινίστηκε ότι η εταιρεία αναλαμβάνει εργασίες για λογαριασμό φορέων όπως η Εθνική Τράπεζα, το ΤΕΒΕ ή το ΤΕΑΠΟ-ΚΑ που αφορούν την επεξεργασία κρίσιμων δεδομένων και για τις οποίες η ανάθεση γίνεται με συμβάσεις που περιέχουν όρους για τη διασφάλιση του απορρήτου. Οι υπάλληλοι της εταιρείας υπογράφουν συμβάσεις στις οποίες περιλαμβάνονται όροι για την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο της επεξεργασίας. Επισημάνθηκε ότι

το κέντρο αποθήκευσης δεδομένων της εταιρείας (data center) βρίσκεται στο ίδιο χώρο και διαχωρίζεται με πόρτα που διαθέτει απλή κλειδαριά, όπως άλλωστε και άλλοι κρίσιμοι χώροι, όπως αυτοί στους οποίους γίνεται εισαγωγή δεδομένων από έντυπες φόρμες των πελατών της εταιρείας και παραμένει, έστω και προσωρινά, τμήμα του φυσικού αυτού αρχείου. Τέλος, για τη λογική πρόσβαση των υπαλλήλων της εταιρείας στα συστήματά της χρησιμοποιεί όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης με συγκεκριμένες προδιαγραφές καθώς και δικαιώματα ενεργειών ανά χρήστη.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Όπως έχει ήδη κρίνει η Αρχή (βλ. απόφαση 45/2009), η φωτογραφία ενός προσώπου και τα στοιχεία βιομετρίας (της γεωμετρίας του προσώπου στην υπό κρίση περίπτωση) αποτελούν προσωπικά δεδομένα, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α΄ του Ν. 2472/1997, καθώς αποτελούν πληροφορίες που αναφέρονται στο υποκείμενο των δεδομένων. Η επεξεργασία, συνεπώς, φωτογραφικών και βιομετρικών δεδομένων (της γεωμετρίας του προσώπου) φυσικών προσώπων, υπόκειται στις ρυθμίσεις του Ν. 2472/1997 για την προστασία του προσώπου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. β΄ του Ν. 2472/1997 προβλέπει ότι «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει:... β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας». Η διάταξη αυτή θέτει ως κριτήρια για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας τις αρχές της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας. Σύμφωνα με την αρχή της αναγκαιότητας, πρέπει κάθε φορά να εξετάζεται αν η επεξεργασία των συγκεκριμένων προσωπικών δεδομένων είναι απολύτως αναγκαία για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθή για το πρόσωπο μέσα, καθώς αυτά έχουν κριθεί ή αποδεικνύονται ανεπαρκή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Η αρχή δε της αναλογικότητας επιβάλλει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση να κρίνεται, εάν το συμφέρον του υπευθύνου της επεξεργασίας είναι καταφανώς υπέρτερο των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και ότι επιπλέον δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες των τελευταίων.

3. Το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε΄ του Ν. 2472/1997 ορίζει ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων επιτρέπεται όταν «η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών». Ως υπέρτερο έννομο συμφέρον του υπευθύνου επεξεργασίας νοείται και η προστασία αγαθών, όπως έχει ήδη δεχθεί η Αρχή στην Οδηγία 1122/2000 για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης (βλ. άρθρο 1 σημ. 2 της Οδηγίας, ό.π).

4. Το τμήμα Ε, παρ. 3 της οδηγίας 115/2001 της Αρχής για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων αναφέρει: «Από την αρχή της αναλογικότητας, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 4 του Ν. 2472/97, η χρήση βιομετρικών μεθόδων για τη διαπίστωση της ταυτότητας των εργαζομένων και την πρόσβαση στο σύνολο ή τμήμα των χώρων εργασίας είναι επιτρεπτή μόνο στις περι-

πτώσεις που αυτό επιβάλλεται από ιδιαίτερες απαιτήσεις ασφαλείας των χώρων εργασίας και εφόσον δεν υπάρχει άλλο μέσο για την επίτευξη του σκοπού αυτού (π.χ. στρατιωτικές εγκαταστάσεις, εργαστήρια υψηλού κινδύνου). Κατά συνέπεια, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να σταθμίζει κάθε φορά αφενός τους υπάρχοντες κινδύνους, την έκταση των κινδύνων αυτών και τις υπάρχουσες εναλλακτικές δυνατότητες αντιμετώπισης των κινδύνων και, αφετέρου, τις προσβολές της ανθρώπινης προσωπικότητας και της ιδιωτικότητας από τη χρήση τέτοιων μεθόδων.»

5. Στην υπό κρίση περίπτωση ως σκοπός της επεξεργασίας δηλώνεται η διοίκηση προσωπικού. Στην πραγματικότητα, η εταιρεία αποσκοπεί στην προστασία των αγαθών της, όπως αυτά περιγράφηκαν στο ιστορικό, μέσω του ελέγχου της πρόσβασης του προσωπικού στο χώρο. Η εταιρεία έχει έννομο συμφέρον να φροντίσει τόσο για τον έλεγχο της φυσικής πρόσβασης, όσο και για τον έλεγχο της λογικής πρόσβασης των χρηστών στα συστήματά της. Με τη συγκεκριμένη επεξεργασία επιδιώκει να αποτρέψει τη μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση υπαλλήλων της και τρίτων σε κρίσιμα δεδομένα, όπως τραπεζικά ή ασφαλιστικά στοιχεία. Το μέτρο που έχει επιλέξει, έχει ως αποτέλεσμα να τυγχάνουν επεξεργασίας τα βιομετρικά χαρακτηριστικά όλων των υπαλλήλων της, ακόμα και όσων η ειδικότητα δεν έχει σχέση με την επεξεργασία των κρίσιμων δεδομένων, καταγράφοντας την είσοδό τους στο χώρο, όχι όμως και τις προσβάσεις στα κρίσιμα δεδομένα.

6. Η Αρχή κρίνει ότι ο έλεγχος της φυσικής πρόσβασης (της εισόδου στο χώρο) μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, όπως κάρτα πρόσβασης, χωρίς βιομετρικά στοιχεία. Οι ιδιαίτερες απαιτήσεις ασφαλείας που επικαλείται ο υπεύθυνος επεξεργασίας υφίστανται μόνο για συγκεκριμένους χώρους ή εφαρμογές λογισμικού όπου γίνεται η επεξεργασία των κρίσιμων δεδομένων (server room, χώρος αποθήκευσης εγγράφων, ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις κλπ.). Ο υπεύθυνος επεξεργασίας όμως εισάγει μια επαχθή για τα υποκείμενα επεξεργασία, για όλους τους χώρους εργασίας, χωρίς να έχει σταθμίσει τις εναλλακτικές δυνατότητες που διαθέτει, για την απαγόρευση της μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης στα κρίσιμα δεδομένα. Τούτο θα μπορούσε να επιτευχθεί με την ενίσχυση των μέτρων ασφαλείας μόνο στο χώρο φύλαξης των δεδομένων, ο οποίος μπορεί να διαχωρισθεί φυσικά από τον υπόλοιπο χώρο της εταιρείας. Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η φυσική ασφάλεια δεν αποτελεί το μόνο μέσο ελέγχου της πρόσβασης του προσωπικού στα συστήματα της εταιρείας. Είναι δυνατό να λαμβάνονται μέτρα για τη λογική ασφάλεια (ισχυρή αυθεντικοποίηση για την πρόσβαση στα συστήματα, όπως με τη χρήση κάρτας και κωδικών μιας χρήσης - OTP, περιορισμένα δικαιώματα πρόσβασης κλπ) τα οποία ενεργούν από κοινού με τα μέτρα φυσικής ασφαλείας για την προστασία των αγαθών της εταιρείας. Ενόψει των ανωτέρω, η Αρχή διαπιστώνει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας συλλέγει περισσότερα δεδομένα απ' όσα απαιτούνται για την ικανοποίηση του σκοπού της επεξεργασίας και επομένως, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 2472/1997, πρέπει να διαταχθεί η διακοπή της επεξεργασίας βιομετρικών δεδομένων και η καταστροφή των σχετικών δεδομένων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή:

1. Αποφαίνεται ότι η επεξεργασία που γνωστοποιήθηκε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας δεν είναι νόμιμη.
2. Επιβάλλει τη διακοπή της επεξεργασίας βιομετρικών δεδομένων και την καταστροφή των σχετικών δεδομένων.

ΑΠΟΦΑΣΗ 75/2009**ΕΝΝΟΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΗΣ ΠΗΓΗΣ. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΧΡΗΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ. ΟΡΟΙ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΕΑΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΥΛΗΣ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

Η Ανώνυμη Εταιρεία, με την επωνυμία «ΘΡΙ ΝΤΑΜΠΙ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ» και διακριτικό τίτλο «3DUBEE Α.Ε.», η οποία αποτελεί φορέα παροχής υπηρεσιών επεξεργασίας δεδομένων και πληροφοριών, υπέβαλε στην Αρχή την αίτηση με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3163/30-06-2008 για γνωμοδότηση σχετικά με την νομιμότητα συγκεκριμένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, η εταιρεία προτίθεται να θέσει σε λειτουργία μια ιστοσελίδα, στην οποία θα αναρτηθούν πληροφορίες εντοπισμού και επικοινωνίας με ιατρούς της Αθήνας και της περιφέρειας Αττικής, όπου διατηρούν ιατρεία. Για τον σκοπό αυτό, και με νομιμοποιητική βάση της εν λόγω επεξεργασίας τον Ν. 3448/2006 “για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημοσίου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης” (ΦΕΚ Α 57/15-3-2006), ζήτησε από τον Ιατρικό Σύλλογο Αθηνών (εφεξής “Ι.Σ.Α.”) να της χορηγήσει αντίγραφο του μητρώου των μελών του. Επιπλέον, με την προαναφερθείσα αίτησή της στην Αρχή, υπέβαλε αίτημα να χορηγηθεί από την Αρχή άδεια για ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων δια του τύπου. Επισημαίνεται ότι η εταιρεία 3DUBEE έχει ήδη υποβάλει γνωστοποίηση τήρησης αρχείου επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και λειτουργίας αρχείου, με αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/575/11-07-2008.

Επίσης και ο Ιατρικός Σύλλογος Αθηνών με το με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3624/23-07-2008 έγγραφό του, υπέβαλε αίτημα στην Αρχή για γνωμοδότηση σχετικά με τη δυνατότητα χορήγησης των αιτηθέντων από την εταιρεία 3DUBEE στοιχείων.

Η Αρχή προκειμένου να κρίνει τις ανωτέρω δυο συναφείς αιτήσεις, συνήλθε στις προηγούμενες συνεδριάσεις της 13.11.2008, 24.11.2008 και 8.01.2009. Ειδικότερα, κατά την ακροαματική διαδικασία της 13ης Νοεμβρίου 2008, κλήθηκαν και παρέστησαν για λογαριασμό του Ι.Σ.Α. η Ε. Παπαευαγγέλου, πληρεξούσιος δικηγόρος του Ι.Σ.Α. και για λογαριασμό της εταιρείας 3DUBEE, ο πληρεξούσιος δικηγόρος Β. Σωτηρόπουλος και οι Α, πρόεδρος της εταιρείας 3DUBEE και Β, αντιπρόεδρος της εταιρείας 3DUBEE. Στην συνεδρίαση αυτή, η εταιρεία 3DUBEE κατέθεσε στην Αρχή δια του πληρεξούσιου δικηγόρου της, συμπληρωματική-τροποποιητική της αρχικής, αίτηση με αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/6224/13-11-2008, με την οποία δήλωσε πως επιθυμεί να προβεί σε συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων των ιατρών από δημόσια προσβάσιμη πηγή και συγκεκριμένα αξιοποιώντας τη μηχανή αναζήτησης που είναι ήδη εγκατεστημένη και λειτουργεί (αναρτημένη) στην ιστοσελίδα του Ι.Σ.Α. Ανέφερε ακόμη ότι ο κατάλογος των μελών του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, που περιλαμβάνεται στην ιστοσελίδα του Ι.Σ.Α., απευθύνεται στο ευρύ κοινό με σκοπό να παράσχει ενημέρωση σχετικά με τα μέλη του γενικώς και πιο συγκεκριμένα με τις ειδικότητες των ιατρών σε συνάρτηση με την περιοχή που αυτοί διατηρούν το ιδιωτικό τους ιατρείο. Προς τούτο, παρέχονται οι απαραίτητες προσωπικές πληροφορίες για κάθε ιατρό (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση ιατρείου, τίτλοι, ειδικότητα, τηλέφωνο).

Σύμφωνα με το τροποποιητικό της αίτημα, η εταιρεία 3DUBEE προτίθεται να προβεί σε συλλογή και επεξεργασία από την ιστοσελίδα του Ι.Σ.Α. των ακόλου-

θων στοιχείων: ονοματεπώνυμο, διεύθυνση ιατρείου, ειδικότητα, τηλέφωνο και τυχόν σύμβαση με ασφαλιστικό φορέα (δηλαδή, τους ασφαλιστικούς φορείς, με τους οποίους τυχόν συμβάλλεται ο κάθε ιατρός). Ως προς το τελευταίο στοιχείο, η εταιρεία σε μεταγενέστερο στάδιο, προτίθεται να επικοινωνήσει ατομικά με τους ιατρούς έτσι ώστε με την συγκατάθεσή τους, να συμπεριλάβει στο διαδικτυακό της τόπο τόσο αυτό το στοιχείο όσο και πιθανόν και άλλα στοιχεία τους (ώρες λειτουργίας των ιατρείων τους κλπ).

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 και ειδικότερα τα άρθρα 2, 4, 5, 6, 11 παρ. 1, 19 παρ. 1 στοιχ. ιγ', 24 παρ. 3, των κανονιστικών αποφάσεων της Αρχής 1/1999, 408/1998 και 26/2004 των νόμων 3448/2006, 3471/2006 και 3418/2005, την γνωμοδότηση 7/2003 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, μετά από εξέταση όλων των στοιχείων του φακέλου και των πρακτικών συνεδριάσεων της 13.11.2008, 24.11.2008 και 8.01.2009 και αφού άκουσε τον εισηγητή και τη βοηθό εισηγήτρια

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, μετά την τροποποίηση του αιτήματος της εταιρείας 3DUBEE, δεν ζητείται πλέον από τον Ι.Σ.Α. διαβίβαση των στοιχείων των μελών του και, ως εκ τούτου, δεν πρόκειται ο Ι.Σ.Α. να προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια που συνιστά επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των μελών του. Συνεπώς το αίτημα του Ι.Σ.Α. με την ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας, να γνωμοδοτήσει η Αρχή για τη νομιμότητα της επεξεργασίας (διαβίβασης στοιχείων), δεν έχει πλέον αντικείμενο και δεν εξετάζεται.

2. Επειδή, για την υπαγωγή ενός καταλόγου με ονόματα και άλλα τυχόν προσωπικά στοιχεία στην έννοια της δημόσια προσβάσιμης πηγής δεν αρκεί, απλώς η ανάρτηση του καταλόγου σε μια ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο. Απαιτείται να συντρέχουν επιπρόσθετες προϋποθέσεις, όπως α) η συλλογή και καταχώριση του συνόλου των ονομάτων που συγκροτεί τον κατάλογο αυτό, να αποσκοπεί στην ενημέρωση ενός «ατομικώς μη προσδιορίσιμου κύκλου προσώπων». Με άλλα λόγια, ο κατάλογος των ονομάτων πρέπει να έχει συνταχθεί και δημοσιοποιηθεί με σκοπό να αποτελέσει πηγή άντλησης πληροφοριών από τον καθένα και όχι μόνον από συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων, β) τα φυσικά πρόσωπα, των οποίων τα ονόματα περιέχονται στον κατάλογο, να έχουν ενημερωθεί σχετικώς και δώσει την συγκατάθεσή τους ή να είναι προφανές ότι το σύνολο των δημοσιοποιημένων προσωπικών δεδομένων αποτελεί δημόσια προσβάσιμη πηγή, γ) η καταχώριση σε (δημόσια προσιτό) κατάλογο να γίνεται, μετά την ενημέρωση του υποκειμένου και εφόσον τούτο δεν εκφράζει αντίρρηση, και δ) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, που έχουν συμπεριληφθεί στον κατάλογο, να περιορίζονται στα απαραίτητα για την αναγνώριση της ταυτότητας συγκεκριμένου προσώπου (βλ. Απόφαση 19/2002 της Αρχής).

Στην προκειμένη περίπτωση, η ανάρτηση καταλόγου των ιατρών - μελών του Ι.Σ.Α. στην ιστοσελίδα του, συνιστά δημόσια προσβάσιμη πηγή εφόσον πράγματι ο κατάλογος αυτός με τα δημοσιοποιημένα στοιχεία των ιατρών αποβλέπει στην ενημέρωση του κοινού και περιέχει τα απολύτως απαραίτητα στοιχεία για τον σκοπό της ενημέρωσης. Παραλλήλως διαπιστώνεται ότι τα υποκείμενα των δεδομένων, οι ιατροί - μέλη του Ι.Σ.Α. κατά τη συμπλήρωση του ειδικού εντύπου της ετήσιας συνδρομής, ενημερώνονται για τη διάθεση των προσωπικών δεδομένων, που τηρούνται στον Ι.Σ.Α. για επιστημονικούς, ενημερωτικούς ή (αορίστως) άλλους σκοπούς, καθώς και για την έκδοση επετηρίδας των μελών και την ανάρτηση των στοιχείων τους στην ιστοσελίδα του, συγχρόνως δε παρέχεται στα μέλη η δυνατότητα να δη-

λώσουν, σε ειδικό πλαίσιο, την άρνησή τους σχετικά με τη διάθεση των παραπάνω προσωπικών τους δεδομένων. Αντιθέτως, οι ιατροί δεν ενημερώνονται για τη δυνατότητα χρήσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τους αφορούν και περιέχονται στον εν λόγω κατάλογο για συγκεκριμένο άλλο σκοπό απ' αυτόν για τον οποίο είχαν αρχικώς συλλεγεί.

3. Επειδή ο Ν. 3448/2006 για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημοσίου τομέα ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2003/98/ΕΚ της 17ης Νοεμβρίου 2003 για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημοσίου τομέα (Επίσημη Εφημερίδα L 345/31-12-2003). Η Οδηγία αποσκοπεί στη δημιουργία ενός γενικού ρυθμιστικού πλαισίου ως προς την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα και ιδίως ως προς την εξασφάλιση δίκαιων, αναλογικών και ισότιμων όρων περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών αυτών (αιτιολογική σκέψη 8). Όπως, άλλωστε, αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 6 της Οδηγίας και όπως επισημαίνεται και στην Γνωμοδότηση 7/2003 της 12.12.2003 της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, «Η οδηγία για την περαιτέρω χρήση αποβλέπει στην επίτευξη ελάχιστης εναρμόνισης των κανόνων που διέπουν την «περαιτέρω χρήση» των πληροφοριών του δημόσιου τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό τη διασφάλιση ίσων όρων παιχνιδιού» (βλ. σελ. 2 της Γνωμοδότησης 7/2003). Το άρθρο 1 της Οδηγίας οριοθετεί το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της και στην παράγραφο 4 ορίζει ότι «η παρούσα οδηγία αφήνει ανέπαφο και ουδόλως θίγει το επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων βάσει των διατάξεων του κοινοτικού και του εθνικού δικαίου και ιδίως δεν μεταβάλλει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που καθορίζονται στην οδηγία 95/46/ΕΚ». Ειδικότερα, ο Ν. 3448/2006 προβλέπει ότι «οι φορείς του δημοσίου τομέα μεριμνούν ώστε τα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στη κατοχή τους, να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εμπορικούς ή μη σκοπούς, σύμφωνα με τους όρους αυτού του νόμου. Όπου αυτό είναι δυνατόν, τα έγγραφα διατίθενται και με ηλεκτρονικά μέσα» (άρθρο 2). Ως «φορείς του δημοσίου τομέα» νοούνται, «οι κρατικές αρχές, κεντρικές και περιφερειακές, οι Ο.Τ.Α. πρώτου και δευτέρου βαθμού, τα λοιπά ν.π.δ.δ., οι κατά την παράγραφο 2 αυτού του άρθρου οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις που σχηματίζονται από μία ή περισσότερες από τις αρχές αυτές ή από έναν ή περισσότερους από τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου» (άρθρο 4 παρ. 1). Ως «περαιτέρω χρήση» νοείται «η χρήση (...) εγγράφων που βρίσκονται στην κατοχή φορέων του δημοσίου τομέα, για εμπορικούς ή μη σκοπούς, πέραν του αρχικού σκοπού της εκπλήρωσης δημόσιας αποστολής, για τον οποίο εκδόθηκαν τα έγγραφα αυτά» (άρθρο 4 παρ. 4). Ως «έγγραφο προς περαιτέρω χρήση» νοείται, εξάλλου «κάθε έγγραφο, το οποίο εκδίδεται ή κατέχεται από φορείς του δημοσίου τομέα (...) ανεξάρτητα από το μέσο αποτύπωσης που χρησιμοποιείται (αποτύπωση σε χαρτί, αποθήκευση σε ηλεκτρονική μορφή ή ηχητική, οπτική, οπτικοακουστική εγγραφή), καθώς και τμήμα τέτοιου εγγράφου...» (άρθρο 4 παρ. 3). Τέλος, στο άρθρο 3 παρ. 2, προβλέπεται ότι, «η περαιτέρω χρήση εγγράφων γίνεται πάντοτε με την επιφύλαξη τήρησης των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, (Ν. 2472/1997, ΦΕΚ 50 Α΄) όπως κάθε φορά ισχύουν, και σε κάθε περίπτωση, ύστερα από ειδική επεξεργασία, προκειμένου να απαλειφθούν τα παραπάνω στοιχεία».

4. Επειδή οι διατάξεις του νόμου 3448/2006 εφαρμόζονται και κατά την περαιτέρω χρήση πληροφοριών που αντλούνται από δημόσια προσβάσιμη πηγή, διότι και στην περίπτωση αυτή οι αντλούμενες πληροφορίες δεν παύουν να «βρίσκονται

στην κατοχή» του υπεύθυνου επεξεργασίας. Η ερμηνεία αυτή είναι σύμφωνη με το σκοπό της κοινοτικής οδηγίας 2003/98/ΕΚ, η οποία αποβλέπει στην εξασφάλιση ομοιόμορφων κανόνων κατά την περαιτέρω χρήση πληροφοριών από το δημόσιο τομέα.

5. Επειδή, κατά ρητή επιταγή του κοινοτικού και εθνικού νομοθέτη, η διαβίβαση των εγγράφων γίνεται με την επιφύλαξη της τήρησης των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Ν. 2472/1997). Η υποχρέωση όμως απάλειψης των προσωπικών δεδομένων, που προβλέπεται από το άρθρο 3 παρ. 2 του Ν. 3448/2006, δεν καταλαμβάνει και την περίπτωση χορήγησης εγγράφων, τα οποία περιέχουν μόνον προσωπικά δεδομένα, προκειμένου να καταρτισθεί νέο αρχείο με τα δεδομένα αυτά. Η αδόκιμη γραμματική διατύπωση του νόμου (...και σε κάθε περίπτωση...), που δεν ανταποκρίνεται σε αντίστοιχη διάταξη της μεταφερόμενης κοινοτικής οδηγίας, δεν δικαιολογεί αντίθετη ερμηνεία, η οποία θα οδηγούσε στο άτοπο της αδυναμίας περαιτέρω χρήσης καταλόγων με ονοματεπώνυμα και άλλα προσωπικά στοιχεία. Στην περίπτωση αυτή η προστασία των φυσικών προσώπων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο επιτυγχάνεται με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2472/1997 και των λοιπών συναφών διατάξεων.

6. Επειδή, όπως προκύπτει από την προμνησθείσα διάταξη του άρθρου 4 παρ. 4 του Ν. 3448/2006, η περαιτέρω χρήση εγγράφων του δημόσιου τομέα για σκοπούς εμπορικής εκμετάλλευσης είναι καταρχήν επιτρεπτή και δεν θεωρείται ασυμβίβαστη με τον πρωτογενή σκοπό της σύνταξης του δημοσίου εγγράφου. Περαιτέρω, όμως πρέπει να εξασφαλίζονται επαρκώς τα έννομα συμφέροντα των υποκειμένων, τα οποία έχουν κοινοποιήσει τα προσωπικά τους δεδομένα για ένα συγκεκριμένο σκοπό και δεν αναμένουν να χρησιμοποιηθούν αυτά για ένα περαιτέρω σκοπό που δεν σχετίζεται άμεσα με τον αρχικό σκοπό, όπως είναι η περίπτωση του δευτερογενούς σκοπού της εμπορικής εκμετάλλευσης. Στην προκειμένη περίπτωση το αίτημα της εταιρείας 3DUBEE αφορά την άντληση προσωπικών δεδομένων των ιατρών - μελών του Ι.Σ.Α., από την ιστοσελίδα του συλλόγου που είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Β.Δ. 11.10/7.11/1957), προκειμένου να δημιουργηθεί μια νέα διαδικτυακή πληροφοριακή πύλη για την ευχερέστερη αναζήτηση από τους ιδιώτες των ιατρών κατά ειδικότητα και εδαφικά διαμερίσματα, καθώς και με άλλες πρόσθετες πληροφορίες (π.χ. συμβεβλημένοι με ασφαλιστικά ταμεία). Ο δευτερογενής σκοπός επεξεργασίας είναι διαφορετικός από τον αρχικό (επετηρίδα ιατρών, ενημέρωση του κοινού, επιστημονική συνεργασία) αλλά όχι και ασυμβίβαστος, εφόσον η δημιουργία και λειτουργία της νέας εμπλουτισμένης βάσης δεδομένων αφορά ομοίως την ενημέρωση του κοινού.

7. Επειδή, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προσωπικά δεδομένα των ιατρών - μελών του Ι.Σ.Α. αντλούνται από δημόσια προσβάσιμη πηγή και πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για σκοπό συμβατό προς τον αρχικό, η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι δεν απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997, νέα συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, αλλά αρκεί η προηγούμενη ενημέρωση αυτών και η χορήγηση δικαιώματος αντίταξης. Προς τούτο η Αρχή συνεκτιμά το γεγονός ότι το επαγγελματικό συμφέρον των υποκειμένων ιατρών για την ευχερέστερη αναζήτηση των στοιχείων τους από το κοινό συμβαδίζει καταρχήν προς το οικονομικό συμφέρον της αιτούσης για τη δημιουργία της διαδικτυακής πύλης. Εξάλλου, η λύση αυτή (ενημέρωση και δικαίωμα αντίταξης) είναι αντίστοιχη προς τα οριζόμενα στην ανάλογη περίπτωση του άρθρου 10 παρ. 4 του Ν. 3471/2006, η οποία

προβλέπει, για τα περιλαμβανόμενα σε δημόσιο κατάλογο προσωπικά δεδομένα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ότι ο συνδρομητής ενημερώνεται πριν από τη διαβίβαση σε τρίτους και ότι έχει τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη διαβίβαση. Στην προκειμένη περίπτωση, η ενημέρωση πρέπει να γίνει ατομικώς με συστημένη επιστολή προς κάθε ιατρό - μέλος του Ι.Σ.Α. Η ενημέρωση, πέραν των στοιχείων που προβλέπει το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, πρέπει να διαλαμβάνει την αυτοδέσμευση του υπεύθυνου επεξεργασίας ότι τα ονοματεπώνυμα των ιατρών θα αναφέρονται κατά αλφαβητική σειρά χωρίς διαφημιστική διαφοροποίηση και ότι οι ιατροί δεν υπέχουν οποιαδήποτε οικονομική επιβάρυνση. Παραλλήλως πρέπει με την ενημέρωση να παρέχεται η ευχέρεια στα υποκείμενα των δεδομένων να αντιταχθούν, μέσα σε εύλογο χρόνο (όχι κατώτερο του εξηκονθημέρου) από την περίελευση της συστημένης επιστολής, στην ανάρτηση των προσωπικών τους δεδομένων στην νέα ιστοσελίδα και να καθίσταται σαφές ότι η παράλειψη άσκησης δικαιώματος αντίρρησης μέσα στην προθεσμία έχει την έννοια της συναίνεσης. Εξυπακούεται ότι, καθ' όσον αφορά πρόσθετες πληροφορίες που δεν εμφανίζονται στην ιστοσελίδα του Ι.Σ.Α. (π.χ. ώρες λειτουργίας ιατρείων, συμβάσεις με ασφαλιστικά ταμεία), απαιτείται η συνδρομή και ρητή συγκατάθεση των υποκειμένων για τη συλλογή και την επεξεργασία τους.

8. Επειδή το άρθρο 24 παρ. 3 του Ν. 2472/1997 προβλέπει ότι η ενημέρωση, εφόσον αφορά μεγάλο αριθμό υποκειμένων, μπορεί να γίνει και δια του τύπου με τις λεπτομέρειες που καθορίζει η Αρχή. Συναφώς το άρθρο 3 παρ. 3 της Κανονιστικής Πράξης 1/1999 της Αρχής ορίζει ότι «κατ' εξαίρεση και ύστερα από άδεια της Αρχής, η οποία παρέχεται είτε για επιμέρους κλάδους ή τομείς δραστηριότητας ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, είτε για συγκεκριμένο κάθε φορά αρχείο ύστερα από αίτηση του υπευθύνου επεξεργασίας, όταν η ενημέρωση αφορά μεγάλο αριθμό υποκειμένων, επιτρέπεται η ενημέρωσή τους δια του τύπου είτε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο πρόσφορο και σαφή τρόπο». Περαιτέρω, με την Κανονιστική Απόφαση 408/1998 της Αρχής, ο αριθμός των υποκειμένων επεξεργασίας προσδιορίσθηκε σε 1000 τουλάχιστον άτομα. Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων προκύπτει ότι η ενημέρωση των υποκειμένων δια του τύπου είναι εξαιρετικό μέτρο που επιτρέπεται ύστερα από άδεια της Αρχής, η οποία συνεκτιμά την αδυναμία ενημέρωσης με άλλο πρόσφορο τρόπο, τον μεγάλο αριθμό των υποκειμένων, το σκοπό της επεξεργασίας και τις ειδικές συνθήκες συλλογής των δεδομένων για τη δημιουργία του αρχείου. Στην υπό κρίση περίπτωση υπερβαίνει μεν ο αριθμός των μελών του Ι.Σ.Α. τα χίλια άτομα, αλλά είναι γνωστά τα ονοματεπώνυμα και οι διευθύνσεις των υποκειμένων, τα οποία μπορούν να ενημερωθούν ατομικώς. Έτσι, η Αρχή, συνεκτιμώντας και το σκοπό επεξεργασίας που είναι η εμπορική εκμετάλλευση της παροχής υπηρεσιών υγείας, κρίνει ότι ενημέρωση των υποκειμένων με συστημένη επιστολή είναι ο προσφορότερος και ασφαλέστερος τρόπος προκειμένου να παρασχεθεί σε όλους τους ενδιαφερόμενους ιατρούς η δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος αντίρρησης. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα της εταιρείας 3DUBEE για τη χορήγηση άδειας ενημέρωσης δια του τύπου.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή,

1. Αποφαίνεται ότι είναι νόμιμη η δημιουργία και λειτουργία από την εταιρεία 3DUBEE, on-line βάσης δεδομένων αναζήτησης ιατρών - μελών του Ι.Σ.Α. από χρήστες διαδικτύου, όπως αυτή έχει γνωστοποιηθεί στην Αρχή, υπό τον όρο της προ-

ηγούμενης ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων και της τήρησης του δικαιώματος αντίταξης στην επεξεργασία των δεδομένων που τα αφορούν, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

2. Απορρίπτει το αίτημα της ενημέρωσης δια του τύπου και κρίνει ότι η εταιρεία 3DUBEE υποχρεούται να ενημερώσει ατομικώς με συστημένη επιστολή τα υποκείμενα των δεδομένων για την σκοπούμενη επεξεργασία.

3. Επιβάλλει την υποχρέωση ενημέρωσης των υποκειμένων, η οποία, πέραν των στοιχείων που αναφέρονται στο άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997, θα περιλαμβάνει την αυτοδέσμευση της εταιρείας ότι δεν θα επιβαρύνει οικονομικά τα υποκείμενα για την σκοπούμενη επεξεργασία και θα παρουσιάζει τα ονόματα των ιατρών στην ιστοσελίδα κατά αλφαβητική σειρά χωρίς διαφημιστική διαφοροποίηση.

4. Αποφαίνεται ότι η εταιρεία οφείλει να τάξει στα υποκείμενα των δεδομένων εύλογη προθεσμία που δεν πρέπει να είναι κατώτερη των εξήντα (60) ημερών για την άσκηση του δικαιώματος αντίρρησης, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

ΑΠΟΦΑΣΗ 77/2009

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΜΕΡΩΝ ΣΕ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΧΑΡΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Με το υπ' αριθμ. πρωτ. 222/04.12.2007 έγγραφό του ο Δήμαρχος Αθηναίων ζήτησε τη γνώμη της Αρχής σχετικά με την νομιμότητα εγκατάστασης και λειτουργίας κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης στις δημοτικές παιδικές χαρές. Ο Δήμος Αθηναίων διαθέτει 147 χώρους με όργανα παιδικής χαράς, από τους οποίους οι 52 έχουν διαμορφωθεί και πιστοποιηθεί με βάση τις προδιαγραφές του ΕΛΟΤ και τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Εξαιτίας των βλαβών υποβάλλονται, κατά μέσο όρο, ογδόντα αιτήσεις αποκατάστασης ανά μήνα. Οι βλάβες είναι αποτέλεσμα βανδαλισμών, ολικής αφαίρεσης οργάνων ακόμα και δαπέδων ασφαλείας, ενώ η δαπάνη που προκαλείται είναι υπέρμετρη και η τεχνική υπηρεσία του Δήμου οδηγείται σε αδυναμία να προβαίνει σε αποκατάσταση όλων των χώρων.

Ο Δήμος υποστηρίζει ότι τα φαινόμενα αυτά πλήττουν άμεσα την άσκηση του δικαιώματος του παιδιού στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου (άρθρο 31 παρ. 1 της Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως κυρώθηκε με το Ν. 2101/1992), ενώ, ως οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, οφείλει να προάγει το δικαίωμα του παιδιού να συμμετέχει πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και να ενθαρρύνει την προσφορά κατάλληλων και ίσων ευκαιριών για πολιτιστικές, καλλιτεχνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου (άρθρο 31 παρ. 2 της προαναφερθείσας Διεθνούς Σύμβασης). Επίσης, υποστηρίζει ότι το παιδί αποτελεί ευάλωτη κοινωνική ομάδα και οι φορείς κρατικής εξουσίας οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να του εξασφαλίζουν την ευημερία, την προστασία και τη φροντίδα του, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων του, των επιτρόπων του ή των άλλων προσώπων που είναι υπεύθυνα για αυτό (άρθρο 3 παρ. 2 και 3 της προαναφερθείσας Διεθνούς Σύμβασης).

Η Αρχή, με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/5081/02.10.2008 έγγραφό της ζήτησε διευκρινίσεις σχετικά με το σκοπό της εγκατάστασης καθώς και λεπτομέρειες για τους όρους λειτουργίας του συστήματος και το ρόλο των υπηρεσιών του Δήμου σε αυτή.

Ο Δήμαρχος γνωστοποίησε τα στοιχεία αυτά με το υπ' αριθμ. πρωτ. 101/07.10.2008 έγγραφό του.

Με το νεώτερο αυτό έγγραφο, διευκρινίζεται ότι ο σκοπός της τοποθέτησης καμερών είναι κυρίως η προστασία των παιδιών που χρησιμοποιούν τις παιδικές χαρές, των συνοδών τους (αναφέρεται ότι είναι κατά κανόνα γιαγιάδες) καθώς και των εργαζομένων του Δήμου, από πρόσωπα που ενδέχεται να εκδηλώσουν παραβατική συμπεριφορά. Ο Δήμος δηλώνει ότι υποχρεούται να μεριμνήσει για την ασφάλεια και την αποτελεσματική εποπτεία στις παιδικές χαρές από τη Σύμβαση δικαιωμάτων του παιδιού. Επιπλέον σκοπός επεξεργασίας είναι η προστασία των περιουσιακών αγαθών του Δήμου, δηλαδή των εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός των χώρων των παιδικών χαρών.

Ο Δήμος σχεδιάζει να εγκαταστήσει μία κάμερα (κατά κανόνα) σε κάθε παιδική χαρά, με λήψη εικόνας κι όχι ήχου, που θα λειτουργεί όλη τη διάρκεια της ημέρας. Τα δεδομένα θα αποθηκεύονται για μία ημέρα. Κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες η παρακολούθηση θα γίνεται από υπαλλήλους του Οργανισμού Νεολαίας και Άθλησης (ΟΝΑ) του Δήμου, ενώ τα υπόλοιπα διαστήματα από τη Δημοτική Αστυνομία. Σε περίπτωση εντοπισμού παραβατικής συμπεριφοράς θα ειδοποιείται άμεσα η Αστυνομία, ενώ σε περίπτωση δολιοφθοράς θα επεμβαίνει άμεσα η Δημοτική Αστυνομία σε συνεργασία με την Αστυνομία. Επίσης, επισημαίνει ότι στις αρμοδιότητες της Δημοτικής Αστυνομίας περιλαμβάνεται η φύλαξη των δημοτικών ή κοινοτικών εγκαταστάσεων και της δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παρ. Α33 του Π.Δ. 23/2002.

Με το ίδιο έγγραφο παρατίθεται κατάλογος των παιδικών χαρών που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δήμου Αθηναίων και αναφέρεται ότι τα φαινόμενα βίας εμφανίζονται παρά την ύπαρξη φυλάκων, καθώς έχει αποδειχθεί ότι η παρουσία τους δεν δρα αποτρεπτικά. Επίσης, προστίθεται ότι η τοποθέτηση συναγερμών δεν είναι κατάλληλη για ανοιχτούς χώρους, που παραβιάζονται ακόμα και από παιδιά που τους χρησιμοποιούν, για να παίξουν, εκτός ωραρίου.

Κατά τη συνεδρίαση της Αρχής εκτέθηκαν οι απόψεις του Δήμου Αθηναίων από την εκπρόσωπό του. Κατόπιν αιτήματος της Αρχής, ο Πρόεδρος του ΟΝΑ επιβεβαίωσε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 286/22.06.2009 έγγραφο ότι δεν υπάρχει ρητή νομοθετική διάταξη που να επιτρέπει στους Δήμους την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Όπως προβλέπεται στην οδηγία 1122/2000 της Αρχής, τα δεδομένα ήχου και εικόνας, εφόσον αναφέρονται σε πρόσωπα, συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997, διότι αποτελούν πληροφορίες που αναφέρονται στο υποκείμενο των δεδομένων. Συνεπώς, η επεξεργασία τους υπόκειται στις ρυθμίσεις του Ν. 2472/1997 για την προστασία του προσώπου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ) ορίζει ότι «1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του. 2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβαση δημόσιας αρχής στην άσκηση αυτού του δικαιώματος, εκτός εάν η επέμβαση αυτή προβλέπε-

ται από νόμο και αποτελεί μέτρο το οποίο, σε μία δημοκρατική κοινωνία, είναι αναγκαίο για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξης και την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων». Όπως έχει κρίνει το ΕΔΔΑ (Απόφαση Peck κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 28-4-2003) η συνεχής ή συστηματική επιτήρηση προσώπων σε δημόσιους χώρους με καταγραφή των δεδομένων τους συνιστά προσβολή του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής που προστατεύεται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Η χρήση συστημάτων παρακολούθησης σε δημόσιους χώρους είναι επιτρεπτή μόνο για λόγους δημόσιου συμφέροντος που προβλέπονται ρητώς από τυπικό νόμο ή διάταγμα εκδιδόμενο κατόπιν ειδικής εξουσιοδότησεως. Όταν υπεύθυνος επεξεργασίας είναι δημόσια αρχή, απαιτείται, σύμφωνα και με την αρχή της νομιμότητας που διέπει τη δράση της Διοίκησης, η σχετική αρμοδιότητα για την εγκατάσταση και λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης να προβλέπεται ειδικώς από νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, η οποία πρέπει, μεταξύ άλλων, να προσδιορίζει το σκοπό της επεξεργασίας.

3. Στην προκειμένη περίπτωση, η υπαίθρια δημοτική παιδική χαρά, κατά τις ώρες λειτουργίας της, εξομοιώνεται με δημόσιο χώρο προσιτό στο κοινό. Ως εκ τούτου, απαιτείται κατά τα προλεχθέντα, να υφίσταται ρητή και ειδική διάταξη, η οποία να απονέμει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή ειδικά στο Δήμο Αθηναίων την αρμοδιότητα εγκαταστάσεως και λειτουργίας συστήματος καταγραφής εικόνας ή/και ήχου των προσώπων που επισκέπτονται τις παιδικές χαρές. Τέτοια όμως αρμοδιότητα δεν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία και συνεπώς η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι το αίτημα του Δήμου Αθηναίων, κατά το μέρος που αφορά την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης κατά τις ώρες λειτουργίας των παιδικών χαρών, πρέπει να κριθεί μη νόμιμο. Απομένει να ερευνηθεί η νομιμότητα λειτουργίας του συστήματος επιτήρησης κατά το χρόνο που οι παιδικές χαρές παραμένουν κλειστές.

4. Η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 στοιχ. β' και δ' του Ν. 2472/1997 προβλέπει ότι «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει :... β) Να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας...δ) Να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται, κατά την κρίση της Αρχής, για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους». Η διάταξη αυτή θέτει ως κριτήρια για τη νομιμότητα κάθε επεξεργασίας τις αρχές της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας και της χρονικά πεπερασμένης διατήρησης των προσωπικών δεδομένων. Σύμφωνα με την αρχή της αναγκαιότητας, πρέπει κάθε φορά να εξετάζεται αν η επεξεργασία των συγκεκριμένων προσωπικών δεδομένων είναι απολύτως αναγκαία για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθή για το πρόσωπο μέσα. Περαιτέρω, η αρχή της αναλογικότητας επιβάλλει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση να κρίνεται, εάν το συμφέρον του υπευθύνου της επεξεργασίας είναι καταφανώς υπέρτερο των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και ότι επιπλέον δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες των τελευταίων (βλ. άρθρο 1 σημ. 2Α της Οδηγίας 1122/2000 για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω κλειστών κυκλωμάτων). Εξάλλου, η αρχή της χρονικά πεπερασμένης τήρησης των προσωπικών δεδομένων επιβάλλει την τήρηση των δεδομένων μόνο για τη χρονική διάρκεια που είναι απαραίτητη για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας.

5. Το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997 ορίζει ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων επιτρέπεται όταν «η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέρχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών». Ως υπέρτερο έννομο συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας νοείται και η προστασία προσώπων ή αγαθών, όπως έχει ήδη ορίσει η Αρχή στην Οδηγία 1122/2000 για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης (βλ. άρθρο 1 σημ. 2 της Οδηγίας, ό.π).

6. Στο άρθρο 6 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 προβλέπεται ότι «Ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως στην Αρχή, τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της επεξεργασίας». Η διάταξη αυτή, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 18 παρ. 1 της Οδηγίας 95/46/EK, έχει την έννοια ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να προβεί σε γνωστοποίηση πριν από την έναρξη της επεξεργασίας.

7. Η διάταξη του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 ορίζει ότι «Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία: την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, τον σκοπό της επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης».

8. Στην υπό κρίση περίπτωση, ο Δήμος έχει έννομο συμφέρον να φροντίζει για την προστασία των εγκαταστάσεών του, καθώς η αρμοδιότητα αυτή προκύπτει από τις διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Οι περιφραγμένες παιδικές χαρές των οποίων οι εισοδοί κλειδώνουν μετά τη λήξη του ωραρίου λειτουργίας τους, ώστε να εμποδίζεται η είσοδος του κοινού σε αυτές, εξομοιώνονται προς δημοτικά κτίρια κατά το χρονικό διάστημα που παραμένουν κλειστές. Ο Δήμος, ως υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, πριν την εγκατάσταση ενός επαχθούς για τα υποκείμενα των δεδομένων συστήματος, να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο για την ικανοποίηση του σκοπού που επιδιώκει, δηλαδή της προστασίας των εγκαταστάσεών του. Επομένως, θα πρέπει να έχουν εξαντληθεί οι εναλλακτικές λύσεις (π.χ. διόρθωση στις περιφράξεις, ασφαλές κλείδωμα των εγκαταστάσεων εκτός ωραρίου, φωτισμός κατά τις νυχτερινές ώρες, κλπ) και να είναι βέβαιο ότι οι χώροι αυτοί λειτουργούν με βάση τις προδιαγραφές του ΕΛΟΤ. Αφού ικανοποιηθεί η απαίτηση αυτή, θα πρέπει να αξιολογηθεί εάν η λειτουργία του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης είναι αναγκαίο και πρόσφορο μέσο για την επίτευξη του σκοπού της ασφάλειας των εγκαταστάσεων, σταθμίζοντας και το γεγονός ότι η εγκατάσταση καμερών σε χώρο που παίζουν παιδιά συνιστά καταρχήν προσβολή του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής. Δεδομένου ότι το παιχνίδι αποτελεί ένα από τα βασικά μέσα ανάπτυξης της προσωπικότητας των παιδιών, η χρήση καμερών σε παιδικές χαρές πρέπει να αντιμετωπίζεται με επιφυλακτικότητα, καθώς δεν είναι εύκολο να αξιολογηθούν οι συνέπειες που μια τέτοια επεξεργασία μπορεί να έχει για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των ανηλίκων. Υπάρχει ο κίνδυνος να περιορισθεί η ανάπτυξη της έννοιας της ελευθερίας τους, εάν πιστέψουν από μικρή ηλικία ότι είναι φυσιολογικό να παρακολουθούνται μέσω καμερών (βλ. και γνωμοδότηση 2/2009 της Ομάδας εργασίας του άρθρου 29). Ο κίνδυνος αυτός υφίσταται ακόμα και αν οι συσκευές αυτές βρίσκονται εκτός λειτουργίας, διότι δημιουργείται το αίσθημα ότι

πολύ πιθανό να βρίσκεται ο πολίτης υπό παρακολούθηση. Από την άλλη πλευρά, ο Δήμος ορθώς υποστηρίζει ότι οφείλει να παρέχει τα αναγκαία μέσα για την ευημερία, την προστασία και τη φροντίδα του παιδιού. Οι παιδικές χαρές αποτελούν εγκαταστάσεις που συμβάλλουν προς την κατεύθυνση αυτή. Επομένως είναι σκόπιμο να μελετηθούν οι παράγοντες αυτοί, ώστε να διαπιστωθεί αν η υπό όρους εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε παιδικές χαρές, εκτός του ωραρίου λειτουργίας τους, επιτυγχάνει το σκοπό της ασφάλειας των εγκαταστάσεων, χωρίς να προσβάλει υπέρμετρα τα δικαιώματα τόσο των παιδιών, όσο και των συνοδών τους.

9. Ενόψει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ότι πρέπει να επιτραπεί δοκιμαστικά η εγκατάσταση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε ένα περιορισμένο αριθμό δέκα (10) παιδικών χαρών του Δήμου Αθηναίων. Ο Δήμος υποχρεούται μετά την πάροδο ενός έτους να καταθέσει συγκριτικά στοιχεία που να αποδεικνύουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος για την προστασία των εγκαταστάσεών του, καθώς και την αναλογικότητα αυτού. Η εγκατάσταση επιτρέπεται να γίνει μόνο σε παιδικές χαρές που πληρούν τις προδιαγραφές του ΕΛΟΤ και υπό τον όρο ότι έχουν ληφθεί όλα τα λοιπά μέτρα για την προστασία του χώρου. Τα δεδομένα επιτρέπεται να τηρούνται το πολύ έως 24 ώρες. Εξυπακούεται ότι πρέπει να ικανοποιούνται όλες οι απαιτήσεις για την ενημέρωση των υποκειμένων, όπως αυτές ορίζονται στην οδηγία 1122/2000 της Αρχής για τα κλειστά κυκλώματα και να γίνει γνωστοποίηση της επεξεργασίας στην Αρχή.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή:

1. Αποφαίνεται ότι η λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης στις παιδικές χαρές του Δήμου Αθηναίων όταν αυτές λειτουργούν και είναι προσβάσιμες στο κοινό δεν επιτρέπεται.

2. Επιτρέπει, δοκιμαστικά για ένα έτος, την εγκατάσταση καμερών σε δέκα (10) παιδικές χαρές του Δήμου Αθηναίων, οι οποίες θα πρέπει να λειτουργούν αποκλειστικά εκτός ωραρίου σε χώρους που δεν επιτρέπεται η πρόσβαση. Πριν την εγκατάσταση καμερών στις παιδικές χαρές αυτές θα πρέπει να έχουν ληφθεί τα μέτρα που περιγράφονται στο σκεπτικό της παρούσης. Ο Δήμος υποχρεούται να υποβάλει στην Αρχή συγκριτική μελέτη για την αποτελεσματικότητα και την αναλογικότητα του συστήματος μετά την πάροδο ενός έτους από την έναρξη της επεξεργασίας.

ΑΠΟΦΑΣΗ 83/2009

ΠΑΡΑΝΟΜΗ Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

(Βλέπε το ιστορικό της υπόθεσης και τα ευρήματα του διοικητικού ελέγχου στην ιστοσελίδα της Αρχής www.dpa.gr στην ενότητα Αποφάσεις)

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Όπως ορίζεται στο άρθρο 4, παρ. 1, εδ. α' του Ν. 2472/1997 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς

και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών. Οι διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποτελούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α' του Ν. 2472/1997, όταν ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από το υπ' αριθμ. 1 εύρημα, πραγματοποιείται συλλογή διευθύνσεων από ιστοσελίδες, όπου το υποκείμενο των δεδομένων έχει ανακοινώσει τα στοιχεία του για τελείως διαφορετικό σκοπό, για παράδειγμα για την αποστολή μηνυμάτων επικοινωνίας για προσωπικούς σκοπούς ή για τη συμμετοχή του σε ομάδες συζήτησης. Το αυτόματο λογισμικό έχει ρυθμιστεί έτσι ώστε να μην κάνει καμία διάκριση των διευθύνσεων που συλλέγει με κριτήριο το σκοπό της δημοσίευσής τους, συλλέγοντας όλα τα στοιχεία τα οποία συναντά. Επομένως, οι διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, που συλλέγονται με τον τρόπο αυτό, δεν συλλέγονται με τρόπο θεμιτό και νόμιμο, για καθορισμένους και νόμιμους σκοπούς και δεν υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών, κατά παράβαση της προαναφερθείσας διάταξης του Ν. 2472/1997. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι το έννομο συμφέρον που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα δεν υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, καθώς προκαλείται σημαντική όχληση στους αποδέκτες των μηνυμάτων αλλά και πιθανά επιπρόσθετο κόστος από τη χρήση υπηρεσιών διαδικτύου για την ανάγνωση των μηνυμάτων. Έτσι, όσον αφορά στη συλλογή διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου, δεν μπορεί να έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 5, παρ. 2 ε' του Ν. 2472/1997. Επισημαίνεται ότι η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 της οδηγίας 95/46/ΕΚ έχει παρουσιάσει, αναλυτικά, το σκεπτικό αυτό στο έγγραφο εργασίας υπ' αριθμ. 37/21.11.2000 (σελ. 37, 38 και 43, 44), ενώ παρόμοια παρουσίαση βρίσκεται και στο βιβλίο *Regulating Spam, A European Perspective after the Adoption of the E-Privacy Directive* (κεφάλαιο 4, Harvesting, σελίδες 67-79). Επομένως, το αρχείο που έχει δημιουργήσει η Calino, με την τεχνική που περιγράφεται στο εύρημα υπ' αριθμ. 1 του πορίσματος, παραβιάζει τις διατάξεις των άρθρων 4, 5 παρ. 2 του ν. 2472/1997 και τα στοιχεία του πρέπει να καταστραφούν. Καθώς το αρχείο αυτό έχει διαβιβασθεί σε απροσδιόριστο αριθμό πελατών της εταιρείας, είναι προς το συμφέρον των υποκειμένων της επεξεργασίας να ενημερωθούν όλοι όσοι αγόρασαν το αρχείο αυτό ώστε να προβούν σε διαγραφή των δεδομένων που έχουν συλλεγεί παράνομα. Η πλήρης άρση της παράβασης μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη διαγραφή των στοιχείων από όλα τα πωληθέντα αντίγραφα.

2. Όπως ορίζει το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 «Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία: α. την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, β. τον σκοπό της επεξεργασίας, γ. τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, δ. την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης». Όπως προκύπτει από το εύρημα υπ' αριθμ. 2, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν φροντίζει σε κανένα σημείο για την παροχή ενημέρωσης προς τα υποκείμενα των δεδομένων κατά το στάδιο της συλλογής τους. Είναι αληθές ότι ο σκοπός που επιδιώκει η Calino, δηλαδή το οικονομικό συμφέρον για τη δημιουργία της εφαρμογής καταλόγου επαγγελματικών διευθύνσεων, συμβαδίζει καταρχήν με το επαγγελματικό συμφέρον των υποκειμένων για την ευχερέστερη αναζήτηση των στοιχείων τους από το κοινό. Έτσι, για τη χρήση των στοιχείων που λαμβάνονται από τους επαγγελματικούς φορείς και τις επαγ-

γελματικές εκθέσεις δεν απαιτείται, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε' του Ν. 2472/1997, νέα συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, αλλά αρκεί η προηγούμενη ενημέρωση αυτών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997. Στην προκειμένη όμως περίπτωση, η ενημέρωση αυτή θα έπρεπε να είχε διενεργηθεί μέσω ατομικής επιστολής με την οποία να παρέχεται ικανό χρονικό διάστημα για την άσκηση του δικαιώματος αντίρρησης, καθώς τα στοιχεία διεύθυνσης είναι διαθέσιμα στην Calino και ο τρόπος αυτός αποτελεί τον προσφορότερο και ασφαλέστερο προκειμένου να ικανοποιηθούν τα δικαιώματα όλων των υποκειμένων της επεξεργασίας. Επομένως, κατά παράβαση του άρθρου 11 παρ. 1 του ν. 2472/97, έγινε συλλογή των παραπάνω στοιχείων από καταλόγους επαγγελματικών ενώσεων. Περαιτέρω παρατηρείται ότι οι διάφορες επαγγελματικές ενώσεις οφείλουν, κατά το στάδιο συλλογής των δεδομένων, να ενημερώνουν τα υποκείμενα για τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων. Η Αρχή κρίνει ότι πρέπει με την επιμέλεια των εισηγητών της υποθέσεως να ενημερωθούν οι επαγγελματικές ενώσεις για την υποχρέωσή τους αυτή.

3. Στο άρθρο 10, παρ. 4 του Ν. 3471/2006 ορίζεται ότι «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται σε δημόσιο κατάλογο επιτρέπεται να υπόκεινται σε επεξεργασία μόνο για τους σκοπούς για τους οποίους έχουν συλλεγεί. Όταν τα δεδομένα αυτά διαβιβάζονται σε τρίτους, ο συνδρομητής θα πρέπει να ενημερώνεται, πριν από τη διαβίβαση, για αυτή τη δυνατότητα και για τον παραλήπτη ή για τις κατηγορίες των πιθανών παραληπτών, να έχει δε την ευκαιρία να αντιταχθεί στη διαβίβαση. Για τη χρησιμοποίηση των δεδομένων αυτών για άλλο σκοπό, είτε από τον φορέα είτε από τρίτο, απαιτείται εκ νέου η ρητή συγκατάθεση του συνδρομητή...». Στην προκειμένη περίπτωση, όπως περιγράφεται στο υπ' αριθμ. 3 εύρημα του πορίσματος, η Calino συλλέγει προσωπικά δεδομένα από δημόσια προσβάσιμη πηγή, δηλαδή τον κατάλογο συνδρομητών του ΟΤΕ. Τα δεδομένα αυτά υπόκεινται σε επιπλέον επεξεργασία, καθώς συνδυάζονται με γεωγραφική πληροφορία, και δημοσιεύονται με τη μορφή του λογισμικού Hellas Navigator, δηλαδή με τη μορφή προηγμένου ηλεκτρονικού καταλόγου με χάρτη. Με τον τρόπο αυτό βελτιώνεται η ποιότητα των δεδομένων, καθώς είναι δυνατή η παροχή προηγμένων υπηρεσιών αναζήτησης προσωπικών δεδομένων. Η προηγμένη λειτουργία αναζήτησης συνίσταται στο γεγονός ότι ο χρήστης του εν λόγω λογισμικού δύναται να αναζητήσει τα στοιχεία συνδρομητών του ΟΤΕ και με βάση γεωγραφικά δεδομένα. Σε έναν απλό τηλεφωνικό κατάλογο θα μπορούσε να αναζητήσει τα στοιχεία του εκάστοτε συνδρομητή μόνο με βάση συγκεκριμένα στοιχεία (όνομα συνδρομητή, τηλέφωνο, διεύθυνση) και σε πιο περιορισμένη κλίμακα. Ο σκοπός που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, με την παροχή δυνατότητας γεωγραφικής αναζήτησης των προσωπικών δεδομένων όσων περιλαμβάνονται στους καταλόγους συνδρομητών, είναι η πώληση του ηλεκτρονικού καταλόγου για την πραγματοποίηση γεωγραφικά στοχευμένων διαφημιστικών ενεργειών από τον εκάστοτε αγοραστή. Ο εκάστοτε αγοραστής δύναται να δημιουργήσει στοχευμένες ομάδες διαφήμισης (πχ. όλοι οι ηλεκτρολόγοι μιας γεωγραφικής περιοχής) και να διαφημίσει τα προϊόντα του με βάση το είδος του αγοραστικού κοινού, το οποίο έχει επιλέξει. Συνεπώς, ο σκοπός της επεξεργασίας διαφοροποιείται από αυτόν ενός καταλόγου συνδρομητών και ως εκ τούτου, κατά παράβαση του άρθρου 10 παρ. 4 του ν. 3471/2006 η εταιρεία CALINO δημιούργησε αρχείο από τους συνδρομητές του ΟΤΕ.

4. Στο άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 3471/2006 αναφέρεται ότι «η χρησιμοποίηση αυτόματων συστημάτων κλήσης, ιδίως με χρήση συσκευών τηλεομοιοτυπίας (φαξ) ή

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, και γενικότερα η πραγματοποίηση μη ζητηθεισών επικοινωνιών με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, με ή χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς, επιτρέπεται μόνο αν ο συνδρομητής συγκατατεθεί εκ των προτέρων ρητώς». Από το διενεργηθέντα έλεγχο (εύρημα υπ' αριθμ. 4), έγινε σαφές ότι η Calino δεν εξασφαλίζει τη συγκατάθεση των συνδρομητών πριν την αποστολή των διαφημιστικών της μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τηλεομοιοτυπίας. Η εταιρεία συμπεριλαμβάνει στο μήνυμα τρόπο εναντίωσης στη συνέχιση της αποστολής διαφημιστικών μηνυμάτων, αλλά η ενέργεια αυτή δεν την απαλλάσσει από την υποχρέωση λήψης συγκατάθεσης των συνδρομητών. Η αποστολή πραγματοποιείται σε όλη τη λίστα διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και αριθμών τηλεομοιοτυπίας και όχι μόνο σε όσους είχαν κάποια προηγούμενη συναλλαγή μαζί της, οπότε και θα ίσχυε η εξαίρεση της παρ. 3 του ανωτέρω άρθρου. Συνεπώς η Αρχή αποφαινεται ότι η Calino παραβιάζει συστηματικά την προαναφερθείσα διάταξη, όπως τούτο επιβεβαιώνεται από τις προαναφερθείσες καταγγελίες.

5. Στο άρθρο 9 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 ορίζεται ότι «η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς χώρα που δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η οποία δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, με άδεια της Αρχής...». Από το εύρημα υπ' αριθμ. 5 προκύπτει ότι η Calino πώλησε ηλεκτρονικά αρχεία με προσωπικά δεδομένα (ονόματα, διευθύνσεις και τηλέφωνα) σε κυβερνητική υπηρεσία των ΗΠΑ. Η ενέργεια αυτή αποτέλεσε διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε χώρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω διαβίβαση πραγματοποιήθηκε προς χώρα η οποία δεν περιλαμβάνεται σε αυτές, για τις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί ότι εξασφαλίζουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. Για τη διαβίβαση αυτή δεν είχε προηγηθεί γνωστοποίηση ή αίτηση για άδεια, ούτε, φυσικά, υπήρξε άδεια της Αρχής. Συνεπώς η διαβίβαση αυτή πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση του προαναφερθέντος άρθρου.

6. Με δεδομένο ότι η εταιρεία CALINO υπέπεσε, κατά τα προαναφερόμενα, σε αυτοτελείς παραβάσεις διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, η Αρχή κρίνει ότι πρέπει να επιβληθούν αντίστοιχες κυρώσεις.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή επιβάλλει στην εταιρεία CALINO A.E., που αποτελεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας για τις περιγραφόμενες στο πόρισμα διοικητικού ελέγχου επεξεργασίες, τις πιο κάτω διοικητικές κυρώσεις:

1. Πρόστιμο ποσού είκοσι πέντε χιλιάδων ευρώ (25.000) για την παραβίαση του άρθρου 4, παρ. 1, εδ. α' του Ν. 2472/1997 που συντελείται με την παράνομη επεξεργασία διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Επίσης, η Αρχή διατάσσει την καταστροφή του εν λόγω αρχείου και υποχρεώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας να ενημερώσει, εγγράφως, όλους τους πελάτες του ότι η τήρηση του αρχείου αυτού είναι παράνομη. Η καταστροφή του εν λόγω αρχείου από την Calino συνίσταται στην καταστροφή τόσο της λίστας διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Calino, οι οποίες δεν έχουν αποκτηθεί με νόμιμο τρόπο, όσο και στη διαγραφή όλων των διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από το προϊόν Hellas Navigator. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, εντός δεκαπέντε ημερών από τη λήψη της απόφασης, να προσκομίσει στην Αρχή κατάλογο με τους πελάτες που αγόρασαν τη λίστα διευθύνσεων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου καθώς και αντίγραφο της επιστολής ενημέρωσης προς αυτούς.

2. Πρόστιμο ποσού πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000) για την παραβίαση του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 2472/1997 που αφορά στη μη παροχή ενημέρωσης προς τα υποκείμενα των δεδομένων για τη συλλογή που πραγματοποιείται από επαγγελματικές ενώσεις και επαγγελματικούς οδηγούς. Η Αρχή κοινοποιεί την παρούσα απόφαση στις επαγγελματικές ενώσεις ενημερώνοντας τους κατ' αυτόν τον τρόπο ότι υποχρεούνται να ενημερώνουν τα μέλη τους (υποκείμενα των δεδομένων) για τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων που συλλέγουν από αυτά.

3. Προειδοποίηση για την παράβαση του άρθρου 10, παρ. 4 του Ν. 3471/2006. Η εταιρεία οφείλει να τροποποιήσει τον ηλεκτρονικό οδηγό που εκδίδει και να επιτρέψει τη γεωγραφική αναζήτηση μόνο σε όσους συνδρομητές τηλεφωνίας έχουν δώσει εκ νέου τη συγκατάθεση τους για χρήση των δεδομένων τους στο πλαίσιο της δυνατότητας γεωγραφικής αναζήτησης.

4. Πρόστιμο ποσού είκοσι πέντε χιλιάδων ευρώ (25.000) για την παραβίαση του άρθρου 11 παρ. 1 του Ν. 3471/2006 για την αποστολή διαφημιστικών μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τηλεομοιοτυπίας (FAX), χωρίς τη συγκατάθεση των συνδρομητών.

5. Πρόστιμο ποσού δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000) για την παράβαση του άρθρου 9 παρ. 2 του Ν. 2472/1997 που συντελέστηκε με την παράνομη διαβίβαση δεδομένων σε χώρα εκτός Ε.Ε.

ΑΠΟΦΑΣΗ 90/2009

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΣΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ.

Η ΑΡΧΗ ΑΦΟΥ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ:

α) τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, και ιδίως των άρθρ. 2 στοιχ. α', ζ', θ', 4, και 10, καθώς και τις διατάξεις του Ν. 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Νόμων και Κοινοτήτων»,

β) ερώτημα του Δήμου Σκοπέλου (αρ. πρωτ. Αρχής Γ/ΕΙΣ/3670/28.07.2008) σχετικά με το εάν συνάδει με τον Ν. 2472/1997 η χορήγηση σε δημοτικό σύμβουλο στοιχείων, που περιέχονται στο αρχείο οφειλετών του Δήμου και που περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (επώνυμο, όνομα, πατρώνυμο, ΑΔΤ, ΑΦΜ, διεύθυνση κατοικίας ή έδρας, ποσό οφειλής, αιτία οφειλής), καθώς και το γεγονός ότι απευθύνονται προς την Αρχή επανειλημμένα ερωτήματα δήμων σχετικά με το εάν είναι νόμιμη η διαβίβαση σε δημοτικούς συμβούλους στοιχείων δημοτών, τα οποία τηρούνται από τους δήμους και περιλαμβάνουν απλά ή/και ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Αφού άκουσε την εισηγήτρια της υπόθεσης, μετά από διεξοδική συζήτηση,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Ο Δήμος είναι οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης με τη μορφή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, το οποίο, σύμφωνα με την οργανική θεωρία που φέρεται να αποδέχεται και ο Αστικός Κώδικας (άρθρα 68, 70 και 71 ΑΚ), έχει αυτοτελή βούληση που εκφράζεται από τα όργανά διοίκησης αυτού. Οι πράξεις των οργάνων του, εφόσον επιχειρούνται υπό την ιδιότητα αυτή στο πλαίσιο της καταστατικής εξουσίας τους, θεωρούνται πράξεις του ίδιου του νομικού προσώπου (βλ. Απ. Γεωργιάδη, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2002, §13 αρ. 8 επ.). Τα μέλη της διοίκησης του νομικού προσώπου δεν θεωρούνται νόμιμοι αντιπρόσωποι, αλλά είναι

καταστατικά όργανα του νομικού προσώπου και ενσαρκώνουν την βούληση αυτού δια των λαμβανόμενων αποφάσεων (βλ. Κρητικό σε Γεωργιάδη - Σταθόπουλου, Α.Κ. 65 αρ. 2).

2. Κατά το άρθρο 19 του Ν. 3463/2006 (Κύρωση του Κώδικα Νόμων και Κοινοτήτων), οι Δήμοι διοικούνται από το δημοτικό συμβούλιο, τη δημοτική επιτροπή και τον Δήμαρχο. Οι αρμοδιότητες των δημοτικών και κοινοτικών αρχών ορίζονται στα άρθρα 75 έως και 85 του Ν. 3463/2006 και οι αρμοδιότητες των δημοτικών οργάνων στα άρθρα 85 έως 105 αυτού. Ειδικότερα το άρθρο 93 προβλέπει ότι το δημοτικό συμβούλιο καθορίζει τους φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές και ότι αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν τον δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή της δημοτικής επιτροπής. Περαιτέρω το άρθρο 100 προβλέπει ότι το δημοτικό συμβούλιο και οι εκπρόσωποι των δημοτικών παρατάξεων μπορούν να ζητούν από τον δήμαρχο και τη δημοτική επιτροπή πληροφορίες και συγκεκριμένα στοιχεία, που είναι χρήσιμα για την άσκηση των καθηκόντων τους. Ο δήμαρχος οφείλει να παρέχει τις πληροφορίες εντός μηνός.

Εξάλλου, καθόσον αφορά τη νομική θέση των αιρετών οργάνων της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, το άρθρο 135 του Ν. 3463/2006 προβλέπει ότι έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της κατά συνείδησης γνώμης και ψήφου, ότι έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να εκτελούν τα της αποστολής τους, έχοντας στη διάθεση τους τον ανάλογο χρόνο, τις υπηρεσίες και τα μέσα υποστήριξης και ότι μεριμνούν για την τήρηση των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και της χρηστής διοίκησης στους οργανισμούς στους οποίους υπηρετούν. Απαραίτητη προϋπόθεση για την τήρηση της τελευταίας διάταξης είναι η απρόσκοπτη και ελεύθερη πρόσβαση των δημοτικών συμβούλων στα στοιχεία που τηρεί ο δήμος.

Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτει ότι το δημοτικό συμβούλιο έχει το τεκμήριο της αρμοδιότητας για όλα τα θέματα που αφορούν τον δήμο και ότι κάθε δημοτικός σύμβουλος, προκειμένου να ασκήσει αποτελεσματικά και με επιμέλεια τα εκ του νόμου καθήκοντά του, πρέπει να έχει πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία που είναι απαραίτητα και που βρίσκονται στη διάθεση του δήμου.

3. Ενόψει των αναφερομένων στις προηγούμενες σκέψεις, πρέπει να γίνει δεκτό, κατά αναθεώρηση των κριθέντων με την αριθμ. 13/2008 απόφαση της Αρχής, ότι οι δημοτικοί σύμβουλοι, ως μέλη της διοίκησης και εκφραστές της βούλησης του νομικού προσώπου του πρωτοβάθμιου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, επέχουν θέση υπεύθυνου επεξεργασίας κατά το άρθρο 2 στοιχ. ζ' του Ν. 2472/1997 και όχι τρίτου (στοιχ. θ' του ίδιου άρθρου). Κρίσιμο είναι προς τούτο το λειτουργικό κριτήριο που αναφέρεται στις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που απορρέουν από την υπηρεσιακή / λειτουργική ιδιότητα που κατέχει ένα πρόσωπο ή όργανο.

Έτσι η ύπαρξη άμεσης συνάφειας μεταξύ της σκοπούμενης επεξεργασίας των δεδομένων και της εκπλήρωσης των κατά νόμο καθηκόντων των προσώπων - μελών των οργάνων που προβαίνουν σε αυτή είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την αναγωγή αυτών σε υπεύθυνους επεξεργασίας. Αντίθετα, στην περίπτωση που δεν υπάρχει άμεση σχέση με την υπηρεσιακή θέση και τις αρμοδιότητες του μέλους του συλλογικού οργάνου, τότε αυτός έχει τη θέση του τρίτου.

Με βάση τα προαναφερθέντα, η χορήγηση στοιχείων σε δημοτικούς συμβούλους δεν αποτελεί διαβίβαση σε τρίτους, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. θ' Ν. 2472/1997, αλλά χρήση των προσωπικών δεδομένων από τον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας, δηλαδή τον δήμο, υπό την απαραίτητη όμως προϋπόθεση ότι οι δη-

μοτικοί σύμβουλοι ενεργούν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους και όχι για ιδιωτικό σκοπό ή/και χρήση. Συνεπώς, απαραίτητος όρος για τη χορήγηση στοιχείων σε δημοτικούς συμβούλους είναι η χρήση των στοιχείων αυτών να γίνεται αποκλειστικά για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και για την εκτέλεση των καθηκόντων τους, όπως αυτά προκύπτουν από τη θεσμική τους ιδιότητα, ως μελών του συλλογικού οργάνου του δημοτικού συμβουλίου.

4. Τέλος επισημαίνεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει πάντα να τηρεί τις γενικές αρχές του άρθρου 4 του Ν. 2472/1997 για τη νόμιμη επεξεργασία και τις διατάξεις του άρθρου 10 αυτού για το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας που εκτελεί. Επίσης, παρατηρείται ότι, στο μέτρο που ο δημοτικός σύμβουλος ενεργεί στο πλαίσιο των καθηκόντων του και άρα δεν είναι τρίτος, όπως προαναφέρθηκε, αλλά ο ίδιος ο υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν απαιτείται προηγούμενη ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή αποφαινεται ότι συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 η χορήγηση σε δημοτικό σύμβουλο στοιχείων, όπως ονομαστικές καταστάσεις των οφειλετών του δήμου, εφόσον τούτο είναι απαραίτητο για την άσκηση των καθηκόντων του στα οποία συγκαταλέγεται ο έλεγχος της τηρήσεως των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας και της χρηστής διοίκησης.

ΑΠΟΦΑΣΗ 91/2009

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.

Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΩΣΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

Εξ αφορμής της υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1435/05-03-2009 αιτήσεως- καταγγελίας η Αρχή διαπίστωσε ότι η εταιρεία ΚΑΠΟΥ Α.Ε. Γεωπληροφορικής προβαίνει σε φωτογράφιση περιοχών της Αθήνας από κινητό συνεργείο της εταιρείας με ειδικώς εξοπλισμένο όχημα. Σκοπός της φωτογράφισης είναι η παροχή υπηρεσίας εικονικής περιήγησης στους δρόμους ελληνικών περιοχών, καταρχάς της Θεσσαλονίκης, Αθήνας, και Τρικάλων μέσω της ιστοσελίδας της εταιρείας, www.karou.gr. Στην ιστοσελίδα της η εταιρεία ανέφερε ότι βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης ενός συστήματος αυτόματης τεχνητής απόκρυψης («θόλωση») προσώπων και πινακίδων αυτοκινήτων ώστε να είναι αδύνατη η αναγνώριση τους, και μέχρι να εφαρμοστεί το σύστημα αυτό, για λόγους προστασίας των προσωπικών δεδομένων έχει μειώσει την ανάλυση των φωτογραφιών. Επιπλέον, σημειώνονταν ότι εάν κάποιος ενημερώσει ότι σε κάποια από τις φωτογραφίες απεικονίζεται ο ίδιος ή συγγενής του, το όχημά του ή η οικία του, τότε εντός 24 ωρών η φωτογραφία θα αντικατασταθεί ή θα καλυφθεί τεχνητά το επίμαχο σημείο.

Με το υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1435-1/30-04-2009 έγγραφο προς την εταιρεία η Αρχή επιφυλάχθηκε να κρίνει τη νομιμότητα της προσφερόμενης υπηρεσίας αφού υποβληθεί η απαιτούμενη εκ του νόμου γνωστοποίηση, επισημαίνοντας ταυτόχρονα συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που όφειλε να λάβει η εταιρεία καθώς και την υποχρέωσή της να διακόψει την παροχή της υπηρεσίας προς το κοινό μέχρι την πλήρωση όλων των ανωτέρω συνθηκών. Συνοπτικώς, η Αρχή θεώρησε για τους λόγους που θα εκθεθούν αναλυτικώς στο σκεπτικό της παρούσας ότι α) η συλλογή, αποθήκευση, δημοσίευση στο διαδίκτυο φωτο-

γραφιών που απεικονίζουν πρόσωπα, πινακίδες οχημάτων και οικίες αποτελεί επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, β) η επεξεργασία θα μπορούσε να είναι νόμιμη σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. ε) Ν. 2472/1997 εφόσον λαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα για τα επιμέρους ζητήματα της θόλωσης των φωτογραφιών, της τήρησης των πρωτογενών δεδομένων, δηλαδή των δεδομένων που τηρούνται πριν την εφαρμογή της θόλωσης, της λήψης μέτρων για την τυχόν αποκάλυψη ευαίσθητων δεδομένων, της άσκησης των δικαιωμάτων πρόσβασης και αντίρρησης, τέλος, της ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων.

Η εταιρεία, στη συνέχεια, προέβη σε διακοπή της παροχής της υπηρεσίας στο κοινό, υπέβαλε την με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/507/11-05-2009 γνωστοποίηση επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, όπως τελικώς συμπληρώθηκε με το υπ. αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1060/12-09-2009 έγγραφο, περιγραφή του πληροφοριακού συστήματος (αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/514/12-05-2009) καθώς και πολιτική και σχέδιο Ασφαλείας (αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/515/12-05-2009).

Σημειώνεται ότι η Αρχή εξέτασε προηγουμένως την με αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/1205/22-12-2008 γνωστοποίηση επεξεργασίας που υπέβαλε η εταιρεία Google Inc. για την παρόμοια υπηρεσία "Street View" που προσφέρεται ήδη και σε πολλές πόλεις άλλων χωρών, από την οποία ζήτησε με το υπ. αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/374/14-04-2009 έγγραφο διευκρινίσεις και μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Οι δύο αυτές υπηρεσίες, στο μέτρο που παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά, χρήζουν ενιαίας αντιμετώπισης. Για το σκοπό αυτό καθώς και για την ομοιόμορφη εφαρμογή της Οδηγίας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης λαμβάνονται υπόψη, κατά την εξέταση της παρούσας υπόθεσης, οι απόψεις της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ στην υπόθεση "Google - Street View".

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης, αφού άκουσε τους εισηγητές,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Η συγκεκριμένη υπηρεσία οδηγεί σε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α), γ) και δ) Ν. 2472/1997, στο μέτρο που η φωτογράφιση των δρόμων συμπεριλαμβάνει και εικόνες προσώπων, πινακίδων οχημάτων και οικιών, δηλαδή πληροφοριών που αναφέρονται αμέσως ή εμμέσως σε φυσικά πρόσωπα και χαρακτηρίζουν την υπόστασή τους από διάφορες απόψεις, εν προκειμένω ιδίως από φυσική, οικονομική ή κοινωνική άποψη. Εξάλλου, δεν πρόκειται για ανώνυμα δεδομένα αφού τα πρόσωπα ή στοιχεία των προσώπων που απεικονίζονται μπορεί να μην είναι γνωστά στον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας, ωστόσο παραμένει πιθανή η αναγνώρισή τους από χρήστες της υπηρεσίας με μέσα που ευλόγως μπορεί να χρησιμοποιηθούν από αυτούς ή και άλλους τρίτους (πβλ. σκ. 26 Οδηγίας 95/46/ΕΚ). Αυτό ισχύει και για τις οικίες στο μέτρο που με τη συνδυαστική χρήση διαδικτυακών εφαρμογών γεωγραφικών πληροφοριών (π.χ. Google Maps, Microsoft Virtual Bing Maps) και των στοιχείων που περιέχονται σε δημόσια προσβάσιμους καταλόγους, όπως των διευθύνσεων στους τηλεφωνικούς καταλόγους, μπορεί να εξακριβωθεί η ταυτότητα του ατόμου που διαμένει σε συγκεκριμένο κτήριο και κατ' επέκταση να συναχθούν ενδεχόμενα συμπεράσματα για την οικονομική και κοινωνική κατάστασή του. Σε κάθε όμως περίπτωση η απεικόνιση προσώπων, πινακίδων οχημάτων και οικιών δεν αποτελεί επέμβαση ίδιας έντασης. Το πρόσωπο ενός ατόμου, καθιστά τούτο άμεσα αναγνωρίσιμο και μάλιστα δίνει πληροφορίες για την παρουσία του σε συγκεκριμένο τόπο και υπό συ-

γκεκριμένες συνθήκες, επιπλέον χωρίς καν να το γνωρίζει. Τούτο ισχύει εξίσου και για το όχημα του κατόχου, ο οποίος καθίσταται αναγνωρίσιμος μέσω της πινακίδας. Αντιθέτως, η απεικόνιση των οικιών, οδηγεί μεν σε κάποια, όχι όμως με βεβαιότητα ακριβή, συμπεράσματα για τις συνθήκες διαβίωσης ενός ατόμου, ενώ άλλωστε οι εικόνες των οικιών ανήκουν σε δημόσιο χώρο και συνεπώς δεν δικαιολογείται το ίδιο επίπεδο προστασίας.

Ως επεξεργασία ορίζεται κάθε εργασία που εφαρμόζεται σε προσωπικά δεδομένα, από τη συλλογή μέχρι και την καταστροφή αυτών, με τη χρήση ή μη αυτοματοποιημένων μεθόδων. Εν προκειμένω τα προσωπικά δεδομένα υφίστανται επεξεργασία, αφού π.χ. η φωτογράφιση αξιολογείται ως συλλογή δεδομένων, η τήρηση των εικόνων προς το σκοπό παροχής της υπηρεσίας ως αποθήκευση, χρήση και τροποποίηση, τέλος, η δημοσίευση στο διαδίκτυο ως διάδοση ή διαβίβαση (πβλ. και ΔΕΚ, Απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2003, C-101/01 - Lindqvist, σκ. 25-27). Η διάδοση των εικόνων αυτών μέσω του διαδικτύου ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους αφού τα σχετικά δεδομένα είναι προσβάσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο χρήστη χωρίς κανένα χρονικό ή τοπικό περιορισμό, εκτός και αν ο ίδιος ο πάροχος της υπηρεσίας για άλλους λόγους αποσύρει τις εικόνες, αναστείλει ή καταργήσει την υπηρεσία, ενώ επιπλέον στους εγγενείς κινδύνους του διαδικτύου συγκαταλέγεται η δυνατότητα άντλησης και συνδυασμού προσωπικών δεδομένων μέσω διάφορων διαδικτυακών υπηρεσιών.

Τέλος, η εταιρεία ΚΑΠΟΥ Α.Ε. Γεωπληροφορικής είναι κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. ζ) Ν. 2472/1997 υπεύθυνος επεξεργασίας ως προς τη συγκεκριμένη υπηρεσία αφού αυτή ορίζει το σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων.

2. Το σύννομο της επεξεργασίας των προαναφερθέντων απλών προσωπικών δεδομένων θα πρέπει να κριθεί με βάση τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε) Ν. 2472/1997 στο μέτρο που προηγούμενη συγκατάθεση για την απεικόνιση ή μη ενός ατόμου ή άλλων στοιχείων, προσδιοριστικών του ατόμου, δεν είναι δυνατή και ούτε συντρέχει άλλος λόγος επεξεργασίας από όσους αναφέρονται στο άρθρο 5 του ιδίου νόμου. Η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε) ορίζει ότι η επεξεργασία επιτρέπεται, εφόσον είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών. Ως έννομο συμφέρον θεωρείται καταρχήν και η ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας, ως ιδιαίτερη έκφραση του ατομικού δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ. 1 Συντάγματος). Η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας αποτελεί συνεπώς έναν θεμιτό σκοπό με οφέλη μάλιστα και για τους χρήστες της υπηρεσίας, δηλαδή της δυνατότητας περιήγησης και εξοικείωσής τους με τόπους χωρίς να είναι απαραίτητη η μετάβαση σε αυτούς. Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που συνδέεται με την παροχή της υπηρεσίας αυτής θα πρέπει ωστόσο να είναι απολύτως αναγκαία ή έστω αναγκαία, όπως ορίζει το άρθρο 7 στοιχ. στ) της Οδηγίας 95/46/EK, δηλαδή να υπακούει στην αρχή της αναλογικότητας από την οποία απορρέει και η ειδικότερη αρχή της ελαχιστοποίησης των προσωπικών δεδομένων που υφίστανται επεξεργασία για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού. Για τη συγκεκριμενοποίηση της αναγκαιότητας της επεξεργασίας προς το σκοπό της παροχής της εν λόγω υπηρεσίας θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα άτομα, των οποίων τα προσωπικά δεδομένα υφίστανται επεξεργασία,

δεν έχουν προηγούμενη συναλλακτική επαφή με τον υπεύθυνο επεξεργασίας που θα δικαιολογούσε την επεξεργασία αυτή. Θα πρέπει συνεπώς να τηρηθούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και να διασφαλισθούν τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.

3. Όσον αφορά στην απεικόνιση προσώπων και πινακίδων οχημάτων θα πρέπει να εφαρμόζεται η τεχνική της “θόλωσης” πριν από τη παροχή της υπηρεσίας στο κοινό μέσω του διαδικτύου και μάλιστα με τρόπο ώστε να αποτρέπεται η αντίστροφη μηχανική (reverse engineering). Εφόσον δεν είναι δυνατή η αναγνώριση των προσώπων και των πινακίδων οχημάτων, τα σχετικά δεδομένα καθίστανται ανώνυμα για το χρήστη της υπηρεσίας.

Η εταιρεία ΚΑΠΟΥ Α.Ε. Γεωπληροφορικής διαβεβαίωσε με τα έγγραφα υπομνήματά της ότι οι ήδη ληφθείσες φωτογραφίες έχουν υποστεί επεξεργασία με τη μέθοδο της γκαουσιανής θόλωσης, η οποία οδηγεί σε τεχνικώς μη αντιστρέψιμα αποτελέσματα. Η ίδια τεχνική θα εφαρμοσθεί και σε κάθε μελλοντική φωτογράφιση. Η θόλωση πραγματοποιείται αρχικά αυτοματοποιημένα, με την εφαρμογή ειδικού λογισμικού και στη συνέχεια με ανθρώπινη παρέμβαση, όπου ελέγχονται και βελτιώνονται τα αποτελέσματα της αυτοματοποιημένης θόλωσης.

4. Περαιτέρω, όσον αφορά στην απεικόνιση των οικιών, με δεδομένο ότι τούτη δεν αποτελεί ίσης έντασης επέμβαση στο δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων, η απεικόνισή τους στο διαδίκτυο δεν επιβάλλει την προηγούμενη θόλωση όλων των κτηρίων. Εξάλλου δεν πρόκειται πάντα για κτήρια που χρησιμοποιούνται ως κατοικίες και αντίστοιχη απαίτηση θα μείωνε δραστικώς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της παρεχόμενης υπηρεσίας.

5. Τέλος, όσον αφορά στην τήρηση των πρωτογενών δεδομένων αυτή θα πρέπει να δικαιολογείται με βάση το έννομο συμφέρον του υπευθύνου της επεξεργασίας, δηλαδή να συντρέχουν επαρκείς λόγοι για την τήρησή τους και μάλιστα σε σχέση με συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού επεξεργασίας. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την προστασία αυτών των δεδομένων.

Η εταιρεία ΚΑΠΟΥ Α.Ε. Γεωπληροφορικής δήλωσε ότι η τήρηση των πρωτογενών δεδομένων είναι απαραίτητη για την ορθή εκτέλεση του προγράμματος θόλωσης, την πρόσθετη χειροκίνητη θόλωση όπου χρειάζεται, και την αντικατάσταση τυχόν προβληματικών απεικονίσεων ψευδώς θετικών ή αρνητικών σημείων. Επίσης, δήλωσε ότι τα πρωτογενή δεδομένα, δηλ. οι μη θολωμένες εικόνες, θα διαγράφονται το αργότερο μετά από έξι (6) μήνες από τη φωτογράφιση και με τη βελτιστοποίηση των τεχνικών θόλωσης ο χρόνος αυτός δύναται να μειωθεί στο μέλλον. Επιπλέον τα πρωτογενή δεδομένα δεν θα διαβιβάζονται σε τρίτους. Ως προς τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφαλείας η εταιρεία δήλωσε τα εξής: α) για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου λήψης εικόνων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα η φωτογράφιση θα πραγματοποιείται πολύ πρωινές ώρες και κατά προτίμηση αργίες, β) το πληροφοριακό σύστημα με το πρωτογενές υλικό δεν είναι συνδεδεμένο στο διαδίκτυο, γ) πρόσβαση σε αυτό έχουν μόνο 3 εξουσιοδοτημένα άτομα ενώ απαιτείται χρήση κωδικού ασφαλείας, δ) υπάρχει εγκατεστημένο λογισμικό προστασίας από ιούς, ε) η κεντρική πόρτα των γραφείων της εταιρείας είναι ασφαλείας και στ) τα γραφεία βρίσκονται σε χώρο που διαθέτει υπηρεσία φύλαξης όλο το εικοσιτετράωρο. Η Αρχή κρίνει ότι η τήρηση των πρωτογενών δεδομένων προς το σκοπό της βελτίωσης των αποτελεσμάτων της θόλωσης σε σχέση με το χρονικό διάστημα των έξι μηνών και τα ανωτέρω μέτρα ασφαλείας σε σχέση με το μέγεθος του υπευ-

θύνου επεξεργασίας πληρούν τις προϋποθέσεις των άρθρων 4 παρ. 1 στοιχ. β) και δ), 5 παρ. 2 στοιχ. ε) και 10 Ν. 2472/1997. Σε περίπτωση αύξησης του μεγέθους του υπευθύνου επεξεργασίας, τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα ασφάλειας θα πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να διασφαλίζεται η ελεγχόμενη πρόσβαση στα δεδομένα.

6. Η Αρχή όμως κρίνει ότι η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων θα παραβίαζε την αρχή της αναλογικότητας σε σχέση με την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αποφυγή λήψης και περαιτέρω επεξεργασίας εικόνων που ενδεχομένως αποκαλύπτουν ευαίσθητα δεδομένα των ατόμων, όπως σε σχέση με θρησκευτικούς χώρους, νοσηλευτήρια, οίκους ανοχής κλπ.. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δήλωσε ότι ως γενικό μέτρο που λαμβάνει για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου είναι ο προγραμματισμός της φωτογράφισης πολύ πρωινές ώρες και κατά προτίμηση αργίες. Επιπλέον, σε περιπτώσεις χώρων που είναι αποκαλυπτικοί ευαίσθητων δεδομένων, θα προβαίνει αμέσως στη θόλωση προσώπων και πινακίδων οχημάτων και κατά προτεραιότητα σε διαγραφή του αντίστοιχου πρωτογενούς υλικού, δηλαδή ο χρόνος τήρησης ευαίσθητων πρωτογενών δεδομένων θα είναι συντομότερος. Επιπλέον, δεν θα πραγματοποιείται φωτογράφιση χώρων για τους οποίους υπάρχει σχετική εκ του νόμου απαγόρευση, όπως στρατοπέδων.

7. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να ικανοποιεί με τρόπο πρόσφορο που προσιδιάζει στα χαρακτηριστικά της υπηρεσίας τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων που προβλέπονται στο Ν. 2472/1997, δηλαδή τα δικαιώματα της πρόσβασης και αντίρρησης σύμφωνα με τα οικεία άρθρα 12 και 13, αντιστοίχως.

Στη συγκεκριμένη υπηρεσία το δικαίωμα πρόσβασης έχει σημασία ως προς την τήρηση των πρωτογενών δεδομένων αφού στις εικόνες που δημοσιεύονται στο διαδίκτυο η πρόσβαση είναι ελεύθερη για τον καθένα, και εν αμφιβολία τα προσωπικά δεδομένα που δημοσιεύονται θα έχουν προηγουμένως θολωθεί. Εξάλλου, το δικαίωμα πρόσβασης αποτελεί σε πολλές περιπτώσεις την αναγκαία προϋπόθεση για να ζητήσει το υποκείμενο των δεδομένων κατά περίπτωση τη διόρθωση, διαγραφή ή τη δέσμευση των δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 2 στοιχ. ε) καθώς και να ασκήσει το δικαίωμα αντίρρησης σύμφωνα με το άρθρο 13.

Για την αποτελεσματική προστασία του υποκειμένου των δεδομένων η Αρχή κρίνει ότι το δικαίωμα πρόσβασης πρέπει να ικανοποιείται ήδη κατά το στάδιο μετά τη φωτογράφιση συγκεκριμένης περιοχής και πριν τη δημοσίευση της υπηρεσίας στο διαδίκτυο, εφόσον όμως το υποκείμενο των δεδομένων δίδει επαρκή στοιχεία για τον εντοπισμό των δεδομένων που το αφορούν (εικόνες προσώπων, πινακίδων οχημάτων, οικιών).

Το δικαίωμα αντίρρησης αποκτά ιδιαίτερη σημασία ιδίως στις περιπτώσεις που μια επεξεργασία επιτρέπεται με βάση τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε) και δ) Ν. 2472/1997, όπως εν προκειμένω βάσει του στοιχ. ε), διότι οι διατάξεις αυτές προϋποθέτουν στάθμιση αντίρροπων συμφερόντων (πβλ. σκ. 45 και άρθρο 14 στοιχ. α) Οδηγίας 95/46/ΕΚ). Συνεπώς, η καταρχήν νόμιμη επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων επιτρέπει την άσκηση του δικαιώματος αντίρρησης ήδη κατά το στάδιο πριν τη δημοσίευση της υπηρεσίας στο διαδίκτυο και θα πρέπει, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της υπηρεσίας και το σκοπό που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας, η υποβολή αντιρρήσεων να μπορεί να οδηγήσει στη διαγραφή ή στη θόλωση του επίμαχου δεδομένου.

Κατά το στάδιο μετά τη δημοσίευση της υπηρεσίας στο διαδίκτυο σε περίπτωση μη θόλωσης ή μη επαρκούς θόλωσης των εικόνων προσώπων ή πινακίδων οχημά-

των θα πρέπει το υποκείμενο των δεδομένων αλλά και κάθε τρίτος να μπορεί να επισημαίνει το επίμαχο σημείο και η εταιρεία να προβαίνει ακολούθως σε θόλωση. Καθ' ό μέρος τη θόλωση μπορεί να ζητήσει και κάθε τρίτος, χρήστης της υπηρεσίας, δεν πρόκειται για γνήσιο δικαίωμα αντίρρησης αλλά, για μέτρο βελτίωσης του ποιοτικού ελέγχου της διαδικασίας επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Ως προς τις οικίες το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται για τους λόγους που αναφέρονται στα σημεία 1 και 4 της παρούσας μόνο στο υποκείμενο των δεδομένων.

Όσον αφορά ειδικά στις εικόνες προσώπου, σε περίπτωση που το ίδιο το υποκείμενο το ζητήσει ρητώς είτε πριν είτε μετά τη δημοσίευση της υπηρεσίας στο διαδίκτυο, θα πρέπει η διαγραφή ή θόλωση να καταλαμβάνει μεγαλύτερο μέρος από το πρόσωπο, αφού ακόμη και από το σωματότυπο θα μπορούσε σε ορισμένες περιπτώσεις να αναγνωρισθεί το υποκείμενο των δεδομένων.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δήλωσε ότι θα ικανοποιεί κατά τα προμνημονευθέντα τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης. Ειδικότερα, οι αντιρρήσεις θα ικανοποιούνται μέσα σε μια εργάσιμη ημέρα. Όσον αφορά στις οικίες το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να υποβάλει στοιχεία που να αποδεικνύουν τη σχέση του με το ακίνητο ή να καλεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας χωρίς απόκρυψη αριθμού από σταθερό τηλέφωνο που είναι δηλωμένο για το ακίνητο. Τέλος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δήλωσε ότι τα εν λόγω δικαιώματα μπορούν να ασκηθούν με κάθε μέσο επικοινωνίας.

8. Το δικαίωμα ενημέρωσης και η αντίστοιχη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 11 Ν. 2472/1997 κατά το στάδιο της συλλογής των προσωπικών δεδομένων, εν προκειμένω της φωτογράφισης, αποτελεί θεμελιώδη οριοθέτηση για την νομιμοποίηση της επεξεργασίας καθόσον έτσι το υποκείμενο καθίσταται γνώστης της επεξεργασίας και δύναται να ασκήσει τα υπόλοιπα δικαιώματά του.

Η ενημέρωση θα πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 Ν. 2472/1997 να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στη διάταξη αυτή και να πραγματοποιείται με τρόπο πρόσφορο και σαφή. Ειδικότερα, το άρθρο 3 παρ. 2 της κανονιστικής Απόφασης 1/1999 της Αρχής ορίζει ενδεικτικούς τρόπους για την επαρκή και απρόσκοπτη ενημέρωση. Η Αρχή δεν κρίνει ως επαρκή την ενημέρωση μόνο με τη σήμανση των οχημάτων που διέρχονται στους υπό φωτογράφιση δρόμους. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λάβει επιπρόσθετα μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται η ενημέρωση ως προς όλα τα σημεία που αναφέρει η διάταξη του άρθρου 11 Ν. 2472/97.

Ως πρόσφοροι τρόποι προτείνονται η ενημέρωση δια του τύπου ή διαμέσου άλλων μέσων μαζικής ενημέρωσης. Η ενημέρωση δια του τύπου θα πρέπει να πραγματοποιείται σε μια καθημερινή πανελληνίας μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδα της πρωτεύουσας και σε μια τοπική καθημερινή μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδα εκδιδόμενης στην έδρα της Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας, στα διοικητικά όρια της οποίας βρίσκονται οι εκάστοτε υπό φωτογράφιση δήμοι. Δεδομένου ότι στην υπό κρίση περίπτωση δεν απαιτείται λόγω αδυναμίας η προηγούμενη συγκατάθεση των υποκειμένων, η δημοσίευση του σχετικού κειμένου σε εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας δεν αποτελεί, κατά συνδυαστική ερμηνεία των διατάξεων των παρ. 2 και 3 του άρθρου 3 της Κανονιστικής Πράξης 1/1999 της Αρχής, ενημέρωση δια του τύπου κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου αυτού, αλλά ενημέρωση με κάθε πρόσφορο μέσο σύμφωνα με την παρ.2 και συνεπώς, δεν απαιτείται προηγούμενη άδεια της Αρχής. Σε κάθε περίπτωση η ενημέρωση θα πρέπει να πραγματοποιείται

και μέσω της ιστοσελίδας της εταιρείας, σε εμφανές σημείο αυτής. Στην ιστοσελίδα θα πρέπει να αναφέρονται οι περιοχές όπου πρόκειται να πραγματοποιηθεί η φωτογράφιση καθώς και το προγραμματισμένο χρονικό διάστημα για κάθε περιοχή.

Το κείμενο της ενημέρωσης στα κύρια σημεία ενδείκνυται να διαμορφωθεί περίπου ως εξής:

«Η εταιρεία ΚΑΠΟΥ Α.Ε. ανακοινώνει ότι κατά το διάστημα από/..../.... έως/..../.... θα προβεί σε τρισδιάστατη χαρτογράφηση των δρόμων, πεζοδρόμων, πεζοδρομίων και προσόψεων του αντίστοιχου κτηριοδομικού ιστού των/ης πόλεων/ης των/ου Νομών/ού με αυτοκίνητο που θα φέρει ευδιάκριτα γνωρίσματα της εταιρείας μας και στην οροφή μία κάμερα. Σκοπός της χαρτογράφησης είναι η εικονική περιήγηση μέσω διαδικτύου. Η χαρτογράφηση γίνεται τις πρωινές ώρες και κυρίως αργίες ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα αποτύπωσης προσωπικών δεδομένων. Τα πρόσωπα και οι πινακίδες οχημάτων θολώνονται επαρκώς, έτσι ώστε να μην είναι εφικτή η αναγνώριση και με τρόπο μη αντιστρέψιμο, πριν την ανάρτηση της χαρτογραφημένης περιοχής στην ιστοσελίδα μας (www.karou.gr). Το υποκείμενο των δεδομένων ή οποιοσδήποτε τρίτος μπορεί να επισημάνει τη μη θόλωση ή μη επαρκή θόλωση οποιουδήποτε προσώπου ή πινακίδας οχήματος. Το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί επίσης να ζητήσει τη θόλωση εικόνας της οικίας του. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα πρόσβασης του άρθρου 12 του Ν. 2472/1997 στα ευρισκόμενα στο πρωτογενές υλικό προσωπικά του δεδομένα, καθώς και το δικαίωμα αντίρρησης του άρθρου 13 του Ν. 2472/1997, σύμφωνα με το οποίο μπορεί να ζητήσει την αφαίρεσή τους (τα δεδομένα θολώνονται ή διαγράφονται). Το δικαίωμα αντίρρησης μπορεί να ασκηθεί και πριν την ανάρτηση της χαρτογραφημένης περιοχής στην ιστοσελίδα μας. Η θόλωση πραγματοποιείται μέσα σε μια (1) εργάσιμη μέρα από την υποβολή του σχετικού αιτήματος. Τα πρωτογενή δεδομένα δεν διαβιβάζονται σε τρίτους».

Τέλος επισημαίνεται ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δήλωσε ότι πρόκειται να συμμορφωθεί με την υποχρέωση του άρθρου 11 Ν. 2472/1997.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή κρίνει ότι η παροχή υπηρεσίας εικονικής περιήγησης στους δρόμους ελληνικών περιοχών από την εταιρεία ΚΑΠΟΥ Α.Ε. Γεωπληροφορικής, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, είναι σύμφωνη με τον Ν. 2472/1997, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας τηρήσει τους όρους που αναφέρονται στο σκεπτικό της παρούσας.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 1/2009**ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΚΥΚΛΩΜΑΤΩΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ**

Με τα με αριθμ. πρωτοκόλλου Ε.Π. 287/24.6.2009 και Ε.Π. 309/30.6.2009 έγγραφα του Υπουργείου Δικαιοσύνης (αριθμ. πρωτοκόλλου της Αρχής Γ/ΕΙΣ/4004/24.6.2009- και Γ/ΕΙΣ/4141/30.6.2009 αντίστοιχα) ετέθη υπόψη της Αρχής το σχέδιο διάταξης - τροπολογίας που αφορά στη λειτουργία καμερών ήχου και εικόνας από τις αρμόδιες για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια δημόσιες αρχές για την προστασία προσώπων και αγαθών καθώς και τη διαχείριση της κυκλοφορίας, προκειμένου η Αρχή να γνωμοδοτήσει κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 παρ. 1 στοιχ. θ' του Ν. 2472/1997.

Ο εισηγητής και οι βοηθοί εισηγητές ανέπτυξαν προφορικά την από 16/07/2009 έγγραφη εισήγησή τους, η οποία έχει ως εξής:

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το σχέδιο της διάταξης προβλέπει ότι στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του Ν. 2472/1997, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου όγδοου του Ν. 3625/2007¹ προστίθεται νέα περίπτωση γ' ως εξής: «Οι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων, η οποία πραγματοποιείται: ...γ) από δημόσια αρχή με τη λειτουργία ειδικών τεχνικών μέσων καταγραφής ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους για τη διαφύλαξη της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, για την οποία είναι αρμόδια, και ιδίως για την προστασία προσώπων και πραγμάτων καθώς και για τη διαχείριση της κυκλοφορίας. Το υλικό που συλλέγεται από τα ανωτέρω μέσα, εφόσον δεν εμπίπτει στην περίπτωση β', τηρείται για χρονικό διάστημα επτά (7) ημερών, μετά το πέρας των οποίων καταστρέφεται με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα. Η παράβαση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη».

Στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου αναφέρεται ότι η αύξηση της εγκληματικότητας και ιδιαίτερα των εγκλημάτων βίας (εγκλήματα κατά της ζωής, ληστείες, αρπαγές προσώπων, φθορές κλπ) καθώς και η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται από τους δράστες καθιστούν ιδιαίτερα δυσχερή την αποτελεσματική δράση των διωκτικών αρχών. Για τους λόγους αυτούς θεωρείται αναγκαία η αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και ειδικότερα η χρήση ειδικών τεχνικών μέσων καταγραφής εικόνας και ήχου (καμερών) από δημόσιους χώρους με σκοπό την πρόληψη και καταστολή εγκλημάτων και ιδίως των εγκλημάτων εκείνων που στρέφονται κατά της ζωής και της περιουσίας των πολιτών. Η αιτιολογική έκθεση επισημαίνει, επίσης, ότι το συγκεκριμένο μέτρο θα ενισχύσει σημαντικά την ασφάλεια των πολιτών, καθώς θα διευκολυνθεί το έργο των διωκτικών αρχών μέσω της ευχερέστερης συλλογής αποδεικτικών στοιχείων.

1. Με το Ν. 3625/2007 προστέθηκε περίπτωση β' στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του Ν. 2472/1997, η οποία ορίζει ότι «Οι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία δεδομένων, η οποία πραγματοποιείται:...β) από τις δικαστικές - εισαγγελικές αρχές και τις υπηρεσίες που ενεργούν υπό την άμεση εποπτεία τους στο πλαίσιο της απονομής της δικαιοσύνης ή για την εξυπηρέτηση των αναγκών της λειτουργίας τους με σκοπό τη βεβαίωση εγκλημάτων, που τιμωρούνται ως κακούργηματα ή πλημμελήματα με δόλο και ιδίως εγκλημάτων κατά της ζωής, κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κατά της προσωπικής ελευθερίας, κατά της ιδιοκτησίας, κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων, παραβάσεων της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, επιβουλής της δημόσιας τάξης, ως και τελουμένων σε βάρος ανηλίκων θυμάτων. Ως προς τα ανωτέρω εφαρμόζονται οι ισχύουσες ουσιαστικές και δικονομικές ποινικές διατάξεις...».

2. ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Τα κύρια νομικά ζητήματα που τίθενται με την προτεινόμενη ρύθμιση είναι αφενός η συνταγματικότητα αυτής, και ειδικότερα η συμβατότητά της με τις διατάξεις των άρθρων 9Α και 101Α του Συντάγματος, αφετέρου δε η συμβατότητα της ρύθμισης με κείμενα υπερνομοθετικής ισχύος, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής ΕΣΔΑ) και η Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου έναντι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (στο εξής Σύμβαση 108). Η εξέταση των ζητημάτων αυτών πρέπει να γίνει σε δύο επίπεδα: Α) σε σχέση με το ουσιαστικό περιεχόμενο του ατομικού δικαιώματος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και Β) σε σχέση με τη θεσμική εγγύηση του δικαιώματος αυτού από ανεξάρτητη αρχή και ειδικότερα από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Πριν από την ανάλυση των ανωτέρω ζητημάτων σκόπιμο κρίνεται να υπενθυμίσουμε ότι η Οδηγία 95/46/ΕΚ δεν τυγχάνει εφαρμογής σε δραστηριότητες, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου², επισήμανση η οποία όμως στερείται ιδιαίτερης σημασίας για την ελληνική έννομη τάξη, στην οποία η προστασία των προσωπικών δεδομένων κατοχυρώνεται συνταγματικά στο άρθρο 9Α του Σ³.

2.1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Το δικαίωμα της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης κατοχυρώθηκε για πρώτη φορά ρητά στο Σύνταγμα με την αναθεώρηση του 2001. Σχετικώς δε το άρθρο 9Α ορίζει ότι «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει». Προκειμένου, συνεπώς, να διερευνηθεί εάν η προτεινόμενη ρύθμιση είναι σύμφωνη με το παραπάνω άρθρο του Συντάγματος, θα πρέπει πρώτα να οριοθετήσουμε το θεσμικό κεκτημένο της συγκεκριμένης διάταξης από το οποίο δεν μπορεί να αφίσταται ο κοινός νομοθέτης. Η διάταξη του άρθρου 9Α Σ δεν δημιούργησε αλλά τυποποίησε ένα δικαίωμα, το οποίο και πριν από την αναθεώρηση του 2001 έβρισκε τη θεμελίωση του σε συνταγματικούς κανόνες (άρθρο 2 παρ. 1, 5 παρ. 1 και 9 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος). Με δεδομένο, συνεπώς, τον αναγνωριστικό χαρακτήρα του άρθρου 9Α του Συντάγματος και την ύπαρξη προϋφιστάμενης της αναθεώρησης νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (Ν. 2472/1997), μπορεί να υποστηριχθεί ότι ακριβώς αυτή η νομοθεσία αποδίδει συγκεκριμένο περιεχόμενο στην κρίσιμη συνταγματική διάταξη. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι ο Ν. 2472/1997 ενσωμάτωσε στην εθνική έννομη τάξη όχι μόνο την Οδηγία 95/46/ΕΚ αλλά και τις θεμελιώδεις αρχές της προστασίας προσωπικών δεδομένων, όπως

2. Το άρθρο 3 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 «Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία αυτών» ορίζει ότι οι διατάξεις της δεν εφαρμόζονται στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων «η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως οι δραστηριότητες που προβλέπονται στις διατάξεις των τίτλων V και VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και, εν πάση περιπτώσει, στην επεξεργασία δεδομένων που αφορά τη δημόσια ασφάλεια, την εθνική άμυνα, την ασφάλεια του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της οικονομικής ευημερίας του, εφόσον η επεξεργασία αυτή συνδέεται με θέματα ασφάλειας του κράτους) και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου».

3. Βλ. ενδεικτικά ΑΛΙΒΙΖΑΤΟ, Απειλούν τις προσωπικές ελευθερίες - Η αθέατη πλευρά της τροπολογίας για τις κάμερες, ΤΑ ΝΕΑ, 15.12.2007, ΑΝΘΟΠΟΥΛΟ, Το δικαίωμα στη δημόσια ανωνυμία. Προστασία προσωπικών δεδομένων, ελευθερία του συνέρχεσθαι και ηλεκτρονικός έλεγχος των δημόσιων υπαίθριων συναθροίσεων, ΕφημΔΔ 6/2007, σελ. 719 επ. και ιδίως σελ. 728.

αυτές προκύπτουν από διεθνή κείμενα, που έχει ήδη κυρώσει η Ελλάδα⁴. Όριο, επομένως, της ελευθερίας του κοινού νομοθέτη αποτελούν οι θεμελιώδεις αυτές αρχές, δηλαδή, η αρχή της θεμελίωσης της επεξεργασίας στο νόμο, η αρχή του σκοπού και της αναλογικότητας (με την ειδικότερη έννοια της αναγκαιότητας και της προσφορότητας), η απαγόρευση της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, η κατοχύρωση δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων καθώς και η ανάθεση του ελέγχου τήρησης των παραπάνω κανόνων σε ανεξάρτητη αρχή⁵.

Στο σημείο αυτό σκόπιμη κρίνεται η σύντομη αναφορά στο άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, το οποίο διακρίνεται για την ειδικότερη διατύπωσή του σε σχέση με αυτή του άρθρου 9Α του Σ και περιλαμβάνει ως στοιχεία του εν λόγω δικαιώματος την αρχή του νόμιμου και θεμιτού σκοπού, τη θεμελίωση της επεξεργασίας στη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή σε ρητή διάταξη νόμου, την κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης του ενδιαφερομένου στα δεδομένα που τον αφορούν και την εποπτεία της τήρησης των σχετικών διατάξεων από ανεξάρτητη αρχή. Ο Χάρτης, αν και απευθύνεται στα όργανα της Ένωσης αλλά και στα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να συνεκτιμηθεί για την ερμηνευτική προσέγγιση της διάταξης του άρθρου 9Α Σ, καθώς ήδη χρησιμοποιείται ως ερμηνευτικό βοήθημα τόσο από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής και ΔΕΚ) για τη συγκεκριμενοποίηση των γενικών αρχών του δικαίου κατά το άρθρο 220 ΣΕΚ, όσο και από εθνικά δικαστήρια, όπως για παράδειγμα από τα Συνταγματικά Δικαστήρια της Ισπανίας, της Γερμανίας και της Αυστρίας. Με άλλα λόγια ο Χάρτης ακόμα και στην παρούσα χρονική στιγμή, κατά την οποία δεν έχει αποκτήσει την ισχύ του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου (θα την αποκτήσει με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας), διαθέτει *de facto* ισχύ, καθώς η αναφορά ενός δικαιώματος στο Χάρτη συνιστά παραδοχή ότι το δικαίωμα αυτό προστατεύεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 2 ΣΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 220 ΣΕΚ, όπως δέχεται το ΔΕΚ⁶.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η αρχή της ανάθεσης του ελέγχου τήρησης των κανόνων προστασίας προσωπικών δεδομένων σε ανεξάρτητη αρχή είναι και η μόνη που προκύπτει ευθέως από τη γραμματική διατύπωση της συνταγματικής διάταξης⁷.

4. Για παράδειγμα η Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 2068/1992.

5. Βλ. Λ. ΜΗΤΡΟΥ, Η ρύθμιση του Ν. 3625/07 – εκτός ελέγχου της ανεξάρτητης αρχής η παρακολούθηση στους υπαίθριους χώρους; στην Ηλεκτρονική Παρακολούθηση σε Υπαίθριους Χώρους, Πρακτικά διήμερης επιστημονικής συνάντησης 14 και 15 Μαρτίου 2008, σελ. 101 επ. και ιδίως σελ. 123-124. Έτσι και ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ, ό.π., σελ. 728. Πρβλ. και ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟ, Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία προσωπικών δεδομένων, Αθήνα – Κομοτηνή 2007, σελ. 63 επ., ο οποίος, ερειδόμενος στην προστατευτική διάσταση του ατομικού δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο άρθρο 9Α Σ, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι στον πυρήνα του δικαιώματος εμπíπτουν περισσότερες αρχές από αυτές που αναφέρονται στο κείμενο της παρούσας, όπως η αρχή της διαφάνειας της επεξεργασίας, η ποιότητα και η ακρίβεια των δεδομένων, η ασφάλεια και το απόρρητο της επεξεργασίας.

6. Βλ. PERNICE/MAYER σε: GRABITZ/HILF, Das Recht der Europäischen Union, Kommentar, Τόμος Ι, nach Art. 6 EUV, αρ. περ. 27-28.

7. Βλ. για τις αρμοδιότητες των ανεξάρτητων αρχών κατά τις εργασίες αναθεώρησης του Συντάγματος του 2001 ΣΗΜΙΤΗ, Πρακτικά Βουλής, Περίοδος Ι, Σύνοδος Α, Συνεδρίαση ΡΜΕ, 6 Απριλίου 2001, σελ. 6735, «...Είναι επίσης επιβεβλημένη η δημιουργία νέων θεσμών που εγγυώνται τα δικαιώματα, εγγυώνται την άσκησή τους. Και τέτοιους θεσμούς αποτελούν κατά πρώτο λόγο οι ανεξάρτητες αρχές ... Η συνταγματική αναθεώρηση θα δείξει με ανάγλυφο τρόπο ότι θέλουμε να τις θωρακίσουμε (τις ανεξάρτητες αρχές), ότι θέλουμε να αποτελούν εγγύηση των ελευθεριών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου», ΒΕΝΙΖΕΛΟ, Πρακτικά Βουλής, Περίοδος Ι, Σύνοδος Α, Συνεδρίαση ΡΜΔ, 21 Μαρτίου 2001, σελ. 6176, «...Διαμορφώνεται έτσι ο θεσμός των ανεξάρτητων αρχών οι οποίες μπορούν να ταξινομηθούν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες, άνισες μεταξύ τους. Η πρώτη κατηγορία είναι οι ανεξάρτητες αρχές που λειτουργούν ως θεσμικές εγγυήσεις για τη θωράκιση και προστασία ατομικών δικαιωμάτων. Αυτές είναι κατά τη γνώμη μου οι γνήσιες ανεξάρτητες αρχές. Τέτοια αρχή είναι για παράδειγμα η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και η εθνική αρχή προστασίας του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών», ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ, Πρακτικά Βουλής, Περίοδος Ι, Σύνοδος Α, Συνεδρίαση f, 17 Ιανουαρίου 2001 (απόγευμα), «...Για όλους αυτούς τους λόγους αποδίδουμε ιδιαίτερη σημασία στη συνταγματική κατοχύρωση Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών ... Σημεία αιχμής σε ό, τι αφορά τις αρχές αυτές αποτελούν: πρώτον ο

Η επιφύλαξη υπέρ του νόμου που συναντάται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 9Α του Σ, ερμηνευόμενη με τρόπο εναρμονιζόμενο προς την κατοχυρούμενη με το άρθρο 101Α του Σ αρχή της λειτουργικής ανεξαρτησίας των ανεξάρτητων αρχών, έχει το νόημα ότι στον κοινό νομοθέτη καταλείπεται μόνο η θέσπιση των αναγκαίων κανόνων για την ορθολογική και αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία της Αρχής. Γίνεται, μάλιστα, δεκτό ότι ο κοινός νομοθέτης έχει την υποχρέωση να εξοπλίσει την Αρχή με τόσες και τέτοιες αρμοδιότητες, ώστε να μπορεί να επιτελέσει αποτελεσματικά το έργο της, ενώ η μεταγενέστερη αφαίρεση μέρους των εν λόγω αρμοδιοτήτων δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί συνταγματικά ανεκτή⁸. Από τα παραπάνω σαφώς προκύπτει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί σύμφωνη με το Σύνταγμα η αφαίρεση από την Αρχή της αρμοδιότητας του ελέγχου τήρησης των κανόνων προστασίας προσωπικών δεδομένων σε ένα ευρύ πεδίο της κρατικής δράσης, εάν μάλιστα λάβουμε υπόψη ότι το δικαίωμα του άρθρου 9Α του Σ είναι καταρχήν ένα ατομικό - αμυντικό δικαίωμα, που θεμελιώνει αξίωση αποχής από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και έχει ως αποδέκτη πρωτίστως την κρατική εξουσία.

Επειδή η αιτιολογική έκθεση της προτεινόμενης διάταξης αναφέρεται στην αναγκαιότητα εγκατάστασης και λειτουργίας τεχνικών μέσων καταγραφής εικόνας και ήχου από δημόσιους χώρους για την ενίσχυση της ασφάλειας των πολιτών, απαραίτητη κρίνεται και μία σύντομη αναφορά στην έννοια της «δημόσιας ασφάλειας». Η ασφάλεια συνιστά υποχρέωση του κράτους, το οποίο οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία αλλά και την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων. Ασφάλεια σε πλαίσιο ελευθερίας και όχι ελευθερία σε πλαίσιο ασφάλειας. Η εν λόγω υποχρέωση στην ελληνική συνταγματική τάξη βρίσκει έρεισμα στη γενική προστατευτική ρήτρα του άρθρου 25 παρ. 1 του Σ αλλά και στις προστατευτικές ρήτρες των ειδικότερων διατάξεων των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 2 και 5 και 17 παρ. 1 Σ και έχει την έννοια ότι επιτάσσει τα κρατικά όργανα να προστατεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα με τρόπο που να μην ανατρέπει τη μεταξύ τους ισορροπία. Η εν λόγω υποχρέωση του κράτους για επίτευξη προστατευτικού αποτελέσματος (με την οργάνωση και διατήρηση μηχανισμών πρόληψης κατά το μέτρο των αντικειμενικών δυνατοτήτων του) σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να νοείται ως υποχρέωση προστασίας του υποκειμενικού αισθήματος ασφάλειας του κάθε ατόμου. Συνεπώς, πέρα από τα συνταγματικά κατοχυρωμένα έννομα αγαθά, που προαναφέρθηκαν, δεν υπάρχει ένα επιπλέον αυθύπαρκτο αγαθό που να ορίζεται ως «ασφάλεια», αλλά αντίθετα η ασφάλεια αποτελεί μία συμπύκνωση των βασικών εννόμων αγαθών, τα οποία προστατεύονται αυτοτελώς εντός των δικών τους συνταγματικών ορίων. Ο βασικός κίνδυνος που εγκυμονεί η αναγνώριση ενός αυτοτελούς ατομικού δικαιώματος

συνταγματικός προσδιορισμός των αρμοδιοτήτων τους, να έχουν, δηλαδή, σαφώς προσδιορισμένες και συνταγματικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες και απόφασης και εκτέλεσης. Δεύτερον, η διασφάλιση της αποκλειστικής άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, χωρίς καμία δυνατότητα παρέμβασης της Κυβέρνησης. Τρίτον, να υπάρχει σαφής και συνταγματικά κατοχυρωμένη πρόβλεψη κυρώσεων και προπαντός ασφυκτική υποχρέωση επιβολής των κυρώσεων αυτών...», ΣΑΛΑΓΚΟΥΔΗ, Πρακτικά Βουλής, Περίοδος Ι, Σύνοδος Α, Συνεδρίαση Στ', 24 Ιανουαρίου 2001 (πρωί), σελ. 4090, «Ανεξάρτητη αρχή σημαίνει ότι έχει πλήρεις αρμοδιότητες για τον τομέα για τον οποίο τη θεσπίζουμε και από εκεί και πέρα νομοθετούμε εμείς και της χαράσσουμε στο πλαίσιο μέσα στο οποίο έχει απόλυτα αποφασιστικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες. Μόνο τότε οι ανεξάρτητες αρχές μπορούν πραγματικά να εκτελέσουν το ρόλο τους και μόνο τότε μπορούν να παίξουν το σημαντικό εκείνο ρόλο που τους αναθέτουμε σε αρκετά άρθρα του Συντάγματος...».

8. Βλ. ΧΡΥΣΟΓΟΝΟ, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2η εκδ., 2002, σελ. 197 επ. και ιδίως σελ. 201, Αλιβιζάτο, ό.π., ΦΡΑΓΚΑΚΗ, Σε αναζήτηση μέτρων μεταξύ ελευθερίας και ασφάλειας, Διάλεξη της σειράς «Τιμή Δημητρίου Ευρυγένη» που πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, την 22 Μαΐου 2009, σελ. 23, ο οποίος επί λέξει αναφέρει «Η αρμοδιότητα αυτή της Αρχής, σύμφωνα με τα άρθρα 9Α και 101Α του Συντάγματος, είναι αποκλειστική και η επιφύλαξη υπέρ του νόμου δεν μπορεί να την αφαιρέσει ή να τη μειώσει γιατί έτσι θα καθιστούσε ουσιαστικά ανενεργή τη συνταγματική προστασία των προσωπικών δεδομένων, ανέλεγκτη την αστυνομία και την εισαγγελία, ενώ θα άφηνε το υποκείμενο ουσιαστικά ανυπεράσπιστο».

στην ασφάλεια είναι η δημιουργία ενός «υπερδικαιώματος», το οποίο θα μπορούσε να παραμερίσει τα υπόλοιπα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα, όπως για παράδειγμα αυτό της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, ανατρέποντας με τον τρόπο αυτό την ισοτιμία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και τον κανόνα της πρακτικής εναρμόνισης αυτών σε περίπτωση σύγκρουσης τους⁹. Σχετικώς πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Σύνταγμα δεν ιεραρχεί με διαφορετικά αξιολογικά κριτήρια τα ατομικά δικαιώματα, εάν δε διαπιστωθεί σύγκρουση μεταξύ αυτών, εκτιμάται η συγκεκριμένη περίπτωση και αποκτά προβάδισμα το ένα δικαίωμα χωρίς να θίγεται ο πυρήνας του άλλου.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (στο εξής και ΣτΕ) για τα χαρακτηριστικά των περιορισμών των συνταγματικώς κατοχυρωμένων ατομικών δικαιωμάτων, οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να ορίζονται γενικώς και αντικειμενικώς, να δικαιολογούνται από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, να τελούν σε πρόδηλη λογική συνάφεια με το σκοπό αυτό, να είναι πρόσφοροι, κατάλληλοι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, να μην θίγουν τον πυρήνα του δικαιώματος και να μην απονέμουν στη Διοίκηση ευρεία διακριτική ευχέρεια¹⁰. Από το συνδυασμό της νομολογίας αυτής του ΣτΕ και της προηγηθείσας ανάλυσης, προκύπτει ότι μία «αρνητική» άλλως «αποθετική» ρύθμιση, όπως αυτή της προτεινόμενης διάταξης, η οποία αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2472/1997 σε ένα ευρύ πεδίο δράσης της δημόσιας αρχής χωρίς όρια, κριτήρια και εξειδίκευση, δεν μπορεί να θεωρηθεί συνταγματικά ανεκτή, καθώς θίγει τον πυρήνα του δικαιώματος. Ως υπόθεση εργασίας παρατηρείται ότι δεν αποκλείεται, βέβαια, η βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων να ήταν σύμφωνη με το Σύνταγμα, αν θεμελιωνόταν σε μία επαρκώς ορισμένη και σαφή νομική βάση, η οποία θα όριζε τουλάχιστον «το πεδίο της κρατικής ή δημόσιας εν γένει δραστηριότητας στο πλαίσιο της οποίας γίνεται η συλλογή, επεξεργασία και χρήση προσωπικών δεδομένων, το είδος των δεδομένων αυτών, τα κρατικά ή άλλα όργανα τα οποία είναι αρμόδια ή υπόχρεα για την εκτέλεση της σχετικής δραστηριότητας, το εύρος της τελευταίας, καθώς και τις παρεχόμενες εγγυήσεις στα υποκείμενα των προσωπικών δεδομένων και τα σχετικά ειδικά δικαιώματά τους» και η οποία, βεβαίως, δεν θα αφαιρούσε από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα την εποπτεία τήρησης των κανόνων αυτών¹¹.

9. Βλ. ΜΑΝΤΖΟΥΦΑ, Προστασία προσωπικών δεδομένων και δημόσια ασφάλεια. Οι σταθμίσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα στις αποφάσεις για την χρήση καμερών κλειστού κυκλώματος σε υπαίθριους χώρους στην Ηλεκτρονική Παρακολούθηση σε Υπαίθριους Χώρους, Πρακτικά διήμερης επιστημονικής συνάντησης 14 και 15 Μαρτίου 2008, σελ. 39 επ. και ιδίως σελ. 78 - 81. Πρβλ και ΧΡΥΣΟΓΟΝΟ, Το θεμελιώδες δικαίωμα στην ασφάλεια, σε Ασφάλεια και δικαιώματα στην κοινωνία της διακινδύνευσης, Επιμέλεια ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ/ ΚΟΝΤΙΑΔΗ/ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ, Αθήνα 2005, σελ. 137 - 154, ο οποίος καταλήγει στο ότι έχει διαπλασθεί ένα ατομικό «δικαίωμα στην ασφάλεια», το οποίο όμως δεν μπορεί να νοηθεί ως «υπερδικαίωμα» με τη δυνατότητα να παραμερίζει τα υπόλοιπα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα σε περίπτωση σύγκρουσης με αυτά και συνεπώς η ικανοποίηση του μπορεί να επιτευχθεί μόνο στο πλαίσιο της συνταγματικής τάξης συνολικά.

10. Βλ. ενδεικτικά ΟλΣτΕ 3665/2005, ΔΔΙΚΗ 2006, σελ. 391 και ειδικά για το ζήτημα του περιορισμού της διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης βλ. ΟλΣτΕ 3037/2008, ΝΟΜΟΣ, «...δοθέντος ότι θεμελιώδη επιδίωξη του κράτους δικαίου αποτελεί ο περιορισμός της διακριτικής ευχέρειας της Διοικήσεως στο αυστηρώς αναγκαίο μέτρο, η δια νόμου χορήγηση στη Διοίκηση διακριτικής ευχερείας, και μάλιστα κατά την άσκηση αρμοδιότητος που απολήγει στην επιβολή περιορισμού στην άσκηση ατομικού δικαιώματος, είναι ανεκτή από το Σύνταγμα, μόνο κατά το μέτρο που η χορήγηση διακριτικής ευχερείας δικαιολογείται επαρκώς από την ειδική φύση του αντικειμένου της ρυθμίσεως.

11. Βλ. ΕΙΡ.-Μ ΣΑΡΠ, Εισήγηση της Συμβούλου της Επικρατείας στην υπόθεση για την ακύρωση της 58/2005 Απόφασης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα σε ΑΡΜΑΜΕΝΤΟ/ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟ, Προσωπικά Δεδομένα, Ερμηνεία κατ' άρθρο, Οι τροποποιήσεις του Ν. 2472/1997 από τους Ν. 3471/2006 και 3625/2007, σελ. 177 επ. και ιδίως 183. Έτσι και το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας στην απόφαση ΒVerG, 1 BvR 2368/06 της 23.02.2007, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα www.w.bundesverfassungsgericht.de, η οποία έκρινε ότι η σχεδιαζόμενη από δημοτική αρχή βιντεοεπιτήρηση ενός έργου τέχνης τοποθετημένου σε δημόσιο χώρο αντίκειται στο δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, γιατί οι διατάξεις του βαυαρικού νόμου για τα προσωπικά δεδομένα, στις οποίες θεμελίωσε την αρμοδιότητά της η δημοτική αρχή, δεν συνιστούν επαρκώς σαφή και ορισμένη νομική βάση για τη σκοπούμενη επεξεργασία. Πρβλ. και ΦΡΑΓΚΑΚΗ, ό.π., σελ. 8.

2.2. ΕΣΔΑ

Ο νόμος με τον οποίο περιορίζεται η προστασία των προσωπικών δεδομένων θα πρέπει να είναι σύμφωνος όχι μόνο με το Σύνταγμα αλλά και με κανόνες που βάσει του άρθρου 28 παρ. 1 Σ έχουν υπερνομοθετική ισχύ, όπως είναι η ΕΣΔΑ¹². Το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ ορίζει ότι: «1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του. 2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον διά την εθνικήν ασφάλειαν, την δημόσιαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παράβασεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων». Για να κριθεί, επομένως, εάν η προτεινόμενη διάταξη είναι σύμφωνη με το παραπάνω άρθρο της ΕΣΔΑ, θα πρέπει ειδικότερα να εξεταστεί: α) εάν η λειτουργία μέσω καταγραφής εικόνας και ήχου από δημόσιους χώρους συνιστά επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των προσώπων και σε καταφατική περίπτωση β) εάν το συγκεκριμένο σχέδιο διάταξης έχει τα ειδικά χαρακτηριστικά που η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προσδίδει στην έννοια του νόμου, βάσει του οποίου μία δημόσια αρχή νομιμοποιείται να επέμβει στην ιδιωτική ζωή ενός προσώπου¹³.

Το ΕΔΔΑ ασχολήθηκε με τη λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε υπαίθριο χώρο στην υπόθεση *Peck v. United Kingdom*¹⁴, η οποία αφορούσε στην εγκατάσταση από το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης Brentwood και λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης με καταγραφή οπτικών και ηχητικών δεδομένων και ειδοποίηση της αστυνομίας βάσει των δεδομένων αυτών. Στην απόφασή του το Δικαστήριο επανέλαβε την πάγια νομολογία του ότι υπό τον όρο ιδιωτική ζωή, όρο που δεν επιδέχεται εξαντλητικό καθορισμό, προστατεύονται το φύλο ενός προσώπου, το όνομά του, ο σεξουαλικός του προσανατολισμός, η σεξουαλική του ζωή, το δικαίωμα στην ταυτότητα και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, καθώς επίσης και το δικαίωμα του ατόμου να συμμετέχει σε συλλογικές δράσεις, να συνάπτει και να αναπτύσσει σχέσεις με άλλους ανθρώπους και με τον έξω κόσμο γενικότερα και το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει και επαγγελματικές δραστηριότητες. Υφίσταται, δηλαδή κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, μία ζώνη αλληλεπίδρασης του ατόμου με τους άλλους, η οποία μπορεί να εμπίπτει στην έννοια της ιδιωτικής ζωής, ακόμα και όταν εκδηλώνεται σε δημόσιο χώρο¹⁵. Σχετικά με την οπτική παρακολούθηση των ατόμων σε δημόσιους χώρους το ΕΔΔΑ δέχεται ότι η παρακολούθηση με τεχνικά μέσα των πράξεων ενός προσώπου σε δημόσιο χώρο, χωρίς όμως καταγραφή των οπτικών δεδομένων, δεν συνιστά επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, καθώς η συγκεκριμένη επεξεργασία δεν διαφέρει σε τίποτα από την οπτική παρακολούθηση που γίνεται χωρίς τη χρήση τεχνικών μέσων¹⁶. Αντίθετα η καταγραφή οπτικών δεδο-

12. Η ΕΣΔΑ κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974

13. Για μία αναλυτική παρουσίαση της νομολογίας του ΕΔΔΑ αναφορικά με τη στάθμιση του δικαιώματος για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και της ασφάλειας βλ. ΣΤΑΘΑΚΗ, Η στάθμιση του αγαθού της ασφάλειας και του δικαιώματος για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής στην νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ηλεκτρονική Παρακολούθηση σε Υπαίθριους Χώρους, Πρακτικά διήμερης επιστημονικής συνάντησης 14 και 15 Μαρτίου 2008, σελ. 11 επ.

14. Βλ. *Peck v. United Kingdom*, απόφαση της 28.1.2003

15. Βλ. *Peck v. United Kingdom*, ό.π., σκ. 57 με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία του ΕΔΔΑ.

16. Βλ. *Peck v. United Kingdom*, ό.π., σκ 58 με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία του ΕΔΔΑ. Αντίθετα η Γνωμοδότηση 4/2004 για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μέσω βιντεοεπιτήρησης της Ομάδας Εργασίας του Άρθρου 29, σύμφωνα με την οποία και η απλή λήψη εικόνας χωρίς αποθήκευση συνιστά επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Η εν λόγω ομάδα εργασίας συστάθηκε βάσει του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ και συνιστά ανεξάρτητο συμβου-

μένων και ο συστηματικός ή μόνιμος χαρακτήρας αυτής της καταγραφής εγείρουν ζητήματα προσβολής της ιδιωτικής ζωής, ακόμα και στην περίπτωση που δεν γίνεται χρήση συστημάτων μυστικής παρακολούθησης¹⁷.

Με δεδομένο, συνεπώς, ότι η καταγραφή εικόνας και ήχου από δημόσιους χώρους συνιστά επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των προσώπων, η νομοθετική διάταξη που την προβλέπει θα πρέπει να έχει τα ειδικά εκείνα χαρακτηριστικά, που έχουν διαπλασθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου η επέμβαση αυτή να θεωρείται σύμφωνη με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ. Ειδικότερα το Δικαστήριο έχει διαπλάσει δύο προϋποθέσεις, αφενός της προσβασιμότητας του νόμου (accessibility), με την έννοια της νόμιμης δημοσίευσης ή δημοσιότητάς του και αφετέρου της προβλεψιμότητας των συνεπειών του (foreseeability). Ως προς τη δεύτερη προϋπόθεση, αυτή συντρέχει όταν οι σχετικοί κανόνες είναι διατυπωμένοι με επαρκή ακρίβεια, ώστε να μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να προβλέψει, στην ανάγκη με την κατάλληλη συμβουλή, σ' ένα λογικό βαθμό, τις συνέπειές τους και να καθορίσει αναλόγως τη συμπεριφορά του¹⁸. Περαιτέρω, πρέπει να προβλέπονται επαρκείς εγγυήσεις κατά των καταχρήσεων με τις οποίες να καθορίζεται με επαρκή σαφήνεια η έκταση του περιθωρίου εκτιμήσεως των διοικητικών αρχών ενόψει και του επιδιωκόμενου νόμιμου σκοπού¹⁹. Οι εθνικές ρυθμίσεις, επιπλέον, θα πρέπει να καθορίζουν μία σαφή και λεπτομερή διαδικασία για τη συλλογή, χρήση, αποθήκευση, διαβίβαση και διαγραφή ή καταστροφή των συλλεγέντων δεδομένων, ενώ η εποπτεία του συστήματος θα πρέπει να ανατίθεται σε δικαστική ή άλλη αρχή, η οποία δεν θα ταυτίζεται με την αρμόδια για τη λειτουργία του συστήματος αρχή, προκειμένου να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές συνέπειες που ενδέχεται να έχουν τα μέτρα παρακολούθησης στα ατομικά δικαιώματα²⁰.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο το ΕΔΔΑ εξετάζει, εάν τα λαμβανόμενα μέτρα παρακολούθησης είναι «αναγκαία σε μία δημοκρατική κοινωνία», εάν, δηλαδή, έχει τηρηθεί από τον εθνικό νομοθέτη η αρχή της αναλογικότητας. Προκειμένου να προβεί σε αυτή την κρίση το ΕΔΔΑ, το οποίο αναγνωρίζει καταρχήν στο νομοθέτη ένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας²¹, σταθμίζει τη σοβαρότητα των πράξεων που επιδιώκεται να προληφθούν ή να διερευνηθούν με την ένταση της επέμβασης στα ατομικά δικαιώματα που συνεπάγονται τα κάθε φορά χρησιμοποιούμενα μέτρα για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου σκοπού (για παράδειγμα της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας κλπ)²². Τα κριτήρια, τα οποία χρησιμοποιεί το Δικαστήριο, είναι α) η σοβαρότητα των πράξεων στην πρόληψη ή καταστολή των οποίων αποσκοπούν τα μέτρα παρακολούθησης και β) η πιθανότητα διάπραξης τέτοιων πράξεων, πάντα σε συνδυασμό με την ύπαρξη κατάλληλων και αποτελεσματικών ρυθμίσεων για την αποφυγή κατάχρησης των συγκεκριμένων μέτρων²³.

Λευτικό όργανο για την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής. Οι γνωμοδοτήσεις της είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/index_en.htm.

17. Βλ. Peck v. United Kingdom, ό.π., σκ. 59, Rotaru v. Romania, απόφαση της 4.5.2000, σκ. 43 - 44, Amann v. Switzerland, απόφαση της 16.2.2000, σκ. 65 - 67.

18. Έτσι το ΕΔΔΑ έχει κρίνει ότι η επίκληση των γενικών αρμοδιοτήτων της αστυνομίας ή των ειδικών αρμοδιοτήτων που προκύπτουν από ρητές διατάξεις για τη συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού δεν επαρκεί για να δικαιολογήσει τη χρήση συσκευών μυστικής παρακολούθησης συνομιλιών μέσα στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας χωρίς ειδική νομοθετική πρόβλεψη της σχετικής εξουσίας, βλ. P.G. and J.H. v. United Kingdom, απόφαση της 17.7.2003, σκ. 61 - 63. 19. Amann v. Switzerland, ό.π., σκ. 58 - 62.

20. Για τα συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νόμου βλ. Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiiev v. Bulgaria, απόφαση της 26.7.2007, σκ. 75, 76, 85-89 η οποία βέβαια αναφέρεται σε σύστημα «μυστικής παρακολούθησης».

21. Βλ. ενδεικτικά Klass v. Germany, απόφαση της 6.9.1978, σκ. 49.

22. Βλ. ενδεικτικά Peck v. United Kingdom, ό.π., σκ. 77 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία του ΕΔΔΑ.

23. Έτσι το ΕΔΔΑ έχει κρίνει ότι είναι αναλογική και άρα σύμφωνη με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ η πρόβλεψη της γερμανικής νομοθεσίας για τη λήψη μέτρων στρατηγικής παρακολούθησης με σκοπό την πρόληψη ή τη διαλεύκανση

Από την απλή και μόνο παράθεση των ποιοτικών χαρακτηριστικών που προαπαιτεί το ΕΔΔΑ, προκειμένου να κρίνει ότι μία διάταξη, με την οποία προβλέπεται επέμβαση στην ιδιωτική ζωή των προσώπων, είναι σύμφωνη με την ΕΣΔΑ, εκτιμάται ότι η προτεινόμενη ρύθμιση δεν εναρμονίζεται με το θεσμικό και νομολογιακό αυτό κεκτημένο.

2.3. ΣΥΜΒΑΣΗ 108 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 2068/1992 και ως εκ τούτου έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αποτελεί το πρώτο διεθνές νομικό κείμενο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η εν λόγω Σύμβαση έθεσε, όπως προαναφέρθηκε, ορισμένες βασικές αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όπως την αρχή της θεμελίωσης της επεξεργασίας σε νόμο, την αρχή του σκοπού, της αναλογικότητας, της ακρίβειας των συλλεγόντων δεδομένων, καθώς και της διατήρησης των δεδομένων μόνο για το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας χρονικό διάστημα.

Η Σύμβαση 108 τυγχάνει εφαρμογής και στον αστυνομικό τομέα, καθώς κατά τις προβλέψεις του άρθρου 3 στο πεδίο εφαρμογής της περιλαμβάνεται η αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα. Παρέκκλιση δε από τις διατάξεις της Σύμβασης που αφορούν στις βασικές αρχές νομιμότητας της επεξεργασίας (ά. 5), στις ειδικές κατηγορίες δεδομένων (ά. 6, πρβλ. «ευαίσθητα» κατά το Ν. 2472/1997) και στα δικαιώματα των υποκειμένων (ά. 8) είναι δυνατή, κατά τις προβλέψεις του άρθρου 9 παρ. 2 της Σύμβασης, μόνο στην περίπτωση που η παρέκκλιση προβλέπεται από διάταξη νόμου του συμβαλλόμενου κράτους και αποτελεί απαραίτητο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για: α) την προστασία της ασφάλειας του Κράτους, τη δημόσια ασφάλεια, τα νομισματικά συμφέροντα του Κράτους ή την καταστολή των ποινικών παραβάσεων και β) την προστασία του προσώπου το οποίο αφορούν οι πληροφορίες, όπως και των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων. Προκύπτει, συνεπώς, τόσο από τη γραμματική όσο και από την ιστορική ερμηνεία²⁴ του συγκεκριμένου άρθρου ότι η εθνική διάταξη, η οποία εισάγει ενδεχομένως παρεκκλίσεις από τα προαναφερθέντα άρθρα της Σύμβασης θα πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά εκείνα που έχουν διαπλασθεί από το ΕΔΔΑ για τη νομιμότητα της επέμβασης του κράτους στην ιδιωτική ζωή ενός προσώπου. Αυτό προκύπτει, επίσης, και από το γεγονός ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης, λαμβάνοντας υπόψη τις επιτρεπτές κατά το άρθρο 9 παρεκκλίσεις από τη Σύμβαση, έχει υιοθετήσει τη Σύσταση (87) 15, η οποία αφορά αποκλειστικά στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα. Οι συστάσεις αν και δεν αποτελούν δεσμευτικά νομικά κείμενα, χρησιμεύουν ωστόσο ως εργαλεία ερμηνείας της Σύμβασης, γεγονός που αναδεικνύεται και από τη νομολογία του ΕΔΔΑ²⁵. Σύμφωνα, λοιπόν, με τις κρίσιμες για την παρούσα

ενόπλων επιθέσεων κατά του κράτους, τρομοκρατικών επιθέσεων, διακίνησης όπλων κατά παράβαση των διεθνών συμφωνιών για τον έλεγχο των εξοπλισμών, διακίνησης ναρκωτικών και τοξικών ουσιών, ξεπλύματος χρήματος και διακίνησης πλαστού χρήματος. Στην εν λόγω απόφαση το ΕΔΔΑ έλαβε υπόψη του και την απόφαση του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας, με την οποία είχε περιοριστεί ο κατάλογος των εγκλημάτων για την αποτροπή ή διαλεύκανση των οποίων θα μπορούσαν να ληφθούν μέτρα στρατηγικής παρακολούθησης. Βλ. Weber and Saravia v. Germany, απόφαση ως προς το παραδεκτό της 29.6.2006, σκ. 26 -29 και 114 - 117. Βλ. επίσης Klass v. Germany, ό.π., η οποία αναφέρεται στο προγενέστερο και πιο περιοριστικό νομοθετικό καθεστώς της Γερμανίας, ιδίως σκ. 51.

24. Βλ. ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ, σκ. 55, στην οποία αναφέρεται ότι το ως άνω κείμενο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 9 διαμορφώθηκε σύμφωνα και με τις δεύτερες παραγράφους των άρθρων 6, 8, 10 και 11 της ΕΣΔΑ.

25. Βλ. S. and Marper v. United Kingdom, απόφαση της 4.12.2008, σκ. 103, στην οποία το ΕΔΔΑ εξάγει την αρχή της

γνωμοδότηση διατάξεις της Σύστασης: α) η αρχή της αναλογικότητας θα πρέπει να τηρείται και κατά τη συλλογή προσωπικών δεδομένων για αστυνομικούς σκοπούς, με την έννοια ότι η συλλογή θα πρέπει να περιορίζεται στα αναγκαία για την πρόληψη ενός συγκεκριμένου κινδύνου ή για τη διαλεύκανση ενός συγκεκριμένου εγκλήματος δεδομένα (Αρχή 2.1), β) ότι η συλλογή προσωπικών δεδομένων με τεχνικά μέσα επιτήρησης θα πρέπει να προβλέπεται σε ειδική νομοθετική διάταξη (βλ. κυρίως “Σκοπός και Ορισμοί”) και γ) ότι κάθε συμβαλλόμενο κράτος θα πρέπει να συστήσει μία ανεξάρτητη, εκτός του αστυνομικού τομέα, αρχή για την εποπτεία τήρησης των αρχών της Σύστασης (Αρχή 1.1)²⁶. Σχετικώς διατυπώνουμε την άποψη ότι η υπό επεξεργασία διάταξη δεν εναρμονίζεται με τις παραπάνω συστάσεις.

Πέρα, όμως, από τις ουσιαστικές ρυθμίσεις της Σύμβασης για τις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο που αφορά στις εποπτικές αρχές και στη διασυνοριακή ροή δεδομένων²⁷, αναγνωρίστηκε ότι η ύπαρξη ανεξάρτητων εποπτικών αρχών είναι αποφασιστικής σημασίας για την αποτελεσματική προστασία των προσωπικών δεδομένων (βλ. Προοίμιο). Ειδικότερα, το άρθρο 1 παρ. 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου προβλέπει ρητά την υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να ιδρύσουν μια ή περισσότερες αρχές που θα διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τα εθνικά μέτρα, τα οποία ενσωματώνουν τις οριζόμενες στα κεφάλαια 2 (βασικές αρχές προστασίας των πληροφοριών) και 3 (διασυνοριακή ροή πληροφοριών) της Σύμβασης αρχές, καθώς και τη συμμόρφωση με το εν λόγω Πρωτόκολλο. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου προβλέπονται οι ελάχιστες αρμοδιότητες που πρέπει να απονέμονται στις εν λόγω αρχές (ελεγκτικές, παρέμβασης, παραπομπής παραβάσεων στη δικαιοσύνη, εξέτασης προσφυγών)²⁸, ενώ στην παράγραφο προβλέπεται ότι θα πρέπει να ασκούν τα καθήκοντά τους υπό καθεστώς πλήρους ανεξαρτησίας²⁹.

3. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΣΕ ΆΛΛΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Στη Γαλλία³⁰, η εγκατάσταση καμερών σε δημόσιους χώρους ρυθμίζεται από ειδικές νομοθετικές διατάξεις (Νόμος 95-73 της 21 Ιανουαρίου 1995 για τις κατευθύνσεις και τον προγραμματισμό σχετικά με την ασφάλεια, άρθρα 10 και 10-1 και Διάταγμα της 17ης Οκτωβρίου 1996). Η βασική προϋπόθεση που θέτουν οι διατάξεις αυτές είναι ότι πρέπει η εγκατάσταση να επιβάλλεται για λόγους ασφαλείας και, ως εκ τούτου, οι σκοποί της εγκατάστασης πρέπει να είναι απόλυτα ακριβείς.

διατήρησης των προσωπικών δεδομένων για το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού χρονικού διάστημα όχι μόνο από το άρθρο 5 της Σύμβασης 108 αλλά και από την Αρχή 7 της Σύστασης (87) 15.

26. Βλ. και ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ, σκ. 31, όπου επισημαίνεται ότι όπου ήδη υπάρχουν Αρχές Προστασίας Δεδομένων, θα πρέπει σε αυτές να ανατεθούν οι αρμοδιότητες που προβλέπονται από τη Σύσταση και ότι θα ήταν ανεπιθύμητη η δημιουργία ενός ανταγωνιστικού, ξεχωριστού οργάνου για τους σκοπούς της Σύστασης.

27. Υπεγράφη στο Στρασβούργο την 08.11.2001. Η Ελλάδα το έχει υπογράψει, ωστόσο δεν το έχει ακόμα κυρώσει με νόμο, βλ. σχετικό πίνακα στην ιστοσελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=181&CM=7&DF=13/07/2009&CL=ENG>.

28. Βλ. ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ, σκ. 11 και 16, στις οποίες αναφέρεται ότι αυτές είναι οι ελάχιστες δυνατές αρμοδιότητες που θα πρέπει να απονέμονται σε μια εποπτική αρχή, ενώ τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν τη δυνατότητα χρήσης και άλλων μέσων προκειμένου να καταστήσουν το ρόλο τους πιο αποτελεσματικό.

29. Βλ. ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ, σκ. 17 στην οποία αναφέρονται τα βασικά στοιχεία της ανεξαρτησίας των εποπτικών αρχών, όπως η διαδικασία εκλογής των μελών, η διάρκεια της θητείας τους, η παροχή επαρκούς υποδομής, η μη υποχρέωση υπακοής σε εξωτερικές διαταγές ή οδηγίες

30. Πηγές: Ο διαδικτυακός τόπος της Γαλλικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων (<http://www.cnll.fr/>), η από 23.03.2007 Γνώμη της Επιτροπής της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης CDL-AD(2007)014 για την βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων από δημόσιες αρχές και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σκέψη 71, (διαθέσιμη ηλεκτρονικά στον σύνδεσμο [http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDL-AD\(2007\)014-e.asp](http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDL-AD(2007)014-e.asp)) και M.L. GRAS, “The Legal Regulation of CCTV in Europe” διαθέσιμο ηλεκτρονικά στον σύνδεσμο [http://www.surveillance-and-society.org/articles2\(2\)/regulation.pdf](http://www.surveillance-and-society.org/articles2(2)/regulation.pdf).

Συγκεκριμένα, η εγκατάσταση κάμερας σε δημόσιο χώρο ή σε χώρο προσέλευσης κοινού επιτρέπεται για α) τη διασφάλιση της προστασίας των δημόσιων κτιρίων και εγκαταστάσεων και των χώρων γύρω από αυτά, β) τη διασφάλιση της προστασίας των εγκαταστάσεων των χρήσιμων για την εθνική άμυνα και γ) για λόγους πρόληψης σοβαρών αξιόποινων πράξεων (ιδίως τρομοκρατικών πράξεων). Επιπρόσθετα, θεσπίζεται στη Γαλλία ειδική διαδικασία για την έγκριση της απόφασης για εγκατάσταση καμερών, καθώς απαιτείται σχετική έγκριση/άδεια από την νομαρχιακή αρχή. Στην αρχή αυτή θα πρέπει να κατατεθεί ένας φάκελος που περιέχει έκθεση, στην οποία επισημαίνονται όλα εκείνα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη θεμελίωση της νομιμότητας της υπό κρίση επεξεργασίας (σκοποί, λόγοι που τεκμηριώνουν το αίτημα, περιγραφή του μηχανισμού διαβίβασης, καταγραφής και επεξεργασίας των εικόνων, μέτρα ασφαλείας, τρόποι ενημέρωσης του κοινού, χρονική διάρκεια τήρησης των εικόνων, προσδιορισμός των ατόμων και υπηρεσιών που είναι υπεύθυνες για το σύστημα, τρόποι εφαρμογής του δικαιώματος πρόσβασης των υποκειμένων). Στον φάκελο θα πρέπει να περιλαμβάνεται επίσης και μια συνολική κάτοψη όλων των χώρων και των κτιρίων που εμπίπτουν στο πεδίο των καμερών, καθώς και ένα λεπτομερές σχέδιο αναφορικά με την εγκατάσταση των καμερών και τη ζώνη κάλυψης αυτών. Η νομαρχιακή αρχή θα αποφασίσει για την εγκατάσταση, αφότου λάβει τη γνωμοδότηση μιας τοπικής επιτροπής που προεδρεύεται από έναν δικαστή (και έχει ως μέλη έναν ακόμα δικαστή, έναν εκπρόσωπο του τοπικού εμπορικού επιμελητηρίου, έναν εκλεγμένο πολιτικό - π.χ. δήμαρχο, και ένα πρόσωπο με τεχνικές γνώσεις). Η απόφαση της νομαρχιακής αρχής μπορεί να προσβληθεί ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η εποπτεία του όλου συστήματος δεν έχει ανατεθεί στην Γαλλική Αρχή Προστασίας Δεδομένων, αλλά σε ειδικές επιτροπές. Μάλιστα, σε έγγραφό της προς το Υπουργείο Εσωτερικών αναφορικά με τις δυσκολίες εφαρμογής των κανόνων για την βιντεοεπιτήρηση³¹, η Γαλλική Αρχή Προστασίας Δεδομένων ζητά να ανατεθεί στην ίδια η σχετική αρμοδιότητα. Και αυτό, διότι οι ειδικές επιτροπές που έχουν θεσπιστεί για την εποπτεία του όλου συστήματος δεν πληρούν -μεταξύ άλλων- τα αναγκαία εκέγγυα ανεξαρτησίας, καθώς και επειδή η Γαλλική Αρχή Προστασίας Δεδομένων διαθέτει ήδη μεγάλη εμπειρία σχετικά με τη βιντεοεπιτήρηση σε άλλους τομείς και είναι εξοπλισμένη, επίσης, τόσο με ελεγκτικές όσο και με κυρωτικές -άρα και πρακτικά πιο αποτελεσματικές- αρμοδιότητες.

Στη Γερμανία³², η βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων ρυθμίζεται τόσο σε επίπεδο Ομοσπονδιακού Κράτους, με ειδική διάταξη στον νόμο για τις αρμοδιότητες της Ομοσπονδιακής Αστυνομίας (ά. 27 Bundespolizeigesetz), όσο και σε επίπεδο Αστυνομίας των Κρατιδίων, με ειδικές διατάξεις στους νόμους για τις δικές τους αρμοδιότητες (Landespolizei - und Ordnungsbehördengesetze). Σκοπός εγκατάστασης των καμερών είναι η αποτροπή κινδύνων και η πάταξη της εγκληματικότητας και, σε πολλές περιπτώσεις προβλέπονται ρητά τόσο το επιτρεπτό χρονικό διάστημα τήρησης, όσο και οι τρόποι ικανοποίησης των δικαιωμάτων των υποκειμένων (με ιδιαίτερη έμφαση στην εκπλήρωση της υποχρέωσης ενημέρωσης). Για παράδειγμα, το προαναφερθέν άρθρο 27 του Νόμου για την Ομοσπονδιακή Αστυνομία, αναφέρει ότι η τελευταία μπορεί να εγκαταστήσει αυτόματα μηχανήματα λήψης και καταγρα-

31. Note sur les difficultés d'application des règles relatives a la vidéosurveillance - A l'attention de Madame Michèle Alliot-Marie, ministre de l' intérieur, de l' outre-mer et des collectivités territoriales, διαθέσιμο ηλεκτρονικά στον σύνδεσμο http://www.cnil.fr/fileadmin/documents/La_CNIL/actualite/CNIL-Notevideosurveillance.pdf.

32. Πηγές: Ο διαδικτυακός τόπος της Ομοσπονδιακής Αρχής Προστασίας Δεδομένων (<http://www.bfdi.bund.de/>), καθώς και BIZER σε: SIMITIS (Hrsg.), Kommentar zum Datenschutzgesetz, Nomos, 6η Έκδοση, σελ. 581 επ.

φής εικόνας προκειμένου να εντοπίσει α) παράνομες διελεύσεις των συνόρων ή κινδύνους για την ασφάλεια των συνόρων ή β) κινδύνους για συγκεκριμένους χώρους που ορίζονται στο άρθρο 23 του ίδιου νόμου (εγκαταστάσεις της Ομοσπονδιακής Αστυνομίας και των σιδηροδρομικών σταθμών και αεροδρομίων, κτίρια συνταγματικών οργάνων και υπουργείων, τελωνεία) ή για πρόσωπα ή αντικείμενα που βρίσκονται σε αυτούς τους χώρους. Στην δεύτερη αυτή περίπτωση η εγκατάσταση των μηχανημάτων βιντεοεπιτήρησης θα πρέπει να είναι ευδιάκριτη. Προβλέπεται μάλιστα ρητά η υποχρέωση διαγραφής των δεδομένων της πρώτης κατηγορίας το αργότερο μέσα σε 2 ημέρες, ενώ των δεδομένων της δεύτερης κατηγορίας το αργότερο μέσα σε 30 ημέρες³³, εφόσον τα δεδομένα αυτά δεν είναι αναγκαία για την αποτροπή ενός επικείμενου κινδύνου ή για την δίωξη μιας αξιόποινης πράξης ή παράβασης της τάξης. Είναι, μάλιστα, αξιοσημείωτο, ότι ο συγκεκριμένος νόμος περιέχει ένα ολόκληρο πλέγμα διατάξεων αναφορικά με την συλλογή και περαιτέρω επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ειδικά από την Αστυνομία στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της (άρθρα 21 έως 37). Με άλλα λόγια, ο νόμος για τις αρμοδιότητες της Ομοσπονδιακής Αστυνομίας όχι μόνο δεν αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων του Ομοσπονδιακού Νόμου για τα Προσωπικά Δεδομένα, αλλά κατά κάποιο τρόπο εξειδικεύει τις βασικές αρχές του τελευταίου στον αστυνομικό τομέα. Ρητή εξαίρεση από συγκεκριμένες διατάξεις του Ομοσπονδιακού Νόμου για τα Προσωπικά Δεδομένα (π.χ. από τις διατάξεις σχετικά με διαβίβαση σε κρατικές υπηρεσίες τρίτων χωρών, διαβιβάσεις σε δημόσιους ή/και ιδιωτικούς φορείς, δικαίωμα ενημέρωσης και αντίρρησης των υποκειμένων κ.α.) προβλέπεται μόνο για πολύ συγκεκριμένα καθήκοντα της Αστυνομίας (προστασία των συνόρων, των σιδηροδρόμων, των αεροδρομίων και των αεροπλάνων, των ομοσπονδιακών οργάνων, και ειδικά καθήκοντα στη θάλασσα και σε κατάσταση ανάγκης ή άμυνας - βλ. άρθρο 37 σε συνδυασμό με άρθρα 1 έως 7 του ίδιου νόμου). Ακόμα όμως και σε αυτές τις πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις, η Ομοσπονδιακή Αστυνομία είναι υποχρεωμένη να εκδώσει απόφαση-διαταγή για κάθε αυτοματοποιημένο αρχείο με προσωπικά δεδομένα που θα δημιουργήσει στο πλαίσιο αυτών των καθηκόντων, στην οποία θα ορίζονται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της επεξεργασίας (π.χ. νομική βάση, σκοπός, είδος δεδομένων κλπ.) και η οποία μάλιστα θα πρέπει να εγκριθεί από τον Υπουργό Εσωτερικών, αφού πρώτα ακουστεί και η Ομοσπονδιακή Αρχή Προστασίας Δεδομένων (βλ. άρθρο 36 του ίδιου νόμου).

Επιπρόσθετα, υπάρχει στον Ομοσπονδιακό Νόμο για τα Προσωπικά Δεδομένα ειδική πρόβλεψη σχετικά με την παρακολούθηση δημόσια προσβάσιμων χώρων (όπως π.χ. μνημεία, εμπορικά κέντρα, πεζοδρόμια κλπ.) με οπτικοηλεκτρονικά μέσα (άρθρο 6b BDGS). Μια τέτοια βιντεοεπιτήρηση επιτρέπεται μόνο αν είναι αναγκαία για α) εκπλήρωση καθηκόντων δημοσίων αρχών, β) άσκηση του δικαιώματος κυριότητας ή γ) άσκηση εννόμων συμφερόντων για σκοπούς συγκεκριμένα ειδικά προσδιορισμένους, με την επιπρόσθετη προϋπόθεση ότι και στις τρεις αυτές περιπτώσεις δεν θίγονται υπέρτερα έννομα συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων. Ωστόσο, οι ρυθμίσεις για τη βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων που προβλέπονται για τον τομέα της ασφάλειας (π.χ. για την αστυνομία, την ασφάλεια των συνόρων, την έρευνα στα τελωνεία, την υπηρεσία πληροφοριών, κλπ.) υπερσχύουν,

33. Η Ομοσπονδιακή Αρχή Προστασίας Δεδομένων σημειώνει, μάλιστα, ότι το χρονικό διάστημα επεκτάθηκε στις 30 μέρες που προβλέπονται τώρα με αφορμή κάποιες απόπειρες επιθέσεων με βόμβες σε τοπικά τρένα της ανώνυμης εταιρίας Deutsche Bahn το καλοκαίρι του 2006. Αναφέρει, επίσης, ότι ειδικά για την περίπτωση των σιδηροδρόμων, έχει συναφθεί μεταξύ της Ομοσπονδιακής Αστυνομίας και της ανώνυμης εταιρίας Deutsche Bahn σύμβαση παραχώρησης, με την οποία η Deutsche Bahn αναλαμβάνει ουσιαστικά το ρόλο του εκτελούντος την επεξεργασία.

ως ειδικότεροι, της εν λόγω διάταξης. Επίσης, η διάταξη ισχύει μόνο για τις δημόσιες αρχές του Ομοσπονδιακού Κράτους, όχι όμως και για εκείνες των Κρατιδίων, καθώς τα Κρατίδια έχουν δικούς τους νόμους για τα προσωπικά δεδομένα (στους περισσότερους πάντως προβλέπονται παρόμοιες διατάξεις). Μια τέτοια δημόσια αρχή σε ένα Κρατίδιο μπορεί να είναι π.χ. το δημοτικό συμβούλιο μιας πόλης ή ο δήμαρχος. Η εν λόγω διάταξη ισχύει και για τους ιδιωτικούς φορείς, οι οποίοι όμως μπορούν να θεμελιώσουν το αίτημά τους μόνο στις περιπτώσεις β' και γ' (ενώ οι δημόσιες αρχές μόνο στις περιπτώσεις α' και β').

Τέλος, σημειώνεται ότι η βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων στη Γερμανία εμποδίζεται τόσο από την Ομοσπονδιακή Αρχή Προστασίας Δεδομένων σε επίπεδο Ομοσπονδιακού Κράτους, όσο και από τις αντίστοιχες “τοπικές” Αρχές Προστασίας Δεδομένων σε επίπεδο Κρατιδίων³⁴.

Στην Αυστρία³⁵ απαιτείται ρητά ειδική νομική βάση για μια τέτοια επεξεργασία (πβλ. επιφύλαξη άρθρου 1 παρ. 2 του Αυστριακού Νόμου για τα Προσωπικά Δεδομένα και άρθρο 18 του Αυστριακού Συντάγματος, καθώς και σχετική αναφορά στην Ετήσια Έκθεση 2007 της Αυστριακής Αρχής)³⁶. Έτσι θεσπίστηκε ειδική πρόβλεψη στο νόμο για τις αρμοδιότητες της Αστυνομίας (Sicherheitspolizeigesetz – SPG). Συγκεκριμένα, στο άρθρο 54 παρ. 6 του νόμου αυτού, προβλέπεται ότι η βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων επιτρέπεται μόνο όταν βάσει συγκεκριμένων γεγονότων, ιδίως όταν έχουν προηγηθεί επικίνδυνες επιθέσεις, υπάρχει φόβος ότι θα πραγματοποιηθούν κι άλλες επιθέσεις κατά της ζωής, της υγείας ή της περιουσίας, προς αποτροπή των επιθέσεων αυτών. Ακόμα, ορίζεται ότι η δημόσια αρχή οφείλει να εκπληρώσει την υποχρέωση ενημέρωσης του κοινού με τέτοιο τρόπο, ώστε να ενημερωθεί σχετικά με την εν λόγω επεξεργασία ένας όσο το δυνατόν μεγαλύτερος κύκλος εν δυνάμει υποκειμένων. Επίσης, τα δεδομένα που συλλέγονται μπορούν να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω για απόκρουση και εξιχνίαση επικίνδυνων επιθέσεων, καθώς και για σκοπούς αναζήτησης καταζητούμενων. Ως προς το χρόνο τήρησης, προβλέπεται ότι, αν τα δεδομένα δεν είναι αναγκαία για σκοπούς δίωξης αξιόποινων πράξεων, θα πρέπει να διαγραφούν σε 48 ώρες το αργότερο. Περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 7 του ίδιου άρθρου η βιντεοεπιτήρηση επιτρέπεται και σε δημόσιους χώρους όπου πραγματοποιούνται εθνικές ή διεθνείς εκδηλώσεις/συναντήσεις με τη συμμετοχή αντιπροσώπων ξένων κρατών, διεθνών οργανισμών

34. Βλ. ενδεικτικά την Ετήσια Έκθεση της Ομοσπονδιακής Αρχής Προστασίας Δεδομένων για τα έτη 2007-2008, σελ. 59 επ., η οποία αναφέρεται στις προτάσεις της Αρχής σχετικά με νομοθετική πρόταση για επέκταση των χρονικών ορίων τήρησης δεδομένων βιντεοεπιτήρησης από την Ομοσπονδιακή Αστυνομία, οι οποίες φαίνεται να ελήφθησαν σοβαρά υπόψη από το Υπουργείο Εσωτερικών, και σελ. 100 επ. της ίδιας Έκθεσης, όπου αναφέρονται οι έλεγχοι και οι συστάσεις της Αρχής σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης δημόσιων χώρων (ιδίως σιδηροδρόμων). Πρβλ. επίσης ενδεικτικά την Ετήσια Έκθεση 2006 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων της Βαυαρίας, σελ. 39 επ., η οποία αναφέρεται στον έλεγχο και στις συστάσεις της Αρχής για τη νομιμότητα εγκατάστασης καμερών από την Αστυνομία στο χώρο όπου πραγματοποιείται το φθινόπωρο κάθε χρόνου η περίφημη “Γιορτή Μπύρας” (γνωστή ως “Oktoberfest”), καθώς και σε κεντρικά σημεία της πόλης του Μονάχου κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του Παγκόσμιου Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου 2006 (σελ. 40 της ίδιας Έκθεσης).

35. Πηγή: Ο διαδικτυακός τόπος της Αυστριακής Αρχής Προστασίας Δεδομένων (<http://www.dsk.gv.at/>).

36. Άρθρο 1 παρ. 2 Αυστριακού Νόμου (σημειώνεται ότι στην παρ. 1 του ίδιου άρθρου καθιερώνεται η αξίωση για τήρηση του απορρήτου των προσωπικών δεδομένων): “Στο μέτρο που η χρήση προσωπικών δεδομένων δεν πραγματοποιείται υπέρ ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου ή με την συγκατάθεσή του, περιορισμοί της αξίωσης για τήρηση απορρήτου είναι επιτρεπτοί μόνο για την προάσπιση υπέρτερων εννόμων συμφερόντων τρίτου και, μάλιστα, σε παρεμβάσεις μιας κρατικής αρχής μόνο βάσει νόμων, οι οποίοι είναι αναγκαίοι για τους λόγους που αναφέρονται στο ά. 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ. Τέτοιοι νόμοι πρέπει να προβλέπουν την χρήση δεδομένων, τα οποία εξαιτίας του είδους τους χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας, μόνο για την προάσπιση σημαντικών δημοσίων συμφερόντων και πρέπει ταυτόχρονα να προσδιορίζουν επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία του απορρήτου των δεδομένων του υποκειμένου. Ακόμα και στην περίπτωση επιτρεπών περιορισμών, η παρέμβαση στο θεμελιώδες δικαίωμα θα πρέπει κάθε φορά να πραγματοποιείται με τον όσο το δυνατόν ηπιότερο τρόπο που οδηγεί στο αποτέλεσμα”.

Άρθρο 18 παρ. 1 Αυστριακού Συντάγματος: “Η κρατική διοίκηση στο σύνολό της πρέπει να ασκείται μόνο βάσει των νόμων”.

ή άλλων υποκειμένων του διεθνούς δικαίου. Το μέτρο όμως αυτό πρέπει να τελεί σε άμεση χρονική συνάρτηση με την εκδήλωση και να επιβάλλεται από ύπαρξη κατάστασης διακινδύνευσης. Αναφορικά δε με την υποχρέωση ενημέρωσης, περαιτέρω χρήσης και χρόνου τήρησης, ισχύουν και σε αυτή την περίπτωση όσα ορίζονται στην παρ. 6 του ίδιου άρθρου (βλ. ανωτέρω). Ο ίδιος νόμος μάλιστα ορίζει και την έννοια των “δημόσιων χώρων” (ά. 27 παρ. 2) ως εξής: Οι χώροι εκείνοι στους οποίους μπορεί να εισέλθει ένας απροσδιόριστος αριθμός προσώπων (κατά λέξη: κύκλος προσώπων που δεν έχει προσδιορισθεί από πριν).

Υπεύθυνος επεξεργασίας θεωρείται η δημόσια αρχή για τον τομέα που είναι αρμόδια (άρθρα 6-10 SPG, π.χ. η Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών για τη δημόσια ασφάλεια, η Διεύθυνση Ασφάλειας για κάθε κρατίδιο, στην οποία υπάγονται οι τοπικές Διευθύνσεις της Ομοσπονδιακής Αστυνομίας, κλπ.). Επιπλέον από ευθεία παραπομπή του νόμου για την Αστυνομία στον Αυστριακό Νόμο για τα Προσωπικά Δεδομένα (άρθρο 51 παρ. 2, με την επιφύλαξη ειδικότερης διάταξης), προκύπτει ότι απαιτείται Γνωστοποίηση στην Αυστριακή Αρχή πριν την εγκατάσταση των καμερών. Η Αυστριακή Αρχή, από την πλευρά της, φαίνεται ότι εξετάζει αν τα κριτήρια που προβλέπει η ειδική νομοθεσία πληρούνται ή όχι. Αυτό προκύπτει από μία Απόφαση της Αρχής, με την οποία απορρίφθηκε η εγκατάσταση και λειτουργία καμερών από Δημοτικό Συμβούλιο λόγω έλλειψης ειδικής νομικής βάσης (Απόφαση 21.06.2005. Συγκεκριμένα, δεν πληρούνταν τα κριτήρια διαφόρων νομικών βάσεων που επικαλέστηκε το Δημοτικό Συμβούλιο, και διαπιστώθηκε τελικά ότι, αν και δημόσια αρχή, ήταν αναρμόδια για μια τέτοια επεξεργασία, γιατί δεν υπήρχε καμία νομική βάση που να απονέμει ρητά σε δημοτική αρχή αυτήν την αρμοδιότητα).

Επιπρόσθετα, στο ά. 90 του νόμου για την Αστυνομία (που ανήκει στο κεφάλαιο “παροχή έννομης προστασίας”), προβλέπεται ρητά η αρμοδιότητα της Αυστριακής Αρχής Προσωπικών Δεδομένων για εξέταση παραπόνων σχετικά με παράβαση του Νόμου για τα Προσωπικά Δεδομένα στο πλαίσιο της διαχείρισης της ασφάλειας. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος για την Αστυνομία περιέχει ολόκληρο κεφάλαιο για τη νομιμότητα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων των αρχών ασφαλείας (άρθρα 51-80).

Στοιχεία που η Αρχή συνέλεξε από άλλες Αρχές μέσω του συστήματος CIRCA: Από τα στοιχεία που η Αρχή συνέλεξε σχετικά με τη νομοθεσία για την εγκατάσταση και λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτουν τα παρακάτω γενικά συμπεράσματα³⁷:

Α) Ύπαρξη ειδικής νομοθετικής διάταξης και κριτήρια επιλογής του δημόσιου χώρου: Στις περισσότερες χώρες υπάρχει ειδική νομοθετική ρύθμιση για την βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων τα κριτήρια αυτά προσδιορίζονται σε ειδικό νόμο (συνήθως στο νόμο για τις αρμοδιότητες της Αστυνομίας). Το γενικό κριτήριο είναι η πρόληψη-αποτροπή εγκληματικών πράξεων. Τα πιο συγκεκριμένα κριτήρια μπορούν να συνοψιστούν στα εξής: α) Χώρος όπου έχουν προηγηθεί επικίνδυνες επιθέσεις και υπάρχουν πλέον δικαιολογημένες υπόνοιες ότι πρόκειται να πραγματοποιηθούν και άλλες επιθέσεις κατά τις ζωής, της υγείας και της περιουσίας, β) Χώρος όπου γίνονται εθνικές ή διεθνείς εκδηλώσεις/συναντήσεις με τη συμμετοχή αντιπροσώπων ξένων κρατών, διεθνών οργανισμών ή άλλων υποκειμένων του διεθνούς δικαίου. Το μέτρο πρέπει να τελεί σε άμεση χρονική συνάρτηση με

³⁷. Στο σχετικό ερώτημα της Αρχής απάντησαν 10 χώρες: Αυστρία, Λετονία, Λιθουανία, Σουηδία, Τσεχία, Φιλανδία, Αγγλία, Λιχτενστάιν (ως χώρα του ΕΟΧ), Ρουμανία και Βουλγαρία.

την εκδήλωση και να υπάρχει κατάσταση διακινδύνευσης (βλ. Αυστρία), γ) Χώροι με υψηλό δείκτη εγκληματικότητας, δ) Κτίρια και περιοχές που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας (κυβερνητικά, της αστυνομίας, μνημεία) και ε) Διασταυρώσεις δρόμων με υψηλό ποσοστό τροχαίων ατυχημάτων (βλ. Λιθουανία).

Β) Αρμόδιο όργανο για τη λήψη της απόφασης εγκατάστασης και λειτουργίας κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης: Στις περισσότερες περιπτώσεις πρόκειται για τις Αστυνομικές Αρχές, καθώς συνήθως η εγκατάσταση καμερών σε δημόσιους χώρους εμπίπτει στη δική τους αρμοδιότητα.

Γ) Αρμοδιότητες των αντίστοιχων Αρχών Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων: Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι Αρχές διατηρούν και σε αυτόν τον τομέα τις εποπτικές-ρυθμιστικές αρμοδιότητες που τους απονέμει η νομοθεσία για τα προσωπικά δεδομένα. Η Αυστρία και η Φιλανδία επεσήμαναν, επιπλέον, ότι απαιτείται γνωστοποίηση της επεξεργασίας στην Αρχή, και μάλιστα στην Αυστρία πριν από την εγκατάσταση του κλειστού κυκλώματος. Η Αρχή της Λιθουανίας, μάλιστα, μας ανέφερε ότι το 2008 διενήργησε ελέγχους σε όλες τις έδρες των αστυνομικών αρχών και ότι για μερικές από αυτές εξέδωσε υποχρεωτικές οδηγίες. Αντιθέτως, στη Σουηδία η Αρχή δεν έχει καμία αρμοδιότητα σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα, γεγονός όμως που εξηγείται από την ανάθεση της σχετικής αρμοδιότητας σε ειδική Διοικητική Αρχή (Country Administrative Board).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στις περισσότερες εθνικές νομοθεσίες που ρυθμίζουν ειδικά το θέμα εγκατάστασης καμερών σε δημόσιους χώρους γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην υποχρέωση ενημέρωσης του κοινού με κάθε πρόσφορο τρόπο, ιδίως για τον σκοπό της εγκατάστασης.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η προτεινόμενη διάταξη αποτελεί μία «αρνητική» άλλως «αποθετική» ρύθμιση, η οποία αφενός αποκλείει την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2472/1997 και κατά συνεκδοχή την εποπτική αρμοδιότητα της Αρχής σε ένα ευρύ πεδίο της κρατικής δράσης και, αφετέρου, αφήνει εντελώς αρρυθμιστη την επεξεργασία από δημόσιες αρχές προσωπικών δεδομένων, που θα συλλέγονται μέσω κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης εγκατεστημένων σε δημόσιους χώρους. Με τη ρύθμιση αυτή καθίσταται αναποτελεσματική η προστασία των προσωπικών δεδομένων, επειδή η πρόταση δεν αναφέρει όρια, κριτήρια ή εξειδικευμένες δράσεις της δημόσιας αρχής και συνεπώς αφήνει ανυπεράσπιστο το υποκείμενο του δικαιώματος. Για τους λόγους αυτούς η προτεινόμενη ρύθμιση δεν εναρμονίζεται με το Σύνταγμα και τις υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη τη γραπτή και προφορική εισήγηση και μελέτησε κείμενα διατάξεων, νομολογίας και βιβλιογραφίας κρίσιμα για την έρευνα των σχετικών με την τροπολογία ζητημάτων, μετά από διεξοδική συζήτηση, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Η διαβιβασθείσα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης προς γνωμοδότηση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 παρ. 1 στοιχ. θ' Ν.2472/97, ρύθμιση αφορά στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για λόγους εθνικής άμυνας, κρατικής ασφάλειας και δημόσιας ασφάλειας. Με δεδομένο ότι από την εισηγητική έκθεση της διάταξης προκύπτει ότι σκοπός της ρύθμισης είναι η πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας, η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στα θέματα της δημόσιας

ασφάλειας, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι οι διατυπούμενες παρατηρήσεις για τη συστηματικότητα της διάταξης δεν ισχύουν καταρχήν και για τους τομείς της εθνικής άμυνας και της κρατικής ασφάλειας.

Όπως έχει δεχθεί και το Γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο, η συνεχής βιντεοεπιτήρηση, με καταγραφή ήχου ή και εικόνας από δημόσιους χώρους, μεγάλου αριθμού προσώπων, τα οποία δεν επιδεικνύουν παραβατική συμπεριφορά, συνιστά έντονη προσβολή του δικαιώματος του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού (βλ. Απόφαση 1 BvR 2368/06 της 23-02-2007). Επίσης το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έχει κρίνει ότι η συνεχής ή συστηματική επιτήρηση προσώπων σε δημόσιους χώρους με καταγραφή των δεδομένων τους συνιστά προσβολή του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής που προστατεύεται από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ (βλ. Απόφαση Peck κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 28-4-2003). Περαιτέρω γίνεται δεκτόν ότι η χρήση παρόμοιων συστημάτων παρακολούθησης είναι επιτρεπτή μόνον για υπέρτερους λόγους δημοσίου συμφέροντος που προβλέπονται ρητώς από το νόμο. Κατά την πάγια δε νομολογία του ΕΔΔΑ, ο νόμος πρέπει να παρουσιάζει ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως αυτά αναφέρονται λεπτομερέστερα στην εισήγηση της γνωμοδότησης, και βεβαίως να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας.

Ειδικά καθόσον αφορά στα συστήματα μυστικής παρακολούθησης, το ΕΔΔΑ απαιτεί να υπάρχει έλεγχος από ανεξάρτητο όργανο εκτός της εκτελεστικής εξουσίας (βλ. Απόφαση Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiiev κατά Βουλγαρίας της 26-7-2007). Η δυνατότητα των ψηφιακών συστημάτων κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης να τίθενται σε συναγερμό σε περίπτωση καταγραφής συγκεκριμένων εικόνων και ήχων επιτρέπουν την παραδοχή ότι η συνεχής βιντεοεπιτήρηση δημόσιων χώρων ισοδυναμεί με σύστημα αυτόματης μυστικής παρακολούθησης. Και τούτο, διότι ακόμα και στην περίπτωση που οι κάμερες είναι ορατές και το κοινό ενημερώνεται για την εγκατάσταση και λειτουργία τους μέσω κατάλληλης σήμανσης, οι τεχνικές δυνατότητες του συστήματος και η περαιτέρω επεξεργασία των καταγεγραμμένων πληροφοριών παραμένουν άγνωστες για τα πρόσωπα που παρακολουθούνται.

Στην ελληνική έννομη τάξη το Συμβούλιο της Επικρατείας δέχεται παγίως, καθόσον αφορά στους περιορισμούς συνταγματικώς κατοχυρωμένων ατομικών δικαιωμάτων, ότι οι περιορισμοί πρέπει να ορίζονται γενικώς και αντικειμενικώς με τυπικό νόμο ή κατόπιν ειδικής νομοθετικής εξουσιοδότησης με διάταγμα, να δικαιολογούνται από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού με τον οποίο πρέπει να τελούν σε λογική συνάφεια και να μη θίγουν τον πυρήνα του δικαιώματος.

Η Αρχή κρίνει ότι η ερμηνεία του άρθρου 9Α του Συντάγματος, που κατοχύρωσε ρητώς το δικαίωμα της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης κατά την αναθεώρηση του 2001, πρέπει να γίνεται σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1 που προβλέπει την αποτελεσματική άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων, την τριτενέργεια στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και την αρχή της αναλογικότητας. Η ερμηνεία των συνταγματικών αυτών διατάξεων πρέπει να επιχειρείται υπό το φώς των ερμηνευτικών λύσεων που δίδονται από τα ημεδαπά και αλλοδαπά ανώτατα δικαστήρια και κυρίως το ΕΔΔΑ, το οποίο έχει τον τελευταίο λόγο στην ερμηνεία του κλασικού καταλόγου των ατομικών δικαιωμάτων.

Εξάλλου, η ερμηνεία ειδικά του άρθρου 9Α πρέπει να λαμβάνει υπόψη το διαμορφωμένο, κατά το χρόνο ψήφισής της νέας συνταγματικής διάταξης, ευρωπαϊκό

νομικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων από κείμενα δεσμευτικά και μη. Η Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, η κοινοτική οδηγία 95/46/ΕΚ και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναμένεται να αποκτήσει και δεσμευτική ισχύ με την ολοκλήρωση της κύρωσης της Συνθήκης της Λισαβώνας, παρέχουν κρίσιμα ερμηνευτικά στοιχεία για τον προσδιορισμό του κανονιστικού περιεχομένου (πυρήνας και θεμιτοί περιορισμοί) του νέου συνταγματικού δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης. Με βάση τις παραπάνω σκέψεις και τις συναφείς επισημάνσεις της εισήγησης, η Αρχή διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις ως προς την επίμαχη τροπολογία:

1. Η διάταξη περιορίζεται να εξαιρέσει από την εφαρμογή του Ν. 2472/97 και τον έλεγχο της Αρχής τη λειτουργία συσκευών καταγραφής ήχου ή/και εικόνας σε δημόσιους χώρους. Με το περιεχόμενο αυτό έχει χαρακτήρα αποθετικής ρύθμισης που δεν επιτρέπει στην Αρχή να διατυπώσει εποικοδομητικές προτάσεις. Συγχρόνως ο αρνητικός χαρακτήρας της ρύθμισης, δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις της πάγιας νομολογίας του ΕΔΔΑ για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νόμου, που περιορίζει ένα ατομικό δικαίωμα. Ειδικότερα, η τροπολογία δεν χαρακτηρίζεται για την προβλεψιμότητα των συνεπειών της, εφόσον δεν περιέχει σαφείς και λεπτομερείς διατάξεις ως προς τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, ώστε να παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων επαρκείς εγγυήσεις κατά αυθαίρετων ή καταχρηστικών ενεργειών. Περαιτέρω, από απόψεως νομοτεχνικής, η ρύθμιση πρέπει να εντάσσεται στην ειδική νομοθεσία της δημόσιας αρχής, η οποία έχει την ιδιότητα του υπεύθυνου επεξεργασίας.

2. Απαιτείται εξειδίκευση του σκοπού της επεξεργασίας και δεν αρκεί η γενική αναφορά στη διαφύλαξη της δημόσιας ασφάλειας για την προστασία προσώπων και πραγμάτων. Παράδειγμα εξειδικευμένου σκοπού θα μπορούσε να είναι η αποτροπή των εγκλημάτων κατά της ζωής, της προσωπικής ελευθερίας και της ιδιοκτησίας. Η εξειδίκευση του σκοπού είναι απαραίτητη για τον έλεγχο τήρησης της κατοχυρωμένης από το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ αρχής της αναλογικότητας, αν, δηλαδή, τα εφαρμοζόμενα μέτρα βιντεοεπιτήρησης, που συνεπάγονται επέμβαση από την κρατική εξουσία στην ιδιωτική ζωή και περιορισμό στο δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων, τελούν σε πρόδηλη λογική συνάφεια με το σκοπό και είναι πρόσφορα και αναγκαία για την επίτευξή του.

3. Δεν προβλέπονται συγκεκριμένα κριτήρια επικινδυνότητας (όπως για παράδειγμα αυξημένη εγκληματικότητα σε μία συγκεκριμένη περιοχή, χώροι και κτίρια που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας), βάσει των οποίων θα αποφασίζεται η εγκατάσταση και λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης σε δημόσιους χώρους. Η έλλειψη αυτή έχει ως συνέπεια να καταλείπεται στην απόλυτη διακριτική ευχέρεια των διοικητικών αρχών η απόφαση για τον τόπο και το χρόνο εγκατάστασης των καμερών σε όλη την ελληνική επικράτεια. Η απεριόριστη όμως αυτή ευχέρεια υπερβαίνει το αυστηρά αναγκαίο μέτρο, το οποίο, κατά τη νομολογία του ΕΔΔΑ και του ΣτΕ, δικαιολογεί την επιβολή περιορισμών στα ατομικά δικαιώματα. Στην προκειμένη περίπτωση υπάρχει κίνδυνος αθέμιτης προσβολής όχι μόνο του άρθρου 9Α Σ, αλλά και άλλων συνταγματικών διατάξεων (άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 11).

4. Δεν υπάρχει καμία πρόνοια για την αποτελεσματική προστασία των υποκειμένων που ενδεχομένως θίγονται από την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Η κατοχύρωση όμως ειδικών δικαιωμάτων και εγγυήσεων υπέρ των υποκειμένων ανήκει στον πυρήνα του συνταγματικά προστατευμένου δικαιώματος της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης (άρθρο 9Α Σ).

5. Δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο οποίος συλλέγει, αποθηκεύει και γενικότερα επεξεργάζεται τα δεδομένα ήχου και εικόνας. Η αναφορά γενικώς στη «δημόσια αρχή που είναι αρμόδια», δεν είναι επαρκής για τη προστασία των ατόμων σε περίπτωση παραβίασης της ρύθμισης. Περαιτέρω η διάταξη, ως έχει, δημιουργεί κίνδυνο σύγκρουσης αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφόρων διοικητικών αρχών.

6. Δεν προβλέπεται έκδοση προηγούμενης διοικητικής πράξης για την εγκατάσταση των εικονοληπτών σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ώστε να εξασφαλίζεται αποτελεσματικός δικαστικός έλεγχος της ορθής εφαρμογής του νόμου, ιδίως για τα πρόσωπα εκείνα που δεν διαπράττουν ποινικά αδικήματα και δεν άγεται τελικά η υπόθεση ενώπιον ποινικών δικαστηρίων. Μόνη η δυνατότητα άσκησης αγωγής αποζημίωσης κατά του Δημοσίου για προσβολή της προσωπικότητας δεν συνιστά αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο.

7. Η τροπολογία προβλέπει μόνο το χρόνο τήρησης των συλλεγέντων δεδομένων (επτά ημέρες) και τη διαδικασία καταστροφής τους, ενώ δεν περιέχει ρυθμίσεις για τη συλλογή, αποθήκευση, χρήση και διαβίβαση των δεδομένων. Η έλλειψη αυτή προκαλεί ζητήματα επάρκειας της ρύθμισης από απόψεως σεβασμού της νομολογίας του ΕΔΔΑ για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που οφείλει να έχει μία νομοθετική διάταξη, η οποία ενέχει προσβολή του προστατευομένου από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής.

8. Επίσης δεν προβλέπονται οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των συλλεγομένων και αποθηκευμένων προσωπικών δεδομένων.

9. Τέλος, αλλά όχι και τελευταία παρατήρηση από απόψεως σπουδαιότητας, η αφαίρεση από την ελεγκτική αρμοδιότητα της Αρχής ενός μεγάλου και ευαίσθητου τομέα κρατικής δράσης, προσβάλλει τον πυρήνα του άρθρου 9Α του Συντάγματος και μπορεί να υποστηριχθεί ότι δεν είναι συμβατή με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, όπως τούτο ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο του Στρασβούργου. Από το γράμμα των διατάξεων των άρθρων 9Α και 101Α του Συντάγματος και τις προπαρασκευαστικές εργασίες της αναθεωρητικής διαδικασίας του 2001, προκύπτει ότι ο αναθεωρητικός νομοθέτης αντιλήφθηκε τη σύσταση και λειτουργία ανεξάρτητης αρχής ως απαραίτητη θεσμική εγγύηση για τη διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η ανάγκη άσκησης εποπτικού ελέγχου από ανεξάρτητη αρχή, εξοπλισμένη με την κατάλληλη τεχνογνωσία, δικαιολογείται από την ιδιαίτερη επικινδυνότητα που ενέχει η εξέλιξη των τεχνολογιών της πληροφορικής για την προστασία της ιδιωτικότητας. Έτσι ο εποπτικός έλεγχος της ανεξάρτητης αρχής, που αφορά στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, ανήκει στο σκληρό πυρήνα του ατομικού δικαιώματος στην πληροφοριακή αυτοδιάθεση. Το δικαίωμα αυτό αναδείχθηκε ως αυτοτελές, κατά την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση, προκειμένου να εξασφαλισθεί πληρέστερη προστασία της ιδιωτικής ζωής. Η ρήτρα της επιφύλαξης υπέρ του νόμου, που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 9Α Σ, αφορά στην οργάνωση και λειτουργία της ανεξάρτητης αρχής για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση της αποστολής της, σύμφωνα και με τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 25 παρ. 1 Σ. Στο πλαίσιο αυτό ο κοινός νομοθέτης μπορεί να προσδιορίζει τις ειδικότερες αρμοδιότητες της αρχής, η ευχέρεια όμως αυτή δεν εξικνείται μέχρι την ολοσχερή αφαίρεση από την εποπτεία της ενός ευρέος πεδίου της κρατικής δράσης.

Η ερμηνεία αυτή συμπορεύεται και με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, το οποίο καθόσον αφορά στον αστυνομικό τομέα, αξιοποιεί πάντοτε ως ερμηνευτικό εργαλείο τη

Σύσταση (87) 15 του Συμβουλίου της Ευρώπης «για τη ρύθμιση της χρήσης προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα». Εκεί προβλέπεται ρητώς η υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να υπαγάγουν στην εποπτεία ανεξάρτητης αρχής την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που διενεργείται στον αστυνομικό τομέα.

Εξάλλου, η αφαίρεση της εποπτείας της Αρχής δεν καθιστά δυνατή τη συμμόρφωση της χώρας με τις υποχρεώσεις που προβλέπει η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ειδικότερα στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (τρίτος πυλώνας). Η ανταλλαγή προσωπικών δεδομένων μεταξύ των εθνικών διωκτικών αρχών, π.χ. με βάση την Απόφαση - Πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 18.12.2006 (ΕΕ L 386), δεν μπορεί να λειτουργήσει όσο η χώρα δεν προσφέρει το επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων που επιβάλλεται πλέον με την πρόσφατη Απόφαση-Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27.11.2008 (ΕΕ L 350) για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στον τρίτο πυλώνα. Η τελευταία απόφαση προβλέπει ως υποχρεωτική την εποπτεία των σχετικών επεξεργασιών και αρχείων από τις εθνικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων (άρθρο 25 σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 33 έως 35 του προοιμίου).

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 2/2009

ΑΝΑΛΥΣΗ DNA ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΡΧΕΙΟΥ ΓΕΝΕΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΩΝ

Με τα με αριθμ. πρωτοκόλλου Ε.Π. 287/24.6.2009 και Ε.Π. 309/30.6.2009 έγγραφα του Υπουργείου Δικαιοσύνης (αριθμ. πρωτοκόλλου της Αρχής Γ/ΕΙΣ/4004/24.6.2009- και Γ/ΕΙΣ/4141/30.6.2009 αντίστοιχα) ετέθη υπόψη της Αρχής το σχέδιο διάταξης – τροπολογίας που αφορά την ανάλυση DNA και την δημιουργία αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων, προκειμένου η Αρχή να γνωμοδοτήσει κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 παρ. 1 στοιχ. θ' του Ν. 2472/1997. Ο εισηγητής και οι βοηθοί εισηγητές ανέπτυξαν προφορικά την από 20/07/2009 έγγραφη εισήγησή τους, η οποία έχει ως εξής:

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Με τα υπ. αριθμ. πρωτ. Ε.Π. 287/24.6.2009 και Ε.Π. 309/30.6.2009 έγγραφα του Υπουργείου Δικαιοσύνης (αριθμ. πρωτοκόλλου της Αρχής Γ/ΕΙΣ/4004/24.6.2009 και Γ/ΕΙΣ/4141/30.6.2009 αντιστοίχως) ετέθη υπόψη της Αρχής σχέδιο διάταξης που αφορά στην τροποποίηση του άρθρου 200Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, προκειμένου να γνωμοδοτήσει σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 στοιχ. θ' Ν. 2472/1997.

1.1 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

Το Σχέδιο προβλέπει ότι το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 καθώς και το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 200Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ) αντικαθίστανται, ενώ οι παράγραφοι 3 και 5 του ίδιου άρθρου καταργούνται και η υφιστάμενη παράγραφος 4 αναριθμείται σε 3 και αντικαθίσταται επίσης. Η κωδικοποιημένη μορφή του προτεινόμενου άρθρου 200Α έχει ως εξής (με πλάγια γραμματοσειρά σημειώνονται οι τροποποιήσεις):

“1. Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ένα πρόσωπο έχει τελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, οι διωκτικές αρχές λαμβάνουν υποχρεωτικά γενετικό υλικό για την ανάλυση του DNA προς το σκοπό της διαπίστωσης της ταυτότητας του δράστη του εγκλήματος αυτού.

Η ανάλυση περιορίζεται αποκλειστικά στα δεδομένα που είναι απολύτως αναγκαία για τη διαπίστωση αυτή και διεξάγεται σε κρατικό ή πανεπιστημιακό εργαστήριο. Την ανάλυση του DNA του κατηγορουμένου δικαιούται να ζητήσει ο ίδιος για την υπεράσπισή του.

2. Αν η κατά την προηγούμενη παράγραφο ανάλυση αποβεί θετική, το πόρισμά της κοινοποιείται στο πρόσωπο από το οποίο προέρχεται το γενετικό υλικό, που έχει δικαίωμα να ζητήσει επανάληψη της ανάλυσης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 204 έως 208. Το δικαίωμα επανάληψης της ανάλυσης έχει και ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας σε κάθε περίπτωση. Αν η ανάλυση αποβεί αρνητική, το γενετικό υλικό και τα γενετικά αποτυπώματα καταστρέφονται αμέσως, ενώ αν η ανάλυση αποβεί θετική το μέν γενετικό υλικό καταστρέφεται αμέσως, τα δε γενετικά αποτυπώματα του προσώπου, στο οποίο αποδίδεται η πράξη, τηρούνται σε ειδικό αρχείο που συνιστάται και λειτουργεί στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Τα στοιχεία αυτά τηρούνται για την αξιοποίηση στη διερεύνηση και εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων και καταστρέφονται σε κάθε περίπτωση μετά το θάνατο του προσώπου που αφορούν. Η λειτουργία του αρχείου εποπτεύεται από αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, κατά τις κείμενες διατάξεις, με θητεία δύο ετών.

3. Η κατά την παράγραφο 2 καταστροφή του γενετικού υλικού και των γενετικών αποτυπώματων γίνεται παρουσία του δικαστικού λειτουργού που εποπτεύει το αρχείο. Στην καταστροφή καλείται να παραστεί με συνήγορο και τεχνικό σύμβουλο το πρόσωπο από το οποίο λήφθηκε το γενετικό υλικό.”

1.2 ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Η αιτιολογική έκθεση της προτεινόμενης ρύθμισης διαλαμβάνει τις ακόλουθες σκέψεις: α) η μετεξέλιξη της εγκληματικότητας οδηγεί διεθνώς στην ανάγκη αναθεώρησης της αντεγκληματικής πολιτικής με την αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και επιστήμης β) Η διεύρυνση των εγκλημάτων, για τα οποία επιτρέπεται η ανάλυση DNA, θα συμβάλει καίρια στη διαλεύκανση ανεξιχνίαστων εγκλημάτων μέσω της σύγκρισης του ληφθέντος γενετικού υλικού με τα ευρήματα στον τόπο του εγκλήματος γ) Επιβάλλεται προκειμένου η Ελλάδα να συμμορφωθεί με την Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος. Η Απόφαση αυτή προβλέπει ότι τα κράτη μέλη δημιουργούν εθνικά αρχεία DNA προκειμένου να ανταλλάσσουν σχετικές πληροφορίες.

1.3 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΡΥΘΜΙΣΗ

Η ισχύουσα και η προτεινόμενη ρύθμιση αφορούν στην ανάλυση γενετικού υλικού προσώπου, για το οποίο υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι έχει τελέσει αξιόποινη πράξη, προς το σκοπό διαπίστωσης της ταυτότητας του δράστη του εγκλήματος αυτού. Σε περίπτωση που η ανάλυση αποβεί αρνητική το γενετικό δείγμα και το γενετικό αποτύπωμα καταστρέφονται ενώ σε περίπτωση που η ανάλυση αποβεί θετική, το δείγμα καταστρέφεται ενώ το γενετικό αποτύπωμα τηρείται. Την εξέταση μπορεί να τη ζητήσει και ο ίδιος ο κατηγορούμενος για την υπεράσπισή του. Κατά την ανάλυση παρίστανται τεχνικοί σύμβουλοι σύμφωνα με τα άρθρα 204 επ. ΚΠΔ ενώ η καταστροφή δείγματος και αποτυπώματος προϋποθέτει την κλήση συνηγό-

ρου και τεχνικού συμβούλου του προσώπου, στο οποίο αφορούν τα δεδομένα. Από το σημείο αυτό οι εν λόγω ρυθμίσεις διαφέρουν ως προς τα ακόλουθα:

1.3.1. Κατάλογος εγκλημάτων

Η ισχύουσα ρύθμιση περιορίζεται στα κακουργήματα, και από αυτά σε όσα τελούνται με χρήση βίας, τα κακουργήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας, τα κακουργήματα της γενετήσιας εκμετάλλευσης και κακοποίησης ανηλίκων, καθώς και τα κακουργήματα της παρ. 1 του άρθρου 187 ή 187Α ΠΚ, δηλαδή αυτά που αφορούν στο οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία.

Η προτεινόμενη ρύθμιση διευρύνει τον κατάλογο σε όλα τα κακουργήματα και τα περισσότερα πλημμελήματα, δηλαδή αυτά για τα οποία προβλέπεται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών.

1.3.2 Σκοπός της ανάλυσης DNA και πρόσωπα στα οποία αφορά

Η ισχύουσα ρύθμιση προβλέπει την αξιοποίηση του γενετικού αποτυπώματος στο πλαίσιο της τρέχουσας ποινικής διαδικασίας προς το σκοπό ταυτοποίησης του δράστη. Προς το σκοπό αυτό το γενετικό αποτύπωμα τηρείται στην ποινική δικογραφία και καταστρέφεται με την αμετάκλητη περάτωση της δίκης, ανεξαρτήτως εάν ο κατηγορούμενος αθωωθεί ή καταδικασθεί. Σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις το Συμβούλιο Εφετών μπορεί να διατάξει τη διατήρησή του για την εξιχνίαση και άλλων εγκλημάτων του ίδιου καταλόγου.

Ωστόσο με πρόσφατη τροποποίηση του ισχύοντος άρθρου 200Α το Δεκέμβριο 2008 (με την παρ. 3 του άρθρου 6 Ν. 3727/2008 - ΦΕΚ Α 257/18.12.2008) προβλέφθηκε για πρώτη φορά η δημιουργία αρχείου που περιλαμβάνει την ταυτότητα και τα γενετικά χαρακτηριστικά (DNA) των αμετακλήτως καταδικασθέντων. Επισημαίνεται ότι η Αρχή δεν ενημερώθηκε καθόλου για αυτή την τροποποίηση, η οποία πλέον καταργείται.

Η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει, εκ νέου, τη δημιουργία αρχείου στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, στο οποίο όμως θα τηρούνται τα γενετικά αποτυπώματα όλων όσοι έχουν κριθεί ύποπτοι και η ανάλυση απέβη θετική. Ως σκοπός της τήρησης ορίζεται η διερεύνηση και εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων, χωρίς αυτά να περιορίζονται στα εγκλήματα της παρ. 1, για τα οποία επιτρέπεται αρχικώς η ανάλυση.

Συνεπώς, η ανάλυση του γενετικού υλικού εξυπηρετεί πλέον τόσο τη διαπίστωση του δράστη σε τρέχουσα ποινική διαδικασία όσο και την εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων που τελέστηκαν ήδη ή πρόκειται να τελεστούν στο μέλλον. Δεν γίνεται καμιά διάκριση ανάμεσα στους αθωωθέντες και καταδικασθέντες. Ένα πρόσωπο που σε κάποια στιγμή υπήρξε ύποπτο τέλεσης αξιόποινης πράξης θα περιλαμβάνεται στο αρχείο. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί, όπως αναφέρει και η αιτιολογική έκθεση, ότι η εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων προϋποθέτει τη σύγκριση του γενετικού αποτυπώματος με υπάρχοντα ευρήματα, δηλαδή αταυτοποίητα γενετικά αποτυπώματα. Για τα αταυτοποίητα γενετικά αποτυπώματα, τα οποία προφανώς τηρούνται, διότι διαφορετικά δεν θα γινόταν αναφορά στη δυνατότητα αυτή, τόσο η ισχύουσα όσο και η προτεινόμενη διάταξη, δεν περιέχουν καμιά ειδικότερη ρύθμιση.

1.3.3 Χρόνος τήρησης των γενετικών αποτυπωμάτων

Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν θέτει σαφή όρια στο χρόνο τήρησης των δεδομένων και προβλέπει μόνο ότι τα στοιχεία που τηρούνται, καταστρέφονται σε κάθε περίπτωση μετά το θάνατο του προσώπου που αφορούν, δηλαδή κάθε υπόπτου.

1.3.4 Θεσμικές εγγυήσεις

Α) Η ισχύουσα ρύθμιση αναθέτει τον έλεγχο της συνδρομής των ουσιαστικών

προϋποθέσεων (σοβαρές ενδείξεις, αναγκαιότητα για τη διαπίστωση της ταυτότητας του δράστη) για τη λήψη γενετικού υλικού και την ανάλυσή του, καθώς και την κατ' εξαίρεση τήρησή του για τη μελλοντική εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων των υπόπτων στο δικαστικό συμβούλιο. Αντιθέτως, η προτεινόμενη ρύθμιση καταργεί το δικαστικό συμβούλιο και αναφέρει ότι οι διωκτικές αρχές λαμβάνουν το γενετικό υλικό. Ενώ οι προϋποθέσεις για τη λήψη γενετικού υλικού, δηλαδή η ύπαρξη σοβαρών ενδείξεων και η αναγκαιότητα της εξέτασης προς το σκοπό της ταυτοποίησης του δράστη, παραμένουν, η προτεινόμενη διάταξη προβλέπει επιπλέον ότι σε αυτή την περίπτωση η λήψη είναι υποχρεωτική. Η τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων σε αρχείο δεν εξαρτάται πλέον από την απόφαση κάποιου οργάνου.

Β) Η προτεινόμενη ρύθμιση αναθέτει την εποπτεία του αρχείου με τα γενετικά αποτυπώματα σε αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών, ο οποίος σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση αναλαμβάνει το ρόλο να διασφαλίσει τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών.

2. ΣΚΕΠΤΙΚΟ

2.1. ΓΕΝΕΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑ ΩΣ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Ως γενετικές πληροφορίες νοούνται οι πληροφορίες που προκύπτουν από την ανάλυση του δεοξυριβονουκλεϊκού οξέος (DNA) ενός ατόμου. Προς το σκοπό αυτό αναλύεται γενετικό υλικό (δείγμα), δηλαδή οποιοδήποτε υλικό βιολογικής προέλευσης, όπως αίμα, τρίχα, δέρμα, σάλιο κλπ. Οι γενετικές πληροφορίες μπορούν να αφορούν στην ταυτοποίηση ενός ατόμου, στη διαπίστωση του φύλου και της συγγένειας στην ίδια γενετική γραμμή, της φυλετικής προέλευσης ή τέλος στην υγεία του, όταν εξετάζεται η γενετική του προδιάθεση για κάποια ασθένεια. Ο όρος «γενετικές αναλύσεις» χρησιμοποιείται σε σχέση με την ταυτοποίηση ενός ατόμου, τη διαπίστωση του φύλου, της συγγένειας, της φυλετικής προέλευσης, ενώ ο όρος «γενετικές εξετάσεις» συνδέεται με την εξέταση γενετικού υλικού προς το σκοπό της διαπίστωσης γενετικών ασθενειών. Αντιστοίχως, το αποτέλεσμα των εξετάσεων στην πρώτη περίπτωση αποδίδεται με τον όρο «γενετικά αποτυπώματα» ή «προφίλ DNA» και στη δεύτερη με τον όρο «γενετικά δεδομένα»¹, αν και πολλές φορές ο όρος γενετικά δεδομένα αναφέρεται και στις δύο επιμέρους κατηγορίες και εξειδικεύεται ανάλογα με το σκοπό της εξέτασης.

Με τη γενετική ανάλυση γίνεται δεκτό ότι είναι δυνατό να αποκλεισθεί το γεγονός ότι συγκεκριμένο αποτύπωμα μπορεί να αποδοθεί σε συγκεκριμένο άτομο ή να καταστεί πιθανό, όχι βέβαιο, το αντίθετο συμπέρασμα. Η πιθανότητα αυξάνεται σημαντικά, προσεγγίζοντας τη βεβαιότητα για την ταυτότητα του ατόμου που αφορά, εάν αναλυθεί ικανός αριθμός γενετικών σημάνσεων και στατιστικών στοιχείων².

Τα γενετικά αποτυπώματα (όσο και τα γενετικά δεδομένα) αποτελούν προσωπικά δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α) και γ) Ν. 2472/1997, αφού προσδιορίζουν αμέσως ή εμμέσως συγκεκριμένο άτομο από άποψη φυσική ή βιολογική.

1. Πβλ. Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, Απόφαση για τη χρήση γενετικών αποτυπωμάτων στην ποινική διαδικασία, 2001, ΑΠΔΠΧ, Γνωμοδότηση 15/2001, Οδηγία 115/2001 και Ετήσια Έκθεση 2005, σελ. 90 επ., Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2008/615/ΔΕΥ, άρθρο 2 παρ. 2

2. Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, ό.π.ν., για τις μεθόδους γενετικής ανάλυσης και τα πλεονεκτήματά της βλ. μεταξύ άλλων, Ι. ΠΟΛΛΑΤΟΥ, Ανάλυση του DNA και νέοι ορίζοντες στη διερεύνηση του εγκλήματος, ΠοινΔικ 11/2001, σελ. 1179 επ.

Όσον αφορά το γενετικό υλικό ενός ατόμου η Αρχή στην υπ. αριθμ. 15/2001 Γνωμοδότηση περιορίστηκε στην κρίση ότι η λήψη του συνιστά επέμβαση στην προσωπικότητα του ατόμου και εστίασε στη γενετική πληροφορία. Αντιθέτως, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έκρινε ότι και το γενετικό υλικό αποτελεί προσωπικό δεδομένο και μάλιστα ότι έχει έντονα προσωπική φύση, αφού από αυτό μπορεί να εξαχθεί το σύνολο της γενετικής πληροφορίας και, εφόσον τηρείται σε κάποιο αρχείο, δεν μπορεί να προσδιορισθεί ακριβώς η διαχρονική πληροφοριακή αξία του, λαμβάνοντας υπόψη τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας³. Ακόμη και εάν η άποψη αυτή γίνει δεκτή, στο μέτρο που τόσο η ισχύουσα όσο και η προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 200Α ΚΠΔ προβλέπουν ότι το γενετικό υλικό καταστρέφεται αμέσως μετά την εξέταση, και δεν τηρείται παρά μόνο για ορισμένο και μικρό χρονικό διάστημα, όσο απαιτείται για την πραγματοποίηση της ανάλυσης, η τήρησή του δεν προσκρούει στο ισχύον δίκαιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η λήψη του γενετικού υλικού, εφόσον θεωρηθεί ότι πρόκειται για προσωπικό δεδομένο, συνιστά επεξεργασία, ειδικότερα συλλογή υπό την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. δ) Ν. 2472/1997, και ως εκ τούτου θα συνεξετασθεί με τα γενετικά αποτυπώματα, χωρίς ειδικότερη αναφορά.

Η μεγάλη πληροφοριακή αξία των γενετικών αποτυπωμάτων, με τα οποία εκτός από την ταυτότητα μπορεί να προσδιορισθεί το φύλο, η συγγένεια ή και η φυλετική προέλευση ενός ατόμου, δηλαδή και ευαίσθητο δεδομένο, η εξέλιξη της τεχνολογίας που ενδεχομένως επιτρέπει στο μέλλον την εξαγωγή από το υπό εξέταση κάθε φορά γενετικό υλικό περισσότερων πληροφοριών⁴, συνέβαλε στη διαμόρφωση της αυστηρότερης άποψης ότι πρόκειται για ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ακόμη και όταν δηλούμενος σκοπός της επεξεργασίας αποτελεί η ταυτοποίηση των προσώπων. Με τον τρόπο αυτό προκαταλαμβάνεται κάθε ενδεχόμενη επεξεργασία του γενετικού υλικού⁵.

Εξάλλου, το γεγονός ότι αρκούν για την ανάλυση ελάχιστα υπολείμματα γενετικού υλικού και ότι ο φορέας του σε μεγάλο βαθμό δεν μπορεί να ελέγξει εάν έχει αφήσει τέτοια ίχνη, τα καθιστά διακριτά από άλλα, επίσης μοναδικά χαρακτηριστικά του ατόμου, όπως τα δακτυλικά αποτυπώματα. Αυτός είναι και ο λόγος που τα γενετικά αποτυπώματα αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε σχέση με τη διακρίβωση αξιόποινων πράξεων.

3. ΕΔΔΑ, S and Marper v. U.K., 4-12-2008, σκ. 68, 71 - 72

4. Σημειώνουμε ότι το γενετικό αποτύπωμα αποτελεί το αποτέλεσμα της χημικής ανάλυσης του DNA, το οποίο απεικονίζεται σε ηλεκτρονική μορφή μέσω Η/Υ. Αποτελεί ένα γράφημα, από το οποίο προκύπτουν συγκεκριμένες πληροφορίες βάσει των γενετικών τόπων που εξετάζονται, συνήθως πρόκειται για 16 γενετικούς τόπους. Η εξέλιξη της επιστήμης και τεχνολογίας στο μέλλον θα οδηγήσει ενδεχομένως σε νέες πληροφορίες, για την εξαγωγή των οποίων απαιτείται νέα εξέταση του γενετικού υλικού.

5. ΑΠΔΠΧ Άδεια 828/2006 προς τη Σχολή Αξιοματικών Νοσηλευτικής - Εργαστήριο Μοριακής Βιολογίας και Ανάλυσης DNA, όπου η Αρχή όρισε στην άδεια τους ακριβείς γενετικούς τόπους (STRs) που αναλύονται, ώστε το αποτέλεσμα κατά τη στάθμη της επιστήμης να μην περιλαμβάνει δεδομένα που αφορούν στην υγεία, ΑΠΔΠΧ Απόφαση 44/2009 χωρίς ωστόσο περαιτέρω διακρίσεις ως προς τους γενετικούς τόπους που εξετάστηκαν, ΑΠΔΠΧ Γνωμοδότηση 15/2001, όπου η Αρχή χαρακτηρίζει γενικώς τα γενετικά δεδομένα ως δεδομένα που μπορούν να αφορούν και στην υγεία του ατόμου, ωστόσο δεν χαρακτηρίζει ειδικότερα τα γενετικά αποτυπώματα ως απλά ή ευαίσθητα δεδομένα. Η ΟΕ του άρ. 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ στο Έγγραφο Εργασίας 91 για τα γενετικά δεδομένα, 17.05.04, θεωρεί ότι λόγω της δυνατότητας να εξαχθούν ευαίσθητες πληροφορίες για τη φυλετική προέλευση ή την υγεία του ατόμου, τα γενετικά δεδομένα δύναται να χαρακτηρισθούν ως ευαίσθητα δεδομένα. Προσφάτως και το ΕΔΔΑ στην Απόφαση S and Marper v. U.K., 4-12-2008, επεσήμανε τη δυνατότητα εξαγωγής από το γενετικό αποτύπωμα και ευαίσθητης πληροφορίας, ειδικότερα της φυλετικής προέλευσης, και θεώρησε την τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων καταρχάς κρίσιμη για την επέμβαση που αυτή συνεπάγεται στο ατομικό δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής (σκ. 76), σε άλλο όμως σημείο (σκ. 103) το χαρακτήρισε ως ευαίσθητο δεδομένο υπό την έννοια του άρθρου 6 της Σύμβασης 108, το οποίο έχει μεγάλη σημασία τόσο για το πρόσωπο που αφορά όσο και τους συγγενείς σε ευθεία γενετική γραμμή. Την Απόφαση του ΕΔΔΑ χρησιμοποιεί και η Γνώμη του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων της 10.07.2009, για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με ένα Χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην υπηρεσία το πολίτη (Πρόγραμμα της Στοκχόλμης), σκ. 79, διαθέσιμη σε: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2009/09-07-10_Stockholm_programme_EN.pdf

Σε κάθε περίπτωση, ανεξαρτήτως του ειδικού χαρακτηρισμού τους ως ευαίσθητα ή απλά προσωπικά δεδομένα, η επεξεργασία γενετικών αποτυπωμάτων, από τη συλλογή τους και μέχρι την καταστροφή τους, ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους, περισσότερο, μάλιστα, από αυτή των δακτυλικών αποτυπωμάτων. Η διάκριση των γενετικών αποτυπωμάτων από τα δακτυλικά αποτυπώματα, λόγω των κινδύνων που έκαστα συνεπάγονται για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, έχει ήδη επισημανθεί από τις Αρχές Προστασίας Δεδομένων⁶, αποτυπώθηκε σε πρόσφατη απόφαση του ΕΔΔΑ⁷, αλλά και σε επίπεδο ενωσιακού δικαίου με την Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2008/615/ΔΕΥ⁸. Η εν λόγω Απόφαση, ιεραρχώντας την επικινδυνότητα της επεξεργασίας σε σχέση με τις διάφορες κατηγορίες προσωπικών δεδομένων, περιορίζει αντιστοίχως το σκοπό για τον οποίο επιτρέπεται η επεξεργασία τους. Η δημιουργία αρχείων γενετικών αποτυπωμάτων (προφίλ DNA) και η ανταλλαγή τους επιτρέπεται μόνο προς το σκοπό της διερεύνησης αξιόποινων πράξεων (άρθρο 2 παρ. 1), ενώ η ανταλλαγή δακτυλικών αποτυπωμάτων επιτρέπεται και προς το σκοπό της πρόληψης αξιόποινων πράξεων (άρθρο 8 παρ. 1), τέλος, η ανταλλαγή δεδομένων σε σχέση με τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων επιτρέπεται, επιπλέον, προς το σκοπό της πρόληψης κινδύνων για τη δημόσια ασφάλεια (άρθρο 12)⁹.

2.2. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΕΝΕΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΚΟΠΟ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΒΩΣΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Με δεδομένο ότι η νομοθετική πρόβλεψη για συλλογή και δημιουργία αρχείου με γενετικά αποτυπώματα αποτελεί επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, πρόκειται για περιορισμό/επέμβαση στο ατομικό δικαίωμα της προστασίας προσωπικών δεδομένων. Θα πρέπει συνεπώς να εξετασθεί εάν πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των γενετικών αποτυπωμάτων σε συνδυασμό με την αξιοποίησή τους για τη διακρίβωση αξιόποινων πράξεων, δηλαδή για σκοπό που περιλαμβάνεται στο σκληρό πυρήνα της κρατικής δράσης, απαιτεί την τήρηση αυξημένων εγγυήσεων υπό το πρίσμα του κράτους δικαίου, και των αρχών της νομιμότητας και της αναλογικότητας που απορρέουν από αυτό. Οι αρχές αυτές διαποτίζουν και το ποινικό δίκαιο καθώς και το κρίσιμο εν προκειμένω στάδιο της προδικασίας καθώς και της συλλογής και χρήσης των αποδεικτικών μέσων¹⁰. Η ανάλυση DNA εντάσσεται συστηματικώς στο κεφάλαιο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για τα αποδεικτικά μέσα, συνιστώντας ειδική μορφή πραγματογνωμοσύνης.

6. Πβλ. Ψήφισμα της Συνέλευσης των Γερμανικών Αρχών Προστασίας Δεδομένων, 17.2.2005, (Entschließung der Konferenz der Datenschutzbeauftragten des Bundes und der Länder zur Bundesinitiative mehrerer Länder zur Ausweitung der DNA-Analyse: Keine Gleichsetzung der DNA-Analyse mit dem Fingerabdruck), διαθέσιμη σε: <http://www.datenschutz.hessen.de/ub20050215.htm>

7. ΕΔΔΑ, S and Marper v. U.K., 4-12-2008, σκ. 69, 75, 76, 78. Αντιθέτως το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, στην πρώτη από τις μέχρι στιγμής τέσσερις αποφάσεις του για τη λήψη γενετικού υλικού, χρήση και περαιτέρω αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων, κατά το έτος 2000, έκρινε ότι αφού το γενετικό υλικό καταστρέφεται μετά την ανάλυση, το ίδιο το αποτύπωμα δεν μπορεί να χρησιμεύσει για την εξαγωγή επιπρόσθετων πληροφοριών (για την υγεία, τη συγγένεια) από όσων ήδη προέκυψαν από την ανάλυσή του, διαφορετικά εάν αυτό ήταν δυνατό, ο περιορισμός του ατομικού δικαιώματος θα ήταν τόσο έντονος που θα έθιγε τον πυρήνα του και δεν θα ήταν, συνεπώς, συνταγματικώς ανεκτός. Παρά την αποδεικτική τους υπεροχή σε σχέση με τα δακτυλικά αποτυπώματα θεωρεί ότι πρόκειται για παρόμοια αποδεικτικά μέσα, χωρίς όμως αυτό να εμποδίζει την κρίση ότι πρόκειται για περιορισμό του ατομικού δικαιώματος, ο οποίος επιτρέπεται υπό αυστηρές προϋποθέσεις, BverfG, 2 BvR 1741/99, 14.12.2000, σκ. 48 επ.

8. Απόφαση 2008/616/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 23.6.2008, σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος, Ε.Ε. L 210, 6.08.2008, σελ. 1-11

9. Πβλ. και την Αιτιολογική Έκθεση της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Βουλής για την κύρωση της Συνθήκης Prüm (Vertragsgesetz zum Prüm, BT-Dcks. 16/1108, σελ. 33), της οποίας τα άρθρα μεταφέρθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους στην Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ.

10. Α. ΚΑΡΡΑΣ, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, Αθήνα 1998, σελ. 365 επ.

Αποτελεί, επίσης, ανακριτική πράξη, έχει μάλιστα χαρακτηριστεί ως επαχθής, ως μέτρο δικονομικού καταναγκασμού. Τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού υποκείνται στον έλεγχο της αναλογικότητας, και ισχύει ότι όσο επαχθέστερο είναι το μέτρο τόσο βαρύτερο πρέπει να είναι το έγκλημα για το οποίο επιτρέπεται η εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου. Εξάλλου, εφαρμόζεται και στο αποδεικτικό αυτό μέσο η αρχή της ηθικής απόδειξης και απαγορεύεται η αξιοποίηση των παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων σύμφωνα με το άρθρο 177 παρ.2 ΚΠΔ και το άρθρο 19 παρ. 3 Σ, το οποίο ρητώς αναφέρεται στο άρθρο 9Α Σ¹¹. Η παραβίαση αυτού το κανόνα οδηγεί στην απόλυτη ακυρότητα του άρθρου 171 παρ. 1 στοιχ. δ) ΚΠΔ και λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως σε κάθε στάδιο της δίκης. Τέλος, στο ποινικό δίκαιο ισχύει αυστηρώς το τεκμήριο της αθωότητας ενώ το σωφρονιστικό δίκαιο επιβάλλει την μέριμνα της πολιτείας για επανένταξη των καταδικασθέντων προσώπων.

2.2.1 Βασικές αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων

Στις θεμελιώδεις αρχές συγκαταλέγονται α) η θεμελίωση της επεξεργασίας στο νόμο, β) η αρχή του σκοπού υπό την έννοια ότι πρόκειται για καθορισμένο, σαφή και νόμιμο σκοπό, όπου αυτός μπορεί να καθορίζεται σε άλλο από τον Ν. 2472/1997 νόμο, γ) η αρχή της αναλογικότητας της επεξεργασίας που διακρίνεται στην αναγκαιότητα, όχι απλή χρησιμότητα, και προσφορότητα, ενώ εμπεριέχει την ειδικότερη έκφανση της ελαχιστοποίησης των δεδομένων για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, η κατοχύρωση δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων και η ανάθεση του ελέγχου τήρησης των παραπάνω κανόνων σε ανεξάρτητη αρχή - η τελευταία θα μπορούσε να διακρίνεται ως θεσμική εγγύηση του δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων. Οι αρχές αυτές χαρακτηρίζονται θεμελιώδεις διότι δεν αποτυπώνονται μόνο στο Ν. 2472/1997, αλλά και σε κείμενα με υπερνομοθετική ισχύ, τα οποία τελούν μεταξύ τους σε σχέση πρακτικής εναρμόνισης: στο άρθρο 9Α Σ, επιπλέον σε διεθνείς Συμβάσεις που έχει κυρώσει η Ελλάδα¹², τέλος, όσον αφορά τις υποχρεώσεις της Ελλάδας σε σχέση με το κοινοτικό (πρώτος πυλώνας) και το ενωσιακό δίκαιο (δεύτερος και τρίτος πυλώνας), στο άρθρο 6 παρ. 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), το οποίο παραπέμπει ρητώς στην ΕΣΔΑ (άρθρο 8 περί προστασίας της ιδιωτικής ζωής) αλλά συμπεριλαμβάνει και το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 8 περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων), όπως προκύπτει από την πρακτική του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) να τον χρησιμοποιεί για την εξειδίκευση των γενικών αρχών του δικαίου¹³.

11. Ββλ. για τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, τις επαχθείς ανακριτικές πράξεις, το χαρακτηρισμό της διάταξης του ισχύοντος 200Α ΚΠΔ, τις αρχές της ηθικής απόδειξης και τις συνέπειες αυτού του κανόνα, Α. ΚΑΡΡΑΣ, Επίτομη Ερμηνεία του ΚΠΔ, 2η έκδοση, Αθήνα 2005, Άρθρο 177, σελ. 455 επ., Μ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ, Ερμηνεία ΚΠΔ, Αθήνα 2008, Άρθρο 177, αρ. περιθ. 5 επ., 12 επ., Άρθρο 200Α, αρ. περιθ. 4 επ., Λ. ΚΟΤΣΑΛΗΣ, Δικαστική Ψυχιατρική, 4η έκδοση, Αθήνα 2008, σελ. 279, κυρίως τις υποσημ. 167 και 168, Θ. ΔΑΛΑΚΟΥΡΑ, Αρχή της αναλογικότητας και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, ΠοινΧρον 2005, σελ. 961 επ. και ιδίως σελ. 965 - 967, Ε. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ - ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ, Ο Ν 2928/2001 «για την προστασία του πολίτη από αξιόποινες πράξεις εγκληματικών οργανώσεων», ΠοινΔικ 7/2001, σελ. 694 επ. και ιδίως σελ. 696-697. Εξάλλου, η απαξία του νομοθέτη για τα παρανόμως αποκτηθέντα αποδεικτικά μέσα αποτυπώθηκε στην τελευταία τροποποίηση του άρθρου 177 παρ. 2 ΚΠΔ, που επήλθε με το άρθρο 10 παρ. 2 Ν. 3674/2008 (ΦΕΚ Α 136/10.7.2008), και δεν προβλέπονται πλέον εξαιρέσεις στον απαγορευτικό κανόνα.

12. Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) που κυρώθηκε με το ΝΔ 53/1974, Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία που κυρώθηκε με τον Ν. 2068/1992 καθώς και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο 181 για τις εποπτικές αρχές και τη διασυνοριακή ροή των δεδομένων της 8.11.2001, το οποίο η Ελλάδα υπέγραψε αλλά δεν το έχει ακόμη κυρώσει με νόμο, Σύμβαση Σένγκεν που κυρώθηκε με τον Ν. 2514/1997, Σύμβαση Ευρωπαϊκή που κυρώθηκε με τον Ν. 2605/1998.

13. Βλ. PERNICE/MAYER σε: GRABITZ/HILF, Das Recht der Europäischen Union, Kommentar, Τόμος Ι, nach Art. 6 EUV, αρ. περ. 27-28, όπως δε επισημαίνεται στον αρ. περ. 17 και το ΕΔΔΑ χρησιμοποιεί το Χάρτη ως βοήθημα για την ερμηνεία της ΕΣΔΑ με παραπομπή σε ΕΔΔΑ, I. vs. U.K., 11.07.2002, σκ. 80, Goodwin vs. UK, 11.7.2002, σκ. 100

Επιπλέον βασικές αρχές, αν και όχι απαραίτητα θεμελιώδεις, αποτελούν η αρχή της ακρίβειας των δεδομένων και του χρονικού περιορισμού της επεξεργασίας, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 4 Ν. 2472/1997 αλλά και στη Σύμβαση 108.

2.2.2 Ειδικότερες αρχές στον τομέα της αστυνομικής δράσης και της ποινικής δικαιοσύνης

Δύο σχετικές Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης εξειδικεύουν τις ανωτέρω αρχές έτι περαιτέρω. Οι Συστάσεις αν και δεν έχουν νομικώς δεσμευτική ισχύ, αποκτούν *de facto* ισχύ στο μέτρο που χρησιμεύουν ως εργαλεία ερμηνείας της Σύμβασης 108, γεγονός που αναδεικνύεται στη νομολογία του ΕΔΔΑ¹⁴. Πέραν αυτού, οι Συστάσεις αποκτούν και δεσμευτική ισχύ όταν παραπέμπει σε αυτές άλλη διάταξη, όπως ακριβώς συμβαίνει με την Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2008/615/ΔΕΥ, η οποία προβλέπει στο άρθρο 25 ότι τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέψουν επίπεδο προστασίας τουλάχιστον ισοδύναμο με αυτό που κατοχυρώνεται στη Σύμβαση 108, το Πρόσθετο Πρωτόκολλο (181) της 8.11.2001 και τη Σύσταση 87 (15), και μέχρι τότε δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν στο σύστημα ανταλλαγής γενετικών και δακτυλικών αποτυπωμάτων καθώς και προσωπικών δεδομένων σχετικά με τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων¹⁵.

Η Σύσταση 87 (15) για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα προβλέπει μεταξύ άλλων ότι α) κάθε κράτος θα πρέπει να συστήσει μια ανεξάρτητη αρχή, εκτός του αστυνομικού τομέα, για την εποπτεία των αρχών της Σύστασης, β) η συλλογή προσωπικών δεδομένων θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στα αναγκαία δεδομένα για την πρόληψη ενός πραγματικού κινδύνου ή για τη διαλεύκανση ενός συγκεκριμένου εγκλήματος (αρχή 2.1), γ) η διαβίβαση δεδομένων μεταξύ αστυνομικών αρχών επιτρέπεται μόνο όταν αυτές έχουν σχετική αρμοδιότητα ενώ σε άλλες αρχές όταν υπάρχει σχετική εκ του νόμου υποχρέωση ή κατόπιν άδειας της ανεξάρτητης αρχής ή τα δεδομένα είναι απολύτως απαραίτητα για την εκπλήρωση των καθηκόντων της αποδέκτριας αρχής και ο σκοπός της συλλογής των δεδομένων δεν είναι ασυμβίβαστος με αυτόν της διαβίβασης ούτε με τις εκ του νόμου υποχρεώσεις της αρχής που διαβιβάζει τα δεδομένα, κατ' εξαίρεση και όταν είναι αναγκαίο για την πρόληψη ενός σοβαρού και επικείμενου κινδύνου (αρχές 5.1, 5.2, 5.2.ii.b), δ) η διασύνδεση και η επιγραμμική (on-line) πρόσβαση στα αρχεία που τηρούνται για διαφορετικούς σκοπούς επιτρέπεται μόνο εάν προβλέπεται σαφώς σε νόμο ή κατόπιν άδειας της ανεξάρτητης αρχής για το σκοπό της διερεύνησης συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης (αρχή 5.6), ε) τα δεδομένα θα πρέπει να τηρούνται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και να καταστρέφονται όταν δεν είναι πλέον αναγκαία για το σκοπό για τον οποίο αποθηκεύθηκαν, λαμβάνοντας υπόψη και τα ακόλουθα κριτήρια: της περάτωσης της δίκης και ιδίως της αθώωσης του κατηγορουμένου, της έκτισης της ποινής, τυχόν αμνηστίας, της ηλικίας του, τέλος, της κατηγορίας των δεδομένων, υπό την έννοια ότι ο χρόνος τήρησης προσαρμόζεται αναλόγως, στ) θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα φυσικής και λογικής ασφάλειας των αρχείων, να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση, τροποποίηση και διαβίβαση των αρχείων και ζ) θα πρέπει να τηρείται η αρχή της δημοσιότητας ως

14. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 42, 43, 103, 110

15. Έτσι και το άρθρο 14 της Σύμβασης Ευρωπόλ παραπέμπει στη Σύσταση 87 (15) και επιβάλλει τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο για τους σκοπούς βέβαια της συγκεκριμένης σύμβασης, όπως και το άρθρο 8 παρ. 2 της Απόφασης-Πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ε.Ε. προβλέπει ως προϋπόθεση τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των αρχών της Σύστασης 87 (15).

προς τα διάφορα αρχεία που τηρεί η αστυνομία και να προβλέπονται τα δικαιώματα πρόσβασης και προσφυγής των υποκειμένων των δεδομένων σε ανεξάρτητη αρχή ή σε άλλο ανεξάρτητο φορέα (αρχή 6).

Η Σύσταση (92) 1 για τη χρήση ανάλυσης DNA στο πλαίσιο της ποινικής δικαιοσύνης αναγνωρίζει τις γενετικές αναλύσεις προς το σκοπό της ταυτοποίησης ως χρήσιμο αποδεικτικό μέσο, εφόσον δεν παραβιάζονται θεμελιώδεις αρχές, όπως η αρχή της αξιοπρέπειας του προσώπου και του σεβασμού του ανθρώπινου σώματος, τα δικαιώματα άμυνας και η αρχή της αναλογικότητας. Η Σύσταση διακρίνει ανάμεσα στη χρήση γενετικών αναλύσεων σε συγκεκριμένη ποινική διαδικασία και τη δημιουργία αρχείου με γενετικά αποτυπώματα. Στο πλαίσιο συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας προβλέπεται ότι α) οι γενετικές αναλύσεις επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται μόνον προς το σκοπό της διερεύνησης και ποινικής δίωξης αξιόποινων πράξεων (άρθρο 3), β) ανεξαρτήτως της βαρύτητας της πράξης (άρθρο 5), γ) βάσει ειδικής διάταξης νόμου, ενώ τα συμβαλλόμενα κράτη μπορεί να προβλέπουν και προηγούμενη άδεια της δικαστικής αρχής, δ) θα πρέπει να διενεργούνται σε εργαστήρια που πληρούν υψηλές απαιτήσεις ασφάλειας (άρθρο 6) και ε) η συλλογή του γενετικού υλικού και η χρήση των γενετικών αποτυπωμάτων θα πρέπει επιπλέον να είναι σύμφωνη με τη Σύμβαση 108 και τη Σύσταση (87) 15. Όσον αφορά τη δημιουργία αρχείου με γενετικά αποτυπώματα προβλέπεται στο άρθρο 8 ότι α) η δημιουργία αρχείου πρέπει να προβλέπεται σε νόμο, β) τα γενετικά αποτυπώματα πρέπει να διαγράφονται όταν δεν είναι πλέον αναγκαίο να τηρούνται για τους σκοπούς για τους οποίους χρησιμοποιήθηκαν, δηλαδή με την αμετάκλητη περάτωση της δίκης¹⁶, γ) εκτός και εάν το πρόσωπο που αφορούν, καταδικάστηκε για σοβαρά εγκλήματα κατά της ζωής, της ακεραιότητας ή της ασφάλειας προσώπων ή σε περίπτωση που τίθεται ζήτημα ασφάλειας του κράτους ακόμη και αν το πρόσωπο που αφορούν δεν έχει διωχθεί ή καταδικαστεί, δ) για συγκεκριμένα και αυστηρά χρονικά όρια ενώ για μεγαλύτερη χρονική περίοδο εάν το ζητήσει το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων ή πρόκειται για αταυτοποιήτο γενετικό αποτύπωμα και ε) το αρχείο τελεί υπό τον έλεγχο του κοινοβουλίου ή ανεξάρτητης αρχής¹⁷.

2.2.3 Ανάλυση

Στη συνέχεια θα αναλυθούν συνοπτικώς οι ανωτέρω αρχές αξιοποιώντας τη νομολογία, κυρίως του ΕΔΔΑ, το οποίο μετά τα ελληνικά δικαστήρια είναι το καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο να κρίνει το σχέδιο διάταξης του άρθρου 200Α ΚΠΔ. Όπου είναι απαραίτητο, θα αξιοποιηθούν και οι εθνικές ρυθμίσεις σε άλλα κράτη, αφού ο Έλληνας νομοθέτης συχνά επικαλείται αλλοδαπές ρυθμίσεις αλλά και το ΕΔΔΑ χρησιμοποιεί τη δικαιοσυγκριτική ως μέθοδο ερμηνείας της ΕΣΔΑ. Από τη νομολογία του ΕΔΔΑ θα δοθεί λόγω συνάφειας ιδιαίτερη έμφαση στην πρόσφατη απόφαση S και Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου. Επισημαίνεται ήδη σε αυτό το σημείο ότι η επίμαχη αγγλική ρύθμιση παρουσιάζει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με το σχέδιο διάταξης του άρθρου 200Α ΚΠΔ. Το άρθρο 64 (1Α) του σχετικού νόμου (Police and Criminal Evidence Act - PACE) προβλέπει προς το σκοπό εξιχνίασης σχεδόν όλων των αξιόποινων πράξεων τη λήψη και αποθήκευση του γενετικού υλικού και την αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων εάν κάποιος θεωρηθεί ύποπτος τέλεσής τους. Η αποθήκευσή τους επιτρέπεται ανεξαρτήτως εάν περατώθηκε ο σκοπός της συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας, και για την εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων, υπό τη μόνη προϋπόθεση ότι η χρήση τους γίνεται από πρόσωπα που

¹⁶. Η επεξήγηση περιλαμβάνεται στη σκ. 50 της Αιτιολογικής Έκθεσης της Σύστασης.

¹⁷. Η τελευταία αρχή αναφέρεται στη σκ. 50 της Αιτιολογικής Έκθεσης της Σύστασης.

έχουν σχετική με το σκοπό αρμοδιότητα. Δεν προβλέπεται κανένας χρονικός περιορισμός, ούτε γίνεται διάκριση ανάμεσα σε αθωωθέντες και καταδικασθέντες, ανηλίκους και ενήλικους.

2.2.3.1. Όρια περιορισμών του δικαιώματος

Κατά τη νομολογία του ΣΤΕ τα ατομικά δικαιώματα επιδέχονται περιορισμούς, εφόσον δεν θίγεται ο πυρήνας τους, εάν αυτοί ορίζονται ενιαίως και αντικειμενικά, δικαιολογούνται από αποχρώντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, τελούν σε πρόδηλη λογική συνάφεια με το σκοπό αυτό και είναι πρόσφοροι/κατάλληλοι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν απονέμουν στη Δι-οίκηση ευρεία διακριτική ευχέρεια¹⁸. Εν προκειμένω, επισημαίνουμε, ότι προφανώς στον σκληρό πυρήνα του δικαιώματος θα πρέπει να συγκαταλέγονται οι θεμελιώ-δεις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όπως αυτές αναφέρονται παραπάνω (υπό 2.2.1).

Αντιστοίχως, το ΕΔΔΑ εξετάζει καταρχάς εάν η εν λόγω ρύθμιση αποτελεί επέμ-βαση (περιορισμό) του ατομικού δικαιώματος, την οποία δέχεται από τη στιγμή της αποθήκευσης/τήρησης προσωπικών δεδομένων, εν προκειμένω από τη στιγμή της τήρησης των γενετικών δειγμάτων και γενετικών αποτυπωμάτων¹⁹. Ακολουθώς, εξε-τάζει εάν η επέμβαση προβλέπεται σε νόμο που φέρει συγκεκριμένα ποιοτικά χαρα-κτηριστικά, και εάν αυτή ήταν καταρχήν δικαιολογημένη με αναφορά σε έναν από τους θεμιτούς σκοπούς περιορισμού του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή του άρθρου 8 παρ. 2 ΕΣΔΑ. Σε καταφατική περίπτωση ελέγχει εάν το μέτρο ήταν αναγκαίο σε μια δημοκρατική κοινωνία, δηλαδή αναλογικό προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

2.2.3.1.1 Πρόβλεψη σε νόμο και θεμιτός σκοπός

Κατά τη νομολογία του ΣΤΕ, οι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να προκύπτουν από σαφή διάταξη νόμου ή τουλάχιστον να συνάγονται σαφώς από το νόμο. Όσο εντονότερη είναι η επέμβαση στο δικαίωμα, τόσο επιτακτικότερη είναι η ανάγκη ειδικότητας της νομοθετικής ρυθμίσεως²⁰. Συνεπώς, η ειδικότητα της ρύθ-μισης περιλαμβάνει μια σειρά από στοιχεία, μεταξύ άλλων το πεδίο της κρατικής δραστηριότητας, τα κρατικά όργανα ή τις αρχές που αναλαμβάνουν την εκτέλεση της σχετικής αρμοδιότητας, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορι-σμός, τις κατηγορίες των προσώπων στα οποία αναφέρεται η ρύθμιση.

Με βάση τα παραπάνω, οι νομιμοποιητικές βάσεις του Ν. 2472/1997, ειδικότερα του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. δ), σύμφωνα με την οποία η επεξεργασία (απλών προσωπικών δεδομένων) επιτρέπεται εάν είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημοσίου συμφέ-ροντος και εκτελείται από δημόσια αρχή ή ασκείται κατά παραχώρηση, καθώς και του άρθρου 7 παρ. 2 στοιχ. ε) σύμφωνα με την οποία η επεξεργασία (ευαίσθητων προσω-πικών δεδομένων) επιτρέπεται εάν εκτελείται από δημόσια αρχή και είναι αναγκαία για τη διακρίβωση εγκλημάτων, δεν πληροί τις ανωτέρω απαιτήσεις. Και τούτο διότι ο Ν. 2472/1997 κάνει απλώς μια καταρχήν αξιολόγηση ότι πρόκειται για θεμιτούς σκοπούς και προϋποθέτει, επίσης, η επεξεργασία να είναι αναγκαία, δηλαδή ανα-λογική προς τους σκοπούς αυτούς. Η νομιμότητα της επεξεργασίας θα πρέπει να προκύπτει από νόμο σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2 στοιχ. β), το οποίο σημαίνει

18. Πβλ. μεταξύ άλλων, ΟλΣΤΕ 3037/2008, δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΟλΣΤΕ 3665/2005, ΕΔΚΑ 2006, σελ. 59, ΣΤΕ 3867/97, δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΕΙΡ.-Μ ΣΑΡΠ, Εισήγηση της Συμβούλου της Επικρατείας στην υπόθεση για την ακύρωση της 58/2005 Απόφασης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα σε ΑΡΜΑΜΕΝΤΟ/ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥ-ΛΟ, Προσωπικά Δεδομένα, Ερμηνεία κατ' άρθρο, Οι τροποποιήσεις του Ν. 2472/1997 από τους Ν. 3471/2006 και 3625/2007, σελ. 177 επ. και ιδίως 184.

19. ΕΔΔΑ, S. and Marper vs. U.K., 4-12-2008, σκ. 67.

20. Πβλ. μεταξύ άλλων ΟλΣΤΕ 252/2008, δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΟλΣΤΕ 1776/2007, δημοσίευση ΝΟΜΟΣ, ΣΤΕ 986/2005, ΔΔΙΚΗ 2006, σελ. 103, ΣΤΕ 2879/90, αδημοσίευτη, ΣΤΕ 285/58

ότι η συγκεκριμένη επεξεργασία είτε προκύπτει από τις προβλεπόμενες σε νόμο αρμοδιότητες του κρατικού οργάνου είτε, όσο πιο έντονη είναι η προσβολή του ατομικού δικαιώματος, ότι πρέπει να προβλέπεται ειδικώς σε νόμο²¹.

Βάσει της νομολογίας του ΕΔΔΑ απαιτείται διάταξη με συγκεκριμένα «ποιοτικά χαρακτηριστικά». Καταρχάς, ο νόμος θα πρέπει να είναι προσβάσιμος υπό την έννοια της δημοσίευσής του και προβλέψιμος ως προς τις συνέπειες που συνεπάγεται για το άτομο. Χάριν της προβλεψιμότητας ο νόμος θα πρέπει να προβλέπει με σαφήνεια τις ειδικές προϋποθέσεις εφαρμογής του και τον κύκλο των ατόμων στον οποίον αφορά²². Προβλεψιμότητα και σαφήνεια είναι, συνεπώς, έννοιες αλληλένδετες, η επίκληση της μίας προϋποθέτει ή υπονοεί και την άλλη²³. Επίσης, ο εθνικός νόμος πρέπει να παρέχει επαρκείς εγγυήσεις κατά αυθαιρεσιών και να καθορίζει με σαφήνεια το εύρος της διακριτικής ευχέρειας των αρμόδιων αρχών και τον τρόπο άσκησης της²⁴.

Όσον αφορά στη λήψη και αποθήκευση των γενετικών δειγμάτων και των γενετικών αποτυπωμάτων, το ΕΔΔΑ, λόγω των ειδικών χαρακτηριστικών της γενετικής ανάλυσης, εφάρμοσε αναλογικώς τις απαιτήσεις που ισχύουν στα μέτρα «μυστικής και στρατηγικής παρακολούθησης» (π.χ. άρση απορρήτου επικοινωνιών). Σε αυτές τις περιπτώσεις οι απαιτήσεις ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νόμου είναι πιο αυξημένες και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, ως ελάχιστες επιπλέον απαιτήσεις, την πρόβλεψη σχετικά με τη διάρκεια, την αποθήκευση, τη χρήση, τις διαδικασίες διασφάλισης της ακεραιότητας, εμπιστευτικότητας και ασφαλούς καταστροφής των δεδομένων καθώς και τις προϋποθέσεις πρόσβασης τρίτων σε αυτά²⁵.

Το ΕΔΔΑ στην υπόθεση *S. και Marper* κατά *H.B.* δεν προχώρησε σε τελικά συμπεράσματα εάν η αγγλική ρύθμιση περιέχει τα απαιτούμενα ποιοτικά χαρακτηριστικά, τούτο όμως διότι έκρινε ότι τα σχετικά ζητήματα στη συγκεκριμένη περίπτωση μπορούν να εξετασθούν και στο πλαίσιο της αναλογικότητας του μέτρου. Σε ορισμένες ωστόσο σκέψεις αναφέρει ότι η υπό κρίση διάταξη δεν είναι αρκούντως σαφής αφού προβλέπει την τήρηση των δεδομένων σε κάθε σχεδόν περίπτωση, δεν προβλέπει διαδικασίες για την αποθήκευση και χρήση τους, ενώ δεν αρκεί η ρύθμιση ότι τα σχετικά δεδομένα χρησιμοποιούνται μόνο από τις αρμόδιες αρχές για την εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων²⁶.

21. Πβλ. ΕΙΡ.-Μ ΣΑΡΠ, Εισήγηση της Συμβούλου της Επικρατείας, ό.π., σελ. 183 επ., στην οποία δεν έγινε δεκτή η εγκατάσταση καμερών με μόνη την επίκληση και ερμηνεία των διατάξεων του Ν. 2472/1997 από την ΑΠΔΠΧ. Αντιστοίχως, το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας στην απόφαση 1BvR 2368/06 της 23.02.2007, διαθέσιμη σε www.bundesverfassungsgericht.de, δεν θεώρησε ως επαρκή βάση αντίστοιχες διατάξεις του βαυαρικού νόμου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ώστε να επιτραπεί η εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε δημόσια προσβάσιμο μνημείο

22. Έτσι το ΕΔΔΑ έχει κρίνει ότι η επίκληση των γενικών αρμοδιοτήτων της αστυνομίας ή των ειδικών αρμοδιοτήτων που προκύπτουν από ρητές διατάξεις για τη συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού δεν επαρκεί για να δικαιολογήσει τη χρήση συσκευών μυστικής παρακολούθησης συνομιλιών μέσα στις εγκαταστάσεις της αστυνομίας χωρίς ειδική νομοθετική πρόβλεψη της σχετικής εξουσίας, βλ. ΕΔΔΑ, *P.G. and J.H. v. U.K.*, 17-7-2003, σκ. 61 - 63

23. Για αυτό όταν το ΣτΕ απαιτεί ειδικότητα (=σαφήνεια) δεν εννοεί κάτι λιγότερο. Εξάλλου, το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο απαιτεί σαφήνεια ώστε να είναι προβλέψιμη η διάταξη, βλ. BVerG, 1 BvR 2368/06 της 23.02.2007, ό.π.

24. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 95 με περαιτέρω παραπομπές σε *Malone v. UK* σκ. 66-68, *Rotaru v. Romania* σκ. 55, *Amann v. Switzerland* σκ. 56

25. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 99 με περαιτέρω παραπομπές στις σημαντικότερες αποφάσεις του για τη μυστική παρακολούθηση. Σε αυτή τη σκέψη το Δικαστήριο δεν αναφέρει ρητώς την απαίτηση για εποπτεία του συστήματος από δικαστική ή άλλη ανεξάρτητη αρχή καθόλα τα στάδια, δηλαδή από τη συλλογή μέχρι και την καταστροφή των δεδομένων, ωστόσο αυτή συνάγεται από την ενδεικτική απαρίθμηση των ελάχιστων απαιτήσεων. Για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νόμου σε περίπτωση μυστικής παρακολούθησης πβλ. από τη βιβλιογραφία αντί άλλων, Α. ΣΤΑΘΑΚΗ, Η στάθμιση του αγαθού της ασφάλειας και του δικαιώματος για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής στην νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ηλεκτρονική Παρακολούθηση σε Υπαίθριους Χώρους, Πρακτικά διήμερης επιστημονικής συνάντησης 14 και 15 Μαρτίου 2008, σελ. 11 επ. και ιδίως 22-26

26. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 96 -99

Ο θεμιτός σκοπός που πρέπει να εξυπηρετεί το περιοριστικό του ατομικού δικαιώματος μέτρου θα πρέπει, σύμφωνα με την νομολογία του ΣΤΕ, όσο πιο έντονο είναι το μέτρο τόσο αυτός να είναι εξαιρετικός ώστε να δικαιολογείται ο περιορισμός²⁷. Το ΕΔΔΑ στην Απόφαση *S and Marper* κατά Η.Β. δέχθηκε ότι η εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων είναι καταρχήν ένας θεμιτός σκοπός τόσο σε συγκεκριμένη, τρέχουσα ποινική διαδικασία όσο και σε μελλοντικές²⁸.

2.2.3.1.3 Αναλογικότητα

Η συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 Σ) επιβάλλει οι περιορισμοί του ατομικού δικαιώματος να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Η αναγκαιότητα και προσφορότητα μέσου προς σκοπό απόκειται καταρχήν στο νομοθέτη, ωστόσο υπόκειται στο δικαστικό έλεγχο όταν είναι προφανώς δυσανάλογη²⁹. Όσο πιο έντονος είναι ο περιορισμός, τόσο πιο απαραίτητη είναι η δικαιολόγηση της αναγκαιότητας του υπό κρίση μέτρου.

Το ΕΔΔΑ, ομοίως, αναγνωρίζει καταρχήν την αρμοδιότητα και διακριτική ευχέρεια του νομοθέτη, αλλά επιφυλάσσει στο ίδιο την τελική αξιολόγηση. Ως κριτήρια για την αξιολόγηση της διακριτικής ευχέρειας θέτει τη φύση του συγκεκριμένου ατομικού δικαιώματος, τη σημασία του για το πρόσωπο που αφορά, τη φύση της επέμβασης και το σκοπό που επιδιώκεται με την επέμβαση. Η διακριτική αυτή ευχέρεια είναι πιο περιορισμένη όσο πιο έντονη είναι η επέμβαση, π.χ. όταν διακινδυνεύεται μία ιδιαίτερος σημαντική πλευρά της ύπαρξης ή της ταυτότητας ενός προσώπου. Στη στάθμιση της διακριτικής ευχέρειας το ΕΔΔΑ χρησιμοποιεί και το κριτήριο κατά πόσον υπάρχει κοινή αντίληψη στα συμβαλλόμενα κράτη. Όσο πιο ευρεία είναι αυτή τόσο συρρικνώνονται τα όρια της διακριτικής ευχέρειας³⁰.

Στη συνέχεια το ΕΔΔΑ σταθμίζει τη σοβαρότητα των πράξεων που επιδιώκεται να προληφθούν ή να διερευνηθούν με την ένταση της επέμβασης στα ατομικά δικαιώματα που συνεπάγονται τα κάθε φορά χρησιμοποιούμενα μέτρα για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου σκοπού³¹. Τα κριτήρια, τα οποία χρησιμοποιεί το Δικαστήριο, είναι α) η σοβαρότητα των πράξεων στην πρόληψη ή καταστολή των οποίων αποσκοπούν τα περιοριστικά του δικαιώματος μέτρα και β) η πιθανότητα διάπραξης τέτοιων πράξεων, πάντα σε συνδυασμό με την ύπαρξη κατάλληλων και αποτελεσματικών ρυθμίσεων για την αποφυγή κατάχρησης των συγκεκριμένων μέτρων³².

Στην Απόφαση *S* και *Marper* κατά Η.Β. η αγγλική ρύθμιση, η οποία υπενθυμίζεται ότι επιτρέπει την τήρηση του γενετικού υλικού και των γενετικών αποτυπωμάτων όλων των υπόπτων για την παρούσα και μελλοντική εξιχνίαση σχεδόν κάθε αξιό-

27. ΟΛΣΤΕ 3177/2007, Αρμ. 2008, σελ. 482, ΟΛΣΤΕ 3665/2005, ΕΔΚΑ 2006, σελ. 59, ΣΤΕ 2110/2003, δημοσίευση ΝΟΜΟΣ

28. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 100

29. ΣΤΕ 2110/2003, 3177/2007 Ολ., 3665/2005. Αντιστοίχως και το ΔΕΚ, πβλ. *PERNICE/MAYER* σε: *GRABITZ/HILF*, σπ.π., Τόμος Ι, nach Art. 6 EUV, αρ. περ. 42 με παραπομπή σε ΔΕΚ C-280/93, Συλλογή 1994, I-4973, σκ. 90 επ. και C-306/93, Συλλογή 1994, I-5555 σκ. 27

30. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 101 - 102 με περαιτέρω παραπομπές

31. Βλ. ενδεικτικά *Peck v. U.K.*, ό.π., σκ. 77 με περαιτέρω παραπομπές στη νομολογία του ΕΔΔΑ.

32. Έτσι το ΕΔΔΑ έχει κρίνει ότι είναι αναλογική και άρα σύμφωνη με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ η πρόβλεψη της γερμανικής νομοθεσίας για τη λήψη μέτρων στρατηγικής παρακολούθησης με σκοπό την πρόληψη ή τη διαλεύκανση ενόπλων επιθέσεων κατά του κράτους, τρομοκρατικών επιθέσεων, διακίνησης όπλων κατά παράβαση των διεθνών συμφωνιών για τον έλεγχο των εξοπλισμών, διακίνησης ναρκωτικών και τοξικών ουσιών, ξηπλύματος χρήματος και τη διακίνηση πλαστού χρήματος. Στην εν λόγω απόφαση το ΕΔΔΑ έλαβε υπόψη του και την απόφαση του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας, με την οποία είχε περιοριστεί ο κατάλογος των εγκλημάτων για την αποτροπή ή διαλεύκανση των οποίων θα μπορούσαν να ληφθούν μέτρα στρατηγικής παρακολούθησης. Βλ. *Weber and Saravia v. Germany*, απόφαση ως προς το παραδεκτό της 29.6.2006, σκ. 26 -29 και 114 - 117. Βλ. επίσης *Klass v. Germany*, ό.π., η οποία αναφέρεται στο προγενέστερο και πιο περιοριστικό νομοθετικό καθεστώς της Γερμανίας, ιδίως σκ. 51.

ποινής πράξης χωρίς χρονικό ή άλλο περιορισμό, δεν άντεξε τον έλεγχο αναλογικότητας. Και τούτο για τους ακόλουθους λόγους και ως προς τα εξής σημεία:

Το ΕΔΔΑ έλαβε υπόψη του -στο πλαίσιο στάθμισης της διακριτικής ευχέρειας του εθνικού νομοθέτη- τις ισχύουσες ρυθμίσεις σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη και κατέληξε ότι η αγγλική ρύθμιση είναι η μόνη με αυτά τα χαρακτηριστικά. Τα υπόλοιπα κράτη εφαρμόζουν επιπρόσθετα κριτήρια. Στα περισσότερα επιτρέπεται η λήψη γενετικού υλικού και η ανάλυσή του στο πλαίσιο συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας από πρόσωπα ύποπτα για την τέλεση αξιόποινων πράξεων ορισμένης, ελάχιστης βαρύτητας και όπου προβλέπεται η αποθήκευση τους, αυτά καταστρέφονται υποχρεωτικώς αμέσως ή εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος από την αθώωση ή την παύση της ποινικής δίωξης. Μερικά κράτη μόνο προβλέπουν ορισμένες εξαιρέσεις: Γερμανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Αυστρία και Πολωνία επιτρέπουν την τήρηση των δεδομένων προς το σκοπό της μελλοντικής εξιχνίασης εγκλημάτων μόνο σε σχέση με σοβαρά εγκλήματα και εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ενοχής για συγκεκριμένο πρόσωπο. Ως προς τους καταδικασθέντες προβλέπεται, ως γενικός κανόνας, η τήρηση των σχετικών δεδομένων για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που ποικίλλει στα κράτη μέχρι και το θάνατο των καταδικασθέντων. Ορισμένα κράτη (Νορβηγία, Ισπανία, Γερμανία³³) εξομοιώνουν τους καταδικασθέντες με όσους αθωώθηκαν για λόγους έλλειψης καταλογισμού της πράξης. Επισημαίνει, τέλος, ότι στα περισσότερα κράτη προβλέπεται η δυνατότητα προσφυγής ενώπιον Αρχών Προστασίας Δεδομένων και/ή δικαστηρίων κατά αποφάσεων που διατάσσουν τη λήψη και τήρηση γενετικού υλικού καθώς και την τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων.³⁴

Το ΕΔΔΑ αναγνωρίζει στη συνέχεια τη χρησιμότητα των γενετικών αναλύσεων για το συγκεκριμένο σκοπό, επισημαίνει όμως ότι η βρετανική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι ο σκοπός αυτός δεν μπορούσε να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα, δηλαδή ότι το εκτεταμένο αυτό αρχείο DNA είναι πράγματι αναγκαίο³⁵. Το Δικαστήριο εστίασε όμως στα ποιοτικά χαρακτηριστικά της αγγλικής ρύθμισης (σ.σ. ως αρνητικά χαρακτηριστικά) καθότι στην υπό κρίση περίπτωση αρκούσε η απλή μελέτη της διάταξης για τον έλεγχο της αναλογικότητας. Σε αυτά τα χαρακτηριστικά αναφέρονται ειδικότερα η αποθήκευση των δεδομένων στο πλαίσιο συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας ανεξαρτήτως βαρύτητας της αξιόποινης πράξης και της ηλικίας του υπόπτου, η περαιτέρω αποθήκευσή τους για τη μελλοντική εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων χωρίς κριτήρια, όπως βαρύτητα πράξης, προηγούμενες συλλήψεις, σοβαρές ενδείξεις κ.ά. και χωρίς έλεγχο από ανεξάρτητο όργανο και χωρίς χρονικό περιορισμό τήρησης των δεδομένων αθωωθέντων προσώπων³⁶. Ως προς τους αθωωθέντες επεσήμανε τον κίνδυνο στιγματισμού τους και ότι δικαιούνται να απολαμβάνουν το τεκμήριο αθωότητας, το οποίο σημαίνει να μην αντιμετωπίζονται ως καταδικασθέντες και να μην μπορεί να διατυπωθεί καμία υποψία σχετικά με την αθωότητά τους. Για δε τους ανηλίκους οι παραπάνω κίνδυνοι είναι εντονότεροι³⁷.

Επειδή η υπό κρίση υπόθεση αφορούσε προσφυγή αθωωθέντων προσώπων, το ένα εξ αυτών ανήλικο, το ΕΔΔΑ καταλήγει μόνο ως προς αυτή την κατηγορία προ-

33. Κατά το άρθρο 81g παρ. 4 του ΓΚΠΔ, εφόσον η πράξη δεν έχει διαγραφεί από το ποινικό μητρώο

34. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 108 με παραπομπή και στις σκ. 45 - 48

35. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 105, 115-117

36. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 119: το δικαστήριο αναφέρει χαρακτηριστικώς ότι έμεινε έκπληκτο από την αγγλική ρύθμιση, η οποία συλλέβδην και χωρίς διακρίσεις προβλέπει την αποθήκευση των σχετικών δεδομένων («...the Court is struck by the blanket and indiscriminate nature of the power of retention in England and Wales»)

37. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 122, 124

σώπων ότι η συλλήβδην και χωρίς διακρίσεις αποθήκευση των δεδομένων συνιστά δυσανάλογη επέμβαση στο δικαίωμα των αιτούντων για προστασία της ιδιωτικής τους ζωής και δεν μπορεί να θεωρηθεί μέτρο απαραίτητο σε μια δημοκρατική κοινωνία³⁸.

2.3 ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 15/2001

Αξίζει να σημειωθεί, για την ιστορία της ρύθμισης, ότι η Αρχή έθεσε αυξημένες εγγυήσεις ήδη ως προς το ισχύον άρθρο 200Α ΚΠΔ με την υπ. αριθμ. 15/2001 Γνωμοδότηση, η οποία εκδόθηκε κατόπιν σχετικού αιτήματος του Υπουργού Δικαιοσύνης. Στην ποινική διαδικασία η χρήση γενετικών αναλύσεων, σύμφωνα με τη Γνωμοδότηση, θα πρέπει να ορίζεται με ειδική διάταξη νόμου, να περιορίζεται μόνο στη διαπίστωση της ταυτότητας ενός προσώπου ενώ κάθε περαιτέρω πληροφορία που τυχόν προκύπτει από την ανάλυση, να καταστρέφεται αμέσως, να επιτρέπεται μόνο για ιδιαίτερες σοβαρά εγκλήματα και μόνο όταν έχουν προκύψει βάσει άλλων στοιχείων σοβαρές ενδείξεις για το πρόσωπο του υπόπτου, η διενέργεια των αναλύσεων να τίθεται υπό δικαστικές εγγυήσεις και να προβλέπονται ενισχυμένα μέτρα ασφάλειας για την επεξεργασία των γενετικών αποτυπωμάτων. Η Γνωμοδότηση της Αρχής υιοθετήθηκε σχεδόν στο σύνολό της από το νομοθέτη³⁹, με μόνη εξαίρεση τη ρύθμιση για την περαιτέρω τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων με σκοπό τη μελλοντική διαλεύκανση κακουργημάτων.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Με βάση όλα τα παραπάνω θα κριθεί στη συνέχεια η προτεινόμενη τροποποίηση του άρθρου 200Α ΚΠΔ. Μια ρύθμιση θα πρέπει να κρίνεται με τα επιμέρους χαρακτηριστικά της αλλά και από συστηματικής απόψεως, δηλαδή, αφενός, στο σύνολό της, αφετέρου, ως υποσύνολο του νομοθετήματος, στο οποίο εντάσσεται, εν προκειμένω του ΚΠΔ.

Καταρχάς, επισημαίνεται ότι τόσο η ισχύουσα όσο και η προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου 200Α ΚΠΔ λειτουργεί στο πλαίσιο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και διέπεται, ως ανακριτική πράξη, από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 251, 243, 33-35 ΚΠΔ. Η γραμματική ερμηνεία της διάταξης που αναφέρεται σε πρόσωπο για το οποίο υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις επιτρέπει το συμπέρασμα ότι η ανακριτική αυτή πράξη δύναται να διενεργηθεί και κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης. Αντιθέτως, κατά τη συζήτηση στη Βουλή της ισχύουσας διάταξης του άρθρου 200Α ΚΠΔ ο Υπουργός Δικαιοσύνης δήλωσε ότι εννοείται ο κατηγορούμενος σύμφωνα με το άρθρο 72 ΚΠΔ⁴⁰.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι το άρθρο 2 παρ. 2 της Απόφασης 2008/615/ΔΕΥ, στην οποία αναφέρεται η αιτιολογική έκθεση, δεν απαιτεί τη συγκρότηση αρχείου σε τέτοια έκταση, αλλά εναπόκειται στα κράτη μέλη να θέσουν τις σχετικές προϋποθέσεις.

3.1 ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Η προτεινόμενη ρύθμιση παρουσιάζει ως θετικά χαρακτηριστικά ότι α) το γενετικό δείγμα καταστρέφεται αμέσως μετά την ανάλυση, β) απαιτεί να συντρέχουν

38. ΕΔΔΑ, *S and Marper v. U.K.*, 4-12-2008, σκ. 125

39. Βλ. ΕισηγΕκθ Ν. 2928/2001, άρθρο 5.

40. Βλ. Πρακτικά Βουλής, 5.6.2001, 9.065. Πβλ. για το ζήτημα Ε. ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ - ΚΑΣΤΑΝΙΔΟΥ, οπ. π., ιδίως σελ. 697 - 698.

σε ένα πρόσωπο σοβαρές ενδείξεις τέλεσης αξιόποινης πράξης και γ) περιορίζει το σκοπό της γενετικής ανάλυσης στην ταυτοποίηση του δράστη, προϋποθέτοντας σύγκριση με εύρημα γενετικού υλικού σε τόπο που σχετίζεται με την υπό διερεύνηση αξιόποινη πράξη.

Για να γίνει όμως σαφές ότι τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, υπό την ειδικότερη έκφανση της αναγκαιότητας, θα έπρεπε να προστεθεί η φράση «...εφόσον είναι αναγκαία» προς το σκοπό της ταυτοποίησης του δράστη. Εάν η ταυτοποίηση του υπόπτου προκύπτει ήδη από άλλα στοιχεία δεν επιτρέπεται η πραγματοποίηση της ανάλυσης και η λήψη γενετικού υλικού αφού δεν είναι αναγκαία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Εξάλλου, εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικώς, η συγκεκριμένη ανάλυση περιορίζεται μόνο στην ταυτοποίηση και δεν περιλαμβάνει τη διαπίστωση του φύλου. Λαμβάνοντας υπόψη ότι για τη διαπίστωση της ταυτότητας του προσώπου και του φύλου χρησιμοποιείται ο ίδιος τεχνικός εξοπλισμός (kits)⁴¹, θα μπορούσε να ορίζεται σαφώς ότι η διαπίστωση της ταυτότητας περιλαμβάνει και το φύλο του ατόμου.

Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν πληροί, ωστόσο, όλες τις απαιτήσεις που τίθενται από τις διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, το ποινικό δίκαιο, την ποινική δικονομία και τη νομολογία των δικαστηρίων και τούτο για τους ακόλουθους λόγους.

A) Η προτεινόμενη διάταξη δεν διακρίνει ανάμεσα στην εξιχνίαση της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης στο παρόν και άλλων στο μέλλον. Στο πλαίσιο παρούσας ποινικής διαδικασίας, όπως προκύπτει σε σχέση με τις εθνικές ρυθμίσεις άλλων κρατών που το ΕΔΔΑ εξετάζει για την εύρεση των ορίων της διακριτικής ευχέρειας του εθνικού νομοθέτη, θα μπορούσε η γενετική ανάλυση να χρησιμοποιείται ευρέως, για την εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων ακόμη και χαμηλής βαρύτητας. Ως τέτοιες θα μπορούσαν να θεωρηθούν οι προτεινόμενες, δηλαδή πλημμελήματα που τιμωρούνται με ελάχιστη ποινή φυλάκισης τριών μηνών. Και τούτο σε συνδυασμό με πρόβλεψη ότι η αποθήκευση των σχετικών δεδομένων σε ειδικό αρχείο είτε δεν πραγματοποιείται καθόλου, απλώς αυτά τηρούνται στην ποινική δικογραφία, ή τηρούνται μόνο για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, όπως μέχρι την περάτωση της δίκης ή την οριστική παύση της ποινικής δίωξης ενώ, ανάλογα με το εάν κριθεί ο κατηγορούμενος ένοχος ή όχι, το χρονικό αυτό διάστημα επιτρέπεται να διαφέρει.

B) Όσον αφορά την αξιοποίηση των γενετικών αποτυπωμάτων για την εξιχνίαση στο μέλλον και άλλων εγκλημάτων, η προτεινόμενη ρύθμιση στερείται των ποιοτικών χαρακτηριστικών του νόμου και της απαίτησης για αναλογικότητα, συνεπώς δεν συμβάλλει σε μια δικαιοκρατική απονομή της δικαιοσύνης. Η τήρηση γενετικών αποτυπωμάτων για μεγάλο χρονικό διάστημα και για σκοπούς άσχετους με τη συγκεκριμένη ποινική διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας συλλέχθηκαν τα γενετικά αποτυπώματα του ατόμου, απαιτεί σύμφωνα με την νομολογία του ΕΔΔΑ τη θέση κριτηρίων τόσο ως προς τη βαρύτητα των πράξεων όσο και τη διαπίστωση των ενδείξεων στο πρόσωπο του υπόπτου.

Η βαρύτητα των πράξεων θα μπορούσε να προκύπτει από την εξαντλητική τους απαρίθμηση ή/και να χρησιμοποιεί το κριτήριο του χρόνου της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Η ισχύουσα ρύθμιση του άρθρου 200Α ΚΠΔ θα πληρούσε αυτό το κριτήριο, ενόψει της σχεδιαζόμενης δημιουργίας αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων. Αντιθέτως, η προτεινόμενη ρύθμιση διευρύνεται τόσο ώστε να περιλαμβάνει

41. Πβλ. Rogall, σε: Hans-Joachim Rudolphi/Jürgen Wolter (Hrsg.), Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung und zum Gerichtsverfassungsgesetz, Iavouάριος 2006, Art. 81e, ap. nερ. 9.

το σύνολο σχεδόν των πλημμελημάτων. Μάλιστα αναφέρει ότι τα γενετικά αποτυπώματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξιχνίαση «άλλων εγκλημάτων» χωρίς καν τον περιορισμό που τίθεται στην παρ. 1 ως προς τα εγκλήματα, για τα οποία επιτρέπεται η αρχική λήψη και ανάλυση.

Αξιοποιώντας σε αυτό το σημείο τη γερμανική ρύθμιση, αφού η Γερμανία είναι ένα από τα λίγα κράτη που προς το παρόν, σύμφωνα με την Απόφαση του ΕΔΔΑ, προβλέπει τη συγκρότηση αρχείου με σκοπό τη διερεύνηση και άλλων αξιόποινων πράξεων, αναφέρουμε ότι τα πλημμελήματα για τα οποία προβλέπεται ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος θεωρούνται χαμηλής βαρύτητας⁴². Εάν λάβει κανείς υπόψη τις υψηλές ποινές που προβλέπονται γενικώς στις διάφορες ελληνικές ποινικές διατάξεις, το προτεινόμενο όριο θα πρέπει να αυξηθεί σημαντικά ή/και ο νομοθέτης να επιλέξει με ορισμένα επιπρόσθετα κριτήρια τα πλημμελήματα που θεωρεί κρίσιμα. Ως προς τα ποιοτικά κριτήρια για τη συγκεκριμενοποίηση των σοβαρών ενδείξεων στον ύποπτο, η γερμανική ρύθμιση προβλέπει ως προϋπόθεση την ύπαρξη αρνητικής πρόβλεψης στο πρόσωπο του υπόπτου. Αυτή εξειδικεύεται ως εξής: α) το είδος ή ο τρόπος εκτέλεσης της πράξης, β) η προσωπικότητα του υπόπτου, και γ) άλλες περιστάσεις, ώστε να δημιουργείται αιτιολογημένη πεποίθηση ότι ο σημερινός ύποπτος για πράξεις αυξημένης βαρύτητας ή πράξεις κατά της γενετήσιας ελευθερίας θα είναι και στο μέλλον ύποπτος για πράξεις αυξημένης βαρύτητας. Τα ανωτέρω κριτήρια πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς (άρθρο 81g ΓΚΠΔ). Η κατ' επανάληψη τέλεση από τον ύποπτο πράξεων ήσσονος βαρύτητας εξομοιώνεται εν προκειμένω με πράξη αυξημένης βαρύτητας. Σύμφωνα με αυτή τη διάταξη, ιδίως στην περίπτωση της κατ' επανάληψη τέλεσης αξιόποινων πράξεων η αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων δύναται να πραγματοποιηθεί σε χρόνο μεταγενέστερο, ακόμη και μετά την έκτιση της ποινής για μια πράξη. Το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, το οποίο δέχθηκε καταρχήν ως συνταγματικώς ανεκτούς τους περιορισμούς του ατομικού δικαιώματος στον πληροφοριακό αυτοκαθορισμό που προβλέπει η συγκεκριμένη ρύθμιση⁴³, απαιτεί την ειδική αιτιολόγηση του μέτρου σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και όχι την απλή επανάληψη των προϋποθέσεων που θέτει η διάταξη⁴⁴. Η εν λόγω κρίση απόκειται βεβαίως στο δικαστήριο, ενώ η απόφασή του υπόκειται στο ένδικο μέσο της εφέσεως και προσβάλλεται με συνταγματική προσφυγή. Επίσης, η αυστριακή νομοθεσία, όπως διαπιστώνει και το ΕΔΔΑ, προβλέπει, την υπό προϋποθέσεις αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι ένα πρόσωπο τέλεσε επικίνδυνη αξιόποινη πράξη και λόγω αυτής της πράξης ή της προσωπικότητάς του, πιθανολογείται ότι κατά τη διάπραξη και άλλων επικίνδυνων αξιόποινων πράξεων θα αφήσει ίχνη γενετικού υλικού, και έτσι θα καταστεί δυνατή η ταυτοποίησή του (άρθρο 67 παρ. 1 του Αυστριακού νόμου για τις αρμοδιότητες της αστυνομίας - Sicherheitspolizeigesetz)⁴⁵.

Γ) Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τις επισημάνσεις του ΕΔΔΑ, ο νομοθέτης οφείλει να δικαιολογήσει επί τη βάση συγκεκριμένων στοιχείων ότι πράγματι η συγκρό-

42. Βλ. την Αιτιολογική Έκθεση για την τροποποίηση των διατάξεων για τη γενετική ανάλυση στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, BT-Drucks. 15/5674 σελ. 11.

43. BverG, 2 BvR 1741/99, 14.12.2000, σκ. 50 - 55

44. Με το γενικότερο σκεπτικό ότι και τα δικαστήρια οφείλουν να σέβονται το ατομικό δικαίωμα στον πληροφοριακό αυτοκαθορισμό, BverG, 2 BvR 1741/99, 14.12.2000, σκ. 57 - 64, 2 BvR 1841/00, 15.3.2001, σκ. 31-32, 35-51, 2BvR 939/08, 1.09.08, σκ. 12 - 16, 2 BvR 287/09, 22.5.2009, σκ. 24 - 26

45. Όπως ισχύει από 1.10.2002. Η γενετική ανάλυση στο πλαίσιο συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας, για την εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων, ανεξαρτήτως βαρύτητας προβλέπεται στον ΚΠΔ (άρθρο 124). Η αποθήκευση όμως σε αρχείο των γενετικών αποτυπωμάτων με σκοπό την περαιτέρω χρήση τους επιτρέπεται μόνο υπό τους όρους των άρθρων 65 - 67 του νόμου για τις αρμοδιότητες της αστυνομίας (άρθρο 124 παρ. 4 και 5 ΑΚΠΔ).

τηση του σχετικού αρχείου, ακόμη και σε πιο περιορισμένη από την προτεινόμενη έκταση, είναι αναγκαία, όχι απλώς χρήσιμη, για την εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων. Η απλή αναφορά στην αιτιολογική έκθεση «ότι θα συμβάλει καίρια» στο σκοπό αυτό δεν επιτρέπει τον έλεγχο της ορθότητάς της.

Δ) Η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει επιπλέον την «υποχρεωτική» λήψη γενετικού υλικού, την ανάλυσή του, και στη συνέχεια την αποθήκευσή του. Ωστόσο, πρόκειται για περιττή επίταση καθόσον και χωρίς αυτή τη λέξη, με τη συνδρομή των υπόλοιπων προϋποθέσεων, η εν λόγω ανάλυση καθίσταται υποχρεωτική. Αυτό, άλλωστε προκύπτει και από την Εισηγητική Έκθεση του ισχύοντος άρθρου 200Α ΚΠΔ⁴⁶. Διαφορετικό είναι βεβαίως το ζήτημα της άσκησης εξαναγκασμού, το οποίο κρίνεται με βάση την αρχή της αναλογικότητας, σε σχέση με τα άρθρα 2, 5, 7 παρ. 2 Σ, αφενός, και της βαρύτητας της αξιόποινης πράξης, αφετέρου. Εξάλλου, η προσθήκη της συγκεκριμένης λέξης, θα μπορούσε να παρερμηνευθεί σαν να πρόκειται για αυτόματη ενέργεια εκ μέρους των δικτικών αρχών χωρίς περαιτέρω προϋποθέσεις καθώς, επίσης, ότι δικαιολογείται άνευ ετέρου η άσκηση ποινικής δίωξης για απείθεια εναντίον του προσώπου που αρνείται τη συνδρομή του (169 ΠΚ), και για παράβαση καθήκοντος εναντίον του οργάνου της δικαστικής αρχής που δεν τη διενεργεί.

Ε) Η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει αδιακρίτως και για απεριόριστο χρονικό διάστημα (θάνατος του υπόπτου) την τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων. Ειδικότερα δεν γίνεται διάκριση ανάμεσα σε ενήλικες και ανηλίκους, καταδικασθέντες και αθωωθέντες. Αυτό προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας αλλά, σε συνδυασμό με την έλλειψη κριτηρίων για την αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων, και στην ειδικότερη αρχή του ορισμένου χρόνου τήρησης των προσωπικών δεδομένων, τέλος, στην υποχρέωση αυξημένης προστασίας που υπέχει το κράτος έναντι των ανηλίκων και των καταδικασθέντων για επανένταξή τους μετά την έκτιση της ποινής. Ως προς τους αθωωθέντες καταλύει το τεκμήριο της αθωότητας.

Τέλος, η προτεινόμενη ρύθμιση δεν εναρμονίζεται με τη ρύθμιση για την τήρηση των δακτυλικών αποτυπωμάτων ενώ βρίσκεται σε προφανή δυσαναλογία με αυτή, λαμβάνοντας υπόψη ότι η γενετική ανάλυση αποτελεί εντονότερο περιορισμό του ατομικού δικαιώματος. Το Π.Δ. 245/1997 (Εκκαθάριση Αρχείων των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας) ορίζει στο άρθρο 3 ενότητα (3) στοιχ. ζ ότι «τα δακτυλικά αποτυπώματα στα αρχεία των Υπηρεσιών Εγκληματολογικών Ερευνών τηρούνται α) 10 χρόνια από τη διαπίστωση ή επιβεβαίωση της πράξης και όχι πριν (σ.σ. μέχρι) την αμετάκλητη απόφαση επί της υποθέσεως ή β) τα ανόμοια (σ.σ. αταυτοποίητα) 20 χρόνια από την τέλεση του εγκλήματος».

Θα πρέπει συνεπώς να υπάρξει περαιτέρω διάκριση σύμφωνα με τα εξής τουλάχιστον κριτήρια: α) αθώωση και οριστική παύση της ποινικής δίωξης, αφενός, αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, αφετέρου, β) ηλικία του προσώπου στο οποίο αφορούν τα γενετικά αποτυπώματα κατά το χρόνο της ανάλυσης και περαιτέρω αποθήκευσης. Στην πρώτη περίπτωση καθώς και για τους ανηλίκους τα χρονικά περιθώρια θα πρέπει να είναι σαφώς πιο περιορισμένα, ακόμη και όταν ο ανήλικος καταδικάζεται. Ειδικότερα για τους ανηλίκους μέχρι 13 ετών τα γενετικά αποτυπώματα δεν πρέπει να αποθηκεύονται καθόλου αφού σε αυτούς επιβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 126 παρ. 2 ΠΚ μόνο αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα. Επίσης, λόγω της ανάγκης αυξημένης προστασίας των ανηλίκων που αποτυπώνεται και

46. Εισηγητική Έκθεση Ν. 2928/2001, άρθρο 5, σελ. 4

στις διατάξεις του ΠΚ για το σωφρονισμό των ανηλίκων άνω των 13 ετών (άρθρο 127 ΠΚ), προτείνεται να τηρούνται τα γενετικά αποτυπώματα των ανηλίκων άνω των 13 ετών που καταδικάζονται σε τουλάχιστον 5 έτη περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων. Ως προς τους καταδικασθέντες θα πρέπει, τέλος, να προβλέπονται συγκεκριμένα χρονικά όρια μετά την έκτιση της ποινής και τυχόν μέτρων ασφάλειας, λαμβάνοντας υπόψη τα νόμιμα δικαιώματά τους και ότι το δημόσιο συμφέρον δεν μπορεί να δικαιολογήσει (υπό την έννοια της αναλογικότητας) την τήρησή τους για απεριόριστο χρονικό διάστημα.

Ζ) Η προτεινόμενη ρύθμιση δεν προβλέπει -ούτε βέβαια η ισχύουσα- τις προϋποθέσεις τήρησης των αταυτοποίητων γενετικών αποτυπωμάτων. Τα αταυτοποίητα γενετικά αποτυπώματα δεν είναι αδιάφορα για το δίκαιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Δεν είναι βέβαια γνωστός ο φορέας τους μέχρι την ταυτοποίησή τους, από τη στιγμή όμως που υποβάλλονται σε σύγκριση και η ανάλυση αποβεί θετική, λειτουργούν για την ταυτοποίηση του δράστη ενός εγκλήματος και, επιπλέον, από τη στιγμή της ταυτοποίησης αποδίδονται πλέον σε συγκεκριμένο πρόσωπο. Για αυτό το λόγο, εξάλλου, η Σύσταση (92) 1 του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφέρεται σε αυτά, επιτρέποντας το χρόνο τήρησής τους για μακρύτερο χρονικό διάστημα και η Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ προβλέπει ειδικές προϋποθέσεις για την ανταλλαγή τους στο κεφάλαιο που περιέχει τις ρυθμίσεις για τα προσωπικά δεδομένα (άρθρο 26 παρ. 2 σε συνδυασμό με άρθρο 4). Επιτρέπεται ωστόσο να προβλεφθούν χαλαρότερες ουσιαστικές και θεσμικές εγγυήσεις.

Η) Επιπλέον, η προτεινόμενη διάταξη θα πρέπει, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν για το συνταγματικώς ανεκτό περιορισμό του δικαιώματος, σύμφωνα με τις Συστάσεις 87 (15), 92 (1) του Συμβουλίου της Ευρώπης που εξειδικεύουν τους περιορισμούς στον εν λόγω τομέα και τη νομολογία του ΕΔΔΑ, να προβλέπει τουλάχιστον και τα ακόλουθα: α) το σκοπό για τον οποίο επιτρέπεται όχι μόνο η χρήση των γενετικών αποτυπωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της επιγραμμικής πρόσβασης, αλλά και η διαβίβασή τους, και μάλιστα υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται αλλαγή του σκοπού, β) τις δημόσιες αρχές που έχουν πρόσβαση στο αρχείο (υπό την έννοια υποβολής σχετικού αιτήματος και διαβίβασης από τη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών), γ) τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης ενημέρωσης που υπέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και αντιστοιχεί στην υποχρέωση δημοσιότητας που αναφέρει η Σύσταση 87 (15), καθώς και το δικαίωμα έννομης προστασίας τους, δ) τις διαδικασίες διαγραφής και κλειδώματος των δεδομένων, ε) κατάλληλα μέτρα φυσικής και λογικής ασφάλειας του αρχείου, ώστε να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση, η τροποποίηση και διαβίβαση των δεδομένων και να ελέγχεται κάθε επέμβαση στα δεδομένα. Τα μέτρα εξειδικεύονται και στο άρθρο 29 της Απόφασης 2008/615/ΔΕΥ, η οποία θα έπρεπε να λειτουργήσει εν προκειμένω ως κατευθυντήρια γραμμή αφού δύσκολα θα διέκρινε κανείς τα δεδομένα που συλλέγονται από άλλα κράτη μέλη ή προορίζονται προς διαβίβαση σε άλλα κράτη μέλη με τα υπόλοιπα δεδομένα που τηρούνται στο εθνικό αρχείο. Εξάλλου, σκοπός της εν λόγω Απόφασης είναι να καταστήσει εν δυνάμει διαθέσιμα όλα τα δεδομένα κάθε εθνικού αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων.

3.2 ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Α) Η προτεινόμενη ρύθμιση καταργεί το δικαστικό συμβούλιο. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η προτεινόμενη, όπως και η ισχύουσα ρύθμιση του άρθρου 200Α ΚΠΔ

εντάσσεται στο σύστημα της Ποινικής Δικονομίας και διενεργείται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 251, 243, 33, 34 ΚΠΔ σε συνδυασμό και με το άρθρο 95 παρ. 1 Π.Δ. 141/1991 (Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης), η διαφορά συνίσταται ότι πλέον μπορεί να διενεργείται σύμφωνα με αυτές τις διατάξεις, σε καμιά περίπτωση εκτός αυτών. Επίσης, η τυχόν διενέργειά της παρά το νόμο θα κριθεί με βάση τις διατάξεις για τα παρανόμως αποκτηθέντα αποδεικτικά μέσα και θα επιφέρει τις προβλεπόμενες ένομες συνέπειες των άρθρων 171 παρ. 1 εδ. δ) και 177 παρ. 2 ΚΠΔ⁴⁷.

Επειδή οι σοβαρές ενδείξεις (ενοχής) αποτελούν νομική έννοια και συνθέτουν μια περίπλοκη κρίση, στην οποία προβαίνει το κατά περίπτωση αρμόδιο ανακριτικό όργανο και πρόκειται για μια βασιζόμενη σε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά πιθανολόγηση αναφορικά με τη συνδρομή των στοιχείων της ποινικής υπόστασης του εγκλήματος που αποδίδεται σε ένα πρόσωπο, η συγκεκριμένη απόφαση θα έπρεπε να λαμβάνεται τουλάχιστον κατόπιν ειδικής διάταξης του εισαγγελέα, αν όχι όπως μέχρι σήμερα του δικαστικού συμβουλίου⁴⁸. Με τον τρόπο αυτό, διασφαλίζεται ότι πέραν της γενικής εισαγγελικής παραγγελίας και εποπτείας, υπό την οποία τελεί γενικώς η ποινική προδικασία, η σχετική πράξη υπόκειται ειδικώς στη βάση δικαστικού λειτουργού. Η πράξη αυτή του εισαγγελέα θα πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένη ως προς όλες τις σχετικές ουσιαστικές προϋποθέσεις. Εξάλλου, σε επείγουσες περιπτώσεις ή αυτόφωρα εγκλήματα, που αφορούν πάντως παρούσα ποινική διαδικασία, δεν θίγεται η εξασφάλιση των αποδείξεων μέσω της λήψης γενετικού υλικού που προβλέπεται στο άρθρο 243 παρ. 2 ΚΠΔ.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η αναφορά στις «διωκτικές αρχές» πρέπει να διαγραφεί καθόσον η γενετική ανάλυση πραγματοποιείται από τους ανακριτικούς υπαλλήλους όπως ειδικότερα προβλέπει ο ΚΠΔ ενώ ο όρος είναι ξένος στην ποινική δικονομία και δεν πληροί την απαίτηση για σαφή προσδιορισμό του αρμόδιου οργάνου.

Β) Η προτεινόμενη ρύθμιση αναθέτει την εποπτεία του αρχείου με τα γενετικά αποτυπώματα σε αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών, ο οποίος σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση αναλαμβάνει το ρόλο να διασφαλίσει τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών. Ο εισαγγελέας θα μπορούσε, συνεπώς, να αποτελεί επιπρόσθετη θεσμική εγγύηση.

Παράλληλα, επισημαίνεται ότι το σχετικό αρχείο τελεί υπό την εποπτεία της Αρχής, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων, στις οποίες ως θεσμική εγγύηση και ανήκουσα στον πυρήνα του ατομικού δικαιώματος προβλέπεται η ανάθεση του ελέγχου της επεξεργασίας στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων. Την ύπαρξη ανεξάρτητης αρχής προβλέπουν και όλα τα προμνημονευθέντα κείμενα υπερνομοθετικής ισχύος, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τη νομολογία του ΕΔΔΑ. Η απαίτηση για την εποπτεία από ανεξάρτητη αρχή δικαιολογείται συμπληρωματικώς και από την απαίτηση ο φορέας εποπτείας να διαθέτει την κατάλληλη στελέχωση και τεχνογνωσία. Μόνον έτσι διασφαλίζεται ουσιαστικώς το ατομικό δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

47. Υποστηρίζεται η άποψη ότι υπάρχει κατά το στάδιο της προδικασίας η δυνατότητα προσφυγής στο δικαστικό συμβούλιο με βάση τη γενική διάταξη του άρθρου 307 ΚΠΔ όπως επίσης ότι η τυχόν παραβίαση της αρχής της μη χρησιμοποίησης παρανόμως αποκτηθέντων αποδεικτικών μέσων αποτελεί αναιρετικό λόγο των βουλευμάτων κατά το άρθρο 484 παρ. 1 περ. ζ) ή των αποφάσεων κατά το άρθρο 510 παρ. 1 περ. θ) ΚΠΔ, πβλ. Θ. ΔΑΛΑΚΟΥΡΑ, όπ. π. και ιδίως σελ. 966-967

48. Αντιστοίχως η επιβολή περιοριστικών όρων κατά το άρθρο 282 ΚΠΔ, που αποτελεί πράξη δικονομικού καταναγκασμού, επιβάλλεται με ένταλμα του ανακριτή και έγγραφη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα αφού ακούσει το συνήγορο και τον κατηγορούμενο (άρθρο 283 ΚΠΔ) ενώ προβλέπεται η δυνατότητα προσφυγής στο συμβούλιο πλημμελειοδικών (άρθρο 285 ΚΠΔ)

Η εποπτεία από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων περιλαμβάνει σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 1 Ν. 2472/1997 τη γνωστοποίηση / άδεια του σχετικού αρχείου, τη γνωμοδότηση της Αρχής, τη διενέργεια ελέγχων, την επίλυση προσφυγών των υποκειμένων των δεδομένων καθώς και την επιβολή κυρώσεων.

Εξάλλου, η Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ, την οποία επικαλείται η αιτιολογική έκθεση της προτεινόμενης ρύθμισης, προβλέπει στο άρθρο 30 παρ. 5 ότι το προβλεπόμενο αρχείο τελεί υπό τον έλεγχο των Αρχών Προστασίας Δεδομένων⁴⁹. Θα ήταν ιδιαίτε- ρως δυσχερές και ανακόλουθο να διακρίνει κανείς τα δεδομένα που διαβιβάζονται και συλλέγονται από άλλα κράτη μέλη, εφόσον τα προς διαβίβαση δεδομένα, υπό το πρίσμα της αρχής της διαθεσιμότητας που προβλέπεται στο πρόγραμμα της Χά- γης, είναι εν δυνάμει όλα τα δεδομένα του εθνικού αρχείου.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη τη γραπτή και προφορική εισήγηση και μελέτησε κρίσιμα για το ζήτημα κείμενα διατάξεων, βιβλιογραφίας και νομολογίας, ιδίως της πρόσφατης ad hoc απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), S και Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 4-12-2008, μετά από διεξοδική συζήτηση, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Τα γενετικά αποτυπώματα προέρχονται από την (γενετική) ανάλυση του μη πυ- ρηνικού τμήματος του DNA, και αναφέρονται στην ταυτότητα, το φύλο, τη συγγέ- νεια σε ευθεία γενετική γραμμή και τη φυλετική προέλευση του ατόμου στο οποίο αφορούν, αφού τα ανωτέρω μπορούν να προσδιορισθούν με τη χρήση του ίδιου τε- χνικού εξοπλισμού (αναλώσιμα, kits). Το πληροφοριακό αυτό φορτίο, η αξιοπιστία των γενετικών αποτυπωμάτων σε σχέση με την ταυτοποίηση των ατόμων στα οποία αφορούν, η εξέλιξη της τεχνολογίας σε σχέση με τις δυνατότητες που μπορούν να αποκτήσουν στο μέλλον οι γενετικές αναλύσεις, το γεγονός ότι αρκούν για την ανάλυση DNA ελάχιστα υπολείμματα γενετικού υλικού και ότι το άτομο, σε μεγάλο βαθμό, δεν μπορεί να ελέγξει εάν έχει αφήσει τέτοια ίχνη, τα καθιστά διακριτά από άλλα μοναδικά χαρακτηριστικά του ατόμου, όπως τα δακτυλικά αποτυπώματα.

Το γενετικό υλικό περιέχει το σύνολο της γενετικής πληροφορίας, δηλαδή όχι μόνο το γενετικό αποτύπωμα αλλά ολόκληρο το γενετικό κώδικα του ανθρώπου, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με την υγεία του, ιδίως τη γε- νετική του προδιάθεση για συγκεκριμένες ασθένειες. Στο μέτρο που αποτελεί τον «υλικό» φορέα της γενετικής πληροφορίας πρέπει να λαμβάνονται, από σκοπιάς προστασίας των προσωπικών δεδομένων, τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα, ώστε να διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση ότι δεν θα υποστεί αθέμιτη εξέ- ταση με σκοπό την εξαγωγή προσωπικών δεδομένων, περισσότερων από όσων δη- λώνονται στο σκοπό επεξεργασίας τους. Το ΕΔΔΑ στην Απόφαση S και και Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 4-12-2008, σκ. 72-73, έκρινε ότι το γενετικό υλικό περιέχει ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, και η αποθήκευσή του αποτελεί per se επέμβαση στο δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής σύμφωνα με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).

Τα γενετικά αποτυπώματα αποτελούν, συνεπώς, προσωπικά δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. α) και γ) Ν. 2472/1997, αφού προσδιορίζουν αμέσως ή

⁴⁹ Ομοίως προβλέπει η Απόφαση - Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστα- σία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (άρθρο 25 και σκ. 34)

εμμέσως συγκεκριμένο άτομο από άποψη φυσική ή βιολογική. Στο μέτρο που από αυτά αποκαλύπτεται και η φυλετική προέλευση του ατόμου, αποτελούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 2 στοιχ. β) Ν. 2472/1997. Το ίδιο θα μπορούσε να ισχύσει πολύ περισσότερο για το γενετικό υλικό, ιδίως όταν αυτό αποθηκεύεται για μακρό χρονικό διάστημα, λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις. Σε κάθε περίπτωση η επεξεργασία του γενετικού υλικού, ακόμη και με μόνο σκοπό την εξαγωγή των γενετικών αποτυπωμάτων, ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους για το άτομο σε σχέση με το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων του. Η προσέγγιση αυτή ακολουθείται ήδη από άλλες ευρωπαϊκές Αρχές Προστασίας Δεδομένων, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Επόπτη, και αποτυπώνεται στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πιο συγκεκριμένα στην Απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2008/615/ΔΕΥ «σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος» (Ε.Ε. L 210, 6/08/2008), σύμφωνα με την οποία η δημιουργία αρχείου με γενετικά αποτυπώματα (προφίλ DNA) και η ανταλλαγή τους στο πλαίσιο της αρχής της διαθεσιμότητας επιτρέπεται για πιο περιορισμένους σκοπούς από ό,τι, π.χ. η ανταλλαγή δακτυλικών αποτυπωμάτων.

Η συλλογή, αποθήκευση, χρήση, διαβίβαση, καθώς και κάθε άλλη ενέργεια επεξεργασίας, υπό την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. δ) Ν. 2472/1997, αποτελεί περιορισμό του ατομικού δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α Σ). Η ερμηνεία της συνταγματικής αυτής διάταξης πρέπει να επιχειρείται υπό το φως των ερμηνευτικών λύσεων που δίδονται από τα ημεδαπά και αλλοδαπά ανώτατα δικαστήρια και κυρίως το ΕΔΔΑ, το οποίο έχει τον τελευταίο λόγο στην ερμηνεία του κλασικού καταλόγου των ατομικών δικαιωμάτων. Το ΕΔΔΑ έχει δεχθεί ότι η χρήση των γενετικών αναλύσεων για την εξιχνίαση αξιόποινων πράξεων αποτελεί έναν καταρχήν θεμιτό σκοπό σύμφωνα με το άρθρο 8 ΕΣΔΑ, τη Σύμβαση 108, τις Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης 87 (15) «για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα» και 92 (1) «για τη χρήση ανάλυσης DNA στο πλαίσιο της ποινικής δικαιοσύνης». Θα πρέπει ωστόσο να πληρούνται συγκεκριμένες, αυστηρές προϋποθέσεις ώστε να μη θίγεται ο πυρήνας του ατομικού δικαιώματος, ή, σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 ΕΣΔΑ, να αποτελεί αναγκαία επέμβαση στο ατομικό δικαίωμα σε μια δημοκρατική κοινωνία. Η αντίληψη αυτή υποστηρίζεται και από τα δικαστήρια άλλων κρατών μελών, όπως το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο (βλ. 2 BvR 1741/99 της 14.12.2000, σκ. 48 επ.) και αποτυπώνεται ήδη σε εθνικές νομοθεσίες άλλων κρατών μελών. Η γενετική ανάλυση και ιδίως σε σχέση με τη δημιουργία αρχείου γενετικών αποτυπωμάτων πρέπει να προβλέπεται ειδικώς σε νόμο, που θα έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και θα βρίσκεται σε αναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό της εξιχνίασης αξιόποινων πράξεων. Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των γενετικών αποτυπωμάτων οι απαιτήσεις ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νόμου και την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας είναι υψηλές, όπως αναλυτικά αναφέρονται στην εισήγηση.

Οι αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας και το τεκμήριο της αθωότητας διαπνέουν το ποινικό δίκαιο και την ποινική δικονομία, με σκοπό τη δικαιοκρατική απονομή δικαιοσύνης. Η ποινική προδικασία επιβάλλει την αυστηρή τήρηση της αρχής της αναλογικότητας λόγω των προσβολών των ατομικών δικαιωμάτων που μπορούν να λάβουν χώρα σε αυτό το στάδιο της ποινικής δίκης. Το δημόσιο συμφέρον προστασίας της κοινωνίας από το έγκλημα σταθμίζεται με τα ατομικά

δικαιώματα του ατόμου και δεν πρέπει να θίγεται ο πυρήνας τους. Η εξέταση DNA εντάσσεται στο κεφάλαιο για τα αποδεικτικά μέσα, ως ειδική μορφή πραγματογνωμοσύνης, παράλληλως δε συνιστά ανακριτική πράξη. Ως ανακριτική πράξη διέπεται από τα άρθρα 251, 243, 33, 34, 35 ΚΠΔ, τελεί υπό την εποπτεία του εισαγγελέως, και μόνο σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να διενεργείται. Για τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού ισχύει γενικώς ότι όσο επαχθέστερο είναι το μέτρο τόσο βαρύτερο πρέπει να είναι και το αποδιδόμενο στο πρόσωπο έγκλημα. Λόγω της επέμβασης που απαιτείται στο ανθρώπινο σώμα για τη λήψη γενετικού υλικού και της πληροφοριακής αξίας του αποτελέσματος της ανάλυσής του απαιτούνται ιδιαίτερες εγγυήσεις.

Με βάση τις παραπάνω σκέψεις και τις συναφείς επισημάνσεις της εισηγήσεως, η Αρχή διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις ως προς την επίμαχη τροπολογία:

Καταρχάς παρατηρείται ότι η ανάλυση DNA προβλέπεται σε ειδική διάταξη νόμου, η οποία εντάσσεται στο δεύτερο βιβλίο περί αποδείξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Η εν λόγω τροπολογία παρουσιάζει ως θετικά χαρακτηριστικά τα ακόλουθα: α) το γενετικό υλικό (δείγμα) καταστρέφεται αμέσως μετά την ανάλυση, β) απαιτείται να συντρέχουν σε ένα πρόσωπο σοβαρές ενδείξεις τέλεσης αξιόποινης πράξης, γ) περιορίζεται ο σκοπός της γενετικής ανάλυσης στην ταυτοποίηση του δράστη, και δ) προϋποτίθεται σύγκριση με εύρημα γενετικού υλικού σε τόπο που σχετίζεται με την υπό διερεύνηση αξιόποινη πράξη. Παρά ταύτα η ρύθμιση δεν έχει όλα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που απαιτούνται για τον περιορισμό του ατομικού δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, ιδίως όταν πρόκειται για χρήση γενετικών αναλύσεων στην ποινική διαδικασία.

Ειδικότερα:

1. Προκειμένου να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, υπό την ειδικότερη έκφανση της αναγκαιότητας, θα πρέπει να αποτυπωθεί θετικώς στο νόμο ότι η γενετική ανάλυση επιτρέπεται εφόσον η ταυτοποίηση του προσώπου δεν προκύπτει ήδη από άλλα αποδεικτικά μέσα. Συνεπώς, προτείνεται να προστεθεί η φράση «...εφόσον είναι αναγκαία» πριν από τη φράση «προς το σκοπό της διαπίστωσης της ταυτότητας του δράστη».

2. Διευρύνεται ιδιαίτερα ο κατάλογος των αξιόποινων πράξεων, για την εξιχνίαση των οποίων επιτρέπεται η λήψη και ανάλυση γενετικού υλικού. Περιλαμβάνονται σε αυτόν όλα τα κακουργήματα και τα πλημμελήματα που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τριών μηνών. Το γεγονός ότι η διάταξη δεν προβαίνει σε καμία διάκριση ανάμεσα στην εξιχνίαση της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης, για την οποία λαμβάνει χώρα η λήψη και ανάλυση του γενετικού υλικού, και της αποθήκευσης του γενετικού αποτυπώματος για τη μελλοντική εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων, σε συνδυασμό με την ευρεία πρόβλεψη ποινικών κυρώσεων σε νομοθετήματα εκτός του ειδικού μέρους του Ποινικού Κώδικα, καθιστά ιδιαίτερα προβληματική την ανωτέρω διεύρυνση του καταλόγου υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας. Για την αντιμετώπιση του ανωτέρω ζητήματος θα μπορούσαν να προταθούν δύο λύσεις λαμβάνοντας κυρίως υπόψη τη βούληση του νομοθέτη να δημιουργήσει σχετική βάση δεδομένων (αρχείο DNA): α) περιορισμός του καταλόγου των εγκλημάτων μόνο στα κακουργήματα ή β) κλιμάκωση του καταλόγου ως εξής: για την εξιχνίαση της συγκεκριμένης αξιόποινης πράξης διατήρηση του καταλόγου όπως προβλέπεται στην τροπολογία, περαιτέρω, για τη μελλοντική εξιχνίαση εγκλημάτων θα τηρούνται στη βάση δεδομένων τα γενετικά αποτυπώματα μόνο όσων κατηγορούνται για εγκλήματα ιδιαίτερης βαρύτητας (για παράδειγμα κακουργήματα) ή / και για εγκλήματα τα οποία στρέφονται κατά συγκεκριμένων έννομων αγαθών (για παράδειγμα

κατά της γενετήσιας ελευθερίας σε βαθμό πλημμελήματος). Εάν προτιμηθεί η δεύτερη λύση, για την υποβοήθηση της *in concreto* κρίσης για το πρόσωπο που αφορά η αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων του, πρέπει το κριτήριο της βαρύτητας να συνδυάζεται με άλλα χαρακτηριστικά, όπως ειδικά μνημονευόμενα περιστατικά της προηγούμενης ζωής του και της προσωπικότητας του ώστε να καθίσταται δυνατή η εξατομικευμένη αρνητική πρόγνωση.

3. Η φράση «άλλων εγκλημάτων» στην παρ. 2 του άρθρου 200Α, όπως αυτό τροποποιείται, θα πρέπει να συμπληρωθεί με τις λέξεις «που προβλέπονται στην παρ. 1» έτσι ώστε να μην είναι δυνατή η εκ πλαγίου διεύρυνση του καταλόγου των αξιόποινων πράξεων.

4. Η τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων προβλέπεται αδιακρίτως και για απεριόριστο χρονικό διάστημα ως προς το πρόσωπο, στο οποίο αφορούν (θάνατος του υπόπτου). Ειδικότερα, δεν γίνεται διάκριση ανάμεσα σε καταδικασθέντες και αθωωθέντες, σε ενήλικες και ανηλίκους. Η γενικότητα της ρύθμισης, σε συνδυασμό με την έλλειψη ουσιαστικών κριτηρίων για την αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων, προσκρούει στην αρχή της αναλογικότητας, στην ειδικότερη αρχή του ορισμένου και αναγκαίου χρόνου τήρησης των προσωπικών δεδομένων και στην υποχρέωση αυξημένης προστασίας που υπέχει η πολιτεία έναντι των ανηλίκων και των καταδικασθέντων για επανένταξή τους μετά την έκτιση της ποινής. Για τη μεταχείριση των ανηλίκων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις των άρθρων 121 επ. Ποινικού Κώδικα (ΠΚ). Ως προς τους αθωωθέντες καταλύεται το τεκμήριο αθωότητας. Θα πρέπει συνεπώς να υπάρξει ειδικότερη ρύθμιση των προαναφερθεισών περιπτώσεων, ως εξής: α) διαγραφή από το αρχείο (βάση) γενετικών αποτυπωμάτων των προσώπων που αθωώθηκαν αμετάκλητα για οποιονδήποτε λόγο, β) τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων των προσώπων που καταδικάστηκαν αμετάκλητα για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μετά την έκτιση της ποινής, γ) μη τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων ανηλίκων έως 13 ετών στους οποίους επιβάλλονται μόνον αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα, και δ) τήρηση των γενετικών αποτυπωμάτων ανηλίκων άνω των 13 ετών που καταδικάστηκαν αμετάκλητα για μικρότερο χρονικό διάστημα από ό,τι στην περίπτωση ενήλικων καταδικασθέντων.

5. Λαμβάνοντας υπόψη ότι α) από την τροπολογία προκύπτει εμμέσως η τήρηση αταυτοποίητων γενετικών αποτυπωμάτων με τα οποία συγκρίνονται τα γενετικά αποτυπώματα του υπόπτου προς το σκοπό εξιχνίασης άλλων εγκλημάτων, β) τα αταυτοποίητα γενετικά αποτυπώματα δεν είναι αδιάφορα από τη σκοπιά της προστασίας των προσωπικών δεδομένων καθόσον οδηγούν στην ταυτοποίηση του δράστη και γ) την Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που περιέχει σχετικές ρυθμίσεις (άρθρα 4, 26 παρ. 2), κρίνεται ότι πρέπει να ρυθμισθούν θετικώς οι προϋποθέσεις τήρησης των αταυτοποίητων γενετικών αποτυπωμάτων, ώστε να μη χρησιμοποιούνται για την εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων πέραν όσων προβλέπονται στην τροπολογία. Επιτρέπεται, ωστόσο, να αποθηκεύονται με ελαστικότερες προϋποθέσεις. Ο χρόνος τήρησής τους προτείνεται να συμπίπτει με το χρόνο παραγραφής του εγκλήματος, στο πλαίσιο του οποίου συλλέχθηκαν.

6. Σε τυπικό νόμο ή προεδρικό διάταγμα, σχετικό με τις αρμοδιότητες και την οργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, θα πρέπει να προβλεφθούν τουλάχιστον και τα ακόλουθα ως προς το αρχείο των γενετικών αποτυπωμάτων: α) ο σκοπός της διαβίβασης και της επιγραμμικής (on-line) πρόσβασης των γενετικών αποτυπωμάτων, ο οποίος θα πρέπει να συμπίπτει με το σκοπό, για τον οποίο επιτρέπεται η αρχική αποθήκευσή τους, β) οι δημόσιες αρχές που έχουν πρόσβαση στο αρχείο

ή προς τις οποίες επιτρέπεται η διαβίβαση, γ) τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης ενημέρωσης που υπέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ότι τηρείται το σχετικό αρχείο και ότι τα αποτυπώματα του συγκεκριμένου προσώπου θα αποθηκευθούν στο εν λόγω αρχείο, δ) οι διαδικασίες διαγραφής και κλειδώματος των δεδομένων, όταν αυτά δεν διαγράφονται, ε) τα κατάλληλα μέτρα φυσικής και λογικής ασφάλειας του αρχείου, ώστε να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση, η τροποποίηση και διαβίβαση των δεδομένων και να ελέγχεται κάθε επέμβαση σε αυτά.

7. Η τροπολογία καταργεί το δικαστικό συμβούλιο και ως εκ τούτου υποβαθμίζει τη λήψη και ανάλυση του γενετικού υλικού σε απλή ανακριτική πράξη. Κατά συνέπεια, οι ανακριτικοί υπάλληλοι των άρθρων 33 και 34 του ΚΠΔ έχουν τη δυνατότητα να προβαίνουν σε λήψη και ανάλυση του γενετικού υλικού με απλή παραγγελία του εισαγγελέα ή χωρίς αυτή στις περιπτώσεις που περιοριστικά αναφέρονται στο άρθρο 243 παρ. 2 ΚΠΔ. Επειδή, όμως, η λήψη γενετικού υλικού συνιστά ιδιαίτερα έντονη επέμβαση και προϋποθέτει την εξειδίκευση αόριστων νομικών εννοιών (σοβαρές ενδείξεις, και, σύμφωνα με τις παρούσες παρατηρήσεις, ως προς την αποθήκευση των γενετικών αποτυπωμάτων στο αρχείο τη συνδρομή αρνητικής πρόγνωσης σε συγκεκριμένο πρόσωπο) πρέπει να προβλεφθεί ρητώς ότι η εν λόγω πράξη αποφασίζεται από το δικαστικό συμβούλιο ή τουλάχιστον από τον εισαγγελέα με ειδική διάταξη. Άλλωστε αυτό δεν εμποδίζει την εξασφάλιση των αποδεικτικών στοιχείων (με τη λήψη όχι την ανάλυση του γενετικού υλικού) σε επείγουσες περιπτώσεις σύμφωνα με το άρθρο 243 παρ. 2 ΚΠΔ. Για την αποφυγή τυχόν παρερμηνείας της διάταξης πρέπει να απαλειφθούν οι ακόλουθοι δύο όροι: α) ο όρος «διωκτικές αρχές» που δεν προσδίδει κάποια επιπρόσθετη σημασία αφού οι αστυνομικοί υπάλληλοι είναι γενικοί ανακριτικοί υπάλληλοι και υπό αυτή την ιδιότητα θα ενεργήσουν σύμφωνα με το άρθρο 95 παρ. 1 Π.Δ. 141/1991 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας, ενώ, εξάλλου, ο όρος διωκτικές αρχές δεν ορίζεται στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας β) ο όρος «υποχρεωτικώς» καθότι η πράξη είναι υποχρεωτική μόνον εφόσον συντρέχουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις. Συνεπώς, ο όρος αυτός είναι περιττός αλλά και αδόκιμος διότι μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα κατά την εφαρμογή του μέτρου.

8. Προβλέπεται η εποπτεία του αρχείου με τα γενετικά αποτυπώματα από αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών. Ο εισαγγελέας αποτελεί αναμφίβολα επιπρόσθετη θεσμική εγγύηση. Εάν, ωστόσο, ήθελε θεωρηθεί ως εναλλακτική εγγύηση αντί της εποπτείας που ασκεί η Αρχή Προστασίας Δεδομένων, τούτο θα προσέκρουε στον πυρήνα του άρθρου 9Α Σ, το οποίο προβλέπει τη λειτουργία της Αρχής ως θεσμική εγγύηση του ατομικού δικαιώματος. Επίσης, τούτο, δεν θα ήταν σύμφωνο με το άρθρο 8 παρ. 2 της ΕΣΔΑ και τις προϋποθέσεις που θέτουν οι Συστάσεις 87 (15) και 92 (1) του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ύπαρξη ανεξάρτητης αρχής ελέγχου, όπως τα ανωτέρω ερμηνεύονται και στη νομολογία του ΕΔΔΑ (πβλ. και υπ. αρ. 1/2009 Γνωμοδότηση της Αρχής). Η ανεξάρτητη αρχή, εκτός του στοιχείου της ανεξαρτησίας, προϋποθέτει για την ουσιαστική προστασία του ατομικού δικαιώματος, κατάλληλη στελέχωση και τεχνογνωσία που κατά τεκμήριο υπάρχει στις Αρχές Προστασίας Δεδομένων. Τα χαρακτηριστικά αυτά δεν πληρούνται με την ανάθεση όλης της εποπτείας αποκλειστικά σε έναν εισαγγελέα που δεν διαθέτει ειδικές και τεχνικές γνώσεις στον τομέα.

Τέλος, τυχόν αφαίρεση της εποπτείας του σχετικού αρχείου από την Αρχή δεν καθιστά δυνατή ούτε τη συμμόρφωση της χώρας με τις υποχρεώσεις που έχει

αναλάβει στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (τρίτος πυλώνας) και ειδικότερα με την Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ, την οποία επικαλείται η αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή γενετικών δεδομένων, η εν λόγω Απόφαση αναθέτει την εποπτεία του αρχείου στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων. Αυτό προκύπτει ιδίως από τις διατάξεις των παρ. 3 και 5 του άρθρου 30, σύμφωνα με τις οποίες προβλέπονται μάλιστα συγκεκριμένες αρμοδιότητες των Αρχών Προστασίας Δεδομένων, και της παρ. 1 του άρθρου 25, σύμφωνα με την οποία κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο τις ρυθμίσεις του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου (181) της 8.11.2001 (της Σύμβασης 108) και της Σύστασης 87 (15) του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπου προβλέπεται ρητώς η ανάθεση της εποπτείας σε ανεξάρτητη αρχή ελέγχου. Εξάλλου, η πλέον πρόσφατη Απόφαση-Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 350, 27.11.2008) για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, δηλαδή στον τρίτο πυλώνα, προβλέπει ως υποχρεωτική την εποπτεία των σχετικών επεξεργασιών και αρχείων από τις εθνικές αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων (άρθρο 25 σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 33 έως 35 του προοιμίου) και μεταξύ άλλων για το λόγο τούτο ρητώς αναφέρει ότι η προγενέστερη Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ κατ'εξοχήν ως ειδικότερη, αφού πληροί όλα τα απαιτούμενα ποιοτικά χαρακτηριστικά (αιτιολογική σκέψη 39). Η μνεία της δικαστικής αρχής στο άρθρο 30 παρ. 5 της Απόφασης 2008/615/ΔΕΥ έχει το νόημα ότι το θιγόμενο πρόσωπο θα πρέπει να έχει την επιπλέον δυνατότητα έννομης προστασίας με βάση τις διατάξεις για τη νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων του σε συνδυασμό και με τυχόν διατάξεις αστικής και ποινικής ευθύνης. Θα ήταν δε ιδιαίτερος δυσχερές και ανακόλουθο να αποδώσει κανείς αυτή την ολοκληρωμένη προστασία μόνο στα γενετικά αποτυπώματα του εθνικού αρχείου που διαβιβάζονται σε και συλλέγονται από άλλα κράτη μέλη, εφόσον, υπό το πρίσμα της αρχής της διαθεσιμότητας που προβλέπει το πρόγραμμα της Χάγης, όλα τα δεδομένα του εθνικού αρχείου είναι εν δυνάμει διαθέσιμα και στις αρμόδιες αρχές των υπόλοιπων κρατών μελών.

Το τελικό συμπέρασμα είναι ότι η επίμαχη τροπολογία πρέπει να συμπληρωθεί σύμφωνα με τις παραπάνω παρατηρήσεις προκειμένου να εναρμονίζεται πλήρως με τις επιταγές που απορρέουν από το άρθρο 9Α Σ και το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 3/2009**ΕΝΝΟΜΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ.**

I. Τα τελευταία χρόνια η Αρχή δέχεται σημαντικό αριθμό ερωτημάτων από τη Δημόσια Διοίκηση και προσφυγών από πολίτες σχετικά με τη νομιμότητα χορήγησης, ύστερα από εισαγγελική παραγγελία, δημοσίων εγγράφων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα. Συγκεκριμένα, η Αρχή καλείται να αποφανθεί ως προς τις εξής δύο κυρίως περιπτώσεις:

α) Ο αιτών ζητεί πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα που περιέχουν δεδομένα άλλου προσώπου και η Διοίκηση αρνείται να του τα χορηγήσει, με αποτέλεσμα ο αιτών να ζητεί και να λαμβάνει εισαγγελική παραγγελία που να επιτάσσει τη χορήγηση. Η Διοίκηση, όμως, παρά την ύπαρξη της εισαγγελικής παραγγελίας, διαπιστώνει ότι τα ζητηθέντα στοιχεία εμπίπτουν σε απόρρητο ειδικά προβλεπόμενο από το νόμο ή/και στη νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, λόγω αμφιβολιών για τη νομιμότητα της χορήγησης, διαβιβάζει στην Αρχή το συνοδευόμενο από εισαγγελική παραγγελία αίτημα του ενδιαφερομένου για παροχή σχετικής γνωμοδότησης.

β) Η Διοίκηση, προς συμμόρφωση σε σχετική εισαγγελική παραγγελία, χορηγεί στον αιτούντα δημόσια έγγραφα που περιέχουν δεδομένα άλλου προσώπου. Το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα έγγραφα, υποβάλλει προσφυγή στην Αρχή παραπονούμενο για το μη σύννομο της χορήγησης αυτής.

II. Η εισαγγελική παραγγελία προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988 (Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων - Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών), σύμφωνα με την οποία ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών *“δικαιούται να παραγγέλει στις υπηρεσίες του δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των οργανισμών κοινής ωφέλειας και όλων γενικά των επιχειρήσεων του δημοσίου τομέα, να παραδώσουν έγγραφα ή να χορηγήσουν αντίγραφά τους, όταν το ζητήσουν νομικά ή φυσικά πρόσωπα που έχουν δικαίωμα ή έννομο συμφέρον, εκτός αν πρόκειται για έγγραφα από αυτά που αναφέρονται στο άρθρο 261 του Κ.Π.Δ.”*, δηλαδή για έγγραφα που κατέχουν πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί δημόσια υπηρεσία και αφορούν στρατιωτικό ή διπλωματικό μυστικό που ανάγεται στην ασφάλεια του κράτους καθώς και έγγραφα που κατέχουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 212 ΚΠΔ (κληρικοί, συμβολαιογράφοι, συνήγοροι, ιατροί, φαρμακοποιοί, οι βοηθοί αυτών και οι μαίες) και ανάγονται σε μυστικό που σχετίζεται με το λειτούργημα ή επάγγελμά τους. Κατά το γράμμα της ως άνω διάταξης, η εισαγγελική παραγγελία μπορεί να αφορά και σε έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα του ίδιου του υποκειμένου των δεδομένων ή προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων.

III. Σε σχετικές Γνωμοδοτήσεις διάφορων δημοσίων οργάνων, ως προς τη φύση, τη δεσμευτικότητα και το περιεχόμενο της εισαγγελικής παραγγελίας, παρατηρείται έλλειψη ομοιόμορφης και ολοκληρωμένης αντιμετώπισης του ζητήματος ενίοτε και μέσα στους κόλπους του ίδιου οργάνου. Ειδικότερα:

α) Κατά την κρατούσα άποψη των Εισαγγελικών Αρχών αναφορικά με τη φύση της εισαγγελικής παραγγελίας, (πρβλ. κυρίως Γνωμοδότηση 1/2005 Εισ.ΑΠ και Εγκύκλιο 6/2006 Εισ.ΑΠ, σε συνδυασμό με Γνωμοδοτήσεις 84/1995 Εισ.Πλ.Αρτας, 5/1998 Εισ.ΑΠ, 17/1999 Εισ.ΑΠ, 26/03/1999 Εισ.Πρωτ.Αθηνών, 7/2000 Εισ.Πρωτ. Κέρκυρας, διαθέσιμες στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων ΝΟΜΟΣ), η ως άνω ει-

σαγγελική παραγγελία φέρει το χαρακτήρα δικαστικής πράξης-διάταξης, αφού προέρχεται από δικαστικό λειτουργό που ενεργεί στο πλαίσιο αυτής του της ιδιότητας (δεδομένου ότι ο Εισαγγελέας είναι ισόβιος δικαστικός λειτουργός με προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία - βλ. άρθρα 87 επ. του Συντάγματος). Κατά μια άλλη, πρόσφατη άποψη (Γνωμοδότηση 7/2007 Εισ.ΑΠ), η εισαγγελική παραγγελία είναι ιδιότυπη πράξη διοικητικού χαρακτήρα. Καθόσον αφορά τη δεσμευτικότητα της εισαγγελικής παραγγελίας, η πρώτη και κρατούσα άποψη υποστηρίζει ότι για να έχει η εισαγγελική παραγγελία χαρακτήρα δικαστικής πράξης, θα πρέπει να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις: (i) να είναι αιτιολογημένη και (ii) να μην αποτελεί απλό διαβιβαστικό της σχετικής αίτησης, χωρίς τη ρητή έκφραση γνώμης του συντάκτη της. Συγκεκριμένα, πολλές φορές οι Εισαγγελείς απλώς διαβιβάζουν την σχετική αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία με την ένδειξη “δια τα καθ’ υμάς περαιτέρω” ή “για τις περαιτέρω ενέργειες”, χωρίς δηλαδή να λάβουν σαφή θέση επί της χορήγησης ή μη των ζητηθέντων εγγράφων. Όπως αποδέχονται οι σχετικές Εισαγγελικές Γνωμοδοτήσεις, η ενέργεια αυτή είναι αντίθετη με την προμνημονευόμενη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β’ του Ν. 1756/1988, το οποίο επιβάλλει στον Εισαγγελέα είτε να δώσει ρητή παραγγελία, εφόσον συντρέχουν οι προς τούτο προϋποθέσεις (κάτι το οποίο θα πρέπει να έχει ελέγξει), είτε να απορρίψει την αίτηση αιτιολογώντας την απόρριψη. Εάν, σύμφωνα πάντα με τις ως άνω Γνωμοδοτήσεις, η εισαγγελική παραγγελία φέρει τα παραπάνω χαρακτηριστικά, είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση, η οποία υποχρεούται να χορηγήσει τα έγγραφα, έστω και αν έχει άλλη άποψη. Υπεύθυνος είναι ο συντάκτης της εισαγγελικής παραγγελίας. Από την άλλη πλευρά, η πρόσφατη άποψη της Εισαγγελίας που χαρακτηρίζει τις εισαγγελικές παραγγελίες ως ιδιότυπες πράξεις διοικητικού χαρακτήρα (Γνωμοδότηση 7/2007 Εισ.ΑΠ.) υποστηρίζει ότι μπορούν ως διοικητικές πράξεις να ανακληθούν, όπως επίσης και να επαναληφθούν αν εκλείψουν οι λόγοι που επέβαλαν την ανάκλησή τους. Σε περίπτωση ανάκλησης και επανάληψης της παραγγελίας, εκτελεστέα είναι η τελευταία παραγγελία ή σε περίπτωση έκδοσης αντιφατικών παραγγελιών εκτελεστέα θα είναι η από τον Διευθύνοντα την Εισαγγελία προσδιοριζόμενη. Ωστόσο, στην συγκεκριμένη Γνωμοδότηση δεν αναφέρεται προηγούμενο “νομολογιακό” παράδειγμα ανάκλησης εισαγγελικής παραγγελίας. Τέλος, καθόσον αφορά το περιεχόμενο της εισαγγελικής παραγγελίας, υποστηρίζεται ότι, εάν πληρούνται οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις, δηλαδή της ρητής και αιτιολογημένης διάταξης, η εισαγγελική παραγγελία δύναται να αφορά και σε έγγραφα που εμπίπτουν στους περιορισμούς που θέτουν οι διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 3 ΚΔΔιαδ και 16 παρ. 3 του ν. 1599/86 (π.χ. έγγραφα που αφορούν στην ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτων) με μόνο όριο τα απόρρητα που προβλέπονται σε ειδικές διατάξεις νόμου, όπως το φορολογικό, τραπεζικό, ιατρικό απόρρητο. Σε σχέση με την προστασία προσωπικών δεδομένων, υποστηρίζεται ότι ο Εισαγγελέας δεν είναι υποχρεωμένος να εξετάζει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του Ν. 2472/1997, ακόμα και αν στα έγγραφα που ζητούνται περιλαμβάνονται και ευαίσθητα δεδομένα (έτσι ρητά η Γνωμοδότηση 1/2005 Εισ.ΑΠ και ομοίως η Εγκύκλιος 6/2006 Εισ.ΑΠ). Η άποψη αυτή στηρίζεται στα εξής επιχειρήματα: (i) Ο Ν. 2472/1997 δεν θεσπίζει κανενός είδους απόρρητο, οπότε δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις του άρθρου 5 παρ. 3 του Ν. 2690/1999 (ΚΔΔιαδ). (ii) Ο Ν. 2690/1999 δεν αναφέρει καθόλου το Ν. 2472/1997 ως όριο πρόσβασης του πολίτη στα δημόσια έγγραφα. Δεδομένου, λοιπόν, ότι ο Ν. 2690/1999 είναι μεταγενέστερος και ειδικότερος του Ν. 2472/1997, αν ο νομοθέτης ήθελε να θεσπίσει απόρρητο υπέρ του τελευταίου, θα το όριζε ρητώς στο Ν. 2690/1999.

β) Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Γνωμοδοτήσεις 877/1988, 710/1993, 96/1995, 94/2001, 430/2007 -εφεξής ΝΣΚ-) υποστηρίζει ότι η εισαγγελική παραγγελία δεν είναι δεσμευτική όταν η χορήγηση αντιγράφων απαγορεύεται από ρητή διάταξη νόμου, ειδικά όταν πρόκειται για απόρρητο εκ του νόμου. Αν η χορήγηση δεν απαγορεύεται από ειδικές διατάξεις, τότε η εισαγγελική παραγγελία είναι δεσμευτική για τη Διοίκηση, υπό τον όρο, όμως, ότι ο Εισαγγελέας έχει εξετάσει το δικαίωμα ή έννομο συμφέρον του αιτούντος και είτε δίνει ρητή και αιτιολογημένη παραγγελία, είτε προβαίνει σε ρητή και αιτιολογημένη απόρριψη του αιτήματος. Αν όμως η εισαγγελική παραγγελία δεν περιέχει ρητή έκφραση γνώμης και περαιτέρω παραγγελία του εισαγγελικού λειτουργού προς την αρμόδια διοικητική αρχή για τη γνωστοποίηση στον αιτούντα των ζητούμενων στοιχείων, αλλά αποτελεί απλώς διαβίβαση προς αυτήν της σχετικής αίτησης προς αξιολόγηση του περιεχομένου της και για τις εντεύθεν προσήκουσες νόμιμες ενέργειές της, τότε από ένα τέτοιο εισαγγελικό έγγραφο δεν γεννάται υποχρέωση της Διοίκησης προς παροχή των ζητούμενων στοιχείων.

Οι προαναφερθείσες Γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ καταλήγουν στα ανωτέρω συμπεράσματα επισημαίνοντας, ωστόσο, ότι ο Εισαγγελέας δεν συνιστά δικαστήριο (ποινικό ή αστικό), και ως εκ τούτου στερείται του δικαιώματος να επιλύει διαφορά που έχει ανακύψει μεταξύ διοικητικής δημόσιας υπηρεσίας ή υπαλλήλου αυτής και ιδιώτη, ως προς το αν ο τελευταίος δικαιούται να λάβει αντίγραφο δημοσίου εγγράφου. Στη Γνωμοδότηση 501/2007 (σελ. 7 επ.) διατυπώθηκε από ορισμένα μέλη και η εξής άποψη, χωρίς ωστόσο αυτή να είναι κρίσιμη για την επίλυση της συγκεκριμένης περίπτωσης: (i) Εάν η εν λόγω αρμοδιότητα του Εισαγγελέα θεωρηθεί ότι αποτελεί διοικητικής φύσεως αρμοδιότητα, εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 89 παρ. 3 εδ. α' του Συντάγματος, η οποία προβλέπει ότι *“Η ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς απαγορεύεται”*. (ii) Εάν η εν λόγω αρμοδιότητα θεωρηθεί ως δικαστική αρμοδιότητα και η εκδιδόμενη υπ' αυτού παραγγελία χαρακτηριστεί ως δικαστική διάταξη, τότε και πάλι η αρμοδιότητα αυτή, εφόσον ασκείται προς προστασία δικαιώματος ή έννομου συμφέροντος, το οποίο προβάλλεται στο πλαίσιο διοικητικής διαφοράς, συνιστά ανεπίτρεπτη επέμβαση εισαγγελικού λειτουργού στην επίλυση της διοικητικής αυτής διαφοράς, κατά παραβίαση των άρθρων 94 παρ. 1 και 95 παρ. 1 περ. α' του Συντάγματος, όπου προβλέπεται ότι η σχετική κατηγορία διοικητικών διαφορών ανήκει στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας και των διοικητικών δικαστηρίων. Η άποψη αυτή υποστηρίζεται εμμέσως και σε μια προγενέστερη Γνωμοδότηση (ΝΣΚ 228/2001), όπου επισημαίνεται ότι η εντολή ενός Εισαγγελέα, ως οργάνου της δικαστικής εξουσίας, προς όργανα της Δημόσιας Διοίκησης για τη διενέργεια ή την παράλειψη μιας πράξης συνιστά συνταγματικά ανεπίτρεπτη επέμβαση της δικαστικής εξουσίας στα έργα της εκτελεστικής (με βάση την αρχή διάκρισης των εξουσιών, άρθρο 26 του Συντάγματος). Συνεπώς (συνεχίζει η ίδια Γνωμοδότηση), η υπάρχουσα τυποποιημένη εισαγγελική παραγγελία για τη χορήγηση αντιγράφων διοικητικών εγγράφων προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα έχει την έννοια της υποχρέωσης της Διοίκησης να ερευνήσει το σχετικό αίτημα και να χορηγήσει αντίγραφα των αιτούμενων εγγράφων, εφόσον από την έρευνα που κάνει δεν προκύπτει ότι αυτό - για οποιοδήποτε νόμιμο λόγο - απαγορεύεται και δεν θα μπορούσε να είναι άλλο το νόημα της εισαγγελικής παραγγελίας, εφόσον ο (παραγγέλλων) Εισαγγελέας δεν γνωρίζει καν το περιεχόμενο των σχετικών εγγράφων.

Αναφορικά δε με το κατά πόσο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο Ν. 2472/1997 στην περίπτωση εισαγγελικής παραγγελίας, το ΝΣΚ φαίνεται να υιοθετεί την προαναφερθείσα άποψη των Εισαγγελικών Αρχών (βλ. ανωτέρω υπό α').

γ) Κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη (βλ. πόρισμα 9227.2/03/29.09.2003 με περαιτέρω παραπομπή σε σχετική αρθρογραφία), με το άρθρο 25 παρ. 4 του Ν. 1756/1988 καθιερώνεται *ταχεία διαδικασία "δικαστικής" προστασίας του πολίτη για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα*. Τονίζεται μάλιστα ότι από την ίδια τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 25 παρ. 4 του Ν. 1756/1988 προκύπτει ότι με τη διάταξη αυτή ενδυναμώνεται το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα.

δ) Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα είχε διατυπώσει αρχικά την άποψη ότι στην περίπτωση της εισαγγελικής παραγγελίας, ο αρμόδιος εισαγγελικός λειτουργός εφαρμόζει, προκειμένου να εκδώσει την παραγγελία, τις σχετικές διατάξεις του νόμου και συνεπώς αυτός στον οποίο απευθύνεται οφείλει να συμμορφώνεται σχετικά (Απόφαση 147/2001, παρ. 5β). Στη συνέχεια, η Αρχή περιόρισε την δεσμευτικότητα της εισαγγελικής παραγγελίας υποστηρίζοντας ότι η τελευταία είναι δεσμευτική μόνο όταν στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων του, ο εισαγγελικός λειτουργός ζητεί την παροχή στοιχείων λόγω άσκησης ποινικής δίωξης ή όταν ρητά ορίζεται και επιτάσσεται από το νόμο (βλ. Γνωμοδοτήσεις 79/2002, 3/2003 και Αποφάσεις 8/2003, 27/2006). Η Αρχή δέχεται, δηλαδή, ότι κατά το στάδιο προκαταρκτικής εξέτασης, προανάκρισης ή κύριας ανάκρισης, η αναζήτηση εγγράφων από τον Εισαγγελέα και τις ανακριτικές αρχές είναι νόμιμη και κρίνεται με βάση τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ακριβώς διότι ο Εισαγγελέας και οι ανακριτικές αρχές λειτουργούν στο πλαίσιο της δικαστικής τους εξουσίας (βλ. την υπ' αριθμ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΞ/2291/22.06.2005 επιστολή του Προέδρου της Αρχής προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου). Από την άποψη αυτή συνάγεται ότι στην ποινική διαδικασία εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι οποίες ως ειδικές κατ'εξουσία του Ν. 2472/1997, όπως εξάλλου έχει κρίνει και ο Άρειος Πάγος (ΑΠ 1945/02 - ΠοινΔικ 2003/626, ΑΠ 1713/2006 - ΠοινΧρ ΝΖ/792 = ΝοΒ 07/443. Σχετική και η υπ' αριθμ. 96/2008 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ). Σε κάθε άλλη περίπτωση η εισαγγελική παραγγελία δεν είναι δεσμευτική, και ο υπεύθυνος επεξεργασίας, εφόσον διαφωνεί με την εισαγγελική παραγγελία, μπορεί να προσφύγει στην Αρχή, στην οποία σύμφωνα με το Σύνταγμα και το Ν. 2472/1997 ανήκει ο τελικός έλεγχος της κρίσης για τη νομιμότητα της παροχής των ζητηθέντων στοιχείων. Τέλος, η Αρχή έχει δεχθεί ότι η εισαγγελική εντολή δεν είναι προϋπόθεση για τη νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, ώστε μόνο εκ του λόγου ότι δεν δόθηκε εισαγγελική εντολή να καθίσταται παράνομη η επεξεργασία (βλ. Απόφαση 30/2005).

Με βάση τα πορίσματα της παραπάνω έρευνας, η Εισήγηση καταλήγει στα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Η Αρχή είναι αρμόδια σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 19 παρ. 1 στοιχ. ιγ) εδ. α' και β' του Ν. 2472/1997 να γνωμοδοτήσει επί του θέματος καθώς η χορήγηση, εν προκειμένω κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, δημοσίων εγγράφων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα συνιστά επεξεργασία κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. δ) του Ν. 2472/1997 και την εξέταση της νομιμότητας της συγκεκριμένης επεξεργασίας έχει ζητήσει η Διοίκηση ως υπεύθυνος επεξεργασίας και υποκείμενα των δεδομένων με την υποβολή σχετικών παραπόνων.

2. Οι έννομες συνέπειες της εισαγγελικής παραγγελίας όπως προβλέπεται στο άρθρο 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988 θα πρέπει να εξετασθούν συστηματικώς, υπό το πρίσμα και των λοιπών διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, του Συντάγματος και του κοινοτικού δικαίου.

3. Με το άρθρο 9Α του Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα προστασίας των πολιτών από την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων, ενώ παράλληλα η διασφάλιση της προστασίας αυτής ανατίθεται σε ανεξάρτητη αρχή. Η άσκηση του συνταγματικού αυτού δικαιώματος ρυθμίζεται από το Ν. 2472/1997 και η προστασία του διασφαλίζεται από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Εξάλλου, το άρθρο 5Α σε συνδυασμό με το άρθρο 10 του Συντάγματος καθιερώνουν, ως έκφραση της διαφανούς δράσης της Διοίκησης, το δικαίωμα γνώσης των δημοσίων εγγράφων, το οποίο εξειδικεύεται με το άρθρο 5 του Ν. 2690/1999 (ΚΔΔιαδ). Με την επισήμανση ότι η διάταξη αυτή του ΚΔΔιαδ δεν μπορεί παρά να εφαρμόζεται μόνο σε έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων, αφού όσον αφορά δεδομένα του ίδιου του υποκειμένου εφαρμόζεται, ως ειδικότερη ρύθμιση, το άρθρο 12 του Ν. 2472/1997 που κατοχυρώνει το δικαίωμα πρόσβασης¹, τα δύο ως άνω συνταγματικά δικαιώματα θα πρέπει σε περίπτωση σύγκρουσης να εναρμονίζονται πρακτικώς σύμφωνα και με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 25 Σ². Η άσκηση του ενός δικαιώματος δεν πρέπει να αποκλείει εξ ορισμού το άλλο³. Επομένως, ο εισαγγελικός λειτουργός, δεσμευόμενος κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του από την αρχή της νομιμότητας, σύμφωνα και με το άρθρο 24 παρ. 2 και 4 του Ν. 1756/1988, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του, κατά την έκδοση εισαγγελικής παραγγελίας, όλους τους σχετικούς νόμους, δηλαδή όχι μόνο τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988, αλλά, μεταξύ άλλων, το Ν. 2472/1997 και το άρθρο 5 του Ν. 2690/1999 με τους εκάστοτε περιορισμούς που αυτοί θέτουν. Οι Εισαγγελικές Γνωμοδοτήσεις, ενώ δέχονται τον περιορισμό ως προς τα απόρρητα που προβλέπονται από νόμο, π.χ. το φορολογικό απόρρητο, δεν εφαρμόζουν το ίδιο για τους λοιπούς περιορισμούς που θέτουν η διάταξη του άρθρου 5 παρ. 3 του Ν. 2690/1999 (ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, πρακτικά υπουργικού συμβουλίου, παρεμπόδιση της έρευνας υπόθεσης) και οι διατάξεις του Ν. 2472/1997. Παρατηρείται ότι και στη θεωρία διαμορφώνεται τελευταίως η άποψη περί σωρευτικής εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 25 παρ. 4 εδ. β' του Ν. 1756/1988, 5 του Ν. 2690/1999 και του Ν. 2472/1997 και επισημαίνονται οι συνέπειες της σύγχυσης αρμοδιοτήτων (Διοίκησης, Εισαγγελέα) και της ανασφάλειας δικαίου όταν το ίδιο αίτημα μπορεί να έχει διαφορετική έκβαση, ανάλογα με το εάν έχει εκδοθεί εισαγγελική παραγγελία ή όχι⁴. Εξάλλου, η ερμηνευτική προσέγγιση ότι ο Ν. 2690/1999 δεν παραπέμπει στο Ν. 2472/1997 δεν είναι κρίσιμο επιχείρημα, διότι εάν και στο μέτρο που ήθελε και

1. Πρβλ. ΣτΕ 3130/2000, σκέψη 5, το οποίο με βάση τις τότε ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 16 ν. 1566/1986 και τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 10 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος έκρινε ότι ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα απόρρητα πρακτικά του υπουργικού συμβουλίου, καθώς αυτά αναφέρονται "προσωπικώς στον διοικούμενο που τα ζητεί (πρβλ. Ολομ. Σ.Ε. 2139/1993), και, ιδίως, στην ατομική του υπηρεσιακή κατάσταση".

2. Πρβλ. Απόφαση 25/2005 της Αρχής σχετικά με την οριοθέτηση των πεδίων εφαρμογής της ελευθερίας της πληροφόρησης και του δικαιώματος των πολιτών στην πληροφόρηση -άρθρα 14 παρ. 1 και 5Α Σ- από τη μια, και του δικαιώματος στην προσωπικότητα και στην προστασία του ιδιωτικού βίου και του δικαιώματος του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού από την άλλη. Από τη σχετική βιβλιογραφία πρβλ. μεταξύ άλλων Γ. ΛΑΖΑΡΑΚΟΣ, Το δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία, Αθήνα 2006, σελ. 104 - 110 με περαιτέρω παραπομπές.

3. Αντιστοιχώς για τα δύο δικαιώματα όπως ρυθμίζονται στους Κανονισμούς 45/2001/ΕΚ και 1049/2001/ΕΚ, τα οποία προβλέπονται και στα άρθρα 8 και 42 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. πρβλ. ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, Έγγραφο Αναφοράς "Η πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα και η προστασία δεδομένων", Ιούλιος 2005, σελ. 4, 21 και 31 επ., καθώς και την από 30.06.2008 Γνώμη "αναφορικά με την Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση του κοινού σε έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής", σελ. 5 σκέψη 24, διαθέσιμες στην ιστοσελίδα www.edps.europa.eu. Πρβλ. και ΠΕΚ, The Bavarian Lager Co. Ltd κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής (T-194/04), 8-11-2007, στην οποία εξετάζεται ο περιορισμός του δικαιώματος πρόσβασης από το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής (σ.σ. και των προσωπικών δεδομένων). Η υπόθεση εκκρεμεί σε δεύτερο βαθμό ενώπιον του ΔΕΚ.

4. Πρβλ. Σ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ, Διαφάνεια της κρατικής δράσης & Προστασία προσωπικών δεδομένων, Αθήνα - Κομοτηνή 2007, σελ. 146 - 150, σελ. 374, σημ. 703, Ε. ΦΥΤΡΑΚΗΣ, Η εισαγγελική παραγγελία χορήγησης εγγράφων, ΕφημΔΔ 2/2009, σελ. 249 επ. (261-262), ο οποίος επισημαίνει και το πρόβλημα συνταγματικότητας της διάταξης για την εισαγγελική παραγγελία.

μπορούσε ο νομοθέτης να αποκλείσει την εφαρμογή του Ν. 2472/1997, θα έπρεπε να το ορίζει ρητώς ενόψει και του ότι ο νόμος αυτός θεωρείται εκτελεστικός νόμος του άρθρου 9Α του Συντάγματος και μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη την Οδηγία 95/46/ΕΚ, στο πεδίο εφαρμογής της οποίας εμπίπτει και το υπό εξέταση ζήτημα (βλ. άρθρα 3, 13 και αιτιολογικές σκέψεις 12, 13, 25, 72 της Οδηγίας).

4. Για την εισαγγελική παραγγελία, είτε αυτή χαρακτηριστεί ως δικαστική διάταξη, είτε ως διοικητική πράξη, δεν προβλέπεται ρητώς από νόμο η δυνατότητα δικαστικής προσβολής της (υπάρχει ενδεχομένως δυνατότητα ελέγχου από ανώτερο εισαγγελέα, όπως προκύπτει από την προαναφερόμενη Γνωμοδότηση 7/2007 Εισ.ΑΠ). Επισημαίνεται ότι η εισαγγελική παραγγελία, ως πράξη προερχόμενη από όργανο της δικαστικής εξουσίας, δεν προσβάλλεται παραδεκτώς με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και των διοικητικών δικαστηρίων, τα οποία εφαρμόζουν παγίως το τυπικό (οργανικό) κριτήριο για το χαρακτηρισμό της προσβαλλόμενης εκτελεστής πράξης ως εκδοθείσας από διοικητική αρχή (άρθρο 95 παρ. 1 περ. α' του Συντάγματος)⁵. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα, όταν ο εισαγγελικός λειτουργός παραγγέλλει τη χορήγηση, τόσο η Διοίκηση (κατά της οποίας στρέφεται η εισαγγελική παραγγελία) όσο και το πρόσωπο του οποίου τα δεδομένα χορηγούνται σε αιτούντα τρίτο, να στερούνται έννομης δικαστικής προστασίας (ακόμα και προσωρινής), ενώ ο τρίτος που ζητεί τη χορήγηση δημόσιου εγγράφου να ικανοποιείται οριστικώς χωρίς προηγούμενο δικαστικό έλεγχο.

5. Τα προβλήματα παράλληλης αρμοδιότητας και ελλείμματος έννομης προστασίας θα αποφεύγονταν, ενώ θα ενισχυόταν η ουσιαστική προστασία του δικαιώματος γνώσης/πρόσβασης (τρίτων) σε έγγραφα που τηρεί η Διοίκηση σύμφωνα με τα άρθρα 5Α, 10 του Συντάγματος και 5 του Ν. 2690/1999, εάν αυτή είχε ανατεθεί σε ανεξάρτητη αρχή με την κατάλληλη στελέχωση⁶ και τεχνογνωσία, όπως πλέον συμβαίνει σε άλλες έννομες τάξεις. Για παράδειγμα, στη Μεγάλη Βρετανία και στη Γερμανία υπάρχει μια ενιαία Αρχή για την προστασία προσωπικών δεδομένων και τη διασφάλιση της πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία, ενώ σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως στη Γαλλία, υπάρχουν δυο αυτοτελείς ανεξάρτητες αρχές για την προστασία του καθενός εκ των δυο αυτών δικαιωμάτων⁷.

Η Αρχή, αφού έλαβε υπόψη την εισήγηση και μετά από διεξοδική συζήτηση, εκδίδει την ακόλουθη

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Α. Η εισαγγελική παραγγελία είναι δεσμευτική μόνο όταν στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων του ο Εισαγγελέας ζητεί την παροχή στοιχείων λόγω άσκησης ποινικής δίωξης ή όταν τούτο ρητά ορίζεται και επιτάσσεται από το νόμο, ο οποίος όμως πρέπει να διασφαλίζει και το συνταγματικό δικαίωμα παροχής δικαστικής

5. Ορισμένες αποφάσεις του ΣτΕ υιοθετούν το λειτουργικό κριτήριο για διοικητικές φύσεως πράξεις των οργάνων της δικαστικής λειτουργίας (ΣτΕ 2011/2003, 3383/2006), χωρίς ωστόσο να έχουν επικρατήσει, όπως προκύπτει από την πρόσφατη ΣτΕ 3034/2008 Ολ. Το λειτουργικό κριτήριο υιοθετεί και η πιο πρόσφατη ΣτΕ (Ε.Α.) 52/2008 (με μειοψ.). Πρβλ. και Μ. ΠΙΚΡΑΜΕΝΟ, Το οργανικό κριτήριο υπό το άρθρο 95 παρ. 1 του Συντάγματος και οι αναζητήσεις της νομολογίας, ΕφημΔΔ 2008, σελ. 810 επ. (816-818).

6. Την ανάγκη αυτή επισημαίνει εμμέσως και η από 26/03/1999 Γνωμοδότηση του Εισ. Πρωτ. Αθηνών, αναφέροντας ότι ο Εισαγγελέας δέχεται καθημερινώς πολυάριθμες (όσον αφορά τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών ακόμη και εκατοντάδες) αιτήσεις χωρίς να γνωρίζει τα ακριβή πραγματικά περιστατικά της κάθε περίπτωσης.

7. Η θέση αυτή, ειδικότερα δε η προστασία και των δύο δικαιωμάτων από μία Αρχή υποστηρίζεται και από τη θεωρία, πρβλ. Β. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ, Η πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία και η προστασία προσωπικών δεδομένων, Digesta 2005, σελ. 90 επ. (114), Γ. ΛΑΖΑΡΑΚΟΣ, ό.π., σελ. 138, Σ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ, ό.π., σελ. 379 και 441, Ε. ΦΥΤΡΑΚΗΣ, ό.π., σελ. 262, σημ. 101.

προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος). Ειδικότερα, κατά το στάδιο προκαταρκτικής εξέτασης, προανάκρισης ή κύριας ανάκρισης, η αναζήτηση εγγράφων από τον Εισαγγελέα και τις ανακριτικές αρχές είναι νόμιμη και κρίνεται με βάση τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι οποίες ως ειδικές κασιχύνουν του Ν. 2472/1997. Οι εισαγγελικές αρχές μπορούν να ασκούν διοικητικά καθήκοντα συναφή προς τη λειτουργία της δικαιοσύνης (βλ. άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 1756/1988), αλλά δεν έχουν εξουσία υποκατάστασης στα έργα της δημόσιας διοίκησης, δεδομένου ότι το Σύνταγμα (άρθρο 94 παρ. 4) επιτρέπει (κατά διασταύρωση των εξουσιών) την ανάθεση αρμοδιοτήτων διοικητικής φύσης μόνον σε δικαιοδοτικά όργανα (πολιτικά και διοικητικά δικαστήρια). Έτσι, στην προκειμένη περίπτωση της αρμοδιότητας που προβλέπεται στο άρθρο 25 παρ. 4 του Ν. 1756/1988, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εισαγγελική παραγγελία δεσμεύει τη Διοίκηση με την έννοια ότι αποτελεί επιτακτική εντολή προς διερεύνηση του αιτήματος χορήγησης του δημοσίου εγγράφου. Ως εκ τούτου, η εισαγγελική παραγγελία υποχρεώνει τη Διοίκηση σε σαφή και αιτιολογημένη (αρνητική ή θετική) απάντηση προς τον αιτούντα, ήτοι έκδοση εκτελεστικής διοικητικής πράξης μετά από έρευνα της υπόθεσης ή νέα έρευνα στην περίπτωση που έχει προηγηθεί άρνηση της Διοίκησης. Εάν η Διοίκηση παραλείψει να εκδώσει ρητή πράξη, μετά την πάροδο εικοσαήμερου (άρθρο 5 παρ. 6 του ΚΔΔιαδ, όπως ισχύει) από την περιέλευση της εισαγγελικής παραγγελίας, τότε στοιχειοθετείται παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, προσβαλλόμενη με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (πρβλ. ΣΤΕ 2376/96, 205/2000, 1944/2003). Η παράλειψη αυτή της Διοίκησης θα μπορούσε ενδεχομένως να θεμελιώσει και ποινική ευθύνη λόγω μη συμμόρφωσης σε εισαγγελική παραγγελία με το ως άνω, ωστόσο, εννοιολογικό περιεχόμενο (υποχρέωση της Διοίκησης σε απάντηση). Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι η αποδοχή του δεσμευτικού χαρακτήρα της εισαγγελικής παραγγελίας υπό την έννοια ότι συνεπάγεται την υποχρεωτική χορήγηση του εγγράφου από τη Διοίκηση προκαλεί, όπως ορθώς υποστηρίζεται στην Εισήγηση, έλλειμμα δικαστικής προστασίας.

Β. Σε περίπτωση που η Διοίκηση έχει εύλογες αμφιβολίες σχετικά με την εφαρμογή του Ν. 2472/1997 μπορεί να απευθυνθεί στην Αρχή, ενημερώνοντας παράλληλα και τον αιτούντα (π.χ. κοινοποιώντας σε αυτόν το έγγραφο ερώτημα που θα υποβάλει στην Αρχή). Ακολουθώντας, εάν η Αρχή κρίνει ότι η χορήγηση των ζητηθέντων στοιχείων δεν συνάδει με τις διατάξεις του Ν. 2472/1997, η κρίση αυτή είναι δεσμευτική για το διοικητικό όργανο, υποκείμενη όμως σε δικαστικό έλεγχο κατόπιν ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως από τον ενδιαφερόμενο ή και τη Διοίκηση. Αντιθέτως, εάν η Αρχή κρίνει ότι η εν λόγω χορήγηση επιτρέπεται, ήτοι ότι δεν υπάρχει κώλυμα από το Ν. 2472/1997, η κρίση αυτή παρέχει τη δυνατότητα στη Διοίκηση να χορηγήσει τα αιτούμενα στοιχεία, συνεκτιμώντας τις λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις και τα πραγματικά περιστατικά που δεν εκτιμήθηκαν από την Αρχή προφανώς για το λόγο ότι δεν συνδέονται με την εφαρμογή του Ν. 2472/1997. Η τυχόν αρνητική πράξη της Διοίκησης υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Στην ελληνική έννομη τάξη δεν προβλέπεται ακόμη ειδικό θεσμικό όργανο προστασίας του δικαιώματος πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα, όπως συμβαίνει σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Γερμανία) και συνεπώς μόνον τα δικαστήρια έχουν την εξουσία να επιβάλουν στη δημόσια διοίκηση υποχρέωση χορήγησης δημοσίου εγγράφου.

Γ. Καθόσον αφορά τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. β' του Ν. 2472/1997, για τη χορήγησή τους σε ενδιαφερόμενο, ενέρ-

γεια που συνιστά επεξεργασία, απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 του ίδιου νόμου προηγούμενη άδεια της Αρχής. Εάν η Διοίκηση προβεί στη χορήγηση των στοιχείων χωρίς να έχει προηγηθεί η άδεια της Αρχής, παραβιάζει την ως άνω διάταξη και υπόκειται στις προβλεπόμενες από το άρθρο 21 του Ν. 2472/1997 διοικητικές κυρώσεις. Συνεπώς, η εισαγγελική παραγγελία δεν πρέπει να εκτείνεται σε ευαίσθητα δεδομένα (π.χ. δεδομένα υγείας). Όταν ο Εισαγγελέας εξετάζει αίτημα πολίτη για χορήγηση και ευαίσθητων δεδομένων, θα πρέπει να διαβιβάζει την σχετική αίτηση προς τη Διοίκηση με τη σημείωση ότι οφείλει να ζητήσει την άδεια της Αρχής.

Δ. Περαιτέρω, καθόσον αφορά έγγραφα που περιέχουν απλά ή ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα του ίδιου του αιτούντος (υποκειμένου των δεδομένων), ισχύουν τα εξής: Το δικαίωμα πρόσβασης προβλέπεται ειδικότερα στο άρθρο 12 του Ν. 2472/1997 και κάθε σχετικό αίτημα θα πρέπει να ικανοποιείται από τη Διοίκηση με βάση αυτή τη διάταξη και όχι τη διάταξη του άρθρου 5 του Ν. 2690/1999 (πρβλ. και ΣΤΕ 3130/2000). Η Διοίκηση, μάλιστα, θα πρέπει να λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη το δικαίωμα του αιτούντος για πρόσβαση στα προσωπικά του δεδομένα σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 2472/1997, ακόμη και όταν το ίδιο το υποκείμενο υποβάλει την αίτησή του με βάση το άρθρο 5 του Ν. 2690/1999, καθώς μπορεί να μη γνωρίζει το ειδικότερο δικαίωμα πρόσβασης που του παρέχει ο Ν. 2472/1997 (πρβλ. Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, στην από 30.06.2008 προαναφερθείσα Γνώμη του, ό.π., σελ. 13, σκέψεις 64-67, διαθέσιμη στην ιστοσελίδα www.edps.europa.eu). Εάν η Διοίκηση αρνείται να ικανοποιήσει το δικαίωμα του αιτούντος, υποκειμένου των δεδομένων, οφείλει σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 4 του Ν. 2472/1997 να κοινοποιήσει την απάντησή της αυτή στην Αρχή και να ενημερώσει τον αιτούντα ότι έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή. Παράλληλα, η τυχόν άρνηση της Διοίκησης υπόκειται και στον έλεγχο των αρμόδιων δικαστηρίων.

Ε. Τέλος, όπως επισημαίνεται και στην τελευταία ετήσια έκθεση της Αρχής (2008), η διαχείριση από τη Δημόσια Διοίκηση αιτημάτων πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα δημιουργεί σημαντική ενασχόληση στην Αρχή και σε άλλες ανεξάρτητες αρχές (π.χ. Συνήγορο του Πολίτη). Η Δημόσια Διοίκηση διστάζει ή και δυστροπεί να εφαρμόσει ευθέως την κείμενη νομοθεσία. Η παράλληλη ισχύς διαφορετικών ρυθμίσεων για την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα (άρθρο 5 του ΚΔΔιαδ και άρθρο 25 παρ. 4 του Ν. 1756/1988) και για την προστασία προσωπικών δεδομένων (Ν. 2472/1997) δημιουργεί ερμηνευτικές δυσχέρειες που δικαιολογούν εν μέρει τους δισταγμούς των διοικητικών οργάνων. Για την εναρμόνιση των σχετικών ρυθμίσεων και τη θέσπιση σαφών κανόνων, ως προς τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία χορήγησης δημοσίων εγγράφων, απαιτείται νέα νομοθετική ρύθμιση, καθώς η προβλεπόμενη από το άρθρο 14 του Ν. 3448/2006 διοικητική (και όχι νομοθετική) κωδικοποίηση δεν αρκεί.

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΓΕΣ

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΑΤΑΓΗ 3/2009**ΑΜΕΣΗ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΕ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΜΕ ΣΥΝΕΧΗ ΡΟΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΙΣΟΔΟΥΣ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

Με την υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5452/16.09.2009 ηλεκτρονική αίτηση ιδιώτη έγινε καταγγελία προς την Αρχή ότι στον ειδησεογραφικό διαδικτυακό τόπο www.....gr μεταδίδεται εικόνα σε πραγματικό χρόνο και με συνεχή ροή από τις εισόδους των κεντρικών γραφείων των πολιτικών κομμάτων της Νέας Δημοκρατίας (επί της οδού Ρηγίλλης) και του Π.Α.Σ.Ο.Κ. (επί της οδού Ιπποκράτους). Στις μεταδιδόμενες εικόνες εμφανίζονται και περαστικοί που διέρχονται από τα σημεία αυτά. Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στη σελίδα επικοινωνίας του παραπάνω διαδικτυακού τόπου, υπεύθυνος επικοινωνίας είναι ο δημοσιογράφος Α.

Στα πλαίσια εξέτασης της εν λόγω καταγγελίας, κατόπιν εντολής του Προέδρου της Αρχής, επιβεβαιώθηκε από τους εισηγητές ελεγκτές πως η συγκεκριμένη ιστοσελίδα μεταδίδει εικόνα και ήχο, χαμηλής έντασης, σε συνεχή ροή από τις εισόδους των προαναφερθέντων γραφείων πολιτικών κομμάτων. Συγκεκριμένα, η λήψη γίνεται με τρόπο τέτοιο ώστε τα φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά, τόσο των διερχομένων όσο και των εισερχομένων και εξερχομένων στα εν λόγω γραφεία, να είναι, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, ευδιάκριτα.

Οι πληροφορικοί ελεγκτές Γ. Ρουσόπουλος και Κ. Λιμνιώτης επισκέφτηκαν τα συγκεκριμένα κεντρικά σημεία της Αθήνας την Τρίτη 22.09.2009, όπου διαπίστωσαν την ύπαρξη φορητών καμερών (πρόκειται για μικρού μεγέθους κάμερες χειρός), τοποθετημένων πάνω σε τρίποδες στήριξης, σε πολύ μικρή απόσταση από τις εισόδους των ανωτέρω κεντρικών πολιτικών γραφείων των κομμάτων. Ειδικότερα, για το γραφείο της Ν.Δ. της οδού Ρηγίλλης η κάμερα είναι τοποθετημένη στο απέναντι πεζοδρόμιο, σε απόσταση 15 μέτρων κατά προσέγγιση από την κεντρική θύρα εισόδου των γραφείων του κόμματος, ενώ η κάμερα της οδού Ιπποκράτους βρίσκεται περί τα 3 μέτρα από την αντίστοιχη είσοδο των γραφείων του Π.Α.Σ.Ο.Κ. Και στις δύο περιπτώσεις οι κάμερες είναι εμφανείς στο κοινό, συνδεδεμένες με έναν φορητό ηλεκτρονικό υπολογιστή, ο οποίος διαθέτει ασύρματη δικτυακή σύνδεση και είναι σε κοινή θέα. Επίσης, και στις δύο τοποθεσίες υπήρχε, κατά τη στιγμή διέλευσης των ελεγκτών, φυσικό πρόσωπο που επέβλεπε τη λειτουργία του προαναφερθέντος συστήματος. Σε κανένα από τα δύο σημεία οι ελεγκτές δεν εντόπισαν κάποια σήμανση, η οποία να ενημερώνει τους πολίτες για την ύπαρξη της κάμερας ή για τα δικαιώματά τους.

Η Αρχή κάλεσε τον υπεύθυνο του διαδικτυακού τόπου www.....gr να αποστείλει εγγράφως τις απόψεις του για τα διαλαμβανόμενα και να απαντήσει σε συγκεκριμένα ερωτήματα, προκειμένου να κριθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 19 παρ. 7α του ν. 2472/1997 η νομιμότητα της παραπάνω μετάδοσης. Συγκεκριμένα η Αρχή έθεσε στον υπεύθυνο τα εξής ερωτήματα:

«α) Για ποιο σκοπό γίνεται η συνεχής ζωντανή αναμετάδοση εικόνας και ήχου στο διαδίκτυο και αν τούτο είναι απολύτως αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκεται.

β) Εάν τα μεταδιδόμενα δεδομένα εικόνας και ήχου αποθηκεύονται και σε καταφατική περίπτωση για ποιον συγκεκριμένο σκοπό.

γ) Εάν η εν λόγω επεξεργασία διενεργείται με την έγκριση ή την αρωγή (π.χ. παροχή ηλεκτροδότησης) των δύο πολιτικών κομμάτων.

δ) Για ποιό χρονικό διάστημα σχεδιάζετε να παρέχετε την εν λόγω διαδικτυακή υπηρεσία».

Σε απάντηση του εγγράφου της Αρχής ο Α υπεύθυνος επικοινωνίας του διαδικτυακού τόπου www.....gr, υπέβαλε το από 28.09.2009 υπόμνημα, στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρει: «Σκοπός της αναμετάδοσης αυτής στο διαδικτυακό μας τόπο ήταν ενόψει του προεκλογικού αγώνα και της οξείας αντιπαράθεσης των δύο μεγάλων κομμάτων να καταγράψουμε τις προεκλογικές ζυμώσεις, και τυχόν δηλώσεις εισερχομένων και εξερχομένων πολιτικών παραγόντων». Επίσης διαβεβαίωσε ότι μετέδιδε τις εικόνες χωρίς να γνωρίζει την τυχόν αντίθεση προς το νόμο της ενέργειας αυτής και ότι από τη στιγμή που η Αρχή επιλήφθηκε του θέματος διέκοψε άμεσα τη μετάδοση μέχρι την έκδοση της απόφασης της Αρχής.

Κατά την συνεδρίαση της 28.09.2009 παρέστη ως πληρεξούσια δικηγόρος του Α η Ευγενία Παναγιωτοπούλου, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τις απόψεις του υπευθύνου επεξεργασίας και απάντησε στις ερωτήσεις που της υποβλήθηκαν. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, η δικηγόρος διευκρίνισε ότι ο διαδικτυακός τόπος www.....gr παρέχει δημοσιογραφική ενημέρωση με προβολή ειδήσεων, με ανάρτηση άρθρων κλπ. Ο σκοπός της υπό κρίση μετάδοσης των εικόνων ήταν η άμεση ενημέρωση του κοινού και η μετάδοση αυτή γινόταν σε πραγματικό χρόνο κατά μεγάλα χρονικά διαστήματα χωρίς σχόλια. Ωστόσο αφενός διακόπηκε άμεσα η αναμετάδοση των εικόνων στο διαδίκτυο και αφετέρου αποσύρθηκαν οι επίμαχες κάμερες μέχρι την έκδοση της απόφασης της Αρχής. Η συνεδρίαση της 28.09.2009 μετά την ακρόαση της Ευγενίας Παναγιωτοπούλου διακόπηκε λόγω του προχωρημένου της ώρας και η εξέταση της υπόθεσης συνεχίστηκε με την ίδια σύνθεση την 30.09.2009.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των στοιχείων του φακέλου, αφού άκουσε τους εισηγητές ελεγκτές και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Επειδή στο άρθρ. 19 παρ. 7Α του ν. 2472/1997 ορίζεται ότι, όταν η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιβάλλει την άμεση λήψη απόφασης, ο Πρόεδρος μπορεί να εκδίδει προσωρινή διαταγή για άμεση, ολική ή μερική, αναστολή της επεξεργασίας, η οποία ισχύει μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης από την Αρχή. Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της προαναφερόμενης διάταξης «Την παραπάνω αρμοδιότητα έχει και η Αρχή, όταν επιλαμβάνεται του θέματος».

2. Επειδή τα δεδομένα εικόνας και φωνής, εφόσον τα πρόσωπα αναγνωρίζονται, αποτελούν προσωπικά δεδομένα των προσώπων στα οποία αναφέρονται. Η μετάδοση στο διαδίκτυο εικόνας και ήχου συνιστά επεξεργασία προσωπικών δεδομένων κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχ. δ' του ν. 2472/1997 και μάλιστα τουλάχιστον εν μέρει αυτοματοποιημένη (πρβλ. απόφαση ΔΕΚ της 06.11.2003 σε υπόθεση C-101/01, Lindqvist, σκέψεις 25-27, σύμφωνα με την οποία "η αναγραφή στοιχείων σε ιστοσελίδα του Διαδικτύου προϋποθέτει, σύμφωνα με τις εφαρμοζόμενες σήμερα τεχνικές και μηχανογραφικές διαδικασίες, την εκτέλεση μιας εργασίας τοποθέτησεως της σελίδας αυτής σε ένα διακομιστή του Διαδικτύου (server), καθώς και τις αναγκαίες εργασίες για να μπορούν να έχουν πρόσβαση στη σελίδα αυτή τα πρόσωπα που συνδέονται με το Διαδίκτυο. Οι εργασίες αυτές πραγματοποιούνται, τουλάχιστον εν μέρει, κατά τρόπο αυτοματοποιημένο". Το ΔΕΚ καταλήγει ότι η εργασία αυτή συνι-

στά αυτοματοποιημένα, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, κατά την έννοια του άρθρου 3 παρ. 1 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ. Συνεπώς, ως αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων υπόκειται στους όρους και στις προϋποθέσεις του ν. 2472/1997, όπως ορίζει το άρθρο 3 παρ. 1 του παραπάνω νόμου.

3. Επειδή κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του ίδιου νόμου «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θετική και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών. β) Να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. γ)....». Στο άρθρο αυτό τίθενται οι γενικές προϋποθέσεις για τη νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, ιδίως εν όψει των θεμελιωδών αρχών του σκοπού και της αναλογικότητας.

4. Επειδή ο διαδικτυακός τόπος www.....gr του δημοσιογράφου Α είναι ειδησεογραφικός και παρέχει ενημέρωση (με προβολή ειδήσεων, συνεντεύξεων, με ανάρτηση άρθρων κλπ.). Η ζωντανή μετάδοση της εικόνας από τις εισόδους των κεντρικών γραφείων των πολιτικών κομμάτων, από σημεία δηλαδή δημοσιογραφικού ενδιαφέροντος τουλάχιστον σε μία προεκλογική περίοδο, μέσω του παραπάνω ειδησεογραφικού διαδικτυακού τόπου είναι ενημερωτική και στοχεύει σε έναν εναλλακτικό τρόπο, σε σχέση με το δημοσιογραφικό ρεπορτάζ, ενημέρωσης του κοινού.

Επειδή ο σκοπός της ενημέρωσης του κοινού με τη μετάδοση της παραπάνω εικόνας στο διαδίκτυο είναι καταρχήν νόμιμος. Ειδικότερα εμπίπτει στην ελευθερία της έκφρασης, η οποία κατοχυρώνεται από το άρθρο 14 παρ. 1 του Σ., το άρθρο 10 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και το άρθρο 19 παρ. 2 του κυρωθέντος με το ν. 2462/1997 Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Ωστόσο, η ελευθερία της έκφρασης και μετάδοσης πληροφοριών κάθε είδους και με κάθε μέσο, όπως στον κυβερνοχώρο, υπόκειται σε περιορισμούς, που προβλέπονται στο νόμο και είναι απαραίτητοι προς διασφάλιση των δικαιωμάτων των άλλων προσώπων σε μια δημοκρατική κοινωνία (βλ. άρθρα 14 παρ. 1 Σ., άρθρο 10 παρ. 2 ΕΣΔΑ, άρθρο 19 παρ. 3 ΔΣΑΠΔ), όπως προς διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων.

5. Επειδή, το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α Σ) που διασφαλίζει η Αρχή ρυθμίζεται με τις διατάξεις του ν. 2472/1997, ο οποίος προβλέπει τους όρους και τις προϋποθέσεις της νόμιμης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Σύμφωνα δε με το άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 απαραίτητος όρος για τη νομιμότητα της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων αποτελεί η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας στις ειδικότερες εκφάνσεις της.

6. Επειδή, η συνεχής ή κατά μεγάλα χρονικά διαστήματα ζωντανή μετάδοση εικόνας στο διαδίκτυο, που επιτρέπει - όπως διαπιστώθηκε - την αναγνώριση όλων των προσώπων που διέρχονται από τους κοινόχρηστους χώρους (οδοί, πεζοδρόμια) εμπροσθεν των εισόδων των κεντρικών γραφείων των δύο πολιτικών κομμάτων δεν δικαιολογείται από την ανάγκη ενημέρωσης του κοινού για τις πολιτικές ζυμώσεις τις προεκλογικής περιόδου. Έτσι, η μετάδοση στο διαδίκτυο της εικόνας των διερχομένων προσώπων υπερβαίνει τον σκοπό της ενημέρωσης του κοινού για θέματα πολιτικού ενδιαφέροντος και αντίκειται στο άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997.

Αλλά και η μετάδοση στο διαδίκτυο της εικόνας αδιακρίτως όλων των εισερχομένων/εξερχομένων στα κεντρικά γραφεία των πολιτικών κομμάτων δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι δικαιολογείται από την ανάγκη ενημέρωσης του κοινού για τις πολιτικές

ζυμώσεις, η οποία υφίσταται πράγματι μόνο αναφορικά με τα πολιτικά πρόσωπα και τα πρόσωπα που εν γένει διαδραματίζουν ρόλο στη δημόσια ζωή (όπως βουλευτές, υποψήφιοι βουλευτές πολιτευτές, στελέχη των κομμάτων και άλλα δημόσια πρόσωπα). Κατά συνέπεια, έτσι όπως γίνεται αδιάκριτα, αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 4 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997).

7. Επειδή η υπό κρίση επεξεργασία μετάδοσης εικόνας στο διαδίκτυο δεν περιορίζεται στα πολιτικά πρόσωπα που εισέρχονται και εξέρχονται από τα κεντρικά γραφεία των δύο κομμάτων, αλλά προβάλλει προσωπικά δεδομένα ατόμων, που δεν είναι απολύτως αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού της ενημέρωσης του κοινού με τα προεκλογικά δρώμενα. Με το δεδομένο ότι η κρινόμενη επεξεργασία δεν επιτυγχάνει με κατάλληλα τεχνητά μέσα (π.χ. θόλωση προσώπων) την ενημέρωση του κοινού μόνο για τα δημόσια πρόσωπα, πρέπει να ανασταλεί στο σύνολό της.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Διατάσσει την άμεση αναστολή της κρινόμενης επεξεργασίας.

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 136

7 Αυγούστου 2009

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3783

Ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και άλλες διατάξεις

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1 Σκοπός

Σκοπός του νόμου είναι η ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου ομιλίας, συνδρομητών με συμβόλαιο, ή άλλης μορφής κινητής τηλεπικοινωνίας, για λόγους εθνικής ασφάλειας και για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

Άρθρο 2 Ορισμοί

Για τις ανάγκες του παρόντος νόμου χρησιμοποιούνται οι κάτωθι ορισμοί:

1. Συνδρομητής: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς το οποίο παρέχονται από τον πάροχο υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας με τη χρήση κινητού τερματικού.

2. Ανώνυμος συνδρομητής: συνδρομητής προπληρωμένου χρόνου ομιλίας μέσω κινητού τερματικού, του οποίου τα στοιχεία ταυτότητας δεν είναι διαθέσιμα στον πάροχο υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας.

3. Πάροχος δικτύου ηλεκτρονικών υπηρεσιών ή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών: η επιχείρηση που συνιστά, λειτουργεί, ελέγχει ή διαθέτει δίκτυο για ηλεκτρονικές υπηρεσίες ή που απλώς παρέχει διαθέσιμες στο κοινό υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

4. Στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή: τα στοιχεία ταυτότητας που προσδιορίζουν τον συνδρομητή με μοναδικό τρόπο.

α. Τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή φυσικού προσώπου περιλαμβάνουν:

αα. ονοματεπώνυμο,

ββ. πατρώνυμο,

γγ. τόπο και ημερομηνία γέννησης,

δδ. φωτοτυπία δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου ή προκειμένου περί αλλοδαπών, άλλου αντίστοιχου εγγράφου, όπως φωτοτυπία άδειας παραμονής στην

Ελλάδα ή ειδικού δελτίου ταυτότητας ομογενούς ή δελτίου ταυτότητας αλλοδαπού ή ειδικού δελτίου αιτούντος άσυλο αλλοδαπού ή ειδικού δελτίου ταυτότητας αλλοδαπού φυγάδα ή ειδικού δελτίου υπό ανοχή διαμονής αλλοδαπού που δεν έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας ή πιστοποιητικού μη απέλασης αλλοδαπού που έχει υποβάλει αίτηση για πολιτογράφηση ή ειδικού ταξιδιωτικού εγγράφου (T.DV) για πρόσφυγες, ανιθαγενείς ή αδειάς διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους. Δεν απαιτείται η προσκόμιση επιπλέον στοιχείων στις περιπτώσεις αα', ββ' και γγ', εάν αυτά προκύπτουν από το έγγραφο της περίπτωσης δδ',

εε. αριθμό φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ), εάν υπάρχει.

β. Τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή νομικού προσώπου περιλαμβάνουν:

αα. επωνυμία,

ββ. διεύθυνση έδρας,

γγ. ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο νόμιμου εκπροσώπου,

δδ. αριθμό φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) του νομικού προσώπου.

5. Χρήστης: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί διαθέσιμη στο κοινό υπηρεσία κινητής τηλεφωνίας για προσωπικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς, χωρίς να είναι απαραίτητα συνδρομητής παρόχου της εν λόγω υπηρεσίας.

6. Κινητό τερματικό: περιλαμβάνει την κινητή συσκευή και την κάρτα ταυτότητας συνδρομητή (SIM, USIM ή άλλη αντίστοιχη), η οποία περιέχει όλες τις πληροφορίες και τα δεδομένα που αφορούν τον συνδρομητή.

7. Στοιχεία ταυτοποίησης κινητού τερματικού: τα αναγκαία δεδομένα για τον προσδιορισμό του εξοπλισμού επικοινωνίας του συνδρομητή. Σε αυτά περιλαμβάνονται αθροιστικά: α) ο τηλεφωνικός αριθμός κλήσης του συνδρομητή, β) η διεθνής ταυτότητα συνδρομητή κινητής τηλεφωνίας (IMSI), γ) η διεθνής ταυτότητα εξοπλισμού κινητής τηλεφωνίας (IMEI), δ) η ημερομηνία και ώρα της αρχικής ενεργοποίησης της υπηρεσίας, ε) ο κωδικός θέσης (κωδικός ταυτότητας κυψέλης) από την οποία πραγματοποιήθηκε η ενεργοποίηση και στ) η κάρτα ταυτότητας συνδρομητή (SIM, USIM ή άλλη αντίστοιχη) που περιέχει όλες τις πληροφορίες και τα δεδομένα που αφορούν τον συνδρομητή.

Άρθρο 3

Ταυτοποίηση συνδρομητή και
χρήστη κινητού τερματικού

1. Κατά τη σύναψη σύμβασης παρόχου με συνδρομητή, περιλαμβανομένης και της σύμβασης αλλαγής παρόχου λόγω φορητότητας των αριθμών, ο πάροχος οφείλει να ζητήσει, συλλέξει και αποθηκεύσει τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή και να προβεί στην αντιστοίχισή τους με την κάρτα ταυτότητας συνδρομητή του άρθρου 2 παράγραφος 7 εδάφιο στ' του παρόντος, καθώς και με τα λοιπά διαθέσιμα στοιχεία. Η υποβολή των στοιχείων ταυτότητας συνδρομητή συνοδεύεται από συμπληρωμένη υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 περί ακρίβειας των δηλουμένων στοιχείων, η οποία απευθύνεται προς την αρμόδια ελεγκτική αρχή Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) και τηρείται με επιμέλεια και ευθύνη κάθε παρόχου. Σε περίπτωση που ο χρήστης του κινητού τερματικού είναι διαφορετικό πρόσωπο από τον συνδρομητή, στην προαναφερόμενη υπεύθυνη δήλωση προς την Ε.Ε.Τ.Τ. ο συνδρομητής υποχρεούται να αναφέρει τα στοιχεία του χρήστη, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παράγραφος 4 του παρόντος.

2. Τα στοιχεία ταυτότητας του συνδρομητή μαζί με τα διαθέσιμα στοιχεία ταυτοποίησης του κινητού τερματικού τηρούνται από τον πάροχο υπό τους όρους της κείμενης νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Απαγορεύεται η καταγραφή οποιωνδήποτε άλλων στοιχείων ταυτότητας του συνδρομητή, πέραν αυτών που ορίζονται περιοριστικά στον παρόντα νόμο.

3. Δεν επιτρέπεται η ενεργοποίηση της σύνδεσης από τον πάροχο πριν από την παροχή των στοιχείων ταυτότητας εκ μέρους του συνδρομητή, κατά τα οριζόμενα ανωτέρω.

4. Η υποχρέωση παροχής των στοιχείων ταυτότητας συνδρομητή είναι ανεξάρτητη του δικαιώματος αυτού να ζητήσει είτε κατά τη σύναψη της σύμβασης είτε σε μεταγενέστερο χρόνο, με ρητή ενυπόγραφη δήλωση του, τη μη καταχώριση του στον ενοποιημένο τηλεφωνικό κατάλογο στο πλαίσιο της καθολικής υπηρεσίας και σε έντυπους ή ηλεκτρονικούς καταλόγους συνδρομητών κατά τους όρους του άρθρου 10 του ν. 3471/2006 (ΦΕΚ 133 Α').

5. Ο πάροχος δεν δικαιούται να λάβει οποιαδήποτε αποζημίωση για το κόστος συλλογής και αποθήκευσης των στοιχείων ταυτότητας συνδρομητή.

Άρθρο 4

Υποχρεώσεις συνδρομητή

1. Ο συνδρομητής υποχρεούται να χρησιμοποιεί το κινητό τερματικό και τη μέσω αυτού παρεχόμενη υπηρεσία σύμφωνα με τις διατάξεις της σύμβασης συνδρομητή και της κείμενης νομοθεσίας. Σε περίπτωση μεταβίβασης της κάρτας ταυτότητας συνδρομητή, η δήλωση της μεταβίβασης υπογράφεται τόσο από τον συνδρομητή που μεταβιβάζει τη σύνδεση όσο και από αυτόν προς τον οποίο μεταβιβάζεται αυτή. Ο συνδρομητής υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως αμελλητί προς τον πάροχο, κατά τη διαδικασία του άρθρου 3 παράγραφος 1 του παρόντος, τα στοιχεία ταυτότητας του νέου συνδρομητή ή νέου χρήστη, όπως περιγράφονται στο άρθρο 2 του παρόντος, άλλως τεκμαίρεται ότι

παραμένει ο ίδιος συνδρομητής με όλες τις εντεύθεν έννομες συνέπειες.

2. Σε περίπτωση κλοπής ή απώλειας του κινητού τερματικού με την κάρτα ταυτότητας συνδρομητή (SIM ή USIM ή άλλης αντίστοιχης) ή μόνο της κάρτας ταυτότητας συνδρομητή, ο συνδρομητής υποχρεούται να ειδοποιήσει αμελλητί τον πάροχο. Ο πάροχος υποχρεούται να διακόψει άμεσα την παροχή της υπηρεσίας κινητής τηλεφωνίας. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής από τον πάροχο επάγεται την επιβολή σε βάρος του παρόχου των διοικητικών κυρώσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του παρόντος.

Άρθρο 5

Διατήρηση και πρόσβαση στα στοιχεία συνδρομητή

1. Τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή και ταυτοποίησης κινητού τερματικού διαγράφονται μετά την πάροδο ενός έτους από τη διακοπή του συμβολαίου μεταξύ παρόχου και συνδρομητή ή τη για οποιονδήποτε λόγο διακοπή της υπηρεσίας κινητής τηλεφωνίας. Εάν τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή έχουν διαγραφεί, απαιτείται η εκ νέου υποβολή τους από τον συνδρομητή προς τον πάροχο για την επανενεργοποίηση της υπηρεσίας.

2. Η πρόσβαση των δικτυικών αρχών στα τηρούμενα από τον πάροχο στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή και ταυτοποίησης κινητού τερματικού επιτρέπεται υπό τους όρους του άρθρου 4 του ν. 2225/1994 (ΦΕΚ 121 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του ν. 3115/2003 (ΦΕΚ 47 Α') και του π.δ. 47/2005 (ΦΕΚ 64 Α').

3. Οι πάροχοι υποχρεούνται να διαθέτουν, χωρίς επιπλέον κόστος, μόνον τα κατά νόμο προβλεπόμενα στοιχεία συνδρομητή, με ή χωρίς συμβόλαιο, προς τον φορέα διαχείρισης της βάσης δεδομένων καθολικής υπηρεσίας, της βάσης δεδομένων φορητότητας αριθμών, καθώς και προς χρήση σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας παροχής πληροφοριών τηλεφωνικού καταλόγου συνδρομητών, κατά τα οριζόμενα στο ν. 3431/2006 (ΦΕΚ 13 Α') και τις σχετικές αποφάσεις της Ε.Ε.Τ.Τ..

Άρθρο 6

Έλεγχοι - Διοικητικές κυρώσεις

1. Η Ε.Ε.Τ.Τ. διενεργεί, υπό τους όρους του άρθρου 14 του ν. 3431/2006, τακτικούς ελέγχους σε κάθε πάροχο, σχετικά με την τήρηση της υποχρέωσης ταυτοποίησης των συνδρομητών, καθώς και έκτακτους ελέγχους, σε περίπτωση καταγγελιών εκ μέρους των συνδρομητών για παράβαση των όρων του παρόντος νόμου.

2. Στους παρόχους που κριθούν υπαίτιοι παραβάσεων του παρόντος νόμου σχετικά με τους όρους ταυτοποίησης των συνδρομητών επιβάλλονται από την Ε.Ε.Τ.Τ. οι προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 63 του ν. 3431/2006.

Άρθρο 7

Μεταβατικές διατάξεις

1. Μέχρι την 30.6.2010, οι πάροχοι υποχρεούνται να ενημερώσουν με κάθε πρόσφορο μέσο τους ανώνυμους συνδρομητές προπληρωμένου χρόνου ομιλίας κινητής τηλεφωνίας, ώστε αυτοί να δηλώσουν τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή και τον αριθμό κλήσης, επί ποινή διακοπής της υπηρεσίας από 30.7.2010.

2. Μετά την 30.7.2010 ο πάροχος υποχρεούται να διακόψει άμεσα την παροχή της υπηρεσίας κινητής τηλε-

φωνίας, έστω και αν έχει καταβληθεί από τον ανώνυμο συνδρομητή το οικονομικό αντίτιμο του προπληρωμένου χρόνου ομιλίας. Για την επανενεργοποίηση της υπηρεσίας κινητής τηλεφωνίας απαιτείται η δήλωση των στοιχείων ταυτότητας συνδρομητή.

3. Παράλειψη της υποχρέωσης αυτής επάγεται επιβολή διοικητικών κυρώσεων κατά του παρόχου με απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. υπό τους όρους του άρθρου 6 του παρόντος. Η έναρξη της διαδικασίας ταυτοποίησης από τους παρόχους ορίζεται σε τρεις (3) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

Άρθρο 8

Τροποποιούμενες διατάξεις

Η παράγραφος 7 του άρθρου 5 του ν. 3471/2006 (ΦΕΚ 133 Α') τροποποιείται ως εξής:

«7. Ο φορέας παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών οφείλει, στο βαθμό που αυτό είναι τεχνικώς εφικτό και επιτρέπεται από τον παρόντα νόμο, να καθιστά δυνατή την πληρωμή των υπηρεσιών αυτών ανωνύμως ή με ψευδώνυμο. Σε περίπτωση αμφισβήτησης της τεχνικής δυνατότητας της ανώνυμης και ψευδώνυμης πληρωμής των υπηρεσιών αυτών, γνωμοδοτεί η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.).»

Άρθρο 9

Οι δαπάνες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, που αφορούν αποζημίωση των συμβεβλημένων με αυτές ιατρών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας ιατρικής εξέτασης των υποψήφιων οδηγών και οδηγών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών για τη χορήγηση σε αυτούς πιστοποιητικών υγείας, που βάρυναν τον καταργηθέντα με το ν. 3697/2008 «Ενίσχυση της διαφάνειας του Κρατικού Προϋπολογισμού, έλεγχος των δημοσίων δαπανών, μέτρα φορολογικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 194 Α')» Ειδικό Λογαριασμό του ν.δ. 638/1970 «Περί ιατρικής εξετάσεως των οδηγών αυτοκινήτων, δίτροχων - τρίτροχων μετά κινητήρος και μοτοποδηλάτων (ΦΕΚ 173 Α')», καλύπτονται με επιχορήγηση από ειδικό κωδικό αριθμό εξόδου και φορέα του Κρατικού Προϋπολογισμού. Η κατανομή των απαιτούμενων κονδυλίων κατά Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση γίνεται ύστερα από πρόταση του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών.

Άρθρο 10

Δεν υπάγονται στις διατάξεις του ν. 1676/1986 (ΦΕΚ 204 Α'), ως ισχύει, οι αλλοδαπές εταιρείες που έχουν εγκαταστήσει ή εγκαθιστούν γραφεία ή υποκαταστήματα στην Ελλάδα δυνάμει του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (ΦΕΚ 77 Α'), όπως ισχύει, οι αλλοδαπές πλοιοκτήτριες εταιρείες πλοίων του άρθρου 13 του ν.δ. 2687/1953 (ΦΕΚ 317 Α') και οι Ειδικές Ναυτικές Επιχειρήσεις που συνιστώνται ή έχουν συσταθεί σύμφωνα με τον όρο 16 των εγκριτικών πράξεων νηολόγησης του άρθρου 13 του ν.δ. 2687/1953. Η ρύθμιση ισχύει από την κατάθεση της στη Βουλή.

Άρθρο 11

1. Στην παράγραφο 5 του άρθρου 7 του ν. 3717/2008 (ΦΕΚ 239 Α'), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Οι ανήκοντες στο Τακτικό Προσωπικό και κατέχοντες την ειδικότητα του Ιπτάμενου Χειριστή την 1.1.2009 έχουν δικαίωμα μεταφοράς τους στην Υπηρεσία Πολι-

τικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) σε προσωποπαγείς θέσεις της ειδικότητας του «Χειριστή Αεροσκαφών» που συνιστώνται στην Υπηρεσία αυτή, εκτός εάν ο ενδιαφερόμενος δηλώσει ότι δεν επιθυμεί να ασκήσει το δικαίωμα μεταφοράς στην ΥΠΑ. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται μαζί με την αίτηση της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου. Οι με τον τρόπο αυτόν μεταφερόμενοι στην ΥΠΑ Ιπτάμενοι Χειριστές τίθενται στη διάθεση του Διοικητή της ΥΠΑ, ο οποίος τους αναθέτει καθήκοντα και εργασίες κατά τις ανάγκες της Υπηρεσίας, οι οποίες προσιδιάζουν προς τα επαγγελματικά, τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των μεταφερομένων και των λοιπών απασχολούμενων στην ΥΠΑ με την ειδικότητα αυτή.

Οι αποδοχές των με τον παραπάνω τρόπο μεταφερόμενων στην ΥΠΑ Ιπτάμενων Χειριστών, καθώς και η προβλεπόμενη ασφάλεια ζωής και πτυχίου καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών και Μεταφορών και Επικοινωνιών και δεν μπορεί να είναι κατώτερες για κάθε μεταφερόμενο ατομικά του ενενήντα τοις εκατό (90%) των τακτικών μηνιαίων αποδοχών της παραγράφου 5 του άρθρου 1 του ν. 3717/2008, όπως αυτές ισχύουν και εξελίσσονται σε κλιμάκια, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ισχύουσα κατά την 1.10.2008 συλλογική σύμβαση εργασίας Ολυμπιακών Αερογραμμών - ΕΧΠΑ.

Στους ανωτέρω δεν καταβάλλονται οι παροχές της παραγράφου 3 του άρθρου 34 του ν. 2682/1999 (ΦΕΚ 16 Α') και του άρθρου 73 του ν. 3431/2006 (ΦΕΚ 13 Α').»

2. Στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 3717/2008 προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Για την επέλευση των συνεπειών από την ανάληψη εργασίας, απαιτείται αυτή να είναι μεταγενέστερη της υποβολής της σχετικής αίτησης για συνταξιοδότηση.»

Άρθρο 12

1. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 3 του ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου όγδοου του ν. 3625/2007 (ΦΕΚ 290 Α') προστίθεται περίπτωση γ', ως εξής:

«γ. από δημόσια αρχή με τη λειτουργία ειδικών τεχνικών μέσων καταγραφής ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους για τη διαφύλαξη της ασφάλειας του κράτους, της άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, για την οποία είναι αρμόδια, και ιδίως για την προστασία προσώπων και πραγμάτων, καθώς και για τη διαχείριση της κυκλοφορίας. Το υλικό που συλλέγεται από τα ανωτέρω μέσα, εφόσον δεν εμπίπτει στην περίπτωση β', τηρείται για χρονικό διάστημα επτά (7) ημερών, μετά το πέρας των οποίων καταστρέφεται με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα. Η παράβαση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, αν δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη.»

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 29 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας τίθενται δεύτερο και τρίτο εδάφια ως εξής:

«Ο εφέτης, που ορίστηκε από την Ολομέλεια Εφετών ως ανακριτής, ολοκληρώνει την ανάκριση, έστω και αν μετά τον ορισμό του προαχθεί. Το ίδιο ισχύει και για τις υποθέσεις, για τις οποίες η Ολομέλεια του Εφετείου έχει ήδη ορίσει Εφέτη Ανακριτή.»

3.α) Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 200Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Όταν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ένα πρόσωπο έχει τελέσει κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών, οι διωκτικές αρχές λαμβάνουν υποχρεωτικά γενετικό υλικό για ανάλυση του δεοξυριβονουκλεϊκού οξέος (Deoxyribonucleic Acid - DNA) προς το σκοπό της διαπίστωσης της ταυτότητας του δράστη του εγκλήματος αυτού.»

β) Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 200Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«Αν η ανάλυση αποβεί αρνητική, το γενετικό υλικό και τα γενετικά αποτυπώματα καταστρέφονται αμέσως, ενώ αν η ανάλυση αποβεί θετική το μεν γενετικό υλικό καταστρέφεται αμέσως, τα δε γενετικά αποτυπώματα του προσώπου, στο οποίο αποδίδεται η πράξη, τηρούνται σε ειδικό αρχείο που συνιστάται και λειτουργεί στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Τα στοιχεία αυτά τηρούνται για την αξιοποίηση στη διερεύνηση και εξιχνίαση άλλων εγκλημάτων και καταστρέφονται σε κάθε περίπτωση μετά το θάνατο του προσώπου που αφορούν. Η λειτουργία του αρχείου εποπτεύεται από αντεισαγγελέα ή εισαγγελέα εφετών, ο οποίος ορίζεται με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, κατά τις κείμενες διατάξεις, με θητεία δύο (2) ετών.»

γ) Οι παράγραφοι 3 και 5 του άρθρου 200Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας καταργούνται και η υφιστάμενη παράγραφος 4 αναριθμείται σε 3 και αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Η κατά την παράγραφο 2 καταστροφή του γενετικού υλικού και των γενετικών αποτυπωμάτων γίνεται παρουσία του δικαστικού λειτουργού που εποπτεύει το αρχείο. Στην καταστροφή καλείται να παραστεί με συνήγορο και τεχνικό σύμβουλο το πρόσωπο από το οποίο λήφθηκε το γενετικό υλικό.»

Άρθρο 13

Η διάταξη του άρθρου 14 του ν. 3688/2008 (ΦΕΚ 163 Α') καταργείται. Από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου επαναφέρεται σε ισχύ η διάταξη του άρθρου 7 του ν. 3603/2007 (ΦΕΚ 188 Α').

Άρθρο 14

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 του ν. 3651/2008 (ΦΕΚ 44 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Οι επιχειρήσεις αυτές υποχρεούνται να δραστηριοποιούνται ή να δραστηριοποιηθούν τουλάχιστον στους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης με ίδια μέσα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2.»

2. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 3 του άρθρου 6 του ν. 3651/2008 αντικαθίσταται ως εξής:

«γ. Αντίγραφο της σύμβασης συνεργασίας που έχει συνάψει με μία μόνο μικτή επιχείρηση οδικής βοήθειας οχημάτων.»

Άρθρο 15

Έναρξη ισχύος νόμου

Ο παρών νόμος ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός από το άρθρο 14, το οποίο ισχύει από 1.1.2010.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Λευκάδα, 6 Αυγούστου 2009

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΑΝΑΠΛ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΡΚΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 7 Αυγούστου 2009

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ

* 0 1 0 0 1 3 6 0 7 0 8 0 9 0 0 4 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΑΠΟΦΑΣΗ 46/2009 (ΦΕΚ Β 1353/2009)**ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 1122/2000 ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΛΕΙΣΤΑ ΚΥΚΛΩΜΑΤΑ. ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΧΡΟΝΟΥ ΤΗΡΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΚΥΚΛΩΜΑΤΟΣ, ΟΤΑΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.****Η ΑΡΧΗ ΕΛΑΒΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:**

Η Αρχή έχει εκδώσει την απόφαση 40/2001 σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται στα τραπεζικά ιδρύματα η τήρηση των δεδομένων κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των σαράντα πέντε (45) ημερών. Η Αρχή έχει γίνει αποδέκτης αιτημάτων από τραπεζικά ιδρύματα για επιπλέον παράταση του χρόνου τήρησης. Τα τραπεζικά ιδρύματα, σε αρκετές περιπτώσεις, επικαλούνται ότι το χρονικό διάστημα αυτό είναι αρκετά μικρό ώστε ο υπεύθυνος επεξεργασίας να προβεί στην άντληση των στοιχείων που απαιτούνται για τη διερεύνηση τραπεζικής απάτης με σκοπό τη δικαστική δίωξη των δραστών. Σε άλλες περιπτώσεις, τα τραπεζικά ιδρύματα ζητούν την παράταση του χρόνου τήρησης των δεδομένων αυτών για την επίλυση θεμάτων οικονομικών διαφορών με πελάτες τους, όπου τα στοιχεία του κλειστού κυκλώματος χρησιμοποιούνται για την επίλυση οικονομικής διαφοράς.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Όπως ορίζεται στο άρθρο 4, παρ. 1, δ' του ν. 2472/1997 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται, κατά την κρίση της Αρχής, για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους.

Στην περίπτωση του χρόνου τήρησης των δεδομένων κλειστού κυκλώματος από τραπεζικά ιδρύματα είχε επιτραπεί με την απόφαση 40/2001 της Αρχής η τήρηση των δεδομένων για 45 ημέρες, με βάση τα αιτήματα των τραπεζικών ιδρυμάτων, με σκοπό α) την πρόληψη και την αποτροπή εγκληματικών ενεργειών και β) την επίλυση διενέξεων που προκύπτουν σε περιπτώσεις αμφισβήτησης οικονομικών συναλλαγών. Όπως αναφέρεται στην εν λόγω απόφαση, το χρονικό διάστημα των 15 ημερών είναι ανεπαρκές, καθώς οι τράπεζες εκδίδουν αποσπάσματα κίνησης λογαριασμών κάθε μήνα.

Από το έτος 2001, έχουν εμφανισθεί περισσότερο εξειδικευμένες και συνδυασμένες μέθοδοι απάτης σε τραπεζικά καταστήματα, οι οποίες απαιτούν προσεκτικότερη ανάλυση των δεδομένων, σε πρώτη φάση από τις υπηρεσίες της Τράπεζας και κατόπιν από τις αρμόδιες δικαστικές και αστυνομικές Αρχές. Επίσης, στην περίπτωση αμφισβήτησης οικονομικής συναλλαγής πρέπει να δίνεται η δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς, σε πρώτη φάση μεταξύ πελάτη και τράπεζας και αν αυτό δεν καταστεί δυνατό, τότε δικαστικά. Το χρονικό διάστημα τόσο για την ανάλυση των δεδομένων, όσο και για την πιθανή εξωδικαστική επίλυση διαφοράς πρέπει όμως να είναι περιορισμένο.

Όπως επίσης ορίζεται στο εδάφιο β' του ανωτέρω άρθρου τα δεδομένα πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα, και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. Συνεπώς, τυχόν διατήρηση δεδομένων, πέραν των 45 ημερών, για τους ανωτέρω σκοπούς πρέπει να περιορίζεται μόνο στα συγκεκριμένα, προς διερεύνηση, συμβάντα και να μην περιλαμβάνει όλα τα δεδομέ-

να που συλλέγονται μέσω των κλειστών κυκλωμάτων των Τραπεζών. Έτσι η Αρχή κρίνει, κατά πλειοψηφία, ότι τα τμήματα των δεδομένων που είναι απαραίτητα για τη διερεύνηση της διαπιστωθείσας αντικανονικής οικονομικής ενέργειας πρέπει να διατηρούνται, πέραν του 45νθημέρου, για ένα ακόμη 30νθήμερο.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή τροποποιεί την απόφαση 40/2001 και την οδηγία 1122/2000 για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης ως εξής:

Το εδάφιο Ε, της παρ. 2 του άρθρου 1 της οδηγίας 1122/2000 για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης (ΦΕΚ Β' 1234/9-10-2000), όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα (ΦΕΚ Β' 387/2-4-2003 και 1072/29-7-2005), αντικαθίσταται ως εξής:

«αα) Εφ' όσον αποθηκεύονται με οποιονδήποτε τρόπο, δεδομένα που συλλέγονται δεν θα πρέπει να διατηρούνται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από αυτό που κάθε φορά απαιτείται για τον επιδιωκόμενο σκοπό και πάντως όχι πέραν των 15 ημερών.

ββ) Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δύνανται να διατηρούν τα δεδομένα για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των 45 ημερών. Αν κατά το χρονικό διάστημα αυτό καταγραφούν περιστατικά οργανωμένης οικονομικής απάτης ή αμφισβήτησης οικονομικής συναλλαγής, τα σχετικά τμήματα των δεδομένων του κλειστού κυκλώματος δύνανται να διατηρηθούν για επιπλέον 30 ημέρες, εφόσον το αρχικό χρονικό διάστημα δεν επαρκεί για τη διερεύνηση των περιστατικών αυτών.

γγ) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις επιτρέπεται διατήρηση των δεδομένων πέραν των ανωτέρω οριζόμενων χρονικών διαστημάτων μόνο με ειδική άδεια της Αρχής.

Αιτήματα για παράταση του αρχικού διαστήματος τήρησης των δεδομένων των 45 ημερών που είναι εκκρεμή στην Αρχή έως την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης, υπόκεινται στη ρύθμιση της παρούσης. Τα αιτούντα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να τηρήσουν τα δεδομένα των συγκεκριμένων περιστατικών για χρονικό διάστημα έως 30 ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης».

Η παρούσα απόφαση πρέπει να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2009

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΚΗΦΙΣΙΑΣ 1-3, 115 23 ΑΘΗΝΑ
www.dpa.gr, e-mail: contact@dpa.gr